

OSNOVA ČESKOSLOVENSKÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

JAN KOBER (ED.)

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

OSNOVA ČESKOSLOVENSKÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

OSNOVA
ČESKOSLOVENSKÉHO
OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

JAN KOBER (ED.)

Ústav státu a práva AV ČR
Praha 2021

Vzor citace: KOBER, Jan (ed.). *Osnova československého občanského zákoníku*.
Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2021, 473 s. ISBN 978-80-87439-48-7

Kniha vznikla s podporou NAKI II, projekt č. DG16P02H035 Národní právní dědictví, jehož poskytovatelem je Česká republika – Ministerstvo kultury.

Recenzovali:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

JUDr. Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.

© Jan Kober, 2021

© Ilustrace A. Pinkava

© Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2020, Národní 18, 116 00 Praha 1,
www.ilaw.cas.cz

ISBN 978-80-87439-48-7

OBSAH

1. Památník československé meziválečné civilistiky	13
2. Nesnadná cesta k Osnově československého občanského zákoníku	15
1. Úvodem	15
2. Různost práva v Československu a jeho sjednocování	16
3. Občanský zákoník mezi snahami o unifikaci a snahami o reformy .	19
4. Rok 1920 – rozhodnutí o občanském právu a jeho důsledky	21
5. Dvě ministerstva a jedna unifikace	24
6. Podvýbory revizní komise – subkomitety	26
6.1 Personální stránka subkomitétů	26
6.2 Subkomitét pro obecnou část a pro závazkové právo	29
6.3 Subkomitét pro právo rodinné	30
6.4 Subkomitét pro právo věcné	31
6.5 Subkomitét pro právo dědické	32
6.6 Subkomitét pro část práva závazkového	33
7. Průběh a výsledky práce subkomitétů	34
7.1 Časový rámec a různost pracovní metody subkomitétů	34
7.2 Vydávání výsledků práce	36
8. Slovenská komise	38
8.1 Východiska zřízení tzv. Slovenské komise	38
8.2 Složení a práce Slovenské komise	41
9. Přezkum dílčích osnov – superrevizní komise	43
9.1 Hledání způsobu superrevize a její počátky	43
9.2 Složení a práce superrevizní komise	46
10. Připomínkové řízení – společenský konflikt a závod s časem	48
10.1 Výchozí situace a její souvislosti	48
10.2 Meziministerské připomínkové řízení	49
10.3 Problém rodinného práva	52

11. Redakční komise	53
11.1 Složení redakční komise	53
11.2 Postup práce komise a vládní osnova	56
12. Vládní osnova z roku 1937 v Národním shromáždění	57
12.1 Příprava a organizace, vládní návrh	57
12.2 Předběžná rozprava v Poslanecké sněmovně a v Senátu Národního shromáždění	58
13. Vyjádření zástupců jednotlivých politických stran v Poslanecké sněmovně a v Senátu Národního shromáždění	62
13.1 Hodnocení proběhlých prací jako celku	62
13.2 Hlavní tendence v hodnocení osnovy	62
13.3 Přítomné a nepřítomné rodinné právo	67
13.4 Vybrané další otázky	72
14. Společný podvýbor	74
14.1 Složení společného podvýboru	74
14.2 Směr práce ve společném podvýboru	75
14.3 Stručné přiblížení práce v podvýboru	77
15. Pozdější osudy osnovy	79
15.1 Dočasný odpočinek osnovy	79
15.2 Situace po roce 1945	80
15.3 Jiné právo – jiná osnova	81
3. Edice	83

DÍL PRVNÍ. O ZÁKONECH A OSOBÁCH

Hlava 1. O zákonech	83
Hlava 2. Mezinárodní právo súkromé.	85
Hlava 3. O osobách.	99

ÚVOD

Hlava 1. Právne predpisy.	83
Hlava 2. Medzinárodné súkromé právo	85
Hlava 3. Medzioblastné súkromé právo.	99

DÍL DRUHÝ.

PRÁVA MAJETKOVÁ

PRVNÍ ODDĚLENÍ.

PRÁVA VĚCNÁ

Hlava 4.

O věcech. 106

Hlava 5.

Držba. 106

Hlava 6.

Vlastnictví a jeho ochrana. 127

Hlava 7.

Nabytí vlastnictví přivlastněním
a nálezem. 127

Hlava 8.

Nabytí vlastnictví
přírůstkem. 132

Hlava 9.

Převod vlastnictví a podobné
případy jeho přechodu. 136

Hlava 10.

Spoluvlastnictví 139

Hlava 11.

Právo stavby. 150

Hlava 12.

Služebnosti. 154

Hlava 13.

Právo zástavní. 171

Hlava 14.

Reálná břemena. 184

PRVÝ DIEĽ.

OSOBY A VECI.

Hlava 4.

Osoby. 100

Hlava 5.

Veci. 106

DRUHÝ DIEĽ

VECNE PRÁVA.

Hlava 6.

Držba. 106

Hlava 7.

Vlastníctvo a jeho ochrana. ... 120

Hlava 8.

Nadobudnutie vlastníctva
privlastnením a nálezom. 127

Hlava 9.

Nadobudnutie vlastníctva
prírastkom. 132

Hlava 10.

Prevod vlastníctva a podobné
případy jeho přechodu. 136

Hlava 11.

Spoluvlastníctvo 139

Hlava 12.

Právo stavby. 150

Hlava 13.

Služobnosti. 154

Hlava 14.

Záložné právo. 171

Hlava 15.

Reálné bremená. 184

PRÁVO DĚDICKÉ.

Hlava 15.
Právo na pozůstalost. 185

Hlava 16.
Pořízení pro případ smrti. 188

Hlava 17.
Náhradnictví a svěřenské
nástupnictví. 205

Hlava 18.
Odkazy. 209

Hlava 19.
Vedlejší ustanovení v posledním
pořízení; změna a zrušení
posledního pořízení. 222

Hlava 20.
Posloupnost zákonná. 230

Hlava 21.
Díl povinný. 239

Hlava 22.
Započtení na podíl dědický. ... 247

Hlava 23.
Výživa a zaopatření
z pozůstalosti. 248

Hlava 24.
Přechod pozůstalosti
na dědice. 250

**DRUHÉ ODDĚLENÍ
POHLEDÁVKY**

Hlava 25.
Smlouvy a právní jednání
vůbec. 272

TŘETÍ DíL.**DEDIČSKÉ PRÁVO.**

Hlava 16.
Právo na pozostalost. 185

Hlava 17.
Poriadky pre prípad smrti. 188

Hlava 18.
Náhradníctvo
a nástupníctvo. 205

Hlava 19.
Odkazy. 209

Hlava 20.
Obmedzenie a zrušenie
posledného poriadku. 222

Hlava 21.
Zákonná postupnosť 230

Hlava 22.
Povinný diel. 239

Hlava 23.
Započítanie do dedičského
podielu. 247

Hlava 24.
Výživa a zaopatrenie
z pozostalosti. 248

Hlava 25.
Prechod pozostalosti
na dediča. 250

ŠTVRTÝ DíL.**ZÁVÁZKOVÉ PRÁVO.**

Hlava 26.
Smlouvy. 272

Hlava 26. Darování.	298	Hlava 27. Jednostranné právne úkony. . .	298
Hlava 27. Smlouva schovací	304	Hlava 28. Darovanie.	298
Hlava 28. Půjčka.	308	Hlava 29. Úschova.	304
Hlava 29. Zápůjčka.	311	Hlava 30. Vypožičanie.	308
Hlava 30. Obstarání cizích záležitostí. . . .	314	Hlava 31. Pôžička.	311
Hlava 31. Směnná smlouva.	325	Hlava 32. Obstaranie cudzích vecí.	314
Hlava 32. Trhová smlouva.	327	Hlava 33. Zámenna smlouva.	325
Hlava 33. Nájem a pacht.	337	Hlava 34. Kupná smlouva.	327
Hlava 34. Smlouva o práci.	349	Hlava 35. Nájom a аренда.	337
Hlava 35. Smlouva o dílo.	359	Hlava 36. Smlouva o práci.	349
Hlava 36. Smlouva zprostředkovatelská.	364	Hlava 37. Smlouva o diele.	359
Hlava 37. Smlouva společenská.	366	Hlava 38. Sprostredkovateľská smlouva.	364
Hlava 38. Jmění manželů a smlouvy svatební	373	Hlava 39. Spoločenská smlouva.	366
Hlava 39. Smlouvy o důchod a výměnek.	381	Hlava 40. Imanie manželov a manželské smlouvy.	373
		Hlava 41. Smlouvy o rente a výměnku.	381

Hlava 40. Sázka, hra a smlouvy podobné.	386	Hlava 42. Stávka, hra a podobné smlouvy.	386
Hlava 41. Veřejné příslibení.	388	Hlava 43. Verejně prisľubenie.	388
Hlava 42. Náhrada škody.	389	Hlava 44. Náhrada škody.	389
DÍL TŘETÍ. SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O PRÁVECH MAJETKOVÝCH.		PIATY DIEĽ. SPOLOČNÉ USTANOVENIA.	
Hlava 43. Zajištění práv a závazků.	408	Hlava 45. Zaistenie práv a závazkov.	408
Hlava 44. Obnova a narovnání.	416	Hlava 46. Obnova a pokonávka.	416
Hlava 45. Změna v osobě věřitele nebo dlužníka.	420	Hlava 47. Změna v osobě veriteľa alebo dlžníka.	420
Hlava 46. Zánik práv a závazků.	428	Hlava 48. Zánik práv a zavazkov.	428
Hlava 47. Vydržení a promlčení.	442	Hlava 49. Vydržanie a premlčanie.	442
4. Ediční poznámka	456		
5. Stručný průvodce literaturou	459		
6. Literatura	464		

Dědečkovi

1.

**PAMÁTNÍK
ČESKOSLOVENSKÉ MEZIVÁLEČNÉ
CIVILISTIKY**

Přítomná edice materiálů z pozdního období vzniku československé osnovy Občanského zákoníku, jejíž příprava byla zahájena před sto lety, roku 1920, a skončila v této podobě nedovršená roku 1938, respektive ve vztahu ke slovenskému znění roku 1946, si klade za cíl být praktickou příručkou určenou především vědeckým pracovníkům a pracovnícím v oboru právních dějin, v oboru obecných dějin i v oboru české a slovenské jazykovědy, popřípadě i jiným zájemcům o právní dějiny československého práva. Přináší souběžné srovnávací vydání dvou posledních podob textu vlastní osnovy tak, jak byl vládou předložen Národním shromáždění v dubnu 1937 a jak byl dále upravován prací společné subkomise Poslanecké sněmovny a Senátu Národního shromáždění. Osnova občanského zákoníku byla ministrem spravedlnosti Ivanem Dérerem v posledním období jejich příprav proklamativně slibována coby symbolický dar k 20. jubileu republiky. Mnozí usilovně pracovali, aby k tomu mohlo skutečně dojít, a zdálo se, že přijetí zákoníku bude možné. Avšak předložení upravené osnovy oběma sněmovnám nakonec znemožnily vypjaté politické události roku 1938. Dvacáté výročí vzniku Československé republiky, které mělo být podle původního záměru mohutně oslaveno, nebylo nakonec oficiálně slaveno vůbec, neboť vláda v počínajícím období druhé republiky pro den 28. října 1938 v obavě z demonstrací a protestů zrušila vládním nařízením pracovní volno, které na tento státní svátek jinak připadalo; navzdory tomu lidé spontánně přerušovali práci a různými způsoby se snažili svátek své republiky uctít.¹

Text výše zmíněné upravené osnovy byl posléze přeložen do slovenského jazyka, což navzdory vzniku některých starších překladů znamenalo vysoce náročnou a zodpovědnou úřední práci, zejména v té dlouhé řadě případů, kdy měl být zaváděn do slovenského práva nový právní institut, jemu dosud neznámý,

¹ Nař. vlády č. 231/1938 Sb. z. a n. K tomu srov. MATES, Pavel. *Mezi Mnichovem a Berlínem. Státoprávní problémy druhé republiky*. Brno: Masarykova univerzita – Právnická fakulta, 1992, s. 45–46.

takže bylo nutné hledat vhodné nové pojmy. Podobně i české znění bylo již dříve vlivem osnovy obohaceno o některá nová označení. Pro českou právní veřejnost však zůstávaly slovenské texty ve zkoumané době do značné míry mimo její obzor. Tím zajímavější je vydat obě jazykové podoby prvně pospolu způsobem umožňujícím jednoduché srovnání jejich textů, dávající vyniknout jejich pozoruhodným jazykovým různostem i shodám a zároveň i některým změnám dosaženým při projednávání osnovy.

Když v březnu roku 1920 dva přízvaní odborníci Jan Krčmář, profesor pražské české právnické fakulty, a Emil Svoboda, profesor na české technice v Praze, přesvědčovali představitele Ministerstva spravedlnosti, že záměr tzv. Hartmanovy osnovy, tedy oficiálního vydání textu českého překladu Všeobecného zákoníka občanského v konsolidované podobě není řešením zcela uspokojivým, patrně nemohli tušit, jak zdlouhavému běhu věcí jejich prvotní úsilí nakonec povede. Zamýšlená mírná revize zákoníku, která měla být podle původních představ poměrně rychle uskutečnitelná, se nakonec vlivem mnoha různých okolností, především však politických, koncepčních a organizačních, protáhla na dlouhých sedmáct let, zahrnujících ovšem i různá přerušování prací, prostoje kvůli čekání či obstrukce. Přestože se Emil Svoboda nemohl posléze v době německé okupace při pohledu na výsledky této práce ležící ladem ubránit pocitům zmaru, ve skutečnosti nebyla tato práce, jakkoli nakonec nevedoucí k zamýšlenému využití, ve svém účinku a významu ani zdaleka bezcenná. Nejenže se stala oporou pro snazší práci při přípravě osnovy tzv. středního občanského zákoníku, která mohla předchozímu meziválečnému úsilí i literatuře děkovat za svižnost, s níž vznikla. Představuje pro nás dnes především vysoce pozoruhodný zdroj právněhistorického i jazykového poznání o minulosti naší země a společnosti v ní kdysi žijící. Zároveň představuje, jak podotkl Stanislav Balík, památník československé meziválečné civilistiky – svěbytný a velmi zajímavý korpus právních řešení a úsudků o nich, dávající – v mezích zadání mírné revize staršího zákoníku – nahlédnout do právního myšlení a právních tendencí své doby.

2.

NESNADNÁ CESTA K OSNOVĚ ČESKOSLOVENSKÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

*Zákoník může o sobě říci:
Non omnis moriar, neumru celý!*

Robert Mayr

1. Úvodem

Předmětem tohoto vydání jsou dvě osnovy z posledního období příprav československého občanského zákoníku – osnova předložená vládou roku 1937 Národnímu shromáždění a ucelená podoba osnovy z roku 1946 v jejím slovenském úředním překladu – texty na rozdíl od svých starších předchůdců knižně nevydané, respektive velmi špatně dostupné. Předkládané osnovy byly výslednicí ne zcela jednoduchého procesu trvajících s přestávkami řadu let. Jakkoli se nakonec vývoj ubíral jinými cestami a ani jedna z osnov se zákonem nestala, bezpochyby lze souhlasit se závěrem Miloslava Doležala, že význam těchto prací byl přesto značný,² a proto je třeba věnovat jim pozornost. Pokládám za užitečné přidat k nyní vydávaným osnovám stručné pojednání, které by jejich texty zasadilo do historických souvislostí a poskytlo informace stručně osvětlující samotný proces jejich vzniku i jejich hodnocení dobovými politickými aktéry, naznačující odpověď na otázku po jejich konečné podobě. Znamená to tedy stručně nastínit dějiny zákonodárné snahy směřující jednak ke sjednocení jednotlivých právních oblastí na území Československé republiky, jednak k mírné revizi Všeobecného zákoníku občanského. Tato stať přináší povšechný přehled, a zvláště přihlíží k otázkám vývoje a aktérů a všímá si politického ohlasu revizních prací. Samozřejmě si neklade cíle podrobného právněhistorického zpracování problematiky, ale právě jen poskytnutí základního přehledu uživateli edice. V poslední době os-

² DOLEŽAL, Miloslav. K unifikačním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938. *Právník*. 1988, roč. 127, č. 10, s. 877, 883..

tatně vznikla řada důležitých prací pokrývajících různé oblasti a otázky tohoto vývoje, například práce Miriam Laclavíkové, Róberta Šorla, Tomáše Gábriše, Jana Kuklíka, Petry Skřejpkové, Pavla Saláka a řady dalších.³ Výběrový přehled literatury o osnovách a unifikaci připojuji na konci této publikace.

2. Různost práva v Československu a jeho sjednocování

Napětí mezi ideou právní jednoty a právní růzností na území určitého státu bylo jedním z určujících napětí moderního právního vývoje v řadě států evropského kontinentu. Již od XVII. a výrazněji od XVIII. století, kdy dospěla k plnému rozvinutí představa centralizovaného a jednotného státu, docházelo k více či méně úspěšným snahám o sjednocování práva alespoň v některých oblastech. Zmiřme jen dva nejvíce ambiciózní projekty XVIII. století, tedy mimo jiné česko-rakouský projekt civilního zákoníku (Codex Theresianus) a pruské Všeobecné zemské právo zahrnující různé materie. Za sjednocovací pohyb lze ovšem pokládat na straně druhé také právní důsledky postupného nastolování rovnosti odbourávající odlišná práva pro různé skupiny obyvatelstva, ať již založená na dědičné nerovnosti a privilegiích, na skupinových privilegiích nebo na náboženské příslušnosti. Avšak v případě sjednocování práva různých geografických oblastí, zvláště pak u teritoriálně různorodých a rozsáhlých států, se nutně jednalo o nemálo ambivalentní proces. Mezi představou centra o nutnosti a vhodnosti sjednocení práva a mezi snahou určité provincie zachovat si pokud možno právo jí známé a kulturně osvojené vznikala nevyhnutelně konflikt jen obtížně překonatelný loajalitou ke státu či panovníkovi. Právní jednotu měla odlišnou hodnotu pro různé skupiny obyvatel, zpravidla podle míry zisku z ní: pro obchodníky a ústřední státní úředníky mohla být jednotu vskutku přínosem; imponovat mohla také intelektuálům či univerzitním učitelům. Již u míst-

³ Například LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Řešení problému unifikácie a kodifikácie súkromnoprávných noriem v mezivojnovom Československu a Polsku. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 187–219; GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938). In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646–718; KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93–104; SKŘEJPKOVÁ, Petra. *Unifikační pokusy v oblasti soukromého práva v letech 1918–1938*. Acta historico-iuridica Pilsnensia, 2011, s. 213–223; SALÁK, Pavel a kol. *Historie osnovy Občanského zákoníku z roku 1937. Inspirace, problémy a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

ních úředních a právnických skupin však byla situace více ambivalentní, neboť jejich rolí bylo někdy udržování určitého místního systému, vůči němuž měli postavení správců a nositelů zvláštních znalostí. Sjednocovací pohyb je hrozil učinit snáze nahraditelnými nebo nepotřebnými. Ačkoliv v průběhu XVIII. století a XIX. století idea sjednocování práva zdaleka všude neztvrdila svým praktickým provedením, a pokud se tak stalo, bylo to mnohdy nesnadné, můžeme přesto pozorovat nastolení právní jednoty uvnitř státu coby neotřesitelného právního ideálu či představy o právním optimu. Tento posun měl být důležitý i pro vývoj ve XX. století.

Z hlediska občanského práva, které nás na tomto místě především zajímá, byl hlavním předpisem na předlitavském území, a tedy i v zemích Koruny české, Všeobecný zákoník občanský (dále jej budu označovat převážně zkratkou v. z. o.⁴), platný od roku 1812. Starší právní dějiny vzniku občanského zákoníku byly již mnohokrát podány, od velkých přehledových děl až po samostatná zpracování⁵ – a není je tedy třeba na tomto místě znovu opakovat. Území roku 1918 nově ustaveného československého státu nebylo právně jednotné. Státní území republiky, jejíž některé hranice nadto nebyly dosud jasné a bylo nutné je v prvních letech přesně vymezit,⁶ se rozpadalo do dvou hlavních a dalekosáhle odlišných právních oblastí – české, někdejší předlitavské, a slovensko-podkarpatské, někdejší zalitavské. V meziválečné rozpravě o právních oblastech došlo k prosazení zvyku hovořit o „právu slovenském“, což však nebylo přesné, neboť označení zcela upozadovalo existenci Podkarpatské Rusi. Proto v tomto textu

⁴ Z nejasných příčin se v části literatury v posledních letech objevil v meziválečné době vesměs nepřítomný zvyk psát o tomto z hlediska státního česko-rakouském, respektive posléze předlitavském zákoníku v českém textu německojazyčnou zkratkou („ABGB“). Dle mého mínění je to praxe v českém textu či řeči málo vhodná, neboť název zákona či jeho zkratka by měly být, pokud možno, v souladu s jazykem promluvy (srov. k této zásadě na jiném poli i KOBER, Jan. Stupková Marie – Klečacký Martin. Slovník představitelů soudní správy v Čechách v letech 1849–1918. 2015. *Právník*. 2017, roč. 156, č. 1, s. 75, 78). Tím spíše to platí v případě domácího práva v zemích Koruny české a v části Československa a v případě tak důležitého předpisu. Nejvýrazněji lze snad rozšíření této německé zkratky vidět po roce 2005 či o něco později, v době výročí vzniku v. z. o.

⁵ Např. BAXA, Bohumil. K dějinám kodifikace práva soukromého v zemích českých. In: ROUČEK, František – SEDLÁČEK, Jaromír (eds). *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl první (§ 1 až 284). Praha: Nákladem Právníckého knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935, s. 44–59.

⁶ Srov. novodobé pojednání SOVINSKÝ, Jaroslav. *Státní hranice Československa a České republiky*. Praha: Všehrad, 2005, s. 80 a 103. Tento spis předčasně roku 2016 zesnulého autora by zasluhoval nového vydání.

vyjma historických citací toto dobové pojmosloví nepřebírám, ale hovořím převážně o převzatém právu zalitavském a předlitavském, popřípadě o bývalé právní oblasti zalitavské a předlitavské v rámci Československa. Vedle těchto dvou hlavních právních oblastí došlo posléze mírovými smlouvami k drobným úpravám průběhu hranic znamenajícím přičlenění dalších – jakkoli rozsahem a lidnatostí nepatrných – území. Na nich po jistý čas platilo buď právo zcela jiné, anebo právo mírně se odlišující mezitímním právním vývojem ve státě, z něhož bylo území připojováno, popřípadě i právo odlišné v některém svém segmentu (zemské právo).

Tak přibyla 4. února 1920 vlivem Versailleské mírové smlouvy i nevelká právní oblast třetí, rozsahem území i počtem obyvatel ovšem nepatrná – Hlučínsko, území, které bylo od Německé říše připojeno k českému Slezsku s ohledem na českojazyčné obyvatelstvo, a kde dosud platilo říšské právo německé. Hlučínsko, předtím nesamostatná část okresu Ratiboř, do Československa a zároveň do Země slezské nově začleněné jako samostatný soudní a politický okres Hlučín, mělo pouze 46 tisíc obyvatel. V oblasti občanského práva užíval tento nový okres dosud německý občanský zákoník, předpis tehdy zhruba dvacet let starý, jímž tam bylo nahrazeno původní pruské Všeobecné zemské právo. Zákonem o inkorporaci kraje Hlučínského z 30. ledna 1920 (č. 76/1920 Sb. z. a n.) bylo stanoveno, že tamní posavadní právo zůstává v platnosti a zároveň bylo dáno zmocnění vládě, aby nařízením zavedla na tomto území československé právo. Jak bylo napsáno Doležalem, právě připojení tohoto území znovu oživilo volání po právním sjednocení.⁷ Další, avšak podstatně méně naléhavá – i z hlediska symbolického – právní různost vznikla v českých zemích i na nižší úrovni zemské nadané vlastní zákonodárnou pravomocí zemských sněmů, i když byl její význam postupně stále více omezený. Na této úrovni tak byly v bývalé předlitavské části území republiky tři hlavní oblasti zemského práva – oblast česká, oblast moravská a oblast slezská, a dále, opět okrajově, nově i oblast dolnorakouská a hornorakouská. Dolnorakouská oblast zemského práva se vlivem územních změn na základě St. Germainské mírové smlouvy uplatňovala na území Valticka (dobově: Valčicka), připojeného od Dolních Rakous k Moravě. Na území Vitorazska platilo zemské právo hornorakouské, než byla tato území opatřením Stálého výboru NS (č. 450/1920) začleněna i právně.

Období, o kterém budeme hovořit, lze vymezit různými časovými hranicemi. Nejširšími hranicemi by mohly být popřevratové období roku 1918 či rok 1919 na straně jedné a počátek roku 1951 na straně druhé. Již na sklonku roku

⁷ DOLEŽAL, Miloslav. K unifikačním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938, s. 877, 878.

1918 vyšly z Ministerstva spravedlnosti první výzvy k veřejnosti zacílené na sjednocování práva všeobecně, byť nebyly příliš úspěšné.⁸ Skutečný začátek sjednocovacího a revizního ruchu v oblasti občanského práva tak lze položit až do roku 1919, respektive 1920. Posledně uvedený mezník by mohla zase představovat účinnost nového občanského zákoníku z roku 1950 dne 1. ledna 1951.⁹ Uvažovat lze ovšem i o posunutí hranice o několik let před tento rok, což by ovšem přehlíželo vnitřní a do jisté míry i personální kontinuitu těchto prací s předchozím vývojem, byť z politických důvodů neznamenal obsahovou shodu se staršími osnovami. Jde tedy o období zhruba třiceti let, přetržených však agresí proti Československu, okupací českých zemí Německou říší (1938/1939 až 1945) a odtržením Slovenska. Z třiceti let tak bylo možné na práce využít sotva dvacet. Mezi uvedenými krajními hranicemi však bylo množství hranic dalších. Práce na přípravě se nerozeběhly ani zdaleka okamžitě. Skutečně tedy můžeme jejich počátek položit až do roku 1921, konec prací na osnově v její předvládní fázi pak do roku 1936. V období vymezeném těmito letopočty nadto vznikla řada zdržení (k nim podrobněji níže). Další úsek tvořily podvýborové práce v Národním shromáždění v letech 1937–1938. Konečně pak navázal ve dvou úsecích poválečný vývoj: nejprve v podobě osnovy upravené dle podvýborových změn, znovu zkoumané roku 1946, následně pak příprava odlišné osnovy v rámci prací v letech 1949–1950. Rozumí se z podstaty věci samé, že bez opory v předchozích osmnácti letech práce by nebyla poměrně rychlá příprava nové osnovy z let 1949–1950, byť v řadě řešení odlišné, naprosto myslitelná.

3. Občanský zákoník mezi snahami o unifikaci a snahami o reformy

Prvně se úvahami o nutnosti sjednotit právo na území budoucího státu zabývali již autoři legislativních návrhů vypracovávaných tajně ještě na sklonku monarchie. Tato setkání neopomněl připomenout sociálnědemokratický ministr spravedlnosti Ivan Dérer, když byla předložena v Poslanecké sněmovně Národního shromáždění v dubnu 1937 osnova občanského zákoníku: „(...) myšlienka táto pohybovala myslami českých a slovenských právnikov už pred prevratom, keď v posledných mesiacoch svetovej vojny dr. Alois Rašín, pozdejší veľký minister financií, a dr. Ferdinand Pantůček, pozdejší zaslúžilý prezident nášho najvyššieho správneho súdu, jednali o tejto otázke so zástupcami Slovákov vo Viedni, medzi ktorými sa nachodil dnešný pán predseda vlády dr. Hodža i moja maličkosť. Pantůček si vtedy predstavoval otázku veľmi jednoducho a priamočiaro.

⁸ Revise občanského zákoníka. *Právnik*. 1920, roč. 59, č. 12, s. 462.

⁹ Zákon č. 141/1950 Sb.

Navrhoval, aby dňom vyhlásenia zákona, ktorý myslený bol ako prvý zákon utvoriť sa majúceho štátu československého, všetky zákony a nariadenia rakúske platné v českých zemiach a teda i všeobecný občiansky zákoník nabyli platnosti i na Slovensku a tým samým dňom pozbylo tam účinnosti staré právo uhorské. Toto priamočiare riešenie nebolo prijaté z rôznych dôvodov (...)“¹⁰, dodal šetrne Dérer. Použité riešenie bolo presne opačné, ponechať posavadní právni rôznosť. Podľa Déreera bola príčinou takového rozhodnutia obava, „(...) že tak radikálne sjednotenie, aké navrhoval Pantůček, bolo by na veľmi dlhú dobu, snáď i na roky, prakticky neúčinné a spôsobilo by skorej chaos ako žiaducnú jednotu a právnu bezpečnosť. Bol teda zvolený správny princíp. Miesto prekonosti priemyslená, právnu vedou a praxou pripravená unifikácia, vyvierajúca synteticky z dosavád' platných právnych systémov a opierajúca sa na skutočný právny život a na potreby a záujmy moderného života a zmenených pomerov.“¹¹ Ještě před vznikem státu tedy vidíme snahu o sjednocení jeho práva rychlým a jednorázovým opatřením, avšak zastavenou argumenty hrozby právního chaosu. Bezprostředně po převratu nenáležela otázka občanského práva mezi naléhavé záležitosti dne. Posléze nařídil sociální demokrat František Soukup, ministr spravedlnosti ve vládě Karla Kramáře, vypracovat český oficiální překlad Všeobecného zákoníku občanského, při jehož přípravě se však mělo přihlížet ke změnám dílčími novelami, stejně jako k novým československým zákonům a „ku zvláštním poměrům na Slovensku“.¹² To vše mohlo v praxi znamenat v podstatě cokoli. Bezmála rok a půl dlouhé oddalování rozhodnutí i jen o pouhém plánu, jak s občanským právem naložit, nebylo nepolitickou „odbornou otázkou“, neviselo v politickém vzduchoprázdnu, nýbrž mělo i velmi závažný politický potenciál. Ve veřejnosti byla v letech 1918–1920 silná politická poptávka po reformách, pro dílčí zásahy do řady různých oblastí, upravených ve v. z. o. a zároveň v zalitavském právu. Takzvaná manželská novela z roku 1919 je dostatečně známá.¹² Její uskutečnění bylo výjimkou a politickým rozhodnutím, ale stejně tak mohla být otevřena a změněna i jiná ustanovení v. z. o., což se, opět na základě politických rozhodnutí, nestalo. Tlak například na podstatné zlepšení postavení ženy v rodinném právu, na změny v právní úpravě práce či nájemního práva, byl v prvních poválečných letech mimořádný.

¹⁰ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹¹ STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1923, s. 4.

¹² Srov. např. RADVANOVÁ, Senta. Demokratický průlom do manželského práva – novela č. 320/1919 Sb. z. a nař. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds): *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 423–427.

4. Rok 1920 – rozhodnutí o občanském právu a jeho důsledky

Teprve 6. března 1920 se v rozsáhlé budově bývalé důstojnické školy, tzv. kadetce na pomezí pražských Hradčan a Dejvic¹³ sloužící jako sídlo nového Ministerstva spravedlnosti, sešla komise mající rozhodnout o další cestě na poli občanského práva. Za předsednictví samotného ministra Františka Veselého, povoláním advokáta, padlo rozhodnutí, jakým směrem se vydat. Bylo usneseno pořídit upravený překlad, při kterém „mělo být vymýtěno vše, co pozbylo ceny anebo platnosti, a zase převzato do něho vše, co jiné zákony na občanském právu upravily nebo změnily. Změny měly se předsevzítí, kde změněný právní stav se doporučoval nebo kde to bylo nezbytno. Spolu mělo též uvedeno býti v soulad, co pro tento obor zákonem nebo obyčejem platilo na Slovensku“.¹⁴

Důležitou rovinou, byť v Praze patrně uvědomovanou teprve poznenáhlu, byla i odlišná kvalita předlitavského a zalitavského občanského práva. V předlitavském právu platil předpis z roku 1811 – všeobecný zákoník občanský, v některých dílčích oblastech ovšem doplněný třemi novelami. Podstatná část Uherska podobný zákoník neměla, pomineme-li epizodický a neúspěšný pokus jim vnutit výše zmíněný zákoník předlitavský a také jeho zavedení v některých okrajových částech uherského státu – dlouho tam platilo obyčejové právo a postupně především od 70. let přijímané dílčí předpisy. Tento stav byl ve svém výsledku pro Uhry poměrně příznivý, neboť jim bez složitého překonávání starého zákoníku umožnil pružně přebírat do dílčích zákonů některá moderní řešení a také obyčejové právo mohlo být rozhodováním soudů průběžně přizpůsobováno některým novým potřebám. V oblasti nových dílčích zákonů byl v Uhrách vedle jiného například zaveden obligatorní civilní sňatek a vedení matrik bylo svěřeno státu, podobně jako se tomu stalo ve Francii, Švýcarsku a Německu.¹⁵ V oblastech, které měly Uhry určitými zákony pokrytou, se jednalo zpravidla o právní úpravu modernější nežli v předlitavské oblasti. Nové předpisy byly vydávány coby samostatné zákony o jednotlivých problematikách.¹⁶ Devatenácté

¹³ Budovu na adrese Na valech 1/221 dnes využívá Ministerstvo obrany. Předsednictvo ministerské rady tehdy sídlilo na Hradě (z hlediska symbolického nemálo vhodné), spolu s několika ministerstvy a jinými úřady, včetně Kanceláře prezidenta republiky. Tehdejší umístění Ministerstva spravedlnosti do blízkosti sídla zmíněného předsednictva odpovídalo zásadnímu významu tohoto ministerstva a praktické potřebě snadných styků mezi těmito i dalšími úřady, zčásti rovněž nedalekými.

¹⁴ STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*, s. 4.

¹⁵ V českých zemích (a na Slovensku poznovu) byla tato řešení zavedena roku 1950, respektive 1951, snahy o ně však trvaly od roku 1918.

století bylo ovšem ovládáno představou rozsáhlých zákoníků a tato idea dlouho ovlivňovala i uherskou právníckou a politickou veřejnost, a proto i tam postupně rovněž vznikly návrhy rozsáhlého občanského zákoníku podle zahraničních vzorů, vlivem různých okolností však nikdy nepřijaté.

Zásadním rysem prací tak, jak byly roku 1920 vymezeny a zahájeny, se zdá být výrazná neurčitost účelu. Přestože byla klíčovým a jediným skutečně naléhavým problémem odlišnost občanského práva v obou právních oblastech nového státu, vidíme, že tato otázka byla zatlačena do pozadí – jistě ne bezděčně a nezáměrně – v podstatě umělou, respektive uměle zveličenou otázkou oficiálního českého znění spolu s nejasným, zcela vágním požadavkem mírné obsahové revize. Zmíněné dvě otázky však nebyly nikterak naléhavé – pohlédneme-li na problém revize obsahu, politicky naléhavá dílčí revize v podobě manželské novely byla již uskutečněna, řadu obtíží řešily také několik let předtím dílčí revize císařskými nařízeními. Vydání oficiálního českého znění zákoníku bylo spíše věcí národní a státní prestiže nežli naléhavé věcné potřeby. Oficiální české znění (tzv. Hartmannova osnova) bylo ostatně rychle připraveno a nebylo kritizováno jako snad jazykově nepodařené a nepřiměřené. To znamenalo, že samo o sobě mohlo být předloženo bez další jazykové revize a být přijato například pouze pro české země.

Z výše uvedených tří prvků, přísně vzato navzájem nesouvisajících a stejnou měrou nenaléhavých, byl vytvořen svého druhu balíček. Nakonec vidíme vymezení úkolu coby zcela neurčité „mírné revize“ (obsahové i jazykové) v podstatě bez jakéhokoli konkrétnějšího obsahového zadání, bez jakkoli – například seznamem okruhů či úkolů – vymezeného rozsahu, hloubky zásahů, bez přesněji vymezené metody práce. Od původní otázky poměru předlitavského a zalitavského občanského práva, respektive právního sjednocení (ať již jakýmkoli způsobem) obecně, byl oficiální účel prací posunut revizním směrem. Klíčovým důsledkem svázání těchto tří úkolů dohromady bylo upozadění otázky sjednocení práva („s přihlédnutím“).

Nejasnost a neurčitost této „revize s přihlédnutím“ byla pro své autory účelná. Řečnický poukaz na revizi umožnil upozadit sjednocení práva a tím i obsah zalitavského práva, v roce 1920 v Praze málo známého, špatně jazykově dostupného a v zásadě podceňovaného. Řečnický poukaz na revizi také umožnil minimalizovat případnou účast zástupců zalitavské právní oblasti v subkomitétách. Na jejich místě se účastnili úředníci z Ministerstva pro sjednocování zá-

¹⁶ Srov. BEŇA, Jozef – GÁBRIŠ, Tomáš. *Dejiny práva na Slovensku I (do roku 1918)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2015, s. 227 an.

konů. Někteří z nich ani nebyli Slováky a neměli právnické vzdělání v zalitavském právu (Rouček, Schrotz), pouze jeho nově osvojovanou znalost. Na druhé straně řečnický poukaz na sjednocování umožnil upozadit případně rozsáhlejší a zásadnější revizní požadavky, jak výrazným způsobem zaznívaly v prvních letech republiky především z politických stran levice, odborů, ženských spolků apod. Řečnický poukaz na programovou omezenost, respektive výslovnou mírnost revize měl zabránit snahám o zásadní reformy především rodinného práva, některých oblastí závazkového práva – právní úpravy práce, nájemního práva apod.

Absence konkrétního revizního zadání, obsahového programu revize (například obdobná modernějšímu schvalování věcného záměru zákona) dávala pomyslný politický bíančo šek malé skupině učitelů právnických fakult a představitelů právní praxe v subkomitétch, poněkud limitovaný pouze kritériem mírnosti revize. Zmíněná absence konkrétního zadání spolu s absencí vymezení metody revizní práce a případně i jejího pevného časového harmonogramu umožnila potenciální vznik dlouhotrvající „strategické“ revize, prodlužovatelné, zdržovatelné nebo naopak uspíšitelné podle aktuálních politických potřeb a rozložení politických sil (srov. pomalost v první polovině 20. let, nebo naopak spěch na počátku 30. let). Neustále se v politickém životě objevující návrhy a žádosti o reformu té či oné dílčí problematiky umožňovala existence probíhající revize občanského zákoníku poměrně efektivně neutralizovat, zasílat je na vědomí revizní komisi, odkládat jejich projednání ve sněmovních výborech s argumentem aktuální přípravy revidovaného zákoníku, neutralizovat je ve veřejné rozpravě poukazem na probíhající revizi.¹⁷ Tento zásadní efekt revizních prací, významný zvláště v první polovině 20. let, nedošel dosud přiměřené pozornosti.

Pojetím revize jako revize bez jasného obsahového zadání byla práce na osnově oficiálně depolitizována, představena jako záležitost pracovní skupiny akademických odborníků a odborníků z právní praxe. Byla otevřena volnost pro řešení, které bychom mohli nazvat technokratickým.

¹⁷ K tomu částečně Doležal, hovořící o tom, že navzdory „nedočkavému čekání“ na vydání nových občanskoprávních norem způsobovala zvolená metoda „samozřejmě zpomalení legislativních prací“. DOLEŽAL, Miloslav. *K unifikačním snahám v oblasti občanského práva*, s. 877, 879.

5. Dvě ministerstva a jedna unifikace

Samostatnou pozornost si zaslouží činitelské (aktérské) struktury, jejichž prostřednictvím měla být změna formulována a připraven její návrh. Jejich těžištěm měla být dvě ministerstva – Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo pro sjednocení zákonů a organizace správy Československa (dále jen Ministerstvo pro sjednocení zákonů). Prve uvedené ministerstvo bylo pražským pokračováním stejnojmenného ministerstva vídeňského a vzniklo hned v počátcích nového státu. Naopak druhé ministerstvo zřídil teprve zákon z 22. července 1919 (č. 431/1919 Sb. z. a n.). Avšak kratinký zákon nestanovil téměř nic určitého, snad kromě toho, že ministerstvo prohlašoval za dočasné, takže jeho „působnost skončí, až provede vytčený úkol“ (§ 1 odst. 2). Tento úkol formuloval zákonodárce neurčitě jako „sjednocení zákonů a správy v celém území“ (§ 1 odst. 1). Myšlenka, že by Ministerstvo spravedlnosti mělo vzhledem k svému zásadnímu významu pro běžný chod státu být odbřemeněno od agend mimořádného druhu jako sjednocování práva, byla jistě poměrně prozíravá. Ovšem vliv na přípravu sjednocovacích zákonů znamená nevyhnutelně obrovský vliv politický. Přenechat jej ministru pro sjednocování zákonů nikdo z dobových vlivných aktérů nehodlal. Ministerstvo sice s obtížemi vzniklo, ale politicky nikdy nedošlo k přerozdělení agend tak, aby sjednocení práva bylo skutečně tímto ministerstvem připravováno. Prvním ministrem byl jmenován Milan Hodža (červenec 1919 až květen 1920), a i později ve 20. letech tutu funkci zastávali nápadně často Slováci, takže mohla do jisté míry vzbuzovat dojem volné obdoby funkce někdejšího ministra-krajana kabinetů staré monarchie – po Hodžovi Vavro Šrobár (květen 1920 až září 1920), Vladimír Fajnor (září 1920 až září 1921), Ivan Dérer (září 1921 až říjen 1922), Ivan Markovič (říjen 1922 až prosinec 1925), znovu Dérer (leden až březen 1926), Juraj Slávik (březen až říjen 1926), znovu Hodža (říjen 1926 až leden 1927), Marek Gažík (leden 1927 až únor 1929), Ludovít Labaj (únor až říjen 1929), Antonín Štefánek (říjen až prosinec 1929). Výjimkou byl pouze Lev Winter (prosinec 1925 až leden 1926) a posléze pak na dlouhá léta Jan Šrámek (prosinec 1929 až září 1938).¹⁸

Jak bylo již výše naznačeno, i ve zřízení Ministerstva pro sjednocení zákonů v létě 1919 můžeme patrně hledat jednu z příčin, proč nakonec roku 1920 nebylo ve vztahu k občanskému právu hovořeno pouze o potřebě sjednocení, ale právě také o potřebě revize. Požadavek revize byl mimo jiné záminkou, kterou

¹⁸ RŮŽIČKA, Vladimír. Personálne a politické zloženie štátnych orgánov a niektoré štatistické údaje dôležité pro dejiny štátu a práva. In: Kolektiv autorů. *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945. Sv. II. 1918–1945*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 641, 677–689.

mínilo Ministerstvo spravedlnosti udržet svůj vliv. Přitom se ukázalo být silným soupeřem, osazeným coby významná převodová páka politické moci zpravidla i ministry se silnějším politickým vlivem a zázemím. Přestože se můžeme ještě roku 1937 v projevu poslance Rašína setkat s ostrou kritikou nedostatečného personálního zabezpečení legislativních prací na Ministerstvu spravedlnosti, stále bylo v mnohém ohledu lépe vybaveno než Ministerstvo pro sjednocení zákonů. Posledně uvedené mohlo nanejvýš vyniknout lepší expertizou ve vztahu k zalitavskému právu.

Teprve po dlouhém čase, 29. prosince 1921, bylo k upřesnění zákona o ministerstvu z roku 1919 vydáno nař. vl. č. 501/1921 Sb. z. a n., stanovící výslovně tomuto ministerstvu jen omezenou působnost. Především z ní byla výslovně vyňata „reforma platného práva“, což, jak podotkl Ladislav Voják, představovalo většinu případů.¹⁹ Ve vztahu k občanskému právu tak zůstala tomuto ministerstvu pouze možnost zasahovat do prací, avšak samo je neorganizovalo a nevedlo. Byla tím v zásadě potvrzena posavadní praxe, podstatné ovšem bylo výslovné uzavržení cesty ke změně tohoto stavu. Postavení ministerstva tak zůstalo omezené; oproti jiným ministerstvům mělo právo účastnit se svými zástupci příprav unifikčních osnov, které však samo neorganizovalo. Jediná jeho síla mohla v těchto úzkých hranicích spočívat v informovanosti a v uplatňování neformálního vlivu, což však záviselo na řadě proměnných. V zásadě se ministerstvo profilovalo bezmála jako jakýsi „slovenský právní úřad“ v Praze.²⁰

Ministerstvo spravedlnosti vyzvalo veřejnost již roku 1918 všeobecně, pro různé oblasti práva,²¹ a pak znovu roku 1920 samostatně pouze pro občanský zákoník, aby mu do 1. října 1920 „předložila náměty a návrhy na změny a doplňky platného práva“,²² respektive „návrhy na opravy občanského zákoníka“.²³ Navzdory zásadě, že revize bude zcela mírná, zvolilo Ministerstvo spravedlnosti vůči veřejnosti z nejasných příčin postup, který spíše odpovídal modelu tradičních výzev k zaslání námětů či anketám běžným před přípravou některých nových zákonů. Vznikal tak podivný rozpor: na jedné straně byly subkomitety vázány

¹⁹ VOJÁČEK, Ladislav. Část 5 – Vývoj práva v letech 1620–1948. In: VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel – KNOLL, Vilém (eds). *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 409, 423.

²⁰ LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Riešenie problému unifikácie a kodifikácie súkromnoprávných noriem v medzivojnovom Československu a Polsku. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 187, 199.

²¹ Revise občanského zákoníka, s. 462.

²² Důvodová zpráva 1937, s. 237.

²³ STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*, s. 4.

požadavkem pouze mírné revize, na straně druhé byla veřejnost podněcována k návrhům týkajícím se v zásadě čehokoli, což znamenalo, že řada návrhů nebude moci být zohledněna již jen proto, že bude překračovat zadání mírné revize.

6. Podvýbory revizní komise – subkomitétů

6.1 Personální stránka subkomitétů

Příprava rozsáhlého zákoníku byla prací probíhající do značné míry mimo běžné dráhy ministerské přípravy zákonů. Rozsáhlý podnik si vyžádal zřízení samostatného výboru – komitétu pro přípravu osnovy a dílčích podvýborů – subkomitétů.²⁴ Na schůzi v Ministerstvu spravedlnosti dne 16. června 1920, nyní již za předsednictví nového ministra spravedlnosti, sociálního demokrata Alfréda Meissnera, si zmíněná komise vytvořila jednotlivé subkomitétů. Vznikly nejprve celkem čtyři, velmi zhruba lze říci, že pro hlavní právní oblasti, sdružované pod pojem občanského práva.²⁵ Při bližším pohledu se ukazuje, že výrazně se do rozdělení látky otiskly především personální možnosti. Práce byla organizována odborovým přednostou Ministerstva spravedlnosti Antonínem Hartmannem,²⁶ sekretáři komise byli úředníci ministerstva Ferdinand Heyrovský a Jan Srb.²⁷ Jednání subkomitétů se účastnili zástupci Ministerstva pro sjed-

²⁴ Již jen tato označení ukazují nevelké dobové ohledy k češtině a opanování dobového právního jazyka latinismy. Později k nim ještě přibyla komise superrevizní, tedy přezkumný výbor (protože komitét a subkomitétů nenesly výslovné označení přezkumné (revizní), můžeme si u tzv. superrevize dovolit hovořit česky o přezkumu a nikoli o přezkumu přezkumu.

²⁵ KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. I. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 564–567; STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*, s. 4.

²⁶ Antonín Hartmann (1864–1947), byl synem notáře, po studiu na vídeňské a pražské právnické fakultě se posléze stal soudcem v jižních Čechách, od roku 1904 na Zemském soudu v Praze, od roku 1916 na Vrchním zemském soudu v Praze, od listopadu 1918 byl služebně přidělen na Ministerstvo spravedlnosti, kde si získal značné zásluhy o legislativní práce a stal se odborovým přednostou. Roku 1932 byl penzionován, nadále však působil v komisi a byl také příležitostně činný jako autor odborných prací a poznámkových vydání právních předpisů a sbírky vzorců. KLEČACKÝ, Martin – STUPKOVÁ, Marie. *Slovník představitelů soudní správy v Čechách*, s. 125–126; NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*. Praha, s. 124.

²⁷ Jan Srb (1895–1957), právník, odborový přednosta na Ministerstvu spravedlnosti, syn soudce Nejvyššího soudu v Praze a posléze Obchodního soudu v Praze Karla Srba (1861–1941) a žák Jana Krčmáře. Také oba Srbovi bratři zvolili soudní dráhu. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 416; KLEČACKÝ, Martin – STUPKOVÁ, Marie. *Slovník představitelů soudní správy v Čechách*, s. 369, autorův výzkum.

nocení zákonů, odborový přednosta Augustín Ráth²⁸ (od roku 1921 profesor Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě), Jaroslav Čabrada,²⁹ Karel Schrotz³⁰ a František Rouček.³¹

Subkomitety měly být podle představy ministerstva vedle referentů osazeny zástupci právních profesí, Jan Krčmář psal o „zástupcích všech významných stavů právnických, civilistickými otázkami se zabývajících“³². Doposud spíše opomíjenou otázkou bylo osazenstvo subkomitétů a způsoby, jakým vznikalo. Ve většině dosavadních prací byl podán nanejvýš výčet jmen, aniž by však byly zkoumány širší souvislosti. Přitom právě otázka osazenstva subkomitétů se jeví při bližším pohledu být nemálo zajímavou. Zásadní úlohu hrály vazby vzniklé či pěstované v různých právnických spolcích a také okolo určitých časopiseckých platforem. Na jedné straně to byla ze spolků tradiční a všeobecně, coby národní představitelka pojatá Právnická jednota v Praze, spolek, mající historicky zcela mimořádné zásluhy o rozvoj českého právnictví i o rozvoj vědeckého pěstování práva, na straně druhé spolky velmi úzce zájmové, spojené s jednotlivými právními profesemi. Již jen z činovníků Právnické jednoty vidíme v subkomitétěch samotného jejího starostu, staříckého advokáta Vojtěcha Kasandu, Masarykova souvěkovce.³³ Z činovníků téže jednoty i některé jiné, například advokáta Konstantina Sobičku. Nominace členů dobovými advokátními komorami i právníckými spolky byla v některých případech využita k tomu, aby do subkomitétů pronikli někteří vlivní doboví lobbisté. Například za advokáty se do subkomitétů dostali pražští advokáti Franz Wien-Claudi a již zmíněný Konstantin Sobička. Ve své právní činnosti dlouhodobě působili mj. jako právní zástupci mocných skupin bývalých šlechtických velkostatkářů či římskokatolických subjektů a z archivních dokladů je zřejmé, že byli rovněž lobbisty, snažícími se ve prospěch svých klientů ovlivňovat zákonodárný proces.³⁴ Zmí-

²⁸ Srov. VOZÁR, Jozef – RÁTH, Augustín. *Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*. Bratislava: Veda, 2018.

²⁹ Jaroslav Čabrada, působil jako prezident Krajského soudu v Nitře. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 57.

³⁰ Karel Schrotz (nar. 1879), soudce, po roce 1918 působil při konsolidaci soudnictví na Slovensku, posléze se stal ministerským radou v Ministerstvu pro sjednocení zákonů. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 399.

³¹ František Rouček (1891), vrchní komisař v Ministerstvu pro sjednocení zákonů, roku 1925 se habilitoval na Právnické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, kde byl roku 1927 jmenován mimořádným profesorem. V rámci superrevize byl členem komise. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 380.

³² KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. 1. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 564, 565.

³³ JOACHIM, Václav. Valná hromada Právnické Jednoty konaná dne 31. března 1921 o 6. hodině večer. *Právník*. 1921, roč. 60, s. 353, 358.

něné dvojici advokátů byla společná i činnost za války,³⁵ zvláště v případě Sobičkově zřejmě velmi problematická.³⁶ Osobní vztahy se zřejmě zvláště silně otiskly do obsazení subkomitétu referenta Emila Svobody, kde nacházíme z velké části Svobodovy známé nebo přispěvatele jím vydávaného notářského časopisu *České právo*, což jistě mohlo zvyšovat referentovu autoritu v subkomitétu. Podobně lze pozorovat účast advokátů autorsky spojených s časopisem *Česká advokacie*, počínaje jeho redaktorem Evženem Polanem, zároveň jednatelem Právnícké jednoty, či advokátem Eugenem Löwym.³⁷ Velkou autoritu své osoby v subkomitétu naznačil i Krčmář, který později uvedl, že byl v subkomitétu „opravdu pánem“ a konstatoval, že jeho návrhy byly hladce schvalovány.³⁸ Zde i v jiných subkomitéttech shledáváme vícero osob, které zároveň byly členy vedení Spolku notářů československých (Schäfer, Zmek, Černý) a podobně tomu bylo i u advokátů. Členství v subkomitéttech bylo záležitostí prestižní a zároveň i skýtalo zisk zajímavých informací a vlivu, takže se lze domnívat, že vedení těchto organizací namnoze uznalo sebe samotné za nevhodnější nominanty.

Zajímavou rovinou, která by neměla zůstat opomenuta, je i informační výměna mezi subkomitéty a právníckými spolky. Pomíneme-li časopisy, jejichž vydávání bylo většinou v rukách těchto spolků, a sjezdy, o nichž se zmiňuji jinde, byly revizní práce jejich představiteli ve vztahu k právníckým profesním skupinám popularizovány přednáškovým způsobem. Příkladem může být vystoupení Jana Krčmáře, nejdůležitější postavy revize zákoníku, v Právnícké jednotě v Praze, nejstarším právníckém spolku s tehdy asi 550 členy, již nedlouho po zahájení prací subkomitétů, 3. března 1921, s přednáškou „O reformě práva občanského“.³⁹

³⁴ Podrobně se tomu věnuji v jiné své chystané práci.

³⁵ Franz Wien-Claudi byl za války vojenským auditorem v Brně a jeho působení mělo být spojeno s projevy zavilého nepřátelství vůči všemu českému. SOUKUP, František. 28. říjen 1918. *Předpoklady a vývoj našeho odboje domácího v československé revoluci za státní samostatnost národa*. Sv. I. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství; Orbis, 1928, s. 126.

³⁶ Za války měl Sobička coby vojenský auditor dle zprávy Jana Herbena roku 1917 v procesu nad pěti dělníky vykonávat na členy vojenského soudu přesvědčené o nevině obžalovaných úporný a dlouhý nátlak (trvající hodinu a půl) tak, aby došlo k výroku opačného a k trestu patnáctiměsíčního žaláře pro těchto pět obžalovaných, což se nakonec stalo. HERBEN, Jan: *Knihla vzpomínek*. Praha: Družstevní práce, 1935, s. 624.

³⁷ Balík, Stanislav: *Česká advokacie v letech 1920–1943*. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 6, s. 13–14.

³⁸ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem*. Díl III. (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan). Praha; Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007, s. 242.

³⁹ JOACHIM, Václav. *Valná hromada Právnícké jednoty konaná dne 31. března 1921 o 6. hodině večer*, s. 353–358.

6.2 Subkomitét pro obecnou část a pro závazkové právo

Takzvaná obecná část, přesněji vzato úvodní předpisy a první hlava z prvního dílu, z druhého dílu pak hlavy sedmnáctá až dvaadvacátá a konečně i třetí díl v. z. o., byly svěřeny „prvnímu subkomitétu“ pod vedením Jana Krčmáře, profesora Právnické fakulty Univerzity Karlovy, který byl referentem. Jeho členy byli soudce Michael Čakrt⁴⁰ z Vrchního zemského soudu v Praze, jako jeho náhradník soudce Bedřich Němec z Vrchního zemského soudu. Za notáře byl v subkomitétu původně Gustav Kreiml,⁴¹ muž odborně literárně činný, který však před zahájením prací rezignoval⁴² a na jeho místo byl jmenován notář Alois Frenzl,⁴³ s notářem Rudolfem Králem⁴⁴ jako náhradníkem.⁴⁵ Dále pak advokát Adolf Hoffmeister,⁴⁶ jako jeho náhradník advokát Bohdan Klineberger.⁴⁷ Pozoruhodnou okolností bylo, že soudce Michala Čakrta poté, co přešel k Nejvyššímu soudu v Brně, vystřídal jiný pražský soudce Karel Kasper,⁴⁸ viceprezi-

⁴⁰ Michael Čakrt (nar. 1870), právník, soudce zemského soudu. Archiv hlavního města Prahy, Magistrát I, Referát IV, popisní, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920), krab. 34, č. 260. V dobových publikacích i v z nich vycházející literatuře byl uváděn nesprávně jako Michal. Jeho synem byl Kazimír Čakrt (1905–1957), rovněž právník, odborně spisovatelysky činný, mj. v oblasti finančního práva.

⁴¹ Gustav Kreiml (1851–1923), narodil se jako syn notáře a sám se stal po studiu práva rovněž notářem. Intenzivně se účastnil notářského spolkového života a byl odborně literárně činný. Současník jej chválil za klidného ducha, filantropické citění a za zájem o umění a vědu, srov. red., JUDr. Gustav Kreiml. *Právník*. 1923, roč. 62, s. 116–118.

⁴² red., *Reforma občanského práva*. *České právo*. 1920, roč. 2, s. 82.

⁴³ Alois Frenzl, notář v Praze-Nuslích, v některých textech byl nesprávně uveden jako advokát.

⁴⁴ Rudolf Král (1880–1930), právník, za války člen Maffie, od roku 1920 notář, místopředseda Notářské komory v Praze. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 226.

⁴⁵ red., *Reforma občanského práva*. *České právo*, s. 82.

⁴⁶ Adolf Hoffmeister (1870–1936), advokát v Praze, byl otcem výtvarníka a spisovatele Adolfa Hoffmeistera (1902–1973), mj. člena Devětsilu. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 142–143; Archiv hlavního města Prahy, Magistrát I, Referát IV, popisní, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920), krab. 95, č. 163.

⁴⁷ Bohdan Klineberger (1859–1928), advokát, studoval ve Vídni, v advokacii působil ve Vídni, v Brně, v Milevsku a v Praze. Soustavně psal odborné právní články, činný byl však také jako beletrista (pod pseudonymem Antonín Rataj – narodil se v Ratajích nad Sázavou). Za první světové války se stal obětí teroru rakouského režimu proti vlastním občanům – za zmínku „také nejstarší trůny se kácejí“ byl vězněn v pevnosti Josefov. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 206.

⁴⁸ Karel Kasper (či také Kašper) (1860–1931), soudce, v letech 1913–1918 a znovu po roce 1920 na Vrchním zemském soudu v Praze, v letech 1918–1920 soudce Nejvyššího soudu v Praze a posléze v Brně. KLEČACKÝ, Martin – STUPKOVÁ, Marie. *Slovník představitelů soudní správy*, s. 184.

dent Vrchního zemského soudu v Praze.⁴⁹ Za Ministerstvo spravedlnosti se jednání subkomitétu účastnil ministerský rada Jaroslav Voska, Ministerstvo pro sjednocení zákonů nejprve odborový přednosta Augustín Ráth, později pak ministerský rada Jaroslav Čabrada a místotajemník František Rouček.

6.3 Subkomitét pro právo rodinné

Subkomitét pod předsednictvím Antonína Hartmanna, odborového přednosty Ministerstva spravedlnosti, v němž byl referentem Bruno Kafka z pražské německé právnické fakulty, se věnoval hlavám druhé až čtvrté z prvního dílu v. z. o. a osmadvacáté hlavě druhého dílu (svatební smlouvy)⁵⁰ a členy Augustínem Ráthem za Ministerstvo pro sjednocení zákonů, později nahrazeným dvěma novými členy, Jaroslavem Čabradou a Františkem Roučkem; dále soudcem Aloisem Ceranem z Vrchního zemského soudu v Praze a soudcem Otakarem Wunschem z Vrchního zemského soudu jako jeho náhradníkem, notářem Václavem Černým, a notářem Aloisem Zmekem⁵¹ jako jeho náhradníkem.⁵² Dále pak Evženem Löwym,⁵³ advokátem v Klatovech, a advokátem Konstantinem Sobičkou jako jeho náhradníkem.⁵⁴ Zapisovatelem byl Jan Srb. Subkomitét začal pracovat 11. prosince 1920, přičemž „probral úkol mu svěřený na podkladě čtyř referátů, jež připravili oba soudci a oba advokáti“. Tento proces trval po dlouhé dva roky. Skupina se scházela v místnostech předsednictva Notářské komory. Na konci roku 1922 pak subkomitét započal po skončeném prvním čtení ještě druhé čtení, které dokončil v červnu 1923.

⁴⁹ Důvodová zpráva 1937, s. 235, 237; KRČMÁŘ, Jan. *Všeobecná část občanského zákoníka a právo obligační*. (Všeobecná část, smlouva schovací, půjčka, zápůjčka a zmocnění). Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. 2. vydání. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924, s. 3–4. Pro subkomitét zapisovali výše zmínění Ferdinand Heyrovský a Jan Srb.

⁵⁰ Ibidem, s. 237; KAFKA, Bruno. *Právo rodinné. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924, s. 3–4.

⁵¹ Alois Zmek (nar. 1873), studoval v Praze, po působení v soudnictví se stal notářem v Německém Brodě a pak v Praze; byl aktivní v právnických spolcích. Byl členem komise pro revizi překladů mezinárodních úmluv, zvláště mírových, při Ministerstvu zahraničních věcí a působil také jako tlumočnick z angličtiny; NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 518; Národní archiv, Policejní ředitelství I, konskripce, kart. 732, č. 840;

⁵² red., *Reforma občanského práva. České právo*. 1920, roč. 2, s. 82.

⁵³ Srov. BALÍK, Stanislav. *Česká advokacie v letech 1920–1943. Bulletin advokacie*. 2016, č. 6, s. 13–14.

⁵⁴ Konstantín Sobička (1878), advokát, syn advokáta a arcibiskupského konsistoriálního rady Josefa Sobičky, působil jako advokát v Praze.

6.4 Subkomitét pro právo věcné

Problematika věcného práva byla jako referentu svěřena Miloslavu Stieberovi, profesoru pražské české fakulty a právnímu historikovi. Tato skutečnost naznačuje i nedostatek vhodných sil – jediným ordinářem občanského práva na české Právnické fakultě v Praze byl v té době Krčmář. Na Stieberovu žádost byl koreferentem pro právo vlastnické staříčků Vojtěch Kasanda,⁵⁵ advokát, starosta Právnické jednoty, Randův žák a pietní vydavatel jeho „Práva vlastnického“.⁵⁶ Subkomitét projednával úvod a hlavy první až sedmou a šestnáctou druhého dílu. Předsedal Antonín Hartmann, jako zástupce Ministerstva spravedlnosti, někdy v nepřítomnosti zastupovaný Jaroslavem Voskou z téhož ministerstva. Členy byli Augustín Ráth z Ministerstva pro sjednocení zákonů, později nahrazený ministerským radou Karlem Schrotzem a ministerským koncipistou Františkem Roučkem, dále pak soudce Karel Červinka z Vrchního zemského soudu v Praze, a jako jeho náhradník soudce Ferdinand Dobiáš⁵⁷ z Vrchního zemského soudu, který však brzy kvůli odchodu na Slovensko subkomitét opustil.⁵⁸ Dalšími členy byli prezident Notářské komory a notář Jaroslav Čulík, jako jeho náhradník notář Antonín Mokřý, a zmíněný Vojtěch Kasanda, který však posléze roku 1922 zemřel. Na Stieberovo pozvání se porad nadto zúčastňoval také Egon Weiss, níže zmíněný referent jiného subkomitétu, profesor německé právnické fakulty a romanista.⁵⁹ Zapisovatelem byl Jan Srb, Krčmářův žák působící na ministerstvu, o němž však bylo Stieberem dodáno, že „zúčastnil se úspěšně i samých porad“, někdy zastupovaný v nepřítomnosti také Ferdinandem Heyrovským.⁶⁰ Subkomitét se poprvé sešel 13. prosince 1920 za předsednictví Antonína Hartmanna. Celkem vykonal 86 schůzí a zhruba za rok a půl práce prošel všechny svěřené úseky (60 schůzí do 12. července 1922).

⁵⁵ Vojtěch Kasanda (1850–1922), literárně činný advokát v Praze, činovník Právnické jednoty, v letech 1919–1920 její starosta, člen České akademie; NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 198–199; JOACHIM, Václav. Valná hromada Právnické jednoty konaná dne 31. března 1921 o 6. hodině večer. *Právník*. 1921, roč. 60, s. 353, 358.

⁵⁶ Kasanda redigoval již vydání z roku 1874, následně pak zvláště posmrtné vydání z roku 1917, přičemž spis doplňoval a opravoval s ohledem na soudní rozhodnutí a třetí dílčí novelu; znovu vyšlo ještě roku 1922.

⁵⁷ V Důvodové zprávě 1937, s. 237, je příjmení omylem uvedeno bez háčku a čárky.

⁵⁸ STIEBER, Miloslav. Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku, s. 5.

⁵⁹ Důvodová zpráva 1937, s. 237; STIEBER, Miloslav. Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku, s. 3–6.

⁶⁰ *Ibidem*, s. 5.

Od 8. listopadu do 30. května 1922 v práci pokračoval dokonce druhým čtením v celkem 26 dalších schůzích.⁶¹ Jako jediný při své činnosti tento subkomitét někdy využíval místnosti Ministerstva spravedlnosti, zasedal však také v místnostech předsednictva Zemského civilního soudu, na děkanství české Právnické fakulty v Karolinu, a nakonec v Ministerstvu pro sjednocení zákonů.⁶²

6.5 Subkomitét pro právo dědické

Oblast dědického práva byla svěřena Emilu Svobodovi, profesoru právních věd na české technice a soukromému docentu na pražské české právnické fakultě. Subkomitét zkoumal hlavu osmou až patnáctou druhého dílu v. z. o. Předsedou byl zástupce Ministerstva spravedlnosti Antonín Hartmann, členy zástupce Ministerstva pro sjednocení zákonů Augustín Ráth, soudce Antonín Balcar z Vrchního zemského soudu v Praze, jako jeho náhradník soudce Karel Soukup z téhož soudu, dále Karel Batěk,⁶³ notář a prezident Notářské komory v Praze, a jako jeho náhradník notář Mořic Schäfer.⁶⁴ Za advokáty se účastnil Ludvík Hammer a dále advokát Adolf Krýsa,⁶⁵ jako jeho náhradník.⁶⁶ Dodejme, že ve vztahu k notářským strukturám měl referent řadu osobních vazeb a zájmů: například Karel Batěk byl povolán do subkomitétu jako člen přesto, že byl předsedou Spolku notářů československých, tedy spolku, který zároveň vydával od roku 1919 Emilem Svobodou redigovaný časopis *České právo*.⁶⁷ Podobně zaujme, že Adolf Krýsa přispíval právě do tohoto zmíněného Svobodou redigovaného časopisu. V tomto notářském časopise byl posléze výsledkem práce subkomitétu také otištěn a následně vydán i samostatně. Bylo spíše přirozené nežli zarážející,⁶⁸ že si

⁶¹ *Ibidem*, s. 5.

⁶² *Ibidem*, s. 3.

⁶³ Karel Batěk (1860–1924), syn notáře a prezidenta Notářské komory v Hradci Králové, vystudoval právo v Praze, byl notářem v Kralovicích a poté od roku 1904 v Praze, kde se stal později prezidentem tamní Notářské komory. Byl výrazně aktivní v notářských spolcích. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 27.

⁶⁴ red., *Reforma občanského práva*, s. 82.

⁶⁵ Adolf Krýsa (nar. 1879), advokát v Praze, přednášel některé předměty na Vysoké škole obchodní při Českém vysokém učení technickém v Praze. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 237.

⁶⁶ Důvodová zpráva 1937, s. 237; SVOBODA, Emil. *Dědické právo. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku*. 2. vydání. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924, s. 4–6.

⁶⁷ Srov. např. red., *Zprávy spolkové. České právo*. 1919, roč. 1, č. 1, s. 10.

⁶⁸ SALÁK, Pavel. *Historie osnovy Občanského zákoníku z roku 1937. Inspirace, problémy a výzvy*, s. 20, pozn. 56.

z jednání o této politicky nemálo konfliktní materii členové subkomitétu nepřáli pořizovat podrobný zápis. Zatímco jiné subkomitétu pořizovaly stručné zápisy z jednání a připojily ke svým návrhům osnovy také více či méně podrobnou důvodovou zprávu, Svobodův subkomitét se omezil pouze na nejnutnější vysvětlivky.

Jako jediný však tento subkomitét ve svém textu zároveň vyslovil i určité obecnější úvahy o způsobu práce a směrnicí ve vztahu k jazykovému pojetí osnovy. Podle členů subkomitétu měla být „[ř]eč zákona (...) prostá, nehledaná a jasná. Neboť zákon není určen v první řadě pro učené právníky a filology, nýbrž pro občanstvo. Řeč německého originálu jest archaická, má půvab stáří. Také naše řeč bude za sto let pokryta patinou. Ale nesmíme se dáti na dráhu dělání umělé patiny, protože bychom mohli zabřednouti do strojenosti a nesrozumitelnosti.“⁶⁹

6.6 Subkomitét pro část práva závazkového

Teprve dodatečně byl zřízen pátý subkomitét, jemuž byla od Krčmářova subkomitétu přesunuta zvláštní část závazkového práva – hlavy třiatřicátá až sedmadvacátá a devětadvacátá až třicátá druhého dílu v. z. o. Nelze vyloučit, že se tak stalo z příčin národnostních, aby byli do prací na pozicích referentů subkomitétů podstatněji zapojeni čeští Němci, dosud zastoupení jediným Němcem Brunonem Kafkou. Referentství tohoto pátého subkomitétu bylo svěřeno Egonu Weissovi, romanistovi z pražské německé právnické fakulty. Tím si Krčmář poněkud odlehčil od nepřiměřeného a reálně sotva zvladatelného břemene, které by celé závazkové právo představovalo. Předsedou subkomitétu byl Antonín Hartmann z Ministerstva spravedlnosti, Augustín Ráth z Ministerstva pro sjednocení zákonů a na jeho místě později Jaroslav Čabrada z téhož ministerstva, advokát Evžen Polan⁷⁰ a jako jeho náhradník advokát Josef Eckstein, za notáře Jaroslav Čapek a jako jeho náhradník notář Václav Svoboda,⁷¹ a soudci František Doležal a jako jeho náhradník Jaroslav Říha,⁷² oba z Vrchního

⁶⁹ SVOBODA, Emil. *Dědické právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku*, s. 5–6.

⁷⁰ Evžen Polan, advokát v Praze, jednatel Právnické jednoty v Praze, redaktor časopisu České advokacie. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 348; BALÍK, Stanislav. Česká advokacie v letech 1920–1943. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 6, s. 13–14.

⁷¹ red., *Reforma občanského práva. České právo*. 1920, roč. 2, s. 82 (nepřesný údaj).

⁷² Jaroslav Říha (1875), soudce, působil mimopražských soudů, později u později Krajského soudu civilního v Praze. NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, s. 386.

zemského soudu v Praze. Zapisovatelem subkomitétu byl Ferdinand Heyrovský.⁷³

Zdá se, že Weiss se zhostil svého úkolu se značným nasazením – o tom ostatně svědčí i jeho ochota účastnit se též zasedání subkomitétu Stieberova, což při nezanedbatelné četnosti zasedání subkomitétů již znamenalo dosti povážlivou časovou zátěž. Ministerstvo spravedlnosti proto Weissovi v předmluvě vydání části osnovy, zpracovávané jeho subkomitétem v listopadu 1923 vyjádřilo zvláštní dík za to, že „s neúpornou pílí svými referáty práci subkomitétu připravoval a vedl jeho jednání, a jenž opatřil konečný elaborát úvodem a pečlivou důvodovou zprávou“.⁷⁴ Krčmář vzpomínal, že Weiss měl sice „znamenitý přehled po literatuře a judikatuře“, ale „[n]a jeho návrzích a formulacích bylo však přece jen patrné, že občanské právo není jeho vědním oborem“.⁷⁵

7. Průběh a výsledky práce subkomitétů

7.1 Časový rámec a různost pracovní metody subkomitétů

Teprve v prosinci 1920, tedy více než dva roky po vzniku státu, a více než pět měsíců po zřízení subkomitétů (16. června) práce konečně započaly. Jejich činnost však byla od počátku znesnadňována řadou obtíží. Ministerstvo nedokázalo subkomitétům zajistit ani přiměřené prostory. Jak již bylo zmíněno výše, subkomitétu většinou kočovaly po zasedacích síních různých institucí – většinou soudů či univerzit, anebo i notářské komory. Schůze Krčmářova subkomitétu se konaly dokonce přímo u referenta doma.⁷⁶

Ministerstvo také nevybavilo subkomitétu jednak kvalitní příruční odbornou knihovnou, jednak ani dostatečně úplným souborem překladů právních

⁷³ Důvodová zpráva 1937, s. 237; WEISS, Egon. *Obligační právo (Smlouva směnná, smlouva kupní, nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství statků, smlouvy odvážné) a náhrada škody. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. Část první: Návrh subkomitétu*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924. Ke Szladitsovi a jeho knize srov pozn. 95 níže.

⁷⁴ WEISS, Egon. *Obligační právo (Smlouva směnná, smlouva kupní, nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství statků, smlouvy odvážné) a náhrada škody. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. Část první: Návrh subkomitétu*, s. 3.

⁷⁵ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan). Praha; Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007, s. 243.

⁷⁶ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti II/III*, s. 242.

předpisů a soudních rozhodnutí zalitavské právní oblasti. Přestože pracovní zadání ukládalo „přihlížet“ k právu zalitavské oblasti, bylo poměrně nejasné, jakým způsobem tak prakticky činit. Jedinou skutečnou možnou pomůckou tak mohla prakticky být německá literatura o uherském právu, ovšem méně aktuální než maďarská, a německé překlady některých zákonů. Ani tuto literaturu však nebylo v Praze snadné obstarat. Slovenská literatura až na některé dílčí práce či studie (např. Ráthovy a jiných autorů, zvláště v časopise Právní obzor) dosud neexistovala – pro subkomitety příliš pozdě, teprve roku 1924, vyšla příručka přeložená a upravená Vladimírem Fajnozem a Adolfem Zátуреckým z příručky Károly Szladitse.⁷⁷

Drtivá většina členů subkomitétů maďarsky, jak lze z dokumentů nepřímo dovodit, neuměla. „Přihlížení“ mohlo být uskutečněno pouze dvěma způsoby. Prvním by bylo mít v subkomitéttech přiměřený počet slovenských, nebo i maďarských praktických právníků (s Maďary by jistě bylo možné komunikovat francouzsky nebo německy). K tomu se Ministerstvo spravedlnosti neodhodlalo. Druhým způsobem mohlo být pořízení alespoň českých překladů nejdůležitějších textů literatury i judikatury především z nekodifikovaných nebo částečně kodifikovaných oblastí občanského práva, zatímco pro oblasti kodifikované obstarat překlady dílčích zákonů, a zároveň pracovně přihlídnout i k nepřijatým uherským osnovám občanského zákoníku. Ani v tomto bodě však k ničemu zásadnějšímu nedošlo.

Nejzávažnějším problémem však bylo, že od počátku chybělo a ani dodatečně nebylo vytvořeno jednotné stanovení metody práce. Dotýkalo se to především otázky hloubky přezkumu – mj. shodě na tom, co lze považovat za mírnou revizi, otázka hranic změn a zásahů a také způsobu jejich odůvodňování, ale i třeba formální organizace práce – jak jsem zmínil výše, jeden ze subkomitétů například zvolil jako pracovní postup postupné dvojí čtení. Jan Krčmář o tom roku 1928 při pohledu nazpět podotkl, že „pět kusů pěti subkomisemi vypracovaných má dosti různou povahu, podle toho, jak která subkomise chápala pojem revize.“⁷⁸ Hloubka zásahů se tak velmi výrazně lišila, podle Krčmářova mínění nejméně zásahů provedl subkomitét Svobodův, nejvíce naopak Stieberův.⁷⁹ Na způsob práce skupin silně působil i osobní vliv některých jejich refe-

⁷⁷ FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi*. (So zreteľom aj na banské-, konkursné, obchodné-, a zmenkové právo a na právne predpisy o pozemkovej reforme). Bratislava: Právnická jednota, 1924.

⁷⁸ KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. 1. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 565.

rentů. Například Jan Krčmář později vzpomínal, že ve svém subkomitétu „byl opravdu pánem“.⁸⁰ Údajně „přinesl sérii naredivovaných paragrafů i s vysvětlivkami, jakousi důvodovou zprávu. Tato moje redakce byla nejčastěji přijata beze změny“, vzpomínal Krčmář, „někdy s některými menšími změnami. Proto také práce v našem subkomitétu skončily o mnoho dříve, než v subkomitétách ostatních“.⁸¹ Na opačný pól vůči dominantnímu postavení či vysoké míře autority referenta v subkomitétu lze patrně postavit subkomitét právního historika Stiebera. Ten nejen že velmi kolegiálně pozval k účasti právního historika–romanistu Egona Weisse, více než on sám zřejmě sběhlého v aktuálním civilním právu, ale i neváhal sdílet část referátu, který přepustil coby koreferentovi Vojtěchu Kasandovi.

Chyběla jednota i v ryze formální záležitosti, jakou bylo číslování paragrafů – totiž, zda podržet (pro orientaci jistě příhodné) číslování Všeobecného zákoníku občanského, popřípadě čísel z něj odvozených (vkládané paragrafy), anebo zda vytvářet číslování jiné, nové. Byla to samozřejmě i zásadní formální otázka pro samotný budoucí výstup prací – osnovu předloženou Národním shromáždění a pro orientaci adresátů práva v budoucím zákoníku. Číslování již více než sto let platného zákoníku bylo ve své době natolik vžitě, že by se mohlo zdát být užitečné je zachovat a pouze doplnit vloženými paragrafy. Přesto později uvidíme, že v návaznosti na některé subkomitétní osnovy došlo k přečíslování, zbytečně bořícímu formální označovací kontinuitu v povědomí lidí, v literatuře i v soudních rozhodnutích.

7.2 Vydávání výsledků práce

Dvěma brzy s prací hotovými subkomitétami byly skupiny Svobodova a Krčmářova. Brzy měly i výsledky své práce již téměř zcela vydány tiskem – vycházely na pokračování a Svoboda i Krčmář si je každý umístili do časopisu, jehož byli redaktory. Krčmářův vycházel v letech 1921 a 1922 jako samostatně stránkovaná příloha časopisu *Právník* a také jako samostatný otisk (nákladem *Právníka*),⁸² Svobodův v časopise *České právo*.⁸³ Ostatní tři subkomitétami naproti tomu potřebovaly ještě rok 1922 a celkově byla jejich práce ukončena až roku

⁷⁹ *Ibidem*, s. 565.

⁸⁰ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti II/III*, s. 242.

⁸¹ *Ibidem*, s. 242.

⁸² *Právník*. 1921, roč. 40, samostatně stránkovaná příloha; *Právník* 1922, roč. 41, samostatně stránkovaná příloha.

⁸³ *České právo*, 1921, roč. 2; *České právo*, 1922, roč. 3.

1923.⁸⁴ Téhož roku 1923 vyšel tiskem návrh věcného práva.⁸⁵ Poslední dva návrhy, rodinné právo⁸⁶ a závazkové právo Weissova subkomitétu – předtím byl text Weissem otištěn rovněž časopisecky v letech 1921 až 1922 v pražském časopise *Juristen-Zeitung für das Gebiet der Tschechoslowakischen Republik* – vyšly samostatně nákladem ministerstva ve dvou rozsáhlejších průběžně číslovaných svazcích⁸⁷ až roku 1924. Téhož roku v červnu vyšel znovu samostatně otištěn i návrh Krčmářova subkomitétu, a znovu také text subkomitétu pro dědické právo.⁸⁸ Oba byly nepřesně označeny jako druhá vydání – přestože se jednalo o prvá vydání samostatná.⁸⁹ Německý překlad všech spojených návrhů byl vydán péčí Ministerstva spravedlnosti roku 1924,⁹⁰ ve známém nakladatelství bratří Stiepelů v Liberci. Souborné vydání překladu jednotlivých subkomitétových textů bylo sice řešením úsporným, do jisté míry však zastíralo skutečnost, že text návrhu nebyl dosud superrevizně sjednocen a že jednotlivé oddíly vznikaly zcela samostatně, což se do jejich podoby samozřejmě otisklo. Takto vydaný překlad poskytoval poněkud rozporný obraz. Slovenský překlad začal vznikat na Ministerstvu pro sjednocení zákonů již v letech 1922–1923, tiskem však vydán nebyl.

⁸⁴ Důvodová zpráva 1937, s. 237.

⁸⁵ STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku.*

⁸⁶ KAFKA, Bruno. *Právo rodinné. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku.* Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

⁸⁷ WEISS, Egon. *Obligační právo (Smlouva směnná, smlouva kupní, nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství statků, smlouvy odvážné) a náhrada škody. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku. Část první: Návrh subkomitétu.* Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924; WEISS, Egon. *Obligační právo (Smlouva směnná, smlouva kupní, nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství statků, smlouvy odvážné) a náhrada škody. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku. Část druhá: Důvodová zpráva.* Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

⁸⁸ SVOBODA, Emil. *Dědické právo. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku.*

⁸⁹ KRČMÁŘ, Jan. *Všeobecná část občanského zákoníka a právo oblihační. (Všeobecná část, darování, smlouva schovací, půjčka, zápůjčka a zmocnění). Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku. 2. vydání.* Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

⁹⁰ *Das bürgerliche Gesetzbuch für die Čechoslovakische Republik: Übersetzung des Entwurfes der Kommission für die Revision des ABGB.* Herausgegeben vom Justizministerium der Čechoslovakischen Republik. Reichenberg: Verlag von Gebrüder Stiepel, 1924.

8. Slovenská komise

8.1 Východiska zřízení tzv. Slovenské komise

Neznáme dostatečně přesně politické pozadí dodatečného zřízení tzv. Slovenské komise roku 1923. Stalo se tak ovšem paradoxně až v okamžiku dokončení práce subkomitétů, když již nemohli představitelé zalitavského práva podobu subkomitétních návrhů přímou debatou v subkomitéttech ovlivnit. Již samo vydání zmíněných návrhů tiskem ostatně symbolicky naznačovalo předpoklad završenosti prací v této první fázi. Zároveň měly být návrhy subkomitétů předmětem pro další fázi práce.

Právě první polovina 20. let byla zcela klíčovým obdobím pro změnu právního sebezpejetí slovenských právníků: zatímco před rokem 1918 byli bezmála cizinci ve vlastní zemi, převrat znovu umožnil pozitivní ztotožnění se s vlastním státem i rozvoj lidského potenciálu dosud omezeného postavením druhorádeho národa a odčerpávaného vystěhovalectvím i maďarizující asimilací.⁹¹ Někteří ze slovenských právníků i politiků během pouhých několika let prokázali mimořádné schopnosti a zastávali zodpovědné vysoké úřady, na které by jako Slováci v Uhrách nikdy nemohli pomyslet. Za pomoci českých profesorů vznikla Právnická fakulta v Bratislavě, univerzitní sborník, nový vzestup zažil mladý časopis *Právní obzor*,⁹² vznikl časopis Učené Šafaříkovy společnosti Bratislava a další periodika. Práce na doplnění slovenského právního pojmosloví – práce velmi záslužná, byla završena v letech 1921–1923.⁹³ Roku 1924 byl na poli občanského práva Vladimírem Fajnozem a Adolfem Zátureckým vydán první ucelený a soustavný přehled na Slovensku a Podkarpatské Rusi platného občanského práva a jiných souvisejících oblastí,⁹⁴ kniha, vycházející sice z překladu maďarské příručky Szladicsovy,⁹⁵ avšak na níž bylo autory odvedeno mnoho

⁹¹ Nejen v právní oblasti to byla doba převratná: zásadní změny pro Slovensko znamenaly mj. rozvoj školství, pozemková reforma a další reformy.

⁹² OVEČKOVÁ, Oľga – VOZÁR, Jozef (eds). *100 rokov časopisu Právní obzor, 1917–2017. A centenary of Právní obzor, 1917–2017*. Bratislava: Veda, 2017.

⁹³ FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Právnícký terminologický slovník. I. Časť maďarsko-slovenská*. Turčiansky Sv. Martin: Vydala Matica Slovenská, 1921; FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Právnícký terminologický slovník. II. Časť slovensko-maďarská*. Turčiansky Sv. Martin: Matica Slovenská, 1923.

⁹⁴ FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Nástin súkromého práva platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi*. Bratislava: Právnická jednota na Slovensku, 1924, 499 s.

⁹⁵ Károly Szladics (1871–1956), rodák z Dunajské Stredy. Szladics se podílel na přípravě osnovy uherského občanského zákoníku a roku 1917 se stal profesorem Právnické fakulty univerzity v Budapešti. Roku 1902 vydal ve dvou svazcích knihu, kterou, jak zmí-

vlastní práce. Slovensko tak poprvé dostalo zdařilou příručku občanského práva, což nemohlo zůstat bez vlivu na poměr veřejnosti k tomuto právu, tlumočnickému a popisovanému nově jeho vlastním jazykem.⁹⁶

Zároveň to byla štěpivá léta: na jedné straně se otevíraly dosud nepočteným slovenským představitelům právnických profesí mimořádné, nikdy předtím neuštěpené kariérní možnosti a obětavou prací mnohých vznikala také první slovenská právní fakulta, na druhé straně bylo ohroženo postupnou likvidací zalitavské právo, a to nejen v oblasti práva občanského. Pouhé rozšíření práva z českých zemí nutně znamenalo, že se Slovensko stane právní provincií. Zvláště podstatné také bylo, že rychlý zánik zalitavského práva nebo jeho převážné části by teoreticky mohl vést i k tomu, že by se kariérní vyhlídky pro nové generace slovenských právníků mohly do jisté míry rychle zúžit. Rozšíření cizího, předlitavského, práva, byť i pouze v oblasti práva občanského (a potenciálně i v oblastech dalších), by znamenalo marginalizaci domácích slovenských právníků, kteří by také byli snáze vystaveni přílivu právníků z českých zemí, kde počet absolventů neustále stoupal a založení druhé právní fakulty tento trend jen posílilo. Na počátku republiky byly sice soudy a úřady zčásti osazeny českými právníky, ti zde však pracovali se zalitavským právem a většinou měli vůli vrátit se v budoucnu zpět do českých zemí. Pokud by se právo sjednotilo a „nadprodukce“ právníků v českých zemích pokračovala, dříve nebo později by se stalo Slovensko cílem jejich pracovní migrace. Slovenští právníci tak měli nejen kulturní, ale i profesně-existenční zájem na širokém zachování zalitavského práva, respektive přinejmenším části jeho právních odlišností.

něno výše, posléze přeložili a doplnili Fajnor se Zátureckým, spis *A magyar magánjog vázlata a bánya-, csőd-, kereskedelmi és váltójog alapelveivel I.–II.* (Nástin maďarského soukromého práva se zásadami horního, konkurzního, obchodního a směnečného práva I.–II., 1902), znovu v přepracované podobě pak jako *A magyar magánjog vázlata I.–II.* (Nástin maďarského soukromého práva I.–II., Budapešť, 1937) a několik dalších spisů, včetně pořadatelsví a spoluautorství rozsáhlého šestisvazkového kompendia *Magyar magánjog I.–VI.* (Maďarské soukromé právo I.–VI., 1938–1942). Zřejmě mj. nekriticky přijímaným Szladicovým vlivem se německý pojem *das Privatrecht* přes maďarskou právní praxi silně rozšířil i do slovenské právní praxe, v níž představoval jeden z pozůstatků maďarského vlivu.

⁹⁶ Později, roku 1935 bylo připraveno druhé, významně přepracované a rozšířené vydání: FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi so zreteľom aj na banské právo a na právne predpisy o pozemkovej reforme (s príslušnými časťami návrhu čl. všeobecného zákoníka občianskeho, zhotoveného superrevíznou komisiou)*. 2. přepracované, judikaturou siahajúcou do r. 1935 doplněné vydání Bratislava: Nákladom Právnickej jednoty na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, 1935, 601 s. (toto druhé vydání vyšlo znovu roku 1998 v Šamoríne v nakladatelství Heuréka).

Nebylo proto překvapením, že právě období počátku 20. let bylo na Slovensku dobou intenzivní politické a organizační práce, cílící k tomu, aby mohly být zájmy tamních právnických skupin výrazněji prosazeny. Nedařilo-li se zjevně slovenské právní zájmy prosazovat na nejvyšší úrovni vlády, ministerstev a Národního shromáždění, pokusily se tamní právní elity najít jiné cesty, jimiž by mohly chod věci ovlivnit. Vedle jiných prostředků typu publicistiky se staly výrazně viditelnými slovenské právní sjezdy. Na Slovensku se jednalo o novinku, pracující s myšlenkou odborné a profesní autority, jejíž společný hlas bude dostatečně silný, aby ovlivnil vládní politiku. Vedle jiného byla i řada dalších, neunifikačních, témat od jejichž diskuse si někteří představitelé slovenského právního života slibovali užitek, například otázka dalšího rozvoje slovenského právního pojmosloví.

Před Vánocemi roku 1919 se 20. prosince sešel v dopravně dobře dostupné Žilíně první sjezd slovenských právníků, který však nakonec přijal pouze obecné usnesení podporující právní unifikaci.⁹⁷ Výrazně konfliktnější byl naopak druhý sjezd, konaný 30.–31. října 1920 v Bratislavě, na kterém se střetly v zásadě tři názory – buď dílčí unifikace, která by zachovala slovenskou odlišnost v majetkovém rodinném právu a v dědickém právu, nebo převzetí předlitavského v. z. o., spojené s jeho „mírnou revizí“, anebo vytvoření nového zákoníku podle současných potřeb.⁹⁸ Většina nakonec podpořila model převzetí s „mírnou revizí“, podle Lubyho pod vlivem Ministerstva pro sjednocení zákonů.⁹⁹ Následující třetí sjezd roku 1922 se již unifikací občanského práva jako obecnou otázkou nezabýval, vyjadřoval se pouze k jednotlivostem.¹⁰⁰

S vytvořením nějakého zvláštního slovenského tělesa při revizi občanského zákoníku se původně roku 1920 nepočítalo. Lze ji považovat za výsledek nespokojenosti a snad i politického tlaku především (ale nikoli nutně výhradně jen) zalitavských právníků a politiků s elegantním obejitím těchto skupin a jejich práva v práci subkomitétů. Nemělo-li dojít k tomu, že tiskem již zčásti vydané subkomitétní návrhy budou znovu otevřeny a případně revidovány na základě slovenské kritiky, otevřelo se tak pole pouze pro poměrně bezzubé písemné připomínkování bez možnosti přímé a bezprostřední debaty o problémech a řešeních s „českou“ komisí v Praze. Nespokojenost Slováků mohla být teoreticky vyřešena pouze přehodnocením původního koncepčního rozhodnutí z března 1920, které by umožnilo výraznější uplatnění zalitavského práva, a to ještě za technického předpokladu dostupnosti jeho překladů. Na tuto skutečnost pou-

⁹⁷ LUBY, Štefan. Unifikačné snahy v oblasti československého súkromného práva v rokoch 1918–1948. *Právny obzor*. 1967, roč. 50, s. 571, 579.

⁹⁸ *Ibidem*.

⁹⁹ *Ibidem*.

¹⁰⁰ *Ibidem*.

kázal již Štefan Luby, když psal v 60. letech o tom, že předběžné otázky „boli už predtým rozhodnuté („najmä o otázke, či a v akom rozsahu a akým spôsobom prevziať rakúsky občiansky zákonník“.¹⁰¹ Slovenské komisi tak zbylo to, aby se „vyjadrovala (...) len k účelnosti navrhnutých ustanovení z hľadiska slovenských podmienok“.¹⁰² Tento koncepční problém měl pak zatěžovat práci Slovenské komise zásadním způsobem po celou dobu její existence.

8.2 Složení a práce Slovenské komise

Předsedou roku 1923 v Bratislavě zřízené Slovenské komise se stal Vladimír Fajnor,¹⁰³ prezident soudní tabule v Bratislavě; členy byli z univerzitních učitelů Augustín Ráth,¹⁰⁴ profesor Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, a Mořic Katona, bývalý profesor Právnické fakulty maďarské Alžbětinské univerzity v Bratislavě, nyní advokát. Silně byli zastoupeni především soudci, vedle předsedy Fajnora jimi byli Adolf Záturecký,¹⁰⁵ soudce Nejvyššího soudu, Julius Sporzon, tabulární soudce přidělený k brněnskému Nejvyššímu soudu, tabulární soudce Julius Hamar v Levicích, Jan Ruttkay, senátní prezident v Košicích, Jiří Kobonič a Jindřich Herr, oba tabulární soudci v Bratislavě, Vilém Hrádek, sedriální soudce v Bratislavě, Jaroslav Čabrada, prezident sedrie v Bratislavě, Jaroslav Horák, tabulární soudce v Nitře a později v Bratislavě, z notářů pouze Jan Krno, prezident Notářské komory v Bratislavě (zemřelý v březnu 1926), a dále řada advokátů: Josef Hranec v Čadci, Miloš Vančo v Turčianském Sv. Martine, a Evžen Lichtner, Vladimír Trslín, Julius Szegő, Jan Šimkovič, Mořic Dukes, Viktor Richter, Cyril Bařinka (a také již výše zmíněný Mořic Katona), všichni advokáti v Bratislavě, a Hugo Tänzer, advokát v Košicích.¹⁰⁶ Původně

¹⁰¹ Ibidem, s. 571, 577.

¹⁰² Ibidem.

¹⁰³ Srov. podrobný životopis VOZÁR, Jozef. *Vladimír Fajnor*. Bratislava: Veda, 2017.

¹⁰⁴ VOZÁR, Jozef. Augustín Ráth. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 51–88; VOZÁR, Jozef – RÁTH, Augustín. *Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*. Bratislava: Veda, 2018.

¹⁰⁵ VOZÁR, Jozef. Adolf Vladimír Záturecký. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 89–126.

¹⁰⁶ ROUČEK, František. *Revise občanského zákona. Záznamy z porad Slovenské komise pro obor občanského práva v Bratislavě*. Sv. II. Praha: Ministerstvo pro sjednocení zákonů a organizace správy, 1924, s. 4; též GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. *Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938)*. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646, 682.

v ní měl být – vlivem své bratislavské životní epizody¹⁰⁷ – i Emil Svoboda, přestože by posuzoval práci svého subkomitétu i sebe samotného jako referenta. Zahrnut byl také Evžen Lang, tabulární soudce v Bratislavě, který však před zahájením prací zemřel. Jak vidno, ne zcela zanedbatelnou část členů tzv. Slovenské komise tvořili opět Češi s předlitavským právnickým vzděláním, po převratu však přišli na Slovensko vesměs jako soudci nebo i advokáti. Zároveň zde však již hráli vedoucí úlohu přední slovenští právníci Adolf Záturecký, Vladimír Fajnor a Augustín Ráth.

První porada Slovenské komise se pod Fajnorovým vedením uskutečnila 22. března 1923. Výsledky práce komise byly posléze Františkem Roučkem vydány jako samostatně stránkovaná příloha Věstníku ministerstva pro sjednocení zákonův a organizace správy.¹⁰⁸ Práce komise měla poměrně široký záběr a přinesla řadu podnětů, z nichž však jen malé množství bylo posléze reálně zohledněno při superrevizi, nejvýrazněji zřejmě požadavek zachování koakvizice (srov. níže), respektive určité její podoby, avšak i ten byl zohledněn jen v omezené míře. Tato problematika došla zasluženě pozornosti zvláště v práci T. Gábriše a R. Šorla, která podává podrobný rozbor připomínek komise.¹⁰⁹ Z dalších zmiňme otázku tzv. větevného dědění; podobně jako koakvizice byl tento právní institut jakýmsi nezmarem revizních prací. Zároveň byl coby institut i zdrojem různých mylných či zjednodušujících výkladů a nepochopení, neboť představoval materii právníkům předlitavské právní oblasti zcela neznámou, nemající ve v. z. o. období, a zároveň i neshodně pochopitelnou, neboť zapojenou do funkční provázanosti s jinými prvky zalitavského práva.¹¹⁰ Slovenská komise žádala

¹⁰⁷ Ke krátkému Svobodovu působení na bratislavské právnické fakultě KOBER, Jan. Emil Svoboda mezi Bratislavou a Prahou – bludní Holandané a útrapy pražského domácíčka? In: *Metamorfózy práva ve střední Evropě VI. Hledá se Prométheus?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2018, s. 45–62.

¹⁰⁸ ROUČEK, František. *Revise občanského zákona. Záznamy z porad Slovenské komise pro obor občanského práva v Bratislavě. Sv. I.* Praha: Ministerstvo pro sjednocení zákonův a organizace správy, 1923; ROUČEK, František. *Revise občanského zákona. Záznamy z porad Slovenské komise pro obor občanského práva v Bratislavě. Sv. II.* Praha: Ministerstvo pro sjednocení zákonův a organizace správy, 1924.

¹⁰⁹ GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938). In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646, 682.

¹¹⁰ K tomu podrobný výklad in ŠORL, Róbert. *Vetvový majetok a unifikácia súkromného práva v prvej ČSR. Právněhistorické studie*. 2007, roč. 39, zvláštní číslo (Současnost a perspektivy právní historie. Materiály z právněhistorického kolokvia ze dne 26. října 2005), s. 221, 230.

zachování institutu, přičemž zdůraznila především vžitost tohoto řešení v právním vědomí obyvatel.¹¹¹

Hlavní příčinou celkově slabého úspěchu Slovenské komise při prosazování svých připomínek a návrhů byl patrně zvolený model písemného vyjadřování namísto přímé účasti na revizi, kdy vznesený argument může v revizní schůzi spíše přesvědčit nežli písemně projednávaný návrh. Členové Slovenské komise sice dostali možnost vyjádření, již však nemohli, jako by tomu bylo při přímém jednání, obratem reagovat na úsudky a repliky svých pražských kolegů. Oddělenost geografická (fyzická) i časová (dodatečné připomínky) tak překážely tomu, co by jinak patrně bylo klíčovým ziskem účasti a odborného vědění slovenských právníků, totiž přímé komunikaci mezi právníky ze zalitavského a předlitavského prostředí nad jednotlivými dílčími otázkami u jednacího stolu.

9. Přezkum dílčích osnov – superrevizní komise

9.1 Hledání způsobu superrevize a její počátky

Jestliže mělo rozdělení práce do souběžně postupujících pracovních skupin podstatně ušetřit čas, byla tato v československých personálních podmínkách poněkud drahá výhoda (oproti práci ve větším sboru) v podstatě do značné míry ztracena následným čekáním. Jak jsem již zmínil výše, jednotlivé pracovní skupiny se velmi lišily v rychlosti postupu a ani výsledky práce nebyly zcela stejnorodé. V případě, že by tyto materie byly předloženy jako samostatné návrhy zákonů či zákoníků, by tato různost patrně z větší části nevadila, ovšem doboví aktéři byli vedeni ideou velkého československého občanského zákoníku. Ten vyžadoval vnitřní koherenci. Proto bylo v jejich očích nevyhnutelné tyto dílčí návrhy sjednotit pečlivě do návrhu jediného a uzpůsobit je tak, aby pokud možno tvořily ústrojný celek. Znamenalo to další kolo zásahů, přinášející několik let další práce, vzhledem k její poměrné jemnosti nadto nepříliš viditelné, působivé a docenitelné.

V prosinci 1922 bylo konečně možné začít se zaobírat modelem budoucího přezkumu (superrevize) postupně vznikajících subkomitétních osnov. Emil Svoboda zastával ve vyjádření ministerstvu mínění, že by přezkum měl být proveden co nejskromněji a nejjednodušším způsobem, totiž tak, že by jej uskutečnil jednotlivec.¹¹² A rovnou takového jednotlivce i doporučil, měl jím podle něj být

¹¹¹ ŠORL, Róbert. *Vetvový majetok a unifikácia súkromného práva v prvej ČSR*, s. 221, 230.

¹¹² Národní archiv, Ministerstvo pro sjednocování zákonů, kart. č. 50, záznam z 16. prosince 1922.

Jan Krčmář. Jako redaktor by si podle Svobody Krčmář svolal komisi nebo příslušného referenta pouze k otázkám, které by hodlal změnit.¹¹³ Už se asi nedozvíme, zda tím Svoboda tlumočil Krčmářovo skutečné nebo domnělé přání, zda se realisticky obával protahování příprav osnovy a proto hledal zjednodušení procesu v práci jednotlivce, anebo zda se v jeho stanovisku ve prospěch redakce jednotlivce odrážela jeho dlouhodobá a právě v této době vrcholící snaha získat druhou, po léta neobsazenou profesuru občanského práva na pražské české právnické fakultě, což vyžadovalo mimo jiné dobrou vůli ze strany v té době jediného ordináře občanského práva Krčmáře; dodejme, že roku 1923, respektive 1924 (jmenování) Svoboda po letech snažení této profesury skutečně dosáhl.¹¹⁴ Nakonec však byl zvolen opět model kolektivní, komisionální práce. Po vzniku výše zmíněné Slovenské komise vyvstal pro supervizi ještě také nový, předtím nepředpokládaný úkol vypořádat se také se závěry této komise a případně je promítnout do podoby osnovy. Konečně zbývaly i materie dosud nezkoumané, o nichž bylo přesto rozhodnuto, že mají být do osnovy zařazeny – kolizní předpisy, tedy mezinárodní právo soukromé.

Viděli jsme, že i poslední návrhy subkomitétů byly vydány tiskem roku 1924. Teprve v květnu 1925 však byla na schůzce v Ministerstvu spravedlnosti projednána další organizace prací, nyní již superrevizních.¹¹⁵ Avšak trvalo řadu dalších měsíců, než byli členové komise vůbec jmenováni. Ještě v únoru 1926 žádal ministr pro sjednocení zákonů Ivan Dérer Ministerstvo spravedlnosti, aby byli do superrevizní komise přibráni také Slováci; to se nakonec stalo – do komise byli povoláni Adolf Záturecký a Mořic Katona.¹¹⁶ Volba to byla vynikající a slibovala osnově nejvyšší prospěch. Oba muži pocházeli ze Slovenska a byli vzděláni v uherském právu. Záturecký byl původně advokátem a po převratu působil na Nejvyšším soudě, naposledy jako jeho prezident. Katona byl akademikem, až do zrušení bratislavské maďarské Alžbětinské univerzity byl profesorem tamní právnické fakulty. Poté působil jako advokát v Bratislavě. Jednalo se tedy o zkušené odborníky s vhledem i do teoretických otázek. Jedním z málo šťastných okamžiků československé revize občanského zákoníku však bylo, že se tyto dva schopné a pozoruhodné členy nepodařilo v komisi udržet. Záturecký byl přetížen svým

¹¹³ Ibidem.

¹¹⁴ KOBER, Jan. Emil Svoboda mezi Bratislavou a Prahou – bludní Holanďané a útrapy pražského domácíčka? In: *Metamorfózy práva ve střední Evropě VI. Hledá se Prometheus?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2018, s. 45–62.

¹¹⁵ GÁBRIŠ, Tomáš. Revízia vecného a záväzkového práva v procese unifikácie československého občianskeho práva v rokoch 1918–1938. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 105, 112.

¹¹⁶ Ibidem, s. 112.

náročným úřadem a Katonovi působily cesty do Prahy značné obtíže. Nakonec byli oba 27. září 1927 nahrazeni – „znalci práva platného na Slovensku a na Podkarpatské Rusi“, Čechy z Ministerstva pro sjednocení zákonů, Karlem Schrotzem a Františkem Roučkem,¹¹⁷ právně vzdělanými na předlitavských univerzitách.

Superrevize byla zahájena teprve počátkem roku 1926 novým agrárnickým ministrem spravedlnosti Karlem Viškovským. Tento vlivný muž, někdejší předseda Státního pozemkového úřadu a Švehlův člověk v pozici ministra znamenal jen posílení Krčmářova vlivu coby osoby blízké agrární straně. Avšak v březnu 1926 přišlo jmenování Jana Krčmáře do úřadu ministra školství a národní osvěty v takzvané úřednické vládě ministerského předsedy Jana Černého, o kterém rozhodl Švehla a při kterém podle Krčmářova mínění zřejmě výrazně působil prominentní agrárník Otakar Srdínko. Krčmář byl podle své pozdější vzpomínky jmenováním překvapen, ale s jeho přijetím neváhal.¹¹⁸ V revizní komisi i mimo ni existovali sice univerzitní profesori i zkušení právní praktici, Češi, Němci i Slováci, kteří mohli být teoreticky postaveni na Krčmářovo místo, avšak Krčmář sám si nechtěl tuto jistě zajímavou práci nechat ujít a změna by i oslabil potenciální kontrolu zájmů agrárních kruhů nad přípravou osnovy. Přezkumné práce byly kvůli Krčmářovu odchodu na ministerstvo přerušeny – výmluvnější důkaz Krčmářova postavení ve vztahu k osnově sotva mohl být podán. Vlády v té době neměly většinou dlouhého trvání, a Krčmář tak mohl počítat s brzkým návratem. Když vládu na podzim roku 1926 opět opustil, byly práce na občanském zákoníku obnoveny.¹¹⁹ Sám to nazval „pololetní přestávkou“ superrevizní práce, což by bylo bezmála roztomilé, kdyby to nevypovídalo i cosi skličujícího.¹²⁰

9.2 Složení a práce superrevizní komise

Předsedou komise byl jmenován opět Antonín Hartmann, odborový přednosta domácího ministerstva, podle Krčmáře muž „nadmíru skromný a málo výbojný“, který však „leckdy platně zasáhl do redakčních prací“. ¹²¹ Členy komise tvořily dvě skupiny osob: jednak původní referenti ze subkomitétů, tedy Jan

¹¹⁷ Ibidem, s. 112.

¹¹⁸ K tomu KRČMÁŘ, Jan. *Všeobecná část občanského zákoníku a právo obligační*, s. 139 an.

¹¹⁹ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan). Praha; Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007, s. 242.

¹²⁰ KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. I. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 564, 566.

¹²¹ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan), 2007, s. 244.

Krčmář, Bruno Kafka, Egon Weiss, Miloslav Stieber a Emil Svoboda; jednak již také dva zástupci Ministerstva pro sjednocení zákonů – Karel Schrotz, odborový přednosta, a František Rouček, tajemník ministerstva.¹²² Skutečnost, že i jako zástupci tohoto ministerstva byli zvoleni Češi bez zalitavského právnického vzdělání, byla nemálo pozoruhodná. Organizační zázemí přezkumu tvořilo několik málo pracovníků Ministerstva spravedlnosti, především první a druhý sekretář. Prvním byl Ferdinand Heyrovský a druhým Jan Srb, později pak prvním Srb a druhými postupně Bedřich Andres (později docent a profesor pražské české právnické fakulty), Lederer a Veselý. Dlouhodobě nejdůležitějším z nich byl Srb, Krčmářův oblíbený bývalý žák, podle jeho hodnocení muž schopný a spolehlivý.¹²³ Ne všem z výše uvedených bylo dopřáno prožít přezkum v plné síle a dočkat se jeho výsledků. Smutný osud stihl Brunona Kafku, který nejprve v akademickém roce 1927/1928 onemocněl a účastnil se jen málo.¹²⁴ Zdravotní problémy pokračovaly a přestože byl na rok 1931 Kafka zvolen rektorem pražské německé univerzity, předčasně zemřel dříve, než nastoupil do úřadu.¹²⁵

Metoda přezkumu spočívala v této fázi v jakési kolegiální oponentuře: vždy jeden z bývalých referentů převzal oponenturu úseku jiného referenta. Rozsáhlým způsobem využila komise, respektive ministerstvo sil Egona Weisse, který se stal jednak oponentem návrhu Krčmářova subkomitétu, jednak i návrhu Stieberova subkomitétu, což bylo nemálo pozoruhodné, neboť se Weiss (jak jsme zmínili výše) sám předtím účastnil i činnosti Stieberova subkomitétu. Jan Krčmář oponoval návrh Weissova subkomitétu. Emil Svoboda, nyní již od roku 1924 profesor Právnické fakulty Univerzity Karlovy, se stal oponentem návrhu Kafkova subkomitétu. Konečně pak Bruno Kafka byl oponentem návrhu Svobodova subkomitétu.¹²⁶ Zmíněné kolegiální řešení je poměrně nápadné snahou ponechat superrevizi v uzavřeném kruhu původních referentů a nepustit do komise nikoho nového, zvláště pak ne ze zalitavské právní oblasti. Na druhé straně to byl postup i poměrně funkční, protože se tito účastníci již znali

¹²² Ibidem, s. 242 (na s. 243 je Rouček snad přehlédnutím editorů nesprávně uveden jako „Bouček“).

¹²³ Ibidem, s. 242–243 a s. 228–229.

¹²⁴ KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. I. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 564, 566.

¹²⁵ SLAPNICKA, Helmut. Die Beteiligung deutscher Professoren an den tschechoslowakischen Kodifikationsplänen (1919–1938). In: *Magister noster. Sborník statí věnovaných in memoriam Janu Havránkovi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 253, 257.

¹²⁶ KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). 200 let Všeobecného občanského zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93, 96.

a především v subkomitétní fázi svou práci navzájem sledovali. Výbor uskutečnil celkem 321 zasedání od sklonku roku 1926 do roku 1931.¹²⁷

Podle zmínky Ivana Dérera se zřejmě do poslední fáze superrevize ne zcela jasným způsobem zapojil rovněž sociálnědemokratický ministr Alfréd Meissner, „který známou svojou dôkladnosťou a právnickou všestranností veľmi účinne zasiahol do prác superrevíznej komisie, v značnej miere ich usmerňoval a pripel k ich zdarnému ukončeniu“.¹²⁸ V řadě otázek došlo k určitým změnám. Například v ostře sledované otázce tzv. větvného dědění, o níž jsme se zmínili výše u Slovenské komise, zaujala superrevizní komise stanovisko ve své podstatě stranící předlitavskému řešení a pouze na přechodné období zavádějící pokračování tohoto dědění na základě zvláštního zákona. Přechodné období bylo přitom mimořádně krátké, desetileté, takže mělo význam zcela symbolické úlitby.¹²⁹

V červnu 1931 byla osnova postoupena koaliční vládě ministerského předsedy Františka Udržala. Přestože dosud k osnově neproběhlo ani meziministerské připomínkové řízení, byla vydána nákladem Ministerstva spravedlnosti roku 1931 tiskem ve dvou svazcích, praktickým způsobem rozdělených na svazek textový a svazek s důvodovou zprávou.¹³⁰ Za tímto krokem lze tušit především snahu popularizovat návrh v odborné veřejnosti a v právní praxi a získat mu tím širší podporu. Vydání osnovy tiskem bylo skutečně přijato se širokým zájmem – a zároveň zahájilo období veřejných i méně veřejných politických sporů o osnovu.¹³¹

10. Připomínkové řízení – společenský konflikt a závod s časem

10.1 Výchozí situace a její souvislosti

Počátek třicátých let, doba velké hospodářské krize, byla v Evropě obdobím rychlého vzestupu pravice i oslabení levice i středu politického spekt-

¹²⁷ SLAPNICKA, Helmut. Die Beteiligung deutscher Professoren an den tschechoslowakischen Kodifikationsplänen (1919–1938), s. 256.

¹²⁸ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹²⁹ K tomu ŠORL, Róbert. Vetvový majetok a unifikácia súkromného práva v prvej ČSR, s. 231.

¹³⁰ Zákon, kterým se vydává Všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl I. Tekst zákona. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1931; Zákon, kterým se vydává Všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl II. Důvodová zpráva. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1931.

¹³¹ DOLEŽAL, Miloslav. K unifikačním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938. *Právník*. 1988, roč. 127, s. 877–883.

ra¹³² – podobná tendence se do jisté míry projevovala i v Československu. V lednu 1931, tedy nedlouho před dokončením osnovy, sociálnědemokratický ministr spravedlnosti koaliční vlády Alfréd Meissner¹³³ upozornil, že nepodařili se dokončit a Národním shromážděním přijmout osnovu do konce tehdejšího volebního období (začínalo roku 1929, mělo končit roku 1935), může prý přijít všechna práce na ní vniveč. Za nejspornější části osnovy Meissner označil rodinné právo, dědické právo, pracovní smlouvu, a smlouvy nájemní a pachtovní.¹³⁴ Obával se, že následující volby roku 1935 povedou k podstatné proměně rozložení politických sil, což by osnovu v její tehdejší podobě pohřbilo. V mnohem vyhocenější situaci roku 1933 strach z vývoje v levicové části politického spektra shrnul, jakkoli dosti subjektivně, Hradu blízký novinář (a později i politik národněsocialistické strany) Hubert Ripka v dopise T. G. Masarykovi slovy, že levice je deprimována představou možného fašistického převratu také v Československu (tj. po Německu a Rakousku).¹³⁵ Některá levici a středu politického spektra blízká řešení v osnově by s ohledem na očekávaný politický posun doprava bylo nutné přehodnotit, do čehož se však Meissnerovi ani superrevizní komisi nechtělo.

Autorům osnovy z roku 1931 se nevyplatilo jejich pojetí sjednocovací přípravy v letech 1926–1931 jako v podstatě opět pouze akademické, bez připuštění zástupců ministerstev. Za daného stavu věcí bylo nutné umožnit k ní meziministerské připomínkové řízení. Připomínky nadto byly umožněny písemně, což celý proces ještě dále mimořádně zdržovalo. Již roku 1931 se také prvně objevily

¹³² ELEY, Geoff. *Forging democracy. The History of the Left in Europe, 1850–2000*. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 261 an.

¹³³ Během svého druhého působení v úřadu ministra spravedlnosti se Alfréd Meissner výrazně zapsal do československých dějin právních profesí tím, že v souladu se socialistickým programem rovnosti žen a mužů otevřel soudcovskou profesi, respektive přípravnou službu k ní, nově i pro ženské uchazečky, což ve 30. letech umožnilo prvním ženám stát se soudkyněmi. Před Meissnerovou změnou byly ženské uchazečky odmítány.

¹³⁴ DOLEŽAL, Miloslav. Kodifikační práce v Československé republice po roce 1918. In: *Kolektiv Katedry právních dějin PF UK Praha: Kodifikace – mezníky právních dějin*. Praha: Ediční středisko Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 1994, s. 86, 88–89.

¹³⁵ „(...) měl jsem dojem, jako by zavládla jakási diktátorská psychóza. U socialistů obavy, rozpaky, bezradnost, rezignace, u agrárníků a národních demokratů volání po diktátorském režimu jako jediné nutnosti a spásy, u lidovců opatrné vyčkávání (...)“ Agrární strana byla dle Ripky zachváčena „zcela náladou ostře protisocialistickou, protihradní a diktátorsky fašizující“, dopis Huberta Ripky T. G. Masarykovi z 8. října 1933, cit. dle BROKLOVÁ, Eva. Agrární strana a demokracie. In: BROKLOVÁ, Eva – TOMĚŠ, Josef – PEHR, Michal (eds). *Agrárníci, národní demokraté a lidovci ve druhém poločase první Československé republiky*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2008, s. 16, 54.

přípravy zvláštního zákona, který by nově umožnil zřídit společný podvýbor obou sněmoven Národního shromáždění, aby bylo projednávání osnovy urychleno – později byla tato cesta skutečně využita roku 1937, kdy byl takový zákon přijat.

10.2 Meziministerské připomínkové řízení

Na počátku roku 1932 byla osnova rozeslána ministerstvům za účelem písemního připomínkového řízení.¹³⁶ Jak bylo výše zmíněno, klíčovým prvkem byly volby roku 1935. Stoupenci osnovy z roku 1931 je sledovali s velkými obavami a doufali, že bude osnova přijata do voleb, odpůrci osnovy naopak usilovali o to, aby se to nepodařilo, neboť věřili, že volby roku 1935 přinesou na politické scéně přeskupení, které jim umožní do osnovy prosadit jejich vlastní, odlišná řešení. To byla i hlavní příčina, proč meziministerské připomínkové řízení uvízlo na mrtvém bodě. Teprve v červenci 1933 si, jak uvádí Miloslav Doležal, nechal Jan Šrámek (1870–1956), lidovecký ministr pro sjednocení zákonů v řadě vlád v letech 1929–1938, připravit „všechny věci z občanského zákona, které jednak rezortně mají ho zajímat, ale zvláště také všechny věci církevně-politicky důležité“.¹³⁷ Zároveň dal pokyn, aby se jeho ministerstvo domáhalo u Ministerstva spravedlnosti zrušení jakýchkoli lhůt v připomínkovém řízení, neboť si „nepřeje, aby připomínkové meziministerské řízení a jeho skončení bylo na nějakou lhůtu vázáno.“¹³⁸ Šrámekova snaha osnovu blokovat měla své poměrně jasné příčiny. Osnova mimo jiné zaváděla obligatorní civilní sňatek. Určitá radikální část příslušníků Římskokatolické církve se přitom dosud nesmířila ani s civilním sňatkem fakultativním, jak byl kompromisně zaveden manželskou novelou z roku 1919, a nesmířila se ani s jejími ustanoveními, která umožnila rozluky do té doby nerozlučitelného manželství římských katolíků (formálně vzato tedy naprosté většiny v manželství žijících obyvatel Československa). V osnově z roku 1931 navržený obligatorní civilní sňatek byl nepřijatelný i pro

¹³⁶ DVOŘÁK, Jan – FALADA, David. Snahy o unifikaci soukromého práva a právní civilistika v meziválečném období. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 719, 728.

¹³⁷ DOLEŽAL, Miloslav. *Kodifikační práce v Československé republice po roce 1918*, s. 881. Tato formulace byla od ministra poněkud nedovtipná, neboť resortně se týkalo Šrámekova ministerstva v osnově občanského zákoníku vše – leda snad vyjma již dříve sjednocených oblastí osvojení a manželské novely.

¹³⁸ BUREŠOVÁ, Jana. Jan Šrámek a katolické ženské spolky. In: MAREK, Pavel (ed.). *Jan Šrámek – kněz, státník, politik*. Sborník konference, Olomouc 10.–11. 9. 2003. Olomouc: Moneta-FM, 2004, s. 269, 282.

neradikální hlavní proud římských katolíků. Na Šrámka, jak bylo dobovým zvykem, se tak obracely formou dopisů, petic, výzev i deputací nejrůznější římskokatolické organizace, usilující jednak o zabránění obligatorního civilního sňatku, jednak mimo jiné usilující o návrat právní úpravy rozluky do stavu před rok 1919. Například rozsáhlá organizace, kterou Šrámek osobně založil a udržoval s ní úzkou spoluprací, Svaz katolických žen a dívek zaslala vládě v návaznosti na počátek superevizních prací petice:¹³⁹ jedna z nich žádala zrušení možnosti rozluky manželství, další usilovala o zrušení i existujícího občanského (fakultativního) sňatku.¹⁴⁰

Celý problém blokování osnovy lze však stejně dobře nahlížet i z jiné perspektivy. Pokrokově naladěni členové superrevizní komise se v jistém smyslu pokusili řešit určité krajně konfliktní společenské otázky v zákoníku podle své vlastní preference. Takový postup byl jistě možný, neboť komise nedostala žádné obsahové politické zadání, vyjma snad zcela nejasného limitu „mírné revize“. Politická moc se roku 1920 rozhodnutí o vlastním, konkrétním obsahu reformy dobrovolně vzdala, bezpochyby i z vlastních dobových politických motivů, a učinila politické rozhodnutí v podstatě vydat pomyslný bianco šek odborníkům, odkázat proces vzniku osnovy technokratickému řešení s tím, že bude dost času v budoucnosti politicky osnovu posoudit v meziministerském připomínkovém řízení, ve vládě a konečně i v Národním shromáždění. Pokroková motivace komise a snad i podpora nebo vliv sociálnědemokratického ministra Meissnera vedly k tomu, že do velkého zákoníku byla poněkud jako do pomyslného trojského koně umístěna určitá konfliktní řešení, která – přinejmenším v případě obligatorního civilního sňatku roku 1919, tedy v době k tomu politicky ještě více nakloněné – politicky neprošla.¹⁴¹ Podráždění římskokatolických skupin tím, že se tato a jiná řešení znovu objevila v osnově z roku 1931, bylo proto v podstatě pochopitelné a ovšem i pro původce těchto řešení očekávatelné. Jejich přijetí do osnovy patrně nesvědčilo o velké politické prozíravosti a znovu zpřítomňovalo mimo jiné i staré dilema poměru části a celku v zákonodárné oblasti. U konfliktních témat by bylo jistě řešením politicky poctivějším

¹³⁹ BUREŠOVÁ, Jana. Jan Šrámek a katolické ženské spolky, s. 269–283.

¹⁴⁰ *Ibidem*, s. 277.

¹⁴¹ Ve věci formy uzavírání manželství se jednalo spíše o výrazný a atraktivní politický a mocenský symbol, nežli o reálný programový zisk pro levicové strany – a takto o svou povahou symbol zástupný. Uvážit lze i jistou politickou frustraci na levici (vládní i mimovládní), navzdory své značné souhrnné voličské síle od roku 1920 odstavené od podstatnější politiké moci. Na rozdíl od uskutečňování jimi proponovaných hospodářských změn byly „kulturní boje“ o formu uzavírání manželství cílem dosažitelnějším s podstatně nižší mírou odporu.

(politicky otevřenějším) a společensky zodpovědnějším umístitvat je spíše do dílčích, zvláštních zákonů, aby jejich zákonodárné zkoumání a společenská i parlamentní debata o nich nebyly rozptylovány jinou právní materií a aby tyto zákony mohly být v budoucnu případně i snáze měněny při změně rozložení politických sil. Snaha prosadit mj. řešení před deseti lety politicky neprůchodné jeho začleněním do rozsáhlého kodexu nebyla postupem příliš politicky otevřeným, jakkoli na druhé straně uskutečňovaným v prostředí, sdílejícím představu o nutnosti velké kodifikace, což by v průběhu revize občanského zákoníku vydělování dílčích sporných problematik do samostatných zákonů ani neumožnilo, respektive učinilo by je předmětem kritiky.

Poté, co se úřadu ministra spravedlnosti v rekonstruované, tzv. druhé vládě ministerského předsedy Jana Malypetra po Meissnerovi¹⁴² nově ujal 14. února 1934 sociálnědemokratický ministr Ivan Dérer (1884–1973),¹⁴³ v předchozí vládě ministr školství a národní osvěty, lze opět zaznamenat nové energičtější kroky ve snaze posunout vývoj ve věci občanského zákoníku dále. V dubnu 1934 vneslo Ministerstvo spravedlnosti návrh ministerské radě, obsahující dva podstatné body: aby bylo písemné meziministerské řízení změněno na řízení ústní, v podobě porad všech nebo zúčastněných úřadů. A dále, aby jeho výsledky byly předloženy ke konečné redakci opět superrevisní komisi.¹⁴⁴ Zatímco první bod návrhu byl s to konečně stojaté vody rozhýbat, neboť ústní jednání lze obstruovat přeci jen nesrovnatelně obtížněji, druhý naopak opět práce prodlužoval.

¹⁴² Meissner obdržel v nové vládě Ministerstvo sociální péče, které v předchozí první Malypetrově vládě držela německá sociální demokracie a její předseda, ministr Ludwig Czech (1870–1942), který se nyní přesunoval na Ministerstvo veřejných prací. Protože Ministerstvo sociální péče bylo pro české sociální demokraty v aktuálně daném portfoliu (spravedlnost – železnice – sociální péče) jednoznačně nejdůležitější, došlo k strategickému přesunu nejzkušenějšího Meissnera na tento resort. Svého klíčového muže pro oblast sociální péče, Lva Wintera (1876–1935), již sociální demokracie nevyužila kvůli jeho zdravotním obtížím, jejichž následkem v následujícím roce předčasně zemřel.

¹⁴³ Ivan Dérer (1884–1973), slovenský právník a přední politik sociální demokracie, poslanec a opakovaně ministr v řadě vlád, mj. i v resortu unifikací; roku 1939 byl na Slovensku perzekvován a odešel do Prahy, za účast v odboji byl v letech 1944–45 vězněn. Po válce se stal předsedou Nejvyššího soudu a zároveň i profesorem na Univerzitě Komenského v Bratislavě, po odsouzení v politickém procesu byl v letech 1954–55 vězněn, poté žil v ústraní. Srov. TÁBORECKÁ, Alena. Dérer, Ivan. In: *Biografický slovník českých zemí*, sv. 12. Praha: Historický ústav AV ČR, 2009, s. 180, a především rozsáhlý svazek z roku 2010, ve kterém se Dérerem podrobně zabývá BEŇA, Jozef. K právníckému posobení Ivana Déreera. In: PEKNÍK, Miroslav a kol. *Dr. Ivan Dérer. Politik, právník a publicista*. Bratislava: Ústav politických vied SAV; Veda, 2010, s. 222–266.

¹⁴⁴ DOLEŽAL, Miloslav. *K unifikačním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938*, s. 881.

Za běžných okolností by tuto redakci již mohli provést ministerští úředníci pouze zanesením znění přijatého v meziministerských poradách. Jak ještě uvidíme, při „konečné redakci“ nezůstalo u nepatrných úprav. Oběma bodům návrhu ministerská rada 4. května 1934 vyhověla; v červnu 1934 se pak nově začaly skutečně konat ústní meziministerské porady. I tak trvaly ještě bezmála rok a půl, do sklonku roku 1935.¹⁴⁵ Přičteme-li období od roku 1931 do června 1934, znamenalo to celkem bezmála pět let, z nichž nemalou část však tvořil ztracený čas. V připomínkovém řízení se objevila řada sporných bodů, jejichž přiblížení přesahuje stručný rámec tohoto textu a bylo ostatně již v literatuře podáno.¹⁴⁶

10.3 Problém rodinného práva

Velká očekávání, která spojovali odpůrci osnovy z roku 1931 s volbami roku 1935, se v plné míře neuskutečnila a široká koalice byla s to obnovit svoji existenci. Přestože došlo ke změnám v rozložení sil, dramatické přeskupení, které by bylo spojeno s dalekosáhlým posunem doprava, se na politické scéně ve vládní rovině neuskutečnilo. Ivan Dérer zůstal ministrem i ve třetí krátce trvající Malypetrově vládě vytvořené po volbách v roce 1935 a zůstal na svém postu i ve všech následujících vládách Milana Hodži (první 5. listopadu – 18. prosince 1935, i druhé do 21. července 1937 a třetí do 22. září 1938). Stejně tak pevně držel i Ministerstvo pro sjednocení zákonů jeho soupeř ve věci občanského zákoníku Jan Šrámek. Hlavními třemi konfliktními body byly nadále obligatorní civilní sňatek, otázka podoby institutu rozluky a otázka nemanželských dětí. Snaha o zavedení obligatorního civilního sňatku byla původně důležitou součástí návrhu manželské novely roku 1919 a byla schválena právním výborem Národního shromáždění. Nakonec však ze strategických příčin zasáhla vláda a vynutila si vypuštění obligatorního civilního sňatku. Rozložení politických sil roku 1919 bylo ovšem takové reformě nesrovnatelně příznivější nežli na sklonku 20. a počátku 30. let. Přesto se superrevizní komise odhodlala pokusit se obligatorní civilní sňatek, v řadě významných států, např. ve Francii, Švýcarsku a Německu, a do roku 1919 existující také v Uhrách, znovu prosadit. Osnova z roku 1931 ovšem vedle tohoto kroku zahrнула v důvodové zprávě i vyjádření o tom, že nebylo-li by možné řešení prosadit, může být zachováno řešení vytvořené novelou roku 1919, tj. fakultativní sňatek.

¹⁴⁵ KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93, 97.

¹⁴⁶ Ibidem, s. 93, 98.

Výsledkem konfliktu o rodinné právo byl nakonec politický kompromis v podobě jeho vyřazení z osnovy (hlava druhá, třetí, čtvrtá a pátá osnovy z roku 1931, celkem se jednalo o 240 paragrafů, §§ 44 až 284). Znamenalo to, že tato oblast by zůstala – vyjma existujících změn v podobě dílčích starších zákonů (manželské novely a zákona o osvojení, které již byly zákony unifikačními) – nesjednocena a nadále by byla v západní části republiky upravena zbytkem v. z. o. a ve východní části státu tamním právem. Zatímco mnozí doboví aktéři sdílející představy velkého zákoníku s tradičním obsahem, stejně jako někteří pozdější autoři, nahlíželi odstranění rodinného práva z osnovy jako nešťastné či vytvářející „mezeru“, já se domnívám, že litovat lze pouze toho, že k vyřazení této materie nedošlo již mnohem dříve, například na počátku 30. let, a že spor o ni zbytečně zablokoval na nezanedbatelně dlouhou dobu celou osnovu. V případě dřívějšího vyřazení by měla ostatní materie zákoníku značnou šanci na přijetí.

11. Redakční komise

11.1 Složení redakční komise

Komise, nazývaná v této fázi někdy superrevizní a jindy redakční, což je i název, jehož se zde přidržím, byla zachována ve stejném složení jako doposud. Sestávala z předsedy Hartmanna a místopředsedy Vosky, obou z Ministerstva spravedlnosti, a dále z Jana Krčmáře, Emila Svobody, Egona Weisse, Karla Schrotze a Františka Roučka. Sekretáři byli nadále Srb a Veselý. Došlo však k určitým změnám – v lednu 1936 odešel předseda komise Hartmann do výslužby, zatímco místopředseda Voska se nemohl pro těžké zdravotní obtíže dlouhodobě účastnit. Proto byl novým předsedou jmenován ministrem 29. ledna 1936 sám Jan Krčmář,¹⁴⁷ který komisi vedl až do konce prací. V listopadu 1935 pak byla komise rozšířena – formálně s poukazem na „neobsazená“ místa Brunona Kafky, zemřelého již v červenci 1931, a Miloslava Stiebera, zemřelého v únoru 1934. Komise ovšem pevně stanovený počet členů neměla, takže technicky vzato úmrtím nebo odstoupením místo uprázdněné nebylo. Rozhodnutím ministra spravedlnosti ze 14. listopadu 1935 byli do komise jmenováni Němec Ernst Swoboda z Právnické fakulty Německé univerzity¹⁴⁸ a Čech Jaromír Sedláček z Práv-

¹⁴⁷ Důvodová zpráva 1937, s. 240.

¹⁴⁸ Ernst Swoboda (1879–1950), syn tachovského starosty a poslance Říšské rady studoval právo v Praze, v Inomosti a ve Štýrském Hradci, kde se i při soudní dráze habilitoval. Roku 1933 získal profesuru na německé právnické fakultě v Praze. Od roku 1935 byl členem Henleinovy Sudetoněmecké strany, od září 1938 pak byl i členem Henleinova politického štábu, po sloučení SdP s NSDAP byl členem NSDAP. Roku 1939 akademicky

nické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.¹⁴⁹ Byl tak sice obnoven, respektive zachován národnostní poměr (Němec Kafka a Čech Stieber), ovšem k pramalé radosti Slováků, jejichž situace byla tehdy již docela jiná nežli roku 1920, ale vliv na podobu osnovy zhruba stejně malý jako o patnáct let dříve.

Ohledně zdroje, průběhu a účelu tohoto překvapivého kroku – od smrti Kafkovy uplynulo čtyři a půl roku, od smrti Stieberovy bezmála dva roky – panuje dosud nejasnost. Krčmář ve svých vzpomínkách autoritativně prohlásil, že „do komise byl Sedláček spolu s prof. E. Swobodou z univerzity německé ministrem Dérerem pozván podle mého návrhu“.¹⁵⁰ Jan Kuklík ve sborníku k výročí v. z. o. uváděl, že Sedláčka navrhl Krčmář, avšak Swobodu Weiss,¹⁵¹ zatímco Pavel Salák¹⁵² měl s poukazem na jiný zdroj za to, že Swobodu navrhl Weiss a Sedláčka jeho autorský druh Rouček, avšak sám zároveň uvedl, že je ze zdroje patrné, že s tím oba navržení již předem vyslovili souhlas. Z toho by ovšem plynulo, že záznamu o průběhu schůze nelze přikládat podstatnější význam, neboť Weiss i Rouček nemuseli být sami původci záměru dostat obě uvedené osoby do komise. Počátek celého doplnění komise u Krčmáře uvedený ve vzpomínkách tím tedy není vyloučen, ale není zatím ani odjinud potvrzen. Krčmářovu výraznému postavení v komisi by ovšem zcela odpovídalo, aby pohyb v té věci započal u něho a byl řešen, respektive projednán předem mimo jednání komise – a pokládám za pravděpodobné, že se tak i stalo.

Druhou záležitostí spojenou s tímto jmenováním, které nebyla dosud věnována dostatečná pozornost, je otázka jejího smyslu. Redakční komise nové členy pro svou redakční práci v této fázi již nepotřebovala, ba lze říci, že nižší počet členů sliboval snazší provedení konečné redakce. Nabízí se nutně úvaha, že jmenování nových dvou členů představovalo Krčmářův velmi ob-

povýšil na univerzitu ve Vídni, kde se opět politicky angažoval, mj. jako zástupce děkana Právnické fakulty v letech 1941–43 a jako děkan fakulty v letech 1943–44. Od roku 1939 byl Sturmbannführerem SA, od roku 1940 funkcionářem NS-Rechtswahrerbund. Po osvobození Vídně roku 1945 byl sice zbaven profesury, ale před československým soudem nikdy nestanul. Zemřel v dubnu 1950 ve Vídni. Wesener, Gunther: Swoboda, Ernst. In: Österreichisches Biographisches Lexikon. 1., Bd. 14, 2012, s. 84.

¹⁴⁹ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan), s. 233 a 244.

¹⁵⁰ *Ibidem*, s. 233.

¹⁵¹ KUKLÍK, Jan. *Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948*, s. 99.

¹⁵² SALÁK, Pavel a kol. *Historie osnovy Občanského zákoníku z roku 1937. Inspirace, problémy a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 22. Nemohu bez dalších opor pro takové tvrzení souhlasit s míněním, že by se u Krčmáře, respektive u Kuklíka jednalo o chybný údaj.

ratný strategický tah cílící k otupení ostří budoucí vnější kritiky osnovy a představující tak jakési urovnávání cesty pro ni. Jednalo se o dva velmi schopné potenciální kritiky a začleněním do komise jim Krčmář v podstatě vzal možnost na osnovu kriticky útočit nebo se stát mluvčími některé politické skupiny osnově (nebo určitým jejím částem či řešením) nenakloněné (německá pravice, Římskokatolická církev či české pravicové skupiny). Ernsta Swobodu, Krčmář veřejně zmiňoval již ve 20. letech a ještě roku 1933, když byl tento ještě ve Štýrském Hradci, jej jmenoval coby příklad jednoho ze dvou extrémů ve vztahu ke kritice osnovy. Zatímco za první z těchto extrémů považoval Krčmář odsudek zákoníku jako principiálně nemodernizovatelného („To je asi tak, jako by bradýři oživovali mrtvolu“), za opačný extrém pak jeho nekritické hájení coby předpisu nedotknutelného: „Les extrêmes se touchent. Náš tachovský krajan, nyní soukromý docent univerzity štýrskohradecké a rada tamního vrchního soudu Dr. Ernst Swoboda, několikaletou a dlužno říci, že vynikající činností literární hlásá, že občanský zákoník není mrtvola a že jeho hlavní redaktor, Franz von Zeiller, ční vysoko nad dnešní zákonodárce. Proto také Swoboda přímo litostně želí každého slova, které se ze starého textu ztrácí.“¹⁵³ Když byl Swoboda roku 1933 povolán na německou právnickou fakultu do Prahy, muselo být Krčmářovi zřejmé, že právě on jediný se vedle Roberta Mayra může stát pro německé kruhy klíčovým a vlivným případným oponentem osnovy. Velmi kritický vůči osnově byl od počátku i brněnský profesor Jaromír Sedláček, mající nadto i osobně ke Krčmářovi mírně řečeno složitý vztah (jehož počátek sahal přinejmenším k Sedláčkovým nevěcným výpadům proti Krčmářem koncipovaným řešením pozemkové reformy),¹⁵⁴ což mohlo jeho útoky vůči osnově jen povzbudit. Následek v podobě umlčení kritika jeho přibráním do komise ostatně u Sedláčka sám Krčmář s uspokojením konstatoval.¹⁵⁵ Zároveň byla jmenování i v souladu s politickou atmosférou sklonku 30. let a složení komise jí poněkud přizpůsobovala – oba noví členové stáli na velmi výrazně (ne-li krajně) pravicových pozicích, zatímco předchozí členové byli podstatně blíže politickému středu – Kafka se prohlašoval za liberála starého stříhu a Stieber byl národním socialistou. Pro strategický motiv vyřazení kritiky hovoří i to, že noví členové nebyli v komisi již objektivně vůbec zapotřebí.

¹⁵³ KRČMÁŘ, Jan. K osnově... *Právník*. 1933, roč. 72, č. 6, s. 169, 171–172.

¹⁵⁴ KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan), s. 232–241.

¹⁵⁵ *Ibidem*, s. 244.

11.2 Postup práce komise a vládní osnova

Komise pod Hartmannovým a pak Krčmářovým vedením přistoupila k práci dosti svižným tempem. Prvně se sešla 4. listopadu 1935 a práci v zásadě dokončila 18. března 1936 po třiceti schůzích.¹⁵⁶ Přesto se nejednalo zdaleka o práci hladkou. Dva noví členové, Sedláček a Swoboda, snad i ve snaze vysloužit si v posledním okamžiku reformátorské ostruhy, přišli s návrhy některých zásahů do osnovy a podařilo se jim je i prosadit. Stalo se to navzdory tomu, že úlohou komise původně mělo být jen upravit osnovu na základě meziministerského připomínkového řízení, a nikoli se aktivně vracet k podobě osnovy, a tedy i k úlohám komise v období do roku 1931 (přísně vzato mohlo být opět požadováno meziministerské připomínkové řízení k novým dílčím úpravám, které předtím nebyly ministerstvům předloženy). Lze mít za to, že Krčmář připustil prosazení těchto domnělých zlepšení záměrně proto, aby Sedláčka a Swobodu k osnově připoutal a poskytl jim pocit, že se na jejím díle platně účastnili. Nejednalo by se o nikterak novou strategii, naopak její vědomé užití máme doloženo o něco dříve například u Lva Wintera, který byl mínění, že je dokonce třeba v návrhu zákona záměrně ponechat určité mezery a nedostatky, na jejichž zaplnění či nápravě se může ten, o jehož ztotožnění se s osnovou usilujeme, tvořivě realizovat, čímž bude dosaženo jeho mnohem lepšího poměru k osnově, než kdyby do ní neměl příležitost zasáhnout.¹⁵⁷

Po skončení prací v březnu 1936 však následovalo další čekání. Nadále přetrvávalo více sporných otázek, které měly být řešeny na meziministerských poradách během jara a léta a teprve v listopadu 1936 se podařilo dosáhnout doplněného znění osnovy – přesto nadále byly některé otázky ponechány pozdějšímu rozhodnutí.¹⁵⁸ Jednání mezi ministerstvy tak pokračovala ještě v prosinci 1936 a v lednu 1937 a výsledná podoba byla schválena vládou 3. března 1937.¹⁵⁹ Po dlouhých 17 letech příprav byla první část cesty osnovy u konce.

¹⁵⁶ Důvodová zpráva 1937, s. 240.

¹⁵⁷ „(...) několik malých mezer, aby i ostatní mohli zákon opravovat, aby tak zákon byl společným dílem všech“. WINTER, Lev. Sociální péče dělnická v našem životě. Přednáška proslovená 21. listopadu 1929 v Ústřední knihovně hl. města Prahy v cyklu „Cesty k socialismu“. In: *Sociální ústav ČSR památce svého zakladatele a předsedy Dr. Lva Winttra 1876–1935*. Praha: Sociální ústav ČSR, 1935, s. 53, 61.

¹⁵⁸ KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93, 101.

¹⁵⁹ Ibidem, s. 102.

12. Vládní osnova z roku 1937 v Národním shromáždění

12.1 Příprava a organizace, vládní návrh

Ministr Ivan Dérer si předsevzal, že do výročí republiky roku 1938 budou alespoň některé z nových zákoníků přijaty a jiné odevzdány v podobě osnov. Byl to velkorysý záměr, nadto počítající s tím, že přijímání osnov v souvislosti s výročím by mohlo politicky a psychologicky působit směrem odbourávajícím či tlumícím – přinejmenším u českých a snad i slovenských zástupců – odpor proti nim. Již do roku 1931 a do doby výše zmíněného spěchu ministra Alfréda Meissnera sahal příběh návrhu zákona připraveného v Ministerstvu spravedlnosti ke zjednodušení zákonodárné procedury pro některé zvláště obsáhlé a mimořádně důležité osnovy zákonů. Prakticky se mělo jednat především o osnovy velkých zákoníků, majících sjednotit československé právo. Nakonec tento návrh zákona čekal na první z těchto osnov, občanský zákoník, poměrně dlouho. Teprve 12. března 1937 byl přijat coby zákon č. 41/1937 Sb. z. a n., kterým se upravuje jednání v společných poradách výborů poslanecké sněmovny a senátu, a nabyl účinnosti 25. března, dnem vyhlášení. Zákon umožnil zjednodušit a zefektivnit zákonodárnou proceduru, komplikovanou československou dvojkomorovou soustavou, a ve výborové fázi projednávání zákona vytvořit výjimečně stav, kdy výbory obou komor projednávaly osnovu společně, pouze s odděleným hlasováním. Tím byly ve výborové fázi projednávání vzdáleně napodobeny některé výhody soustavy s parlamentem jednokomorovým. Zatímco v běžném provozu dvojkomorové soustavy předběžně projednala každá z komor návrh zákona samostatně a samostatně jej přikázala určitému svému výboru či výborům k projednání, nejprve Poslanecká sněmovna a později Senát, což samozřejmě zabralo mnoho času, při postupu podle zkoumaného zvláštního zákona byla vytvořena cesta společných porad těchto výborů, a dokonce i mechanismus snažící se řešit rozpory. O samotné osnově hlasovaly výbory opět samostatně a také projednání osnovy v plénu dále již kráčelo běžnou cestou, tj. nejprve v Poslanecké sněmovně a poté v Senátě (§ 2 a § 3 zákona). K použití zmíněné cesty byla nutná shoda vlády a obou komor Národního shromáždění. Podmínkou bylo, aby sama vláda osnovu předložila zároveň oběma sněmovnám a navrhla projednání dle zákona č. 41/1937 Sb. z. a n., a zároveň aby obě sněmovny vyslovily s tímto postupem souhlas (§ 41 odst. 4 jednacích řádů) (§ 1 zákona). Pro společnou poradou pak zákon stanovil přesné podmínky, mj. podmínku přítomnosti nejméně 1/3 členů každého z výborů na společné schůzi a zpravidla střídavé předsednictví společné schůze předsedy obou výborů (§ 2 odst. 1), stejně jako dohodovací mechanismus (§ 2 odst. 4). Po schválení vládou byla proto osnova zákoníku předána Poslanecké sněmovně a Senátu Národního shromáždění s návrhem, aby byla projednávána ve společném podvých-

boru podle výše zmíněného zákona. Národní shromáždění také osnovu obra-tem vydalo ve Státní tiskárně jako svůj interní sněmovní¹⁶⁰ a senátní¹⁶¹ tisk.

12.2 Předběžná rozprava v Poslanecké sněmovně a v Senátu Národního shromáždění

Z historického i právně-politického hlediska byla mimořádně zajímavá předběžná rozprava nad osnovou v obou komorách Národního shromáždění. Tisky byly členům Poslanecké sněmovny i Senátu rozděleny 31. března 1937 před 88. schůzí Poslanecké sněmovny, respektive před 66. schůzí Senátu. Poslanecká sněmovna uskutečnila předběžnou rozpravu 15. a 16. dubna 1937 na své 92. a 93. schůzi, Senát pak uskutečnil svou předběžnou rozpravu 20. a 22. dubna 1937 na své 67. a 68. schůzi. Osnovu zákoníku v Poslanecké sněmovně v Rudolfinu předložil s velmi dlouhým a patetickým proslovem ministr spravedlnosti Ivan Dérer, který pronesl stejnou řeč pak i v Senátu. Také následná rozprava v Senátu do značné míry kopírovala obrysy debaty v Poslanecké sněmovně. Byla to ovšem z hlediska jednacího řádu pouze rozprava při předběžném projednání, ve které byla možnost vystupování silně omezena – na jednoho řečníka za každý klub. Také věcné návrhy poslanců a senátorů byly v předběžné rozpravě nepřijatelné (§ 20 odst. 2 obou jednacích řádů sněmoven). Tato okolnost nutila vystupující jaksi shrnout stanovisko své politické strany, respektive klubu, k osnově. Proto pojednávám o rozpravě v obou komorách na tomto místě pospolu, i když senátní rozprava proběhla o málo později.

Déřerova argumentace ve prospěch osnovy sestávala z několika hlavních myšlenek: Předně to byla představa jednotného práva na území státu coby údajného znaku jeho modernity („Snahou každého moderného štátu je, aby najdůležitější svou právní oblast, právo súkromné, upravil i formálne jednotným zákonom.“).¹⁶² Druhý argument pro osnovu pracoval naopak spíše s negativními pocity, s nízkým sebevědomím, které by mohlo být spojeno s tím, že Československo nedokázalo naplnit svůj údajný úkol či povinnost napodobit jiné velké státy a přijmout pro celé své území jednotný občanský zákoník: „Je len prirodzené, že československý národ ihneď po svojom štátnom osamostatnení podľa príkladu národov iných, i väčších, usiloval sa o to, aby nový štát upravil civilné

¹⁶⁰ Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Poslanecká sněmovna Národního shromáždění, 1935–1938, tisk č. 844.

¹⁶¹ Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Senát Národního shromáždění, 1935–1938, tisk č. 425.

¹⁶² Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

právo hmotné jednotným, na celom území Československej republiky platným občianskym zákoníkom a takto doplnil a dovŕšil oslobodzovacie dielo, vyjadrené v ústavnej listine a v zákonoch ju doplňujúcich a ústrojnosť štátu a jeho verejnú správu upravujúcich.¹⁶³ Avšak nejdôležitejší argument Dérerem užitý lze popsať jako integrační. Jednotný zákoník (tento i jiný) měl být podle něj tím, co stát plný národnostní různosti pevně spojí: „Úkol tento sa javil u nás tým pálčivejším a nutnejším, lebo jako u národa strednej veľkosti a pri odstredivých snahách umele rozduchávaných a často i zahraničnými vlivom podporovaných existenčné záujmy národa a štátu kategoricky vyžadujú unifikáciu a kodifikáciu všetkých význačnejších oborov právneho života (...).“ Z jednotného práva ve všech podstatných oblastiach dokonca neváhal učiniť priamo podmienku „štátne a národné bezpečnosti“.¹⁶⁴ Integrační význam znovu zdôraznil i na konci své řeči: „Ale znamenať to bude i značné plus pre Čechy a Moravu, lebo hospodárske ich sily najdú novú oporu v posilnenej a pozdvihnutej právnej istote a bezpečnosti východných zemí. Nemôže byť žiadneho sporu, že z tejto jednoty práva a z nej vyplývajúcej hospodárskej vzájomnosti a posily posilnená vyjde i myšlienka štátnej a národnej jednoty československej.“¹⁶⁵

Když ministr spravedlnosti uvedl argumenty, proč osnovu přijmout, obrátil se vůči dvěma nejčastějším výčitkám osnově činěným, tedy nedostatečnému zohlednění převzatého z alitavského (slovenského) práva a vypuštění rodinného práva z osnovy. „Často počut výtku, že pri unifikácii práva u nás nie je brány dostatočný zreteľ na Slovensko a Podk. Rus a na tam platné uhorské právo, ktoré v mnohom bolo pokročilejšie a vyspelejšie než právo rakúske. V súvislosti s týmito výtkami bolo počut názor, že pri úprave našeho súkromného práva boli by sme lepšie urobili, keby sme boli zanechali rakúsky občiansky zákoník a prijali jako základ uhorské právo.“¹⁶⁶ Tento názor Dérer odmietl s argumentem, že „uherské zvykové právo“ (o dílčích předpisech se nezmiňuje) by bylo příliš nejistým základem pro československý občanský zákoník. Tento závěr nadto spojil s představou, že v době diktatury 50. let XIX. století v Uhrách oktrojované zavedení v. z. o. bylo čímsi kladným, tradicí, ke které je třeba se vrátit: „Ona [osnova] sa vrátiť musela k všeobecnému občianskemu zákoníku, teda tam, odkiaľ vyšlo i uhorské právo, ktoré sa dostalo potom často na bludné cesty, čo draho zaplatiť muselo obyvateľstvo a jeho hospodárske záujmy. Keď navrhujeme pre Slovensko a Podk. Rus na poli majetkového práva zákoník na stejných základoch ako

¹⁶³ Ibidem.

¹⁶⁴ Ibidem.

¹⁶⁵ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹⁶⁶ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

pre historické zeme, vrátiť a zabezpečiť chceme len Slovensku a Pod. Rusi lepšiu právnu bezpečnosť a všetky výhody, ktoré s tým sú spojené.¹⁶⁷ Ústupky převzatému zalitavskému právu byly pro Dérera nepřijatelné: „Sú mnohí, ktorí považujú niektoré inštitúty uhorského práva za lepšie a spravdlivejšie a už v právnych štádiách osnovy uplatňovali názor, aby sa naša unifikácia prevádzala na základe prijatia týchto uhorských inštitútov dedičského práva i pre územia historických zemí. Pre prípad, že by to nebolo možné, vyslovené byly názory, aby ustanovenia zvykového práva uhorského o dedení vo vetevnom majetku, taktiež ustanovenia o spolunadobudnutom majetku manželov zachované ostaly na Slovensku a v Pod. Rusi ako ustanovenia veľmi vžité u obyvateľstva týchto zemí.“ Ustoupeno týmto názorům bylo pouze v podobě přechodných ustanovení, která by zavedení Slovákům nemilých změn oddálila: „V uvodzovacích a prevádzajúcich predpisov zamýšľa úpravu na podklade dosavadného zvykového práva, týkajúceho sa vetevného dedenia a spolunadobudnutého majetku manželov, s platnosťou na určitú prechodnú dobu, po uplynutí ktorej by i na poli tejto právnej oblasti nastala úplná unifikácia obsažená v predloženej osnove. Myslím, že na tomto základe docieliť možno uspokojivého riešenia zvláštnych partikulárnych záujmov slovenskej a podkarpatskoruskej právnej oblasti (...).“¹⁶⁸ Vyjádřil se také k vypuštění rodinného práva a ujišťoval, že by si zahrnutí rodinného práva sice přál, ale že „[r]iešenie takýchto otázok vyžaduje kludu, ktorého niet v dobe prítomných hospodárskych a iných nesnádzí, ku ktorým musíme dnes predovšetkým obrátiť všetku našu pozornosť ako ku problémom, riešenie ktorých nestrpí odkladu, chceme-li štát a jeho obyvateľstvo ochrániť pred veľkými škodami. I keď by sme si všetci priali, aby náš civilný kodex bol dľa možnosti čím úplnejší, preca nemôžeme nepriznať skutočnosť, že vynechanie rodinného práva z tohoto kodexu až do doby definitívnej úpravy není spojené so žiadnymi škodami.“¹⁶⁹

Zajímavý byl u Dérera i způsob, jímž osnovu uchopoval politicky. Na jedné straně zřejmě pocítoval potřebu hájit ji před případnou silnou kritikou zleva. Použil k tomu mj. ospravedlnění, že osnova je taková, jaká je i proto, že vlastně ani jiná být nemohla, neboť nebyly roku 1920, když práce na ní začínaly, ani žádné jiné vzory v zahraničí, které by se nějak podstatně lišily od tradičního

¹⁶⁷ Ibidem. Tento argument byl v různých podobách u některých Čechů oblíbený, zastával jej např. Jaroslav Horák. Srov. ostrou kritiku in LUBY, Štefan. Unifikačné snahy v oblasti československého súkromného práva v rokoch 1918–1948. *Právny obzor*. 1967, roč. 50, s. 571–586.

¹⁶⁸ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹⁶⁹ Ibidem.

pojetí občanského zákoníku. Rétoricky se tázal, „či je možno pripraviť zákoník, ktorý by spočíval na úplne odchylných základných myšlienkach a na úplne inom právnom, hospodárskom a spoločenskom systéme, než na akom spočívaly všetky ostatné európske civilné zákoníky. Keď povolani činitelia mali r. 1920 odpovedať na túto otázku a rozhodnúť smer kodifikačných prác, sovietske Rusko nemalo ešte kodifikovaný a upravený svoj nový právny poriadok. Keď by neboly bývaly ani iné dôvody, už tento fakt sám musel rozhodnúť, že Československá republika pri kodifikovaní svojho súkromného práva nemôže sa zásadne a podstatne odchyliť od toho, čo platilo pre všetky ostatné civilizované národy Európy. Že toto rozhodnutie bolo jedine správne, toho dôkazom je beh vecí od tej doby a fakt, že vývoj hospodárskych, sociálnych a právnych pomerov vo veľkom východnom štáte, vplývajúci nesporne i na západné pomery, ďaleko nie je ešte ukončený a že jeho možné konečné výsledky dnes sú práve tak málo viditeľné a prehľadné, ako boly r. 1920.“¹⁷⁰ Kedyž takto mínil obhájiť osnovu pred kritikou svých stranických druhů a potažmo i jiných kolegů z řad levice, obrátil se naopak argumentačně směrem k pravici, kterou snad chtěl nadchnout představou, že díky přijetí jím obhajované osnovy prý nebude už v budoucnu možné Československu vyčítat, že je zbolševizované¹⁷¹ a že ohrožuje Hitlerovo Německo: „Ale predkladaný zákoník je i z iného dôvodu dôležitý. I on najlepšie vyvracia pomlvy šírené proti nášmu štátu o jeho údajnom zbolševizovaní. Predkladáme základný zákon o dnešných a budúcich podkladoch súkromného hospodárskeho života Československej republiky a činíme to podľa osvedčených a zažitých zásad a podľa normovaní, ktoré všetky západné národy a štáty považujú za základ svojej civilizácie. Československo si dáva týmto zákoníkom ústavu súkromnoprávnú a nedáva si ústavu bolševickú, ale ústavu sporiadaneho civilizovaného hospodárstva.“¹⁷² Tento argument byl ovšem nesmyslný, neboť osnova se v hlavních rysech nelišila od v té době platného Všeobecného občanského zákoníku z roku 1811, a ten za „bolševický“ sotva bylo možné považovat. Jestliže mohla režimní média v Hitlerově Německu vést kampaně o zbolševizovaném Československu při platnosti převzatého rakouského v. z. o., v Německu přece jen známého a dostupného, sotva tedy mohl Dérer rozumně předpokládat, že pro tyto kampaně bude znamenat nějakou překážku skutečnost nově přijatého občanského zákoníku (spíše by jim dala nový, a ještě vděčnější podnět). Byl to navíc argument defétistický, jaksi alibistický a z úst člena

¹⁷⁰ Ibidem.

¹⁷¹ Jednalo se o rétorickou figuru Goebbelsovy propagandy v Německu, kde probíhala kampaň s cílem vytvořit dojem, že Československo třetí říši ohrožuje.

¹⁷² Ibidem.

československé sociální demokracie v době, kdy v Praze našla útočiště před pronásledováním v Německu řada uprchlíků i poněkud žalostný.

13. Vyjádření zástupců jednotlivých politických stran v Poslanecké sněmovně a v Senátu Národního shromáždění

13.1 Hodnocení proběhlých prací jako celku

Pokládám za právněhistoricky účelné věnovat poslanecké a senátorské kritice osnovy stejnou pozornost jako proslovu ministrovu či důvodové zprávě osnovy, neboť nám může pomoci rekonstruovat způsoby, jakým se k osnově mínily vztahovat jednotlivé politické strany, a jakými na veřejném fóru jednotlivé politické strany hodnotily různé prvky osnovy, popřípadě vyjádřily i přání ke konkrétním změnám. Bez dostatečné a nezlehčující pozornosti k této kritice i k celkové kritice meziválečné i předválečné nikdy nemůžeme historiograficky přiměřeným způsobem analyzovat a *sine ira et studio* vyložit dobové politické posuny na podzim roku 1938 a později, ale ani domácí zdroje odlišného právněpolitického vývoje v občanském právu na sklonku 40. let.

Do jisté míry shoda napříč politickým spektrem panovala u velké většiny řečníků v ocenění osnovy jako díla pečlivě připraveného a kvalitního, přičemž kladně byla u některých výslovně hodnocena i důvodová zpráva. Zástupce agrárníků dokonce vyjádřil mínění, že je osnova důvodem k hrdosti a spokojenosti všech bez rozdílu.¹⁷³ Robert Mayr-Harting¹⁷⁴ v roli poslance a předsedy německých křesťanských sociálů a zároveň roli odborníka i bývalého ministra vyslovil velmi kladný úsudek: „Je to dobrá práce – dobrá práce pochopitelně proto, že je dílem nejlepších odborníků ve státě.“¹⁷⁵ Řečníci se v zásadě shodovali také v kritickém pohledu na vypuštění rodinného práva, byť byl tento pohled odlišně motivován – jedna skupina doufala v jeho pronikavou reformu, druhá usilovala

¹⁷³ Ibidem.

¹⁷⁴ Robert Mayr-Harting (1874–1948), právník a politik, jako profesor občanského práva působil v Černovicích a poté od roku 1909 v Praze. Byl nejvýznamnějším německým odborníkem na občanské právo v Československu. V letech 1926–1929 byl ministrem spravedlnosti, v letech 1920–1925 byl senátorem, v letech 1925–1938 poslancem za německou křesťansko-sociální stranu, v níž byl představitelem prostátního aktivismu; po jejím sloučení s SDP přestal politicky vystupovat a opustil veřejný život, zemřel roku 1948 v Praze. ŠEBEK, Jaroslav. Mayr-Harting, Robert. In: PEHR, Michal a kol. *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007, s. 165–166.

¹⁷⁵ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

buď o zachování rodinného práva beze změn, anebo k návratu do podoby v. z. o. před manželskou novelou z roku 1919.

Němečtí poslanci se napříč politickým spektrem v podstatě shodovali v pochvalném ocenění účasti německých členů v práci na osnově od samého počátku těchto prací. V tomto ohledu lze konstatovat spokojenost, a to i od mluvčího SdP – spokojenost, k níž jistě napomohlo také dosazení člena SdP Ernsta Swobody do redakční komise osnovy.¹⁷⁶ Výrazně odlišné bylo naopak hodnocení některých slovenských poslanců ohledně účasti Slováků a potažmo i ohledně účasti reprezentantů zalitavské právní oblasti republiky.¹⁷⁷ Poslanec Martin Sokol¹⁷⁸ uvedl, že „musíme vytýkat, (...) že sa kompetentní činitelia nepostarali o to, aby pri prípravných prácach na vládnom návrhu zákona zastúpení boli primeraným počtom aj právnici – Slováci. Je isté, že keby sa odborníci uhorského občianskeho práva osobne boli zúčastnili prípravných prác, mnohé ich námety boli by prispely k dielu lepšiemu a modernejšiemu.“¹⁷⁹ Nedostatečné zastoupení Slováků nebylo podle Sokola speciální chybou pouze u této osnovy, ale naopak chybou všeobecnou, „ktorá sa opakuje pri unifikácii našich zákonov neustále od štátneho prevratu.“¹⁸⁰ Proto vznesl předsevzetí a požavek odčinit tuto chybu alespoň při projednávání ve společném podvýboru.¹⁸¹

Zajímavé bylo hodnocení práva zalitavské oblasti republiky. Například zástupce živnostenské strany, poslanec František Ostrý,¹⁸² vyjádřil mínění, že na Slovensku platí pouze právo obyčejové a není tam práva psaného („aby psané občanské právo bylo i na území bývalého Uherska“ (...)) „U nás např. na Slovensku je tomu tak v přítomné době, poněvadž tam dosud platí zvykové právo, ale soudy slovenské vypomáhaly si v choulostivých věcech a otázkách právem ra-

¹⁷⁶ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹⁷⁷ Dodejme, že Martin Sokol užíval ze slovenského pohledu přizpůsobené označení, nahrazující řeku Litavu řekou Moravou a předlitavskou oblast práva v republice označoval jako krajiny zamoravské a svoji jako krajiny předmoravské. *Ibidem*.

¹⁷⁸ Martin Sokol (1901–1957), vlivný poslanec luďáků a generální tajemník luďáků, prozrazovatel autonomismu až na úroveň volné federace, podílel se na autonomizaci za režimu druhé republiky na sklonku roku 1938, stal se předsedou Snemu slovenskej krajiny a v její autonomní vládě byl ministrem vnitra, tj. nesl spoluodpovědnost za tehdejší akty nepřátelství a pronásledování. Po Tisově jednání s Hitlerem byl Sokol autorem návrhu zákona o samostatném slovenském státě. Ve Slovenském státě byl nadále předsedou Snemu, náležel však spíše k umírněným představitelům režimu. Po válce byl odsouzen k pěti letům žaláře a roku 1949 byl na amnestii propuštěn.

¹⁷⁹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹⁸⁰ *Ibidem*.

¹⁸¹ *Ibidem*.

¹⁸² František Ostrý (1878–1952), obchodník z Moravské Ostravy, 1925–1939 poslanec.

kouského zákoníka, čili zákoníka nyní platného v historických zemích.“)¹⁸³ V představách některých poslanců se silně uplatnil skutečnosti neodpovídající obraz zaostalého zalitavského práva, například Franz Kögler,¹⁸⁴ poslanec za německou sociální demokracii, tvrdil, že osnova „ve vysoké míře poslouží především slovenskému a maďarskému obyvatelstvu, pro které je zásadním pokrokem proti nynějšímu stavu“.¹⁸⁵ Přesně opačné mínění zastával Vlado Clementis, poslanec za KSČ a slovenský právník s bratislavskou advokátní praxí. Podle Clementise bylo zalitavské právo v mnohém ohledu lepší a modernější, nejen právo hmotné, ale i právo procesní.¹⁸⁶ Ve vztahu k unifikaci zdůraznil, že stanovisko jeho strany je diferencované, nepodceňuje význam unifikace, sama ji neúspěšně v jiných oblastech žádala, podmínkou však je, aby unifikované právo bylo z hlediska programu jeho strany obsahově lepší nežli předchozí právní stav: „nikdy sme nehlásali zásadu unifikácie za každú cenu, len pre unifikáciu samú, ale preto, aby ona bola jeho demokratizáciou a nie posluhovaním abstraktným fikciám právnej vedy, lebo reálnou náplňou týchto abstrakcií býva poškodzovanie hospodársky slabých. Práve preto je nám milšie hoci dvojaké právo, keď jedno z nich je modernejšie, je demokratickejšie, vyhovuje viacej potrebám širokých ľudových mas, ako právo unifikované, jednotné, keby mali byť jeho vzorom práve predpisy reakčnejšie.“¹⁸⁷

¹⁸³ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

¹⁸⁴ Franz Kögler (1891–1983), od mládí byl činný v socialistickém hnutí, pracoval jako úředník konzumního spolku a poté jako ředitel nemocenské pokladny, v letech 1919–1924 byl redaktorem Nordböhmischer Volksbote, poté byl soukromým úředníkem. V letech 1935–1938 byl poslancem, odtržením pohraničí pozbyl mandátu. Roku 1939 odešel do exilu ve Velké Británii, r. 1940 opustil Jakschovu skupinu, účastnil se vzniku i vedení tzv. Zinnerovy skupiny. Po válce se do vlasti již nevrátil a zůstal ve Velké Británii. V roce 1965 se připojil k veřejnému provolání sociálních demokratů proti spolupráci s postfašistickými skupinami v Sudetendeutsche Landsmannschaft, odmítal protičeskoslovenskou linii W. Jaksche a Seliger-Gemeinde. RÖDER, Werner – STRAUSS, Herbert A. *Biographisches Handbuch der deutschsprachigen Emigration nach 1933. Band I. Politik, Wirtschaft, Öffentliches Leben*. München; New York; London; Paris: K. G. Saur, 1980, s. 377–378.

¹⁸⁵ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 93. schůze (16. dubna 1937).

¹⁸⁶ Poukázal na osnovu zákona o civilním soudním procesu, „kde bolo treba rozhodovať o tom, či systém tohoto formálneho práva má sa prikloniť k liberálnejším, menej formalistickým a tým aj demokratickejším princípom uhorského občianskeho súdneho poriadku alebo k formalisticky strohejším a absolutistickejším predpisom rakúskeho civilného riadu súdneho. Výsledok obsažený v osnove (...) je ten, že ona prináša isté zlepšenie pre oblasť práva rakúskeho, teda pre historické zeme, ale podstatné zhoršenie pre oblasť práva uhorského, teda pre Slovensko a Podkarpatskú Rus.“ Ibidem.

¹⁸⁷ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

13.2 Hlavní tendence v hodnocení osnovy

Velmi zajímavé je sledovat způsoby, jakými poslanci osnovu sami všeobecně uchopovali a popisovali; je třeba mít na paměti, že v těchto částech projevů nehovořili jen ke svým kolegům a kolegyním ve sněmovně, ale především i k členům a voličům svých stran, neboť mohli předpokládat, že úryvky z jejich projevu převezme jejich stranický tisk. Poslanec německé sociální demokracie Franz Kögler hodnotil zákoník jako ztělesnění pokroku a platformu spolupráce národností ve státě: „Vítáme tento pokrok proto, neboť jest součástí všeobecného pokroku, jež chceme a jenž jest v našem kulturním i sociálním životním zájmu. Tento kulturní životní zájem jest základnou, na které musí dojít k dohodě národů v Československé republice, která podstatně usnadní tuto dohodu. Vítáme jej však také proto, že se při tom jedná o zřetelné důkazy kulturního vzestupu dělnické třídy, jenž jest předpokladem toho, že budou přemoženy těžkosti, které vždy znovu způsobuje úzkoprsý a zpátečnický nacionalismus ve státě obývaném několika národnostmi, neboť konečně může přijít řešení velkých kulturních otázek přece jen od kulturně zralého evropanství.“¹⁸⁸ V Senátu z širšího politického hlediska sociální demokracie zhodnotil osnovu František Modráček. Uvedl, že v „dějinách lidstva jsou známy asi čtyři systémy majetkového práva soukromého: pravěký systém kolektivního vlastnictví, založeného na rodině, systém držby feudální, založené na politické moci a úřední funkci, systém buržoazního práva, založeného na svobodné směně a smlouvě, a systém majetkového práva, založeného na vlastní práci. My socialisté uznáváme ovšem teoreticky pouze soukromé vlastnictví založené na vlastní práci a vlastní zásluze, ale tak daleko právě ještě nejsme, abychom mohli na této zásadě postavit občanský zákoník. Žijeme ve společenském řádu, v němž o vlastnickém právu nerozhoduje výsledek vlastní práce, nýbrž tzv. pravoplatná držba, a podle toho musíme dělati v dnešní době zákony, tj. musíme dělati zákony pro společnost, v níž žijeme, a nikoliv pro společnost, v níž příští generace budou snad žít.“¹⁸⁹ Ve vztahu k účelu osnovy již výše zmíněný poslanec Clementis kriticky prohlásil, že rozšíření zákoníku na Slovensko a Podkarparskou Rus je jediným účelem osnovy; kdyby platil nyní v z. o. v celé republice, nikdy by tato osnova neznikla, nikdy by nebyla politická vůle staré občanské právo podrobit revizi.¹⁹⁰

Dérerův pozornost strhávající výrok o tom, že nahrazením široce ve střední Evropě známého někdejšího rakouského v. z. o. novým občanským zákoníkem

¹⁸⁸ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 93. schůze (16. dubna 1937).

¹⁸⁹ Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 68. schůze (22. dubna 1937).

¹⁹⁰ *Ibidem*.

Československo Hitlerově Německé říši jaksi doloží, že není „zbolševizovaným“ státem, uvítal za agrární stranu souhlasnými slovy poslanec Oldřich Suchý¹⁹¹ když prohlásil, že osnova je „nejlepším prostředkem proti tomu stále ještě proudícímu toku pomluv, že Československá republika je státem bolševickým nebo zbolševizovaným“.¹⁹² Podobné mínění podpořila i strana živnostenská ústy svého řečníka. Rovněž Clementis, poslanec za KSČ, přispěchal Dérera ujistit o své ochotě podepsat výrok, že osnova rozhodně není bolševická a dodal, že by „bolo priamo groteskné, chcel v súkromnovlastníckom systéme zaviesť takýmto zákoníkom vodčie princípy socialistické, ktorých predpokladom je kolektívne vlastníctvo výrobných prostriedkov, plánová a koordinovaná výroba a distribúcia.“¹⁹³ V Senátě na Dérerův výrok odlišným způsobem reagoval Otakar Bas,¹⁹⁴ místopředseda Senátu a poslanec za živnostenskou stranu. S Dérovým argumentem sice souhlasil, avšak zároveň jej důrazně rozvedl sociálním směrem, čímž zároveň vyslovil svůj názor na vhodné pojetí osnovy občanského zákoníku: „My stojíme na základě soukromého vlastnictví, třebaže říkáme jako lidé dneška, že vlastnictví samo musí hovět také sociálním potřebám společnosti. My se neklaníme vlastnictví jako zlatému teleti, nýbrž je do jisté míry také omezujeme tam, kde je to škodlivé celku. V základech tedy stojíme na půdě soukromého vlastnictví a přiznáváme, že na této půdě stojíme. Pravil jsem, že nemůžeme dopustiti, aby soukromé vlastnictví vyhánělo často i květy zla; proto právě střední stav československý brání se velkokapitalistickým podnikům, jež drtí a znemožňují existenci malého, drobného českého člověka. Řada zákonů, jež byla vydána, dosvědčuje, že i vlastnictví musí plnit sociální úkoly doby. Právě tak, jako chrání vládní návrh občanského zákoníka vlastnictví, vším právem chrání lidskou práci.“¹⁹⁵

¹⁹¹ Oldřich Suchý (1892–1973), právník a zemědělec, poslanec od roku 1930 (náhradník uvolněného mandátu), znovu zvolen 1935–1939.

¹⁹² Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 68. schůze (22. dubna 1937).

¹⁹³ *Ibidem*.

¹⁹⁴ Otakar Bas (1879–1939), poslanec za živnostenskou stranu, právník, advokát, který za války obhajoval před vojenskými soudy, původně člen strany státoprávně-pokrokové. V meziválečném období byl advokátem v Praze a byl také činný v zemské politice a účastnil se spolkového života. V letech 1935–1939 byl senátorem a jedním z místopředsedů Senátu. Po okupaci zbytkového Československa spáchal v březnu 1939 sebevraždu. LACINA, Vlastislav, Otakar Bas. In: *Biografický slovník českých zemí*, sv. 3. Praha: Historický ústav AV ČR, 2005, s. 264.

¹⁹⁵ Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 67. schůze (20. dubna 1937).

13.3 Přítomné a nepřítomné rodinné právo

Téměř v každém vystoupení došlo zmínky rodinné právo. Kritický pohled na vypuštění rodinného práva byl zřejmě utvářen především představami, získanými během právnického vzdělávání, používáním v. z. o., a srovnáváním s tehdejšími zahraničními občanskými zákoníky: proto byli doboví aktéři ovládnuti představou, že by bylo žádoucí, aby bylo rodinné právo v zákoníku umístěno. Také neprávníci měli podobnou získanou představu o místě rodinného práva: dobře to ilustrují slova poslance Františka Ostrého, který si stěžoval, že „bude zde v zákoně díra a manželské právo bude i nadále roztrženo“.¹⁹⁶ V podstatě jediným, kdo hájil Dérerovo stanovisko, byl německý sociální demokrat Carl Heller¹⁹⁷ v Senátu, který uvedl, že „otázka rodinného práva je politickou otázkou, může být řešena jen politicky a marny zůstanou všechny pokusy určitých kruhů použití této otázky pro své stranické výhody, aby se vytvořily difference mezi jinými stranami.“ Zároveň deklaroval věrnost koalici, když uvedl, že „za žádných podmínek nepropůjčíme se k tomu, abychom pro soukromé anebo určité stranické zájmy rozvíjeli otázky nebo rozhodovali o otázkách, které by ve svých konečných důsledcích mohly ohrozit trvání koalice.“¹⁹⁸

V motivaci kritiky nezahrnutí rodinného práva a v představě o tom, jak by mělo rodinné právo vypadat, zastávali poslanci mnohdy pronikavě odlišné názory. Dosti rozvážný postoj ukázal civilista a poslanec za německou křesťansko-sociální stranu Robert Mayr, když nenahlížel vyčlenění rodinného práva nega-

¹⁹⁶ Ibidem.

¹⁹⁷ Carl Heller (1872–1944), právník a politik, advokát v Teplicích, od mládí člen socialistického hnutí, spolupracovník Josefa Seligera, se kterým také zůstal po rozštěpu strany a působil po celé meziválečné období jednak ve vedení německé sociální demokracie a jednak i v Senátu, jehož byl v letech 1929–1938 místopředsedou. Byl stoupencem pročeskoslovenského aktivismu i obhájcem jazykových práv německé menšiny, ve 30. letech odpůrcem nacionální skupiny ve straně okolo W. Jaksche. Získal si zásluhy při pomoci uprchlíkům z Německa. V březnu 1938 na protest proti zvolení Jaksche předsedou složil stranické funkce. Mandát ztratil po odtržení pohraničí roku 1938, po kterém se v Praze věnoval pomoci tamním uprchlíkům, po okupaci zbytkového ČSR uprchl do Dánska a po jeho okupaci Německem pak s pomocí tamních sociálních demokratů do Švédska; v exilu opět působil jako odpůrce linie W. Jaksche. Předčasně zemřel roku 1944 ve Stockholmu. RÖDER, Werner – STRAUSS, Herbert A. Biographisches Handbuch der deutschsprachigen Emigration nach 1933. Band I. Politik, Wirtschaft, Öffentliches Leben. München; New York; London; Paris: K. G. Saur, 1980, s. 282; ŠEBEK, Jaroslav. Carl (Karl) Heller. In: TOMEŠ, Josef a kol. (ed.). *Tváře našich parlamentů. 150 let parlamentarismu v českých zemích 1861–2011*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s. 185–186. Pravopis jména uvádím dle Rödera.

¹⁹⁸ Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 68. schůze (22. dubna 1937).

tivně jako „mezeru“ nového zákoníku, ale pozitivně jako přežití části starého zákoníku. „Není (...) loučení s tímto starým zákoníkem pro znalce tohoto zákona opravdu snadné,“ poznamenal Mayr, „[u]těšuje však myšlenka, že zákoník může o sobě říci: „Non omnis moriar“, neumru celý! To znamená, že zákoník bude žít dále i v budoucnosti“, jednak nepřímo prostřednictvím osnovy, jednak i ve svém zbytku samotný, což bylo podle Mayra ovšem „méně potěšitelnou stránkou myšlenky, že starý zákoník žije dále“.¹⁹⁹ Sám nahlížel kriticky rozhodnutí superrevizní komise usilovat o reformu, pro níž postrádala jistotu politické opory: „Všichni se pamatujeme na těžké boje, které kdysi způsobilo zavedení fakultativního civilního manželství. A tu chtěli jít ještě o krok dále a nahradit fakultativní civilní manželství obligatorním; a dělá to smutný dojem, jak již musím říci, že si komise byla již od prvního okamžiku vědoma slabosti svého stanoviska (...). To si měla komise rozmyslet předem a neměla se věci vůbec dotýkat.“ Rovněž řešení postavení nemanželských dětí nahlížel Mayr jako „radikalismus – světové i právní názory se o tom mohou rozcházeti – že si i rozvázní zákonodárci musí říci: Tak to nepůjde!“²⁰⁰ Zároveň výslovně za sebe doplnil, že se nedomnívá, že se podaří překonat politické námitky a že by se podařilo rodinné právo do zákoníku zařadit.²⁰¹

Otevřenou a řečnickky pointovanou kritiku ministra Jana Šrámka podal ve sněmovně poslanec za národní demokracii Ladislav Rašín.²⁰² Nejprve zesměšnil sdělení důvodové zprávy o „nezralosti“ materie rodinného práva k řešení.²⁰³ Pak si vzal na mušku zmínku ministra Dérera, že „rozhodující činitel

¹⁹⁹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 93. schůze (16. dubna 1937).

²⁰⁰ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²⁰¹ *Ibidem*.

²⁰² Ladislav Rašín (1900–1945), právník a politik, syn Aloise Rašína, stejně jako otec člen národní demokracie, spoluzakladatel časopisu *Národní myšlenka*, 1935–1939 poslanec, působil jako advokát. Zapojil se do odbojové činnosti, na sklonku roku 1939 byl zadržán Gestapem a roku 1941 odsouzen k trestu smrti, změněnému posléze na delší žalář, na následky věznění zemřel těsně před koncem války ve Frankfurtu nad Mohanem. UHLÍŘ, Jan B. *Národní demokrat Ladislav Rašín. Historický obzor*. 1998, roč. 9, č. 9–10, s. 219–222, č. 11–12, s. 258–265.

²⁰³ „Po sedmnáctileté práci najednou vláda shledala, že se nezdá celá materie ještě zralou k řešení. Slavná sněmovno, rodina nebo manželství není přece nějakou novou institucí, nad kterou bychom stáli s rozpaky a kterou bychom se obávali zákonně a jednotně upravit. Už starověké římské právo upravilo právo manželské a poměr mezi rodiči a dětmi, Napoleon považoval tuto materii za dostatečně zralou, aby ji pojal do svého Code Napoléon, všechna zákonodárství světa tak učinila, avšak Československé republice náleží zásluha za objev, že tato materie se nezdá zralou, aby byla pojata do občanského zákoníka.“ *Ibidem*.

se nezříkají myšlenky vybavit Československou republiku i v oblasti rodinného práva jednotným právním řádem“, a že tak učiní, jakmile to poměry dovolí. „Zase bych se tázal, o jaké poměry tu jde? Zřejmě o poměry politické, které ovšem mohly by se změnit jen v tom případě, kdyby koaliční strana, která se zde postavila na odpor, nebyla již součástí vládní koalice.“²⁰⁴ Podle Rašína bychom měli „považovati za samozřejmé, že mezi příslušnými činiteli, kteří podporovali pana ministra spravedlnosti v jeho snaze, aby parlamentu mohla být předložena osnova celého občanského zákoníka, najdeme také pana ministra pro sjednocení zákonodárství.“²⁰⁵ Žádal pak ministra spravedlnosti, aby vyvrátil domněnku, „že to byl ne-li pan ministr pro sjednocení zákonodárství sám, tedy kruhy jemu velmi blízké, které zmařily unifikaci práva rodinného a které mají zásluhu o to, že obor rodinného práva nejen nebude občanským zákoníkem upraven a sjednocen, nýbrž že nadále bude zachován dosavadní stav, kdy vedle sebe trvají dva právní řády, v mnohých podrobnostech značně rozdílné.“²⁰⁶ Ministerstvo pro sjednocení zákonodárství Rašín kritizoval i všeobecně, když poukázal na to, že řada jiných států v unifikaci pokročila výrazněji a ministerstvo za skoro dvacet let práce nedokázalo docílit sjednocení žádného velkého zákoníku²⁰⁷; i tato kritika ovšem mířila nepřímo na Šrámka, který byl ministrem bezmála polovinu tohoto období.

Proti vyřazení rodinného práva a proti manželské reformě z roku 1919 ostře vystoupil zástupce českých fašistů, poslanec Rudolf Dominik,²⁰⁸ profesor Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Prvotní chybou, která dosud nebyla odstraněna, byla Dominikovi již manželská novela z roku 1919. Jednalo se podle něj o „plod vzrušené doby popřevratové, odstraňuje dosavadní konfesní ráz manželské smlouvy a otevírá téměř dokořán brány manželské rozluce“. V návaznosti na svého fakultního kolegu Josefa Vacka, který novelu silně kritizoval, citoval Horácovu větu: „Hříšné století, nejprve zkazilo manželství a život rodinný a z toho pramene vytryskla zkáza, jež zaplavila národ a vlast.“ Proto by jako první zasluhoval reformy manželský zákon z roku 1919, a měla by to být podle Dominika reforma „vycházející ze zásady, že manželství je svazek nerozlučitelný a že toliko z nejvážnějších životních důvodů lze povolit výjimku rozluky“. Takové řešení by podle Dominika jistě musely uvítat „všechny vrstvy

²⁰⁴ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²⁰⁵ *Ibidem*.

²⁰⁶ *Ibidem*.

²⁰⁷ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²⁰⁸ Rudolf Dominik (1889–1951), právník, profesor Právnícké fakulty Masarykovy univerzity, v letech 1935–39 poslanec za Národní obec fašistickou. Po válce byl odsouzen ke dvouletému žaláři a ztrátě občanských práv na deset let.

národa“.²⁰⁹ Zároveň Dominik ostře kritizoval katolíky, že „dali tomuto proti nim a proti jejich učení tak zahrocenému zákonu své placet svým odporem proti současné nové úpravě manželského práva“, místo aby se přičinili o jeho reformu. Dominikova kritika byla nemálo zajímavá již proto, že zmíněné „hříšné století“ zkazilo i jeho vlastní manželství, které skončilo roku 1932 právě rozlučkou.²¹⁰ Také samotné vypuštění rodinného práva z osnovy vnímal Dominik jako velmi neblahé, zákoník podle něj „zůstane zkomoleným útvarem a pouhým torsem občanského práva“ a dokonce tvrdil, že se „nedociluje unifikace“, neboť tento pojem chápal zřejmě pouze jako sjednocení bezvýjimečné.²¹¹

Podobně právník Hans Neuwirth,²¹² poslanec za Sudetendeutsche Partei, se svém projevu se opakovaně ostře vymezil proti osnově z roku 1931, která byla podle něj nepřijatelná. Vedle jiného tato nepřijatelnost spočívala v tehdejších rodinném právu zlepšujícím mírně postavení ženy a zavádějícím obligatorní civilní sňatek²¹³: „příliš silně byla ona ustanovení návrhu ovládána materialistickými názory, které by naprosto nebyly vyhovovaly našim názorům o manželství a rodině, které má upravovati rodinné právo“. Vztahu SdP a otázky manželského práva se již v předchozím dni rozpravy dotkl poslanec Stránský, když prohlásil o SdP a Konradu Henleinovi, že „spojil přece i on slavnostní vyhlášení křesťanského světového názoru své strany s požadavkem, aby sňatek církevní byl stejně pravoplatný jako sňatek civilní. Tuto fakultativnost církevního nebo civilního sňatku však právní řád naší republiky uskutečňuje, kdežto právní řád mateřské prý země jej zavrhuje. Jak se to má tedy zde s kulturní pospolitostí, a vůbec, který stát žije s vyznavači křesťanství v míru: Republika nebo Reich?“²¹⁴

²⁰⁹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²¹⁰ MENSŠ, Rudolf Dominik. Encyklopedie města Brna.

Dostupné <https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=5153

²¹¹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²¹² Hans Neuwirth (1901–1970), rodák z Jaroslavic u Znojma, letech 1923–1930 studoval (ještě jako Johann Neuwirth) na Filozofické a Právnické fakultě Německé univerzity v Praze, přičemž na posledně uvedené získal doktorát. V letech 1935–1939 byl poslancem za SdP, od roku 1939 NSDAP. Po roce 1945 byl odsouzen k sedmnáctiletému žaláři, avšak již roku 1956 byl propuštěn a vystěhoval se do SRN, kde působil v sudetoněmeckých spolicích a politicky v bavorské CSU. Archiv Univerzity Karlovy, fond Matriky Německé univerzity v Praze, inv. č. 4, Matrika doktorů Německé univerzity v Praze (1924–1931), s. 522; Balling, Mads Ole: Von Reval bis Bukarest. Statistisch-biographisches Handbuch der Parlamentarier der deutschen Minderheiten in Ostmittel- und Südosteuropa 1919–1945. Bd. 1. Kopenhagen: Dokumentation-Verlag, 1991, s. 321.

²¹³ Tato kritika obligatorního civilního sňatku, zavedeného v Německu již za císařství a ani Hitlerem nezrušeného, byla sice v souladu s fašistickou představou „nezkažené“ minulosti, zároveň však byla v jistém napětí s horlivě proříšskou orientací SdP.

Podobně v Senátu uváděl senátor Schmidt z SdP, že osnovu z roku 1931 „ovládali příliš duchové materialismu“, avšak že nynější osnova se od ní liší.²¹⁵

Podobně jako Neuwirth a Dominik, i ludácký poslanec Martin Sokol žádal a na závěr svého vystoupení slavnostně prohlašoval, že se bude snažit v podvýboru dosáhnout, „aby rodinné právo v jednotnom československom občianskom zákoníku upravené bolo v duchu kresťanských zásad“.²¹⁶

Agrárnický poslanec Oldřich Suchý učinil rodinné právo ve svém projevu dokonce jedním z hlavních témat. Kriticky poukázal na to, že důvodová zpráva o příčině vypuštění rodinného práva mlčí. Příčina podle něho tkvěla „v obligatorním civilním sňatku a v rozluce manželské“. Suchý pak odmítl neúspěšnou snahu pokrokových stran z roku 1919 o zavedení obligatorního civilního sňatku i pokračování této snahy v osnově roku 1931. Odmítl také nepřímo podobu rozluky umožněné pro katolíky poprvé novelou z roku 1919. Statistikami ukázal, že od roku 1919 počet rozluk i rozvodů od stolu a lože rostl (byť ne nijak dramaticky). Rozluky přitom z blíže nevysvětlených příčin hodnotil jako negativní zjev. Tyto statistiky pak doplnil poukazem na širší politické tendence sklonku 30. let. Ve vztahu k římskému katolicismu přivítal posun „k respektu k náboženství a k návratu do církve. To není žádná karikatura skutečnosti, to je skutečnost sama. A my také nejsme tímto vývojem překvapeni. (...) [V]elmi dobře rozumíme příkladům velkých mrtvých a rozumíme také mluvě velkých osobností československého kulturního života z poslední doby. (...) Lid prodělal prostě své často nedomyšlené bloudění a vrací se zpět, vrací se zas do toho svého československého domova, vrací se ke své víře, k víře svých předků. A je to tak po mém soudě dobře, zejména když to znamená spolupráci a uklidnění politických i hospodářských poměrů v republice.“²¹⁷ Neváhal nakonec užít bizarní přirovnání a prohlásit, že „pocitujeme to jako velkou mezeru a že možno mluvit o občanském zákoníku skutečně jako o trupu bez hlavy, a já myslím dokonce jako o trupu bez srdce, protože by i ten občanský zákoník jinak vypadal, kdyby nebylo rodiny.“²¹⁸ Kriticky rovněž odmítl právní různost (partikularismus) coby „unifikační mezeru“, což bylo podle něj tím vážnější, že nešlo jen o rodinné právo, ale i o další oblasti (předpisy o větvním dědění a také o spolunabytém jmění na Slovensku), nedodal ovšem již, že jen dočasně.²¹⁹ V podobném duchu

²¹⁴ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²¹⁵ Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 68. schůze (22. dubna 1937).

²¹⁶ *Ibidem*.

²¹⁷ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²¹⁸ *Ibidem*.

²¹⁹ *Ibidem*.

a poněkud teatrálně se vyjadřoval o rodinném právu také poslanec Jaroslav Stránský,²²⁰ když odmítal neshodu na podobě rodinného práva chápat jako otázku politickou, a naopak tvrdil, že jde o otázku mravní (aniž by blíže vymezil, co tím označuje). Neshodu na nastavení rodinného práva považoval Stránský za důsledek údajné „ztráty společného ideálu a společné mravní autority, váhavé bezradnosti a nevíry ve věčné a absolutní hodnoty a měřítko, kterých nahradí ani nejbohatší rozkvět relativního vědění“ či za důsledek údajné „světové mravní krize“, ať již tím označoval cokoli.²²¹ I jeho stanovisko se tedy zdálo mít ryze náboženská východiska, byť otevřeně neužívalo náboženské pojmosloví, ale snad s ohledem na prostředí národně socialistické strany používalo neurčité kategorie typu „hodnot“, „ideálu“ či „mravní autority“, což odpovídalo běžné Stránského obsahově vyprázdňené a manipulativní rétorice.

13.4 Vybrané další otázky

Samotná koncepce prací, tj. revize v. z. o. a snaha o vytvoření jednotného předpisu pro celé území státu nebyla ve vystoupeních zpochybňována. Pouze náznakem a bez hodnocení poukázal Martin Sokol na skutečnost, že staré Uhry nechtěly převzít předlitavský občanský zákoník, a to i přesto, že na části jejich území zčásti platil (Chorvatsko-Slavonsko, Sedmihradsko) „iste nie bez vážnej príčiny, rozhodlo sa preca za úplne nový moderný občiansky zákoník.“²²² Kritiku ve smyslu, že mělo být namísto revize přistoupeno k vytvoření nového zákoníku nebo k uznání duality právních oblastí coby přijatelného stavu, však Sokol nevysslovil.

Výše zmíněný poslanec Clementis také upozornil na rovinu málo artikulovanou, ve které spatřoval obecně kladný rys: že osnova „na miesto práva oby-

²²⁰ Jaroslav Stránský (1884–1978), vlastník Polygrafie, Lidových novin a nakladatelství Fr. Borový, syn politika a tiskového magnáta Adolfa Stránského, jehož cestu jednoduše následoval studiem, politickým angažmá i prací: zpočátku vedle svého otce byl i v letech 1918–21 a 1929–1938 poslancem, nejprve za národní demokracii a po neúspěšném pokusu etablovat novou politickou stranu, ve straně národně socialistické, k jejímuž pravicevému křídlu náležel. Na Masarykově univerzitě v Brně působil jako docent, od roku 1934 jako mimořádný profesor trestního práva. Roku 1939 odešel do exilu, kde se roku 1940 stal ministrem spravedlnosti v exilové vládě, ve vládních funkcích byl i v letech 1945–1948, poté emigroval do USA, kde se angažoval v exilové činnosti.

²²¹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²²² Ibidem. „A je zaujímavé, že hoci bývalé Uhorsko tvorilo s Rakúskom jednu monarchiu a všeobecný rakúsky občiansky zákoník platil aj na niektorom území uhorskom, bývalé Uhorsko, iste nie bez vážnej príčiny, rozhodlo sa preca za úplne nový moderný občiansky zákoník.“ Ibidem.

čajového a práva vytvoreného súdnou praxou (...), zavádza právo pozitívne, právne predpisy, ktoré majú byť prediskutované a prijaté zákonodarnými sbormi, teda právo dané a predpísané formálne demokratickou cestou.“²²³ Právni predpis podľa něj mohl predstavovať dôležitú ochranu pred svévolí súdnej praxe: „Ako ďalší klad predloženého právneho diela vyzdvihuje sa tá okolnosť, že zavádza právo písané, pozitívne aj v tej oblasti na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, kde dosiaľ bolo len právo obyčajové, respektive kolísavou súdnou praxou ustálené právo nepísané. My uznávame tento klad, pretože sami veľmi dobre vieme, že súdna prax môže často úplne zvrátiť intencie zákona (...). Už táto okolnosť je dostatočným poučením pre to, aby sme uznávali kladnosť práva pozitívneho, písaného a práva kontrolovaného zákonodarnými sbory.“²²⁴

Na jinou nevyšímanou oblasť upozornil poslanec Rašín, keď kritizoval nedostatočné zázemí pre činnosť, jejímž je osnova výsledkom, a zároveň poďakoval za odvedenú prácu: „Je to výsledok úmorné práce, jejíž tíha značnou mierou spočívala také na bedrech jediného referenta legislatívneho oddelenia ministerstva spravodlnosti, sekčného šéfa²²⁵ dr. Vosky, ktorý pri ní ztratil zdraví.“ Podľa Rašína „neexistoval v Evrope štát, v ktorom by ministerstvo spravodlnosti bolo legislatívne čo do počtu pracovníkov tak bídne vybaveno, jako v Československu.“ Podľa jím uvedených údajů ve čtyřech legislatívnych oddeleniach Ministerstva spravodlnosti „konalo po dlhou dobu všechnu práci kodifikačnú a unifikáciu 9 konceptných úradníkov, jejichž počet byl v poslední době zvýšen asi na 15, zatímco pro legislatívnu práci mělo ministerstvo zemědělství 20 úradníkov, ministerstvo vnitra 17 a ministerstvo sociální péče 15“.²²⁶

Podobně jako Kögler, i poslanec Stránský vyložil osnovu jako šanci pro kulturní spolupráci národů ČSR: „To znamená po česku, a to znamená také po slovensku a, státně myšleno a cítěno, znamená to také v souladu s národně-kulturním a právně-kulturním cítěním všech našich ostatních národních skupin. (...) Tu se ovšem zapomíná, že v onom tisíciletí nebyla střední Evropa dvojí nebo trojí nebo několikero kulturně-právní oblastí, neboť její národní rozvrstvení a mocenské rozdělení bylo podloženo a překlenuto zřetelnou a nespornou kulturně-právní příbuzností. Kultura všech těchto zemí rostla z týchž kořenů, z nichž se živila všechna kultura evropská. Jednotný pramen pravotvorný dalo ovšem oběma našim národním kmenům pro všechnu budoucnost teprve státní

²²³ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tj. odborového přednosty.

²²⁶ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

společnosti Čechů a Slováků v Československé republice, ale unifikace a kodifikace našeho soukromého práva ukáže se zároveň být krásnou příležitostí k důkazu, že se zde přidružilo svoje k svému a svoji k svým.“ Zvláště zdůraznil význam zákoníku pro Němce, coby příležitost, aby se „rozjímalo konkrétněji než dosud o smyslu kulturní pospolitosti národní a o jejím vztahu ke kulturní pospolitosti státní“. Rašín osnovu vyzvihl jako zbraň proti revizionismu a zdroj čechoslovakismu: „Vidíme, že také v zahraničním životě politickém je trvajícím právní dualismus vhodnou zbraní revizionismu, poněvadž se dnešního stavu využívá jako argumentu pro potvrzení, jak nesnadno postupuje konsolidace státní a jak nehotový je dnešní právní stav. Proto myslím, že musíme zvláště vítati, že předloha občanského zákoníka nese podpisy dvou Slováků, dr. Milana Hodži a ministra spravedlnosti dr. Ivana Dérera. Myslím, že nemohla býti lépe vyjádřena vůle k položení pevných základů pro československou jednotu.“²²⁷

14. Společný podvýbor

14.1 Složení společného podvýboru

Řízením podvýboru byli pověřeni za Poslaneckou sněmovnu Jaroslav Stránský, vlivný poslanec za národní socialisty, a za Senát Otakar Havelka, senátor za agrárníky. Za Ministerstvo spravedlnosti se účastnil Jan Srb, jako odborníci se účastnili jednání Jan Krčmář a František Rouček. Klíčovým členem podvýboru byl však z hlediska odborného i politického již zmíněný profesor Robert Mayr, předseda německé křesťansko-sociální strany a významný odborník na občanské právo. Výrazně se však uplatnili i další právníci, například senátor Carl Heller, advokát a vlivný politik z německé sociálnědemokratické strany, v letech 1929–1938 místopředseda Senátu, Ivan Markovič,²²⁸ slovenský sociální demokrat a někdejší ministr pro sjednocení zákonů v letech 1922–1925, právník Josef

²²⁷ Ibidem.

²²⁸ Ivan Markovič (1888–1944), vystudoval práva v Budapešti a v Berlíně, byl členem skupiny kolem časopisu *Průdy*, byl organizátorem legií na Rusi a posléze tajemníkem odbočky Čs. národní rady, účastnil se jednání v Ženevě roku 1918. V letech 1918–25 a 1929–39 byl poslancem. Markovič náležel k významným stoupcům čechoslovakismu. Po dlouhá léta byl místopředsedou Československé obce legionářské. V lednu 1939 kvůli rozpuštění sociální demokracie přišel o mandát a odešel ze Slovenska do Prahy. Od roku 1939 byl německou okupační mocí vězněn v koncentračním táboře Dachau, roku 1944 zahynul v koncentračním táboře Buchenwald u Výmaru. ČELKO, Vojtech. Markovič, Ivan. In: TOMEŠ, Josef a kol. (ed.). *Tváře našich parlamentů. 150 let parlamentarismu v českých zemích 1861–2011*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s. 313–317.

Patejdl,²²⁹ poslanec za národní socialisty. Dalšími členy byli Oldřich Suchý z agrární strany, Oldřich Otáhal²³⁰ za lidovce, František Ostrý za živnostenskou stranu, Franz Kögler za německé sociální demokraty, Wolfgang Zierhut²³¹ za německé zemědělce, Hans Neuwirth za Sudetoněmeckou stranu, Jaromír Dolanský, bývalý ministr spravedlnosti, za křesťansko-sociální stranu, Martin Sokol a Gejza Fritz za luďáky, Ladislav Rašina a Josef Matoušek za národní demokracii, již zmíněný Rudolf Dominik za fašisty, a dále senátoři František Novák a Josef Karas za lidovce, Václav Němeček za sociální demokraty, Karel Riedl za národní socialisty, Karl Kreibich²³² za komunisty, Otakar Bas za živnostenskou stranu, Karl Eugen Schmidt za křesťansko-sociální stranu, Imre Turchányi za křesťansko-sociální stranu, právník János Holota za Maďarskou národní stranu.

14.2 Směr práce ve společném podvýboru

Některá předsevzetí ohledně směru práce ve společném podvýboru již jeho členové deklarovali v plénu svých komor, přičemž se věnovali otázkám, co by mělo být podvýborem upraveno a jak by mělo být v podvýboru pokračováno v práci na osnově. Asi nejšířejí uchopil tuto otázku místopředseda Senátu Carl Heller, když vyjádřil předsevzetí „učinit vše, abychom tento zákon učinili upotřebitelným nástrojem příštího vykonávání soudní pravomoci a také upotřebitelným nástrojem pro slabší vrstvy našeho obyvatelstva.“²³³ V tomto ohledu poukázal coby na vodítko na čerstvý projev Edvarda Beneše: „šťastná náhoda tomu chce,

²²⁹ Josef Patejdl (1878–1940), právník, před válkou advokát v Plzni, významný organizátor ruských legií, po válce politik, v letech 1921–1939 poslanec za (české) národní socialisty, k jejímuž levému křídlu patřil, byl také předsedou Čs. obce legionářské. Německým okupačním režimem byl zatčen a vězněn v koncentračním táboře Sachsenhausen a posléze v Dachau, kde byl utýrán roku 1940.

²³⁰ Oldřich Otáhal (1884–1953), odborný učitel, politik, v letech 1927–1938 starosta Příbora, v letech 1935–39 poslanec. V říjnu 1938 byl zatčen za nevyzdobení svého města, obsazeného říšskoněmeckou armádou a připojeného k Německu. Po únoru 1948 byl akčním výborem donucen odejít do ústraní.

²³¹ Wolfgang Zierhut (1886–1946), zemědělec, významný poslanec za Svaz zemědělců (Bund der Landwirte) v letech 1920–1938. Stal se členem SdP sloučením své strany s ní v březnu 1938 a členem NSDAP sloučením SdP od ledna 1939; roku 1946 zemřel ve vyšetřovací vazbě v Klatovech. ŠEBEK, Jaroslav. Wolfgang Zierhut. In: TOMEŠ, Josef a kol. (ed.). *Tváře našich parlamentů. 150 let parlamentarismu v českých zemích 1861–2011*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s. 550–552.

²³² TOMEŠ, Josef. Karl Kreibich. In: *Průkopníci a pokračovatelé. Osobnosti v dějinách České sociální demokracie 1878–2013*. Biografický slovník. 3. vydání. Praha: Cíl, 2013, s. 112.

²³³ Národní shromáždění, Senát, 1935–1938, 68. schůze (22. dubna 1937).

že nám dány byly směrnice pro porady o tomto zákoně v řeči, kterou pronesl prezident republiky včera v Bratislavě. Řekl: „Jde o nový humanismus, jeho novou filosofii, novou morálku a jeho nové právo, které by staré koncepte humanistické liberální demokracie, které vzešly z francouzské revoluce, přizpůsobilo potřebám nové národní, sociální, hospodářské a kulturní demokracie nového typu, nového ražení, novějšího, pevnějšího podkladu, která by mohla překonati dnešní krizi, způsobenou celým vývojem XIX. století, světovou válkou a jejími důsledky, zkušenostmi úspěšných a ztroskotaných demokracií a evropských autoritativních režimů.“²³⁴ K tomu Heller uzavřel: „Budeme-li se držeti tohoto vodítka, vybudování demokracie a humanismu, také při poradách o tomto zákoně, vytvoříme dobrý zákon. Chceme tedy pracovati při těchto poradách ve smyslu vývodů našeho presidenta, ve smyslu myšlenek, které hájí on a jeho předchůdce, a doufáme, že těm, kdož přijdou po nás, vytvoříme zákon dobrý a užitečný.“²³⁵ V podobném smyslu a také s odkazem na Benešovu řeč vystoupil i Albert Milota, profesor Univerzity Komenského v Bratislavě, když uvedl, že obecně „vzniká nyní otázka, na jakém základě máme upravit poměr státu a občana?“ Návrat k starému rakouskému občanskému zákoníku v jeho předválečné podobě nebyl podle Miloty možný, neboť „válka velmi mnoho změnila a vytvořila nové podmínky hospodářského života. Starý liberalismus je mrtev, nenávratně mrtev. Nehlásáme to jen my, socialisté, nýbrž zřejmě na to ukazuje i politika a praxe stran, které teoreticky dosud mají liberalistické zásady ve svém programu. Zřejmě žijeme v přechodné době, kde se tvoří základy nového společenského a hospodářského řádu. To zejména velmi krásně deklaroval též pan prezident republiky ve včerejší své řeči u příležitosti své slavnostní promoce. Proto ten chaotický zmatek ve světě, proto ty velké rozpory v ideách, cítění a snažení nejen mezi jednotlivci, nýbrž i mezi národy. Vraceti se k dřívějšímu liberalistickému soukromému právu by znamenalo stavěti se proti přirozenému vývoji věcí, a ten, kdo by takový návrat hlásal, byl by tímto vývojem smeten.“²³⁶ Následně Milota odsoudil podstatu „autoritativního režimu“ v Německu, „kde již nemá místo morálka, lidskost a spravedlnost“ a vyjádřil přesvědčení, že „stát není účelem sám sobě, že jest jen prostředkem, aby všichni jeho občané dosáhli nejvyššího relativně možného blaha. Nám stále k tomuto cíli ukazuje cestu vznesená idea demokracie (...). Zachováme v zásadě občanovu svobodu, ale omezíme ji tam, kde toho bude vyžadovati vyšší zájem společenského blaha.“²³⁷ Na rozdíl

²³⁴ Ibidem.

²³⁵ Ibidem.

²³⁶ Ibidem.

²³⁷ Ibidem.

od těchto burcujících, avšak ne zcela konkrétních projevů Robert Mayr upozornil coby na věc hodnou pozornosti podvýboru na otázku kolektivních smluv a vyčetl poněkud komisi, že se neodhodlala k žádné skutečné právní úpravě a zůstala „příliš opatrná“, byť uznal, že jde o otázku, „jejíž řešení je však závislé na politických úvahách, a „z opatrnosti však nemá ustanovení, zda a pokud jsou takové kolektivní smlouvy závazné i proti vůli jednotlivých stran, tedy o pověstné otázce tak zvané závaznosti nebo nezávaznosti kolektivních smluv.“ V této věci se Mayr domníval, že se o ni bude podvýbor a parlament živě zajímat.²³⁸ Dále také kritizoval coby „politováníhodnou mezeru“ v zákoně, „že určité otázky dědického práva na Slovensku byly do jisté míry ponechány nevyřešeny. Jest se obáváti, že v dalším oboru nastane opět právní dualismus, který nelze vítati.“²³⁹

14.3 Stručné přiblížení práce v podvýboru

Prvá schůze podvýboru se uskutečnila 29. září 1937, poslední 14. července 1938. Společný podvýbor znamenal v některých ohledech pro podobu osnovy velmi mnoho. Začneme-li nejprve u obecnějších záležitostí, je třeba vyzdvihnout skutečnost, že podvýbor podstatně změnil členění zákoníku.

V osnově bylo členění nemálo nepraktické: byla rozdělena, stejně jako v. z. o., na pouhé tři díly (Díl první: O zákonech a osobách; Díl druhý: Práva majetková; Díl třetí: Společná ustanovení o právech majetkových), z nichž velká většina textové materie zákoníku náležela dílu druhému. Bylo to členění pro adresáty práva neužitečné a nepřiměřené – na nejvyšší úrovni členění zákoníku jim neskýtalo to, co by skýtat mělo, tedy jednoduchou orientaci v rozsáhlém předpise. Tu musel čtenář hledat teprve o jednu úroveň níže, v dlouhé řadě 47 hlav, svými nadpisy snad již něco bližšího sdělujících. Společný podvýbor původní členění odmítl a rozdělil naopak celou osnovu do pěti velkých dílů, označených způsobem podstatně sdělnějším: První díl: Osoby a věci; Druhý díl: Věcná práva; Třetí díl: Dědické právo; Čtvrtý díl: Závazkové právo; Pátý díl: Společná ustanovení.

Významným zásahem společného podvýboru byla především koakvizice. O této problematice již vznikly všeobecné práce, na něž lze v podrobnostech odkázat.²⁴⁰ Předlitavské právo bylo založeno na zásadě majetkové oddělenosti

²³⁸ *Ibidem*.

²³⁹ Národní shromáždění, Poslanecká sněmovna, 1935–1938, 92. schůze (15. dubna 1937).

²⁴⁰ ŠORL, Robert. Manželské majetkové právo na Slovensku a ABGB v letech 1848–1949. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 165–186.

manželů, zalitavské naopak mělo jako svůj hlavní model (vedle něj existoval i odlišný model pro privilegované skupiny) zásadu koakviziční. Od počátku revize i superrevize budila tato otázka, dotýkající se velké většiny společnosti, značnou pozornost. Superrevizní komise se pokusila zmírnit předlitavskou úpravu zásahem, spočívajícím ve vynechání ustanovení o presumpci nabytí majetku manželem (§ 1237 věta 2. v. z. o.) a vytvořila vyvratitelnou domněnku spolunabytí (v pochybnostech se mělo mít za to, že manželé nabyli jmění stejným dílem, § 52 osnovy z roku 1931). Zjednodušeně lze říci, že oddělenost jmění byla pro ženy nevýhodná, zatímco koakvizice byla přes svoji relativní starobylost nahlížena jako pojetí odpovídající lépe moderním potřebám společnosti s ženami stále více pracovně činnými ve sféře mimo tradiční správu domácnosti. Řešení manželského majetkového práva v subkomitétních návrzích i v osnově z roku 1931 však bylo nahlíženo nadále velmi kriticky, zvláště pak, ale nejen, ze slovenské strany.²⁴¹ Již superrevizní komise přitom teoreticky uznala výhody koakvizice. Politické grémium v podobě společného podvýboru sněmoven bylo sto znovu tuto otázku otevřít a rozhodnout. Závažné výhody hovořily pro koakvizici: vedle řešení manželského majetkového práva, hodnoceného dobově mnohými jako modernější, zároveň slibovala i podstatné vnitropolitické a kulturní výhody ve vzájemném poměru Čechů a Slováků. Náležela mezi několik právních institutů, jejichž případná ztráta by byla na Slovensku vnímána bolestně: jejím celostátním uplatněním byla nejen přijata konkrétní právní úprava, ale zároveň byla Slovensku a jeho zalitavskému právu zjednána podstatnější úloha. Nadto nebyl podvýbor nakloněn navrhovanému řešení o přechodné platnosti, které vnímal jako narušení právní jednoty. Rozhodl se proto převzít koakvizici jako jednotné řešení pro celou republiku. Ustanovení § 1062 až 1066 osnovy tak došlo v podvýboru podstatné změny.

15. Pozdější osudy osnovy

15.1 Dočasný odpočinek osnovy

Za druhé republiky, v době vlády ministerské rady pomocí vládních nařízení a protidemokratického vyřazení Národního shromáždění, se objevila snaha

²⁴¹ Ve vztahu k příslušnému subkomitétu a ke snahám Slovenské komise srov. podrobně GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. *Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938)*. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646, 686.

použít (či spíše zneužít) pro uzákonění osnovy občanského zákoníku právě cestu vydáním formou vládního nařízení podle tehdejšího zmocňovacího zákona.²⁴² Symbolicky by se tak uzavřel pomyslný kruh mezi dvěma zřízeními strachujícími se politické vůle vlastních občanů: od rakouského režimu Františka Josefa I. k režimu tzv. druhé republiky. Také rakouský režim provedl zásadní novelizace právě Všeobecného zákoníku občanského v době záměrného vyřazení Říšské rady, pomocí císařských nařízení. Roku 1938 osnova sice byla zkoumána, diskutována a měněna ve společném podvýboru, nikdy však již nedošlo na její předložení plénu poslanců ani senátorů. Zákonodárny proces nebyl dokončen a jeho velmi důležitá část, umožňující vlastně poprvé – mimo půdu společného podvýboru – o osnově diskutovat bez omezení na jediného řečníka za klub a vznášet návrhy, nebyla vůbec otevřena. Za těchto okolností by představovalo případné vydání osnovy vládním nařízením přímo pohrdání Národním shromážděním a spolu s ním i občany, kteří do něj své zástupce zvolili. K vydání osnovy zákoníku vládním nařízením však nakonec nedošlo, zřejmě mimo jiné i proto, že zákoník sjednocující ve státě občanské právo byl najednou po dramatických podzimních politických změnách v přímém rozporu s novou a výraznou protiunitární, devoluční tendencí mezi česko-moravskoslezskou a slovenskou částí státu. Osnova tak skončila nakonec na vedlejší koleji. Nedomnívám se však, že by bylo zcela přiléhavé označit období projednávání ve společném výboru a následný dočasný a jinými okolnostmi vynucený odpočinek osnovy za „kolaps“.²⁴³ Přes všechny skepticismus k novým a novým zásahům do osnovy (1924–1938) je třeba říci, že práce ve společném výboru byla konstruktivní a osnově v mnohém ohledu prospěšná. Ve srovnání se staršími fázemi přípravy osnovy netrvala ani neúnosně dlouhou dobu. Domnívám se proto, že Národní shromáždění nemůže být ani v nejmenším považováno za toho, kdo přijetí osnovy zdržel. Stejně tak po něm v žádném případě nebylo možné rozumně žádat, aby osnovu přijalo bez důkladného prozkoumání ve společném výboru, beze změn – a ovšem bez velmi podrobné rozpravy v plénu obou komor, k čemuž ovšem již nedošlo. Postupem odbytým, spoléhajícím se na úsudek superrevizní komise, respektive vlády, by se Národní shromáždění zpronevěřovalo mandátu od zastupovaných občanů. Skutečně problematická zdržení nevznikla v letech 1937–38 v Národním shromáždění, nýbrž ve 20. letech a jindy ve 30. letech a jejich zdroje byly jiné.

²⁴² Zák. č. 330/1938 Sb. z. an.

²⁴³ Tak nadpis příslušného oddílu in DVOŘÁK, Jan – FALADA, David. Snahy o unifikaci soukromého práva a právní civilistika v meziválečném období. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2, s. 719, 731.

15.2 Situace po roce 1945

Výrazně změněné okolnosti po roce 1945 samozřejmě znamenaly pro osnovu ze sklonku třicátých let ne zcela jednoduchý terén. Došlo ke snahám o oživení zákonodárných prací na poli občanského práva. Již dříve po změnách společného podvýboru sněmoven konsolidované znění osnovy bylo Ministerstvem spravedlnosti vydáno jako interní rozmnoženina. Mnohem aktivnější bylo v tomto ohledu z různých příčin slovenské prostředí. Po osvobození působily na Slovensku vlastní instituce, pro oblast našeho zájmu jmenovitě Povereníctvo spravodlivosti. Povereníctvo zřídilo roku 1946 „Subkomisii pre prípravu slovenského textu Občianskeho zákonníka“ – jejím předsedou byl Adolf Záturecký, členy Štefan Luby,²⁴⁴ Jozef Cisár, Eugen Paulíny, Ján Stanislav a zapisovatelem Juraj Mareček.²⁴⁵ Tato subkomise připravila úřední slovenský překlad osnovy, otištěný v tomto svazku.

Při Povereníctvu spravodlivosti zároveň vznikla také zvláštní komise pro občanské právo a jeho sjednocení, nazvaná „Komisia při Povereníctve pre spravodlivosť pre kodifikáciu a unifikáciu civilného práva“.²⁴⁶ Jejimi členy byli z představitelů povereníctva Jozef Cisár, z akademiků Karol Kizlink, Štefan Luby, Karol Rebro; z advokátů Mária Činkvanová-Stará, Štefan Král, Vladimír Trslín (někdejší člen Slovenské komise); ze soudců Adolf Záturecký (někdejší člen Slovenské komise), Belo Ruttkay-Nedecký a Jozef Veselý; z notářů Vladimír Pivko, Michal Slávik; předsedou komise byl odborový rada Povereníctva spravodlivosti Pavel Seko, zapisovatelem Juraj Mareček.²⁴⁷ Komise znovu prošla celý návrh osnovy z roku 1937 se zapracovanými změnami ze společného podvýboru sněmoven a podala k němu připomínky.

Text slovenského překladu konsolidované osnovy vydal Luby z podstatné části časopisecky v letech 1947 až 1948,²⁴⁸ doplněný různými svými poznám-

²⁴⁴ K životu a dílu srov. VOZÁR, Jozef. Štefan Luby. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 127–178.

²⁴⁵ LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. [nečíslovaná I. část], [§ 1–36], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 1, s. 4.

²⁴⁶ *Ibidem*, s. 3–4.

²⁴⁷ *Ibidem*, s. 4.

²⁴⁸ *Ibidem*, s. 5–16; dále pak: I. pokračovanie, [§ 37–161]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 2–3, s. 33–72; II. pokračovanie, [§ 161–268]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 4–5, s. 97–120; III. pokračovanie, [§ 269–308], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 6, s. 161–168; IV. pokračovanie [§ 309–343], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 7, s. 193–200; V. pokračovanie, [§ 343–411], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 8, s. 225–240; VI. pokračovanie, [§ 412–439], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, s. 257–264; VII. pokračovanie, [§ 439–512], *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 10, s. 289–304. V následujícím roce 1948 pokračovalo vydávání textu

kami, zaobírajícími se především stanovisky zmíněné nové slovenské komise; účelem práce bylo patrně tato stanoviska rozšířit a popularizovat mezi slovenskou právní veřejností a tím docílit podpory, respektive tlaku zdola na jejich akceptování Prahou. Otisky z této časopisecké sazby také následně vydal – zřejmě ve zcela nepatrném nákladu a v podstatě jako soukromý, z politických příčin výrazněji již nedistribovaný tisk – i samostatně, doplněné dále o části, které časopisecky nevyšly a s opravami některých chyb časopiseckého vydání, nákladem Právnické jednoty v Bratislavě, na podzim roku 1948, avšak s antedatací do roku 1947.²⁴⁹

15.3 Jiné právo – jiná osnova

Politická změna sil a podoba stranického systému Národní fronty od roku 1945 vedle jiného působily ve prospěch podstatného zesílení politických stran levicových a oslabení politických stran pravicových. Tyto změny by se bezpochyby velmi výrazně otiskly do osnovy občanského zákoníku i v případě, že by došlo k jejímu předložení a projednávání před únorem 1948, což se však nestalo. Pro pravicové politické strany bylo po druhé světové válce nejméně výhodnější strategií zastávat mínění, ostatně nikoli věcně nesprávné, že osnova je v zásadě „již hotová“, tedy prosazovat politiku, vylučující zásadní znovuotevření osnovy v její poslední podobě, jak byla upravena ve společném výboru sněmoven roku 1938. Osnova by tak zůstala v podobě dosažené někdejší politickou rovnováhou let 1937–38 a nedošlo by k jejím podstatnějším úpravám, které by za nových, odlišných politických poměrů, vyznačujících se mj. politicky výrazně silnější levicí, vedly ke změnám. Do jisté míry vnitřně rozštěpené byly v tomto ohledu zájmy slovenské, kde na jedné straně měla politická pravice vlivem místních poměrů po roce 1945 nejsilnější postavení (Demokratická strana), avšak kde na straně druhé panovala značná nespokojenost s některými řešeními osnovy z roku 1937, jakož i s jejími úpravami při dalším projednávání, i když při něm došlo k zásadním ústupkům Slovensku. Během bezmála 30 let od počátků republiky se utvořila nová, mnohem silnější slovenská právní generace, která se již nadále

osnovy takto: VIII. pokračovanie, [§ 512–621], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 1, s. 1–30; IX. pokračovanie, [§ 622–714], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 2, s. 41–60; X. pokračovanie, [§ 715–957], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 3–4, s. 81–134; XI. pokračovanie, [§ 957–1063], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 5–6, s. 161–186; XII. pokračovanie, [§ 1063–1116], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 7, s. 232–251; XIII. pokračovanie, [§ 1117–1245], *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 8, s. 261–288.

²⁴⁹ LUBY, Štefan (ed.). *Československý občiansky zákonník a slovenské súkromné právo*. Bratislava: Právnická jednota, 1947 [1948].

nehodlala trpně přizpůsobovat rozhodování Prahy, a tento postoj prakticky a společensky posílila i slovenská zkušenost sklonku 30. a počátku 40. let, navzdory tomu, jak ji lze hodnotit. Proto na Slovensku shledáváme postoj ke „staré“ osnově příznivý, avšak zároveň s řadou požadavků na dílčí revize – mnohdy ústupky ve prospěch slovenského práva. Tyto revizní požadavky by ovšem nutně vedly k širšímu politickému znovuotevření osnovy. Proto tato rovnice nebyla v letech 1945–1948 snadno řešitelná.

Nakonec vlivem známých událostí února 1948 došlo k řešení jinému a stará osnova byla po mocenském převratu opuštěna ve prospěch nových a odlišných plánů. Práce na novém občanském zákoníku z let 1948–49 znamenaly zásadní obrat, nešlo již o revizi, ale o zcela novou stavbu.²⁵⁰ Byla ovšem prováděna v ne zcela zanedbatelné míře z materiálu připraveného – vybraného i zavrženého – v předchozím období.

²⁵⁰ Podrobně a s odkazy na další literaturu BLÁHOVÁ, Ivana a kol. *Právnícká dvouletka. Rekodifikace právního řádu, justice a správy v 50. letech 20. století*. Praha: Auditorium, 2014.

3.

EDICE

Vládní návrh osnovy občanského zákoníku z roku 1937

Slovenský překlad osnovy občanského zákoníku ve znění úprav
společného podvýboru sněmoven v roce 1938

DÍL PRVNÍ. O ZÁKONECH A OSOBÁCH.

Hlava 1. O zákonech.

§ 1.

Vědomost o právních následcích. Vědomost osoby o právních následcích ji postihujících není v zákoně ustanovena jako podmínka jich vzniku, pokud ze zákona neplyne něco jiného.

Užívání zákona.

§ 2.

Při užívání zákona jest hleděti především ke smyslu slov v jich souvislosti se zřetelem k ostatním předpisům právním. Není také pouštěti se zřetele základ, z kterého zákon vznikl.

§ 3.

Není-li o některém případě ustanoveno, je-li však právní ustanovení o případě příbuzném, je rozhodnouti po podrobném

ÚVOD

Hlava 1. Právne predpisy.

§ 1.

Vedomosť o právnych následkoch. Vedomosť o právnych následkoch nie je podmienkou ich vzniku, pokiaľ nie je ustanovené inakšie.

§ 2.

Zákony. Zákonné predpisy sa menia alebo zrušujú len zákonom.

§ 3.

Zvyklosti. Na zvyklosti možno hľadieť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon dopúšťa.

prozkoumání, zdali onomu právnímu ustanovení spíše odpovídá úsudek podle obdoby či z opaku.

§ 4.

Nelze-li ani takto dojít k rozhodnutí, jsou směrnici rozhodnutí základní v ústavní listině obsažené myšlenky spravedlnosti, svobody omezené právním řádem a rovnosti před zákonem.

§ 5.

Trvání zákona.
Zákonné předpisy se mění nebo zrušují jen zákonem. [17]

§ 6.

Soudcovský výrok.
Soudcovský výrok, jímž se rozhoduje jednotlivý sporný případ, platí jen pro tento případ.

§ 7.

Zvyklosti.
Na zvyklosti lze hledět jen v těch případech, kde se jich zákon dovolává.

§ 4.

Sudcovské výroky.
Sudcovský výrok, ktorým sa rozhoduje jednotlivý prípad, platí len pre tento prípad.

Používanie právnych predpisov.

§ 5.

Pri používaní právneho predpisu treba hľadiť predovšetkým na smysel slov v ich súvislosti a so zreteľom na ostatné právne predpisy.

§ 6.

Ak o niektorom prípade niet ustanovenia, je však právne ustanovenie o príbuznom prípade, treba rozhodnúť po podrobnom preskúmaní, či onomu právnenému ustanoveniu skôr zodpovedá úsudok podľa obdoby alebo úsudok z opaku.

§ 7.

Ak ani takto nemožno dôjsť k rozhodnutiu, treba sa snažiť v medziach právneho poriadku o správne rozhodnutie, so stálym zreteľom na myšlienky obsiahnuté v ústavnej listine, najmä na myšlienky spravodlivosti, slobody a rovnosti pred zákonom.

Hlava 2.**Mezinárodní právo soukromé.**

Způsobilost k právním úkonům.

§ 8.

Způsobilost osoby k právním úkonům se spravuje právním řádem státu, jehož je příslušníkem.

§ 9.

Stane-li se někdo československým státním příslušníkem, nepozbude tím způsobilosti k právním úkonům již získané.

Prohlášení za mrtvého.

§ 10.

Prohlášení za mrtvé těch, kdo v době, kdy se počala jejich nezvestnost, byli občany tohoto státu, provede se podle zákonů československých.

§ 11.

Byl-li někdo v cizině prohlášen za mrtvého nebo bylo-li o něm provedeno řízení, které se co do podstaty srovnává s prohlášením za mrtvého upraveným v tomto zákoníku, je k tomu hleděti jen tehdy, když ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, byl na počátku své nezvestnosti příslušníkem státu, v kterém se prohlášení stalo.

Hlava 2.**Medzinárodné súkromé právo**

Spôsobilosť k právnym úkonom

§ 8.

Spôsobilosť osoby k právnym úkonom spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušníkom.

§ 9.

Ak sa niekto stane československým štátnym občanom, nestratí tým už nadobudnutú spôsobilosť k právnym úkonom.

Vyhlásenie za mŕtveho.

§ 10.

Vyhlásenie za mŕtveho spravuje sa československými zákonmi, ak ide o osobu, ktorá v čase, keď sa počala jej nezvestnosť, bola československým štátnym občanom.

§ 11.

Ak bol niekto v cudzozemsku vyhlásený za mŕtveho alebo ak bolo o ňom prevedené konanie, ktoré sa čo do podstaty rovná vyhláseniu za mŕtveho podľa tohto zákona, treba na to hľadieť len vtedy, keď ten, kto bol vyhlásený za mŕtveho, bol na počiatku svojej nezvestnosti príslušníkom štátu, v ktorom sa vyhlásenie stalo, alebo keď tento štát jeho vyhlásenie za mŕtveho uznáva.

§ 12.

Jestliže nevěstný manžel cizinec měl své poslední bydliště v tuzemsku a jestliže manželka je příslušnicí československou nebo jestliže manželka, jež až do uzavření manželství s nevěstným československou příslušnicí byla, [18] v tuzemsku zůstala nebo se tam vrátila, jest k jejímu návrhu nevěstného prohlásiti za mrtvého podle zákonů československých s tím jediným právním následkem, že se jí dává volnost uzavřít manželství nové.

Forma právních jednání.

§ 13.

Forma právních jednání se spravuje, není-li dále ustanoveno nic jiného, právním řádem, kterým se spravuje právní jednání samo. Stačí však k platnosti projevů stran, šetří-li se formy předepsané právním řádem míst, kde se staly.

§ 14.

Ustanovení druhé věty předcházejícího paragrafu neplatí o právních jednáních, kterými se zřizuje, mění nebo ruší věcné právo nebo břemeno na věci.

§ 15.

Volba práva.

Strany mohou právní poměr podrobiti určitému právnímu řádu, nebrání-li tomu donucující ustanovení právních řádů, kterým

§ 12.

Ak nevestný manžel cudzinec mal svoje posledné bydlisko v tuzemsku a ak je manželka československou štátnou občiankou alebo ak manželka, ktorá až do uzavretia manželstva s nevestným bola československou štátnou občiankou, v tu-zemsku ostala alebo sa ta vrátila, na jej návrh treba nevestného vyhlásiť za mŕtveho podlá československých zákonov s tým jediným právnym následkom, že sa jej dáva voľnosť uzavrieť nové manželstvo.

Forma právnych úkonov.

§ 13.

Forma právnych úkonov sa spravuje, ak nie je ďalej nič iného ustanovené, právnym poriadkom, ktorým sa spravuje sám právny úkon.

§ 14.

Postačí však, ak sa zachová forma predpísaná právnym poriadkom miest, kde sa prejavy strán staly, akže nejde o právne úkony, ktorými sa zriaďuje, mení alebo ruší vecné právo alebo bremeno na veci.

§ 15.

Volba práva.

Strany môžu podrobiť právny pomer určitému právnemu poriadku, ak tento pomer má významný vzťah k zvolenému

onen právní poměr je vůbec podroben podle ustanovení obsažených v této hlavě, a je-li významný vztah ke zvolenému právnímu řádu.

Právo rodinné:

a) uzavření manželství;

§16.

Způsobilost uzavřít manželství se spravuje pro každého ze snoubenců právním řádem státu, jehož je příslušníkem.

§17.

Obřadnosti při smlouvě manželské se spravují právním řádem místa, kde se manželství uzavírá. Stačí však, bylo-li dosti učiněno obřadností ustanoveným v právních řádech států, jejichž jsou snoubenci příslušníky.

b) právní následky manželství po stránce osobní;

§18.

Právní následky manželství po stránce osobní, počítajíc v to právo na výživu, se spravují [19] právním řádem státu, jehož jsou manželé příslušníky.

§ 19.

Je-li tento právní řád pro každého z manželů jiný, spravují se tyto právní následky právním řádem, jenž je posledním společným

právnímu poriadku a ak tomu nebránia donucujúce ustanovenia právnych poriadkov, ktorým je onen právny pomer vôbec podrobený podľa ustanovení obsahnutých v tejto hlave.

Rodinné právo,

a) Uzavretie manželstva.

§ 16.

Spôsobilosť uzavrieť manželstvo spravuje sa pre každého zo snúbencov právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušníkom.

§ 17.

Obřadnosti pri manželskej smluve spravujú sa právnym poriadkom miesta, kde sa manželstvo uzaviera. Postačí však, ak sa zachovajú obřadnosti predpísané právnymi poriadkami štátov, ktorých príslušníkmi sú snúbenci.

b) právne následky manželstva s osobnej stránky.

§ 18.

Právne následky manželstva s osobnej stránky, počítajúc do toho právo na výživu, spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkmi sú manželia.

§ 19.

Ak je tento právní poriadok pre každého z manželov jiný, spravují sa tieto právne následky posledním společným právnym poriadkom

právním řádem obou manželů, a neměli-li nikdy společného právního řádu, právním řádem manželovým.

c) manželské právo majetkové;

§20.

Zákonné manželské právo majetkové se spravuje co do poměrů mezi manžely právním řádem státu, jehož je manžel příslušníkem v době uzavření manželství. Tento právní řád platí, i když se státní občanství změní.

§21.

Smluvené spořádání manželského práva majetkového se spravuje právním řádem státu, jehož je manžel příslušníkem v době, kdy se toto spořádání činí.

§22.

Jestliže právní řád státu, v jehož území leží nemovitosti manželů,

oboh manželov. Ak nemali nikdy spoločného právneho poriadku, spravujú sa manželovým právnym poriadkom; ak je však jeden z manželov československým štátnym občanom, československým právnym poriadkom.

c) manželské majetkové právo.

§ 20.

Zákonné manželské majetkové právo spravuje sa čo do pomerov medzi manželmi právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkmi sú manželia v čase uzavretia manželstva. Ak je tento právny poriadok pre každého z manželov iný, spravuje sa zákonné manželské majetkové právo právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom v čase uzavretia manželstva je manžel; ak je však v tomto čase jeden z manželov československým štátnym občanom, československým právnym poriadkom. Takto určené právne poriadky platia, i keď sa štátne občianstvo zmení.

§ 21.

Rovnaké zásady platia o smluvnom usporiadaní manželského majetkového práva, rozhodné je však štátne občianstvo v čase, keď sa toto usporiadanie robí.

§ 22.

Ak právny poriadok štátu, na území ktorého ležia nehnuteľnosti

nařizuje, že platí právní řád místa, kde věci jsou, platí co do těchto věcí tento právní řád.

d) zrušení manželství
a manželského společenství;

§23.

Zrušení manželství a jakékoli zrušení manželského společenství se spravují právním řádem státu, jehož jsou manželé příslušníky v době, kdy se podává žaloba nebo žádost. Je-li tento právní řád pro každého z manželů jiný, spravují se ona zrušení právním řádem, jenž je posledním společným řádem domovským obou manželů, a neměli-li nikdy společného právního řádu, právním řádem manželovým.

§24.

Změní-li se státní občanství, je skutečnost, která se stala před touto změnou, důvodem zrušení manželství nebo jakéhokoli zrušení manželského společenství jen tehdy, když byla takovým důvodem i podle práva dříve příslušného.
[20]

manželov, nariaduje, že platí právny poriadok miesta, kde sú veci, platí čo do týchto veci tento právny poriadok.

d) zrušenie manželstva
a manželského spoločenstva

§ 23.

Zrušenie manželstva a akékoľvek zrušenie manželského spoločenstva spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkmi sú manželia v čase, keď sa podáva žaloba alebo žiadosť. Ak je tento právny poriadok pre každého z manželov iný, spravujú sa ony zrušenia posledným spoločným domovským poriadkom oboch manželov. Ak nemali nikdy spoločného právneho poriadku, spravujú sa manželovým právnym poriadkom; ak je však jeden z manželov československým štátnym občanom, československým právnym poriadkom.

§ 24.

Ak sa štátne občianstvo zmení, skutočnosť, ktorá sa stala pred touto zmenou, je len vtedy dôvodom zrušenia manželstva alebo akéhokoľvek zrušenia manželského spoločenstva, keď ním bola aj podľa práva skôr smerodajného.

e) děti manželské;

§25.

Zdali dítě zrozené z ženy provdané je manželské čili nic, je rozhodnouti podle právního řádu státu, jehož byl manžel matčin příslušníkem v době narození dítěte, anebo zemřel-li dříve, v době smrti; není-li známo, jaké měl v těchto dobách státní občanství, podle právního řádu státu, jehož byl příslušníkem v době posledního známého pobytu.

§26.

Právní poměry mezi rodiči a dětmi manželskými se spravují právním řádem státu, jehož jsou všichni účastníci příslušníky.

§27.

Není-li tento právní řád pro všechny účastníky stejný, platí jejich poslední společný právní řád, a neměli-li nikdy společného právního řádu, platí právní řád dítěte.

§28.

Jestliže právní řád státu, v jehož území leží nemovitosti dítěte, nařizuje, že co do práv otcových k těmto nemovitostem platí právní řád místa, kde věci jsou, platí tento právní řád.

e) Manželské deti

§ 25.

Či dieťa zrodené z vydatej ženy je manželské alebo nie, treba rozhodnúť podľa právneho poriadku štátu, ktorého príslušníkom bol matkin manžel v čase narodenia dieťaťa, alebo ak zomrel skôr, v čase smrti; ak je neznáme, aké mal v týchto časoch štátne občianstvo, podľa právneho poriadku štátu, ktorého príslušníkom bol v čase posledného známeho pobytu.

§ 26.

Právne pomery medzi rodičmi a manželskými deťmi spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkmi sú všetci účastníci.

§ 27.

Ak tento právny poriadok nie je pre všetkých účastníkov ten istý, platí ich posledný spoločný právny poriadok, a ak nemali nikdy spoločného právneho poriadku, platí právny poriadok dieťaťa.

§ 28.

Ak právny poriadok štátu, na území ktorého ležia nehnuteľnosti dieťaťa, nariaďuje, že čo do otcových práv k týmto nehnuteľnostiam platí právny poriadok miesta, kde sú ved, platí tento právny poriadok.

§29.

Provdá-li se dcera, zanikají práva rodičů, pokud jsou na sporu s právy manželvými opřenými o právní řád státu, jehož je manžel příslušníkem.

f) děti nemanželské a matka nemanželská;

§30.

Právní poměr mezi nemanželským dítětem a matkou se spravuje právním řádem státu, jehož jsou oba příslušníky.

§31.

Je-li tento právní řád pro každého z nich jiný, platí právní řád státu, jenž je posledním společným právním řádem domovským obou, a neměli-li nikdy společného právního řádu, platí právní řád dítěte.

§32.

Co do práv nemanželského dítěte na výživu, výchovu a zaopatření platí právní řád státu, [21] jehož je dítě příslušníkem v době narození, a co do práv nemanželské matky proti souložníku platí právní řád státu, jehož je matka příslušníkem v době narození dítěte.

f) nemanželské děti a nemanželská matka.

§ 30.

Právný pomer medzi nemanželským dieťaťom a matkou spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkmi sú obe.

§ 31.

Ak je tento právný poriadok pre každého z nich iný, platí právný poriadok štátu, ktorý je posledným spoločným domovským právnym poriadkom oboch, a ak nemali nikdy spoločného právneho poriadku, platí právný poriadok dieťaťa.

§ 32.

Čo do práv nemanželského dieťaťa na výživu, výchovu a zaopatrenie platí právný poriadok štátu, ktorého príslušníkom je dieťa v čase narodenia, a čo do práv nemanželskej matky proti súložníkovi platí právný poriadok štátu, ktorého príslušníčkou je matka v čase narodenia dieťaťa. Ak však matka a súložník majú v čase splodenia dieťaťa bydlisko v tuzemsku, platí československý právný poriadok.

§ 33.

Udělení jména nemanželskému dítěti spravuje se právním řádem dítěte.

g) legitimace a osvojení;

§ 34.

Legitimace nemanželského dítěte se spravuje právním řádem státu, jehož je muž příslušníkem v době legitimace, anebo zemřel-li dříve, jehož byl příslušníkem v době smrti; není-li známo, jaké měl v těchto dobách státní občanství, podle právního řádu státu, jehož byl příslušníkem v době posledního známého pobytu.

§ 35.

Osvojení se spravuje právním řádem státu, jehož je osvojitel příslušníkem.

§ 36.

Zdali při legitimaci nebo při osvojení je nutno přivolení dítěte, jeho příbuzných a zástupců, je rozhodnouti podle právního řádu státu, jehož příslušníkem je osoba, která má býti legitimována nebo osvojena.

h) poručenství a poměry příbuzné.

§ 37.

Podmínky vzniku a skončení poručenství se spravují právním

§ 33.

Udelenie mena nemanželskému dieťaťu spravuje sa právnym poriadkom dieťaťa.

g) uzákonenie a osvojenie.

§ 34.

Uzákonenie nemanželského dieťaťa spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom v čase uzákonenia je ten, čie nemanželské dieťa má byť uzákonené, alebo ak zomrel skôr, právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom bol v čase smrti; ak nie je známe, aké štátne občianstvo mal v týchto časoch, podľa právneho poriadku štátu, ktorého príslušníkom bol v čase posledného známeho pobytu.

§ 35.

Osvojenie spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je osvojiteľ.

§ 36.

Či je pri uzákonení alebo pri osvojení potrebné prívolenie dieťaťa alebo iných osôb, treba rozhodnúť podľa právneho poriadku štátu, ktorého príslušníkom je osoba, ktorá má byť uzákonená alebo osvojená.

h) Poručenstvo a príbuzné pomery.

§ 37.

Podmienky vzniku a zániku poručníctva spravujú sa práv-ným

řádem státu, jehož je chráněncem příslušníkem. Poručenská péče se týká zásadně osoby chráněnce a jeho majetku, nechť je jeho majetek kdekoliv.

§ 38.

Povinnost přijmouti a zastávat poručenství se spravuje právním řádem státu, jehož je poručník příslušníkem.

§ 39.

Právní poměry mezi poručníkem a poručencem se spravují právním řádem státu, v kterém je poručenský soud nebo úřad. [22]

§ 40.

Tato ustanovení o poručenství platí obdobně, jde-li o podobná zařízení ochranná, jako jsou opatrovnictví nad osobami nezpůsobilými k právním činům a podpora.

Práva věcná.

§ 41.

Věcná práva k hmotným věcem nemovitým i movitým a držba těchto práv se spravují právním řádem místa, kde věc jest.

§ 42.

Vznik a zánik věcných práv k hmotným věcem movitým se spravují právním řádem místa, kde věc byla v době, kdy se stala

poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je chránenec. Poručenská starostlivosť sa týka zásadne osoby chránenca a jeho majetku, nech je jeho majetok kdekoľvek.

§ 38.

Povinnosť prijať a zastávať poručníctvo spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je poručník.

§ 39.

Právne pomery medzi poručníkom a poručencom spravujú sa právnym poriadkom štátu, v ktorom je poručenský súd alebo úrad.

§ 40.

Tieto ustanovenia o poručníctve platia obdobne, ak ide o podobné ochranné zariadenia, ako sú opatrovnictvo nad osobami nespôsobilými k právnym činom a podpora.

Vecné práva.

§ 41.

Vecné právo k hmotným veciam nehnuteľným i hnutelným a držba týchto práv sa spravujú právnym poriadkom miesta, kde je vec.

§ 42.

Vznik a zánik vecných práv k hmotným veciam hnutelným spravujú sa právnym poriadkom miesta, kde vec bola v čase, keď sa

událost, o kterou se opírá vznik nebo zánik onoho práva.

§ 43.

Domácí ustanovení o zápisech do veřejných knih platí i tehdy, když právní důvod vzniku, zániku, obmezení nebo převodu knihovního práva jest posuzovati podle právního řádu cizího.

§ 44.

Zdali se dopouští vlastnická žaloba proti držiteli a pokud se dopouští, jest rozhodnouti podle právního řádu místa, kde věc byla v době, kdy držba vznikla.

Právo dědické.

§ 45.

Právní poměry dědické se spravují právním řádem státu, jehož je zůstavitel příslušníkem v době své smrti.

§ 46.

Způsobilost zříditi a zrušiti poslední pořizování, jakož i podmínky platnosti posledního pořizování po stránce vnitřní se spravují právním řádem státu, jehož byl zůstavitel příslušníkem v době, kdy učinil projev, o který jde.

§ 47.

Zdali je dědická smlouva dopuštěná a zdali může býti zrušena a v jakém rozsahu může býti zřízena nebo

stala událost, o ktorú sa opiera vznik alebo zánik onoho práva.

§ 43.

Domáce ustanovenia o zápisoch do verejných kníh platia i vtedy, keď právny titul vzniku, zániku, obmedzenia alebo prevodu knihovného práva treba posudzovať podľa cudzieho právneho poriadku.

§ 44

Či sa vlastnícka žaloba proti držiteľovi dopúšťa a nakoľko sa dopúšťa, treba rozhodnúť podľa právneho poriadku miesta, kde vec bola v čase, keď držba vznikla.

Dedičské právo.

§ 45.

Dedičské právne pomery spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je poručiteľ v čase svojej smrti.

§ 46.

Spôsobilosť zriadiť a zrušiť posledný poriadok, ako i podmienky platnosti posledného poriadku so stránky vnútornej spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom bol poručiteľ v čase, keď urobil prejav.

§ 47

Či sa dopúšťa dedičská smlouva a či môže byť zrušená a v akom rozsahu môže byť zriadená alebo zrušená,

zrušena, jest posuzovati podle právních řádů států, jejichž jsou smluvci příslušníky v době zřízení nebo zrušení dědické [23] smlouvy. Způsobilost dědickou smlouvu zříditi nebo zrušiti, jakož i podmínky pro vnitřní platnost dědické smlouvy se spravují právním řádem státu, jehož je zůstavitel příslušníkem v době zřízení nebo zrušení smlouvy.

§ 48.

Forma při zřízení a zrušení porřízení pro případ smrti se spravuje právním řádem státu, jehož je zůstavitel příslušníkem v době, kdy zřizuje nebo ruší porřízení. Stačí však, učiní-li dosti právnímu řádu místa, kde se projev děje.

Závazky.

Smlouvy.

§ 49.

Při smlouvách, které se týkají nemovitostí, platí právní řád místa, kde nemovitost jest.

§ 50.

Při smlouvách, které byly uzavřeny na burse nebo na trhu, platí právní řád tohoto místa.

§ 51.

I při jiných smlouvách platí právní řád, který odpovídá rozumnému

treba posudzovať podľa právnych poriadkov štátov, ktorých príslušníkmi sú smluvníci v čase zriadenia alebo zrušenia dedičskej smlouvy. Spôsobilosť dedičskú smlouvu zriadiť alebo zrušiť, ako i podmienky pre vnútornú platnosť dedičskej smlouvy spravujú sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je poručiteľ v čase zriadenia alebo zrušenia smlouvy.

§ 48.

Forma pri zriadení a zrušení poriadku pre prípad smrti spravuje sa právnym poriadkom štátu, ktorého príslušníkom je poručiteľ v čase, keď zriaďuje alebo ruší posledný poriadok Postačí však, ak urobí zadosť právnemu poriadku miesta, kde sa prejav deje.

Závazky.

Smlouvy.

§ 49.

Pre smluvy, ktoré sa týkajú nehnuteľnosti, platí právny poriadok miesta, kde je nehnuteľnosť.

§ 50.

Pre smluvy, ktoré boly uzavreté na burze alebo na trhu, platí právny poriadok tohto miesta.

§ 51.

I pre iné smluvy platí právny poriadok, ktorý zodpovedá

spořádání právního poměru, o který jde. Nesvědčí-li proti tomu závažné důvody, platí, že odpovídá rozumnému spořádání právních poměrů, aby se spravovaly:

1. smlouvy tržové a smlouvy o dílo při provozování obchodního nebo živnostenského závodu právním řádem místa, kde jest obchodní nebo živnostenský závod prodávajícího nebo podnikatele díla;

2. smlouvy pojistné, a to i smlouvy o pojištění nemovitostí a smlouvy uzavřené na burse nebo na trhu, právním řádem, který platí v sídle pojišťovny, a jde-li o smlouvy pojistné uzavřené se zastupitelstvím, které je mimo sídlo pojišťovny, právním řádem, který platí v sídle zastupitelství;

3. smlouvy, které byly uzavřeny s lékaři, zvěrolékaři, advokáty, notáři, patentními zástupci, civilními inženýry a vůbec s osobami, ustanovenými veřejně k výkonu povolání, a jejichž předmětem je výkon povolání, právním řádem místa, kde ony osoby mají sídlo (bydliště);

4. smlouvy o práci, které uzavřeli zaměstnanci s podnikatelem závodu obchodního, živnostenského [24] nebo horního, pak s podnikatelem hospodářství polního nebo lesního, právním

rozumnému uspořádání právního poměru, o který ide. Zpravidla sa teda spravujú:

1. kúpne smlouvy a smlouvy o dielo při prevádzke obchodného alebo živnostenského závodu právnym poriadkom miesta, kde je obchodný alebo živnostenský závod predávajúceho alebo zhotoviteľa diela;

2. poisťovné smlouvy, a to i smlouvy o poistení nehnuteľností, a smlouvy uzavreté na burze alebo na trhu, právnym poriadkom, ktorý platí v sídle poisťovne, a ak ide o poisťovné smlouvy uzavreté so zastupiteľstvom, ktoré je mimo sídla poisťovne, právnym poriadkom, ktorý platí v sídle zastupiteľstva;

3. smlouvy, ktoré boli uzavreté s lekármi, zverolekármi, advokátmi, notármi, patentnými zástupcami, civilnými inžiniermi a vôbec s osobami, ustanovenými verejne na výkon povolania, a ktorých predmetom je výkon povolania, právnym poriadkom miesta, kde ony osoby majú sídlo (bydlisko);

4. smlouvy o práci, ktoré uzavreli zamestnanci s podnikateľom závodu, právnym poriadkom miesta, kde je závod;

řádem místa, kde je závod nebo hospodářství;

5. jiné smlouvy právním řádem státu, v kterém obě strany mají bydliště; nemají-li bydliště v témž státě a stala-li se smlouva mezi přítomnými, právním řádem místa, kde smlouva byla uzavřena; jestliže pak smlouva byla uzavřena mezi nepřítomnými, právním řádem bydliště příjemce nabídky. Jde-li o právní jednání při provozování závodu obchodního nebo živnostenského, jest, co se týká strany obchod nebo živnost provozující, hleděti nikoli k jejímu bydlišti, nýbrž k místu, kde je závod.

§ 52.

Jednostranná právní jednání.
Jednostranná právní jednání se spravují právním řádem bydliště (sídla) dlužníka.

§ 53.

Náhrada škody.
Nároky na náhradu škody z nedovolených činů a jinakých událostí, nejde-li o porušení povinnosti vyplývající z právního jednání, spravují se právním řádem místa, kde se čin nebo událost staly.

§ 54.

Vydržení.
Vydržení se spravuje právním řádem státu, v němž byla věc v době, k níž se klade počátek

5. iné smlouvy právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obe strany bydlisko; ak nemajú bydlisko v tom istom štáte a ak sa smluva stala medzi prítomnými, právnym poriadkom miesta, kde smluva bola uzavretá; akže smluva bola uzavretá medzi neprítomnými, právnym poriadkom bydliska prijímateľa ponuky. ,Ak ide o právny úkon pri prevádzke závodu, čo sa týka strany prevádzujúcej závod, treba hľadať nie na jej bydlisko, ale na miesto, kde je závod.

§ 52.

Jednostranné právne úkony.
Jednostranné právne úkony spravujú sa právnym poriadkom dlžníkovho bydliska (sídla).

§ 53.

Náhrada škody.
Nároky na náhradu škody z nedovolených činov a inakších udalostí, ak nejde o porušenie povinnosti vyplývajúcej z právneho úkonu, spravujú sa právnym poriadkom miesta, kde sa čin alebo udalosť staly.

§ 54.

Vydržanie.
Vydržanie spravuje sa právnym poriadkom štátu, v ktorom bola vec v čase, keď sa vydržanie začalo.

vydržení. Vydržitel se však může dovolati právního řádu státu, v němž se vydržení dokonává, jenže, učiní-li tak, jest počítati vydržení teprve od okamžiku, kdy se věc octla v tomto státě.

Dvojí a neurčité státní občanství.

§ 55.

Je-li nějaká osoba příslušníkem československým a hledí-li na ní jako na svého příslušníka také jiný stát, rozhoduje příslušnost československá.

§ 56.

Je-li nějaká osoba zároveň příslušníkem několika států cizích, rozhoduje příslušnost nabytá naposled.
[25]

§ 57.

Osoby, které v rozhodujícím okamžiku nejsou příslušníky žádného státu nebo jsou příslušníky několika cizích států, a nelze zjistiti, které příslušnosti nabyly později, jakož i osoby, jejichž tehdejší příslušnost nelze zjistiti, jest posuzovati tak, jako by byly příslušníky onoho státu, v jehož území měly v rozhodujícím okamžiku bydliště, a není-li takového státu, jako by byly příslušníky onoho státu, v jehož území měly v oné době trvalý

Vydržateľ môže sa však odvolávať na právny poriadok štátu, v ktorom sa vydržanie dokončuje, ak od chvíle, keď sa vec v tomto štáte ocitla, splnené sú podľa jeho právneho poriadku všetky podmienky vydržania.

Dve štátne občianstva a neurčité štátne občianstvo

§ 55.

Ak je niekto v rozhodujúcom čase československým štátnym občanom a ak aj iný štát hľadá na neho ako na svojho príslušníka, rozhoduje československé štátne občianstvo.

§ 56.

Ak je niekto v rozhodujúcom čase zároveň príslušníkom niekoľkých cudzích štátov, rozhoduje naposledy nadobudnutá príslušnosť.

§ 57

Osoby, ktoré v rozhodujúcom čase nie sú príslušníkmi žiadneho štátu alebo sú príslušníkmi niekoľkých cudzích štátov, a nemožno zistiť, ktorú príslušnosť nadobudly neskoršie, ako i osoby, ktorých vtedajšiu príslušnosť nemožno zistiť, treba tak posudzovať, ako by boli príslušníkmi onoho štátu, na území ktorého mali v rozhodujúcom čase bydliisko, a ak niet takého štátu, ako by boli príslušníkmi onoho štátu, na území ktorého mali v tom čase trvalý

pobyt. Není-li ani takového státu, jest věc rozhodnouti podle práva československého.

§ 58.

Ustanovení donucující.
Nelze se spravovati cizím právním řádem, jestliže by se to přičilo tuzemské zásadě právní, která je povahy tak donucující, že její užití i v případě, o který jde, je nezbytné.

§ 59.

Mezinárodní smlouvy.
Ustanovuje-li mezinárodní smlouva, vyhlášená ve Sbírce zákonů a nařízení, kterého právního řádu má být užit, platí její ustanovení, i když se nesrovnávají s předpisy této hlavy.

§ 60.

Mezimístní právo soukromé.
Ustanovení mezinárodního práva soukromého platí přiměřeně, jde-li o poměr práva platného v zemích české a Moravskoslezské k právu platnému v zemích Slovenské a Podkarpatoruské, s tím, že na místo státní příslušnosti vstupuje příslušnost domovská.

pobyt. Ak niet ani takého štátu, treba vec rozhodnúť podľa československého práva.

§ 58.

Medze pre používanie cudzieho právneho poriadku.
Nemožno sa spravovať cudzím právnym predpisom, ak by sa to priechilo dobrým mravom alebo ustanoveniam tuzemského právneho poriadku, na ktorých vzhľadom na ich povahu treba bez výhrady trvať.

§ 59.

Medzinárodné smlouvy.
Ak medzinárodná smluva, vyhlášená v Sbíerke zákonov a nariadení, ustanovuje, ktorý právny poriadok treba použiť, platia jej ustanovenia, i keď sa nesrovnávajú s predpismi tejto hlavy.

Hlava 3.

Medzioblastné súkromé právo.

§ 60.

Ustanovenia medzinárodného súkromného práva platia primerane, ak ide o pomer práva platného v krajinách Českej a Moravskosliezskej k právu platnému na Slovensku, s tou odchýlkou, že namiesto štátnej príslušnosti nastupuje domovská príslušnosť.

Hlava 3. O osobách.

I. Osoby přirozené.
Právní osobnost lidí, jejich
způsobilost k právům a ochrana
práv.

§ 61.
Každý člověk jest osobou v právním
smyslu a nemůže se této právní
povahy vzdáti. [26]

§ 62.
Osoba v právním smyslu je
způsobilá míti práva a povinnosti
v mezích právního řádu a má
volnost jednati, ačli jednání není
právním řádem zakázáno.

§ 63.
I nezrozené děti požívají od doby
početí ochrany zákonů. Jde-li
o práva jejich a nikoliv o práva osob
třetích, jest k nim hleděti, jako by se
již byly narodily; k dítěti mrtvě
narozenému je však, co se týká
těchto práv, hleděti, jako by nikdy
nebylo počato.

§ 64.
Je-li pochybno, zda se dítě narodilo
živé nebo mrtvé, má se za to, že se
narodilo živé.

PRVÝ DIEĽ. OSOBY A VECI.

Hlava 4. Osoby.

I. Prirodzené osoby.
Právna osobnosť ľudí, spôsobilosť
k právam a ochrana práva.

§ 61.
Každý človek je osobou v právnom
smysle.

§ 62.
Osoba v právnom smysle je
spôsobilá mať práva a povinnosti
v medziach právneho poriadku;
tejto spôsobilosti sa nemôže vzdať.

§ 63.
I nenarodené deti požívajú od
chvilie počatia ochranu zákonov. Ak
ide o ich práva a nie o práva tretích
osôb, treba na ne hľadieť, ako by sa
už boly narodily; na dieťa mŕtvo
narodené, čo sa týka týchto práv,
treba však tak hľadieť, ako by sa
nikdy nebolo počalo.

§ 64.
Ak je pochybné, či sa dieťa narodilo
živé alebo mŕtve, predpokladá sa,
že sa narodilo živé.

§ 65.

Každému, kdo se cítí zkráceným ve svém právu, je zůstaveno, aby nárok, o němž tvrdí, že mu tím vznikl, přivedl na soud nebo na úřad ustanovený zákonem. Kdo to opomine a jedná svémocně nebo kdo překročí meze obrany, je z toho odpověden.

§ 66.

Význam nedostatečného věku, nedostatečného rozumu a skutečností jim na roven postavených.

Osoby, které pro nedostatečný věk, pro duševní chorobu nebo pro jiné skutečnosti nejsou způsobilé řádně spravovati své věci, jsou pod zvláštní ochranou. Sem náležejí: děti, t. j. osoby, které nedokonalý roku sedmého; nedospělci, t. j. osoby, které nedokonalý roku čtrnáctého; nezletilci, t. j. osoby, které nedokonalý roku dvacátého prvního; osoby choromyslné a slabomyslné, které buď vůbec jsou nezpůsobilé spravovati své věci nebo jsou sice způsobilé věci své spravovati, ale pro choromyslnost nebo slabomyslnost k řádné správě svých věcí potřebují pomoci; pak osoby, kterým soud pro marnotratnost, pijáctví nebo navyklé nadužívání nervových jedů obmezil svéprávnost.

§ 65.

Každému, kto sa cítí ukráteným vo svojom práve, ponecháva sa, aby svoj nárok uplatnil na súde alebo na úrade ustanovenom zákonom. Kto to neurobí a koná svojmocne alebo kto prekročí medze obrany, je za to zodpovedný.

§ 66.

Význam nedostatočného veku, nedostatočného rozumu a skutočností im na roveň postavených.

Osoby, ktoré pre nedostatočný vek, pre duševnú chorobu alebo pre iné skutočnosti nie sú spôsobilé riadne spravovať svoje veci, sú pod osobitnou ochranou zákona. Sem patria: deti, t. j. osoby, ktoré nedovърšily siedmy rok; nedospelí, t. j. osoby, ktoré nedovърšily štrnásť rok; maloletí, t. j. osoby, ktoré nedovърšily dvadsiaty prvý rok; osoby duševne choré a slabomyselné, ktoré alebo vôbec nie sú spôsobilé spravovať svoje veci, alebo sú síce spôsobilé spravovať svoje veci, ale pre duševnú chorobu alebo slabomyselnosť potrebujú pomoc na riadnu správu svojich vecí; ďalej osoby, ktorých svojprávnosť súd obmedzil pre marnotratnosť, pijanstvo alebo navyklé nadužívanie nervových jedov.

Nezvěstnost.

§ 67.

Má se za to, že nepřítomný zemřel:

1. jestliže uplynulo sedmdesát let od jeho narození a pět let od poslední zprávy o jeho životě, [27] nebo třicet let od jeho narození a deset let od poslední zprávy; při tom se doba pětiletá a desetiletá počítají od konce posledního roku, v němž nepřítomný podle zpráv, které jsou, ještě žil;

2. jestliže byl těžce zraněn ve válce nebo byl pohřben jako účastník války a od konce roku, v kterém se válka skončila, uplynula tři léta, aniž došla zpráva o jeho životě;

3. jestliže se ocitl v blízkém nebezpečství smrti, jako na př. na lodi, která se ztroskotala, nebo na letadle, které se zřítilo, a počítajíc od konce roku, v kterém se tato událost sběhla, se po tři léta pohřešuje, že se loď ztroskotala nebo letadlo zřítilo, má se za to, když nedospěly místa svého určení nebo nemajíce pevného cestovního cíle se nevrátily a od poslední zprávy o lodi uplynul rok, od poslední zprávy o letadle šest měsíců. Dnem, kdy se loď ztroskotala nebo letadlo zřítilo, je po zákonu poslední den těchto lhůt.

Nezvestnost.

§ 67.

Predpokladá sa, že neprítomný zomrel:

1. ak uplynulo sedemdesiat rokov od jeho narodenia a päť rokov od poslednej zvesti o jeho živote, alebo tridsať rokov od jeho narodenia a desať rokov od poslednej zvesti; pritom sa päťročná a desaťročná doba počíta od konca posledného roku, v ktorom neprítomný podľa zvestí, ktoré sú, ešte žil;

2. ak bol ťažko zranený vo vojne alebo sa stratil ako účastník vojny a od konca roku, v ktorom sa vojna skončila, uplynuly tri roky bez toho, že by bola došla zvesť o jeho živote; toto ustanovenie platí obdobne, keď ide o zjavy, ktoré sa svojím dianím rovnajú vojne;

3. ak sa ocitol v blízkom nebezpečstve smrti, ako napr. na lodi, ktorá sa stroskotala, alebo na lietadle, ktoré sa zrútilo, a počítajúc od konca roku, v ktorom sa táto udalosť stala, niet ho po tri roky. Že sa loď stroskotala alebo že sa lietadlo zrútilo, sa predpokladá, keď nedošly do miesta svojho určenia alebo keď nemajúc pevného cestovného dela, nevrátily sa, a od poslednej zvesti o lodi uplynul rok, od poslednej zvesti o lietadle šesť mesiacov. Dňom, keď sa loď stroskotala alebo keď sa lietadlo zrútilo, je podľa zákona posledný deň týchto lehôt.

§ 68.

Ve všech případech uvedených v předcházejícím paragrafu lze žádati na soudu, aby nepřítomný byl prohlášen za mrtvého, žádati může každý, kdo má na takovém výroku právní zájem, a v zájmu veřejném finanční prokuratura.

§ 69.

Prohlásí-li soud někoho za mrtvého, určí den, který je pokládá za den smrti. Je-li podle učiněných vyhledávání možno určit den, o kterém lze mít za to, že je dnem úmrtím nebo že ho nezvěstný nepřežil, je prohlásiti za den smrti tento den; jinak den, po jehož projití se má za to, že nezvěstný zemřel. Prohlášení za mrtvého působí pro všechny a proti všem.

§ 70.

Prohlášení za mrtvého nevyklučuje důkazu, že nezvěstný zemřel dříve nebo později nebo že je ještě na živu, a lze žádati kdykoli, aby prohlášení za mrtvého bylo zrušeno nebo změněno. Co se týká oprávnění k žádosti, jakož i významu zrušení nebo opravy, jest hleděti k §§ 68 a 69; žádost za zrušení však může vznést také ten, kdo byl prohlášen za mrtvého.

§ 68.

Žiadať na súde, aby bol neprítomný vyhlásený za mŕtveho, môže každý, kto má právny záujem na takom výroku, a vo verejnom záujme finančná prokuratúra.

§ 69.

Ak súd vyhlási niekoho za mŕtveho, určí deň, ktorý treba pokladať za deň smrti. Ak podlá vykonaných pátraní možno určit deň, o ktorom sa dá predpokladať, že je úmrtným dňom alebo že ho nezvestný neprežil, treba vyhlásiť za deň smrti tento deň; ináč deň, po prejdení ktorého sa predpokladá, že nezvestný zomrel. Vyhlásenie za mŕtveho pôsobí pre všetkých a proti všetkým.

§ 70.

Vyhlásenie za mŕtveho nevyklučuje dôkaz, že nezvestný zomrel skôr alebo neskoršie, alebo že je ešte na živu, a hocikedy možno žiadať, aby vyhlásenie za mŕtveho bolo zrušené alebo zmenené. Co sa týka oprávnenia toto žiadať, ako i významu zrušenia alebo opravy, platia obdobne ustanovenia dané pri vyhlásení za mŕtveho (§§ 68, 69); žiadosť o zrušenie môže však vzniesť aj ten, koho vyhlásili za mŕtveho.

§ 71.

Osobu, které připadne majetek na základě výroku soudu o prohlášení za mrtvého, je posuzovati [28] podle obecných ustanovení o povitivém a nepovitivém držiteli.

§ 72.

Předcházející ustanovení platí obdobně, když byl proveden omylný důkaz o smrti nějaké osoby.

§ 73.

Smrt několika osob.

Je-li pochybno, která z několika osob zemřela dříve, má se za to, že všechny zemřely současně.

Příbuzenství a švagrovství.

§ 74.

Stupně příbuzenství mezi dvěma osobami se určují podle počtu zrození, jimiž v řadě přímé jedna osoba pochází od druhé a v řadě nepřímé obě od svého nejbližšího společného předka. V jaké řadě a v kterém stupni je někdo příbuzný s manželem jedním, v takové řadě a v tom stupni je sešvagřen s manželem druhým.

§ 75.

Rodiči se rozumějí v tomto zákoně všichni příbuzní v řadě vzestupné a dětmi všichni příbuzní v řadě sestupné.

§ 71.

Osobu, ktorej pripadne majetok na základe výroku súdu o vyhlásení za mŕtveho, treba posudzovať, keď vyhlásenie za mŕtveho bolo zrušené alebo zmenené, podľa všeobecných ustanovení o statočnom a nestatočnom držiteľovi.

§ 72.

Predchádzajúce ustanovenia platia obdobne, keď bol vykonaný omylný dôkaz o smrti nejakej osoby.

§ 73.

Smrť niekoľkých osôb.

Ak je pochybné, ktorá z niekoľkých osôb zomrela skôr, predpokladá sa, že všetky zomrely súčasne.

Pokrvnenstvo a švagrovstvo

§ 74.

Stupne pokrvnenstva medzi dvoma osobami sa určujú podľa počtu zrodení, ktorými v priamom rade jedna osoba pochádza od druhej a v nepriamom rade obe od svojho najbližšieho spoločného predka. V akom rade a v ktorom stupni je niekto pokrvný s jedným manželom, v takom rade a v tom stupni je sošvagrený s druhým manželom.

§ 75.

Rodičmi sa zpravidla rozumujú v tomto zákone všetci predkovia a deťmi všetci potomci.

§ 76.

Státní občané a cizinci.

Cizinci mají stejná práva a stejné povinnosti v oboru práva občanského jako státní občané českoslovenští, není-li ustanoveno jinak. Mají-li však cizinci mítí stejné právo se státními občany československými, je potřeba, aby stát, jehož jsou příslušníky, nakládal s československými občany co do práva, o které jde, stejně jako se svými příslušníky.

II. Osoby právnické.

§ 77.

Zdali dobrovolným nebo nuceným sdružením osob nebo věnováním jmění k nějakému účelu vzniká nositel práv a povinností (právnická osoba), kdo jsou orgány právnické osoby a pokud náleží pod péči určitých činitelů, jak zaniká a jaké jsou osudy jmění zaniklé osoby právnické, posoudí se podle pravidla zřizovacího [29] (organisačního statutu) a podle zvláštních ustanovení o těchto věcech.

§ 78.

Vzájemná práva členů osoby právnické a je-jich práva naproti právnické osobě posoudí se podle hledisek uvedených v předchozím paragrafu.

§ 76.

Štátni občania a cudzinci.

Cudzinci majú v odbore súkromného práva, ak nie je ináč ustanovené, rovnaké práva a rovnaké povinnosti, ako československí štátni občania, pokiaľ štát, ktorého príslušníkmi sú, s československými štátnymi občanmi čo do práva, o ktoré ide, nakladá rovnako ako so svojimi štátnymi príslušníkmi.

II. Právnické osoby.

§ 77.

Či dobrovoľným alebo núteným sdružením osôb alebo venovaním majetku na nejaký účel vzniká nositeľ práv a povinností (právnická osoba), kto sú orgánmi právnickej osoby a pokiaľ podliehajú starostlivosti určitých činiteľov, ako zaniká a aké sú osudy imania zaniknutej právnickej osoby, posúdi sa podľa zriaďovacieho pravidla (organizačného štatútu) a podľa osobitných ustanovení o týchto veciach.

§ 78.

Podľa rovnakých hľadísk posudzujú sa aj vzájomné práva členov právnickej osoby a ich práva voči právnickej osobe.

§ 79.

Naproti jiným osobám požívají osoby právnické zpravidla stejných práv jako osoby přirozené.

DÍL DRUHÝ. PRÁVA MAJETKOVÁ

Hlava 4. O věcech.

Pojem a rozdělení.

§ 80.

Majetková práva se týkají věcí v právním smyslu. Věcí v právním smyslu je vše, co je rozdílné od člověka a slouží k potřebě lidí.

§ 81.

Věci se dělí zejména na hmotné a nehmotné; na movité a nemovité; na hlavní a příslušenství; na jednotlivé a hromadné; na užitelné a neuzitelné; na zastupitelné a nezastupitelné; na cenitelné a necenitelné.

§ 82.

Věci hmotné a nehmotné. Věci hmotné jsou kusy přírody podrobitelné lidské moci (soubory takových kusů), které mají povahu samostatných prostředků úkojných. Předpisů o věcech hmotných jest užití přiměřené na přírodní síly, s kterými se obchoduje. Věci nehmotné jsou zejména práva.

§ 79.

Voči iným osobám požívajú právnické osoby zpravidla rovnaké práva ako prirodzené osoby.

Hlava 5. Veci.

Pojem a rozdelenie.

§ 80.

Vecou v právnom smysle je všetko, čo je od človeka rozdielne a slúži jeho potrebe.

§ 82.

Hmotné a nehmotné veci. Hmotné veci sú kusy prírody podrobitelne ľudskej moci (súbory takých kusov), ktoré majú povahu samostatných úkojných prostriedkov. Predpisy o hmotných veciach treba použiť primerane na prírodné síly, s ktorými sa obchoduje. Nehmotné veci sú najmä práva.

§ 83.

Věci nemovité a movité.

Nemovité věci jsou pozemky, dočasné stavby (§ 192), práva spojená s vlastnictvím nemovitosti, jakož i věci a práva, jež zákon prohlásil za nemovité; jiné věci jsou movité.

[30]

§ 84.

Části věci nemovité.

Části pozemku je prostor nad povrchem a pod povrchem, všechny stavby na pozemku, vyjímajíc stavby uvedené v § 192, a jiná díla a všechno rostlinstvo na něm vzešlé.

Příslušenstvu

§ 85.

Příslušenství jsou vedlejší věci vlastnickovy u věci hlavní, určené k tomu, aby se jich s touto věcí trvale užívalo. Zda některá věc je příslušenstvím, o tom v pochybnosti rozhoduje místní názor.

§ 86.

Za příslušenství hospodářství je tedy zejména považovati: dobytek a drůbež, zásoby osiva a sadby, píce, topných a pohonných hmot, pak stroje, nástroje, náradí, vozidla i všechny jiné věci, a to pokud věci tu uvedených je potřebí k řádnému hospodáření. Stejná zásada platí i o příslušenství jiných podniků.

§ 83.

Nehnutelné a hnutelné věci.

Nehnutelné věci sú pozemky so svojimi časťami, dočasné stavby (§ 192), práva spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti, ako 1 veci a práva, ktoré zákon vyhlásil za nehnuteľné; iné veci sú hnutelné.

§ 84.

Časti nehnuteľnej veci.

Časťou pozemku je priestor nad povrchom a pod povrchom, všetky stavby na pozemku, s výnimkou dočasných stavieb (§ 192), a iné diela a všetko rastlinstvo na ňom vzišlé.

Příslušenstvu.

§ 85.

Příslušenstvo sú vedľajšie vlastníkove veci pri hlavnej veci, určené na to, aby sa s touto vecou trvale užívaly. V pochybnosti o tom, či je niektorá vec príslušenstvom, rozhoduje miestny názor.

§ 86.

Za příslušenstvo hospodářství treba teda pokladať najmä: dobytek a hydinu, zásoby osiva a sadby, krmu, ohrevných a pohonných hmôt, ďalej stroje, nástroje, náčinie, vozidlá i všetky inakšie veci a to pokiaľ sú tu uvedené veci potrebné na riadne hospodárenie. Rovnaká zásada platí aj o príslušenstve iných podnikov.

§ 87.

Věc nepřestává býti příslušenstvím, byla-li od věci hlavní jen přechodně odloučena.

Stroje.

§ 88.

Stroje nejsou částí nemovité věci, byla-li o nich se svolením vlastníka nemovitosti vložena ve veřejných knihách výhrada, že nejsou jeho vlastnictvím.

§ 89.

Mají-li takové stroje býti náhradou za stroje, které byly částmi nebo příslušenstvím nemovitosti, lze vklad povolit jen tehdy, když tomu neodporují osoby zapsané ve výhodnějším pořadí, že stroje nejsou takovou náhradou, je prokázati způsobem předepsaným pro vklady. Odpor vznesený zástavním věřitelem lze odkliditi, zaplatí-li se jeho pohledávka, třebas nesplatná. Jde-li o jiná práva zapsaná, lze odpor prohlásiti za neodůvodněný, je-li nepochybné, že zápisem výhrady právo zkráceno nebude.

§ 90.

Výhrada platí po deset let ode dne vkladu; lhůta tato se staví řízením konkursním nebo [31] nuceným řízením dražebním. Před uplynutím deseti let je vklad výhrady vymazati na žádost vlastníka nemovitosti nebo osoby knihovně oprávněně,

§ 87.

Vec nepřestáva byť príslušenstvom, ak bola len prechodne odlúčená od hlavnej veci.

Stroje.

§ 88.

Stroje nie sú časťou nehnuteľnej veci, ak o nich bola so svolením vlastníka nehnuteľnosti vložená vo verejných knihách výhrada, že nie sú jeho vlastníctvom.

§ 89.

Ak také stroje majú byť náhradou za stroje, ktoré boli časťami alebo príslušenstvom nehnuteľností, možno povoliť vklad len vtedy, keď tomu neodporujú osoby zapísané vo výhodnejšom poradí. Že stroje nie sú takou náhradou, treba preukázať spôsobom predpísaným pre vklady. Odpor vznesený záložným veriteľom možno odstrániť, ak sa zaplatí jeho pohľadávka, hod nesročná. Ak ide o iné zapísané práva, možno vyhlásiť odpor za neodôvodnený, ak je nepochybné, že zápisom výhrady právo nebude ukrátené.

§ 90.

Výhrada platí desať rokov odo dňa vkladu; táto lehota sa prerušuje konkurzným konaním alebo núteným dražobným konaním. Pred vypršaním desiatich rokov treba vklad výhrady vymazať na žiadosť vlastníka nehnuteľnosti alebo osoby

prokáže-li se listinou vkladnou, že se vlastník nemovitosti stal vlastníkem strojů.

§ 91.

Věci hromadné.

Soubor věcí jednotlivých, který se považuje za jednu věc a označuje společným jménem, tvoří věc hromadnou a pokládá se za celek.

§ 92.

Věci zužitvatelné a nezužitvatelné.

Věci, které dávají obvyklý užitek zužitím, nazývají se zužitvatelné; jiné věci jsou nezužitvatelné.

§ 93.

Věci zastupitelné a nezastupitelné.

Věci, které mohou být nahrazeny jinými věcmi stejného druhu, jsou zastupitelné, jiné věci jsou nezastupitelné. O zastupitelnosti rozhoduje zpravidla zvyklost obchodu.

Věci cenitelné a necenitelné.

Cena věci.

§ 94.

Cenitelné jsou věci, jejichž hodnota může být určena odhadem. Věci, kterých nelze odhadnouti, jsou necenitelné.

knihovně oprávnenej, ak sa preukáže vkladnou listinou, že sa vlastník nehnuteľnosti stal vlastníkom strojov.

§ 91.

Hromadné veci.

Súbor jednotlivých vecí, ktorý sa pokladá za jednu vec a označuje spoločným menom, tvorí hromadnú vec a pokladá sa za celok.

§ 92

Spotrebitelné a nesporebitelné veci.

Veci, ktoré dávajú obvyklý úžitok spotrebovaním, nazývajú sa spotrebitelné; iné veci sú nesporebitelné.

§ 93.

Zastupitelné a nezastupitelné veci.

Veci, ktoré môžu byť nahradené inými vecami rovnakého druhu, sú zastupitelné, iné veci sú nezastupitelné. O zastupitelnosti rozhoduje zpravidla zvyklost obchodu.

Ocenitelné a neocenitelné věci.

Cena věci.

§ 94.

Ocenitelné sú veci, ktorých hodnota môže byť určená odhadom. Veci, ktoré nemožno odhadnúť, sú neocenitelné.

§ 95.

Odhadne-li se věc podle obecného užitku, který dává v určité době a na určitém místě, ustanoví se její cena řádná (obecná cena). Hledí-li se však ke zvláštním poměrům nebo ke zvláštní oblibě, kterou má ve věci pro náhodné její vlastnosti ten, komu se má její hodnota nahraditi, je to její cena mimořádná.

§ 96.

Není-li nic jiného vymíněno nebo zákonem ustanoveno, odhadne se věc podle své obecné hodnoty.

§ 97.

Soudy a úřady odhadují v měně československé. [32]

§ 98.

Veřejný statek.
Věci, které jsou určeny k obecnému užívání, jsou veřejným statkem. Veřejný statek se spravuje tímto zákoníkem, pokud v jiných předpisech není ustanoveno něco jiného.

§ 95.

Ak sa vec odhadne podľa všeobecného úžitku, ktorý dáva v určitom čase a na určitom mieste, ustanoví sa jej riadna cena (všeobecná cena). Ak sa však hľadi na zvláštne pomery alebo na zvlášttnu obľubu, ktorú má vo veci pre jej náhodné vlastnosti ten, komu sa má Jej hodnota nahradiť, je to jej mimoriadna cena.

§ 96.

Ak nič iného nie je vymienené alebo zákonom ustanovené, odhadne sa vec podľa svojej všeobecnej hodnoty.

§ 97.

Súdy a úřady odhadujú v československej mene.

§ 98.

Verejný majetok.
Veci, ktoré sú určené na všeobecné užívanie, sú verejným majetkom. Verejný majetok sa spravuje týmto zákonníkom, pokiaľ v iných predpisoch nie je ustanovené niečo iného.

PRVNÍ ODDĚLENÍ. PRÁVA VĚCNÁ.

Hlava 5. Držba.

§ 99.

Způsobilost nabytí držby.
Děti, pak ti, kdo pro choromyslnost nebo pro slabomyslnost nejsou způsobilí spravovati své věci, a ti, kdo jsou zcela zbaveni svéprávnosti, nemohou svým vlastním jednáním nabytí držby.

§ 100.

Co ke držeti.
Držeti lze práva, která jsou v právním obchodu a dopouštějí trvalý nebo opětovaný výkon.

§ 101.

Nabytí držby.
Držitelem se stává, kdo vykoná právo pro sebe.

§ 102.

Nabytí držby vlastnického práva (držby věci).
Držbu vlastnického práva k věcem movitým zejména získá, kdo se jich uchopí, je odvede nebo k sobě vezme, k věcem nemovitým zejména, kdo na ně vstoupí, kdo je vymezí, ohradí, označí nebo na nich hospodaří.

DRUHÝ DíEL VECNE PRÁVA.

Hlava 6. Držba.

§ 99.

Nadobudnutie držby.
Držiteľom sa stáva, kto vykoná právo pre seba.

§ 100.

Spôsobilosť nadobudnúť držbu.
Deti, ďalej ti, ktorí pre duševnú chorobu alebo pre slabomyseľnosť nie sú spôsobilí spravovať svoje veci, a tí, ktorí sú celkom pozbavení svojprávnosti, nemôžu vlastným konaním nadobudnúť držbu.

§ 101.

Čo možno držať.
Držať možno len práva, ktoré sú v právnom obchode a do-púšťajú trvalý alebo opakovaný výkon.

§ 102.

Nadobudnutie držby vlastnickeho práva (držby veci).
Držbu vlastnickeho práva na hnutel'ne veci nadobudne najmä ten, kto sa ich uchopí, odvedie ich alebo vezme k sebe, na veci nehnuteľne najmä ten, kto na ne vstúpi, vymedzí, ohradí, označí ich, alebo na nich hospodári.

§ 103.

Nabytí držby jiných práv, zejména kladných, záporných a zapovídacích. Držbu jiného práva zejména získá, kdo od druhého něco žádá, jako by to byla jeho povinnost, a ten mu to poskytuje; dále ten, kdo užije cizí věci; nebo ten, kdo druhému zakáže [33] něco, co by jinak činiti směl, a když tento druhý se zákazu podrobí.

§ 104.

Bezprostřední a prostředecné nabytí držby.
Držby se nabývá bezprostředně, t. j. uváže-li se někdo v držbu svou mocí, nebo prostředecně, t. j. převádí-li naň svou držbu někdo jiný.
Bezprostředně se získá tolik držby, kolik se vskutku uchopí, k sobě vezme, obsadí, užije nebo označí. Prostředecně se však nabývá všeho toho, co dřívější držitel měl a na nabyvatele převedl.

Převod držby:

§ 105.

a) listinami, nástroji a znameními; U věcí, při kterých není odevzdám z ruky do ruky v obchodě obvyklé nebo při kterých je tou dobou vůbec nemožné, jako při skladech zboží a jiných hromadných věcech, při zboží v dopravě a při věcech, které má u sebe osoba třetí, lze převést

§ 103.

Nadobudnutie držby iných práv, najmä kladných, záporných a zakazujúcich.
Držbu iného práva nadobudne najmä ten, kto od druhého niečo žiada, ako by to bola jeho povinnosť, a ten mu to poskytuje; ďalej ten, kto použije cudziu vec; alebo ten, kto druhému zakáže niečo, čo by ináč smel robiť, a tento druhý sa zákazu podrobí.

§ 104.

Bezprostredné a prostredočné nadobudnutie držby.
Držba sa nadobúda bezprostredne, t. j. ak sa niekto ujme držby svojou mocou, alebo prostredočne, t. j. ak prevádza naň svoju držbu niekto iný.
Bezprostredne sa nadobudne tolko držby, koľko sa vskutku uchopí, vezme k sebe, obsadí, použije alebo označí. Avšak prostredočne sa nadobúda všetko to, čo predošlý držiteľ mal a previedol na nadobúdateľa.

Prevod držby.

§ 105.

a) Listinami, nástrojmi a znameniami.
Držbu vecí, ktorých odovzdanie z ruky do ruky v obchode je neobvyklé alebo v danom čase nemožné, ako je tomu pri skladoch tovaru a iných hromadných veciach, pri tovare v do-prave a pri

držbu tak, že držitel přejimateli odevzdá buď listiny, které prokazují vlastnictví převodcovu, buď nástroje, které přejimatele učiní způsobilým uvázati se v držbu, nebo tak, že se věc opatří znameními, z kterých každému může býti jasno, že držba byla převedena na jiného.

§ 106.

b) dohodou.

Kdo vykonává držbu pro jiného, nabývá držby dohodou, počne-li s jeho svolením držeti pro sebe; kdo drží pro sebe, nabývá držby pro jiného, počne-li s jeho svolením vykonávati držbu pro něho.

Držba řádná.

§ 107.

Držba je řádná, zakládá-li se na platném právním důvodu, jinaik řádná není.

§ 108.

Uváže-li se tedy kdo v držbu bezprostředně, neruše cizí držby ani jiného práva, nebo má-li pro svou držbu vůli dřívějšího držitele, výrok soudu nebo úřadu, má držbu řádnou. [84]

Držba poctivá.

§ 109.

Kdo z přesvědčivých důvodů má za to, že právo, které vykonává, jemu přísluší, drží poctivě. Kdo ví nebo

veciach, ktoré má u seba tretia osoba, možno pre-viesť tak, že držiteľ prejímateľovi odovzdá alebo listiny, ktoré preukazujú vlastníctvo prevodcovu, alebo nástroje, ktoré učí-nia prejímateľa spôsobilým ujať sa držby, alebo tak, že sa vec opatří znameníami, z ktorých každému môže byť jasné, že držba bola prevedená na iného.

Platí aj v slovenskom práve.

b) Dohodou.

Kto vykonáva držbu pre iného, nadobúda držbu dohodou, ak začne s jeho svolením držať pre seba, kto drží pre seba, nadobúda držbu pre iného, ak začne s jeho svolením vykonávať držbu pre neho.

Riadna držba.

§ 107.

Držba je riadna, ak sa zakladá na platnom právnom titule, ináč nie je riadna.

§ 108.

Ak sa teda ujme niekto držby bezprostredne, nerušiac cudziu držbu ani iné cudzie právo, alebo ak má pre svoju držbu vôľu predošlého držiteľa, výrok súdu alebo úradu, má riadnu držbu.

Statotočná držba.

§ 109.

Kto z presvedčivých dôvodov pokladá právo, ktoré vykonáva, za svoje, drží statočne. Kto vie alebo

komu z okolností může být zjevné, že vykonává právo, které mu nepřísluší, drží nepoctivě.

§ 110.

Poctivost nebo nepoctivost právnických osob se posuzuje podle poctivosti nebo nepoctivosti jejich orgánů. Skládá-li se orgán z několika lidí, je držba poctivá, je-li poctivá většina.

§ 111.

Jde-li o nabytí nebo výkon držby zástupcem, činí nepoctivost zástupce držbu nepoctivou, ačli se zástupce v držbu neuvázal nebo ji nevykonává podle zvláštního příkazu, který mu byl dán se zřetelem k této držbě.

§ 112.

Jsou-li pochybnosti, má se za to, že držba je poctivá.

§ 113.

Držba pravá.

Vetře-li se někdo v držbu nebo vloudí-li se v ni potajmu nebo lstí, anebo hledí-li to, co se mu povolilo nikoli z povinnosti, nýbrž jen z ochoty, proměnit v trvalé právo, je jeho držba nepravá. Jinak je držba pravá.

komu z okolností môže byť zjavné, že vykonáva právo, ktoré mu neprislúcha, drží nestatočne.

§ 110.

Statočnosť alebo nestatočnosť právnických osôb posudzuje sa podľa statočnosti alebo nestatočnosti ich orgánov. Ak sa orgán skladá z niekoľkých ľudí, držba je statočná, ak je statočná väčšina.

§ 111.

Držba, ktorá bola nadobudnutá zástupcom alebo ktorú vykonáva zástupca, je nestatočná, ak je nestatočný zástupca, akže sa neujal držby alebo ju nevykonáva podľa osobitného príkazu, ktorý mu bol daný so zreteľom na túto držbu.

§ 112.

Ak sú pochybnosti, predpokladá sa, že držba je statočná.

§ 113.

Pravá držba.

Ak sa niekto votrie v držbu alebo vlúdi sa v ňu potajomky, alebo lestou, alebo ak sa usiluje to, čo mu bolo povolené nie z povinnosti, ale len z ochoty, premeniť na trvalé právo, jeho držba je nepravá. Ináč je držba pravá.

Práva poctivého držitele práva vlastnického:

§ 114.

a) na podstatu věci;
Poctivý držitel smí věci užíti, ji zúžití, ano i zničití, a není z toho nikomu odpověden.

§ 115.

b) na užitky;
Poctivému držiteli náležejí všechny plody věci, jakmile se od ní oddělí. Jeho jsou také všechny jiné již vybrané užitky, které za jeho držby dospěly. [85]

c) na náklad.

§ 116.

Poctivému držiteli se hradí náklad nutný, jehož bylo potřebí pro trvalý zachování podstaty věci, a náklad užitečný, který užitky věci nebo její hodnotu dosud zvyšuje, a to podle jeho přítomné hodnoty, nejvýše však náklad skutečný. Obyčejné náklady udržovací se nehradí.

§ 117.

Z nákladu učiněného ze záliby a pro okrasu hradí se jen tolik, o kolik věc získala na obecné hodnotě; dřívějšímu držiteli je však volno, aby k svému prospěchu odstranil vše, co lze od věci oddělití bez zhoršení její podstaty.

Práva statočného držiteľa veci.

§ 114.

a) Na podstatu veci.
Statočný držiteľ smie vec použiť, spotrebovať ju, ba i zničiť a nie je za to nikomu zodpovedný.

§ 115.

b) Na užitky.
Statočnému držiteľovi patria všetky plody veci, len čo sa od nej oddelia. Patria mu aj všetky iné už vybrané užitky, ktoré sa staly sročnými za jeho držby.

c) Na náklad.

§ 116.

Statočnému držiteľovi sa vynahradzuje nevyhnutný náklad, ktorý bol potrebný pre trvalé zachovanie podstaty veci, a užitočný náklad, ktorý doteraz zvyšuje užitky veci alebo jej hodnotu, a to podľa jeho prítomnej hodnoty, avšak najviac skutočný náklad. Obyčajné udržovacie náklady sa nevynahradzujú.

§ 117.

Z nákladu učiněného zo záľuby a pre okrasu vynahradzuje sa len toľko, o koľko vec získala na všeobecnej hodnote; predošlý držiteľ však môže na svoj prospech odstrániť všetko, čo možno oddeliť od veci bez zhoršenia jej podstaty.

§ 118.

Ani poctivý držitel se nemůže domáhati, aby mu byla nahrazena cena, za kterou věc na sebe převedl. Kdo však cizí věc, kterou by vlastník těžce mohl získati, poctivým způsobem na sebe převede a tím vlastníkovu patrný užitek zjedná, může se domáhati přiměřené náhrady.

Povinnosti nepoctivého držitele práva vlastnického.

§ 119.

Nepoctivý držitel je povinen, aby nejen vydal všechen užitek, kterého držbou nabyt, nýbrž aby také nahradil ten, kterého by byla došla osoba zkrácená, jakož i všechnu škodu, která vzešla z jeho držby.

§ 120.

Učiní-li nepoctivý držitel na věc náklad nutný, platí ustanovení o poctivém držiteli. Co do ostatního nákladu platí ustanovení o nepřikázaném jednatelství.

§ 121.

Doručení žaloby poctivému držiteli. Ode dne, kdy mu byla doručena žaloba, rovná se poctivý držitel 'držiteli nepoctivému, byl-li na tuto žalobu odsouzen, aby věc vrátil. Za náhodu, která by věc u žalobce nebyla postihla, a za užitek, kterého by byla došla osoba zkrácená, odpovídá však jen tehdy, když zdrží

§ 118.

Ani statočný držitel sa nemôže domáhať, aby mu bola vy-nahradená cena, za ktorú vec na seba previedol. Kto však cudziu vec, ktorú by vlastník ťažko mohol nadobudnúť, statočným spôsobom na seba prevedie a tým spôsobí vlastníkovu zrejmy užitek, môže sa domáhať primeranej náhrady.

Povinnosti nestatočného držiteľa veci.

§ 119.

Nestatočný držitel je povinný nielen vydať všetok užitek, ktorý nadobudol držbou, ale aj nahradiť ten užitek, ktorý by bola ukrátená osoba nadobudla, ako i všetku škodu, ktorá vznikla z jeho držby.

§ 120.

Ak nestatočný držitel učiní na vec nevyhnutný náklad, platia ustanovenia o statočnom držiteli. Co do ostatného nákladu má nestatočný držitel rovnaké práva ako obstarávateľ bez príkazu.

§ 121.

Doručenie žaloby statočnému držiteli veci. Statočný držitel rovná sa nestatočnému držiteli odo dňa, keď mu bola žaloba doručená, ak bol na túto žalobu odsúdený, aby vec vrátil. Za náhodu, ktorá by vec u žalobcu nebola postihla, a za užitek, ktorý by bola ukrátená

vrácení věci svévolným sporem.
[86]

§ 122.

Držitelé jiných práv.
Ustanovení §§ 114 až 121 platí obdobně, jde-li o držitele jiných práv.

§ 123.

Jak se držba chrání, je-li rušena.
Ať je držba jakákoliv, nikdo není oprávněn, aby ji svémocně rušil. Kdo byl v ní rušen, může se domáhati, aby bylo rušení zapověděno a vše uvedeno v předešlý stav.

Jak se držba chrání při stavbě a jiném díle.

§ 124.

Jestliže je držitel stavbou nebo jiným dílem ohrožen v své držbě nebo jestliže se může proto důvodně obávat následků podle § 137 a nezajistí-li se stavebník proti němu pořadem práva, může se ohrožený držitel domáhati zákazu této novoty. Zásada obsažená v § 138 není tím dotčena.

§ 125.

Zákazu se nemůže držitel domáhati, nedostaví-li se k správnému řízení, které se koná o žádosti za povolení stavby nebo jiného díla, ač řádně

osoba nadobudla, zodpovědný je však len vtedy, keď zdrží vrátenie veci svojvoľným sporom.

§ 122.

Držitelia iných práv.
Ustanovenia o statočnom a nestatočnom držiteľovi veci (§§ 114 až 121) platia obdobne, ak ide o držiteľov iných práv.

Ochrana držby.

§ 123.

Proti rušeniu.
Nech už je držba akákoľvek, nikto nie je oprávnený, aby ju svojmocne rušil. Kto bol v nej rušený, môže sa domáhať, aby rušenie bolo zakázané a všetko uvedené do predošlého stavu.

Najmä stavbou alebo iným dielom.

§ 124.

Ak je držiteľ stavbou alebo iným dielom ohrožený vo svojej držbe alebo ak sa pre to môže dôvodne obávať zásahov, ktoré nie je povinný strpieť (§§ 137, 138), a ak sa stavebník nezaistí proti nemu občianskym sporom, ohrožený držiteľ sa môže domáhať zákazu tejto novoty.

§ 125.

Zákazu sa nemôže domáhať držiteľ, ak nevznesie pri správnom konaní o žiadosti o povolenie stavby alebo iného diela svoje námietky alebo na

a včas byl pozván, anebo, dostavě se, námitek svých nepřednese.

§ 126.

Dokud není o věci rozhodnuto, nemá soud dovoliti, aby se stavělo nebo dílo zřizovala Hrozí-li však přímé nebezpečí nebo dá-li žalovaná strana přiměřenou jistotu, že uvede věc v předešlý stav a že nahradí škodu, žalobce však žádné jistoty za následky svého zákazu neposkytne, dovolí se zatmi pokračovati ve stavbě nebo v jiném díle.

§ 127.

Ustanovení §§ 124 až 126 platí také, bourá-li se stavba nebo jiné dílo.

Jak se držba uchová:

§ 128.

a) svémocí;

Držitel se smí své mocnému rušení vzepřítí, movitou věc svémocně odňatou zase odníti pachateli při samém činu nebo na útěku, nemovitosti, [87] z níž byl vypuzen, ihned po vypuzení znovu se zmocniti. Právo toto mají z rozkazu držitelova nebo v jeho nepřítomnosti i domácí lidé. Treba se však při tom zdržeti všeho, čím by se překročily meze obrany.

b) žalobou.

toto konanie sni neprišiel, hod bol riadne a včas pozvaný.

§ 126.

Dokiaľ nie je o veci rozhodnuté, súd nemá dovoliť, aby sa stavalo, alebo aby sa dielo zriaďovalo. Ale ak hrozí priame nebezpečenstvo alebo ak dá žalovaná strana primeranú zábezpeku, že uvedie vec do predošlého stavu a vynahradí škodu, žalobca však za následky svojho zákazu neposkytne žiadnej zábezpeky, dovolí sa predbežne pokračovať v stavbe alebo v inom diele.

§ 127.

Ustanovenia o ochrane držby proti stavbe alebo inému dielu platia aj pri ich búraní.

Proti odňatiu.

§ 128.

a) Svojmocou.

Držiteľ sa smie vzoprieť svojmocnému rušeniu, hnutelnú vec svojmocne odňatú zasa odňať páchatelovi pri samom čine alebo na útěku, nehnuteľnosti, z ktorej bol vypudený, hneď po vypudení znova sa zmocniť. Toto právo majú z držiteľovho rozkazu alebo v jeho nepřítomnosti i domácí ľudia. Treba sa však vždy zdržať všetkého, čím by sa překročily medze obrany.

b) Žalobou.

§ 129.

Byl-li držitel z držby vypuzen, může se na vypuditeli domáhati, aby vše uvedl v předešlý stav a zdržel se dalšího vypuzení.

§ 130.

Za vypuzení z držby jest pokládati každé získání držby nepravé, nejde-li o rušení. Vypuzení z držby práv uvedených v § 103 nastane, když druhá strana odepře plnění, co dosud plnila, dále když někdo zabrání výkonu práva nebo nedbá již příkazu, zdržeti se nějakého konání.

§ 131.

Námítka nepravé držby a vypuzení z držby.

Proti žalobám na ochranu držby lze namítati, že žalobce naproti straně žalované získal držbu nepravou nebo že ji z držby vypudil.

§ 132.

Zánik žaloby a námítky.

Žaloby i námítky lze vznésti na soud jen do třiceti dnů ode dne nabytí vědomosti o činu i osobě pachatelově, nikoli však později než do roka od činu.

Zánik držby.

§ 133.

Držba zaniká, když se jí držitel vzdá, když pozbude nadobro

§ 129.

Ak držiteľ bol z držby vypudený, môže sa na vypuditelovi domáhať, aby všetko uviedol do predošlého stavu a zdržal sa ďalšieho vypudenia.

§ 130.

Za vypudenie z držby treba pokladať každé nadobudnutie nepravkej držby, ak nejde o rušenie. Vypudenie z držby kladných, záporných a zakazovacích práv (§ 103) nastane, keď druhá strana odoprie plniť, čo doteraz plnila, ďalej keď niekto zabrání výkonu práva alebo nedbá už na príkaz zdržať sa nejakého konania.

§ 131.

Námietka nepravkej držby a vypudenia z držby.

Proti žalobám na ochranu držby možno namietat, že žalobca voči žalovanej strane nadobudol nepravú držbu alebo že ju z držby vypudil.

§ 132.

Zánik žaloby a námítky.

Žaloby i námítky možno vzniesť na súd len do tridsiatich dní odo dňa nadobudnutia vedomosti o čine i osobe páchatela, nie však neskoršie ako do roka od činu.

Zánik držby.

§ 133.

Držba zaniká, keď sa jej držiteľ vzdá, keď naskrze stratí možnosť

možností vykonati obsah práva, které dosud vykonával, nebo když je z držby vypuzen, jestliže si svémocí nebo žalobou držbu neuchová.

§ 134.

Ani tím, že držitel držby nevykonává, ani jeho smrtí držba nezaniká.

§ 135.

Spoludržba.
Spoludržba se přiměřeně řídí předpisy o držbě a o společenství práv. [38]

Vlastnictví.

Hlava 6.

Vlastnictví a jeho ochrana.

§ 136.

Obsah vlastnického práva.
Vlastník smí s věcí, neruší-li tím právního řádu a zejména nezkracuje-li práv osob jiných, volně nakládati, ji na každém, kdo ji má v své moci, vymáhati a neoprávněnému zásahu se opřítí.

Obmezení vlastnického práva.

§ 137.

Vlastník věci je povinen zdržeti se všeho, co působí, že odpadová voda, kouř, saze, plyny, teplo, zápach, hlomoz, otrěsy a podobné jiné nepřítelosti vnikají

vykonat právo, ktoré doteraz vykonával, alebo keď je z držby vypuzený, akže si svojmocou alebo žalobou držbu neuchová.

§ 134.

Držba nezaniká ani tým, že držitel držbu nevykonáva, ani jeho smrťou.

§ 135.

Spoludržba.
Spoludržba sa primerane spravuje predpismi o držbe a o spoločenstve práv.

Vlastníctvo.

Hlava 7.

Vlastníctvo a jeho ochrana.

§ 136.

Obsah vlastnického práva.
Vlastník smie vecou, ak tým neruší právny poriadok a najmä ak neukracuje práva iných osôb, voľne nakladať, vymáhať ju na každom, kto ju má vo svojej moci, a vzoprieť sa neoprávnenému zásahu.

Obmedzenie vlastnického práva.

§ 137.

Vlastník veci je povinný zdržať sa všetkého, čo pôsobí, že odpadová voda, dym, sadze, plyny, teplo, zápach, lomoz, otrasy a iné podobné zásahy (immisie)

na sousední pozemek, jestliže převyšují míru přiměřenou místním poměrům a jestliže podstatně obmezují užívání pozemku v místě obvyklé. Přímo je přiváděti na sousední pozemek se nedopouští, není-li k tomu zvláštního důvodu právního, ať je jich míra a obtíž sousedova jakákoliv.

§ 138.

Jsou-li však nepřítelosti popsané v první větě předešlého paragrafu a dosahující míry a obtížnosti tam uvedené následek zařízení horního nebo zařízení úředně schváleného, je soused oprávněn domáhati se jen náhrady škody, byť byla škoda způsobena okolnostmi, ke kterým se při úředním projednávání nepřihlédlo.

§ 139.

Pozemek nesmí býti změněn tak, aby sousední půda, stavba nebo jiné dílo ztratily náležitou oporu, ledaže se provede jinaké dostatečné upevnění.

§ 140.

Nemůže-li se stavěti, bourati nebo stavba (jiné dílo) již zřízená opravití nebo obnoviti jinak, než když se užije sousedního pozemku, a převyšuje-li zájem na stavební změně zájem na nerušeném užívání sousedního pozemku, lze žádati,

vnikajú na susedný pozemok, akže prevyšujú mieru primeranú miestnym pomerom a akže podstatne obmedzujú užívanie pozemku v mieste obvyklé. Nie je prípustné privádzať ich priamo na susedný pozemok, ak na to niet osobitného právneho titulu, nech už je ich miera a obťažnosť pre suseda akákoľvek.

§ 138.

Ak sú však zásahy, ktoré na pozemok v miere neprimeranej miestnym pomerom vnikajú a podstatne obmedzujú užívanie pozemku v mieste obvyklé, zapríčinené banským zariadením alebo úradne schváleným zariadením, sused je oprávnený domáhať sa len náhrady škody, hoci škoda bola zapríčinená okolnosťami, ktoré pri úradnom prejednávaní neboli povšimnuté.

§ 139.

Pozemok sa nesmie zmeniť tak, aby susedná pôda, stavba alebo iné dielo stratily náležitú oporu, okrem že sa vykoná inakšie dostatočné upevnenie.

§ 140.

Ak sa nemôže stavať, búrať alebo stavba (iné dielo) už zriadená opraviť alebo obnoviť inakšie, než pri použití susedného pozemku, a ak záujem na stavebnej zmene prevyšuje záujem na nerušenom užívaní susedného pozemku,

aby stavební úřad uložil sousedovi snášet nezbytně nutné úkony, urče jich míru a trvání a podle okolností také přiměřenou náhradu. [39]

§ 141.

Vlastník pozemku je povinen snášeti, aby se užívalo prostorů nad pozemkem a pod pozemkem, jsou-li pro to důležité důvody a děje-li se to takovým způsobem, že nemůže mítí rozumného důvodu, aby se tomu bránil. Z takového užívání cizího prostoru nevzejde však uživateli nižší právo, kterého by se mohl dovolati, jestliže podmínek věty první již není.

§ 142.

Vlastník je povinen snášeti, aby osoby státem pověřené za podmínek v tomto pověření určených provedly na jeho pozemku výzkumné práce za cíli vědeckými. Na zastavených pozemcích a v ohrazených dvorech a zahradách není vlastník povinen takové práce snášeti, škodu takovými pracemi způsobenou hradí vlastníku stát.

§ 143.

Soused smí kořeny cizího stromu z půdy své vytrhati a větve na jeho pozemek přesahující pro sebe oklestiti. Právo toto je vykonati šetrně a ve vhodné roční době. Dřevo takto vytěžené, jakož i plody

možno žádat, aby stavební úřad rozkázal susedovi znášat nevyhnutne potrebné úkony. Úřad určí ich mieru a trvanie a podľa okolností aj pri-meranú náhradu.

§ 141.

Vlastník pozemku je povinný znášať, aby sa užíval priestor nad pozemkom a pod pozemkom, ak sú na to dôležité dôvody, a ak sa to deje takým spôsobom, že nemôže mať rozumného dôvodu, aby sa tomu bránil. Z takého užívania cudzieho priestoru nevznikne však uživateli žiadne právo, ktorého by sa mohol dovolať, akže týchto podmienok už niet.

§ 142.

Vlastník je povinný znášať, aby osoby štátom poverené pri podmienkach v tomto poverení určených vykonaly na jeho pozemku výskumné práce pre vedecké ciele. Na zastavených pozemkoch a v ohradených dvoroch a záhradách vlastník nie je povinný znášať také práce. Škodu spôsobenú takými prácami uhradí vlastníku štát.

§ 143.

Sused smie korene cudzieho stromu zo svojej pôdy vytrhať a vetvy presahujúce na jeho pozemok okliesniť. Takto získané drevo, ako i plody na previsnutých vetvách patria jemu. Toto treba vykonať

na převislých větvích náležejí sousedovi.

§ 144.

Vyvlastnění.

Žádá-li toho obecný zájem, musí každý po provedeném řízení za přiměřenou náhradu snášeti jakékoliv obmezení svého práva, ano i vlastnictví věci odstoupiti.

§ 145.

Zákaz zcizení a zavazení.

Smluvený nebo v posledním pořizení ustanovený zákaz zcizení nebo zavazení nějakého práva zavazuje toliko prvního nabyvatele, nikoli jeho dědice nebo jiné právní nástupce. Proti třetím osobám působí jen tehdy, byl-li ustanoven mezi manžely, rodičem a dítětem, ať vlastním nebo osvojeným, nebo mezi jedním z nich a manželem druhého, a byl-li vložen do veřejné knihy.

schránlivo a v příhodnej ročnej dobe.

§ 144.

Vyvlastnenie.

Ak to vyžaduje všeobecný záujem, musí každý po skončenom konaní za primeranú náhradu znášať akékoľvek obmedzenie svojho práva, ba i vlastníctvo veci odstúpiť.

Zákaz scudzitiť a zatažiť.

§ 145.

Smluvný alebo v poslednom poriadku ustanovený zákaz scudzitiť alebo zatažiť nejaké právo zavazuje len prvého nadobúdateľa, nie však jeho dedičov alebo iných právnych nástupcov. Proti tretím osobám pôsobí len vtedy, ak bol ustanovený medzi manželmi, rodičom a dieťaťom, či už vlastným alebo osvojeným, alebo chovancom alebo medzi jedným z nich a manželom druhého, alebo medzi súrodencami, a ak bol vložený do verejnej knihy.

§ 146.

Ak sú pomery také, že zákaz zrejme nezodpovedá zakazovateľovým zámerom, po jeho smrti možno na súde žiadať o odpustenie zákazu.

Žaloby vlastnické:

a) o vydání věci;

§ 146.

Kdo věc neprávem zadržuje, může být jejím vlastníkem žalován, aby ji vydal. Vlastník [40] však nemůže žalovati, nabyli-li věci, kterou již dříve, nejsa vlastníkem, svým jménem zcizil.

§ 147.

Žaloba vlastnická nemá místa proti poctivému držiteli vlastnického práva k věci movité, jestliže jí nabyt buď ve veřejné dražbě nebo způsobem, který je právními předpisy postaven veřejné dražbě na roven, nebo od toho, kdo má právo s takovými věcmi obchodovati, anebo za plat od toho, komu ji žalobce sám k užívání, k uschování nebo v kterémkoliv úmyslu svěřil. V těchto případech nabývá totiž poctivý držitel práva vlastnického. Předešlý vlastník se může jen domáhati náhrady škody na těch, kdo jsou mu z toho odpovědni.

§ 148.

Jestliže však držitel mohl mít důvodnou pochybnost o poctivosti své držby buď z povahy věci, kterou na sebe převedl, nebo z její zřejmě příliš nepatrné ceny nabývací nebo ze známých osobních vlastností svého

Vlastnické žaloby.

a) O vydanie veci.

§ 147.

Vlastník môže žalovať každého, kto vec neprávom zadržuje, aby ju vydal.

§ 148.

Vlastnícka žaloba nie je prípustná proti statočnému držiteľovi vlastnickeho práva na hnutelnú vec, ak ju nadobudol za odplatu alebo na verejnej dražbe alebo spôsobom, ktorý je právnymi predpismi postavený na roveň verejnej

předchůdce, z jeho živnosti nebo z jiných okolností, je jako nepoctivý držitel povinen, aby vlastníkovi věc vydal.

§ 149.

Na tom, kdo žaluje, aby mu věc byla vydána, jest, aby ji popsal takovými znaky, kterými se rozeznává od jiných věcí téhož druhu.

§ 150.

Věci, jichž takto rozeznati nelze, jako jsou peníze s jinými penězi, smíšené nebo papíry majiteli svědčící, nemohou se vůbec žalobou vlastnickou stíhati, leda jsou-li tu takové okolnosti, z kterých vlastnictví žalobcovo lze seznati a z kterých mohl žalovaný věděti, že nemá práva věc si osobovati.

§ 151.

b) zápůrčí
žalobou se může vlastník domáhati ochrany vlastnického práva také proti každému, kdo neprávem do

dražbe, alebo od živnostníka, alebo od inej osoby, ktorí majú právo s takými vecami obchodovať, alebo od toho, komu ju žalobca sám sveril na užívanie, na uschovanie alebo v akomkoľvek úmysle. V týchto prípadoch nadobúda statočný držiteľ vlastnícke právo. Predošlý vlastník môže sa domáhať len náhrady škody na tých, ktorí sú mu za to zodpovední.

§ 149.

Ak však držiteľ mohol mať dôvodnú pochybnosť o statočnosti svojej držby alebo z povahy veci, ktorú na seba previedol, alebo z jej zrejme príliš malej nadobúdacej ceny alebo zo známych osobných vlastností svojho predchodcu, z jeho živnosti alebo z iných okolností, je ako nestatočný držiteľ povinný, aby vlastníkovi vec vydal.

§ 150.

Ten, kto žaluje, aby mu vec bola vydaná, má ju opísať takými znakmi, ktorými sa rozoznáva od iných vecí toho istého druhu.

§ 151.

Veci, ktoré takto nemožno rozoznať, ako sú peniaze smiešané s inými peniazmi alebo papiere znejúce na podateľa, nemôžu byť predmetom

jeho vlastnického práva zasahuje nebo je ruší jinak než tím, že mu věc zadržuje. [41]

Žaloby z domnělého vlastnictví:

a) o vydání věci;

§ 152.

Kdo nabytí řádně a pravým způsobem držby vlastnického práva, pokládá se ve sporu za vlastníka proti každému, kdo věc zadržuje a nemá platného důvodu právního nebo má jen důvod slabší.

§ 153.

Drží-li tedy žalovaný nepoctivě nebo bez platného důvodu právního, nemůže-li jmenovati předchůdce žádného nebo jen podezřelého, anebo obdržel-li věc zdarma, žalobce však za plat, musí žalobci ustoupiti. Opírá-li se držba žalobce i žalovaného o důvod stejně silný, má přednost žalovaný.

§ 154.

b) zápůřčí.

Kdo má držbu popsanou v §§ 152

vlastníckej žaloby, okrem, že sú tu také okolnosti, z ktorých žalobcovo vlastníctvo možno spoznať a z ktorých žalovaný mohol vedieť, že nemá práva osobovať si vec.

b) Zapieracia.

Vlastník sa môže domáhať žalobou ochrany vlastníckeho práva tiež proti každému, kto neprávom do jeho vlastníckeho práva zasahuje alebo ho ruší inakšie než tým, že mu vec zadržuje.

Žaloby z domnelelého vlastníctva

a) O vydatie veci.

§ 153.

Kto nadobudol riadne a pravým spôsobom držbu vlastníckeho práva, pokladá sa v spore za vlastníka proti každému, kto vec zadržuje a nemá platného právneho titulu alebo má len slabší titul.

§ 154.

Ak teda žalovaný drží nestatočne alebo bez platného právneho titulu,

a 158, může také užiti žaloby zápuřčí.

§ 155.

Obdoba žalob vlastnických. Uživací práva k cizí věci, pokud není v zákoně ustanovení zvláštních, požívají co do oné věci od počátku užívání ochrany podle obdoby žalob vlastnických.

Hlava 7.

Nabytí vlastnictví přivlastněním a nálezem.

1. Přivlastnění.

§ 156.

Věd bez pána může každý nabytí přivlastněním, nebrání-li tomu zvláštní zákony.

§ 157.

Vlastník roje domácích včel a jiných krotkých a zkrocených zvířat má právo stíhati je na cizí pozemek, je však povinen nahraditi vlastníku pozemku způsobenou škodu. Nepronásleduje-li se takový roj po dva dny nebo nevrátí-li se zkrocené zvíře, ačkoli mu v tom nikdo nebrání, do čtyřiceti dvou dnů,

ak nemôže pomenovať žiadneho predchodcu alebo len podozrivého predchodcu, alebo ak dostal vec zadarmo, žalobca však za odplatu, musí žalobcovi ustúpiť. Ak sa držba žalobcova i žalovaného opiera o rovnako silný titul, žalovaný má prednosť.

§ 155.

b) Zapiერacia. Kto sa môže domáhať vydania veci ako domnelý vlastník, môže použiť aj zapiерaciu žalobu.

Hlava 8.

Nadobudnutie vlastnictva přivlastnením a nálezom.

1. Privlastnenie.

§ 156.

Veci bez pána môže každý nadobudnúť privlastnením, ak tomu nebránia osobitné ustanovenia.

§ 157.

Vlastník roja domácich včiel a krotkých a skrotených zvierat má právo stíhať ich na cudzí pozemok, je však povinný nahradit' vlastníkovi pozemku zapríčinenú škodu. Ak sa nejde za takýmto rojom do dvoch dní alebo ak sa skrotené zviera nevráti do štyridsiatich dvoch dní, hoci mu

stávají se věcmi bez pána a smí si je přivlastnit na [42] veřejném statku každý, na soukromém pozemku jeho vlastník.

§ 158.

Věc, kterou vlastník opustil, protože ji nechce již jako svou podržeti, smí si každý přivlastnit.

§ 159.

Přivlastní-li si někdo opuštěnou věc zapsanou ve veřejné knize, může se domáhati, aby knihovní stav byl uveden v soulad se skutečným stavem právním.

2. Nález:

a) věcí ztracených;

§ 160.

Ztracenou věc nemá nikdo považovati za opuštěnou a ji sobě přivlastnit.

§ 161.

Nálezce je tedy povinen vrátiti věc tomu, kdo ji ztratil, ačli není zřejmo,

v tom nikto nebrání, stávají sa vecami bez pána a smie si ich privlastniť na súkromnom pozemku jeho vlastník, na verejnom pozemku každý.

§ 158.

Vec, ktorú vlastník opustil, pretože ju už nechce podržať ako svoju, smie si každý privlastniť.

§ 159.

Ak si niekto privlastní opustenú vec, zapísanú vo verejnej knihe, môže sa domáhať, aby knihovný stav bol uvedený do súladu so skutočným právnym stavom.

2. Nález,

a) Straténých vecí.

§ 160.

Ak niekto nájde vec, nesmie ju pokladať za opustenú a privlastniť si ju, ale má ju vydať po srážke alebo po zaplatení nákladov a nálezného jej vlastníkovi alebo tomu, kto ju stratil, ak nevie, že ten na vec nemá práva. Ak nálezca tak neurobí, je povinný do troch dní ohlásiť nález alebo niektorej zo spomenutých osôb, alebo ak je nález hoden viac než dvadsať československých korún, príslušnému úradu a ten mu na žiadosť vydá potvrdenie.

§ 161.

Úrad bez meškania vyhlási nález obvyklým spôsobom. Ak sa

že k věci nemá práva, nebo vlastníkovi, pozná-li je zřejmě buď ze znamení na věci nebo z jiných okolností. Nemá-li takové vědomosti a stojí-li nález za více než dvacet československých korun, je povinen ohlásiti nález do tří dnů příslušnému úřadu a ten mu na žádost vydá potvrzení.

§ 162.

Úřad neprodleně vyhlásí nález obvyklým způsobem. Nepřihlásí-li se v přiměřené lhůtě ten, kdo věc ztratil, uvede se vyhláška, jde-li o věc značnější ceny, ještě v obecnou známost úředním listem. Nalezenou věc, nelze-li ji bez nebezpečství ponechati u nálezce, uschová nebo opatří jiné vhodné uschování úřad. Věci, jichž hodnota přesahuje jeden tisíc československých korun, budou uloženy u soudu (§ 1289). Nedá-li se věc bez patrné škody uschovati, bude úřadem ve veřejné dražbě prodána a výtěžek bude uložen shora uvedeným způsobem.

v primeranej lehote neprihlási vlastník veci alebo ten, kto ju stratil, a ak ide o vec, ktorej hodnota presahuje päťsto československých korún, dá sa vyhláška na všeobecnú známosť ešte iným príhodným spôsobom. Ak nájdenú vec nemožno bez nebezpečenstva ponechať u nálezcu, úrad ju uschová alebo sa postará o iné príhodné uschovanie. Veci, ktorých hodnota presahuje jeden tisíc československých korún, uložia sa na súde (§ 1289). Ak sa vec nedá uschovať bez zjavnej škody, úrad ju na verejnej dražbe odpredá a výťažok sa uloží na úrade, a ak presahuje jeden tisíc československých korún, na súde.

§ 162.

Ak sa prihlási vlastník veci alebo ten, kto ju stratil, do roka a ak preukáže náležite svoje právo, vydá sa mu vec alebo suma za ňu utržená i s vyťaženými úžitkami po srážke alebo po zaplatení trov a náležného.

§ 163.

Prihlási-li se ten, kto vec ztratil, nebo její vlastník do roka ode dne vyhlášky a prokáže-li náležitě svoje právo, vydá se mu vec nebo peníz za ni stržený i s vytěženými užitky po srážce nebo po zaplacení nákladů a nálezného. Nálezně činí deset ze sta obecné ceny nálezu. [43] Dosáhla-li by podle tohoto výpočtu odměna deseti tisíc československých koruna, vyměří se z ostatku jen pět ze sta. Má-li vec hodnotu jen pro toho, kdo ji ztratil, nebo pro jejího vlastníka, vyměří se nálezně podle slušného uvážení. Nálezně přísluší nálezci i tehdy, když vlastníka lze poznati zřejmě buď ze znamení na věci nebo z jiných okolností.

§ 164.

Jestliže se k věci nalezené nikdo do roka nehlásí, nabude nálezce práva užívati buď věci nebo toho, co se za ni stržilo. Přihlásí-li se ten, kdo vec ztratil, nebo její vlastník později, vydá se mu vec nebo peníz za ni stržený po srážce nebo po zaplacení nákladů a nálezného. Uplynou-li ode dne vyhlášky tři léta, nabude nálezce vlastnictví; nebyl-li nález vyhlášen, počítají se tři léta ode dne nálezu.

§ 165.

Prohlásí-li nálezce úřadu, že nalezené věci nabýti nechce, vstupuje na jeho místo, pokud nejde o nálezně, obec, v jejímž obvodu vec byla nalezena.

§ 163.

Ak sa k nájdenej veci do roka nikto nehlási, nálezca nadobudne právo užívať alebo vec alebo to, čo sa za ňu utržilo. Ak sa neskoršie prihlási vlastník alebo ten, kto vec stratil, vydá sa mu vec alebo suma za ňu utržená po srážke alebo po zaplatení trov a nálezného. Ak uplynú tri roky, nadobudne nálezca vlastníctvo. Lehoty sa počítajú od vyhlášky, a ak nález nebol vyhlásený, odo dňa nálezu.

§ 164.

Nálezně činí desať od sta všeobecnej ceny nálezu. Ak podľa tohto výpočtu dosiahne odmena desiatich tisíc československých korún, vymeria sa z ostatku len päť od sta. Ak má vec hodnotu len pre vlastníka alebo pre toho, kto ju stratil, vymeria sa nálezně podľa slušného uváženia. Nálezně prislúcha nálezcovi aj vtedy, keď vlastníka poznal.

§ 165.

Ak nálezca prejaví úřadu, že sa vzdáva práv z nálezu, vstupuje na jeho miesto obec, v obvode ktorej vec bola nájdená, nemá však právo na nálezně.

§ 166.

Nálezce, který jedná proti tomu, co je nařízeno v §§ 160 až 164, odpovídá za škodu tím vzniklou a ztrácí práva těmito předpisy mu přiznaná (§ 165).

§ 167.

Nalezne-li nějakou věc několik osob zároveň, mají stejné povinnosti a stejná práva. Spolunálezce je také ten, kdo věc nejprve spatřil a jí dosíci se snažil, třebaže jiný dříve se jí uchopil.

§ 168.

b) věcí skrytých;

Co je ustanoveno o nálezce věci ztracené, platí také, naleznou-li se věci zakopané, zazděné nebo jinak skryté. Nálezce však nenáleží, když vlastník o věci věděl.

c) pokladu.

§ 169.

Poklad je drahocenná věc, o které lze se domnívat, že již dlouho byla skryta a že nikomu nenáleží. Za drahocennou věc je považovati také každý výtvar, který má hodnotu [44] vědeckou nebo uměleckou. Nálezce ohlásí nálezce příslušnému úřadu.

§ 170.

Z nalezeného pokladu třetiny nabývá nálezce, třetiny vlastník věci, v které byl poklad nalezen,

§ 166.

Rovnako vstupuje obec namiesto nálezcu, ktorý svojim povinnostiam neurobí zadosť. Taký nálezca je zodpovedný za škodu, ktorá tým vznikla.

§ 167.

Ak nejakú vec nájde niekoľko osôb zároveň, majú rovnaké povinnosti a rovnaké práva. Spolunálezcom je aj ten, kto vec najskôr zočil a snažil sa ju dostať, hoci iný sa jej skôr uchopil.

§ 168.

b) Skrytých vecí.

Čo je ustanovené o náleze stratenej veci, platí tiež o náleze zakopaných, zamurovaných alebo inak skrytých vecí. Nálezce však neprislúcha, keď vlastník o veci vedel.

c) Pokladu.

§ 169.

Poklad je drahocenná vec, o ktorej sa možno nazdávať, ie už dlho bola skrytá a že nikomu nepatrí. Za drahocennú vec treba pokladať aj každý výtvar, ktorý má vedeckú alebo umeleckú hodnotu. Nálezce ohlásí nálezca príslušnému úřadu.

§ 170.

Nájdený poklad pripadá štátu a ten je povinný nálezcevi a vlastníkovi veci, v ktorej bol poklad nájdený,

třetiny stát. Je-li poklad nedělitelný, nabývají všichni spoluvlastnictví.

§ 171.

Nálezce pokladu, který jedná proti tomu, co je nařízeno v § 169, ztrácí právo na svou třetinu pokladu ve prospěch vlastníkův. Zatají-li takto poklad nálezce i vlastník, ztrácejí oba své právo ve prospěch obce, v jejímž obvodu věc byla nalezena,

§ 172.

Ustanovení o pokladu platí přiměřeně o přírodninách, které mají vědeckou hodnotu.

§ 173.

Co hradí vlastník za záchranu věci. Kdo cizí věc zachrání od pravděpodobné zkázy nebo ztráty, může se domáhati na vlastníku, který ji požaduje nazpět, aby mu nahradil náklad na ni učiněný a dal přiměřenou odměnu, ale nejvýše deset ze sta její ceny.

Hlava 8.

Nabytí vlastnictví přírůstkem.

1. Přírůstek přirozený:

§ 174.

a) plodiny;
Přirozené plody pozemku, totiž

nahradit po jedné třetině všeobecné ceny pokladu alebo previesť na nich po jedné třetině pokladu.

§ 171.

Nálezca pokladu, ktorý svojej ohlasovacej povinnosti neurobí zadosť, stráca právo z nálezu v prospech vlastníka. Ak takto zatají poklad nálezca i vlastník, strácajú obaja svoje právo v prospech obce, v obvode ktorej sa vec našla.

§ 172.

Ustanovenia o poklade platia primerane o prírodninách, ktoré majú vedeckú hodnotu.

§ 173.

Čo uhradí vlastník za záchranu veci. Kto cudziu vec zachrání od pravdepodobnej skazy alebo straty, môže sa domáhať na vlastníkovi, ktorý ju požaduje nazpät, aby mu vynahradil, čo na ňu vynaložil, a dal primeranú odmenu, ale najviac desať od sta jej ceny.

Hlava 9.

Nadobudnutie vlastníctva prírastkom.

1. Prirodzený prírastok.

§ 174.

a) Plodiny.
Prirodzené plody pozemku, totiž

užitky takové, které pozemek ze sebe vydává nejsou vzděláván, přibudou tomu, čím je pozemek.

§ 175.

b) zvířata.

Užitky pocházející od zvířete přibudou tomu, čím je zvíře. Bylo-li něčí zvíře oplodněno zvířetem jiného, není vlastník oplodněného zvířete povinen odměnou, ledaže byla umluvena. [46]

2. Přírůstek umělý:

a) zpracování;

§ 176.

Kdo cizí věci zpracuje, se svými spojí, smísí nebo slije, nenabude tím ještě jich vlastnictví.

§ 177.

Mohou-li se takové zpracované věci zase v předešlý stav uvést, věci spojené, smíšené nebo slité zase od sebe oddělit, a to tak, že nenastane značná ztráta hodnoty, navrátí se každému, což jeho jest, a škoda se nahradí tomu, komu její náhrada náleží.

§ 178.

Nelze-li věc takto v předešlý stav uvést nebo od jiné oddělit, je všem zúčastněným osobami společná; tomu však, jehož věc vinou jiného byla spojena, zůstává se na vůli, aby ji buď celou podržel za to, že druhému nahradí, oč věc na

také užitky, které pozemek vydává ze sebe bez obrábání, přibudnou tomu, čím je pozemek.

§ 175.

b) Zvieratá.

Úžitky pochádzajúce od zvierata pribudnú tomu, čie je zviera. Vlastník zvierata, ktoré bolo oplodnené zvieratom iného, nie je povinný dať odmenu, okrem že bola dojednaná.

2. Umělý přírůstek,

a) Spracovanie,

§ 176.

Kto cudzie veci spracuje, so svojimi slúči, spojí alebo smieša, nenadobudne tým ešte ich vlastníctvo.

§ 177.

Ak sá môžu také spracované veci zasa do predošlého stavu uviesť, veci slúčené, spojené alebo smiešané zasa od seba oddeliť, a to tak, že nenastane značná strata hodnoty, navrátí sa každému, čo je jeho, a škoda sa vynahradí tomu, komu jej náhrada patrí.

§ 178.

Ak vec nemožno takto do predošlého stavu uviesť alebo od inej oddeliť, je všetkým zúčastneným osobám spoločná; tomu však, čia vec vinou iného bola slúčená, spojená alebo smiešaná, ponecháva sa na vôľu, aby ju alebo

hodnotě získala, nebo aby ji druhému za náhradu postoupil. K účastníku, který je vinen, jest se zachovati podle toho, byl-li úmysl jeho poctivý nebo nepoctivý. Nemohla-li by se vina přičítati ani té ani oné straně, zůstává se volba tomu, čí podíl za víc stojí.

§ 179.

Užije-li se cizí hmoty jenom na opravení věci, případně cizí hmota vlastníkovu věci hlavní, a ten bude povinen hodnotu hmoty, které bylo užito, nahraditi vlastníkovu předešlému podle toho, jednal-li poctivě nebo nepoctivě.

b) stavba.

§ 180.

Užije-li někdo ke stavbě na svém pozemku cizího staviva, stane se sice stavba částí pozemku, ale stavebník bude povinen nahraditi poškozenému stavivo podle obecné ceny; jednal-li nepoctivě, bude nadto povinen nahraditi všelikou jinou škodu.

§ 181.

Zřídí-li kdo stavbu ze svého staviva na cizím pozemku bez vědomí vlastníkovu, stane se stavba částí pozemku. Kdo stavěl poctivě, může se domáhati, aby se mu nahradil náklad nutný a užitečný; k tomu,

celú podržal za to, že druhému vynahradí, o čo vec získala na hodnote, alebo aby ju druhému za náhradu prenechal. K účastníkovi, ktorý je vinný, treba sa zachovať podľa toho, či jeho úmysel bol statočný alebo nestatočný. Ak sa nemôže vina pričítať ani tej ani onej strane, voľba sa ponecháva tomu, či podiel je viac hoden.

§ 179.

Ak sa cudzia hmota použije len na opravu veci, cudzia hmota prípadne vlastníkovu hlavnej veci a tento bude povinný hodnotu hmoty, ktorá bola použitá, vynahradí jej predošlému vlastníkovu podľa toho, či konal statočne alebo nestatočne.

b) Stavba.

§ 180.

Ak niekto použije na stavbu na svojom pozemku cudzie stavivo, stavba sa sice stane časťou pozemku, ale stavebník bude povinný nahradit' poškodenému stavivo podľa všeobecnej ceny; ak konal nestatočne, bude okrem toho povinný vynahradit' všetku inú škodu.

§ 181.

Ak niekto postaví stavbu zo svojho staviva na cudzom pozemku bez vlastníkovho vedomia, stavba sa stane časťou pozemku. Kto stavil statočne, môže sa domáhať, aby sa mu vynahradil potrebný a užitočný

kdo stavěl nepoctivě [48], jest se zachovati jako k jednateli nezmocněnému.

§ 182.

Pakli by vlastník pozemku věděl, že se staví na jeho pozemku, a tomu, kdo staví poctivě, toho bez zbytečného odkladu nezakázal, může se jenom domáhati, aby se mu za pozemek dala cena obecná. Není-li stavebník poctivý, stanou se spoluvlastníky podle hodnoty pozemku a stavby.

§ 183.

Jestliže stavba vyvedená na pozemku vlastním zastavuje cizí pozemek jen malou svou částí (přestávek), případně pozemek přestavkem zastavěný stavebníku i tehdy, když vlastník o přestávku nevěděl, a to stavebníku poctivému za náhradu obecné ceny, stavebníku nepoctivému za náhradu škody.

§ 184.

Byla-li stavba vystavěna na cizím pozemku a z cizího staviva, platí o právním poměru mezi vlastníkem staviva a tím, kdo stavěl, § 180, o právním poměru mezi vlastníkem

náklad; k tomu, kto stavál nestatočne, treba sa zachovať ako k obstarávateľovi bez príkazu.

§ 182.

Ak by vlastník pozemku vedel, že sa stavia na jeho pozemku, a tomu, kto stavia statočne, nezakázal to bez zbytočného odkladu, môže sa len domáhať, aby sa mu za pozemok dala všeobecná cena. Ak stavebník nie je statočný, stavba sa stane časťou pozemku, keď vlastník pozemku vynahradí stavebníkovi jej všeobecnú cenu; alebo sai vlastník môže domáhať, aby sa mu za pozemok dala všeobecná cena.

§ 183.

Ak stavba vystavaná na vlastnom pozemku zastavuje cudzí pozemok len svojou malou časťou (prestávok), pozemok zastavaný prestavkom prípadne stavebníkovi i za všeobecnú cenu. Voči nestatočnému stavebníkovi má však vlastník, ktorý o prestávku nevedel, právo domáhať sa alebo ceny za pozemok, ktorú má vzhľadom na zvláštne vlastníckove pomery, alebo, nevzdávajúc sa svojho vlastníctva, primeranej renty, za ten čas, kým prestávok trvá.

§ 184.

Ak bola stavba vystavaná na cudzom pozemku a z cudzieho staviva, platí o právnom pomere medzi vlastníkom staviva a tým, kto stavál, to isté, čo o použití cudzieho

pozemku a tím, kdo stavěl, §§ 181 až 183.

3. Přírůstek smíšený: osetí a osázení.

§ 185.

Byl-li pozemek oset cizím semenem nebo osázen cizími rostlinami, náleží vlastníkovi pozemku, co takto přibude; rostliny mu však náleží teprve tehdy, když už zapustily kořeny. O náhradě za osivo a rostliny platí obdobně ustanovení o náhradě za cizí stavivo.

§ 186.

Či je strom, řídí se podle kmene, který ze země vyrůstá. Stojí-li kmen na hranicích několika vlastníků, je strom jim všem společný.

Hlava 9.

Převod vlastnictví a podobné případy jeho přechodu.

Převod.

§ 187.

K převodu vlastnictví vlastníkem je potřebí právního důvodu a úkonu, kterým se převod dovršuje. [47]

staviva k stavbe na vlastnom pozemku (§ 180), o právnom pomere medzi vlastníkom pozemku a tým, kto staval, to isté, čo o stavbe z vlastného staviva na cudzom pozemku (§§ 181 až 183).

3. Prierastok smiešaný. Obsiatie a osádzanie.

§ 185.

Ak pozemok bol obsiaty cudzím semenom alebo osádzaný cudzími rastlinami, patrí vlastníkovi pozemku, čo takto pribudne; rastliny mu však patria len vtedy, keď zapustily korene. O náhrade za osivo a rastliny platia obdobne ustanovenia o náhrade za cudzie stavivo.

§ 186.

Či je strom, spravuje sa podľa kmeňa, ktorý zo zeme vyrastá. Ak kmeň stojí na hraniciach pozemkov niekoľkých vlastníkov, strom je im všetkým spoločný.

Hlava 10.

Převod vlastnictva a podobné případy jeho přechodu.

Převod.

§ 187.

Na převod vlastnictva vlastníkem je potřebný právní titul a úkon, kterým sa převod dovršuje.

Dovršení převodu:

§ 188.

a) při věcech movitých;
Převod vlastnictví k věcem movitým dovršuje se převodem držby.

b) při věcech nemovitých zapsaných ve veřejných knihách;

§ 189.

Převod vlastnictví k věcem nemovitým zapsaným ve veřejných knihách dovršuje se vkladem převodu do těchto knih nebo záznamem, který bude spraven.

§ 190.

Podmínky vkladu, záznamu a spravení záznamu ustanovuje právo knihovní.

§ 191.

c) při věcech nemovitých ve veřejných knihách nezapsaných; Převod vlastnictví k věcem nemovitým nezapsaným ve veřejných knihách dovrší se tím, že se u soudu uloží listina vytykající přesně: osobu převodce a nabyvatele, nemovitost, která se má převést, s jejími částmi, právní důvod převodu, místo a čas smlouvy a výslovné prohlášení převodcov, že přivoluje k uložení listiny.

Dovršenie prevodu.

§ 188.

a) Pri hnutelných veciach. Prevod vlastníctva na hnutelné veci dovršuje sa prevodom držby.

b) Pri nehnuteľných veciach zapísaných vo verejných knihách

§ 189.

Prevod vlastníctva na nehnuteľné veci zapísané vo verejných knihách dovršuje sa vkladom prevodu do týchto kníh alebo záznamom, ktorý bude ospravedlnený.

§ 190.

Podmienky vkladu, záznamu a ospravedlnenia záznamu ustanovuje knihovné právo.

§ 191.

c) Pri nehnuteľných veciach nezapsaných vo verejných knihách. Prevod vlastníctva na nehnuteľné veci nezapsané vo verejných knihách dovrší sa tým, že sa na súde uloží listina vyznačujúca presne: osobu prevodcu a nadobúdateľa, nehnuteľnosť, ktorá má byť prevedená, s jej časťami, právny titul prevodu, miesto a čas smlouvy a výslovný prejav prevodcov, že svoluje uložiť listinu.

§ 192.

d) při stavbách dočasných. Totéž platí o převodu vlastnictví ke stavbám, které byly zřízeny na cizím pozemku v úmyslu, aby tam trvale nezůstaly, pokud nejde o stavby zřízené na základě práva stavby.

Několikeré zcizení věci.

§ 193.

Zcizí-li vlastník touž věc movitou několika osobám, stane se vlastníkem ten, na koho se držba její dříve převedla.

§ 194.

Zcizí-li vlastník touž věc nemovitou několika osobám, stane se vlastníkem ten, kdo [48] dříve požádá za knihovní zápis nebo za uložení listiny.

§195.

V těchto případech je však zcizitel odpověden druhým za škodu.

§ 196.

Zcizení věci nevlastníkem. Zpravidla nemůže nikdo převést na jiného více práv, než sám má. Kdy vlastnictví přechází na jiného převodem nevlastníkovým, jest ustanoveno na jiných místech tohoto zákoníka i v zákonech jiných.

§197.

Přechod vlastnictví podle výroku soudu nebo úřadu. Kdy vlastnictví přechází na jiného

§ 192.

d) Pri dočasných stavbách. To isté platí o prevode vlastníctva na stavby, ktoré boli postavené na cudzom pozemku v úmysle, aby tam trvale neostaly, pokiaľ nejde o stavby postavené na základe práva stavby.

Viaceré scudzenie vecí.

§ 193.

Ak vlastník scudzí tú istú hnutelnú vec niekoľkým osobám, vlastníkom stane sa ten, na koho bola držba skôr prevedená.

§ 194.

Ak vlastník scudzí tú istú nehnuteľnú vec niekoľkým osobám, vlastníkom stane sa ten, kto skôr požiadá o knihovný zápis alebo o uloženie listiny.

§ 195.

V týchto prípadoch je však scudziteľ zodpovedný druhým za škodu.

§ 196.

Scudzenie vecí nevlastníkom. Zpravidla nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má. Kedy prechádza vlastníctvo na iného prevodom nevlastníkovým, ustanovené je na iných miestach tohto zákonníka i v iných zákonoch.

§ 197.

Prechod vlastníctva podľa výroku súdu alebo úradu. Kedy prechádza vlastníctvo na

na základě výroku soudu nebo úřadu a čeho je třeba k tomu, aby přešlo, podává se z ustanovení o těchto výrocích. Jde-li o věci nemovitě, budiž i zde přechod vlastnictví zapsán ve veřejných knihách nebo uložena listina.

Právní následky knihovního zápisu:

§ 198.

a) na práva s věcí nabytou spojená; Kdo nabude vlastnictví věci, nabude také práv s ní spojených.

§ 199.

b) na závady.

Kdo nabude vlastnictví věci, přejme spolu také závady, které jsou na ní v knihách veřejných zapsány. Kdo do těchto knih nenahlédne, ponese škodu ze své nedbalosti. Osobní závazky předešlého vlastníka přecházejí na vlastníka nového podle ustanovení o převzetí dluhů.

Hlava 10.

Spoluvlastnictví.

Základ spoluvlastnictví.

§ 200.

Náleží-li věc několika osobám společně, jsou spoluvlastníky.

iného na základě výroku soudu nebo úřadu a čeho je potřebné na to, aby přešlo, podává sa z ustanovení o týchto výrokoch. Ak ide o nehnuteľné veci, prechod vlastníctva má sa i tu zapísať vo verejných knihách alebo sa má uložiť listina.

§ 198.

a) Na práva spojené s nadobudnutou vecou. Kto nadobudne vlastníctvo veci, nadobudne aj práva s ňou spojené, pokiaľ nie sú obmedzené na predchodcu.

§ 199.

b) Na bremená.

Kto nadobudne vlastníctvo veci, preberá spolu aj bremená, ktoré sú na nej vo verejných knihách zapísané. Či preberá aj iné bremená, podáva sa z ustanovení o nich. Osobné záväzky predošlého vlastníka prechádzajú na nového vlastníka podľa ustanovení o prevzatí dluhov.

Spoluvlastníctvo.

Pojem.

§ 200.

Ak vec patrí niekoľkým osobám spoločne, tieto osoby sú

Spoluvlastnictví se zakládá na [49] smlouvě, na posledním pořízení, na výroku soudu nebo úřadu nebo na jiných skutečnostech v zákoně uvedených.

§ 201.

Podle rozdílných zdrojů, z kterých spoluvlastnictví vzniká, určují se i práva a povinnosti spoluvlastníků.

§ 202.

Společná práva spoluvlastníků. Hledí-li se k věci společné jako k celku, pokládají se spoluvlastníci za osobu jedinou, a shodují-li se, mají právo celou věcí společnou vládnouti podle své vůle. Neshodují-li se, nesmí spoluvlastník činiti na společné věci změny, které by se dotýkaly podílu spoluvlastníka jiného.

Práva spoluvlastníková vzhledem k podílu.

§ 203.

Se svým podílem smí každý spoluvlastník podle své vůle nakládati jako samovlastník, pokud se to nepříčí právům ostatních spoluvlastníků, a smí tedy svůj podíl zastaviti nebo zřídit k němu právo požívací, poříditi o něm pro případ smrti nebo jinak jej zciziti.

spoluvlastníkmi. Spoluvlastníctvo sa zakladá na smluve, na poslednom poriadku, na výroku súdu alebo úradu alebo na iných skutočnostiach uvedených v zákone.

§ 201.

Podľa rozdielnych zdrojov, z ktorých vzniká spoluvlastníctvo, určujú sa i práva a povinnosti spoluvlastníkov.

§ 202.

Spoločné práva spoluvlastníkov. Ak sa hľadí na spoločnú vec ako na celok, spoluvlastníci sa pokladajú za jedinú osobu, a ak sa shodujú, majú právo celou spoločnou vecou vládnuť podľa svojej vôle. Ak sa neshodujú, spoluvlastník nesmie robiť na spoločnej veci zmeny, ktoré by sa dotýkaly podielu iného spoluvlastníka.

§ 203.

Svojím podielom smie nakladať každý spoluvlastník podra svojej vôle ako samovlastník, pokiaľ sa to neprieči právam ostatných spoluvlastníkov, a smie teda svoj podiel dať do zálohu alebo zriadiť naň požívacie právo, urobiť o ňom poriadok pre prípad smrti alebo inakšie ho scudziti.

§ 204.

V pochybnostech se má za to, že podíl každého spoluvlastníka je stejný.

§ 205.

Spoluvlastník má právo na zúčtování a na podíl z užitků.

§ 206.

Spoluvlastníkovi je volno domáhati se zrušení právního poměru spoluvlastnického, a to buď rozdělením společné věci (§ 222) nebo prodejem (§ 231). Nesmí se však domáhati zrušení nevčas nebo na újmu druhých, a musí proto snášeti nevyhnutelný odklad přiměřený poměrům.

§ 207.

Zaváže-li se spoluvlastník pokračovati ve společenství, nesmí před časem ani s podílem svým volně nakládati, ani se domáhati zrušení společenství. Tato povinnost se ruší jako povinnosti jiné a nevztahuje se na dědice. Zrušení této povinnosti lze se domáhati [60] i tehdy, když se vyskytnou poměry takové, že na tom, kdo se domáhá zrušení, není možno spravedlivě žádati, aby setrval ve společenství.

§ 208.

I nařízení třetí osoby, kterým se ustanoví věc za společnou, musí vyhověti jen první spoluvlastníci a nikoli jejich dědicové nebo jiní právní nástupci.

§ 204.

V pochybnostiach predpokladá sa, že podiel každého spoluvlastníka je rovnaký.

§ 205.

Spoluvlastník má právo na zúčtovanie a na podiel z úžitkov.

§ 206.

Spoluvlastník sa môže domáhať zrušenia spoluvlastníctva. Nesmie sa však domáhať zrušenia v neprihodnom čase alebo na ujmu druhých, a musí preto znášať nevyhnutelný odklad primeraný pomerom.

§ 207.

Ak sa spoluvlastník zaviazhe pokračovať v spoločenstve, nesmie pred časom ani voľne nakladať svojím podielom, ani sa domáhať zrušenia spoločenstva. Táto povinnosť sa ruší ako iné povinnosti a nevzťahuje sa na dedičov. Zrušenia tejto povinnosti sa možno domáhať i vtedy, keď sa vyskytnú také pomery, že od toho, kto sa domáha zrušenia, nemožno spravodlivo žiadať, aby zotrval v spoločenstve.

§ 208.

Aj nariadeniu tretej osoby, ktorým sa ustanoví vec za spoločnú, musia vyhovieť len prví spoluvlastníci a nie ich dedičia alebo iní právní nástupcovia.

§ 209.

Povinnost ke společenství časově neobmezenému nemůže být zřízena.

§ 210.

Obmezení práva nakládati volně s podílem (§ 203) působí proti třetím osobám jen tehdy, když bylo vloženo do veřejných knih.

Práva a povinnosti spoluvlastníků:

a) vzhledem k společné věci;

§ 211.

Správa společné věci přísluší všem spoluvlastníkům vespolek. Ve věcech týkajících se jen řádné správy a užívání společné věci rozhoduje většina hlasů. Většina hlasů spoluvlastnických se ve všech případech počítá podle velikosti podílů.

§ 212.

Jde - li však o důležité změny, které se navrhuje k zachování nebo k výhodnějšímu užívání společné věci, mohou přehlasování spoluvlastníci vyzvat většinu, aby jim dala jistotu proti budoucí škodě, a nedostane - li se jim jistoty, mohou se domáhati zrušení společenství.

§ 213.

Nebude - li jistota dána a nechtějí - li nebo nemohou-li (§ 206) přehlasování spoluvlastníci zrušiti společenství, rozhodne los anebo

§ 209.

Povinnosť k spoločenstvu časové neobmedzenému nemôže byť zriadená.

§ 210.

Obmedzenie práva nakladať voľne podielom pôsobí proti tretím osobám len vtedy, keď bolo vložené do verejných kníh.

Práva a povinnosti spoluvlastníkov,

a) vzhľadom na spoločnú vec

§ 211.

Správa spoločnej veci prislúcha všetkým spoluvlastníkom vospolek. O riadnej správe a užívaní spoločnej veci rozhoduje väčšina hlasov. Väčšina spoluvlastníckych hlasov sa počíta vo všetkých prípadoch podľa veľkosti podielov.

§ 212.

Ale ak ide o dôležité zmeny, ktoré sa navrhuje na zachovanie alebo na výhodnejšie užívanie spoločnej veci, prehlasování spoluvlastníci môžu vyzvať väčšinu, aby im dala zábezpeku proti budúcej škode, a ak sa im nedostane zábezpeka, môžu sa domáhať zrušenia spoločenstva.

§ 213.

Ak sa neposkytne zábezpeka a ak prehlasování spoluvlastníci nechcú alebo nemôžu (§ 206) zrušiť spoločenstvo, rozhodne los alebo

rozhodce anebo, jestliže se o to neb ono jednomyslně neshodnou, soudce, zdali se má změna učiniti beze vší výhrady aneb na zajištění, či vůbec nikoli.

§ 214.

Týmto způsobem se rozhodne také tehdy, když si jsou hlasy spoluvlastníků rovny nebo když se nedosáhne většiny. [61]

§ 215.

Má-li býti zřízen správce společné věci, rozhodne o jeho výběru většina hlasů, a není-li jí, soudce.

§ 216.

Správce společné věci má právní postavení příkazníka; jest jednak povinen vydati řádný počet, jednak však jest oprávněn sraziti všechny užitečné náklady. To platí i tehdy, když spravuje jeden spoluvlastník společnou věc bez příkazu ostatních.

§ 217.

Svěři-li se správa několika osobám, rozhoduje mezi nimi většina hlasů.

b) vzhledem k užitkům, závadám a zúčtování;

§ 218.

Úžitky ze společné věci se dělí podle poměru podílů. Nehodí-li se úžitky k tomu, aby se dělily, prodají se

rozhodca alebo ak sa o tom alebo onom jednomyseľne nedohodnú, sudca, či sa má zmena urobiť bez všetkej výhrady alebo pri zaistení, či vôbec nie.

§ 214.

Týmto spôsobom sa rozhodne aj vtedy, keď hlasy spolu-vlastníkov sú si rovné alebo keď sa nedosiahne väčšina.

§ 215.

Ak má byť ustanovený správca spoločnej veci, o jeho výbere rozhodne väčšina hlasov, a ak jej niet, sudca.

§ 216.

Správca spoločnej veci má právne postavenie obstarávateľa; jednak je povinný riadne vyúčtovať, jednak však je oprávnený sraziť si všetky užitočné náklady. To platí i vtedy, keď jeden spoluvlastník spravuje spoločnú vec bez príkazu ostatných.

§ 217.

Ak sa správa sverí niekoľkým osobám, rozhoduje medzi nimi väčšina hlasov.

b) Vzhľadom na úžitky, bremená a zúčtovanie.

§ 218.

Úžitky zo spoločnej veci delia sa podľa pomeru podielov. Ak úžitky nie sú súčasne na to, aby sa delily,

veřejnou dražbou a čistý výtěžek se rozdělí. Rozdělení užitků lze se domáhati, jakmile jsou vybrány, jestliže si povaha věci nežadá rozdělení v jiné době.

§ 219.

Ve vzájemném poměru nesou spoluvlastníci náklady na správu a závady, které vážnou na společné věci nebo k ní náležejí, podle poměru svých podílů.

§ 220.

Každý spoluvlastník se může domáhati, aby byl vydán počet ze správy, jakmile se skončí spoluvlastnictví nebo období odpovídající povaze správy, a mimoto, když se vyskytnou důležité důvody.

§ 221.

Spoluvlastník, který nic nenamítal proti účetní závěrce (bilanci) nebo který nemá práva na účet, může se přece domáhati úplného vyúčtování jak za minulou dobu, tak i budoucně, vyskytne-li se nepoctivost, třebas jen v některé části správy.

c) vzhledem k rozdělení společné věci.

§ 222.

Rozdělení společné věci se stane za souhlasu všech spoluvlastníků. Nemohou-li se [52] dohodnouti, rozhodne los nebo rozhodce nebo,

predajú sa na verejnej dražbe a čistý útržok sa rozdělí. Možno sa domáhať rozdelenia užitkov, len čo sa vyberú, ak povaha veci nevyžaduje rozdelenie v inom čase.

§ 219.

Vo vzájomnom pomere spoluvlastníci nesú náklady na správu a bremená, ktoré viaznu na spoločnej veci alebo k nej patria, podľa pomeru svojich podielov.

§ 220.

Spoluvlastník sa môže domáhať vyúčtovania zo správy, len čo sa skončí obdobie zodpovedajúce povahe správy alebo spoluvlastníctvu vôbec, a mimo toho, keď sa vyskytnú dôležité príčiny.

§ 221.

Spoluvlastník, ktorý nič nenamíeta proti vyúčtovaniu (bilancii) alebo ktorý nemá naň práva, predsa sa môže domáhať úplného vyúčtovania tak na minulú dobu, ako i budúcu, ak sa vyskytne nestatočnosť, hoci len v niektorej časti správy.

§ 222.

Na rozdelenie spoločnej veci treba súhlas všetkých spoluvlastníkov. Ak sa nemôžu dohodnúť, rozhodne lós alebo rozhodca alebo ak sa

nesjednotí-li se jednomyslně na některém z těchto prostředků, soudce. Nedají-li se ze společné věci utvořit dílce odpovídající přesně podílům spoluvlastníků, může rozhodce nebo soudce rozdíl v hodnotě vyrovnati penězi, ale nejvýše tak, že peníz přikázaný jednotlivému spoluvlastníku nepřevýší deset ze sta hodnoty jeho dílce.

§ 223.

Spoluvlastník nemovité věci se stane vlastníkem svého dílce teprve zápisem do veřejné knihy.

§ 224.

Když se dělí pozemky, vyznačí se nové hranice patrně a nezměnitelně a takovým způsobem, aby se uvarovalo podvodu a omylu. Při tom je šetřiti příslušných ustanovení o vyznačení nesporných hranic.

§ 225.

Rozdělení společné věci není na újmu osobám, kterým přísluší práva zástavní, služebnosti a jiná práva na ní váznuocí.

nedohodnú jednomyseľne na niektorom z týchto spôsobov, sudca. Ak sa zo spoločnej veci nedajú utvoriť diely zodpovedajúce presne podielom spoluvlastníkov, rozhodca alebo sudca môže utvoriť diely len približne zodpovedajúce podielom spoluvlastníkov a rozdiely vyrovnat peniazmi, ale to len vtedy, keď suma, ktorú jednotlivý spoluvlastník má dostať, nepřevýši desať zo sta hodnoty jeho dielu.

§ 223.

Spoluvlastník sa stane vlastníkom svojho dielu rovnakým spôsobom, akým sa nadobúda vlastníctvo. Pri podmienkach, pri ktorých je prípustná správa, možno sa domáhať nápravy i po súdnom rozdelení.

§ 224.

Keď sa delia pozemky, vyznačia sa nové hranice jasne a nezmeniteľné, aby sa predišlo podvodu a omylu. Pritom treba zachovať ustanovenia o vyznačení nesporných hraníc.

§ 225.

Rozdelenie spoločnej veci nemôže byť na újmu osobám, ktorým prislúchajú záložné práva, služobnosti a iné práva na nej viaznuce.

§ 226.

Dělí-li podle § 222 knihovní předmět soudce, přikáže závady váznuocí na podílech jednotlivých spoluvlastníků na dílce, které případnou těmto spoluvlastníkům, jakož i na částku připadající jim snad na vyrovnání, a to v takovém pořadí, jaké závadám příslušelo na spoluvlastnických podílech.

§ 227.

Rozdělí-li se panující pozemek, trvá služebnost pro všechny dílce zpravidla dále, nesmí však tím býti rozšířena ani se státi obtížnější. Prospívá-li služebnost jen některým dílcům, zaniká vzhledem k dílcům ostatním.

§ 228.

Rozdělí-li se služebný pozemek a postihuje-li služebnost jen některý dílec, zaniká na dílcích ostatních.

§ 229.

Poskytuje-li nějaká služebnost nebo reálné břemeno právo k užitkům, může, když se dělí pozemek panující, každá z oprávněných osob, a když se dělí pozemek zatížený, každá z obtížených [58] osob žádati, aby bylo vykonávání upraveno soudem. Vykonávání se upraví vzhledem k povaze a k účelovému určení práva, jakož i k poměru velikosti a k hospodářské zvláštnosti jednotlivých dílců tak, aby se to srovnávalo slušně

§ 226.

Ak knihovný predmet delí sudca, prikáže bremená viaznúce na podieloch jednotlivých spoluvlastníkov na diely, ktoré prípadnú týmto spoluvlastníkom, ako i na sumu azda im pripadajúcu na vyrovnanie, a to v takom poradí, aké prislúchalo bremenám na spoluvlastníckych podieloch.

§ 227.

Ak sa rozdelí panujúci pozemek, služobnosť trvá zpravidla ďalej pre všetky diely, nesmie sa však tým rozšíriť ani stať obťažnejšou. Ak je služobnosť na prospech len niektorým dielom, zaniká vo vzťahu k ostatným dielom.

§ 228.

Ak sa služobný pozemek rozdelí a ak služobnosť zatažuje len niektorý diel, zaniká na ostatných dieloch.

§ 229.

Ak nejaká služobnosť alebo reálne bremeno poskytuje právo na úžitky, môže, keď sa delí panujúci pozemek, každá z oprávněných osôb, a keď sa delí zatažený pozemek, každá z obťažených osôb žiadať, aby sa vykonávanie upravilo súdom. Vykonávanie sa upraví vzhľadom na povahu a na účelové určenie práva, ako i na pomer, veľkosť a na hospodárske zvláštnosti jednotlivých dielov tak, aby sa to srovnávalo slušne so

s veškerými zájmy a aby se zatížení nezvětšilo.

§ 230.

Rozhodce nebo soudce při dělení pozemku také rozhodne, má-li některý spoluvlastník na dílci jiného spoluvlastníka zapotřebí nějaké služebnosti k tomu, aby mohl svého dílce užívat, a za jakých podmínek se mu má služebnost zřídit.

§ 231.

Není-li možno věc společnou rozdělit vůbec nebo je-li to možno jen se značným znehodnocením, prodá se veřejnou dražbou a stržené peníze se rozdělí mezi spoluvlastníky podle jejich podílů.

§ 232.

Mezníky a společné listiny nelze dělit. Listiny společné se uloží, není-li tomu jinak nic na závadu, u nejstaršího spoluvlastníka. Ostatní spoluvlastníci obdrží na společný náklad ověřené opisy.

Rozhrady.

§ 233.

Mezníky, meze, ploty umělé i živé, ohrady, zdi, soukromé strouhy, brázdy a jiné podobné rozhrady, jež jsou mezi pozemky sousedními, pokládají se za společné, ač neukazují-li znaky, nápisy, jiné

všetkými záujmy a aby sa zafaženie nezväčšilo.

Takého predpisu v slovenskom práve niet.

§ 230.

Rozhodca alebo sudca pri delení pozemkov rozhodne tiež o tom, či je niektorému spoluvlastníkovi potrebná nejaká služobnosť na diele iného spoluvlastníka na to, aby mohol svoj diel užívať, a pri akých podmienkach sa mu má služobnosť zriadiť.

§ 231.

Ak vôbec nemožno rozdeliť spoločnú vec alebo ak je to možné len so značným znehodnotením, predá sa na verejnej dražbe a utržené peniaze sa rozdelia medzi spoluvlastníkov podľa ich podielov.

§ 232.

Medzníky a spoločné listiny nemožno deliť. Spoločné listiny sa uložia, ak tomu inak nič neprekáža, u najstaršieho spoluvlastníka. Ostatní spoluvlastníci dostanú, ak o to žiadajú, na spoločné trovy overené odpisy.

Rozhrady.

§ 233.

Medzníky, medze, ploty, umelé i živé, ohrady, múry, súkromné strouhy, brázdy a iné podobné rozhrady, ktoré sú medzi susednými pozemkami, pokládajú sa za spoločné, ak len znaky, nápisy,

známky nebo listiny, že tomu je jinak.

§ 234.

Spoluvlastník smí společně zdi užívatí na své straně až do polovice tloušťky a udělati výklenky a skříně ve zdi tam, kde jich na druhé straně dosud není; avšak nesmí se stavba nižádnými zařízeními vydávati v nebezpečí, ani se nesmí jakkoliv překážeti sousedovi v užívání jeho části. Obdobně platí, jde-li o jiné rozhrady.

§ 235.

Na udržování takových společných rozhrad přispívají všichni spoluvlastníci poměrně. Kde jsou rozhrady dvojité nebo kde je vlastnictví [54] rozděleno, udržuje každý svým nákladem to, co je jeho.

§ 236.

Jsou-li na vrchu rozhrady položeny cihly, latě nebo kamení tak, že vyčnívají jen na jednu stranu nebo k ní mají svah, anebo jsou-li pilíře, sloupy, koly a t. p. do země zapuštěny jen na jedné straně, je v pochybnosti vlastnictví rozhrady na této straně, ač nevychází-li z toho, co s obojí strany na rozhradu je položeno nebo do ní zapuštěno, anebo z jiných zvláštních známek, že tomu je jinak. Také ten se pokládá za samovlastníka zdi, kdo nesporně drží zeď stejně vysokou a tlustou v stejném směru pokračující.

listiny, iné známky alebo pomôcky neukazujú, že je tomu inak.

§ 234.

Spoluvlastník smie spoločný múr užívať na svojej strane až do polovice hrúbky a urobiť výklenky a skrine v múre tam, kde ich na druhej strane doteraz niet; avšak stavba nesmie sa vydávať nebezpečenstvu nijakými zariadeniami, ani sa susedovi nesmie akokoívek prekážať v užívaní jeho časti.

§ 235.

Na udržovanie takých spoločných rozhrad prispievajú všetci spoluvlastníci pomerne. Kde sú rozhrady dvojité alebo kde je vlastnictvo rozdelené, každý udržuje na svoj náklad to, čo je jeho.

§ 236.

Ak sú na vrchu rozhrady položené tehly, laty alebo kamene tak, že vyčnievajú len na jednu stranu alebo k nej majú svah, alebo ak sú piliere, stĺpy, koly a pod. do zeme zapustené len na jednej strane, v prípade pochybnosti vlastnictvo rozhrady je na tejto strane, ak len z toho, čo je s obidvoch strán položené na rozhradu alebo do nej zapustené, alebo z iných zvláštnych známok nevysvitá, že je tomu inak. Aj ten sa pokladá za samovlastníka múru, kto nesporné drží múr rovnako vysoký a hrubý, pokračujúci v rovnakom smere.

§ 237.

Vlastník není povinen, aby rozpadlou zeď nebo ohradu znovu postavil; má však povinnost, aby ji udržoval v dobrém stavu, kdyby bylo se obávat, že otvorem vzejde sousedovi škoda. Každému vlastníku je dále pečovat, aby jeho prostranství bylo, kde toho potřeba vyžaduje, vhodně uzavřeno a od cizího prostranství odděleno, a to, není-li jiné místní zvyklosti, po pravé straně jeho hlavního vchodu. Vyskytnou-li se případy, v kterých se nevystačí s tímto předpisem, rozhodne los nebo rozhodce nebo, nesjednotí-li se hraničníci jednomyslně na některém z těchto prostředků, soudce, jak je rozhradu zřídit a čím nákladem.

Obnova a úprava hranic.

§ 238.

Jsou-li hranice mezi dvěma pozemky tak porušeny, že by se mohly státi neznatelné, nebo jsou-li skutečně neznatelné nebo pochybné, je každý hraničník oprávněn žádati, aby byly soudně obnoveny nebo upraveny.

§ 239.

Jsou-li hranice pochybné, určí se podle poslední pokojné držby. Nelze-li ji zjistiti, rozdělí soud spornou plochu podle slušného uvážení, žaloba z lepšího práva zůstává vyhrazena.

§ 237.

Vlastník nie je povinný znova postaviť svoju rozhradu, ktorá sa rozpadla; má však povinnosť udržiavať ju v dobrom stave, ak je obava, že pre otvor vznikne susedovi škoda. Každý vlastník má sa ďalej starať, aby jeho priestranstvo, kde to potreba vyžaduje, bolo vhodne uzavreté a od cudzieho priestranstva oddelené, a to, ak niet inej miestnej zvyklosti, s pravej strany jeho hlavného vchodu. Ak sa vyskytnú prípady, v ktorých sa nevystačí s týmto predpisom, rozhodne los alebo rozhodca alebo ak sa susedia nedohodnú jednomyseľne na niektorom z týchto spôsobov, sudca, ako treba rozhradu zriadiť a na čí náklad.

Obnova a oprava hraníc.

§ 238.

Ak si hranice medzi dvoma pozemkami tak porušené, že by sa mohly stať neznateľnými, alebo ak sú skutočne neznateľné alebo pochybné, každý sused je oprávnený žiadať, aby boli súdne obnovené alebo upravené.

§ 239.

Ak sú hranice pochybné, určia sa podľa poslednej pokojnej držby. Ak ich nemožno zistiť, súd rozdelí spornú plochu podľa slušného uváženia. Žaloba na základe silnejšieho práva zostáva vyhradená.

§ 240.

Společenství jiných práv věcných. Ustanovení o spoluvlastnictví platí přiměřeně o společenství jiných práv věcných. [55]

Hlava 11.**Právo stavby.**

Pojem.

§ 241.

Pozemek může být zatížen věcným právem jiné osoby (stavebníka), mít stavbu na jeho povrchu nebo pod povrchem (právo stavby). Nezáleží na tom, zdali jde o stavbu již zřízenou či dosud nezřízenou.

§ 242.

Právo stavby může být zřízeno tak, že se vztahuje i na pozemek, kterého není potřebí ke stavbě, který však slouží k jejímu lepšímu užívání.

§ 243.

Právo stavby je věc nemovitá. Také stavba se spravuje ustanoveními o věcech nemovitých, ale není věcí samostatnou.

Vznik a zánik práva stavby.

§ 244.

Právo stavby vzniká, jakmile se zapíše jako závada zatíženého pozemku. Právo stavby nemohou

§ 240.

Spoločnosť iných vecných práv. Ustanovenia o spoluvlastníctve platia primerane o spoločnosti iných vecných práv.

Hlava 12.**Právo stavby.**

Pojem.

§ 241.

Pozemok môže byť zaťažený vecným právom inej osoby (stavebníka) mať stavbu na jeho povrchu alebo pod povrchem (právo stavby). Nezáleží na tom, či ide o stavbu už postavenú či doteraz nepostavenú.

§ 242.

Právo stavby možno zriadiť tak, že sa vzťahuje i na pozemok, ktorý nie je potrebný na stavbu, ktorý však slúži jej lepšiemu užívaniu.

§ 243.

Právo stavby je nehnuteľná vec. Aj stavba sa spravuje ustanoveniami o nehnuteľných veciach, ale nie je samostatnou vecou.

Vznik a zánik práva stavby.

§ 244.

Právo stavby vzniká, len čo sa zapíše ako bremeno zaťaženého pozemku. Pred právom stavby

v pořadí předcházeti práva zástavní a jiné závady, které jdou na platy peněžité nebo se přiči účelu práva stavby.

§ 245.

Právo stavby lze zřídit jen jako právo dočasné. Konečný den doby, na kterou je zřízeno, musí být patrný z knihovního zápisu.

§ 246.

Právo stavby lze zřídit za plat nebo bezplatně. Záleží-li plat v opakujících se dávkách (stavební plat), nemohou být jeho výměra a splatnost učiněny závislé na nejistých událostech budoucích. Stavební plat lze zajistit na právu stavby jaké reálné břemeno.

§ 247.

Právo stavby nemůže být omezeno rozvazovací výminkou.

§ 248.

Prodloužit lze trvání práva stavby jen se souhlasem těch, pro které jsou na zatíženém [56] pozemku zapsána knihovní práva v pořadí za právem stavby.

§ 249.

Zřekne-li se stavebník práva stavby, může vlastník zatíženého pozemku podle listin prokazujících tuto skutečnost převést pro dobu ještě neuběhlou právo stavby na sebe nebo na jinou osobu.

nemôžu v poradí predchádzať záložné práva a iné bremená, ktoré sa vzťahujú na peňažné plnenia alebo sa pričia účelu práva stavby.

§ 245.

Právo stavby možno zriadiť len ako dočasné právo. Konečný deň doby, na ktorú je zriadené, musí byť zjavný z knihovného zápisu.

§ 246.

Právo stavby možno zriadiť za odplatu alebo bezodplatne. Ak sa odplata skladá z opakujúcich sa dávok (stavebná odplata), jej výmera a sročnosť sa nemôžu urobiť závislými od budúcich neistých udalostí. Stavebnú odplatu možno zaistiť na právo stavby ako reálne břemeno.

§ 247.

Právo stavby nemožno obmedziť rozvazovacou podmienkou.

§ 248.

Trvanie práva stavby možno predĺžiť len so súhlasom tých, pre ktorých sú na zaťaženom pozemku zapísané knihovné práva v poradí za právom stavby.

§ 249.

Ak sa stavebník zriekne práva stavby, vlastník zaťaženého pozemku môže podľa listín preukazujúcich toto zrieknutie previesť na dobu, ktorá ešte

§ 250.

Výmaz práva stavby předtím, než uplyne jeho doba, může se bez souhlasu osob, které na něm nabyly knihovných práv, státi jen s tím obmezením, že právní následky výmazu se zřetelem k těmto právům nastanou teprve jich výmazem.

Právní poměry z práva stavby.

§ 251.

Co do zřízení stavby úmluvě vyhovující, co do stavebních změn, užívání stavby a pod. má stavebník stejná práva jako vlastník, co do jinakého užívání pozemku zatíženého právem stavby má, není-li vyjednáno nic jiného, stejná práva jako poživatel.

§ 252.

Smlouvou může býti stavebníkovi uloženo, aby provedl stavbu do určité doby.

§ 253.

Právo stavby může stavebník zciziti i zatížit. Právo stavby přechází na dědice.

§ 254.

Není-li nic jiného vyjednáno, přísluší stavebníku předkupní právo na stavební pozemek

neuplynula, právo stavby na seba alebo na inú osobu.

§ 250.

Výmaz práva stavby skôr, než uplynula jeho doba, môže sa stať bez súhlasu osôb, ktoré naň nadobudly knihovné práva, len s tým obmedzením, že právne následky výmazu so zreteľom na tieto práva nastanú až ich výmazom.

Právne pomery z práva stavby.

§ 251.

Co do stavby vyhovujúcej dohovoru má stavebník rovnaké práva ako vlastník, čo do inakšieho užívania pozemku zaťaženého právom stavby má rovnaké práva ako poživateľ, ak sa nedojednalo nič iného.

§ 252.

Smlouvou možno stavebníkovi uložiť, aby stavbu postavil do určitého času.

§ 253

Stavebník môže právo stavby scuziť i zaťažiť. Právo stavby prechádza na dedičov.

§ 254.

Ak sa neujednalo nič iné, stavebníkovi prislúcha predkupné právo na stavebný pozemok

a vlastníku tohoto pozemku na právo stavby.

§ 255.

Z práva stavby přísluší žaloba proti každému, kdo neprávem zdržuje stavbu nebo stavební pozemek, nebo jinak právo stavby ruší.

§ 256.

Není-li nic jiného vyjednáno, je vlastník stavebního pozemku, když právo stavby zanikne uplynutím doby, na kterou bylo zřízeno, povinen dáti stavebníkovi za stavbu náhradu. [57]

§ 257.

Výše náhrady i způsob odhadu mohou býti ustanoveny již napřed, jinak se hradí polovina hodnoty, kterou té doby stavba má.

§ 258.

Zástavní a jiná práva váznoucí na právu stavby postihují náhradu.

§ 259.

Práva a povinnosti účastníků mohou býti smlouvou upraveny jinak, jen pokud to zákon dopouští. Dopuštěné úmluvy lze zapsati do veřejných knih a působí pak proti osobám třetím.

a vlastníkovi tohto pozemku na právo stavby.

§ 255.

Stavebník na ochranu svojho práva na stavbu alebo na stavebný pozemok má žaloby obdobné žalobám z vlastníctva a z domnelého vlastníctva.

§ 256.

Ak sa neujednalo nič iného, vlastník stavebného pozemku je povinný dať stavebníkovi náhradu za stavbu, keď právo stavby zanikne uplynutím doby, na ktorú bolo zriadené.

§ 257.

Výška náhrady aj spôsob odhadu môžu sa ustanoviť už napred. Ináč sa vynahradí polovica hodnoty, ktorú má stavba v čase, o ktorý ide.

§ 258.

Záložné a iné práva, viaznúce na práve stavby, zaťažujú náhradu.

§ 259.

Práva a povinnosti účastníkov sa môžu smlouvou upraviť inakšie, len pokiaľ to zákon nevyklučuje. Dopustené dohody možno zapísať do verejných kníh a potom pôsobia proti tretím osobám.

Hlava 12. Služebnosti.

Pojem.

§ 260.

Věc může být zatížena ve prospěch jiných osob užívacími právy věcnými (služebnostmi).

§ 261.

Vlastník může zatížit svůj pozemek služebností ve prospěch užívání jiného svého pozemku.

§ 262.

Je-li služebnost užívati cizího pozemku (služebného) spojena s vlastnictvím jiného pozemku (panujícího) tak, aby se mohlo tohoto pozemku užívati s větším prospěchem nebo s větším pohodlím, je to služebnost pozemková. Jinak je to služebnost osobní. Hlavní druhy služebností pozemkových jsou služebnosti domovní a polní.

Obvyklejší způsoby:

a) služebností domovních;

§ 263.

Obvyklejší domovní služebnosti jsou práva:

1. aby vlastník své stavení o cizí stavení opřel;
2. aby trám do cizí zdi zapustil;
3. aby si okno v cizí zdi pro světlo,

Hlava 13. Služobnosti.

Pojem.

§ 260.

Ak je vec zaťažena vecným užívacím právom v prospech inej osoby, viazne na nej služobnosť.

§ 261.

Vlastník môže zaťažiť svoj pozemok služobnosťou v prospech iného svojho pozemku.

§ 262.

Ak je služobnosť užívateľ cudzí pozemok (služobný) spojená s vlastníctvom iného pozemku (panujúceho) tak, aby sa tento pozemok mohol užívať s väčším prospěchom alebo s väčším pohodlím, je to pozemková služobnosť. Ináč je to osobná služobnosť. Hlavné druhy pozemkových služobností sú domové služobnosti a poľné služobnosti.

Obvyklejšie spôsoby služobnosti,

a) domové služobnosti.

§ 263.

Obvyklejšie domové služobnosti sú práva: aby vlastník oprel svoje stavenie o cudzie stavenie; aby zapustil hradu do cudzieho múru; aby si urobil okno v cudzom múre pre svetlo, vzduch alebo výhľad; aby

vzduch nebo vyhlídku zřídil;
 4. aby střechu nebo arkýř do susedova vzduchového prostoru nebo sklep [58] pod povrchem susedova pozemku vystavěl;
 5. aby okapovou vodu na cizí pozemek sváděl;
 6. aby vodu a splašky na pozemek susední lil nebo po něm sváděl.
 Tyto a podobné služebnosti opravňují vlastníka domu, aby něco na susedově pozemku podnikl, a sused je povinen to snášeti.

§ 264.

Jinými služebnostmi domovními je vlastník pozemku služebného zavázán k tomu, aby něco opominul, co by jinak podniknouti směl. Jest jimi zejména povinnost:
 7. aby domu svého nezvyšoval;
 8. aby neodnímal panujícímu pozemku ani světla ani vzduchu;
 9. ani vyhlídky;
 10. aby odtok se střechy svého domu neodváděl s pozemku suseda, jemuž pozemek zavlažuje nebo jemuž jinak slouží.

§ 265.

b) služebností polních.

Polní služebnosti jsou zejména:

1. právo stezky, průhonu dobytka nebo vozové cesty;
2. právo čerpati vodu, napájeti dobytek a odváděti nebo přiváděti vodu;
3. právo dobytek hlídati a pásiti;
4. kámen lámati, písek a hlínu kopati a vápno páliiti.

staval do susedovho vzduchového priestoru alebo pod povrcom susedovho pozemku; aby svádzal odkvapovú vodu na cudzí pozemok; aby lial vodu a oplaky na susedný pozemok alebo ich po ňom svádzal. Tieto a podobné služobnosti oprávňujú vlastníka domu, aby niečo podnikol na susedovom pozemku, a sused je povinný to znášať.

§ 264.

Inými domovými služobnosťami je vlastník služobného pozemku zaviazaný na to, aby niečo nekonal, čo by inak podniknúť smel. Je to najmä povinnosť: aby svoj dom nezvyšoval; aby panujúcemu pozemku neodnímal ani svetlo, ani vzduch, ani výhľad; aby odtok so strechy svojho domu neodvádzal s pozemku suseda, ktorému pozemok zavlažuje alebo ktorému inak slúži.

§ 265.

b) Polné služobnosti.

Polné služobnosti sú najmä: právo chodníka, priehonu dobytka alebo vozovej cesty; právo čerpať vodu, napájať dobytok a odvádzať alebo privádzať vodu; právo dobytok strážiť a pásť; kameň lámať, piesok a hlinu kopáť a vápno páliť.

§ 266.

Způsoby služebností osobních.

Osobní služebnosti jsou zejména: právo užívací a právo požívací.

Nabytí služebností.

§ 267.

Služebnost se zakládá zejména na smlouvě, na posledním pořízení, na výroku soudu nebo úřadu nebo na vydržení.

§ 268.

Zřizuje-li se služebnost k věci zapsané ve veřejných knihách právním jednáním, je k jejímu vzniku potřebí vkladu nebo záznamu ve veřejných knihách; zřizuje-li se k pozemku ve veřejných knihách nezapsanému nebo k stavbě dočasné (§ 192), je potřebí uložit listinu u soudu.

§ 269.

Kdy vzniká služebnost podle výroku soudu nebo úřadu a čeho je třeba k tomu, aby [59] vznikla, podává se z ustanovení o těchto výrocích. Je-li služebnou věcí věc zapsaná ve veřejných knihách, budiž i v tomto případě služebnost do knih zapsána; je-li služebnou věcí pozemek ve veřejných knihách nezapsaný nebo dočasná stavba (§ 192), budiž uložena listina u soudu.

§ 266.

Spôsoby osobných služobností.

Osobné služobnosti sú najmä: užívacie právo a požívacie právo.

Nadobudnutie služobností.

§ 267.

Služobnosť sa zakladá najmä na smluve, na poslednom poriadku, na výroku súdu alebo úradu alebo na vydržaní.

§ 268.

Ak sa služobnosť zriaďuje na vec zapísanú vo verejných knihách právnym úkonom, je na jej vznik potrebný vklad alebo záznam vo verejných knihách; ak sa zriaďuje na pozemok nezapísaný vo verejných knihách alebo na dočasnú stavbu (§ 192), potrebné je uložiť listinu na súde.

§ 269.

Kedy vzniká služobnosť podľa výroku súdu alebo úradu a čo je potrebné na to, aby vznikla, vyplýva z ustanovení o týchto výrokoch. Ak je služobnou vecou nehnuteľná vec, má byť i tu služobnosť zapísaná vo verejných knihách alebo má byť uložená listina.

§ 270.

Služebností pásti na cizích pozemcích a bráti lesní úžitky, pak služebností pozemkových, je-li služebným pozemkem les, lze nabýti jen podle smlouvy, posledního pořízení nebo podle výroku soudu nebo úřadu, bylo-li příslušným úřadem prohlášeno, že se srovnávají s potřebami hospodářství polního a lesního. Tyto služebnosti mohou býti zřízeny jen jako vykupitelné a podmínky výkupu musí býti při zřízení služebnosti určeny.

Právní poměry ze služebností.

§ 271.

Služebnosti se shodují v tom, že vlastník služebné věci není povinen, aby něco konal, nýbrž toliko, aby snášel výkon práva oprávněnou osobou anebo opominul to, co by jinak jako vlastník činiti směl.

§ 272.

Oprávněná osoba je proto povinna nésti náklad na zachování a opravy věci, která je pro služebnost určena. Užívá-li však věci i ten, kdo je služebností obtížen, je buď povinen, aby na náklad poměrně přispíval, nebo může své užívání pustiti.

§ 273.

Vlastník panujícího pozemku smí sice své právo vykonávat, jak se mu líbí, než služebnosti nesmějí býti

§ 270.

Služobnosti pást na cudzích pozemkoch a brať lesné úžitky, ďalej pozemkové služobnosti, ak je služobným pozemkom les, nemožno nadobudnúť vydržaním, a iným spôsobom možno ich nadobudnúť len vtedy, ak príslušný úrad vyhlásil, že sa srovnávajú s potrebami poľného a lesného hospodárstva. Tieto služobnosti možno zriadiť len ako vykupiteľné a podmienky výkupu musia byť určené pri zriadení služobnosti.

Právne pomery zo služobností.

§ 271.

Služobnosti sa shodujú v tom, že vlastník služobnej veci nie je povinný niečo konať, ale len znášať vykonávanie práva oprávněnou osobou alebo nerobiť to, čo by inak ako vlastník robiť smel.

§ 272.

Preto oprávněná osoba je povinná znášať náklad na zachovanie a opravy veci, ktorá je pre služobnosť určená. Ale ak vec užíva i ten, kto je služobnosťou obťažovaný, povinný je na náklad pomerne prispievať. Ak nechce prispievať, môže svoje užívanie pustiti.

§ 273.

Vlastník panujúceho pozemku smie svoje právo vykonávať, ako sa mu páči. Služobnosti sa však nesmú

rozšiřovány, nýbrž mají býti spíše zužovány, pokud to dovoluje jejich povaha a účel, pro který byly zřízeny. Není-li míra pozemkové služebnosti určena, rozhoduje potřeba panujícího pozemku.

§ 274.

Služebnost pozemkovou nelze spojit s jiným pozemkem panujícím a služebnost osobní nelze převést na jinou osobu. K prostoru pod povrchem lze však zřídit věcná práva uživacích jako zcizitelná a dědičná,

§ 275.

Nehledí-li se k ustanovením hlavy desáté o změnách služebností rozdělením služebné věci [50] nebo panujícího pozemku mezi spoluvlastníky, nemění se služebnost, když se oddělí některé části z věci služebné nebo když k ní přibudou nové, ani změnami v rozsahu panujícího pozemku. Ani změny v hospodářství na panujícím pozemku nic na služebnosti nemění.

§ 276.

K věci lze zřídit i několik služebností, pokud novější právo není na újmu právům starším.

Jak se užije těchto pravidel při obvyklých služebnostech pozemkových.

rozširovať, majú sa skôr zužovať, pokiaľ to dovoluje ich povaha a účel. Ak miera pozemkovej služobnosti nie je určená, rozhoduje potreba panujúceho pozemku.

§ 274.

Pozemkovú služobnosť nemožno spojiť s iným panujúcim pozemkom a osobnú služobnosť nemožno previesť na inú osobu. Na priestor pod povrchom možno však zriadiť vecné užívacie práva ako scudziteľné a dedičné.

§ 275.

Ak sa nehladí na ustanovenia o zmenách služobností rozdelením služobnej veci alebo panujúceho pozemku medzi spoluvlastníkov, nemení sa služobnosť, keď sa oddelia niektoré časti zo služobnej veci alebo keď k nej pribudnú nové, ani zmenami v rozsahu panujúceho pozemku. Ani zmeny v hospodárení na panujúcom pozemku nič nemenia na služobnosti.

§ 276.

Na vec možno zriadiť i niekoľko služobností, pokiaľ novšie právo nie je na újmu starším právam.

Ako sa použijú tieto pravidlá pri pozemkových služobnostiach

§ 277.

Opora cizího stavení a trámu. Kdo je povinen nésti břímě sousedního stavení nebo snášeti zapuštění cizího trámu v své zdi, je také povinen, aby poměrně přispíval na udržování zdí, podpěr nebo stěn. Nelze se však na něm domáhati, aby panující pozemek podpíral.

§ 278.

Služebnost okna. Služebnost okna dává jen právo na světlo a vzduch. Má-li se z okna vyhlížeti, musí to býti zvláště povoleno. Kdo práva na vyhlížení nemá, může býti přidržen, aby okno zamřízoval. Kdo má služebnost okna, má i povinnost opatrovati otvor.

§ 279.

Služebnost okapu. Kdo má služebnost okapu, má právo na stok vody dešťové na cizí střechu buď volně nebo po žlabě; svou střechu smí sice zvýšiti, ale nesmí služebnost tím ztížiti. Napadne-li mnoho sněhu, je povinen včas jej odklíditi, jakož i svodní žlab v dobrém stavu udržovati.

Právo na svod dešťové vody.

§ 280.

Kdo má právo na svod vody dešťové se sousední střechy na svůj pozemek, je povinen hraditi sám

§ 277.

Opora cudzieho stavania a hrady. Kto je povinný znášať bremeno susedného stavania alebo znášať zapustenie cudzej hrady vo svojom múre, je tiež povinný pomerne prispievať na udržovanie múru, podpier alebo stien. Nemožno sa však na ňom domáhať, aby panujúci pozemok podpíeral.

§ 278.

Služobnosť okna. Služobnosť okna v cudzom múre dáva len právo na svetlo a vzduch. Ak má byť z okna výhľad, musí sa to osobitne povoliť. Kto nemá práva na výhľad, môže byť zaviazaný, aby okno zamrežoval. Kto má služobnosť okna, má i povinnosť opatrovať otvor.

§ 279.

Služobnosť odkvapu. Kto má služobnosť odkvapu, má právo na stok dažďovej vody na cudziu strechu alebo volne alebo po žlabe. Svoju strechu smie síce zvýšiť, ale nesmie tým sťažiť služobnosť. Povinný je svodný žlab udržiavať v dobrom stave, a ak napadne mnoho snehu, včas ho so svojej strechy odpratať.

Právo na svod dažďovej vody.

§ 280.

Kto má právo na svod dažďovej vody so susednej strechy na svoj pozemok, povinný je uhradiť sám

náklady na žlab, kádě a jiná k tomu potřebná zařízení. [61]

§ 281.

Je-li pro svod potřebí struh nebo stok, je věcí vlastníka panujícího pozemku, aby je zřídil, je však také povinen řádně je krytí a čistiti, aby tím ulehčoval břímě služebný pozemek zatěžující.

Služebnost stezky, průhonu dobytka a cesty vozové.

§ 282.

Služebnost stezky dává právo po ní choditi nebo lidskou silou dáti se dopravovati, pak právo, aby po ní také jiní k oprávněné osobě přicházeli. Se služebností průhonu dobytka je spojeno i právo jezdití ručními vozidly. Služebnost vozové cesty dává právo jezdití všelikými vozidly.

§ 283.

V právu stezky není obsaženo právo dáti se nositi zvířaty; v právu průhonu není obsaženo právo vláčeti těžká břemena po služebném pozemku; v právu vozové cesty není obsaženo právo hnáti puštěný dobytek.

§ 284.

Ti, kterým přísluší služebnost cesty, přispívají poměrně k udržování cest, mostů a lávek; vlastník

náklady na žlab, nádrže a iné zariadenia na to potrebné.

§ 281.

Ak sú pre svod potrebné struhy alebo stoky, je vecou vlastníka panujúceho pozemku, aby ich zriadil, je však tiež povinný riadne ich kryť a čistiť, aby tým uľahčoval bremeno zaťažujúce služobný pozemok.

Služobnosť chodníka, priehonu dobytka a vozovej cesty.

§ 282.

Služobnosť chodníka dáva právo po ňom chodiť alebo dať sa dopravovať ľudskou silou, ďalej právo, aby po ňom aj iní prichádzali k oprávnenej osobe. So služobnosťou priehonu dobytka je spojené i právo chodiť ručnými vozidlami. Služobnosť vozovej cesty dáva právo chodiť hocíjakými vozidlami.

§ 283.

V práve chodníka nie je obsiahnuté právo dávať sa nosiť zvieratmi; v práve priehonu nie je obsiahnuté právo vláčiť ťažké bremená po služobnom pozemku; v práve vozovej cesty nie je obsiahnuté právo hnať pustený dobytok.

§ 284.

Tí, ktorým prislúcha služobnosť cesty, prispievajú pomerne na udržovanie ciest, mostov a lávok;

pozemku přispívá tehdy, když těchto zařízení užívá (§ 272).

§ 285.

Plocha pro výkon těchto služebností musí být přiměřena potřebě a místu. Stanou-li se cesty povodní nebo jinou náhodou neschůdnými, lze se domáhati, neučinil-li již opatření příslušný úřad, aby byla vykázána nová plocha, než budou cesty uvedeny v předešlý stav.

§ 286.

Právo na vodu.

Kdo má právo na cizí vodu, má k ní také přístup.

§ 287.

Právo sváděti vodu.

Kdo má právo, aby vodu s cizího pozemku na svůj anebo se svého na cizí pozemek sváděl, je také oprávněn, aby na svůj náklad zřídil a [62] udržoval k tomu potřebná zařízení. Míra těchto zařízení se řídí potřebou panujícího pozemku.

Právo pastvy.

§ 288.

Nebyl-li určen druh, počet dobytka, čas a míra pastvy, když se právo pastvy propůjčovalo, chrání se pokojná třicetiletá držba. Jsou-li pochybnosti, platí níže uvedená ustanovení.

vlastník pozemku prispieva vtedy, keď tieto zariadenia užíva (§ 272).

§ 285.

Plocha pre výkon týchto služobností musí byť primeraná potrebe a miestu. Ak sa cesty stanú neschodnými povodňou alebo inou náhodou, možno sa domáhať, ak príslušný úrad už neurobil opatrenie, aby bola vykázaná nová plocha, kým nebudú cesty uvedené do predošlého stavu.

§ 286.

Právo na vodu.

Kto má právo na cudziu vodu, má aj právo na prístup k nej.

§ 287.

Právo svádzať vodu.

Kto má právo svádzať vodu s cudzieho pozemku na svoj pozemok alebo so svojho pozemku na cudzí pozemok, je tiež oprávnený, aby na svoje trovy zriadil a udržoval zariadenia

Právo pastvy.

§ 288.

Ak nebol určený druh, počet dobytka, čas a miera pastvy, keď sa právo pastvy udeľovalo, chráni sa pokojná tridsaťročná držba.

Předpisy:

§ 289.

a) o druhu dobytka;
Právo pastvy se vztahuje, není-li jiných právních předpisů, na každý druh tažného, hovězího a skopového dobytka, nikoli však na drůbež a dobytek vepřový, v krajinách lesnatých ani na kozy. Dobytek nebezpečných vlastností, nečistý, nezdravý a cizí je z pastvy vyloučen.

§ 290.

b) o jeho počtu;
Měnil-li se počet paseného dobytka v posledních třiceti letech, je rozhodný průměr za první tři léta pastvy. Není-li ani tento počet zřejmý, je slušnou měrou hleděti jednak k rozsahu, jednak k jakosti pastvy, a oprávněné osobě nedopustiti aspoň tolik, aby na cizí pastvě chovala více dobytka, než ho může prezimovati pící, kterou jí dodá pozemek panující. Sající mláďata se nepočítají.

§ 291.

c) o době pastvy;
Dobu pastvy určuje v každé obci nepopřeny obyčej. Řádné hospodaření se však pasením nesmí nijak omezovati ani ztěžovati.

§ 289.

a) Predpisy o druhu dobytka.
Právo pastvy vztahuje sa, ak niet iných právnych predpisov, na každý druh ťažného, hovädzieho a ovčieho dobytka, nie však na hydinu a ošípané, v lesnatých krajoch ani na kozy. Dobytok nebezpečných vlastností, nečistý, nezdravý a cudzí je z pastvy vylúčený.

§ 290.

b) Predpisy o počte dobytka.
Ak sa počet paseného dobytka menil v posledných tridsiatich rokoch, rozhodný je priemer za prvé tri roky pastvy. Ak ani tento počet nie je zrejmý, treba slušnou mierou hľadiť jednak na rozsah, jednak na akosť pastvy, a oprávnenej osobe nedopustiť aspoň toľko, aby na cudzej pastve dochovávala viac dobytka, než koľko môže prezimovať krmom, ktorý jej poskytne panujúci pozemok. Sajúce mláďata sa nepočítajú.

§ 291.

c) Predpisy o čase pastvy.
Čas pastvy určuje v každej obci nezapretá obyčaj. Riadne hospodárenie nesmie sa však pasením nijako obmedzovať alebo sťažovať.

§ 292.

d) o rozsahu pastvy;
Právo pastvy nezahrnuje jiného užívání. Nevztahuje se ani na žetí trávy ani na podstatu pastviny, zpravidla nevylučuje ani vlastníka ze spolupastvy. [63]

§ 293.

e) o dozoru.
Hrozí-li z pasení jakákoli škoda, zejména pro lidi, cizí zvířata nebo pro polní úrodu, lze pásť jen pod dohledem způsobilých osob.

§ 294.

Jiné služebnosti.
Předpisů o pastvě je přiměřeně použití zejména pro kácení dříví a lámání kamene.

Osobní služebnosti.

1. Právo užívací.

§ 295.

Právo užívací jest, není-li jinak ujednáno, právo, aby se cizí věci užívalo k vlastní potřebě.

Předpisy:

a) o užitcích a podstatě;

§ 296.

Uživatel smí beze zřetele k svému ostatnímu jmění z věci bráti užitek podle svého povolání, živnosti a domácnosti.

§ 292.

d) Predpisy o rozsahu pastvy.
Právo pastvy nezahrnuje iné užívanie. Nevzťahuje sa ani na kosenie trávy ani na podstatu pastvíska, zpravidla nevylučuje ani vlastníka zo spolupastvy.

§ 293

e) Predpisy o dozore.
Ak z pasenia hrozí akákoľvek škoda, najmä pre ľudí, cudzie zvieratá alebo pre poľnú úrodu, smie sa pásť len pod dozorom spôsobilých osôb.

§ 294.

Iné služobnosti.
Pre rúbanie dreva, lámanie kameňa a iné podobné služobnosti treba primerane použiť predpisy o pastve.

Osobné služobnosti.

1. Užívacie právo.

§ 295.

Užívacie právo je neprenosné právo užívať cudziu vec na vlastnú potrebu, ak nie je inakšie dojednané.

a) Predpisy o užitkoch a podstate

§ 296.

Uživateľ smie bez zreteľa na svoj ostatný majetok z vecí brať úžitok podľa svojho povolania, živnosti a domácnosti.

§ 297.

Potřeba se určuje podle doby, kdy se užívání zřídilo. Pozdější změny v povolání nebo v živnosti nedávají práva na to, aby se užívání rozšířilo.

§ 298.

Uživatel nesmí podstatu věci měnit.

§ 299.

b) o závadách.

Vlastníku věci náleží všechny užítky, které může bráti, uživateli neškodě. Vlastník však nese všechny závady váznoucí na věci a je povinen, aby udržoval věc na svůj náklad v dobrém stavu. Pokud náklady přesahují užitek, který vlastníku zbývá, je uživatel buď povinen tyto zvýšené náklady nésti nebo může své užívání pustiti. [64]

2. Právo požívací.

§ 300.

Právo požívací jest, není-li jinak ujednáno, právo, aby se cizí věci užívalo beze všeho omezení.

Předpisy:

a) o požitcích a podstatě;

§ 301.

Poživatel má právo na obyčejný i mimořádný výnos. Jemu náleží tedy také užitek z hor, pokud jej horní zákon přisuzuje vlastníku,

§ 297.

Potreba sa určuje podľa času, keď sa užívanie zriadilo. Neskoršie zmeny v povolání alebo v živnosti nedávajú právo na to, aby sa užívanie rozšířilo.

§ 298.

Uživateľ nesmie meniť podstatu veci.

§ 299.

b) Predpisy o bremenách.

Vlastníkovi veci patria všetky užítky, ktoré môže brať, neškodiac užívateľovi. Vlastník však znáša všetky bremená viaznúce na veci a je povinný udržovať vec na svoje trovy v dobrom stave. Pokiaľ trovy presahujú úžitok, ktorý vlastníku ostáva, užívateľ je povinný znášať tieto zvýšené trovy. Ak ich nechce znášať, môže svoje užívanie pustiť.

2. Požívacie právo.

§ 300.

Požívacie právo je právo užívať cudziu vec bez všetkého obmedzenia (§ 302), ak nie je inakšie dojednané.

a) Predpisy o požitkoch a podstate

§ 301.

Poživateľ má právo na obyčajný a mimoriadny výnos. Jemu patrí teda aj úžitok z baní, pokiaľ ho banský zákon¹ prisudzuje

jakož i užitek z lesa podle pravidel řádného lesního hospodaření. Na poklad (§§ 170 a 172), který by se našel v pozemku k požívání určeném, práva nemá.

§ 302.

Poživatel, užívaje věci, je povinen šetřit její podstaty.

§ 303.

b) o závadách;

Poživatel přejímá všechny závady, které na věci vázly v době, kdy požívání bylo zřízeno, a tedy také úroky a umořovací splátky z pohledávek na ní váznoucích. Nese také náklad, bez něhož by se plodů nedosáhlo.

§ 304.

c) o udržování věci;

Poživatel je povinen, aby udržoval věc v tom stavu, v jakém ji převzal, a aby z jejího výnosu hradil obyčejné náklady udržovací a tedy opatroval její doplňky, obnovy a obvyklé pojištění proti škodám. Zmenší-li se přes to řádným užíváním služební věci její hodnota bez viny poživatele, není z toho poživatel odpověden.

d) o stavbách;

§ 305.

Provede-li vlastník po upozornění poživatelem na svůj náklad stavbu, která se pro stáří budovy nebo pro

vlastníkovi, ako i úžitok z lesa podľa pravidiel riadneho lesného hospodárenia. Na poklad, ktorý sa nájde v pozemku určenom na požívanie, nemá práva.

§ 302.

Poživateľ, užívajúc vec, je povinný uchovávať jej podstatu.

§ 303.

b) Predpisy o bremenách.

Poživateľ preberá všetky bremená, ktoré viazly na veci v čase, keď sa požívanie zriadilo, teda aj úroky a umorovacie splátky z pohľadávok na nej viaznucich. Znáša aj náklad, bez ktorého by sa plody nenadobudly.

§ 304.

c) Predpisy o udržovaní veci.

Poživateľ je povinný udržovať vec v tom stave, v akom ju prevzal, a uhradiť z jej výnosu obyčajné udržovacie trovy a teda zadovážovať jej doplnky, obnovy a obvyklé poistenie proti škodám. Ak sa predsa zmenší hodnota služobnej veci jej riadnym užívaním bez poživateľovej viny, nie je za to poživateľ zodpovedný.

d) Predpisy o stavbách.

§ 305.

Ak vlastník na poživateľovo upozornenie vykoná na svoj náklad stavbu, ktorá sa stala nevyhnutnou

nějakou náhodu stala nutnou, je poživatel povinen, aby podle míry, jak se tím požívání zlepšilo, platil úroky z nákladů. [65]

§ 306.

Nemůže-li nebo nechce-li vlastník stavbu provést, je poživatel oprávněn, aby stavbu provedl sám a po skončeném požívání se domáhal jako poctivý držitel náhrady.

§ 307.

Stavby, které nejsou nutné, je poživatel povinen snášeti, nestane-li se tím jeho právu újma anebo nahradí-li se mu všechna škoda, úroky z nákladů na takovéto stavby poživatel nenese.

§ 308.

e) o zlepšení věci.
Vlastník je povinen nahraditi poživateli náklad, jímž věc byla zlepšena, pokud by se jeho náhrady mohl domáhati jednatel bez příkazu. Co se týká nákladu ze záliby a pro okrasu, má poživatel stejná práva a povinnosti jako poctivý držitel.

pre starobu budovy alebo pre nejakú náhodu, poživateľ je povinný podľa miery, v akej sa tým požívanie zlepšilo, platiť úroky od nákladov.

§ 306.

Ak vlastník nemôže alebo nechce vykonať stavbu, poživateľ je oprávnený sám vykonať stavbu a po skončenom požívaní domáhať sa náhrady ako statočný držiteľ. Ak stavbu nevykoná, môže sa domáhať primeranej slavy odplaty, ktorú poskytol za požívanie.

§ 307.

Stavby, ktoré nie sú nevyhnutné, poživateľ povinný je znášať, ak sa tým nestane ujma jeho právu alebo ak sa mu nahradí všetka škoda. Úroky od nákladov na takéto stavby poživateľ neznáša.

§ 308.

e) Predpisy o zlepšení veci.
Vlastník je povinný nahradiť poživateľovi náklad, ktorým vec bola zlepšená, pokiaľ by sa jeho náhrady mohol domáhať obstarávateľ bez príkazu. Čo sa týka nákladu zo záľuby a pre okrasu, má poživateľ rovnaké práva a povinnosti ako statočný držiteľ.

Vzájemná práva a povinnosti při zániku požívání:

§ 309.

a) co do podstaty;

Má se za to, že věc, když ji poživatel obdržel, byla k potřebě, a to prostřední jakosti, a že při ní bylo všechno, čeho je potřebí k jejímu řádnému užívání.

§ 310.

b) co do užitků.

Když se skončí požívání, náleží plody ještě neoddělené vlastníkovi. Je však povinen poživateli nebo jeho dědicům nahraditi, co na ně vynaložili, podle ustanovení o náhradě příslušející poctivému držiteli. Na jiné užitky má poživatel nebo jeho dědicové právo podle toho, jak dlouho požívám trvalo. O nájemních a pachtovních právech zřízených poživatelem platí přiměřeně §§ 975 až 977.

3. Společná ustanovení.

§ 311.

Užívání a požívání věcí zastupitelných.

Zřídí-li se právo užívací nebo poživací k zužitvatelným věcem zastupitelným, smí uživatel [66] nebo poživatel s věcmi nakládati podle své libosti. Když se skončí jejich právo, mají povinnost vrátiti stejné množství věcí téhož druhu.

Vzájomné práva a povinnosti při zániku požívania.

§ 309.

a) Čo do podstaty.

Predpokladá sa, že vec, keď ju poživateľ dostal, bola súca na upotrebovanie, a to prostrednej akosti, a že pri nej bolo všetko, čo treba na jej riadne užívanie.

§ 310.

b) Čo do užitkov.

Keď sa požívanie skončí, plody ešte neoddelené patria vlastníkovi. Tento je však povinný poživateľovi alebo jeho dedičom nahradiť, čo na ne vynaložili, podľa ustanovení o statočnom držiteľovi. Na iné užitky má poživateľ alebo jeho dedičia právo podľa toho, ako dlho požívanie trvalo. O nájomných a árendálnych právach zriadených poživateľom platia primerane ustanovenia o scudzení prenajatej alebo do árendy danej veci.

3. Spoločné ustanovenia.

§ 311.

Užívanie a požívanie vecí zastupitelných.

Ak sa užívacie alebo poživacie právo zriadi na spotrebitelné veci zastupitelné, užívateľ alebo poživateľ smie vecmi nakladať podľa svojej vôle. Keď sa ich právo skončí, majú povinnosť vrátiť rovnaké množstvo vecí toho istého druhu.

Užívání a požívání jistiny.

§ 312.

Uživatel nebo poživatel jistiny uložené pod úrok má právo jen na tento úrok. Úrok tento náleží uživateli nebo poživateli i z jistiny, která následkem nějaké změny nastoupí na místo jistiny dřívější.

§ 313.

Uživatel nebo poživatel a věřitel rozhodují společně, má-li se co s jistinou podniknouti. Nedohodnou-li se, rozhodne soudce.

§ 314.

Dlužník se osvobodí jen tehdy, když splatí jistinu k společné ruce věřitele a toho, kdo je jejím uživatelem nebo poživatелеm. Domáhati se může každý z obou, věřitel i uživatel nebo poživatel, jen toho, aby se pro oba složila jistina k soudu.

§ 315.

Jistota.

Vlastník se nemůže domáhati na uživateli nebo poživateli, aby zajistili podstatu, leč hrozí-li jí nebezpečí. Nebyla-li jistota dána, může se vlastník domáhati, aby mu věc za slušné odbytné byla puštěna nebo aby podle okolností byla dána do soudní úschovy.

Užívanie a požívanie istiny.

§ 312.

Užívateľ alebo poživateľ istiny uloženej na úrok má právo len na tento úrok. Tento úrok patrí užívateľovi alebo poživateľovi i od istiny, ktorá pre nejakú zmenu nastúpi na miesto predošlej istiny.

§ 313.

Užívateľ alebo poživateľ a veriteľ rozhodujú spoločne, či sa má niečo s istinou podniknúť. Ak sa nedohodnú, rozhodne sudca.

§ 314.

Dlžník sa oslobodí len vtedy, keď splatí istinu do spoločnej ruky veriteľa a toho, kto je jej užívateľom alebo poživateľom. Domáhať sa môže každý z oboch, veriteľ i užívateľ alebo poživateľ, len toho, aby istina bola složená na súde pre oboch.

§ 315.

Zábezpeka.

Vlastník sa nemôže domáhať na užívateľovi alebo poživateľovi, aby zabezpečili podstatu veci, okrem že jej hrozí nebezpečenstvo. Ak zábezpeka nebola daná, vlastník môže sa domáhať, aby sa mu vec prenechala za slušný odbavok alebo aby podľa okolností bola daná do súdnej úschovy.

4. Služebnost bytu.

§ 316.

Služebnost bytu může být zřízena jako užívací nebo požívací právo. V pochybnostech se má za to, že jde o právo užívací. Poskytnou-li se někomu všechny obytné části domu, aby jich užíval neobmezeně, šetře jen podstaty, je to požívání obytného stavení. Podle toho se užije předcházejících předpisů o právu užívacím nebo požívacím.

§ 317.

Vlastník podrží vždy právo, aby volně nakládal se všemi částmi domu, na které se služebnost [67] bytu nevztahuje, a nesmí mu být znesnadněn potřebný dohled.

§ 318.

Nepřavidelné služebnosti. Služebnosti, které se v předcházejících ustanoveních upravují jako pozemkové, mohou být zřízeny jako služebnosti osobní. V pochybnostech je služebnost pokládána za pozemkovou.

§ 319.

Žalobní právo ze služebností. Kdo je oprávněn ze služebnosti, má k ochraně svého práva žaloby obdobné žalobám z vlastnictví a z domnělého vlastnictví.

4. Služobnosť bytu.

§ 316.

Služobnosť bytu môže byť zriadená ako užívacie alebo požívacie právo. V pochybnostiach sa predpokladá, že ide o užívacie právo. Ak sa niekomu poskytnú všetky obytné časti domu, aby ich užíval neobmedzene, uchovávajúc len podstatu, je to požívanie obytného stavenia. Podľa toho použije sa predpisov o užívacom alebo požívacom práve.

§ 317.

Vlastník si podrží vždy právo voľne nakladať všetkými časťami domu, na ktoré sa nevzťahuje služobnosť bytu, a nesmie sa mu sťažiť potrebný dozor.

§ 318.

Nepřavidelné služobnosti. Služobnosti, ktoré sa v predchádzajúcich ustanoveniach upravujú ako pozemkové, možno zriadiť ako osobné služobnosti. V pochybnostiach treba služobnosť pokladať za pozemkovú služobnosť.

§ 319.

Žalobné právo zo služobností. Kto je oprávnený zo služobnosti, má na ochranu svojho práva žaloby obdobné žalobám z vlastníctva a z domnelého vlastníctva.

Zánik služebnosti.

§ 320.

1. Všeobecné ustanovení.

Předpisy hlavy čtyřicáté šesté a čtyřicáté sedmé o zrušení práv a závazků platí také o služebnostech.

2. Zvláštní ustanovení:

§ 321.

a) změna na věci služebné; Služebnost zaniká, nastanou-li takové trvalé změny, že věc služebná nemůže již sloužiti prospěšnějšímu nebo pohodlnějšímu užívání pozemku panujícího nebo potřebám osoby oprávněné. Jestliže se brímě věc služebnou zatěžující změnou poměrů octne v hrubém nepoměru k výhodě pozemku panujícího nebo osoby oprávněné, lze se domáhati zrušení služebnosti za přiměřenou náhradu. Přechodná nemožnost výkonu služebnosti její zánik nezpůsobí.

§ 322.

b) uplynutí času; Čas, na který někomu byla zřízena služebnost, může býti určen tak, že služebnost skončí, když nějaká jiná osoba dosáhne určitého věku. V pochybnostech se má za to, že dřívější [68] smrt této osoby nemá na trvání služebnosti vlivu.

Zánik služobnosti.

§ 320.

1. Všeobecné ustanovenie.

Všeobecné predpisy o zrušení práv a záväzkov platia aj o služobnostiach.

2. Osobitné ustanovenia.

§ 321.

a) Zmena služobnej veci.

Služobnosť zaniká, ak nastanú také trvalé zmeny, že služobná vec nemôže už slúžiť prospešnejšiemu alebo pohodlnejšiemu užívaniu panujúceho pozemku alebo potrebám oprávnenej osoby. Akže sa bremeno zafažujúce služobnú vec zmenou pomerov ocitne vo veľkom nepomere k výhode panujúceho pozemku alebo oprávnenej osoby, možno sa domáhať zrušenia služobnosti za primeranú náhradu. Prechodná nemožnosť vykonávať služobnosť nezapríčiní jej zánik.

§ 322

b) Uplynutie času.

Čas, na ktorý niekomu bola zriadená služobnosť, môže byť určený tak, že sa služobnosť skončí, keď nejaká iná osoba dosiahne určitý vek. V pochybnostiach sa predpokladá, že skoršia smrť tejto osoby nemá vplyvu na trvanie služobnosti.

§ 323.

c) sjednocení při služebnostech pozemkových;
Sjednotí-li se vlastnictví panujícího a služebného pozemku v jedné osobě, trvá služebnost dále.

§ 324.

d) zánik osoby při služebnostech osobních.
Osobní služebnosti končí smrtí osoby oprávněné. Byly-li rozšířeny i na dědice, jsou v pochybnosti jimi míněni jen první dědicové zákonní. Rozšíření to jest omezeno stejně jako náhradnictví svěřenské.
Osobní služebnost, které nabyla právnická osoba, trvá potud, pokud trvá tato osoba.

Hlava 13. Právo zástavní.

§ 325.

Pojem.
Splnění závazků může býti zajištěno zástavním právem. Každá věc, která je v právním obchodě, může býti zástavou.

§ 323.

c) Sjednotenie pri pozemkových služobnostiach.
Ak sa vlastníctvo panujúceho a služobného pozemku sjednotí v jednej osobe, služobnosť trvá ďalej.

§ 324.

d) Zánik osoby pri osobných služobnostiach.
Osobné služobnosti sa končia smrťou oprávnenej osoby. Ak boli rozšírené i na dedičov, v pochybnosti sa mienia len prví zákonní dedičia. Toto rozšírenie sa obmedzuje rovnako ako nástupníctvo. Osobná služobnosť, ktorú nadobudla právnická osoba, netrvá dlhšie, než trvá táto osoba.

Hlava 14. Záložné právo.

§ 325.

Pojem.
Ak je splnenie záväzku zaistené záložným právom, veriteľ môže sa domáhať uspokojenia zo zálohu. Zálohom môže byť každá vec, ktorá je v právnom obchode. Vec sa stane zálohom jej založením, ak nejde o prípady, v ktorých je podľa zákona vznik záložného práva spojený s inými skutočnosťami.

Zastavení:

§ 326.

a) všeobecné ustanovení;
Zastavení věcí se děje zástavní smlouvou.

§ 327.

b) věcí zapsaných ve veřejných knihách;
K zastavení věcí zapsaných ve veřejných knihách je potřebí vkladu nebo záznamu práva zástavního v knihách veřejných.

§ 328.

c) věcí nemovitých ve veřejných knihách nezapsaných a staveb dočasných;
K zastavení věcí nemovitých ve veřejných [69] knihách nezapsaných a staveb dočasných (§ 192) je potřebí, aby byla u soudu uložena listina vytykající přesně: zástavu; pohledávku peněžitou ciferně určenou; má-li se zastavení vztahovati také na úroky, že je pohledávka zúročitelná a jaká je úroková sazba; a konečně výslovně prohlášení zástavce, že přivoluje k uložení listiny.

d) věcí movitých;

§ 329.

K zastavení věcí movitých je potřebí, aby věc byla zástavnímu věřiteli odevzdána. Zástavní věřitel je povinen vydati zástavci list zástavní a popsati v něm, čím se

Zalozenie.

§ 326.

a) Všeobecné ustanovenie.
Zalozenie vecí deje sa záložnou smlouvou.

§ 327.

b) Veci zapísané vo verejných knihách.
Na zalozenie vecí zapísaných vo verejných knihách je potrebný vklad alebo záznam záložného práva vo verejných knihách.

§ 328.

c) Nehnutelné veci nezapísané vo verejných knihách a dočasné stavby.
Na zalozenie nehnuteľných vecí nezapísaných vo verejných knihách a dočasných stavieb (§ 192) je potrebné, aby bola na súde uložená listina vyznačujúca presne: záloh; peňažnú pohľadávku číselne určenú; zúročiteľnosť pohľadávky a úrokovú sadzbu, ak sa má zalozenie vzťahovať aj na úroky; a konečne výslovný prejav záložcu, že privoluje uložiť istinu.

d) Hnutelné veci.

§ 329.

Na zalozenie hnutelných vecí je potrebné, aby vec bola odovzdaná záložnému veriteľovi. Záložný veriteľ je povinný vydať záložcovi záložný list a opísať v ňom, čím sa

věc-zastavená od jiných věcí rozeznává.

§ 330.

Odevzdání se může nahraditi tím, že zástavce a zástavní věřitel dají věc pod společnou závěru nebo třetí osobě, aby ji pro ně uschovala.

§ 331.

Věci, při kterých odevzdání uvedené v první větě § 329 není v obchodě obvyklé, zastavují se znameniami, z kterých každému může býti jasno, že jsou zastaveny.

§ 332.

e) pohledávek.

Pohledávky se zastavují dohodou stran a vyrozuměním dlužníka. Je-li věřitelství spjato s vlastnictvím cenného papíru, spravuje se zastavení pohledávky předpisy o zastavení věcí movitých.

§ 333.

Zastavení věcí cizích.

Zastaví-li kdo movitou věc cizí, nemá k tomu vlastníkovu přivolení, právo zástavní nevznikne. Ale jsou-li dány podmínky, za kterých se nabývá vlastnictví od nevlastníka, vzniká poctivému nabyvateli zástavy právo zástavní.

založená vec rozeznáva od iných vecí.

§ 330.

Veci, pri ktorých odovzdanie nie je v obchode obvyklé, dávajú sa do zálohu znameniami, z ktorých každému môže byť jasné, že sú dané do zálohu.

§ 331.

Odevzdanie môže sa nahradiť tým, že záložca a záložný veriteľ dajú vec pod spoločnú závierku alebo tretej osobe, aby ju pre nich uschovala.

§ 332.

e) Pohľadávky.

Na založenie pohľadávok je potrebné upovedomiť dlžníka. Ak je veriteľstvo spojené s vlastníctvom cenného papiera, založenie pohľadávky spravuje sa predpismi o založení hnutelných vecí.

§ 333.

Založenie cudzích vecí.

Ak niekto dá do zálohu cudziu vec, nemajúc na to vlastníkovu privolenie, záložné právo nevznikne. Ale ak sú dané podmienky, pri ktorých sa nadobúda vlastníctvo od nevlastníka, statočnému nadobúdateľovi zálohu vzniká záložné právo. Vlastník môže sa domáhať náhrady škody na tých, ktorí sú mu za to zodpovední.

Objem práva zástavního.

§ 334.

Právo zástavní se vztahuje na všechny části věci, na přírůstek a příslušenství, avšak z plodů jen na ty, které nejsou odděleny. [70]

§ 335.

Ten, komu je zastavena pohledávka, má právo i na zástavní a jiná práva ji zajišťující. Provedením zastavovacích úkonů k zástavám zajišťujícím zastavenou pohledávku (§§ 327 až 332) vzejde k nim právo nadzástavní.

Práva a povinnosti ze zástavního práva:

a) je-li zástava nepostačitelná;

§ 336.

Jestliže věc zastavená vinou zástavcovou anebo pro nedostatek, který najevo vyjde teprve později, hned od počátku dluh nezajišťuje tak, jak se mělo za to, je zástavce povinen zajištění napravit tak, aby jistota odpovídala zástavní smlouvě.

§ 337.

Zástavní dlužník je povinen zdržeti se všeho, čím se zástava zhoršuje na újmu zástavního věřitele. Stane-li se tím dostatečná jistota věřitelova nedostatečnou anebo nedostatečná jistota se sníží, je zástavní dlužník povinen přiměřeně ji doplnit.

Rozsah záložného práva.

§ 334.

Záložné právo vztahuje sa na všetky časti veci, na prírastok a príslušenstvo, avšak z plodov len na tie, ktoré nie sú oddelené.

§ 335

Ten, komu je daná do zálohu pohľadávka, má právo i na záložné a inakšie práva, ktoré ju zaisťujú. Nadzáložné právo na zálohy zaisťujúce založenú pohľadávku nadobudne spôsobom predpísaným pre vznik záložného práva na veci toho druhu (§§ 327 až 332).

Práva a povinnosti zo záložného práva

a) pri nedostatočnom zálohu.

§ 336.

Ak založená vec záložcovou vinou alebo pre nedostatok, ktorý len neskôr vyjde na javo, hneď od počiatku nezaisťuje dlh tak, ako sa predpokladalo, záložca je povinný napraviť zaistenie tak, aby zábezpeka zodpovedala záložnej smluve.

§ 337.

Záložný dlžník je povinný zdržať sa všetkého, čím sa záloh zhoršuje na ujmu záložného veriteľa. Ak sa tým dostatočná zábezpeka veriteľova stane nedostatočnou alebo nedostatočná zábezpeka sa sníži, záložný dlžník je povinný primerane ju doplniť.

§ 338.

Ztratí-li zástava na hodnotě tak, že se dostatečná jistota věřitelova stane nedostatečnou anebo nedostatečná jistota se sníží, je osobní dlužník povinen jistotu přiměřeně doplnit nebo dluh přiměřeně uplatití.

b) před splatností pohledávky;

§ 339.

Zástavní věřitel je povinen pečovatí o zástavu jemu svěřenou způsobem, který odpovídá řádnému hospodaření.

§ 340.

Zřídí-li zástavní věřitel nadzástavní právo k věci movité bez přivolení vlastníka, odpovídá i za náhodu, která by věc u něho nebyla postihla.

c) jakmile je pohledávka splatná;

§ 341.

Jakmile je zajištěná pohledávka splatná a neshlazená, je zástavní dlužník povinen snášeti, [71] aby se zástavní věřitel uspokojil ze zástavy podle exekučního práva.

§ 342.

Je-li potřebí zvláštních úkonů proti dlužníku, aby pohledávka dospěla, a jsou-li osobní a zástavní dlužník

§ 338.

Ak záloh stratí na hodnotě tak, že sa dostatočná zábezpeka veriteľova stane nedostatočnou, alebo nedostatočná zábezpeka sa sníži, veriteľ môže sa na osobnom dlžníkovi domáhať primeraného vyrovnania dlhu. Dlžník môže sa tomu vyhnúť, keď primerane doplní zábezpeku.

b) před sročnosťou pohľadávky

§ 339.

Záložný veriteľ je povinný starať sa o záloh jemu sverený ako riadny hospodár.

c) Při sročnosti pohľadávky.

§ 341.

Len čo je zaistená pohľadávka sročná a nezanikla, záložný veriteľ môže sa podľa exekučného práva domáhať uspokojenia zo zálohu.

§ 342.

Ak sú potrebné osobitné úkony proti dlžníkovi, aby sa pohľadávka stala sročnou, a ak sú osobný

osoby rozdílné, musí úkony ty být namířeny také proti dlužníku zástavnímu, aby se mohl zástavní věřitel uspokojiti ze zástavy.

§ 343.

Zástava ručí i za tříleté úroky zákonem ustanovené nebo vyšší smluvené, za úroky z těchto úroků a za náklady vkladu, výpovědi, kvitance, sporu a exekuce. Povinnost tyto platy poskytnouti řídí se ustanoveními vůbec o nich danými.

§ 344.

Neutrží-li se při zpeněžení zástavy tolik, co činí pohledávka, je osobní dlužník povinen zaplatiti, čeho se nedostává. Dlužníku zástavnímu náleží to, oč se utrží více.

§ 345.

Zástavnímu věřiteli je volno hledati uspokojení jak ze zástavy, tak i od dlužníka osobního.

d) při placení pohledávky.

§ 346.

Platí-li zástavní dlužník dluh, má právo, aby mu z ruky do ruky byla vrácena zástava nebo vydána potřebná listina.

a záložný dlžník osoby rozdielne, tieto úkony musia byť namierené i proti záložnému dlžníkovi, aby sa záložný veriteľ mohol uspokojiť zo zálohu.

§ 343.

O ručení zálohu za vedľajšie príslušenstvo pohľadávky platia ustanovenia exekučného práva.

§ 344.

Ak sa pri speňažení zálohu neutrží toľko, koľko robí pohľadávka, osobný dlžník je povinný schodok zaplatiť. Ak sa však utrží viac, zvyšok patrí záložnému dlžníkovi.

§ 345.

Záložný veriteľ sa môže domáhať uspokojenia tak zo záloha, ako i na osobnom dlžníkovi.

Pri platení pohľadávky.

§ 346.

Ak záložný dlžník platí dlh, má právo, aby mu z ruky do ruky bol vrátený záloh alebo bola vydaná listina, podľa ktorej bolo by možno vložiť do verejných kníh zánik záložného práva alebo, ak ide o nehnuteľnosti nezapísané vo verejných knihách a dočasné stavby

§ 347.

Zástavní věřitel má takovou povinnost i tehdy, když pohledávka byla shlazena jinak nebo když její zajištění zástavním právem pominulo.

§ 348.

Dokud zástavní dlužník beze své viny nenabude vědomosti o zastavení pohledávky, zbaví se dluhu a osvobodí svou zástavu tím, že zapraví dluh svému věřiteli nebo se s ním jinak vyrovná.

Neplatné úmluvy.

§ 349.

Neplatné jsou úmluvy: že dlužník nesmí zástavu nikdy vyplatiti nebo že nesmí věc ve [72] veřejných knihách zapsanou zastaviti jinému; že zástava propadne věřiteli, jestliže pohledávka, když dospěje, nebude uspokojena; že věřitel může zástavu zpeněžití libovolným způsobem nebo že si ji za libovolnou nebo napřed určenou cenu může ponechati; nebo že se věřitel nesmí domáhati uspokojení ze zástavy, když projde čas k placení.

§ 350.

Vedlejší úmluva, že věřiteli náleží právo bráti požitky ze zástavy, je

(§ 192), vyznačit, že záložné právo zaniklo.

§ 347.

Záložný veritel má takú povinnosť i vtedy, keď pohľadávka bola vyrovnaná inakšie, alebo keď jej zaistenie záložným právom prestalo.

§ 348.

Dokiaľ sa záložný dlžník bez svojej viny nedozvie o založení pohľadávky (§ 335), zbaví sa dlhu a oslobodí svoj záloh tým, že zaplatí svoj dlh veriteľovi alebo sa s ním inakšie vyrovná.

Neplatné dohovory.

§ 349.

Nehľadiac na všeobecné ustanovenia o neplatných smluvách, neplatné sú dohovory: že dlžník nesmie záloh nikdy vyplatiť, alebo že nesmie vec zapísanú vo verejných knihách dať inému do zálohu; že záloh prepadne veriteľovi, ak pohľadávka, keď sa stane sročnou, nebude uspokojená; že veritel môže záloh speňažiť ľubovoľným spôsobom, alebo že si ho za ľubovoľnú alebo napred určenú cenu môže ponechať; alebo že sa veriteľ nesmie domáhať uspokojenia zo zálohu, keď prejde čas na platenie.

§ 350.

Vedľajší dohovor, že veriteľovi patria požitky zo zálohu, je

neplatná. Dopouští se toliko propůjčiti pouhé užívání movité zástavy; bylo-li propůjčeno, musí se zástavy užívati způsobem zástavnímu dlužníku neškodným.

Zánik práva zástavního.

§ 351.

1. Všeobecné ustanovení.

Předpisy hlavy čtyřicáté šesté a čtyřicáté sedmé o zrušení práv a závazků platí také o zástavním právu, neplyne-li z dalších ustanovení nic jiného.

2. Zvláštní ustanovení.

§ 352.

Zanikne-li zastavená věc movitá, vzdá-li se věřitel svého práva k ní nebo vrátí-li ji, projde-li čas, na který zástavní právo k věci movité bylo obmezeno, nebo zanikne-li dočasné právo zástavcovu k takové věci zastavené, zaniká sice právo zástavní, ale pohledávka trvá. Právo zástavní k věcem movitým zaniká dále, shladí-li se zajištěná pohledávka.

§ 353.

Ustanovení předcházejícího paragrafu platí také, jde-li o nemovitost nezapsanou ve veřejných knihách nebo o stavbu podle § 192.

neplatný. Dopúšťa sa len prenechať prosté užívanie hnutelného zálohu; ak bolo prenechané, treba záloh užívať spôsobom záložnému dlžníkovi neškodným.

Zánik záložného práva.

§ 351.

1. Všeobecné ustanovenie.

Všeobecné predpisy o zrušení práv a záväzkov platia i o záložnom práve, ak nič iné nevyplýva z ďalších ustanovení.

2. Osobitné ustanovenia.

§ 352.

Záložné právo na hnutelné veci zaniká, ak zaistená pohľadávka zanikne. Ďalej zaniká, i keď pohľadávka trvá, ak zanikne založená vec, ak sa veriteľ vzdá svojho práva na ňu alebo ju vráti, ak prejde čas, na ktorý bolo záložné právo obmedzené, alebo ak zanikne dočasné záložcovu právo na založenú vec.

§ 353.

To isté platí, ak ide o nehnuteľnosť nezapísanú vo verejných knihách alebo o dočasnú stavbu (§ 192).

§ 354.

Zástavní právo zapsané v knihách veřejných zaniká výmazem.

Práva vlastnícková, uvoľní-li se zástavní právo k nemovitosti.

§ 355.

Vlastník zastavené nemovitosti môže podľa vkladnej listiny na výmaz práva zástavného a [73] podľa vkladnej listiny o zastavení nemovitosti spojiť uvoľnené právo zástavní s jinou pohľadávkou neprevyšujúcou prírodnú.

§ 356.

Podľa vkladnej listiny na výmaz zástavného práva môže vlastník zastavené nemovitosti také žadať za poznámku, že zajišćení pohľadávky pominulo. Vlastník je pak oprávněn uvoľnené právo zástavní do deseti let ode dne poznámky spojiť s pohľadávkou neprevyšujúcou prírodnú. Před uplynutím těchto desíti let může být tato poznámka vymazána jen zároveň s uvoľneným právem zástavním.

§357.

Právo zástavní, které se uvoľní nebo které vlastník spojiť s jinou pohľadávkou, má pořad za právem zástavním zajišťujícím zbytek

§ 354.

Záložné právo zapísané vo verejných knihách zaniká vkladom zániku.

Vlastníckove práva, ak sa uvoľní záložné právo na nehnuteľnosti.

§ 355.

Vlastník založenej nehnuteľnosti môže podľa listiny, ktorou sa povoľuje vklad zániku záložného práva, a podľa listiny, ktorou sa povoľuje vklad záložného práva na túže nehnuteľnosť, spojiť uvoľnené záložné právo s inou pohľadávkou neprevyšujúcou prírodnú pohľadávkou.

§ 356.

Podľa listiny, ktorou sa povoľuje vklad zániku záložného práva, môže vlastník založenej nehnuteľnosti žadať aj o poznámku, že zaistenie pohľadávky zaniklo. Vlastník je potom oprávněn uvoľnené záložné právo do desiatich rokov ode dňa poznámky spojiť s pohľadávkou neprevyšujúcou prírodnú pohľadávkou. Před uplynutím týchto desiatich rokov možno túto poznámku vymazať len zároveň s uvoľneným záložným právom.

§ 357.

Záložné právo, ktoré sa uvoľní, alebo ktoré vlastník spojiť s inou pohľadávkou, má poradie za záložným právom zaisťujúcim

pohledávky původní. Bude-li takových uvolnění (spojení) několik, řídí se pořad uvolněných (spojených) práv zástavních zásadou o časové přednosti.

§ 358.

Zaváže-li se vlastník zástavy, zřizuje právo zástavní nebo kdykoliv později, že nespojí zástavního práva zapsaného ve výhodnějším pořadí s jinou pohledávkou, nelze takové spojení provést, bude-li závazek v knihách poznamenán. Spojení provést lze, pokud zástavní právo, v jehož prospěch závazek byl převzat, pohledávku již nezajišťuje.

§ 359.

Tyto předpisy se nevztahují na nadzástavní práva zapsaná ve veřejných knihách.

Záměna (konverse) zástavního práva.

§ 360.

Vlastník nemovitosti může žádat, aby v pořadí zástavního práva váznoucího na nemovitosti a k zajištění pohledávky nikoli vyšší bylo zapsáno zástavní právo s výminkou, že do roka potom, co byl povolen zápis nového práva zástavního, bude vložen výmaz zástavního práva starého. Splnění této výminky se vyznačí z úřední

zvyšok pôvodnej pohľadávky. Ak takých uvolnení (spojení) bude niekoľko, poradie uvolnených (spojených) záložných práv spravuje sa zásadou o časovej prednosti.

§ 358.

Ak sa vlastník zálohu pri zriaďovaní záložného práva alebo kedykoľvek neskoršie zaviazne, že záložné právo zapísané vo výhodnejšom poradí nespojí s inou pohľadávkou, nemožno také spojenie vykonať, ak je záväzok poznačený v knihách. Pokiaľ však záložné právo, v prospech ktorého bol taký záväzok prevzatý, netrvá alebo už nezaistuje pohľadávkou, spojenia predsa možno vykonať.

§ 359.

Tieto predpisy sa nevzťahujú na nadzáložné práva zapísané vo verejných knihách.

Záměna záložného práva.

§ 360.

Vlastník nehnuteľnosti môže žiadať, aby v poradí záložného práva viaznúceho na nehnuteľnosť a na zaistenie pohľadávky, ktorá nie je vyššia, bolo zapísané záložné právo s podmienkou, že do roka po tom, čo bol povolený zápis nového záložného práva, bude vložený zánik starého záložného práva. Splnenie tejto podmienky sa

moci ve veřejné knize zároveň s výmazem starého práva zástavního.

§ 361.

Nebude-li do této doby za výmaz žádáno nebo nebude-li výmaz povolen, zanikne nové [74] právo zástavní, jakmile lhůta uplyne, a bude z úřední moci vymazáno s veškerými zápisy, které se k němu vztahují, žádati za výmaz starého práva zástavního je kromě vlastníka nemovitosti oprávněn i věřitel, pro kterého je zapsáno zástavní právo nové.

§ 362.

Vázne-li na starém právu zástavním závada, stane se nové právo zapsané v jeho pořadí právně účinným toliko za další podmínky (§ 360), že bude závada vymazána nebo se souhlasem účastníků převedena na zástavní právo nové.

§ 363.

Bude-li záměna zástavního práva provedena jen co do části, platí obdobně § 357.

poznačí z úradnej moci vo verejnej knihe zároveň s vkladom zániku starého záložného práva.

§ 361.

Ak sa do tohto času nebude žiadať o vklad zániku alebo ak tento vklad nebude povolený, zanikne nové záložné právo, len čo uplynie lehota, a bude z úradnej moci vložený jeho zánik a budú vymazané všetky zápisy, ktoré sa naň vzťahujú. Žiadať o vklad zániku starého záložného práva okrem vlastníka nehnuteľnosti oprávnený je aj veriteľ, pre ktorého je zapísané nové záložné právo.

§ 362.

Ak na starom záložnom práve viazne bremeno, nové právo napísané v jeho poradí stane sa právne účinným len pod ďalšou podmienkou (§ 360), že sa bremeno vymaže alebo so súhlasom účastníkov prevedie na nové záložné právo.

§ 363.

Ak sa záměna záložného práva vykoná len co do části, o poradí nového záložného práva v pomere k záložnému právu zaisťujúcemu zvyšok pôvodnej pohľadávky a o poradí niekoľkých nových práv platia obdobne ustanovenia o poradí uvoľnených (spojených) záložných práv (§ 357).

§ 364.

Ustanovení §§ 360 až 363 platí přiměřeně, když má nové právo zástavní nastoupiti na místo dvou nebo několika práv zástavních, jdoucích přímo za sebou.

Zástavní právo vespolečné.

§ 365.

Pro touž pohledávku lze zastaviti nedílně i několik věcí. Věřitel je tu oprávněn, aby se z kterékoli zástavy domáhal zaplacení celé pohledávky nebo její části.

§ 366.

Je-li uvolněno vespolečné právo zástavní na nemovitostech, dopouští se právo zástavní jen rozdělití nebo propustiti jednotlivé zavazené nemovitosti z ručení.

§ 367.

Jediný vlastník i několik vlastníků zavazených nemovitostí mohou uvolněné zástavní právo vespolečné rozdělití nebo i jednotlivé nemovitosti propustiti z ručení, jak se jim líbí, nejdou-li za uvolněným zástavním právem vespolečným jiná knihovní práva; není-li mezi vlastníky dohody, rozdělí se zástavní právo vespolečné po návrhu kteréhokoliv z nich podle poměru odhadních cen.

§ 364.

Predchádzajúce ustanovenia platia primerane, keď má nové záložné právo nastúpiť na miesto niekoľkých záložných práv, idúcich priamo za sebou.

Spoločné (simultánne) záložné právo.

§ 365.

Pre tú istú pohľadávku možno dať do zálohu nedielne i nie-kolko vecí. Veriteľ je tu oprávnený domáhať sa zaplatenia celej pohľadávky alebo jej časti z ktoréhokoľvek zálohu.

§ 366.

Ak sa spoločné záložné právo na nehnuteľnostiach uvoľní, smie sa len rozdeliť záložné právo alebo prepustiť jednotlivé zafaržené nehnuteľnosti z ručenia.

§ 367.

Jediný vlastník i niekoľko vlastníkov zafaržených nehnuteľností môžu uvolnené spoločné záložné právo rozdeliť alebo i jednotlivé nehnuteľnosti prepustiť z ručenia, ako sa im páči, ak za uvolneným spoločným záložným právom nejdú iné knihovné práva; ak sa vlastníci nedohodnú, rozdelí sa spoločné záložné právo na návrh ktoréhokoľvek z nich podľa pomeru odhadných cien.

§ 368.

Jdou-li za uvolněným zástavním právem vespólným jiná knihovní práva, nelze bez souhlasu [75] osob z oných práv oprávněných nemovitosti takto zatížené přidělit z uvolněného práva více, než kolik na ni připadá podle poměru odhadních cen, a to ani tehdy, když zástavní právo na některé nemovitosti bylo, ať kdykoliv, vymazáno.

§ 369.

Záměna (konverse) zástavního práva vespólného zástavním právem novým se dopouští jen tak, že nové právo zástavní se stane právně účinným toliko za té výminky, že staré právo zástavní bude vymazáno na veškerých zavazených nemovitostech.

Právo zadržovací.

§ 370.

Kdo má povinnost, aby vydal věc, může ji zadržeti, aby zajistil svou splatnou pohledávku za náklad, který pro věc učinil, anebo pro škodu, kterou mu věc způsobila, a je povinen ji vydati jen tenkrát, plní-li se mu z ruky do ruky.

§ 371.

Dá-li se jistota, zanikne zadržovací právo. Rukojmími se však tato jistota dáti nemůže.

§ 368.

Ak za uvolněným spoločným záložným právom idú iné knihovné práva, bez súhlasu osôb oprávněných z oných práv takto zaťaženej nehnuteľnosti nemožno prideliť z uvolneného práva viac, než koľko na ňu pripadá podľa pomeru odhadných den, a to ani vtedy, keď čo do záložného práva na niektoré nehnuteľnosti bol kedykoľvek vložený jeho zánik.

§ 369.

Záměna spoločného záložného práva novým záložným právom dopúšťa sa len tak, že nové záložné právo stane sa právne účinným len pod tou podmienkou, že sa zánik starého záložného práva vloží na všetky zaťažene nehnuteľnosti.

Zadržné právo.

§ 370.

Kto má povinnosť vydať vec, môže ju zadržať, aby zaistil svoju sročnú pohľadávku za náklad, ktorý urobil pre vec, alebo za škodu, ktorú mu vec zapríčinila, a je povinný vydať ju len vtedy, ak sa mu plní z ruky do ruky.

§ 371.

Ak sa dá zábezpeka, zanikne zádržné právo. Touto zábezpekou nemôže však byť záväzok ručiteľov.

Hlava 14.**Reálná břemena.****§ 372.**

Závazky lze zřídit tak, že dlužníkem je dočasný vlastník určité nemovitosti zapsané ve veřejných knihách (reálná břemena).

§ 373.

Reálná břemena časově neobmezená mohou být zřízena jen jako vykupitelná a podmínky výkupu musí být určeny při zřizování reálného břemena.

§ 374.

Zřizuje-li se reálné břemeno smlouvou nebo posledním pořizáním, je k jeho vzniku potřebí zápisu do veřejných knih.

§ 375.

Není-li nic jiného ani vyjednáno ani v jiných zákonech ustanoveno, mohou při reálných břemenech [76] záležitých v opětovaném plnění být zadržené dávky nebo jejich náhrada požadovány jak od toho, za jehož vlastnictví dospěly, tak od nynějšího vlastníka, ale to jen z nemovitosti reálným břemenem zatížené.

§ 376.

Při reálných břemenech platí obdobně §§ 336 až 338.

Hlava 15.**Reálné bremená.****§ 372.**

Ak je záväzok zriadený tak, že dlžníkom je dočasný vlastník určitej nehnuteľnosti zapísanej vo verejných knihách, je to reálne bremeno.

§ 373.

Reálne bremená časové neobmedzené možno zriadiť len ako vykupiteľné. Podmienky výkupu musia sa pri zriaďovaní určiť.

§ 374.

Ak sa zriaďuje reálne bremeno smlouvou alebo posledným poriadkom, na jeho vznik je potrebný zápis do verejných knih.

§ 375.

Ak nie je nič iné ani dohovorené ani v iných zákonoch ustanovené, pri reálnych bremenách, ktorých podstatou je opakujúce sa plnenie, možno zadržané dávky alebo náhradu za ne požadovať tak od toho, za vlastníctva koho staly sa sročnými, ako aj od terajšieho vlastníka, ale od tohto len z nehnuteľnosti zaťaženej reálnym bremenom.

§ 376.

Pri reálnych bremenách platia obdobne ustanovenia o nedostatočnom zálohu (§§ 336 až 338).

PRÁVO DĚDICKÉ.

Hlava 15.

Právo na pozůstalost.

Dědické právo a dědictví.

§ 377.

Dědické právo je právo na celou pozůstalost nebo na její poměrný díl (podíl).

§ 378.

K pozůstalosti nenáleží práva a závazky zemřelého, pokud se zakládají na poměrech pouze osobních. Zažalované osobní nároky do pozůstalosti náležejí, žalobě jsou postaveny na roven takové úkony, které podobně jako žaloba vedou k uspokojení nebo k určení nároku mocí úřední.

§ 379.

Kdo má právo dědické, je dědicem a pozůstalost vzhledem k dědici je dědictvím.

§ 380.

Důvody dědického práva. Dědické právo se zakládá na smlouvě dědické, na závěti nebo na poměru rodinném (zákonná posloupnost). Tyto důvody dědického práva mohou působiti i vedle sebe.

TRETÍ DIEĽ. DEDIČSKÉ PRÁVO.

Hlava 16.

Právo na pozostalost.

Dedičské právo a dedičstvo.

§ 377.

Dedičské právo je právo na celú pozostalost alebo na jej pomerný diel (podiel).

§ 378.

K pozostalosti nepatria práva a závazky zomrelého, pokiaľ sa zakladajú len na osobných pomeroch, ak nejde o nároky, ktoré už boli zažalované alebo uplatnené iným príslušným konaním.

§ 379.

Kto má dedičské právo, je dedičom a pozostalost vo vzťahu k dedičovi je dedičstvom.

§ 380.

Tituly dedičského práva. Dedičské právo zakladá sa na dedičskej smluve, na závete alebo vzhľadom na rodinné pomery priamo na zákone (zákonná postupnosť). Tieto tituly dedičského práva môžu pôsobiť i vedľa seba.

§ 381.

Rozdíl mezi dědictvím a odkazem. Byl-li někomu zůstaven nikoli podíl, nýbrž jen určitá věc, jedna nebo několik věcí určitého druhu, peníze nebo nějaké právo, je to odkaz, byť i to podle hodnoty bylo největší částí pozůstalosti; a ten, komu to bylo zůstaveno, není dědicem, nýbrž odkazovníkem. [77]

Nápad dědický.

§ 382.

Dědické právo nevzniká před smrtí zůstavitele. Jestliže tedy někdo zemře před zůstavitelem anebo s ním současně, nenastupují jeho dědicové v dědické právo, jehož nenabyl.

§ 383.

Přečká-li dědic zůstavitele, přechází jeho právo na jeho dědice i předtím, než dědictví nabyl.

§ 384.

Je-li povolán za dědice nebo za odkazovníka někdo, kdo v době smrti zůstavitele není ani počat, je nařízení to platné jen jako svěřenské nástupnictví.

§ 385.

Za dědice nebo za odkazovníka lze ustanoviti také nadaci, která se má teprve zříditi.

§ 301.

Rozdiel medzi dedičstvom a odkazom.

Ak bol niekomu poručený nie podiel, ale len určitá vec, jedna vec alebo niekoľko vecí určitého druhu, peniaze, alebo nejaké právo, je to odkaz, i keby to bolo podľa hodnoty najväčšou časťou pozostalosti; a ten, komu to bolo poručené, nie je dedičom, ale odkazovníkom.

Dedičský nápad.

§ 382.

Dedičské právo vzniká po poručiteľovej smrti. Ak teda niekto zomrie pred poručiteľom alebo súčasne s ním, nenadobúda dedičské právo a jeho dedičia po ňom nenastupujú v toto právo.

§ 383.

Ak dedič prežije poručiteľa, jeho dedičské právo prechádza na jeho dedičov i predtým než dedičstvo nadobudol.

§ 384.

Ak je za dediča ustanovený niekto, kto v čase poručiteľovej smrti ani počatý nie je, je to platné len ako nástupníctvo.

§ 385.

Za dediča možno ustanoviť aj základinu, ktorá sa má len zriadiť.

Dědická nezpůsobilost.**§ 386.**

Kdo se proti zůstaviteli, jeho dětem, rodičům nebo manželu dopustil zločinu, je z dědického práva vyloučen, jestliže mu neprominul zůstavitel nebo po smrti zůstavitele ten, komu bylo ublíženo.

§ 387.

Kdo zůstavitele k projevu poslední vůle donutil nebo lstivě svedl, projev poslední vůle mu překazil anebo jeho poslední pořízení potlačil, zfalšoval nebo podvrhl, je z dědického práva vyloučen, jestliže mu zůstavitel neprominul.

§ 388.

Děti toho, kdo je vyloučen z práva dědického, jsou při zákonné posloupnosti dědické povolány na jeho místě, i když přežije zůstavitele.

§ 389.

Podle které doby je posuzovati způsobilost. Dědic musí míti dědickou způsobilost nepřetržitě od okamžiku nápadu až do doby, kdy naň přejde pozůstalost. Dobou nápadu je zpravidla okamžik smrti zůstavitele (§ 520). [78]

Dedičská způsobilost.**§ 386.**

Kto sa proti poručiteľovi, jeho deťom, rodičom alebo manželovi dopustil zločinu, je vylúčený z dedičského práva, ak mu neodpusti poručiteľ alebo po poručiteľovej smrti ten, komu sa ublížilo.

§ 387.

Kto poručiteľa k prejavu poslednej vôle donútil alebo lstivo zvedol, prejav poslednej vôle mu prekazil alebo jeho posledný poriadok potlačil, sfalšoval, porušil alebo podvrhol, je z dedičského práva vylúčený, ak mu poručiteľ neodpusti.

§ 388.

Deti toho, kto je vylúčený z dedičského práva, sú pri zákonnej dedičskej postupnosti povolané na jeho mieste, i keď prežije poručiteľa.

§ 389.

Podľa ktorého času treba posudzovať spôsobilosť. Dedič musí mať dedičskú spôsobilosť nepretržite od chvíle nápadu až, do chvíle, keď naň prejde pozostalosť. Časom nápadu je zpravidla chvíľa poručiteľovej smrti (§ 520).

§ 390.

Zřeknutí se dědictví.

Kdo může platně nakládati se svým právem dědickým, může se ho také předem zříci smlouvou se zůstavitelem. K platnosti smlouvy o zřeknutí dědictví je potřebí formy notářského spisu nebo soudního protokolu. Nebylo-li smluveno nic jiného, působí takové zřeknutí i proti potomkům.

Hlava 16.**Pořízení pro případ smrti.****I. Poslední pořízení.****§ 391.**

Ovzvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel jedné nebo několika osobám pro případ smrti zůstavuje své jmění nebo jeho část, je poslední pořízení.

§ 392.

Ve všech případech je vyložiti poslední pořízení tak, aby, pokud tomu nebrání zákonné předpisy, bylo co možná nejvíce vyhověno vůli zůstavitele.

Náležitosti: I. obsahové;

§ 393.

Poslední pořízení je závětí, je-li v něm ustanoven dědic; dovětkem,

§ 390.

Zrieknutie sa dedičského práva.

Kto môže platne nakladať svojím dedičským právom, môže sa ho aj vopred zrieknuť smlouvou s poručiťelom. Na platnosť smluvy je potrebný notársky spis alebo súdna zápisnica. Ak sa dedičského práva zriekne neopomenuteľný dedič, v pochybnosti sa rozumie, že sa zrieka aj povinného dielu. Zrieknutie sa dedičského práva, ak nebolo nič iné dohovorené, nie je účinné proti potomkom.

Hlava 17.**Poriadky pre prípad smrti.****I. Posledný poriadok.****§ 391.**

Posledný poriadok je ovzvolatelný prejav vůle, ktorým poručiťel jednej osobe alebo niekoľkým osobám pre prípad smrti poruča svoje imanie alebo jeho časť.

§ 392.

Vo všetkých prípadoch posledný poriadok treba tak vyložiť, aby sa vyhovelo ako možno najviac poručiťelovej vôli, pokiaľ tomu nebránia zákonné predpisy.

Obsahové náležitosti.

§ 393.

Posledný poriadok je závetom, ak je v ňom ustanovený dedič; dovětkom,

obsahuje-li toliko jiná opatření.
V pochybnostech je pokládati
poslední pořizení za závět.

Jak se přidělí dědictví.

§ 394.

Ustanoví-li zůstavitel jediného dědice a neobmezí-li jej na podíl, dostane se mu pozůstalosti celé. Je-li však jedinému dědici vyměřeno toliko podíl, připadne oslátek dědicům zákonným.

§ 395.

Je-li ustanoveno několik dědiců a podíly nejsou určeny, rozdělí se rovným dílem. [79]

§ 396.

Je-li několik dědiců ustanoveno tak, že všem jsou určeny podíly, ale pozůstalost není vyčerpána, připadne zbytek dědicům zákonným.

Lze-li však míti za to, že zůstavitel povolal dědice, které ustanovil, k pozůstalosti celé, nemají zákonní dědicové práva, byť i byl zůstavitel něco přehlédl při výpočtu.

§ 397.

Jestliže se mezi ustanovenými dědici jedněm vyměří určité podíly, druhým pak nikoli, připadne těmto zbytek pozůstalosti rovným dílem. Nebude-li nic, srazí se pro dědice, který byl ustanoven bez podílu, poměrně se všech určených podílů tolik, aby se mu dostalo podílu

ak obsahuje len iné opatrenia.
V pochybnostiach treba pokladať
posledný poriadok za závet.

Ako sa prideli dedičstvo.

§ 394.

Ak po ručiteľ ustanoví jediného dediča a ak ho neobmedzí na podiel, dostane sa mu celá pozostalosť. Ak je však jedinému dedičovi vymeraný len podiel, ostatok pripadne zákonným dedičom.

§ 395.

Ak je ustanovených niekoľko dedičov a podiely nie sú určené, rozdelia sa rovným dielom.

§ 396.

Ak je niekoľko dedičov ustanovených tak, že sú všetkým určené podiely, ale pozostalosť nie je vyčerpaná, zvyšok pripadne zákonným dedičom. Ale ak možno predpokladať, že poručiteľ dedičov, ktorých ustanovil, povolal k celej pozostalosti, zákonní dedičia nemajú právo, i keby bol poručiteľ pri výpočte niečo prezrel.

§ 397.

Ak sa medzi ustanovenými dedičmi jedným vymerajú určité podiely, druhým však nie, týmto pripadne zvyšok pozostalosti rovným dielom. Ak nezvýši nič, srazí sa pre dedičov ustanovených bez podielu pomerne zo všetkých určených podielov toľko, aby sa každému z nich

rovného s tím dědicem, kterému bylo zůstaveno nejméně. Jsou-li podíly ostatních dědiců stejné, odvedou pro takové dědice tolik, aby se jim dostalo podílů s nimi stejných.

§ 398.

Ostatně se ve všech případech, kdy se zůstavitel přepočtl, provede dělení tak, aby byla jeho vůle splněna co možná nejlépe.

§ 399.

Kterí dědicové se pokládají za jednu osobu.

Vyskytnou-li se mezi povolanými dědici osoby, z nichž by některé bylo při zákonné posloupnosti pokládati za jedinou osobu vzhledem k ostatním, budou i při dělení podle závěti pokládány za osobu jedinou, není-li zřejmá opačná vůle zůstavitelova. Souhrn osob (na příklad chudí) bude čítán za osobu jedinou.

Uvolněný podíl.

§ 400.

Jestliže jsou všichni dědicové povoláni k dědictví buďto bez podílů anebo všeobecným výrazem znamenajícím rovné podělení, a jestliže některý z dědiců nemůže nebo nechce dědit, přibude takto uvolněný podíl poměrně k podílům ostatních ustanovených dědiců.

dostalo podielu rovného s tým dedičom, ktorému bolo poručené najmenej. Ak sú podiely ostatných dedičov rovnaké, prepustia pre dedičov ustanovených bez podielu toľko, aby sa im dostalo podielov s nimi rovnakých.

§ 398.

Vôbec vo všetkých prípadoch, keď sa poručiťel prepočítal, delenie vykoná sa tak, aby bola jeho vôľa ako možno najlepšie splnená.

§ 399.

Ktorí dedičia sa pokladajú za jednu osobu.

Ak sa medzi ustanovenými dedičmi vyskytnú osoby, z ktorých by niektoré pri zákonnej postupnosti bolo treba pokladať za jedinú osobu vo vzťahu k ostatným, budú sa i pri delení podľa závetu pokladať za jedinú osobu, ak nie je zřejmá iná vola poručiťelova. Súhrn osôb (napríklad chudobní) bude počítaný za jedinú osobu.

Uvolněný podiel.

§ 400.

Ak sú všetci dedičia ustanovení k dedičstvu alebo bez podielov alebo všeobecným výrazom znamenajúcim rovné podelenie, a ak niektorý z dedičov nemôže alebo nechce dediť, takto uvolněný podiel pribudne pomerne k podielom ostatných ustanovených dedičov.

§ 401.

Jsou-li někteří dědicové ustanoveni s podílem, jiní pak bez takového určení, přibude uvolněný podíl poměrně těm, kteří jsou ustanoveni [80] bez podílu; není-li dědice ustanoveného bez podílu, nepřibude uvolněný podíl žádnému z dědiců povolaných s podílem, nýbrž případně dědicům zákonným. Lze-li však míti za to, že určením podílu nechtěl zůstavitel nic jiného, než obmeziti povolané dědice navzájem, přibude uvolněný podíl i k určitým podílům poměrně.

§ 402.

Komu se dostane uvolněného podílu dědického, na toho přejdou i břemena s ním spojená, jestliže nezáleží pouze v osobních úkonech ustanoveného dědice.

Určitost, rozvážnost a svoboda projevu.

§ 403.

Na zůstaviteli jest, aby sám dědice ustanovil, a nemůže tedy ustanovení dědice svěřiti jinému.

§ 404.

Zůstavitel musí svou vůli projevití určitě a nestačí, přisvědčí - li toliko k návrhu, který mu byl učiněn; musí projev učiniti s rozvahou, vážně a bez donucení.

§ 401.

Ak sú niektorým dedičom určené podiely, iným však nie, uvoľnený podiel pribudne pomerne tým, ktorí sú ustanovení bez podielu, ak niet dediča ustanoveného bez podielu, nepřibudne uvoľnený podiel žiadnemu z dedičov ustanovených s podielom, lež prípadne zákonným dedičom. Ale ak možno predpokladať, že určením podielov poručiiteľ nechcel nič iné, než vymedziť podiely ustanovených dedičov navzájom, uvoľnený podiel pribudne i k určitým' podielom pomerne.

§ 402.

Kto dostane uvoľnený dedičský podiel, na toho prejdú i bremená s ním spojené, ak ich podstatou nie sú len osobné úkony ustanoveného dediča.

Určitost, rozvážnost a sloboda prejavu.

§ 403

Poručiiteľ má sám ustanoviť dediča. Nemôže teda ustanovenie dediča sveriť inému.

§ 404.

Poručiiteľ musí svoju vôľu prejaviti určite. Nepostačí, ak len prisvedčí k návrhu, ktorý mu bol urobený. Musí urobiť prejav s rozvahou, vážne a bez donútenia.

Důvody nezpůsobilosti pořizovací:

§ 405.

1. nedostatek věku;
Nedospělí nejsou způsobilí pořizovati. Dospělí nezletilci až do konce svého osmnáctého roku mohou pořizovati jen veřejným pořizováním ústním. Kdo pořizování takového nezletilce přijímá, nechť se případným šetřením přesvědčí, zda se projev poslední vůle děje s rozvahou, vážně a bez donucení. Co vyjde provedeným šetřením najevo, nechť se poznamená v protokolu o posledním řízení. Po dokončení osmnáctého roku lze pořizovati bez jakéhokoliv omezení.

§ 406.

2. nedostatek přičetnosti;
Bylo-li poslední pořizování projevováno v nepřičetnosti, ať nastala chorobou nebo opojením nebo jinak, je neplatné. [81]

3. zbavení svéprávnosti.

§ 407.

Kdo je úplně zbaven svéprávnosti, není způsobilý pořizovati, ledaže by se byl uzdravil. Kdo je částečně zbaven svéprávnosti pro choromyslnost nebo pro slabomyslnost, může pořizovati jen veřejným pořizováním ústním. Při

Príčiny nespôsobilosti urobiť posledný poriadok.

§ 405.

1. Nedostatok veku.
Nedospelí nie sú spôsobilí robiť posledný poriadok. Dospelí maloletí až do dovŕšenia svojho osemnásteho roku môžu robiť len ústny verejný posledný poriadok. Kto posledný poriadok takého maloletého prijíma, má sa primeraným prezvedaním presvedčiť, či sa prejav poslednej vôle deje s rozvahou, vážne a bez donútenia. Čo vykonaným prezvedaním vyjde najavo, má sa poznamenať v zápisnici o poslednom poriadku. Po dovŕšení osemnásteho roku možno robiť posledný poriadok bez akéhokoľvek obmedzenia.

§ 406.

2. Nedostatok pričetnosti.
Ak bol posledný poriadok prejavovaný v nepřičetnosti, či už nastala chorobou alebo opojením alebo inakšie, je neplatný.

Pozbavenie svojprávnosti.

§ 407.

Kto je úplne pozbavený svojprávnosti, nie je spôsobilý robiť posledný poriadok, okrem že by v čase, keď posledný poriadok robí, bol zdravý. Kto je čiastočne pozbavený svojprávnosti pre duševnú chorobu alebo pre

tom budiž postupováno jako při pořizování dospělých nezletilců mladších osmnácti let.

§ 408.

Kdo je částečně zbaven svéprávnosti pro marnotratnost, pijáctví nebo navyklé nadužívání nervových jedů, může o polovině svého jmění pořizovati v jakékoli předepsané formě. Druhá polovina případně dědicům zákonným; není-li jich, platí o této polovině ustanovení o uvolněném podílu (§§ 400 až 402).

Podstatný omyl.

§ 409.

Podstatný omyl zůstavitelův činí ustanovení, kterého se týká, neplatným. Omyl je podstatný, týkali se osoby, které se něco zůstavuje, podílu nebo věci, které se zůstávají, anebo podstatných vlastností věci. Vlastnosti jsou podstatné, je-li zřejmé, že by byl zůstavitel ustanovení takového neučinil, kdyby se v nich nebyl zmýlil.

§ 410.

Ukáže-li se, že osoba nebo věc byla jen nesprávně pojmenována nebo popsána, jest ustanovení platné.

slabomyseľnosť, môže zriadiť len verejný ústny poriadok. Pritom treba postupovať ako pri zriadení posledného poriadku dospelých maloletých mladších než osemnásťročných.

§ 408.

Kto je čiastočne pozbavený svojprávnosti pre márnotratnosť, pijanstvo alebo navyklé nadužívanie nervových jedov, môže o polovici svojho imania robiť posledný poriadok v akejkolvek forme. Druhá polovica prípadne zákonným dedičom; ak ich niet, platia o tejto polovici ustanovenia o uvoľnenom podiele (§§ 400 až 402).

Podstatný omyl.

§ 409.

Podstatný poručiteľov omyl robí neplatným ustanovenie, ktorého sa týka. Omyl je podstatný, ak sa týka osoby, ktorej sa niečo porúča, podielu alebo veci, ktoré sa porúčajú, alebo podstatných vlastností veci. Vlastnosti sú podstatné, ak je zřejmé, že by poručiteľ nebol urobil také ustanovenie, keby sa v nich nebol zmýlil.

§ 410.

Ak je osoba alebo vec len nesprávne pomenovaná alebo opísaná, ustanovenie je platné.

§ 411.

Také tehdy, když se pohnutka v pořízení uvedená ukáže mylnou, jest ustanovení platné, ač nezakládá-li se vůle zůstavitelova výhradně jen na této vadné pohnutce.

Změny v podmínkách platnosti pořízení.

§ 412.

Poslední pořízení nepozbude platnosti závadami, které nastanou později.

§ 413.

Je-li poslední pořízení neplatné, nenabude platnosti, ani když se závada odkládí. [82]

II. po stránce obřadnosti.

§ 414.

Pořizovati lze soukromé nebo veřejně, písemně nebo ústně, písemně pak beze svědků nebo před svědky.

1. Soukromé pořízení písemné:

§ 415.

a) vlastnoruční;

Kdo chce pořizovati písemně beze svědků, napíše závět nebo dovětek vlastní rukou a vlastní rukou spis podpíše. Udati místo, den, měsíc a rok se doporučuje, aby se předešel spor. Je-li poslední pořízení složeno

§ 411.

Aj vtedy, keď sa pohnútka uvedená v poslednom poriadku ukáže mylnou, ustanovenie je platné, okrem že sa poručiteľova vôľa zakladá výhradne len na tejto pohnútke.

Zmeny v podmienkach platnosti posledného poriadku.

§ 412.

Posledný poriadok nestratí platnosť závadami, ktoré nastanú neskoršie.

§ 413.

Neplatný posledný poriadok nenadobudne platnosť, ani keď sa závada odstráni.

Formálne náležitosti.

§ 414.

Posledný poriadok možno robiť súkromne alebo verejne, a to písomne alebo ústne, písomne však bez svedkov alebo pred svedkami.

1. Súkromné posledné poriadky písomné.

§ 415.

a) Vlastnoručné.

Kto chce urobiť posledný poriadok písomne bez svedkov, napíše závet alebo dovetok vlastnou rukou a vlastnou rukou spis podpíše. Odporúča sa udat miesto, deň, mesiac a rok, aby sa predišlo sporu.

z niekoľkých listů, doporučuje se spojit listy tak, aby nebylo nebezpečí podvrhu.

b) nikoli vlastnoruční.

§ 416.

Poslední pořizeni, které zůstavitel nenapsal vlastní rukou, musí vlastní rukou podepsati a před třemi způsobilými svědky, z nichž aspoň dva musí býti přítomni současně, výslovně prohlásiti, že spis obsahuje jeho poslední pořizeni. Mimoto je nutno, aby se svědkové podepsali s doložkou, která nasvědčuje jejich poslání svědeckému, a to uvnitř pořizeni nebo vně, ale vždy na listině samé, nikoli na obálce.

Není třeba, aby svědek znal obsah posledního pořizeni. I zde se doporučuje udati místo a čas, jakož i spojit listy. Doporučuje se také, aby svědkové připojili k svému podpisu znaky je blíže určující.

§ 417.

Zůstavitel, který nemůže psáti, musí, splně ostatní náležitosti, připojit vlastnoruční znamení ruky na místě podpisu, a to za současné přítomnosti všech tří svědků. Doporučuje se, aby jeden ze svědků připsal jméno zůstavitelovo.

Ak je posledný poriadok složený z niekoľkých listov, odporúča sa podpísať každý list osobitne a spojiť listy tak, aby nebolo nebezpečenstva podvrhu.

b) Nie vlastoručné.

§ 416.

Posledný poriadok, ktorý porúčiteľ nenapísal vlastnou rukou, musí vlastnou rukou podpísať a pred tromi spôsobilými svedkami, z ktorých vždy aspoň dvaja musia byť prítomní súčasne, výslovne prejavíť, že spis obsahuje jeho posledný poriadok. Je nevyhnutné, aby sa svedkovia podpísali s doložkou, ktorá svedčí o ich svedeckom poslaní, a to vnútri posledného poriadku alebo zvonka, ale vždy na listine samej, nie na obálke. Netreba, aby svedok poznal obsah posledného poriadku. I tu sa odporúča udať miesto a čas, ako i podpísať a spojiť listy. Odporúča sa tiež, aby svedkovia pripojili k svojmu podpisu údaje bližšie ich určujúce.

§ 417.

Porúčiteľ, ktorý nevie alebo pre nejakú závalu nemôže písať, musí, splniac ostatné náležitosti, pripojiť znamenie ruky namiesto podpisu, a to za súčasnej prítomnosti všetkých troch svedkov. Ak nie je z listiny zrejmé, kto je porúčiteľom, nevyhnutné je, aby jeden zo svedkov pripísal porúčiteľovo meno.

§ 418.

Nemůže-li zůstavitel poslední pořizování čísti, je nutno, aby, spíše ostatní náležitosti, dal si spis přečísti svědkem, který jej nepsal, za přítomnosti druhých dvou, kteří seznali obsah spisu, a aby pak stvrdil, že se tento spis shoduje s jeho vůlí. [83]

2. Soukromé pořizování ústní.

§ 419.

Kdo soukromě pořizuje ústně, musí prohlásiti poslední vůli před třemi způsobilými svědky, kteří současně jsou přítomni. Doporučuje se, aby si svědkové na podporu paměti zaznamenali buď společně nebo každý zvláště pořizování zůstavitelovo nebo aby je dali co možná nejdříve zaznamenati jinou osobou.

§ 420.

Bude-li po smrti zůstavitele předložen takový záznam svědky vlastní rukou podepsaný, bude základem dědické posloupnosti jako poslední pořizování písemné. Není-li takové listiny, bude základem dědické posloupnosti soudní protokol o souhlasné výpovědi všech tří svědků posledního pořizování, a nemohl-li by některý z nich býti vyslechnut, protokol o souhlasné výpovědi zbývajících svědků dvou.

§ 418.

Ak poručiteľ nevie posledný poriadok čítať alebo nemôže ho čítať pre nejakú závalu, je nevyhnutné, aby splniac ostatné náležitosti, dal si spis prečítať svedkom, ktorý ho nepísal, v prítomnosti druhých dvoch, ktorí zvedeli obsah spisu, a aby potom potvrdil, že sa tento spis shoduje s jeho vôľou.

2. Soukromé posledné poriadky ústne.

§ 419.

Kto robí posledný poriadok ústne, musí prejavíť poslednú vôľu pred tromi spôsobilými svedkami, ktorí sú súčasne prítomní. Odporúča sa, aby si svedkovia na podporu pamäti čo možno najskôr zaznamenali alebo spoločne alebo každý osobitne poručiteľov posledný poriadok alebo aby dali urobiť o ňom záznam inou osobou.

§ 420.

Záznam o ústnom prejave poslednej vôle, všetkými svedkami vlastnou rukou podpísaný, bude základom dedičskej postupnosti ako posledný poriadok písomný. Ale ak žiada o to ktokoľvek, kto má na tom právny záujem, musí byť obsah tohto záznamu potvrdený súhlasnou výpoveďou oných troch svedkov pod prísahou alebo, keby jeden z nich nemohol byť pod prísahou vypočutý, aspoň výpoveďou ostatných dvoch pod prísahou; ináč

§ 421.

Poslední pořízení ústní však musí, žádá-li za to kdokoliv, kdo o to má právní zájem, býti potvrzeno souhlasnou přísežnou výpovědí oněch tří svědků; nebo kdyby jeden z nich nemohl býti přísežně vyslechnut, alespoň přísežnou výpovědí ostatních dvou; jinak nemá toto poslední pořízení právních následků.

3. Pořízení veřejná.**§ 422.**

Písemné pořízení před soudem musí býti alespoň vlastnoručně podepsáno a soudu osobně odevzdáno s prohlášením, že listina obsahuje poslední pořízení odevzdatelovo. O tomto pořizovacím jednání se zřídí protokol a uschová se i s listinou u soudu.

tento poslední poriadok nemá právnych následkov.

§ 421.

Ak o ústnom prejave poslednej vôle nebol urobený záznam podpísaný všetkými svedkami vlastnou rukou, základom dedičskej postupnosti bude súdna zápisnica o súhlasnej výpovedi všetkých troch svedkov posledného poriadku, a ak by nemohol niektorý z nich byť vypočutý, zápisnica o súhlasnej výpovedi ostatných dvoch svedkov. O potvrdení takej zápisničnej výpovede pod prísahou platí to isté, čo o potvrdení súkromného zápisu pod prísahou. Keď uplynulo šesť mesiacov od konca mesiaca, keď bol urobený Dôsledný poriadok, o ktorom nebol spísaný záznam podpísaný všetkými svedkami, posledný poriadok stratí platnosť, ak nejde o posledný poriadok poručiteľa, ktorý od konca onej lehoty až do svojej smrti nebol spôsobilý robiť posledný poriadok.

3. Verejný posledný poriadky.**§ 422.**

Kto chce zriadiť písomný posledný poriadok pred súdom, musí aspoň listinu vlastnoručne podpísanú súdu osobne odevzdať s prejavom, že listina obsahuje jeho posledný poriadok. O tomto úkone, ktorým bol urobený posledný poriadok, spíše sa zápisnica a uschová sa i s listinou na súde.

§ 423.

Soud nechť upozorní zůstavitele na to, že musí býti připojen jeho vlastnoruční podpis; spis i s protokolem nechť vloží do obálky, úředně ji zapečetí, poznamená na ní, či poslední pořízení je v ní obsaženo, a vydá zůstaviteli potvrzení.

§ 424.

Chce-li kdo před soudem poříditi ústně, zřídí se o jeho prohlášení protokol, s nímž se [84] naloží stejně, jak bylo uvedeno v předchozích paragrafech o písemném pořízení.

§ 425.

Soud, který přijímá písemné nebo ústní pořízení, musí se skládati ze dvou tamních přísežných osob soudních, z nichž jedné v místě, kde se pořízení děje, přísluší úřad soudcovský. Druhou soudní osobu, nikoli však soudce, mohou nahraditi dva způsobilí svědci.

§ 426.

Je-li toho třeba, mohou se uvedené osoby odebrati do bytu zůstavitelova a tam poslední pořízení písemné nebo ústní přijmouti.

§ 427.

Poslední pořízení řádně zřízené před notářem má stejnou platnost jako pořízení soudní.

§ 423.

Súd má upozorniť poručiťela na to, že musí byť pripojený jeho vlastnoručný podpis; spis i s protokolom má vložiť do obálky, má ju úradne zapečatiť, poznamenať na nej, či posledný poriadok je v nej uložený, a vydať poručiťelovi potvrdenie.

§ 424.

O ústnom poslednom poriadku pred súdom spíše sa zápisnica, ktorou sa naloží rovnako, ako je ustanovené o písomnom poslednom poriadku.

§ 425.

Písomný alebo ústny posledný poriadok treba na súde prejavíť pred dvoma tamojšími prisaznými súdnymi osobami, z ktorých jednej prislúcha sudcovský úrad v mieste, kde sa posledný poriadok robí. Druhú súdnu osobu, nie však sudcu, môžu nahradíť dvaja spôsobilí svedkovia.

§ 426.

Ak je to potrebné, môžu sa uvedené osoby vypraviť do poručiťelovho bytu a tam prijať posledný poriadok.

§ 427.

Posledný poriadok riadne urobený pred verejným notárom má rovnakú platnosť ako súdny posledný poriadok.

Společná ustanovení.

§ 428.

Jedním spisem může pořádat jen jediný zastavitel.

§ 429.

Poslední poručení, které by někdo učinil, dovolává se jiného spisu, má právní následky jen tehdy, když tento spis má všechny obřadnosti posledního poručení.

Svědkové posledního poručení.

§ 430.

Svědkové posledního poručení se ve všech případech musí při obřadnostech posledního poručení účastnit takovým způsobem, aby byli s to potvrdit, že zůstavitel a pořizovatel jsou jedna a táž osoba.

§ 431.

Svědky posledního poručení nemohou být: osoby mladší osmnácti let, nepřičetní, dále ti, kdož byli úplně nebo částečně zbaveni svéprávnosti, pak slepí, hluchí, němí a konečně osoby neznalé jazyka, v kterém se činí projevy, jež se mají stát před svědky.

§ 432.

Dědic nebo odkazovník jest o tom, co se mu zůstavuje, svědkem nezpůsobilým, a právě tak [85] jsou nezpůsobilými svědky jeho manžel,

Spoločné ustanovenia.

§ 428.

Jedným spisom môže posledný poriadok urobiť len jediný poručiteľ.

§ 429.

Pokiaľ sa posledný poriadok odvoláva na iný spis, má to právne následky len vtedy, keď tento spis má všetky obřadnosti posledného poriadku.

Svedkovia posledného poriadku.

§ 430.

Svedkovia posledného poriadku vo všetkých prípadoch musia byť schopní potvrdiť, že poručiteľ a ten, kto posledný poriadok urobil, sú jedna a tá istá osoba.

§ 431.

Svedkami posledného poriadku nemôžu byť: osoby mladšie než osemnásťročné, nepřičetní, ďalej tí, ktorí boli úplne alebo čiastočne pozbavení svojprávnosti, slepí, hluchí, němí a konečne osoby neznalé jazyka, v ktorom sa robia prejavy, ktoré sa majú stať pred svedkami.

§ 432.

Dedič alebo odkazovník je nespôsobilým svedkom o tom, čo sa mu porúča, a práve tak sú o tom nespôsobilými svedkami jeho

rodiče, děti, pak sourozenci nebo osoby ve stejném stupni s ním sešvagřené anebo jeho placení lidé domácí. Aby ustanovení takové bylo platné, je třeba, aby buď bylo zůstaví tělem vlastní rukou napsáno nebo aby bylo potvrzeno třemi způsobilými svědky.

§ 433.

Jestliže se něco zůstavuje pisateli posledního pořízení nebo jeho manželu, dětem, rodičům, pak sourozencům nebo osobám, které s ním jsou ve stejném stupni sešvagřeny, jest ustanovení takové zbavit každé pochybnosti způsobem uvedeným v paragrafu předešlém.

§ 434.

Co se nařizuje o svědcích posledního řízení, platí také o osobách zúčastněných při pořízení veřejném.

Úlavy při pořizování.

§ 435.

Při posledních pořízeních na místech, kde se šíří nemoc, která, plodíc hrůzu, ochromuje styk mezi lidmi, jsou způsobilými svědky i osoby, které dosáhly roku čtrnáctého, i osoby částečně zbavené svéprávnosti.

manžel, rodičia, deti, ďalej súrodenci alebo osoby v rovnakom stupni s ním sošvagrené alebo jeho domácí ľudia. Aby také ustanovenie bolo platné, je potrebné, aby alebo bolo poručiteľom vlastnou rukou napísané alebo aby bolo potvrdené tromi spôsobilými svedkami.

§ 433.

Ak sa niečo porúča pisateľovi posledného poriadku alebo jeho manželovi, rodičom, deťom, ďalej súrodencom alebo osobám, ktoré sú s ním v rovnakom stupni sošvagrené, alebo jeho domácim ľuďom, také ustanovenie treba pozbaviť pochybnosti spôsobom predpísaným pre ustanovenie, ktorým sa niečo porúča svedkovi posledného poriadku (§ 432).

§ 434.

Čo je ustanovené o svedkoch posledného poriadku, platí aj o ostatných osobách zúčastnených pri robení verejného posledného poriadku.

Ólavy pri robení posledného poriadku.

§ 435.

Ak sa robí vojnový posledný poriadok, platia tieto úlavy: Písomný vojnový posledný poriadok písaný cudzou rukou vyžaduje pre svoju platnosť, aby poručiteľ spis vlastnou rukou podpísal a dal podpísať dvom svedkom. Ústny

§ 436.

K tomuto porizování s úlevami stačí, aby byli jen dva svědci. Při nebezpečí nákazy není ani třeba, aby byli oba současně přítomni.

§ 437.

Ustanovení předcházejících paragrafů platí přiměřeně o posledních porizováních zřízených při živelných nebo podnikových pohromách.

§ 438.

Zřizuje-li se poslední porizování válečné, platí tyto úlevy: Písemné porizování válečné psané cizí rukou vyžaduje k své platnosti, aby zůstavitel písemnost vlastní rukou podepsal a dal podepsati dvěma svědky, kteří nemusí býti současně přítomni, ústní porizování válečné vyžaduje, aby poslední vůle byla zůstavitelem prohlášena přede dvěma svědky, kteří však musí býti současně přítomni. Svědky posledního porizování válečného mohou býti i osoby, které dosáhly roku čtrnáctého, i osoby částečně zbavené svéprávnosti. [86]

vojnový posledný poriadok vyžaduje, aby posledná vôľa bola prejavená pred dvoma svedkami.

§ 436.

Rovnaké úľavy platia pre posledný poriadok urobený na miestach, kde sa odohrávajú zjavy, ktoré sa svojim dianím rovnajú vojne, ďalej na miestach, kde sa šíri nákazlivá choroba, ktorá ochromuje styk medzi ľuďmi, ako i pre posledné poriadky osôb postihnutých živelnou alebo podnikovou pohromou.

§ 437.

Svedkami posledného poriadku, pre ktorý sa dopúšťajú úľavy, môžu byť aj osoby, ktoré dovršili štrnásť rok, i osoby čiastočne pozbavené svojprávnosti.

§ 438.

Pri písomnom poslednom poriadku, pre ktorý sa dopúšťajú úľavy, nemusia byť obaja svedkovia prítomní súčasne, pri ústnom je súčasná prítomnosť potrebná, ak niet nebezpečenstva nákazy.

§ 439.

Když uplyne šest měsíců od konce roku, kdy pořízení podle §§ 435 až 437 bylo učiněno, pozbude platnosti, nejde-li o pořízení zůstavitele, který od konce oné lhůty až do své smrti nebyl způsobilý poříditi. To platí stejně o posledním pořízení válečném, ale šestiměsíční lhůta se počítá od konce doby, v které lze válečná pořízení činiti.

§ 440.

Neplatnost pořízení pro nedostatek obřadností.

Neplatné je poslední pořízení, při kterém nebyla zachována některá obřadnost zde uvedená, ledaže by byla zákonem výslovně toliko doporučena.

II. Smlouva dědická.

Náležitosti smlouvy dědické.

§ 441.

Manželé mohou uzavřít smlouvu dědickou, podle níž jedna strana druhou ustanovuje za dědice a tato druhá ustanovení přijímá, nebo se takto za dědice ustanoví navzájem. Takovou smlouvu mohou uzavřít i snoubenci, ale je platná jen

§ 439.

Vojnový posledný poriadok stratí platnosť, keď uplynú tri mesiace od konca doby, v ktorej možno vojnové posledné poriadky robiť, ak nejde o posledný poriadok poručiťela, ktorý od konca onej lehoty až do svojej smrti nebol spôsobilý urobiť posledný poriadok. To platí obdobne pre posledný poriadok na miestach, kde sa odohrávajú zjavy podobné vojne, s tým, že sa trojmesačná lehota počíta od konca roku, keď sa ony zjavy skončili a pri iných posledných poriadkoch s úľavami s tým, že sa lehota počíta od konca roku, keď bol taký posledný poriadok urobený.

§ 440.

Neplatnosť posledného poriadku pre nedostatok obradností.

Neplatný je posledný poriadok, pri ktorom nebola zachovaná niektorá obradnosť tu uvedená, okrem že by ju zákon výslovné len odporúčal.

II. Dedičská smluva.

Náležitosti dedičskej smluvy.

§ 441.

Manželia môžu uzavierať dedičskú smluvu, podlá ktorej jedna strana ustanovuje druhú za dediča a táto druhá ustanovenie prijíma, alebo sa takto za dedičov ustanovujú navzájom. Takú smluvu môžu uzavrieť i snúbenci, avšak táto je

tenkrát, dojde-li mezi nimi k manželství.

§ 442.

K platnosti smlouvy dědické je potřeba formy notářského spisu.

§ 443.

Je-li smlouva dědická neplatná z toho důvodu, že nebyly zachovány obřadnosti pro ni předepsané, může mít přes to platnost posledního pořízení, jsou-li jinak splněny veškeré obřadnosti takového pořízení.

§ 444.

Všeobecné předpisy o způsobilosti ke smlouvám a k posledním pořízením platí též pro smlouvu dědickou. Je-li taková smlouva neplatná z toho důvodu, že nevyhovuje předpisům o způsobilosti ke smlouvám, může mít přes to platnost posledního pořízení, vyhovuje-li předpisům o způsobilosti pořizovati. [87]

§ 445.

Výminky při smlouvě dědické. Co jest všeobecně ustanoveno o výminkách při smlouvách, platí též při smlouvách dědických, vyjma § 736.

platná len vtedy, ak medzi nimi skrsne manželstvo.

§ 442.

Pre platnosť dedičskej smluvy sú potrebné obřadnosti posledného poriadku a notárskeho spisu.

§ 443.

Ak je dedičská smluva neplatná preto, že sa nezachovali obřadnosti pre ňu predpísané, môže mať predsa platnosť posledného poriadku, ak sú splnené všetky obřadnosti takého poriadku.

§ 444.

Všeobecné predpisy o spôsobilosti na smluvy a posledné poriadky platia aj pre dedičskú smluvu. Ak je taká smluva neplatná preto, že nevyhovuje predpisom o spôsobilosti na smluvy, môže mať predsa platnosť posledného poriadku, ak vyhovuje predpisom o spôsobilosti robiť posledný poriadok.

§ 445.

Podmienky pri dedičskej smluve. O podmienkach pri dedičskej smluve platia ustanovenia o podmienkach pri smluvách vôbec, vynímajúc ustanovenia o prechode práva na dedičov (§ 736).

Právní následky smlouvy dědické.

§ 446.

Smlouva dědická nebrání manželům, aby nakládali se svým majetkem podle své libosti, dokud žijí.

§ 447.

Smlouvou dědickou nelze pořídit o celé pozůstalosti, čtvrtina pozůstalosti zůstává podle zákona volná, aby o ní zůstavitel podle své vůle pořídil, i když byla smlouvou zůstavena smluvnímu dědici pozůstalost celá.

Chce-li zůstavitel zanechat dědici smluvnímu i tuto čtvrtinu, může tak učinit jen zvláštním posledním pořízením.

§ 448.

Bylo-li pořízeno dědickou smlouvou, příslušejí dědicům nepominutelným tatáž práva jako při jiné 'posloupnosti dědické.

Jak smlouva dědická pomíjí.

§ 449.

Všeobecné předpisy o tom, jak pomíjejí smlouvy, platí též o smlouvě dědické.

§ 450.

Dědickou smlouvu může zůstavitel zrušit i posledním pořízením, jestliže se dědic dopustil něčeho, co je důvodem rozluky manželství z jeho viny, ačli v době onoho

Právne následky dedičskej smluvy.

§ 446.

Dedičská smluva nebráni manželom, aby nakladali svojím majetkom podľa svojej vôle, dokiaľ žijú.

§ 447.

Dedičskou smlouvou nemožno urobiť poriadok o celej pozostalosti. Štvrtina pozostalosti ostáva podľa zákona voľná, aby o nej poručiteľ podľa svojej vôle urobil poriadok, i keď bol smlouvou poručil smluvnému dedičovi celú pozostalosť. Zanechať smluvnému dedičovi i túto štvrtinu môže poručiteľ len posledným poriadkom.

§ 448.

Ak sa poručenie stalo dedičskou smlouvou, neopomenuteľným dedičom prislúchajú tie isté práva ako pri inej dedičskej postupnosti.

Jako zaniká dedičská smluva.

§ 449.

Všeobecné predpisy o tom, ako zanikajú smlouvy, platia aj o dedičskej smluve.

§ 450.

Dedičskú smluvu môže poručiteľ zrušiť posledným poriadkom, ak sa dedič dopustil niečoho, čo je dôvodom rozluky manželstva z jeho viny, ak len v čase onoho

posledního pořízení nezaniklo už právo domáhati se rozluky.

§ 451.

Dojde-li na rozvod nebo na rozluky, platí, není-li ve smlouvě dědické ustanoveno jinak, tato pravidla: Dobrovolný rozvod se dědické smlouvy nedotýká. Jsou-li nedobrovolným rozvodem vinny strany obě nebo není-li jím vinna strana žádná, může každá odvolati dědickou smlouvu jednostranným posledním pořízením. Je-li nedobrovolným rozvodem vinna [88] jen strana jedna, má toto právo jen strana nevinná. Rozluka dědickou smlouvu sice ruší, ale povolání nevinného manžela zůstává v platnosti.

Hlava 17.

Náhradnictví a svěrenské nástupnictví.

Náhradnictví.

§ 452.

Zůstavitel může pro případ, že ten, kdo byl za dědice povolán, nenabude dědictví, povolati dědice jiného; a podobně může povolati i další náhradníky. Tímto ustanovením se zřizuje náhradnictví. Dědictví napadne tomu, kdo je v řadě nejbližší.

posledného poriadku nezaniklo už právo domáhať sa rozluky.

§ 451.

Ak príde k rozvodu alebo k rozluke, platia, ak v dedičskej smluve nie je ustanovené inakšie, tieto pravidlá: Dobrovolný rozvod nedotýka sa dedičskej smluvy. Ak sú na dobrovolnom rozvode vinné obe strany alebo ak na ňom žiadna strana nemá viny, môže každá odvolať dedičskú smluvu jednostranným posledným poriadkom. Ak je na nedobrovolnom rozvode vinná len jedna strana, toto právo má len nevinná strana. Rozluka sice ruší dedičskú smluvu, ale ustanovenie nevinného manžela za dediča ostáva v platnosti.

Hlava 18.

Náhradníctvo a nástupníctvo.

Náhradníctvo.

§ 452.

Poručiteľ môže pre prípad, že ten, kto bol ustanovený za dediča, nenadobudne dedičstvo, ustanoviť iného dediča alebo i ďalších náhradníkov. Týmto ustanovením sa zriaďuje náhradníctvo. Dedičstvo napadne tomu, kto je v poradí najbližší.

§ 453.

I když zůstavitel ustanoví náhradnictví buď pro ten případ, že by osoba povoláná dědití nechtěla, nebo pro ten případ, že by dědití nemohla, je v pochybnosti rozuměti, že bylo náhradnictví ustanoveno pro oba ty případy.

Právní následky náhradnictví.

§ 454.

Břemena uložená dědici postihují také náhradníka, který vstupuje na jeho místo, ač nevychází-li z vůle zůstavitelovy nebo z povahy věci najevo, že se vztahují jediné k dědici. Stejně platí o břemenech postihujících náhradníka se zřetelem k náhradníkům dalším.

§ 455.

Jsou-li povoláni za náhradníky spoludědicové sami, má se za to, že zůstavitel chtěl podělití náhradníky v takovém poměru, v jakém podělil dědice. Povolá-li se však za náhradníka mimo spoludědice ještě někdo jiný, rozdělí se uvolněný podíl rovným dílem.

Svěřenské nástupnictví.

§ 456.

Zůstavitel může naříditi, že dědictví po smrti dědice nebo v jiných určitých případech má přejíti na jinou osobu. Tímto ustanovením se

§ 453.

I keď poručiteľ ustanoví náhradníctvo alebo pre ten prípad že by ustanovená osoba nechcela dediť, alebo pre ten prípad že by nemohla dediť, v pochybnosti treba tomu tak rozumieť, že náhradníctvo bolo ustanovené pre oba tieto prípady.

Právne následky náhradníctva.

§ 454.

Bremená uložené dedičovi alebo náhradníkovi postihujú i náhradníka, ktorý vstupuje na jeho miesto, ak z poručiteľovej vôle alebo z povahy veci nevychádza najavo, že sa vztahujú jedine na dediča alebo na náhradníka.

§ 455.

Ak sú za náhradníkov ustanovení spoludedičia sami, predpokladá sa, že poručiteľ chcel poručiť náhradníkom také podiely, aké poručil dedičom. Ak sa však ustanoví za náhradníka okrem spoludedičov ešte niekto iný, uvolnený podiel rozdelí sa na rovnaké časti.

Nástupníctvo.

§ 456.

Poručiteľ môže nariadiť, aby dedičstvo po dedičovej smrti alebo v iných určitých prípadoch prešlo na inú osobu. Týmto ustanovením

zřizuje svěřenské nástupnictví. V povolání [89] svěřenského nástupníka je obsaženo povolání náhradníka.

§ 457.

Zřízení nástupnictví je spatřovati v tom, když zůstavitel svému dědici ustanoví dědice nebo když mu zakáže, aby o zanechaném jmění pořizoval, když povolá za dědice někoho, kdo v době smrti zůstavitele není ani zplozen, když povolá dědice pod výminkou nebo se lhůtou. Zákaz určitý předmět zciziti nevylučuje práva o něm pořizovati.

Obmezení svěřenského nástupnictví.

§ 458.

Řada, v které mají po sobě následovati nástupníci, není obmezena, jsou-li všichni zůstavitelovými současníky.

§ 459.

Nejsou-li to současníci, nýbrž takoví nástupníci, kteří v době smrti zůstavitele ještě nejsou zplozeni, zanikne svěřenský závazek, jakmile jmění nabude první nástupník nesoučasník.

§ 460.

Výklad náhradnictví a svěřenského nástupnictví. Je-li povolání za dědice, které podle

sa zriaďuje nástupníctvo. V ustanovení nástupníka je obsiahnuté ustanovenie náhradníka.

§ 457.

Ak poručiteľ ustanoví svojmu dedičovi dediča, treba v tom vidieť zriadenie nástupníctva. To isté platí, ak poručiteľ zakáže dedičovi, aby o poručenom imaní urobil posledný poriadok, ak ustanoví za dediča niekoho, kto v čase poručiteľovej smrti nie je ani počatý, alebo ak ustanoví dediča pod podmienkou alebo s lehotou. Zákaz scudziti určitý predmet nevylučuje právo urobiť o ňom posledný poriadok.

Obmedzenie nástupníctva.

§ 458.

Poradie, v ktorom majú jeden za druhým nasledovať nástupníci, nie je obmedzené, ak sú všetci poručiteľovými súčasníkmi.

§ 459.

Ak to nie sú súčasníci, ale takí nástupníci, ktorí v čase poručiteľovej smrti ešte nie sú počatí, zanikne nástupníctvo, len čo imanie nadobudne prvý nástupník – nesúčasník.

§ 460.

Výklad náhradníctva a nástupníctva. Ak je ustanovenie za dediča, ktoré

toho, co je ustanovené výše, by bylo pokládati za náhradnictví nebo za svěřenské nástupnictví, vyjádřeno pochybně, vyloží se tak, aby dědicova volnost nakládati s dědictvím byla obmezena co nejméně. Proto také, je-li pochybno, zdali jde o náhradnictví či o svěřenské nástupnictví, je nařízení pokládati za náhradnictví.

Zánik náhradnictví a svěřenského nástupnictví.

§ 461.

Náhradnictví pomine, jakmile se povolaný dědic přihlásí k dědictví. Svěřenské nástupnictví pomine, když z povolaných nástupníků již nikoho není nebo když je rozhodnuto, že případ, pro který nástupnictví bylo zřízeno, nenastane.

§ 462.

Není-li jiná vůle zůstavitelova zřejmá, přechází právo nástupníka na jeho dědice i tehdy, [90] když se nástupník nedožije případu, pro který bylo nástupnictví zřízeno.

§ 463.

Není-li jiná vůle zůstavitelova zřejmá, pozbude moci nástupnictví svěřenské, ustanovené osobě choromyslné nebo slabomyslné, zanechá-li platné poslední pořízení, anebo jestliže soud její úplné zbavení svéprávnosti zruší nebo přemění v částečné; a nástupnictví

by bolo treba pokladať za náhradníctvo alebo za nástupníctva, vyjadrené pochybne, vyloží sa tak, aby dedičova voľnosť nakladať dedičstvom bola obmedzená čo najmenej. Preto i v tom prípade, ak je pochybné, či ide o náhradníctvo alebo o nástupníctvo, ustanovenie treba pokladať za náhradníctvo.

Zánik náhradníctva a nástupníctva.

§ 461.

Náhradníctvo zanikne, len čo sa ustanovený dedič prihlási k dedičstvu. Nástupníctvo zanikne, keď z ustanovených nástupníkov už nikoho niet alebo keď je isté, že prípad, pre ktorý bolo nástupníctvo zriadené, nenastane.

§ 462.

Ak nie je zrejma iná poručiteľová vôľa, právo nástupníka prechádza na jeho dedičov i vtedy, keď sa nástupník nedožije prípadu, pre ktorý bolo nástupníctvo zriadené.

§ 463.

Ak nie je zrejma iná poručiteľova vôľa, stratí platnosť nástupníctvo, ustanovené osobe duševne chorej alebo slabomyseľnej, ak táto zanechá platný posledný poriadok, alebo ak súd jej úplné pozbavenie svojprávnosti zruší alebo premení na čiastočné; nástupníctvo neožije

svěrenské neožije ani tehdy, když ona osoba pro choromyslnost nebo pro slabomyslnost znovu pozbude způsobilosti poříditi, neučinivši dříve, než se tak stalo, poslední pořízení.

§ 464.

Není-li jiná vůle zůstavitelova zřejmá, zanikne náhradnictví nebo svěrenské nástupnictví, které zůstavitel ustanovil svému dítěti v době, kdy nemělo potomstva, zanechá-li toto dítě pokrevné potomky způsobilé děditi.

§ 465.

Obdoba svěrenského nástupnictví. Právní poměry, jaké vznikají svěrenským nástupnictvím, lze zakládati také jednáním mezi živými.

Hlava 18.
Odkazy.

Zřízení odkazu.

§ 466.

K platnosti odkazu je nutno, aby byl zůstaven osobě, která je způsobilá děditi, a aby se tak stalo platným posledním pořízením.

§ 467.

Darování závislé na výmince, že obdarovaný dárce přežije, je po zákonu odkazem, jestliže se dárce nevzdal práva dar odvolati (§ 807).

ani vtedy, keď ona osoba pre duševnú chorobu alebo pre slabomyselnosť znova stratí spôsobilosť urobiť posledný poriadok, neurobívši posledný poriadok skôr, než sa tak stalo.

§ 464.

Ak nie je zrejmalá iná poručiteľova vôľa, zanikne náhradníctvo alebo nástupníctvo, ktoré poručiteľ ustanovil svojmu dieťaťu v čase, keď nemalo potomstva, ak toto dieťa zanechá pokrvných potomkov spôsobilých dediť.

§ 465.

Obdoba nástupníctva. Právne pomery, aké vznikajú nástupníctvom, možno zakladať aj úkonom medzi živými.

Hlava 19.
Odkazy.

Zriadenie odkazu.

§ 466.

Pre platnosť odkazu je nevyhnutné, aby bol platným posledným poriadkom poručený osobe, ktorá je spôsobilá dediť.

§ 467.

Darovanie závislé od podmienky, že obdarovaný prežije darovateľa, je podľa zákona odkazom, ak sa darovateľ nevzdal práva dar odvolať (§ 807).

§ 468.

Zůstavitel může také jednomu dědici nebo několika spoludědicům zanechat odkaz přednostní ; vzhledem k tomuto odkazu budou posuzováni jako odkazovnici. [91]

Koho lze obtížit odkazem.

§ 469.

Odkazy připadají k tíži všem dědicům podle poměru jejich podílů, a to i tenkrát, byla-li odkázána věc náležející jednomu ze spoludědiců. Přes to záleží na zůstaviteli, chce-li zvláště přikázati splnění odkazu jednotlivému spoludědici nebo i odkazovníku.

§ 470.

Okolnost, že hodnota dalšího odkazu, jenž byl uložen odkazovníku, přesahuje hodnotu odkazu, jenž mu byl zůstaven, nezbavuje odkazovníka povinnosti dokonale splniti, co mu bylo uloženo. Jestliže však odkazovník odkazu nenabude, je povinen ten, komu odkaz připadne, vzíti na se toto břemeno nebo přenechati odkaz, který mu připadl, odkazovníku, jenž je na tento odkaz poukázán.

§ 471.

Zůstavitel, který odkazem pamatuje na určitou skupinu lidí, jako na příbuzné, služebné nebo chudé, nebo neurčitě na účely dobročinné

§ 468.

Pcručiter môže aj jednému dedičovi alebo niekorkým spoludedičom zanechať prednostný odkaz; vzhľadom na tento odkaz budú sa dedičia posudzovať ako odkazovnici.

Koho možno zafažiť odkazom.

§ 469.

Odkazy zafažujú všetkých dedičov podľa pomeru ich podielov, a to i vtedy, ak bola odkázaná vec patriaca jednému zo spoludedičov, akže poručiteľ neprikázal splnenie odkazu jednotlivému spoludedičovi alebo aj odkazovníkovi.

§ 470.

Odkazovník, ktorému je nariadené splniť ďalší odkaz, je povinný plniť najviac toľko, koľko robí hodnota odkazu jemu poručeného, môže sa však i tejto povinnosti zbaviť tým, že svoj odkaz prenechá ďalšiemu odkazovníkovi. Ak odkazovník nenadobudne odkaz, pripadá tomu, kto je na tento odkaz poukázany.

§ 471.

Poručiteľ, ktorý odkaz zriadil určitej skupine ľudí, ako: príbuzným, služobným alebo chudobným, alebo neurčite na dobročinné alebo

a podobné, může ponechati dědici nebo někomu jinému, aby určit, jak a která z těchto osob nebo účelů mají býti podělena.

Nevyslovil-li se o tom zůstavitel, má volbu dědic. Nemůže-li dědic volbu vykonati, určí odkazovníky soud.

§ 472.

Náhradnictví a svěřenské nástupnictví při odkazech. Zůstavitel může při odkaze naříditi náhradnictví nebo svěřenské nástupnictví. Při tom se užije přiměřeně předpisů hlavy předchozí.

Vykládací pravidla o jednotlivých druzích odkazů:

a) věcí určených podle druhu;

§ 473.

Odkáže-li zůstavitel jednu věc nebo několik věcí určitého druhu a je-li více takových věcí v pozůstalosti, má volbu osoba obtížená. Musí však zvoliti takový kus, aby ho odkazovník mohl užítí. Ponechá-li se odkazovníku, aby si z několika věcí vybral, může zvoliti i věc nejlepší. [92]

podobné ciele, môže sveriť dedičovi alebo niekomu inému, aby určit, čo a ktorej z týchto osôb alebo cieľov sa má dostať. Ak sa poručiteľ o tom nevyslovil, voľbu má dedič, a ak ju nevykoná, odkazovníkov určí súd.

§ 472.

Náhradníctvo a nástupníctvo pri odkazoch. Poručiteľ môže pri odkaze nariadiť náhradníctvo alebo nástupníctvo. Pritom sa použijú primerane predpisy o dedičskom náhradníctve a nástupníctve. Ak je odkaz zriadený niekomu, kto v čase poručiteľovej smrti nie je ani počatý, je to platné len ako nástupníctvo.

Vykládacie pravidlá o jednotlivých druhoch odkazov.

a) Veci určené podľa druhu.

§ 473.

Ak poručiteľ odkáže jednu vec alebo niekoľko vecí určitého druhu a ak je viac takých vecí v pozostalosti, voľbu má obťažaná osoba. Musí však zvoliť taký kus, aby ho odkazovník mohol použiť. Ak sa sverí odkazovníkovi, aby si z niekoľkých vecí vybral, môže zvoliť i najlepšíu vec.

Také ustanovenie slovenské právo nepozná; podľa zásad smerodajných pre alternatívne obligácie došlo by sa k rovnakému záveru.

§ 474.

Odkáže-li zůstavitel jen ze svého jmění jednu věc nebo několik věcí určitého druhu a nejsou-li věci toho druhu v pozůstalosti, není odkaz platný. Není-li jich určené množství, spokojí se odkazovník těmi, které v pozůstalosti jsou.

§ 475.

Odkáže-li zůstavitel jednu věc nebo několik věcí určitého druhu, ale nikoliv jen ze svého jmění, a není-li takových věcí v pozůstalosti, je osoba obtížená povinná opatřit ji odkazovníku v jakosti, jaká je přiměřená poměrům a potřebám odkazovníkovým. Odkaz peněz zavazuje k jich zaplacení, ať hotové peníze v pozůstalosti jsou či nikoliv.

§ 476.

Zůstavitel může také jiné osobě ponechat, aby zvolila, kterou z několika věcí má dostat odkazovník. Nemůže-li nebo nechce-li tato osoba vykonati volbu, určí odkaz soud, hledě k poměrům a potřebám odkazovníkovým. Soud určí odkaz také tehdy, když odkazovník nevykoná volby, která mu byla ponechána, ve lhůtě ustanovené k žádosti obtížené osoby.

§ 474.

Ak poručiteľ odkáže len zo svojho majetku jednu vec alebo niekoľko vecí určitého druhu a ak vecí toho druhu v pozostalosti niet, odkaz nie je platný. Ak ich niet v určenom množstve, odkazovník musí byť spokojný s tými, ktoré sú v pozostalosti.

§ 475.

Ak poručiteľ odkáže jednu vec alebo niekoľko vecí určitého druhu, lež nie len zo svojho imania, a ak niet takých vecí v pozostalosti, obťažaná osoba je povinná zadovážiť ich odkazovníkovi v akosti, aká je primeraná odkazovníkovým pomerom a potrebám. Odkaz peňazí zaväzuje na ich zaplatenie, bez zreteľa na to, či sú alebo nie sú hotové peniaze v pozostalosti.

§ 476.

Poručiteľ môže aj inej osobe sveriť, aby zvolila, ktorú z niekoľkých vecí má odkazovník dostať. Ak nemôže alebo nechce táto osoba vykonať voľbu, určí odkaz súd, hľadiac na odkazovníkove pomery a potreby. Súd určí odkaz aj vtedy, keď odkazovník nevykoná voľbu, ktorá mu bola sverená, v lehote ustanovenej na žiadosť obťaženej osoby.

b) věci určité;

§ 477.

Je-li odkaz určité věci v jednom nebo v několika ustanoveních opakován, nemá odkazovník práva na odkázanou věc i na její cenu zároveň. Jiné odkazy, byť i obsahovaly věc téhož druhu nebo touž peněžní částku, náležejí odkazovníku, kolikrátkoli jsou opakovány.

§ 478.

Odkaz je neplatný, jestliže odkázaná věc v době posledního pořízení náležela odkazovníkovi. Nabyli-li jí později, zaplatí se mu obecná cena věci; dostal-li ji však bezplatně od samého zůstavitele, má se za to, že odkaz byl zrušen.

§ 479.

Neplatný jest odkaz věci cizí, která v době nápadu nenáleží ani zůstaviteli, ani dědici nebo odkazovníku, který ji má poskytnouti někomu jinému; mají-li uvedené osoby na věci odkázané podíl nebo nějaké právo, týká se odkaz jen tohoto podílu nebo práva. Nařídil-li [93] však zůstavitel, že iná býti cizí věc zakoupena a poskytnuta odkazovníku, avšak její vlastník ji nechce prodati za cenu obecnou, vyplatí se odkazovníku tato cena. Je-li odkázaná věc zastavena nebo jinak zatížena, postihují příjemce tyto závady.

b) Určitá věc.

§ 477.

Ak je odkaz určitej veci v jednom alebo v niekoľkých usta-noveniach opakovaný, odkazovník nemá práva na odkázanú vec aj na jej hodnotu zároveň. Iné odkazy, hoci by aj obsahovali vec toho istého druhu alebo tú istú peňažnú sumu, patria odkazovníkovi toľkokrát, koľkokrát sa opakujú.

§ 478.

Odkaz je neplatný, ak odkázaná vec v čase posledného poriadku patrila odkazovníkovi. Ak ju nadobudol neskoršie, zaplatí sa mu všeobecná cena veci; ak ju však dostal bezplatne

§ 479.

Neplatný je odkaz cudzej veci, ktorá v čase nápadu nepatrí ani poručiteľovi, ani dedičovi alebo odkazovníkovi, ktorý ju má poskytnúť niekomu inému; ak uvedené osoby majú na odkázanej veci podiel alebo nejaké právo, odkaz lýka sa len tohto podielu alebo práva. Ak poručiteľ nariadil, aby cudzia vec bola zakúpená a poskytnutá odkazovníkovi, avšak jej vlastník ju nechce predať za všeobecnú cenu, vyplatí sa odkazovníkovi táto cena. Ak je odkázaná vec daná do zálohu alebo inakšie zatažená, tieto závady postihujú prijímateľa.

c) pohledávky;

§ 480.

Odkáže-li zůstavitel pohledávku, která mu náleží za někým jiným, je obtížená osoba povinna postoupiti odkazovníku tuto pohledávku i s úroky zadržnými a dále plynoucími a s veškerými pomůckami a zajišťovacími prostředky.

§ 481.

Odkaz všech pohledávek zahrnuje sice i pohledávky vzniklé po zřízení odkazu, nikoli však pohledávky z cenných papírů prodejných a vkladních knížek, ani jistiny váznoucí na nemovitosti, ani pohledávky vznikající z práva věcného.

§ 482.

Odkaz pohledávky, kterou má zůstavitel za odkazovníkem, zavazuje obtíženou osobu k tomu, aby vydala odkazovníku kvitanci a vrátila dlužní úpis.

§ 483.

Prominutí dluhu se vztahuje jen na dluhy přítomné, nikoli však na ty,

c) Pohľadávka.

§ 480.

Ak porúčiteľ odkáže pohľadávku, ktorú má proti niekomu inému, obťažaná osoba je povinná postúpiť odkazovníkovi túto pohľadávku i s úrokmi zavisnutými a ďalej plynúcimi a so všetkými pomôckami a zaisťovacími prostriedkami.

§ 481.

Odkaz všetkých pohľadávok zahrnuje síce aj pohľadávky, ktoré vznikly po zriadení odkazu, nie však pohľadávky z predajných cenných papierov a vkladných knižiek, ani istiny viaznúce na nehnuteľnosti, ani pohľadávky vznikajúce z vecných práv.

§ 482.

Odkaz pohľadávky, ktorú má porúčiteľ proti odkazovníkovi, zaväzuje obťažanú osobu na to, aby odkazovníkovi vrátila dlžný úpis a vydala mu potvrdenku, a ak ide o pohľadávky zaistené záložným právom, aby mu vrátila záloh alebo vydala listinu, podľa ktorej by bolo možné vložiť do verejných kníh zánik záložného práva, alebo ak ide o nehnuteľnosti vo verejných knihách nezapísané a dočasné stavby (§ 192), vyznačiť, že záložné právo zaniklo.

§ 483.

Odpustenie dlhu vztahuje sa len na prítomné dlhy, nie však na dlhy,

teré vzniknou po zřízení odkazu. Promine-li se odkazem právo zástavní nebo rukojemství, neplyne z toho ještě, že byl prominut také dluh. Prodlouží-li se lhůty platební, je přes to úroky platiti dále.

§ 484.

Odkaz dluhu, který má zůstavitel zaplatiti odkazovníku, má ten právní následek, že obtížená osoba je povinna dluh zůstavitelem určité vyjádřený nebo odkazovníkem prokázaný uznati a zaplatiti nejpozději ve lhůtě určené pro splnění ostatních odkazů, nehledíc k výminkám nebo lhůtám se zůstavitelem sjednaným. Nařídí-li zůstavitel zajištění pohledávky odkazovníkovy, jest ji zajistiti dostatečným způsobem (§§ 1212 až 1218).

§ 485.

Odkáže-li zůstavitel někomu stejnou částku, jakou mu je sám dlužen, má se za to, že odkazem chtěl shladiti dluh. [94]

d) věna (přínosu);

§ 486.

Odkáže-li zůstavitel věno (přínos), jehož blíže neurčil, osobě, které není povinen přínos dáti, rozumí se tím beze zření k jejímu vlastnímu majetku takový přínos, jaký odpovídá jejím poměrům v době zřízení odkazu.

teré vznikly po zriadení odkazu. Ak sa odkazom odpusti záložné právo alebo rukojemstvo, z toho ešte nevyplýva, že bol odpustený aj dlh. Ak sa predĺžia platobné lehoty, predsa treba platiť úroky ďalej.

§ 484.

Odkaz dlhu, ktorý má poručiteľ splniť odkazovníkovi, má ten právny následek, že obťažená osoba je povinná dlh poručiteľom určite vyjadrený alebo odkazovníkom preukázaný uznať a splniť najneskoršie v lehote určenej pre splnenie ostatných odkazov, nehladiac na podmienky alebo lehoty dohovorené s poručiteľom. Ak poručiteľ nariadi zaistenie odkazovníkovej pohľadávky, treba ju zaistiť dostatočným spôsobom (§§ 1212 až 1218).

§ 485.

Ak poručiteľ odkáže niekomu rovnakú sumu, akú mu je sám dlžen, predpokladá sa, že odkazom chcel vyrovnať dlh.

d) Venó (Prínos)

§ 486.

Ak poručiteľ odkáže veno (prínos), ktoré podrobne neurčil, osobe, ktorej nie je povinný prínos dať, rozumie sa tým bez zreteľa na jej vlastný majetok taký prínos, aký zodpovedá jej pomerom v čase zriadenia odkazu.

§ 487.

Odkáží-li věno (přínos) rodiče dcerám, platí ustanovení o započtení na podíl dědický (§§602 až 607).

e) zaopatření, výchování, výživy;

§ 488.

Zaopatřením se rozumějí strava, ošacení, byt a ostatní potřeby, a to doživotně, jakož i potřebné vyučování. To vše se rozumí také vychováním. Vychování však končí dokonaným dvacátým prvním rokem. Výživou se rozumí poskytování stravy na dobu života.

§ 489.

Není-li míra některého z těchto odkazů patrná z vůle zůstavitelovy, projevené výslovně nebo mlčky dosavadní podporou poskytovanou odkazovníku, určí se podle poměrů odkazovníkových.

§ 490.

f) nábytku, domácího zařízení; Nábytkem se rozumějí věci, kterých je třeba k slušnému užívání bytu; domácím zařízením se rozumí všechno, čeho je třeba k vedení domácnosti. Nástroje k provozování živnosti se tím nerozumějí. O míře platí paragraf předcházející.

§ 487

Ak veno (přínos) odkášu rodičia dcére, platia ustanovenia o započítaní na dedičský podiel (§§ 602 až 607).

e) Zaopatrenie, výživa, vychovánie.

§ 488.

Zaopatrením alebo výživou sa rozumejú strava, ošatenie, byt a ostatné potreby, a to doživotne, ako i potrebné vyučovanie, to všetko sa rozumie tiež vychovaním. Vychovanie však končí sa najneskoršie dovŕšeným dvadsiatym štvrtým rokom.

§ 489.

Ak miera niektorého z týchto odkazov nie je zrejma z poručiteľovej vôle, prejavenej výslovne alebo mlčky doterajšou podporou poskytovanou odkazovníkovi, určí sa podľa odkazovníkových pomerov.

§ 490.

f) Nábytok, domáce zariadenie. Nábytkom sa rozumejú veci, ktoré sú potrebné na slušné používanie bytu; domácim zariadením sa rozumie všetko, čo je potrebné na vedenie domácnosti. Nástroje na prevádzanie živnosti sa tým nerozumějí. Miera sa určí podľa odkazovníkových pomerov.

§ 491.

g) zlata, stříbra;

Odkaz zlata nebo stříbra zahrnuje drahé kovy zpracované i nezpracované, ale nikoli mince, ani to, co je pouhou částí nebo ozdobou jiného předmětu pozůstalostního. [95]

§ 492.

h) dětem;

Dětmi se rozumějí jen synové a dcery, jestliže zůstavitel něčím pamatoval na děti někoho jiného; jde-li však o jeho děti vlastní, zahrnují se slovem tím i potomci vstupující na jejich místo.

§ 493.

ch) příbuzným.

Odkaz, zanechaný příbuzným blíže neurčeným, poskytne se těm z nich, kdož podle zákonné posloupnosti jsou nejbližší.

§ 494.

I při odkazech se užije ustanovení § 399.

Nabytí odkazu.

§ 495.

Odkazovník nabývá zpravidla (§ 520) hned smrtí zůstavitele práva na odkaz pro sebe a pro své nástupce.

§ 496.

Po smrti zůstavitele lze právo na odkaz zciziti.

§ 491.

g) Zlato, striebro.

Odkaz zlata alebo striebra zahrnuje drahé kovy spracovane i nespracovane, nie však mince, ani to, čo je prostou časťou alebo ozdobou iného pozostalostného predmetu.

§ 492.

h) Deti.

Deťmi sa rozumejú len synovia a dcéry, ak poručiteľ poručil niečo deťom niekoho iného; ak však ide o jeho vlastné deti, týmto slovom sa zahrnujú aj potomci vstupujúci na ich miesto.

§ 493.

ch) Príbuzní.

Odkaz, zanechaný príbuzným podrobnejšie neurčeným, poskytne sa tým z nich, ktorí podľa zákonnej postupnosti sú najbližší.

§ 494.

Ustanovenie o tom, ktorí dedičia sa pokladajú za jednu osobu (§ 399), platí i o odkazovníkoch.

Nadobudnutie odkazu.

§ 495.

Odkazovník nadobúda zpravidla (§ 520) hned poručiteľovou smrťou právo na odkaz pre seba a pre svojich nástupcov.

§ 496.

Po poručiteľovej smrti možno právo na odkaz scuziť.

§ 497.

Prohlásí-li odkazovník způsobem, jaký je předepsán pro odmítnutí dědictví, že odkazu nechce, hledí se na to tak, jako kdyby byl práva na odkaz nenabyl.

§ 498.

Odkázané věci nabude odkazovník jen způsobem, jakým se vůbec nabývá jednotlivých práv majetkových.

Den splatnosti.

§ 499.

Odkaz jednotlivých věcí pozůstalostních a práv na ně se vztahujících, pak menších odměn pro zaměstnance, jakož i odkazy dobročinné mohou být požadovány ihned; jiné odkazy jsou splatné za rok od smrti zůstavitele, není-li zřejmá jiná vůle zůstavitele.

§ 500.

Je-li odkázána jednotlivá věc pozůstalostní, náleží odkazovníku ode dne smrti zůstavitele [96] také úroky, užitky, i cokoli jinak přibude. Naproti tomu postihují příjemce tímto dnem i závady vážnoucí na odkaze, ano i ztráta, jestliže se věc odkázaná zhorší nebo zmaří skutečnostmi, za které nikdo jiný neodpovídá.

§ 501.

Byly-li někomu odkázány dávky splatné ročně, měsíčně nebo

§ 497.

Ak odkazovník prejaví spôsobom, aký je predpísaný pre odmietnutie dedičstva, že odkaz nechce, hľadí sa na to tak, ako keby nebol nadobudol právo na odkaz.

§ 498.

Odkaz nadobudne odkazovník len spôsobom, akým sa vôbec nadobúdajú jednotlivé majetkové práva.

Deň sročnosti.

§ 499.

Odkaz jednotlivých pozostalostných vecí alebo práv na ne sa vzťahujúcich, ďalej menších odmien pre zamestnancov, ako i dobročinné odkazy môžu sa požadovať hneď; iné odkazy sú sročné o rok odo dňa poručiteľovej smrti, ak nie je zrejmé, jeho inakšia vôľa.

§ 500.

Ak je odkázaná jednotlivá pozostalostná vec, odkazovníkovi patria odo dňa poručiteľovej smrti aj úroky, užitky a všetko, čo inakšie pribudne. Naproti tomu postihujú prijímateľa týmto dňom i závady viaznúce na odkaze, ba i strata, ak sa odkázaná vec zhorší alebo zmaří skutočnosťami, za ktoré nikto iný nezodpovedá.

§ 501.

Ak boly niekomu odkázané opätované dávky sročné v lehotách,

podobně, nabude odkazovník práva k částce, která připadá na celou lhůtu, když se dožije i jen počátku této lhůty. Přes to se stane dávkou splatnou, teprve až lhůta projde. První lhůta běží ode dne smrti zůstavitele. O splatnosti odkazu výživy platí § 1269.

§ 502.

Právo odkazovníka na zajištění. Co do zajištění nemá odkazovník vůči dědici více práv než jiný věřitel. Má však právo na zajištění při odkazech, obsahujících plnění, která se opakují, jakož i při odkazech, jichž splnění se nelze domáhati se zřetelem na zákonnou lhůtu (§ 499) nebo se zřetelem na lhůtu nebo na výminku doloženou k odkazovému nařízení; práva toho však nemá, je-li zřejmé, že zajištění není třeba.

Komu připadne uvolněný odkaz.

§ 503.

Odkaz, který odkazovník přijmouti nemůže nebo nechce, napadne náhradníku (§ 472). Není-li náhradníka a je-li celým odkazem pamatováno na několik osob buď bez určení podílů nebo všeobecným výrazem znamenajícím rovné podělení, přibude uvolněný podíl poměrně podílníkům ostatním.

odkazovník nadobudne právo na čiastku, ktorá pripadá na celú lehotu, keď sa dožije i len počiatku tejto lehoty. Avšak dávka stane sa sročnou predsa len vtedy, keď lehota prešla. Prvá lehota beží odo dňa poručiteľovej smrti. Odkaz zaopatrenia alebo výživy je sročný podľa všeobecných ustanovení (§ 1269).

§ 502.

Právo odkazovníka na zaistenie. Čo do zaistenia odkazovník voči dedičovi nemá viac práv než iný veriteľ. Má však právo na zaistenie pri odkazoch obsahujúcich plnenia, ktoré sa opakujú, ako i pri odkazoch, ktorých splnenia možno sa domáhať až po uplynutí zákonnej lehoty (§ 499) alebo po uplynutí lehoty alebo po splnení podmienky, ktoré sú ustanovené v zriadení odkazu; toto právo však nemá, ak je zrejmé, že zaistenia netreba.

Komu pripadne uvolnený odkaz.

§ 503.

Odkaz, ktorý odkazovník nemôže alebo nechce prijať, napadne náhradníkovi (§ 472). Ak niet náhradníka a ak odkaz bol poručený niekoľkým osobám alebo bez určenia podielov alebo všeobecným výrazom znamenajúcim rovné podelenie, uvolnený podiel pribudne pomerne ostatným podielníkom.

§ 504.

Je-li odkazovníku zůstaven určitý podíl, nemá práva na přírůstek, ledaže lze míti za to, že zůstavitel chtěl vyjmenovaným odkazovníkům zanechati odkaz celý a že určením podílů nechtěl nic jiného než obmeziti odkazovníky navzájem.

§ 505.

Mimo případy uvedené v předcházejících paragrafech povinnost splniti odkaz zanikne.

§ 506.

Kdo má podle §§ 503 až 505 prospěch z uvolnění odkazu nebo z toho, že zanikne povinnost [97] splniti odkaz, toho postihují i břemena s odkazem spojená, jestliže nezáleží pouze v osobních úkonech osoby původně obtíženě.

Práva dědice přihlášeného s výhradou soupisu.

§ 507.

Je-li čistá pozůstalost odkazy obtížena tak, že je téměř vyčerpána, má dědic právo jen na náhradu nákladů učiněných ve prospěch pozůstalosti a na přiměřenou odměnu za svoji námahu. Pokud nestačí pozůstalost k úhradě těchto jeho pohledávek, může je požadovati od odkazovníků podle hodnoty odkazů a má v té příčině právo zadržovací.

§ 504.

Ak odkazovníkovi je určený podiel, nemá právo na prírastok, okrem že možno predpokladať, že určením podielu poručiteľ nechcel nič iného, než vymedziť podiely ustanovených odkazovníkov navzájom.

§ 505.

V ostatných prípadoch povinnosť splniť odkaz zanikne.

§ 506.

Kto má prospech z uvoľnenia odkazu alebo z toho, že zanikne povinnosť splniť odkaz, toho postihujú i bremená spojené s odkazom, ak nevazia len v osobných úkonoch osoby pôvodne obťaženej.

Práva dediča, keď odkazy vyčerpávajú alebo prevyšujú pozostalosť.

§ 507.

Ak je čistá pozostalosť odkazmi tak zaťažena, že je temer vyčerpaná, dedič, ak nie je prihlásený bez výhrady súpisu (§§ 614-666), má právo len na náhradu nákladov urobených v prospech pozostalosti a na primeranú odmenu za svoju námahu. Pokiaľ pozostalosť nepostačí na úhradu týchto jeho pohľadávk, môže ich požadovať od odkazovníkov podľa hodnoty

§ 508.

Nestačí-li čistá pozůstalost k vyřízení všech odkazů, uspokojí se přede všemi ostatními odkaz zaopatření, vychování a výživy (§ 488), ostatní odkazy se poměrně sníží. Dědic má stejná práva jako podle § 507 a není povinen vyřizovati odkazy bez náležitého zajištění.

§ 509.

Jestliže odkazovnici odkazy již obdrželi, provede se srážka podle hodnoty, jakou měl odkaz v době přijetí, a podle užitků, které již byly z něho získány, ale tak, že zcizil-li odkazovník odkaz v omylu o jeho pravé hodnotě, nejde ztráta na jeho vrub. Odkazovníku je však vždy volno vyhnouti se příspěví tím, že odkaz nebo jeho uvedenou hodnotu a získané užitky vrátí do pozůstalosti; strany nákladů nebo zhoršení se hledí k němu jako k poctivému držiteli.

§ 510.

Nechce-li dědic vykonání poslední vůle věnovati svoje prostředky a námahu, je povinen zažádati za zřízení opatrovníka pozůstalosti.

odkazov. Čo do týchto pohľadávok má zadržné právo.

§ 508.

Ak čistá pozostalosť nepostačí na uspokojenie všetkých odkazov, uspokojí sa pred všetkými ostatnými odkaz zaopatrenia, výživy a vychovania (§ 488), ostatné odkazy sa pomerne snižia. Dedič má rovnaké práva, ako keď je pozostalosť vyčerpaná odkazmi, a nie je povinný plniť odkazy bez náležitého zaistenia.

§ 509.

Ak odkazovnici už dostali odkazy, vykoná sa srážka podľa hodnoty, akú mal odkaz v čase prijatia, a podľa užitkov, ktoré už boli z neho nadobudnuté. Odkazovník sa však môže vyhnúť prispievaniu tým, že odkaz a nadobudnuté užitky alebo, ak ich scudzil, hodnotu, ktorú za ne dostal, vráti do pozostalosti; čo do nákladov alebo zhoršenia hľadí sa na neho ako na statočného držiteľa. Odkazovník, ktorému nič neostáva z odkazu, z užitkov alebo z ich hodnoty, je zbavený povinnosti prispievkov.

§ 510.

Ak dedič nechce venovať svoje prostriedky a námahu vykonaniu poslednej vôle, povinný je žiadať o ustanovenie opatrovníka pozostalosti.

Hlava 19.**Vedlejší ustanovení v posledním
pořízení; změna a zrušení
posledního pořízení.****§ 511.**

Zůstavitel může k ustanovením posledního pořízení připojití výminku, doložení času nebo příkaz; může poslední pořízení změnit nebo zrušit. [98]

Vedlejší ustanovení.

1. Výminky:**§ 512.**

a) nesrozumitelné;

Na nesrozumitelné výminky se hledí tak, jako kdyby nebyly k ustanovení připojeny.

b) nemožné, zmatené nebo nedovolené;

§ 513.

Ustanovení, kterým se někomu uděluje právo s nemožnou výminkou odkládací, je neplatné. Na nemožnou výminku rozvazovací se hledí tak, jako kdyby nebyla k ustanovení připojena.

§ 514.

Totéž platí o výminkách zmatených a o výminkách přičících se zákonnému zákazu nebo dobrým mravům.

Hlava 20.**Obmedzenie a zrušenie
posledného poriadku.****§ 511.**

Poručiteľ môže ustanovenie posledného poriadku obmedziť podmienkou, doložením času alebo príkazom; môže posledný poriadok zmeniť alebo zrušiť.

Vedľajšie ustanovenia.

1. Podmienky.**§ 512.**

a) Nesrozumiteľné a zmätené podmienky.

Na nesrozumiteľné alebo zmätené podmienky sa hľadí tak, ako keby neboli pripojené k ustanoveniu.

b) Nemožné alebo nedovolené podmienky.

§ 513.

Ustanovenie, ktorým sa niekomu udeluje právo s nemožnou odkladacou podmienkou, je neplatné. Na nemožnú rozvazovaciu podmienku sa hľadí tak, ako keby nebola pripojená k ustanoveniu.

§ 514.

To isté platí o podmienkach priečiacich sa zákonnému zákazu alebo dobrým mravom.

§ 515.

c) výminka týkající se manželství. K výmince, aby dědic nebo odkazovník neuzavíral manželství, ani když dojde svéprávnosti, se hledí tak, jako kdyby nebyla připojena. Zůstavitel však může zanechat své manželce požívací právo nebo jiný trvalý důchod pro dobu jejího vdovství nebo se podobně postarati o jinou ženu po dobu, než se provdá.

§ 516.

Výminka, která se splnila za života zůstavitele. Směřuje-li výminka k jednání dědice nebo odkazovníka, které jím může být opakováno, musí být po smrti zůstavitele znovu vykonáno, i když se tak již stalo za života zůstavitele.

§ 517.

Zda výminka přechází na náhradníky nebo na svěřenské nástupníky. Výminka uložená dědici nebo odkazovníku nevztahuje se na náhradníka ani na svěřenského [99] nástupníka, není-li zřejmá jinaká vůle zůstavitele.

Splnění výminky.

§ 515.

c) Podmienka týkajúca sa manželstva. Na podmienku, že dedič alebo odkazovník neuzavrie manželstvo vôbec, ani keď dosiahne svojprávnosť, sa hľadí tak, ako keby nebola pripojená. Poručiteľ však môže zanechať svojmu manželovi požívacie právo alebo iný trvalý dôchodok na dobu jeho vdovstva alebo sa podobne postarať o inú osobu do času, kým neuzavrie manželstvo. Podmienka, že dedič alebo odkazovník neuzavrie manželstvo s určitou osobou, môže byť platne uložená, len ak sú proti takému manželstvu vážne dôvody.

§ 516.

Podmienka, ktorá sa splnila za poručiteľovho života. Ak podmienka smeruje k úkonu dediča alebo odkazovníka ktorý ním môže byť opakovaný, musí byť opakovaný po poručiteľovej smrti, i keď sa podmienka splnila už za poručiteľovho života.

§ 517.

Či podmienka prechádza na náhradníkov alebo na nástupníkov. Podmienka uložená dedičovi alebo odkazovníkovi nevzťahuje sa na náhradníka ani na nástupníka, ak nie je zřejmá inakšia poručiteľova vôľa.

Splnenie podmienky.

§ 518.

Práva výminkou obmezeného lze nabytí nebo pozbytí jen tehdy, stane-li se událost, o kterou ve výmince jde, skutkem, ať již to závisí na náhodě, na vůli dědice nebo odkazovníka, anebo na vůli osoby jiné. Záporná výminka odkládací platí jako kladná výminka rozvazovací obsahu opačného.

§ 519.

Jestliže dědic nebo odkazovník, kterému je splnění výminky na újmu, zmaří její splnění způsobem, který se přičí dobrým mravům, platí výminka za splněnou. Jestliže takovým způsobem způsobí splnění výminky dědic nebo odkazovník, kterému je splnění na prospěch, platí výminka za zmařenou.

§ 520.

Právní následky výminky odkládací. K nabytí toho, co bylo zůstavěno s výminkou odkládací, je třeba, aby osoba, jíž bylo něco takto zůstavěno, událost, o kterou ve výmince jde, přežila a byla způsobilá dědit.

2. Doložení času.**§ 521.**

Je-li nejisto, zda nastane doba, jejímž doložením zůstavitel obmezil právo někomu zůstavěné, platí takové ustanovení za výminečné.

§ 518.

Právo obmedzené podmienkou možno nadobudnúť alebo stratiť len vtedy, ak sa stane udalosť, o ktorú v podmienke ide, skutkom, či to už závisí od náhody, od vôle dedičov alebo odkazovníka, alebo od vôle inej osoby. Záporná odkladacia podmienka platí ako kladná rozvazovacia podmienka opačného obsahu.

§ 519.

Ak dedič alebo odkazovník, ktorému je splnenie podmienky na ujmu, zmaří jej splnenie spôsobom, ktorý sa prieči dobrým mravom, podmienka platí za splnenú. Ak takým spôsobom privodí splnenie podmienky dedič alebo odkazovník, ktorému je na prospech, podmienka platí za zmařenú.

§ 520.

Právne následky odkladacej podmienky. Na nadobudnutie toho, čo bolo poručené s odkladacou podmienkou, je potrebné, aby sa osoba, ktorej bolo niečo takto poručené, dožila splnenia podmienky a bola v tom čase spôsobilá dediť.

2. Doloženie času.**§ 521.**

Ak je neisté, či nastane čas, ktorého doložením poručiteľ obmedzil právo niekomu poručené, také obmedzenie platí ako podmienka.

§ 522.

Je-li čas určen tak, že rozhodná chvíle nastati musí, přechází zůstavené právo jako jiná nepodmíněná práva na dědice té osoby, již bylo takto zůstaveno.

§ 523.

Bylo-li by zřejmé, že doba vyměřená v posledním pořízení nikdy nastati nemůže, bude toto doložení času posuzováno jako připojení výminky nemožné. Jen když se zůstavitel bezpochyby toliko zmýlil ve výpočtu času, určí se rozhodná chvíle podle jeho pravděpodobné vůle. [100]

Poměr mezi tím, kdo nabyt dědictví nebo odkazu s výminkou nebo s doložením času, a jeho nástupcem.

§ 524.

Dokud právo dědice nebo odkazovníka zůstává odsunuto, protože vymíněná událost ještě nenastala nebo že určený čas ještě nepřišel, spravuje se poměr mezi ním a osobami, kterým dědictví nebo odkaz připadne, ustanoveními o svěřenském nástupnictví.

§ 525.

To platí stejně o poměru mezi tím, komu se dostalo dědictví nebo odkazu s výminkou rozvazovací anebo jen na určený čas, a osobou, které má dědictví nebo odkaz

§ 522.

Ak je čas určený tak, že rozhodná chvíľa musí nastať, poručené právo prechádza ako iné nepodmienené práva na dedičov tej osoby, ktorej bolo takto poručené.

§ 523.

Ak je čas určený tak, že rozhodná chvíľa zrejme nikdy nemôže nastať, bude sa toto doloženie času posudzovať ako pripojenie nemožnej podmienky. Len keď sa poručiteľ bez pochybnosti iba zmýlil vo výpočte času, rozhodná chvíľa sa určí podľa jeho pravdepodobnej vôle.

Pomer medzi tým, kto nadobudol dedičstvo alebo odkaz s podmienkou alebo s doložením času, a jeho nástupcom.

§ 524.

Dokiaľ právo dediča alebo odkazovníka ostáva odsunutá, pretože vymienená udalosť ešte nenastala alebo že určený čas ešte nepřišiel, spravuje sa pomer medzi osobami, ktorým dedičstvo alebo odkaz pripadne, a dedičom alebo odkazovníkom ustanoveniami o nástupníctve.

§ 525.

To isté rovnako platí o pomere medzi tým, komu sa dostalo dedičstvo alebo odkaz s podmienkou rozvazovacou alebo len na určený čas, a osobou, ktorej

připadnouti, uskuteční-li se
vymíněná událost nebo až přijde
určený čas.

3. Příkaz.

§ 526.

Připojí-li zůstavitel, zůstavuje
někomu něco, příkaz, posuzuje se
tento příkaz jako výminka
rozvazovací, takže se právo
zůstavené zmaří, nebude-li
proveden.

§ 527.

Nelze-li příkaz splnit, je povinnost
snažiti se, aby alespoň přibližně mu
bylo co možná vyhověno. Není-li
ani to možno, podrží osoba
příkazem obtížená to, co jí bylo
zůstaveno, není-li zřejmá opačná
vůle zůstavitelova. Kdo se učiní
neschopným splnit příkaz, věda, že
jej tím maří, pozbude toho, co mu
bylo zůstaveno.

§ 528.

V pochybnosti je pokládati
ustanovení za příkaz a nikoli za
výminku.

§ 529.

Jestliže se pořizovatel vyslovil
o účelu, ke kterému někomu něco
zanechává, avšak neuložil
povinnosti užiti zanechané věci
k onomu účelu, nemá jeho přání
právních následků.

má dedičstvo alebo odkaz
připadnúť, ak sa uskutoční
vymienená udalosť alebo až príde
určený čas.

3. Príkaz.

§ 526.

Ak poručiteľ, porúčajúc niekomu
niečo, pripojí príkaz, tento príkaz sa
posudzuje ako rozvazovacia
podmienka, takže sa poručené
právo zmaří, ak nebude vykonaný.

§ 527.

Ak nemožno príkaz splniť, treba sa
usilovať, aby sa mu aspoň približne
podľa možnosti vyhovel. Ak ani to
nie je možné, podrží osoba
príkazom obťažovaná to, čo jej bolo
poručené, ak nie je zřejmá opačná
poručiteľova vôľa. Kto sa urobí
neschopným splniť príkaz, vediac,
že ho tým maří, stratí to, čo mu bolo
poručené.

§ 528.

V pochybnosti treba pokladať
ustanovenie za príkaz a nie za
podmienku.

§ 529.

Ak sa poručiteľ vyslovil o účele, na
ktorý niekomu niečo porúča, avšak
neuložil povinnosť použiť
zanechané ved na onen účel, jeho
želanie nemá právne následky.

§ 530.

Na příkaz jednání nemožného nebo nedovoleného (§§ 513, 514) se hledí tak, jako by nebyl k ustanovení připojen. [101]

Zrušení posledního pořízení:

1. zřízením nového pořízení, závěti, nebo dovětku.

§ 531.

Starší závěť se zrušuje platnou závětí novější, není-li z novější závěti zřejmé, že starší má být zachována zcela nebo zčásti v své moci.

§ 532.

Starší dovětek se novou závětí ruší, jen pokud to plyne ze závěti nové.

§ 533.

Narizení obsažená v starší závěti nebo v dovětku se neruší novějším dovětkem, není-li z tohoto novějšího dovětku patrné, že vůle zůstavitelova jest jiná.

§ 534.

Je-li několik posledních pořízení, o nichž nelze zjistiti, které je novější, platí všechna vedle sebe, pokud se jako celky spolu dají srovnati. Nedají-li se takto srovnati, hledí se k tomu tak, jako by každé z nich bylo ustanovilo nikoliv o podílu zůstaveném, nýbrž o podílu přiměřeně sníženém.

§ 530.

Ustanovenia o tom, kedy sa na podmienky hľadí, ako keby neboly pripojené, platia aj o príkaze.

Zrušenie posledného poriadku.

1. Zrušenie zriadením nového poriadku, závetu alebo dovětku.

§ 531.

Starší závet sa zrušuje platným novším závetom, ak nie je z novšieho závetu zrejmé, že starší má byť zachovaný celkom alebo zčásti v platnosti.

§ 532.

Starší dovetok sa novým závetom ruší, len pokiaľ to vyplýva z nového závetu.

§ 533.

Nariadenia obsiahnuté v staršom záвете alebo v dovětku sa nerušia novším dovetkom, ak je nie z neho zrejmé, že poručiteľova vôľa je iná.

§ 534.

Ak je niekoľko posledných poriadkov, o ktorých nemožno zistiť ktorý je novší, platia všetky popri sebe, pokiaľ ako celky môžu spolu obstáť. Ak nemôžu takto obstáť, musia sa poručené podiely primerane snížiť.

§ 535.

Neplatnost zrušovací doložky. Právních následků nemá doložka připojená k závěti nebo k dovětku, která prohlašuje za neplatná příští pořizování vůbec, nebo taková, jež nebudou zřízena určitým způsobem.

2. odvoláním:

§ 536.

Chce-li zůstavitel své pořizování zrušit a nového neučinít, může je odvolat výslovně anebo zničit listinu.

§ 537.

Odvolat platně poslední pořizování může zůstavitel jen za takových okolností, za jakých se platně pořizuje. Kdo byl částečně zbaven [102] svéprávnosti pro marnotratnost, pijáctví nebo pro navyklé nadužívání nervových jedů, může platně odvolat svoje poslední pořizování, nezkrátí-li tím své zákonné dědice nad míru § 408.

a) výslovným;

§ 538.

Odvolání posledního pořizování, ať soukromého či veřejného, vyžaduje takových obřadností, jakých je třeba k platnému pořizování.

§ 539.

Ustanovení, kterým zůstavitel dědici nebo odkazovníku zakazuje s pohrůzkou nějaké újmy, aby

§ 535.

Neplatnosť zrušovacej doložky. Právne následky nemá doložka pripojená k závetu alebo k dovětku, ktorá vyhlasuje za neplatné budúce poriadky vôbec, alebo také, ktoré nebudú zriadené určitým spôsobom.

2. Zrušenie odvolaním.

§ 536.

Poručiteľ môže svoj posledný poriadok zrušiť aj tým, že ho výslovně odvolá alebo že zničí listinu.

§ 537.

Posledný poriadok možno odvolať platne len za takých okolností, za akých sa platne zriaďuje. Kto bol čiastočne pozbavený svojprávnosti pre marnotratnosť, pijanstvo alebo pre navyklé nadužívanie nervových jedov, môže svoj posledný poriadok platne odvolať (§ 408).

a) Výslovné odvolanie.

§ 538.

Posledný poriadok, či súkromný či verejný, možno platne odvolať ktorýmkoľvek zo spôsobov, aké sú potrebné pre platný posledný poriadok.

§ 539.

I keď poručiteľ dedičovi alebo odkazovníkovi zakáže s pohrozením nejakou ujmu, aby

neodporoval poslednému porízení, nemá právnych následků, jde-li toliko o odpor proti pravosti posledního porízení nebo proti výkladu jeho smyslu.

b) mlčky učiněným.

§ 540.

Kdo listinu posledního porízení zničí, zruší svoje porízení. Zničí-li zůstavitel jen jeden z několika prvopisů porízení, nelze z toho ještě usuzovati na jeho odvolání. Pokud lze z jiného porušení listiny souditi na zrušovací vůli zůstavitelovu, je posouditi podle okolností.

§ 541.

Nelze-li ve zničení nebo v porušení listiny spatřovati platně projevenou vůli zůstavitelovu nebo ztratila-li se listina, podrží poslední porízení platnost.

§ 542.

Zničí-li zůstavitel novější písemné porízení a starší uchová, nabude toto starší písemné porízení zase moci. ústní porízení starší tím znovu moci nedojde.

§ 543.

Vyžádá-li si zůstavitel vrácení posledního porízení veřejného, nepozbývá tím porízení ještě platnosti, má-li jinak veškeré náležitosti porízení soukromého.

neodporoval poslednému poriadku, dedič alebo odkazovník môže zaprieť pravosť posledného poriadku alebo odporovať jeho výkladu.

b) Odvolanie mlčky.

§ 540.

Ak poručiteľ zničí listinu posledného poriadku, zruší svoj posledný poriadok. Ak zničí len jeden z niekoľkých rovnako znejúcich prvopisov, nemožno z toho ešte usudzovať, že posledný poriadok odvolal. Pokiaľ možno z iného porušenia listiny súdiť na zrušovaciu poručiteľovu vôľu, treba posúdiť podľa okolností.

§ 541.

Ak v zničení alebo v porušení listiny nemožno vidieť platne prejavenu zrušovaciu poručiteľovu vôľu alebo ak sa listina stratila, posledný poriadok podrží platnosť.

§ 543.

Ak si poručiteľ vyžiada vrátenie verejného posledného poriadku, posledný poriadok nestráca tým platnosť, ak má ináč všetky náležitosti súkromného posledného poriadku.

Kdy se má za to, že je odkaz odvolán.

§ 544.

Jestliže zůstavitel odkázanou pohledávku vymůže a vybere, jestliže odkázanou věc zcizí [103] a znovu jí nenabude, nebo změní-li ji takovým způsobem, že je to již věc jiná, má se za to, že odkaz je odvolán.

§ 545.

Zapraví-li však dlužník pohledávku z vlastního podnětu, stane-li se zcizení odkázaného předmětu na příkaz úřední nebo je-li věc změněna bez svolení zůstavitelova, platí odkaz.

Odmítnutí dědictví.

§ 546.

Nechce-li nebo nemůže-li pozůstalost přijmouti ani dědic ani náhradník, napadne právo dědické zákonným dědicům.

§ 547.

Komu se takto dostane dědictví, je povinen dosti učiniti ostatním nařízením zůstavitelovým.

Hlava 20.

Posloupnost zákonná.

§ 548.

Případy posloupnosti zákonné.
Kde nedojde k posloupnosti podle

Kedy sa pokladá odkaz za odvolaný.

§ 544.

Ak poručiteľ odkázanú pohľadávku vymôže, ak odkázanú vec scudzí a znova ju nenadobudne alebo ak ju zmení takým spôsobom, že je to iná vec, pokladá sa to za odvolanie odkazu.

§ 545.

Ale ak dlžník vyrovná pohľadávku dobrovoľne, ak sa odkázaný predmet scudzí na úradný príkaz alebo ak sa vec zmení bez poručiteľovej vôle, odkaz platí.

Odmietnutie dedičstva.

§ 546.

Ak ani dedič ani náhradník nechce alebo nemôže pozostalosť prijať, dedičské právo napadne zákonným dedičom. Práva z nástupníctva tým nie sú dotknuté.

§ 547.

Komu sa takto dostane dedičstvo, je povinný zadosť urobiť poručiteľovým ostatným nariadeniam.

Hlava 21.

Zákonná postupnosť.

§ 548.

Kedy nastáva.
Kde nedôjde k postupnosti podľa

dědické smlouvy nebo podle závěti, nastane zákonná posloupnost k celé pozůstalosti nebo k její části.

Dědicové zákoní.

I. Zákonné právo dědické příbuzných původu manželského.

§ 549.

Zákonnými dědici jsou především ti, kdož jsou se zůstavitelem spojeni nejbližší třídou příbuzenství manželského.

Třídy příbuzných povolane k dědictví.

§ 550.

Do první třídy náležejí ti, kdož se pojí v kmen zůstavitelův, totiž jeho děti a potomstvo jejich; do druhé třídy zůstaviteli rodiče a jejich kmene, totiž zůstaviteli sourozenci a jejich potomstvo; do třetí třídy zůstaviteli [104] staří rodiče a kmene jejich, totiž sourozenci rodičů zůstavitelových a jejich potomstvo; ze čtvrté třídy se k dědictví povolávají jen staří rodiče rodičů zůstavitelových.

První třída: Děti.

§ 551.

Má-li zůstavitel manželské děti prvního stupně, případně jim celé dědictví, ať se narodily za života zůstavitele nebo po jeho smrti,

dědičské smlouvy alebo podľa závety, nastane zákonná postupnosť vzhľadom na celú pozostalosť alebo na jej časť.

Zákonní dedičia.

Zákonné dedičské právo príbuzných manželského pôvodu.

§ 549.

Zákonnými dedičmi sú predovšetkým tí, ktorí sú s porúčiteľom spojeni najbližšou triedou manželského príbuzenstva.

Triedy príbuzných povolane k dedičstvu.

§ 550.

Do prvej triedy patria porúčiteľove deti a ich potomstvo; do druhej triedy porúčiteľovi rodičia, jeho súrodenci a ich potomstvo; do tretej triedy porúčiteľovi starí rodičia, súrodenci porúčiteľových rodičov a ich potomstvo; zo štvrtej triedy sa k dedičstvu povolávajú len starí rodičia porúčiteľových rodičov.

Prvá trieda: Deti.

§ 551.

Ak má porúčiteľ manželské deti prvého stupňa, prípadne im celé dedičstvo a rozdelí sa medzi ne rovným dielom.

a rozdělí se mezi ně rovným dílem. Vnuci ze synů a dcer dosud žijících a pravnucci z dosud žijících vnuků nemají práva na posloupnost dědickou.

§ 552.

Zemře-li dítě před zůstavitelem a zanechá-li dítě nebo několik dětí, případně podíl, který by byl připadl zemřelému dítěti, tomuto pozůstalému vnuku celý nebo těmto několika vnukům rovným dílem. Zemře-li také některý z těchto vnuků a zůstanou-li po něm pravnucci, rozdělí se právě tak podíl zemřelého vnuka mezi ně rovným dílem. Zůstanou-li po některém zůstaviteli potomci ještě vzdálenější, provede se dělení poměrně podle právě ustanoveného pravidla.

§ 553.

Takto se dělí pozůstalost nejen tehdy, když se vyskytnou vnuci po zemřelých dětech vedle dětí ještě žijících, anebo vzdálenější vedle bližších potomků zůstavitelových, nýbrž i tehdy, když se má pozůstalost rozdělit mezi vnuky po různých dětech nebo mezi pravnučky po různých vnucích.

Druhá třída: Rodiče a jejich potomstvo.

§ 554.

Není-li způsobilého dědice, který by pocházel od zůstavitele, napadne

§ 552.

Ak zomrie dieťa pred poručiteľom a ak zanechá dieťa alebo niekoľko detí, prípadne podiel, ktorý by bol pripadol zomrelému dieťaťu, tomuto pozostalému vnukovi celý alebo týmto niekoľkým vnukom rovným dielom. Ak zomrie aj niektorý z týchto vnukov a ak zostanú po ňom pravnucci, rozdelí sa práve tak podiel zomrelého vnuka medzi nich rovným dielom. Ak po niektorom poručiteľovi ostanú ešte vzdialenejší potomci, vykoná sa delenie pomerne podľa práve ustanoveného pravidla.

§ 553.

Takto sa delí pozostalosť nielen vtedy, keď sa vyskytnú vnuci po zomrelých deťoch popri deťoch ešte žijúcich, alebo vzdialenejší popri bližších poručiteľových potomkoch, ale i vtedy, keď sa má pozostalosť rozdeliť len medzi vnukov po zomrelých deťoch alebo medzi pravnučkov po zomrelých vnukoch.

Druhá trieda: Rodičia a ich potomstvo.

§ 554.

Ak niet spôsobilého dediča, ktorý by pochádzal od poručiteľa, pozostalosť

pozůstalost těm, kdož jsou se zůstavitelem příbuzní ve třídě druhé, totiž rodičům a jejich potomkům, žijí-li dosud oba rodiče, náleží jim dědictví rovným dílem. Je-li některý z rodičů mrtev, nastoupí v jeho právo děti nebo jejich potomstvo a polovina, která by byla náležela zemřelému, se mezi ně rozdělí podle zásad o dědění potomstva zůstavitelova, ustanovených v §§ 551 až 553. [105]

§ 555.

Jsou-li oba rodiče mrtvi, dělí se podle §§ 551 až 553 otcova polovina dědictví mezi jeho děti a jejich potomstvo, matčina polovina pak mezi její děti a jejich potomstvo. Není-li po rodičích jiného potomstva mimo děti od obou pocházející a jejich potomky, rozdělí se mezi ně stejným způsobem poloviny obě. Jsou-li však mimo ně také děti, které pocházejí jen od jednoho z rodičů, dostane se dětem pocházejícím od rodičů obou nebo jejich potomstvu podílů po obou rodičích, ostatním jen po rodiči jejich.

§ 556.

Je-li některý z rodičů zůstavitelových mrtev a nezůstali po něm potomci, připadne celé dědictví druhému dosud žijícímu rodiči. Není-li ani druhý na živu, rozdělí se celé dědictví mezi jeho

napadne tým, ktorí sú s poručiteľom príbuzní v druhej triede, to jest rodičom a ich potomkom. Ak žijú doteraz obaja rodičia, dedičstvo im patrí rovným dielom. Ak je niektorý z rodičov mŕtvy, nastúpia v jeho právo deti alebo ich potomstvo a polovica, ktorá by bola patrila zomrelému, sa medzi ne rozdelí podľa zásad o dedení poručiteľovho potomstva (§§ 551 až 553).

§ 555.

Ak sú obaja rodičia mŕtvi, pozostalosť delí sa podľa zásad o dedení poručiteľovho potomstva (§§ 551 až 553) medzi ich deti a ich potomstvo. Ak všetky deti nepochádzajú od oboch rodičov, delí sa podľa zásad o dedení poručiteľovho potomstva otcova polovica medzi jeho deti a ich potomstvo, matkina polovica však medzi jej deti a ich potomstvo. Ak niektoré deti pochádzajú od oboch rodičov, iné len od jedného z rodičov, dostanú sa deťom pochádzajúcim od oboch rodičov alebo ich potomstvu podiely po oboch rodičoch, ostatným len po rodičovi.

§ 556.

Ak je niektorý z poručiteľových rodičov mŕtvy a ak nezostali po ňom potomci, celé dedičstvo pripadne druhému doteraz žijúcemu rodičovi. Ak ani druhý nežije, celé dedičstvo sa rozdelí

potomky podle zásad dosud uvedených.

Třetí třída: Starí rodiče a jejich potomstvo.

§ 557.

Jsou-li rodiče zůstavitelovi mrtví a ani potomstvo po nich nezůstalo, napadne dědictví třídě třetí, totiž starým rodičům zůstavitelovým a jejich potomstvu. Dědictví se pak dělí ve dva stejné díly; polovina náleží rodičům otcovým a jejich potomkům, druhá rodičům matčiným a jejich potomkům.

§ 558.

Každá z těchto polovin se dělí rovným dílem mezi staré rodiče jedné a druhé strany, jsou-li dosud na živu. Je-li mrtev některý starý otec nebo stará matka, rozdělí se jejich podíl mezi jejich potomstvo podle zásad, podle nichž jest dělití v druhé třídě celé dědictví mezi děti a další potomky rodičů zůstavitelových (§§ 554 až 556); jsou-li na té neb oné straně mrtví starí rodiče oba, rozdělí se podle týchž zásad polovina této straně připadající mezi jejich potomstvo.

§ 559.

Je-li na straně otcově nebo na straně matčině mrtev některý ze starých rodičů a nezůstali po něm potomci, připadne jeho podíl druhému

mezi jeho potomkov podľa zásad doteraz uvedených.

Tretia trída: Starí rodičia a ich potomstvo.

§ 557.

Ak sú poručiteľovi rodičia mŕtvi a ani potomstvo po nich neostalo, dedičstvo napadne tretej triede, to jest poručiteľovým starým rodičom a ich potomstvu. Dedičstvo sa potom delí na dva rovnaké diely; polovica patrí rodičom poručiteľovho otca a ich potomstvu, druhá rodičom poručiteľovej matky a ich potomstvu.

§ 558.

Každá z týchto polovic sa delí rovnakým dielom medzi starých rodičov jednej a druhej strany, ak sú doteraz na žive. Ak je mŕtvy nietkorý starý otec alebo stará matka, ich podiel sa rozdelí medzi ich potomstvo podľa zásad, podľa ktorých treba deliť v druhej triede celé dedičstvo medzi deti a ďalších potomkov poručiteľových rodičov (§§ 554 až 556); ak sú na tej alebo onej strane mŕtvi obaja starí rodičia, polovica pripadajúca tejto strane rozdelí sa podľa tých istých zásad medzi ich potomstvo.

§ 559.

Ak je na otcovej strane alebo na matkinej strane mŕtvy niektorý zo starých rodičov a neostaly po ňom potomci, jeho podiel pripadne

starému rodiči s téže strany. Jsou-li na straně otcově nebo na straně matčině oba starí rodiče mrtví a nezůstali-li po žádném z nich potomci, případně jejich podíl starým [106] rodičům druhé strany; je-li některý z nich mrtev, případně jeho podíl jeho potomkům, a nezůstali-li po něm potomci, druhému starému rodiči.

§ 560.

Dědicové z čtvrté třídy: Starí rodiče rodičů zůstavitelových. Jestliže vymřela třída třetí, jsou k posloupnosti podle zákona povolání starí rodiče rodičů zůstavitelových. Starým rodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví, starým rodičům matčiným druhá. Obě dvojice starých rodičů se dělí o polovici na ně připadající rovným dílem. Není-li již na živu jednotlivý člen dvojice, případně uprázdněná osmina členu druhému, je-li živ. Není-li dvojice na živu, případně tato čtvrtina druhé dvojici téže strany. Jsou-li obě dvojice jedné strany mrtvy, jsou povolány k celé pozůstalosti dvojice strany druhé v téměř poměru, v jakém se dělí o polovici, která jim napadá přímo.

§ 561.

Několikeré příbuzenství. Je-li kdo se zůstavitelem příbuzný s více než s jedné strany, má s každé strany dědické právo, které by mu

druhému starému rodičovi s téže strany. Ak sú na otcovej strane alebo na matkinej strane obaja starí rodičia mŕtvi a ak neostali po žiadnom z nich potomci, ich podiel prípadne starým rodičom druhej strany; ak je niektorý z nich mŕtvy, jeho podiel prípadne jeho potomkom, a ak neostali po ňom potomci, druhému starému rodičovi.

§ 560.

Dedičia zo štvrtej triedy: Starí rodičia poručiteľových rodičov. Ak vymřela tretia trieda, sú k postupnosti povolání starí rodičia poručiteľových rodičov. Starým rodičom poručiteľovho otca pripadá polovica dedičstvá, starým rodičom matkiným druhá. Obe dvojice starých rodičov sa delia o polovicu na nich pripadajúcu rovným dielom. Ak už nie je nažive jednotlivý člen dvojice, uprázdnená osmina prípadne druhému členovi, ak je živý. Ak nie je dvojica nažive, táto štvrtina prípadne druhej dvojici tejže strany. Ak sú obe dvojice jednej strany mŕtve, sú povolane k celej pozostalosti dvojice druhej strany v tom istom pomere, v akom sa delia o polovicu, ktorá im napadá priamo.

§ 561.

Niekoľkoraké príbuzenstvo. Ak je niekto s poručiteľom príbuzný s viac než s jednej strany, má s každej strany dedičské právo,

náleželo jako příbuznému této strany (§ 555).

II. Zákonné právo dědické dětí z manželství prohlášeného za neplatné a dětí legitimovaných.

§ 562.

Děti pocházející z manželství prohlášeného za neplatné a děti legitimované mají co do zákonné posloupnosti práva dětí manželských.

§ 563.

III. Zákonné právo dědické dětí nemanželských.

Děti nemanželské mají stejné právo s dětmi manželskými při zákonné posloupnosti po matce a po jejich příbuzných.

§ 564.

IV. Zákonné právo dědické osvojců.

Osvojenci mají, neustanovuje-li smlouva o osvojení nic jiného, při zákonné posloupnosti [107] po osvojiteli stejné právo dědické jako děti manželské. Po jeho příbuzných zákonného práva dědického nemají. Podrží však zákonné právo dědické po příbuzných svých.

V. Zákonné právo dědické po dětech uvedených v §§ 562 až 564.

ktoré by mu patřilo ako příbuznému s tejto strany (§ 555).

Zákonné dedičské právo legitimovaných detí, detí z manželstva vhláseného za neplatné a iných nemanželských detí.

§ 562.

Legitimované deti a deti pochádzajúce z manželstva vyhláseného za neplatné majú čo do zákonnej postupnosti práva manželských detí.

§ 563.

Ináč nemanželské deti majú rovnaké právo s manželskými deťmi len pri zákonnej postupnosti po matke a po jej príbuzných.

§ 564.

Zákonné dedičské právo osvojcov. Osvojenci majú, ak smluva o osvojení neustanovuje nič iného, pri zákonnej postupnosti po osvojiteľovi rovnaké dedičské právo ako manželské deti. Po jeho príbuzných nemajú zákonného dedičského práva. Podržia si však zákonné dedičské právo po vlastných príbuzných.

Zákonné dedičské právo po legitimovaných deťoch z manželstva vyhláseného za neplatné, po iných nemanželských deťoch a po osvojencoch.

§ 565.

Rodičům a jejich příbuzným náleží po dětech z manželství prohlášeného za neplatné a po dětech legitimovaných totéž zákonné právo dědické jako po dětech manželských.

§ 566.

Po dítěti nemanželském náleží zákonné právo dědické jen matce a jejím příbuzným.

§ 567.

Osvojitel nemá zákonného práva dědického po osvojenci. Pozůstalost osvojencova případně při zákonné posloupnosti příbuzným osvojencovým.

VI. Zákonné právo dědické pozůstalého manžela.

§ 568.

Pozůstalý manžel je zákonným dědicem čtvrtiny pozůstalosti vedle zůstavitelových dětí a jejich potomků, poloviny pozůstalosti vedle zůstavitelových rodičů a jejich potomků i vedle jeho starých rodičů. Podíl, který by se z druhé polovice pozůstalosti uvolnil po některém ze starých rodičů, dostane se pozůstalému manželu. Není - li ani zákonných dědiců první a druhé třídy, ani starých rodičů, dostane se pozůstalému manželu celé pozůstalosti.

§ 565.

Rodičom a ich príbuzným patrí po legitimovaných deťoch a po deťoch z manželstva vyhláseného za neplatné to isté zákonné dedičské právo ako po manželských deťoch.

§ 566.

Ináč po nemanželskom dieťati zákonné dedičské právo patrí len matke a jej príbuzným.

§ 567.

Osvojiteľ nemá zákonné dedičské právo po osvojencovi. Toto právo patrí osvojencovým príbuzným.

Manželovo zákonné dedičské právo.

§ 568.

Pozostalý manžel je zákonným dedičom štvrtiny pozostalosti popri poručiteľových deťoch a ich potomkoch, polovice pozostalosti popri poručiteľových rodičoch a ich potomkoch i popri jeho starých rodičoch. Okrem toho pozostalý manžel dostane podiel, ktorý by sa z druhej polovice pozostalosti uvolnil po niektorom zo starých rodičov. Ak niet ani zákonných dedičov prvej a drahej triedy ani starých rodičov, pozostalý manžel dostane celú pozostalosť.

§ 569.

Bylo-li pozůstalému manželů něco zůstavěno svatební nebo dědickou smlouvou, má volbu mezi tím, co mu připadá z těchto smluv, a tím, co mu připadá ze zákona.

§ 570.

Je-li pozůstalý manžel příbuzným zůstavitelovým, přísluší mu zákonné právo dědické i jako manželů i jako příbuznému. [108]

§ 571.

Mimo podíl dědický připadají pozůstalému manželů jako přednostní odkaz movitosti náležející k manželské domácnosti, vedle dětí zůstavitelových prvního stupně však jen to, co je nutno k jeho vlastní potřebě.

§ 572.

Manžel rozvedený svou vinou nemá zákonné právo dědického. Právo na movitosti podle § 571 manželů nepřisluší, ani když byl rozveden beze své viny.

§ 573.

Odúmrť.
Není-li osob povolanych k posloupnosti dědické nebo nenabude-li nikdo z nich dědictví, připadá pozůstalost jako odúmrť státu.

§ 569.

Ak pozostalému manželovi bolo niečo nechané svadobnou alebo dedičskou smlouvou, má voľbu medzi tým, čo mu pripadá z týchto smlúv, a tým, čo mu pripadá zo zákona.

§ 570.

Ak je pozostalý manžel poručiteľovým príbuzným, prislúcha mu zákonné dedičské právo i ako manželovi i ako príbuznému.

§ 571.

Mimo dedičského podielu pripadajú pozostalému manželovi ako prednostný odkaz hnutelnosti patriace k manželskej do mácnosti, avšak ak dedí popri poručiteľových deťoch prvého stupňa, len to, čo treba na jeho vlastnú potrebu.

§ 572.

Svojou vinou rozvedený manžel nemá zákonné dedičské právo. Právo na prednostný odkaz (§ 571) manželovi neprislúcha, ani keď bol rozvedený bez svojej viny.

§ 573.

Odúmrť.
Ak niet osôb povolanych k dedičskej postupnosti alebo ak nikto z nich nenadobudne dedičstvo, pozostalost pripadá ako odúmrť štátu.

Hlava 21. Díl povinný.

Komu přísluší povinný díl.

§ 574.

Nepominutelným dědicům, a to dětem zůstavitelovým, a není-li jich, jeho rodičům, musí se dostatí z pozůstalosti povinného dílu, pokud není kryt započitatelným poskytnutím mezi živými.

§ 575.

Děti se podle obecného pravidla § 75 rozumějí také vnuci a pravnuci, rodiči pák rodiče všech stupňů. Mezi příbuznými manželskými a nemanželskými není rozdílu. Záleží vždy jen na tom, zdali jde o osobu, která má právo k dědické posloupnosti zákonné a na které by při této posloupnosti byla řada. Osvojcům, jestliže by měli zákonné právo dědické, náleží vůči osvojiteli stejné právo na povinný díl jako dětem manželským.

Kolik činí povinný díl.

§ 576.

Povinný díl pro dítě činí polovinu, pro předka třetinu hodnoty zákonného podílu. [109]

§ 577.

Kdo se zřekl dědictví nebo povinného dílu, kdo je podle zákona

Hlava 22. Povinný díel.

Komu prislúcha povinný díel.

§ 574.

Poručitelove deti, a ak ich niet, jeho rodičia, majú ako neopomenuteľní dedičia, právo na povinný díel.

§ 575.

Neopomenuteľnými dedičmi sú na strane poručiteľových detí popri synoch a dcérach jeho vnuci a pravnuci a na strane rodičov popri otcovi a matke jeho starí rodičia, a to vždy tí z nich, ktorí by pri zákonnej postupnosti boli povolaní k dedičstvu. Medzi manželskými a nemanželskými príbuznými niet rozdielu. Osvojencom, ak by malí zákonné dedičské právo, patrí voči osvojitelovi rovnaké právo na povinný díel ako manželským deťom.

Kolko robí povinný díel.

§ 576.

Povinný díel pre dieťa robí polovicu, pre predka tretinu hodnoty zákonného podielu.

§ 577.

Kto je podľa zákona nespôsobilý dediť, kto bol podľa práva vydedený

nezpůsobilý děditi nebo kdo byl po právu zůstavitelem vyděděn, nemá práva na povinný díl, ale při výpočtu povinných dílů se k němu hledí právě tak, jako by z dědického práva nebyl vyloučen.

Důvody vydědění.

§ 578.

Dítě může být vyděděno:

1. jestliže zůstavitele bez pomoci opustilo v nouzi;
2. bylo-li pravoplatně odsouzeno pro zločin svědčící o zvrhlé povaze;
3. vede-li vytrvale zhýralý život.

§ 579.

Důvod vydědění pomine polepšením dítěte.

§ 580.

Z důvodů uvedených v § 578 mohou být vydědění také rodiče a vedle toho i tehdy, když úplně zanedbali výchovu zůstavitele.

§ 581.

Nechť důvod vydědění byl zůstavitelem vysloven čili nic, nemá

poručitelem alebo kto sa povinného dielu zriekol, nemá naň práva, ale pri výpočte povinných dielov sa naň. tak hľadí, ako by to právo mal.

Důvody vydedenia.

§ 578.

Dieťa možno vydediť:

1. ak neposkytlo poručiteľovi v núdzi pomoc,
2. ak bolo pravoplatne odsúdené pre zločin svedčiaci o zvrhlej povahe,
3. ak vedie vytrvale zhýralý život.

§ 579.

Z rovnakých dôvodov možno vydediť aj rodičov a okrem toho i vtedy, keď úplne zanedbali výchovu poručiteľa alebo zneužili svoju rodičovskú moc nad poručiteľom.

§ 580.

Ak je pri veľmi zadlženom alebo márnotratom neopomenuteľnom dedičovi odôvodnená obava, že povinný diel, ktorý mu patri, bude alebo celkom alebo z najväčšej časti pre jeho deti stratený, môže mu byť poručiteľom odňatý, ale len tak, že bude nechaný deťom tohto neopomenuteľného dediča.

§ 581.

Poručiteľ, keď vydeduje neopomenuteľného dediča, nemusí

vyděděný dědic nepominutelný práva na povinný díl jen tehdy, když se proti němu zjistí, že v době nápadu dědictví byl důvod vydědění.

§ 582.

Je-li při velmi zadluženém nebo marnotratném dědici nepominutelném pravděpodobná obava, že povinný díl, který mu přísluší, bude buď zcela nebo z největší části pro jeho děti ztracen, může mu být zůstavitelem odňat, ale jen tak, že bude zůstaven dětem tohoto nepominutelného dědice.

§ 583.

Nařízení obsahující vydědění lze učiniti nebo zrušiti jen způsobem, kterým lze učiniti nebo zrušiti pořizeni pro případ smrti.

§ 584.

Jak má být povinný díl zůstaven. Díl povinný může být zůstaven v podobě dědického podílu nebo odkazu. Ale musí zůstat [110] nepominutelnému dědici zcela nezatižen. Neplatná je každá výminka nebo závada, pokud obmezuje povinný díl. Svěřenské nástupnictví však povinný díl

uviesť dôvod. Ale v každom prípade vydedenie je platné len vtedy, keď sa proti neopomenutelnému dedičovi zisti, že v čase nápadu dedičstva bol dôvod vydedenia.

§ 582.

Vydedenie môže sa stať len spôsobom, ktorým možno urobiť posledný poriadok pre prípad smrti.

§ 583.

Podobne vydedenie môže byť zrušené len spôsobom, ktorým možno zrušiť poriadok pre prípad smrti. Avšak vydedenie prestane i vtedy, keď sa vydedený neopomenutelný dedič trvale polepšil; na také polepšenie možno usudzovať najmä z toho, že poručiteľ vydedenému neopomenutelnému dedičovi odpustil.

§ 584.

Ako treba povinný diel nechať. Povinný diel musí ostať neopomenutelnému dedičovi celkom nezaťažený, i keď sa mu necháva ako poskytnutie pre prípad smrti. Nie je zaťažením povinného dielu nástupníctvo ustanovené dieťaťu na to, čo ostane v čase jeho smrti, ak by zomrelo nedospelé. Ak

neobmezuje zejména tehdy, když je ustanoveno dítěti k tomu, co zbude v době jeho smrti, jestliže by zemřelo nedospělé. Zůstaví-li se nepominutelnému dědici více než povinný díl, vztahuje se obmezení jen na část, která přesahuje hodnotu povinného dílu. Zůstavitel však může uložit nepominutelnému dědici, aby se rozhodl pro to, co se mu zůstavuje s obmezením, nebo pro díl povinný.

Ochrana dědice nepominutelného:

§ 585.

a) byl-li bezprávně vyděděn nebo zkrácen na díle povinném; Nepominutelný dědic, který byl vyděděn nikoli po právu, může se domáhati dílu povinného; a byl - li zkrácen na čisté hodnotě povinného dílu, jeho doplnění.

b) byl-li úplně opominut.

§ 586.

Jestliže jest úplně opominuto dítě, o němž zůstaviteli bylo známo, že je na živu, může se rovněž domáhati jen povinného dílu.

§ 587.

Jestliže však opominutí jednoho z dětí pochází jen z toho, že zůstavitel v době poručení pro případ smrti o něm nevěděl, není opominuté dítě povinno spokojiti se dílem povinným, nýbrž může se domáhati dědičského podílu, jaký po

sa nechá neopomenutelnému dědici více než povinný díl, obmezení sa vzťahuje len na časť, ktorá presahuje hodnotu povinného dielu. Poručiteľ však môže uložiť neopomenutelnému dědici, aby sa rozhodol pre to, čo sa mu necháva s obmedzením, alebo pre povinný díl.

Ochrana neopominutelného dědice.

§ 585.

a) Ak bol dědic neprávom vydědenný alebo ukrátený na povinnom diele. Neopomenutelný dědic, ktorý bol neprávom vydědenný, môže sa domáhať povinného dielu; a ak bol ukrátený na čistej hodnote povinného dielu, jeho doplnenia.

b) Ak bol dědic úplně opomenutý,

§ 586.

Ak je úplně opomenuté dieťa, o ktorom poručiteľovi bolo známe, že je nažive, môže sa domáhať tiež len povinného dielu.

§ 587.

Ale ak opomenutie jediného z detí pochádza len z toho, že poručiteľ v čase urobenia poriadku pre případ smrti o ňom nevedel, môže sa opomenuté dieťa domáhať dědičského podielu, aký pripadne po vykonanom snižení tomu

provedeném snížení případně tomu z dědiců nepominutelných, kterému se dostalo nejmenší výhody. Je-li však jediný ještě zbývající dědic nepominutelný povolán k dědictví nebo jestliže všichni ostatní jsou povoláni rovným dílem, může se domáhati stejného podílu dědického.

§ 588.

Má-li zůstavitel jednoho nebo několik nepominutelných potomků a opomine-li je z omylu výše uvedeného; nebo dostane-li zůstavitel, který byl bezdětný, teprve potom, když byl projevil poslední vůli, nepominutelné potomky, na které nebylo pamatováno, zapraví [111] se poměrně jen odkazy určené na odměnu za vykonané služby nebo na účely dobročinné v úhrnné částce nepřesahující jednu čtvrtinu čisté pozůstalosti; všechna ostatní nařízení posledního poručení pozbudou moci.

Zemrou-li však takoví nepominutelní potomci před zůstavitelem, nabudou tato nařízení své moci znovu.

§ 589.

Zemře-li dítě před zůstavitelem a zůstanou-li po něm potomci, nastoupí tito opominutí potomci v právu dědickém na místo dítěte.

z neopomenutelných dědičů, kterému sa dostala najmenšia výhoda. Ak je však jediný ešte ostávajúcí neopomenutelný dědič povolán k dědictvu alebo ak všetci ostatní sú povolani rovným dílom, môže sa domáhať rovnakého dědičského podielu.

§ 588.

Ak poručiteľ má jedného alebo niekoľkých neopomenutelných potomkov a ak ich opomenie z uvedeného omylu; alebo ak dostane poručiteľ, ktorý bol bezdětný, iba potom, keď bol prejavil poslednú vůľu, neopomenutelných potomkov, na ktorých sa nepamätalo, uspokojia sa pomerne len odkazy určené na odmenu za vykonané služby alebo na dobročinné účely v úhrnnej sume nepřesahujúcej štvrtinu čistej pozostalosti; všetky ostatné nariadenia posledného poriadku stratia moc. Ale ak takí neopomenutelní potomci zomrú pred poručiteľom, tieto nariadenia nadobudnú svoju moc znovu.

§ 589.

Ak dieťa zomrie pred poručiteľom a ak po ňom ostanú potomci, títo opomenutí potomci nastúpia v dědičskom práve na miesto dieťaťa.

§ 590.

Potomci vyděděného dítěte mají toliko právo na povinný díl. Toto právo mají i tehdy, když vyděděné dítě zůstavitele přežilo, ačli nemá právo na díl povinný vyděděné dítě samo.

§ 591.

Bude-li opominut nepominutelný dědic z řady předků, má vždy jen právo na díl povinný.

§ 592.

Dopustil-li se ten, kdo byl opominut nikoliv omylem, něčeho, co podle §§ 578 a 580 je důvodem vydědění, hledí se na toto opominutí jako na vydědění mlčky učiněné po právu.

§ 593.

Kdo má přispěti k úhradě podílu dědického a dílu povinného. Byl-li nepominutelný dědic zkrácen nebo opominut, jsou jak dědicové, tak i odkazovníci povinni, přispěti poměrně k vyrovnání jeho nároku.

Výpočet dílu povinného.

§ 594.

Aby bylo možno povinný díl správně vypočísti, sepíše se a odhadne se majetek pozůstalostní. Dluhy zůstavitelovy a závady, které vázly na majetku již v době smrti zůstavitele, odečtou se od podstaty.

§ 590.

Potomci vydedeného dieťaťa majú iba právo na povinný diel. Toto právo majú i vtedy, keď vydedené dieťa prežije poručiteľa, ak len samo vydedené dieťa nemá právo na povinný diel.

§ 591.

Ak sa opomenie neopomenutelný dedič z radu predkov má vždy iba právo na povinný diel.

§ 592.

Ak je proti tomu, kto nebol opomenutý len omylom, niektorý z dôvodov vydedenia (§§ 578, 579), hľadí sa na toto opomenutie ako na vydedenie mlčky urobené právom.

§ 593.

Kto má prispieť na úhradu dedičského podielu a povinného dielu. Ak bol neopomenutelný dedič ukrátený alebo opomenutý, tak dedičia ako i odkazovníci sú povinní prispieť pomerne na vyrovnanie jeho nároku.

Výpočet povinného dielu.

§ 594.

Ak povinný diel nebol nechaný neopomenutelnému dedičovi ako poskytnutie pre prípad smrti, neopomenutelný dedič nemá právo na podiel pozostalosti alebo na jej časť, ale len na peňažnú sumu rovnajúcu sa hodnote jeho povinného dielu.

§ 595.

Nepominutelný dědic nemá práva na podíl [112] pozůstalosti, nýbrž toliko na peněžní částku rovnající se hodnotě jeho povinného dílu.

§ 596.

Při výpočtu povinného dílu je připočítá k pozůstalosti poskytnutí, která se podle §§ 600 a 601 započítávají na díl povinný.

§ 597.

Domáhá-li se toho dítě, které má právo na povinný díl, je připočítá k pozůstalosti dary, které zůstavitel učinil mezi živými. Dar se připočte k pozůstalosti cenou, která je rozhodná pro započtení podle § 607. Nehledí se však k darům, které byly učiněny z důhodů beze ztenčení kmenového jmění, ani k darům, kterými bylo vyhověno povinnosti mravní nebo zřetelům slušnosti, konečně ani k darům, které byly poskytnuty osobám nenáležícím mezi nepominutelejší dědice, na kterých je řada, a které se staly dříve než tři roky před smrtí zůstavitele. Při darech mezi manžely se tato lhůta nepočíná, dokud nebylo manželství zrušeno nebo rozvedeno.

§ 595.

Aby bolo možno povinný diel správne vypočítať, pozostalostný majetok sa spíše a odhadne. Poručiteľove dlhy a bremená, ktoré viazly na majetku už v čase poručiteľovej smrti, odpočítajú sa od podstaty.

§ 596.

Pri výpočte povinného dielu treba pripočítať k pozostalosti poskytnutia, ktoré sa započítavajú do povinného dielu (§§ 600, 601).

§ 597.

Ak sa toho domáha dieťa, ktoré má právo na povinný diel, k pozostalosti treba pripočítať dary, ktoré poručiteľ urobil medzi živými. Dar sa pripočíta k pozostalosti cenou, ktorá je rozhodná pre započítanie (§ 607). Nehľadí sa však na dary, ktoré poručiteľ urobil v čase, keď ešte nemal neopomenuteľných potomkov, alebo ktoré urobil z dôhodkov bez zmenšenia kmeňového imania, ani na dary, ktorými sa vyhovelo mravnej povinnosti alebo zreteľom slušnosti, naposledy ani na dary, ktoré sa poskytli osobám nepatriacim medzi neopomenuteľných dedičov, na ktorých je rad, a ktoré sa staly skôr než tri roky pred poručiteľovou smrťou. Pri daroch medzi manželmi sa táto lehota nepočíta, kým manželstvo nebolo zrušené alebo rozvedené.

§ 598.

Povinný díl se vypočítá beze zřetele na odkazy a na jiné závady vznikající z posledního porřízení. Až do číselného určení povinného dílu jsou nepominutelní dědici poměrně účastní na zisku a ztrátě pozůstalostního jmění. Kdo má právo na povinný díl, má právo na vyúčtování poměrného podílu na zisku a ztrátě pozůstalostního jmění od smrti zůstavitele až do číselného určení povinného dílu.

Započtení na díl povinný.

§ 599.

Na povinný díl se započte vše, čeho nepominutelní dědicové skutečně nabyli z pozůstalosti odkazy nebo jinými opatřeními zůstavitelovými. Hledí-li se při výpočtu povinného dílu k darům, započtou se dary, které od zůstavitele dostal nepominutelný dědic sám a které je podle § 597 připočísti k pozůstalosti, na to, oč je tím povinný díl zvýšen.

§ 600.

Co zůstavitel za svého života dal dceři nebo vnučce jako přínos; synovi nebo vnuku jako výpravu; nebo svému dítěti přímo k nastoupení živnosti nebo jiného povolání; anebo čeho [113] užil k zaplacení dluhů dítěte, započte se jim na díl povinný. O věnu platí stejně jako o přínosu. Vnukovi se

§ 598.

Povinný diel sa vypočíta bez zreteľa na odkazy a na iné bremená vznikajúce z posledného poriadku. Až do číselného určenia povinného dielu sú neopomenuteľní dedičia pomerne účastní na zisku a strate pozostalostného imania. Kto má právo na povinný diel, má právo na vyúčtovanie pomerného podielu na zisku a strate pozostalostného imania od poručiteľovej smrti až do číselného určenia povinného dielu.

Započítanie do povinného dielu.

§ 599.

Do povinného dielu sa započíta všetko, čo neopomenuteľní dedičia skutočne nadobudli z pozostalosti odkazmi alebo inými poručiteľovými opatreniami. Ak sa pri výpočte povinného dielu hľadí na dary, započítajú sa dary, ktoré neopomenuteľný dedič dostal od poručiteľa sám a ktoré treba pripočítať k pozostalosti (§ 597), do toho, o čo sa tým povinný diel zvýšil.

§ 600.

Čo poručiteľ za svojho života dal dcére alebo vnučke ako prínos alebo ako veno; synovi alebo vnukovi akoi výbavu; alebo svojmu dieťaťu priamo na nastúpenie živnosti alebo iného povolania; alebo čo použil na zaplatenie dlhov dieťaťa, za počíta sa im do povinného dielu. Vnukovi sa

započte na povinný díl i to, co takto dostali rodiče, na jejichž místo vstupuje.

§ 601.

Na povinný díl rodičů se započte to, co jim předem bylo dáno, jen pokud to nebylo poskytnuto jako zákonitá podpora nebo z pouhé štědrosti.

Hlava 22.

Započtení na podíl dědičný.

§ 602.

Při posloupnosti dětí podle posledního pořízení nastane započtení, jen je-li zůstavitelem nařízeno ve způsobě posledního pořízení; naproti tomu se dítěti při posloupnosti zákonné započtou poskytnutí uvedená v § 600. Dědičné podíly se vypočítají stejným způsobem jako díl povinný.

§ 603.

Co rodiče mimo uvedené případy dítěti věnovali nevytknuvše, že to bylo dáno na účet podílu dědičného, nezapočte se.

§ 604.

Rodiče mohou dítěti také při posloupnosti zákonné prominouti započtení. K platnosti prominutí je třeba prohlášení zůstavitelova učiněného ve způsobě posledního pořízení.

započíta do povinného dielu i to, čo takto dostali rodičia, na miesto ktorých vstupuje.

§ 601.

Do povinného dielu rodičov sa započíta to, čo im vopred bolo dané, len pokiaľ to nebolo poskytnuté ako zákonitá podpora alebo len zo štědrosti.

Hlava 23.

Započítanie do dedičského podielu.

§ 602.

Započítanie nastane pri postupnosti detí podľa posledného poriadku, len ak ho poručiteľ vo forme posledného poriadku nariadil. Pri zákonnej postupnosti sa dieťaťu započítajú osobitné poskytnutia, ktoré sa mu započítavajú do povinného dielu (§ 600). Dedičské podiely sa vypočítavajú rovnakým spôsobom ako povinný diel.

§ 603.

Nezapočíta sa to, čo rodičia inakšie venovali dieťaťu bez poznamenania, že to dali na účet dedičského podielu.

§ 604.

Rodičia aj pri zákonnej postupnosti môžu dieťaťu odpustiť započítanie. Na platnosť odpustenia je potrebný poručiteľov prejav, urobený vo forme posledného poriadku.

§ 605.

Ani poskytnutím uvedeným v § 603, ani prominutím uvedeným v § 604 nemůže býti zkrácen podíl zákonný pod míru dílu povinného vypočteného podle §§ 594 až 600.

§ 606.

Mimo § 796 nezakládá započtení nikdy povinnost něco vydati.

§ 607.

Při každém započtení, nezáleží-li to, co bylo dříve přijato, v hotových penězích, nýbrž v jiných věcech, počítá se hodnota poskytnutí podle doby odevzdání. V případech zvláštního zřetele hodných může soudce započítati jinak. [114]

Hlava 23.**Výživa a zaopatření z pozůstalosti.****§ 608.**

Právo nepominutelného dědice na nutnou výživu. Nepominutelnému dědici, který nemá práva na, díl povinný, přísluší právo na nutnou výživu, které se mu nedostává. Tím se mu však nedostane z pozůstalosti více, než kolik by činil povinný díl. Práva na nutnou výživu onen nepominutelný dědic nemá, dědí-li na jeho místě

§ 605.

Ani tým, že dieťa dostalo nezapočítateľné poskytnutie, ani tým, že sa mu započítanie odpustilo, zákonný podiel nemôže byť ukrátený pod mieru povinného dielu (§§ 594 až 600).

§ 606.

Nehľadiac na záväzok obdarovaného pri ukrátení povinného dielu (§§ 796, 797) započítanie nezakladá nikdy povinnosť niečo vydať.

§ 607.

Pri každom započítaní, ak to, čo bolo skôr prijaté, nie sú hotové peniaze, ale iné veci, hodnota sa počíta podľa času odovzdania. V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže sudca započítať inakšie.

Hlava 24.**Výživa a zaopatrenie z pozostalosti.****§ 608.**

Právo neopomenuteľného dediča na nevyhnutnú výživu. Neopomenuteľnému dedičovi, ktorý nedostane povinný diel, patrí právo na nevyhnutnú výživu, ktorá sa mu nedostáva. Tým však z pozostalosti nedostane viac, než koľko by robil povinný diel. Právo na nevyhnutnú výživu onen neopomenuteľný dedič nemá, ak dedia na jeho mieste jeho

jeho potomci (§§ 388, 390) nebo jsou-li na jeho místě povoláni k dílu povinnému (§§ 582, 590).

Právo pozůstalého manžela na zaopatření.

§ 609.

Pozůstalému manželu náleží jednak doživotní právo užívací na movitostech, které by mu připadly do vlastnictví, kdyby dědil podle zákona, jednak po dobu vdovství zaopatření (§ 488), odpovídající dosavadní životní míře, pokud se mu ho jinak nedostává. Manželu, proti kterému svědčí důvody §§ 386 a 387, může posledním pořízením toto zaopatření býti sníženo na výživu nutnou. Manžel, který ztratil právo na zaopatření za života zůstavitele, nemá práv tu uvedených.

§ 610.

Jestliže by byla právy pozůstalého manžela právě uvedenými zkrácena slušná výživa potomků zůstavitelových, ztenčí se ona pravá na tolik, aby se jak pozůstalému manželu, tak oněm potomkům dostalo výživy stejné. Nutná výživa podle § 608 nemůže býti právy pozůstalého manžela nikdy zkrácena.

§ 611.

Vdově přísluší obyčejná výživa z pozůstalosti šest neděl po smrti

potomci (§§ 388, 390) alebo ak sú na jeho miesto povolani k povinnému dielu (§§ 582, 590).

Právo pozostalého manžela na zaopatrienie.

§ 609.

Pozostalému manželovi patri jednak doživotné užívacie právo na hnutelnostiach, ktoré by mu pripadly do vlastníctva, keby dedil podľa zákona, jednak zaopatrienie počas vdovstva (§ 488), zodpovedajúce doterajšej životnej miere, pokiaľ sa mu ho inakšie nedostáva. Manželovi, proti ktorému svedčia dôvody §§ 386 a 387, toto zaopatrienie sa môže posledným poriadkom snížiť na nevyhnutnú výživu. Manžel, ktorý stratil právo na zaopatrienie za poručiteľovho života, nemá tu uvedené práva.

§ 610.

Ak by práve uvedenými právami pozostalého manžela bola ukrátená slušná výživa poručiteľových potomkov, zmenšia sa ony práva natoľko, aby sa tak pozostalému manželovi ako oným potomkom dostalo rovnakej výživy. Nevyhnutná výživa (§ 608) nemôže byť právami pozostalého manžela nikdy ukrátená.

§ 611.

Vdove patri obyčajná výživa z pozostalosti šesť týždňov po

manžela, a je-li těhotná, až do konce šestého týdne po slehnutí.

§ 612.

Zaopatření jiných osob.

Osobám, které požívaly až do smrti zůstavitele bezplatného zaopatření v jeho domácnosti, přísluší stejné zaopatření ještě po tři neděle. [115]

Hlava 24.

Přechod pozůstalosti na dědice.

§ 613.

Všeobecné ustanovení.

Chce-li dědic nabýti dědictví, musí se o ně ucházeti na soudu a soud se prohlásí svým výrokem o jeho dědickém právu.

Dědická přihláška.

§ 614.

Dědic se uchází o dědictví dědickou přihláškou. Dědická přihláška musí obsahovati prohlášení dědicovo, že chce býti dědicem, zda jím chce býti s výhradou soupisu pozůstalosti či bez výhrady, a z jakého dědického důvodu. Přihláška, která nemá těchto náležitostí, nemá právních následků.

§ 615.

Zůstavitel nemůže dědici odníti právo na přihlášku s výhradou soupisu. Rovněž nemá právních

manželovej smrti, a ak je tehotná až do konca šiesteho týždňa po zľahnutí.

§ 612.

Zaopatrenie iných osôb.

Osobám, ktoré požívaly až do poručiteľovej smrti bezodplatné zaoopatrenie v jeho domácnosti, patrí rovnaké zaopatrenie ešte tri týždne.

Hlava 25.

Prechod pozostalosti na dediča.

§ 613.

Základné ustanovenie.

Ak dedič chce nadobudnúť dedičstvo, musí sa oň uchádzať na súde. Súd pozostalosť prikáže.

Dedičská přihláška.

§ 614.

Dedič sa uchádza o dedičstvo dedičskou přihláškou. Dedičská přihláška obsahuje dedičov prejav, že chce byť dedičom a z akého dedičského titulu. Ak přihláška neobsahuje dedičov prejav, že chce byť dedičom bez výhrady súpisu pozostalosti, platí s výhradou súpisu.

§ 615.

Poručiteľ nemôže dedičovi prikázať, aby sa přihlásil bez výhrady súpisu. Práve tak nemá právne následky, ak

následků, vzdají-li se práva toho manželé ve smlouvě dědické.

§ 616.

Dědic nemůže svou přihlášku odvolati ani nemůže přihlášku bezvýhradnou změnit tak, že by si dodatečně vyhradil soupis pozůstalosti.

§ 617.

Přihláška k části podílu a přihláška obmezená výminkou nebo doložením času nemá právních následků.

§ 618.

Přihlášku lze podati po smrti zůstavitele, třebaž pozůstalost tomu, kdo se hlásí, nebyla ještě napadla (§ 520).

§ 619.

Nebude-li přihláška těch, kterým pozůstalost byla již napadla, podána do doby soudem určené, neztrácí se sice právo dědické, avšak při projednání pozůstalosti se nehledí k dědici, který přihlášky včas nepodal.

Přihlášky, které si odporují.

§ 620.

Sejdou-li se přihlášky, které si odporují, rozhodne se věc sporem. Na pořad práva se [116] odkáže ten, čí důvod je slabší. Nepodá-li ten, kdo byl odkázán na pořad práva, žaloby o právo dědické v době

taký závazok bol uložený manželovi v dedičskej smluve.

§ 616.

Dědic nemůže svoju přihlášku odvolať ani si nemôže súpis vyhradiť dodatočne, keď sa prihlásil bez výhrady súpisu alebo sa jej po prihláske vzdal.

§ 617.

Přihláška na část podielu a přihláška obmedzená podmienkou alebo doložením času nemá právne následky.

§ 618.

Přihlášku možno podať už po poručiteľovej smrti, hoci pozostalost ešte nenapadla tomu, kto sa hlásí (§ 320).

§ 619.

Ak tí, ktorým pozostalost už napadla, nepodajú přihlášku v lehote určenej súdom, nestráca sa síce dedičské právo, avšak pri prejednaní pozostalosti nehľadí sa na dediča, ktorý nepodal včas přihlášku.

Přihlášky, ktoré si odporujú.

§ 620.

Ak sa sidu přihlášky, ktoré si odporujú, rozhodne sa sporom. Na spor sa upraví ten, čí titul je slabší. Ak ten, kto bol upravený na spor, nepodá žalobu o dedičské právo v lehote určenej súdom alebo

soudem určené nebo ve sporu řádně nepokračuje, neztrácí sice dědického práva, ale v pozůstalostním řízení se k němu nehledí.

§ 621.

Proti dědici, který se opírá o dědickou smlouvu nepopřenu co do pravosti a vyhovující po stránce formální, odkáže se na pořad práva každý dědic ze závěti nebo dědic zákonný, a proti dědici, který se opírá o závět nepopřenu co do pravosti a vyhovující po stránce formální, odkáže se na pořad práva každý dědic zákonný.

§ 622.

Setkají-li se přihlášky opřené o různé smlouvy dědické, o různé závěti nebo o různé poměry rodinné, jakož i ve všech případech ostatních, odkáže se na pořad práva ten, kdo by byl dědicem, kdyby vyvrátil silnější důvod svého odporce.

§ 623.

Popření pravosti se musí opírat o takové skutečnosti, které činí popření hodnověrným.

§ 624.

Odmítnutí dědictví.
Dědictví lze odmítnouti prohlášením na soudu. Odmítnutí nelze již odvolati. Ostatně platí o odmítnutí obdobně §§ 617 a 618.

v spore riadne nepokračuje, nestráca sice dedičské právo, ale v pozostalostnom konaní sa naň nehľadí.

§ 621.

Proti dedičovi, ktorý sa opiera o dedičskú smluvu nezapretú čo do pravosti a vyhovujúcu s formálnej stránky, upraví sa na spor každý dedič zo závetu alebo zákonný dedič, a proti dedičovi, ktorý sa opiera o nezapretý závet čo do pravosti a vyhovujúci s formálnej stránky, upraví sa na spor každý zákonný dedič.

§ 622.

Ak sa stretnú prihlášky opreté o rôzne dedičské smluvy, o rôzne závety alebo o rôzne rodinné pomery, ako i vo všetkých ostatných prípadoch, upraví sa na spor ten, kto by bol dedičom, keby vyvrátil silnejší titul svojho odporcu.

§ 623.

Zapretie pravosti sa môže opierať o také skutočnosti, ktoré ho robia hodnoverným.

§ 624.

Odmietnutie dedičstva.
Dědictstvo možno odmietnuť prejavom na súde. Ak niekto odmietne dedičstvo po svojej dedičskej prihláške v prospech niekoho iného s jeho súhlasom,

Soupis pozůstalosti.

§ 625.

Soupis pozůstalosti jest úřední seznam, jehož účelem je zjistiti a odhadnouti pozůstalostní majetek ke dni smrti zůstavitele.

§ 626.

Mimo případ přihlášky s výhradou soupisu zřídí se soupis pozůstalosti: jde-li o výpočet dílu povinného (§ 594); je-li mezi dědici osoba, která je pod zvláštní ochranou; je-li nejisto, zdali je někdo dědicem nebo kdo je dědicem; je-li nařízeno svěřenské nástupnictví; nebo žádá-li za to věřitel pozůstalostní podle § 670. [117]

§ 627.

Dědici i ti, kterých se soupis týká, mohou se účastniti jednám o soupisu a činiti dotazy a připomínky.

úkon sa spravuje ustanoveniami o scudzení dedičstva. Predpisy o odvolaní a obmedzení dedičskej přihlášky a o tom, kedy ju možno podať (§§ 616 až 618), platia obdobne i o odmietnutí dedičstva.

Súpis pozostalosti.

§ 625.

Súpis pozostalosti je úradný soznam, ktorého cieľom je zistiť a odhadnúť pozostalostný majetok ku dňu poručiteľovej smrti.

§ 626.

Súpis pozostalosti sa urobí, ak dedič nie je prihlásený bez výhrady súpisu. Okrem toho sa urobí, ak je medzi dedičmi osoba, ktorá je pod osobitnou ochranou zákona, alebo ak je neisté, či je niekto dedičom, alebo kto je dedičom, alebo ak veriteľ podal žiadosť o odlúčenie pozostalosti (§ 642). Ak ide o výpočet povinného dielu (§ 595) alebo ak je nariadené nástupníctvo, súpis sa urobí len na žiadosť účastníka, ak len neide o osobu, ktorá je pod osobitnou ochranou zákona.

§ 627.

Dedičia aj ostatné osoby, ktorých sa súpis týka, môžu sa zúčastniť na konaní o súpise a robiť dotazy a pripomienky.

Příkázání pozůstalosti.

§ 628.

Soud přikáže pozůstalost dědici tím, že mu vydá listinu o příkázání pozůstalosti. Listina vytyká, či pozůstalost se přikazuje, kdo je dědicem, o jaký důvod se příkázání opírá, a zdali se děje s výhradou soupisu čili nic. Příkazu je-li se pozůstalost několika spoludědicům, vytkne listina jejich podíly. Případlo-li posloupností dědickou dědici knihovní právo, budiž v listině přesně uvedeno. Při nástupnictví svěřenském a nařízeních jemu podle §§ 524 až 528 na roven postavených je tento právní poměr v listině vyznačiti a zejména také uvéstí nástupníka, je-li už znám.

§ 629.

Soud vydá listinu o příkázání pozůstalosti tomu, kdo se přihlásil k dědictví a má podle průběhu pozůstalostního řízení nejlepší právo dědické.

§ 630.

Svěřenské nástupnictví v knihovní práva a jiné nařízení, které se mu

§ 628.

Vykonávateľ poslednej vôle. Ak poručiteľ určí, kto má vykonať poriadok pre prípad smrti (vykonávateľ poslednej vôle), a on túto úlohu prijme, má povinnosť starať sa o náležité splnenie poslednej vôle a má na ten účel všetky potrebné práva.

Právne pomery za trvania pozostalostného konania.

Úschova pozostalosti.

§ 629.

Ak sú známi alebo domnelí dedičia svojprávni, pozostalosť sa ponechá v ich úschove alebo v úschove osôb, ktoré na to poručiteľ ustanovil. Ale ak dedičia nie sú svojprávni, ak sú neprítomní alebo neznámi, ak možno predpokladať, že dlhy prevyšujú majetok, ak niektorý veriteľ podal žiadosť o odlúčenie pozostalosti (§ 642) alebo ak iné dôležité dôvody vyžadujú osobitnú opatrnosť, pozostalosť sa zaistí bez odkladu zátvorom.

§ 630.

Ak je zátvor pozostalosti potrebný na zaistenie práv len niektorých

rovná podle §§ 524 až 528, je zapsati do veřejných knih. Týkají-li se ona nařízení movitostí, kterých se má dostati dědici, musí osoba obtížena před vydáním listiny o přikázání dáti jistotu předepsanou pro pohledávky soudních chráněnců, jestliže zůstavitel jistoty neprominul ve způsobu posledního porízení nebo se jí účastníci nezřeknou. Soud může jistotu prominouti, je-li zřejmě zbytečná.

§ 631.

Byly-li nařízeny odkazy, vydá soud listinu o přikázání pozůstalosti, jen když bude vykázáno, že se každému odkazovníku dostalo zprávy o odkazu,

§ 632.

Vznikne-li pochybnost, zdali nepominutelný dědic, který je soudním chráněncem, nebyl zkrácen ve svém právu na díl povinný, musí býti podán výkaz, že zkrácen nebyl. [118]

§ 633.

Předložiti předepsané výkazy je vůbec úkolem toho, kdo naléhá na vydání listiny o přikázání pozůstalosti.

z účastníků, možno sa uspokojit zátvorom tolkej časti pozostalostných predmetov, koľká postačí na krytie týchto práv.

§ 631.

Zátvor nie je potrebný, ak je v pozostalosti nehnuteľnosť poskytujúca dostatočnú zábezpeku, alebo ak je účastníkov právo vôbec dostatočne zaistené. Ak sa poskytnú laká zábezpeka dodatočne, zátvor sa zruší.

Správa pozostalosti a jej zastúpenie.

1. Dedičom.

§ 632.

Prihlásenému dedičovi, o dedičskom práve ktorého niet dôvodných pochybností, treba na jeho žiadosť sveriť správu pozostalosti. Ak je takých dedičov niekoľko, sverí sa im správa spoločne.

§ 633.

Dedič spravujúci pozostalosť má najmä právo so schválením súdu uplatniť nároky pre pozostalosť, scudziť a zaťažiť nehnuteľnosti

§ 634.

Pokud v předcházejících předpisech není ustanoveno něco jiného, nevydá soud listiny o příkázání pozůstalosti, dokud není zabezpečeno, že vůle zůstavitelova bude náležitě splněna.

§ 635.

Vykonavatel poslední vůle. Určil-li zůstavitel, kdo má provéstí porřízení pro případ smrti (vykonavatele poslední vůle), a on vznesený úkol na se vezme, má vykonavatel povinnost pečovati o náležitě splnění poslední vůle a má k tomu účelu všechna práva, kterých ke splnění přijatých úkolů je potřebí.

§ 636.

Příkázání pozůstalosti dědici nepravému. Byla-li pozůstalost příkázána dědici nepravému, je pravému dědici volno, aby se domáhal svých práv na tom, komu pozůstalost byla příkázána, ale pozůstalost znovu projednána nebude.

i hnutelnosti, postúpíť pohľadávky, prijať platby a vôbec vykonať úkony, ktoré sú nariadené v poriadku pre prípad smrti alebo sú nevyhnutné podľa zásad riadneho hospodárenia.

§ 634.

Proti pozostalosti spravovanej dedičom pozostalostní veritelia môžu uplatňovať svoje nároky.

§ 635.

Dedičovi, ktorého dedičské právo je už preukázané, môže súd i pred skončením pozostalostného konania prepusťť jednotlivé kusy pozostalosti na voľné nakladanie (čiasťočné prikázanie pozostalosti), ak niet obavy, že poriadok pre prípad smrti nebude splnený, alebo ak súhlasia spoludedičia, neopomenuteľní dedičia a odkazovníci.

§ 636.

Správa pozostalosti sa nemôže dedičovi sveriť ani pozostalost čiastočne prikázať, ak sa sišly prihlášky, ktoré si odporujú. Ale ak niektorý z dedičov nadobudol také výhody už skôr, podrží si ich.

Právní poměry za trvání pozůstalostního řízení, úschova pozůstalosti.

§ 637.

Jestliže známí nebo domnělí dědicové jsou svépřávní, bude pozůstalost ponechána v jejich úschově nebo v úschově osob, které k tomu zůstavitel ustanovil. Jestliže však dědicové svépřávní nejsou, jsou-li nepřítomni nebo neznámí, lze-li se obávat, že dluhy převyšují majetek, zažádal-li některý věřitel za odloučení pozůstalosti (§ 670), nebo žádají-li jiné důležité důvody zvláštní opatrnosti, bude bez odkladu učiněno opatření zajišťující pozůstalost (závěra).

§ 638.

Je-li jen některý dědic nesvépřávní nebo nepřítomný nebo platí-li to o osobách, kterým přísluší právo na díl povinný, lze se spokojiti [119] závěrou takové části pozůstalostních předmětů, která stačí ke krytí jejich práv.

§ 639.

Závěry není třeba, je-li v pozůstalosti nemovitost poskytující dostatečnou jistotu.

2. Opatrovníkom pozostalosti.

§ 637.

Ak sú dedičia neznámi alebo ak známi dedičia nevykonajú svoje dedičské právo, ustanoví sa opatrovník pozostalosti. O ňom platí to isté, ako o dedičovi, ktorému bola svedená správa pozostalosti. Popri tom je jeho povinnosťou, aby pátral po neznámych dedičoch. Opatrovníctvo neprestane tým, že sa podá dedičská prihláška.

§ 638.

Opatrovník pozostalosti sa aj vtedy ustanoví, keď o to požiada dedič pozostalosti preťaženej odkazmi alebo keď niektorý veriteľ pozostalosti dosiahne odlúčenie pozostalosti. Okrem toho súd ustanoví opatrovníka pozostalosti, ak je to z iných dôvodov potrebné, najmä, keď sa sidu prihlášky, ktoré si odporujú.

§ 639.

3. Opatrovníkom na uplatnenie nárokov.

Ak pozostalostný veriteľ chce svoje nároky uplatniť v čase, keď pozostalosť nespravuje dedič alebo jej opatrovník, môže žiadať, aby bol ustanovený opatrovník na

Správa pozůstalosti a její zastoupení:

1. dědicem;

§ 640.

Přihlášenému dědici, o jehož dědickém právu nemá soud pochybnosti, jest na jeho žádost svěřiti správu pozůstalosti. Je-li jich několik, svěří se jim správa společně.

§ 641.

Takový dědic má zejména právo se schválením soudu provést nároky pro pozůstalost, zciziti a zavaditi nemovitosti i movitosti, postoupiti pohledávky, přijmouti platy a vůbec provést úkony, které jsou nařízeny v pořízení pro případ smrti nebo jsou nutný podle zásad řádného hospodaření.

§642.

Proti pozůstalosti spravované dědicem mohou pozůstalostní věřitelé prováděti své nároky.

§ 643.

Dědici, jehož právo dědické je již prokázáno, může soud i před

zastúpenie pozostalosti. Na žiadosť účastníka súd ustanoví opatrovníka na uplatnenie pozostalostných nárokov, ak je to potrebné.

§ 640.

4. Vykonávateľom poslednej vôle. Vykonávateľ poslednej vôle môže byť tak opatrovníkom pozostalosti ako opatrovníkom na uplatnenie nárokov.

§ 641

Práva veriteľov pred prikázaním. Kým pozostalosť nebola prikázaná, pozostalostní veritelia môžu vymáhať uspokojenie len z pozostalosti.

Odlúčenie pozostalosti.

§ 642.

Ak pozostalostný veriteľ má obavu z predĺženia dediča, môže žiadať na súde, aby pozostalosť ostala odlúčená od dedičovho imania. Žiadosti sa nevyhovie, ak je zrejmé, že k obave niet dôvodu. Ak pozostalosť bola prikázaná, nemožno žiadať o odlúčenie. Žiadosť o odlúčenie pozostalosti však nebráni jej prikázaniu.

§ 643.

Veriteľ, na žiadosť ktorého bola pozostalosť odlúčená, má právo, na

skončením pozůstalostního řízení propustiti jednotlivé kusy pozůstalosti k volnému nakládání (částečné přikázání pozůstalosti), je-li zabezpečeno, že pořízení pro případ smrti bude splněno, nebo souhlasí-li spoludědicové, nepominutelní dědicové a odkazovnici.

§ 644.

Opatření podle §§ 640 a 643 nemohou být učiněna, jestliže se sešly přihlášky, které si odporují. Jestliže však některý z dědiců nabyt takových výhod již dříve, podrží je.

2. opatrovníkem:

a) pozůstalosti;

§ 645.

Jestliže jsou dědicové neznámí nebo jestliže známí dědicové nevykonají svého práva dědického, [120] zřídí se opatrovník pozůstalosti a o něm platí stejně, jako o dědici, který si vymohl správu pozůstalosti. Vedle toho jest jeho povinností, aby pátral po neznámých dědicích. Opatrovnictví nepomine ještě tím, že bude podána přihláška dědická.

§ 646.

Opatrovník pozůstalosti bude také zřízen, když za to požádá dědic pozůstalosti odkazy přetížené nebo když některý věřitel pozůstalosti si vymůže odloučení pozůstalosti. Mimoto soud zřídí opatrovníka

uspokojenie len z pozostalosti a stratí možnosť hľadať uspokojenie z dedičovho imania, hoci by dedič aj bol prihlásený bez výhrady súpisu.

§ 644.

Zaistovacie prostriedky dedičových veriteľov.

Dedičovi veritelia môžu pred prikázaním pozostalosti viesť exekúciu len na tie kusy pozostalosti, ktoré boli dedičovi pre-pustené na voľné nakladanie (§ 635).

§ 645.

Prechod pozostalosti na dediča. Pozostalosť prechádza na dediča prikázaním, ak je pravým dedičom. Medzi niekoľkými dedičmi nastane spoločenstvo. Z deliteľných pohľadávok pripadá na každého diel zodpovedajúci jeho dedičskému podielu.

Prikázanie pozostalosti.

§ 646.

Súd prikáže pozostalosť listinou dedičovi, ktorý má podľa priebehu pozostalostného konania najlepšie dedičské právo.

pozůstalosti, je-li toho potřebí. To platí zejména, když se sejdou přihlášky, které si odporují.

§ 647.

b) k provedení nároků. Jestliže některý z věřitelů pozůstalostních chce své nároky provést v době, dokud není pozůstalost spravována dědicem nebo opatrovníkem pozůstalosti, může žádati, aby byl zřízen opatrovník k zastoupení pozůstalosti. Je-li toho potřebí, zřídí soud na žádost účastníka opatrovníka k provedení nároků pozůstalostních.

§ 648.

c) Všeobecné ustanovení. Jak opatrovníkem pozůstalosti, tak opatrovníkem k provedení nároků může býti zřízen vykonavatel poslední vůle.

§ 647.

Listina o prikázání pozostalosti uvádza, čia pozostalost sa prikazuje, kto je dedičom, o aký titul sa prikázanie opiera a či sa deje s výhradou súpisu či bez tejto výhrady. Ak sa pozostalost prikazuje niekoľkým spoludedičom, listina vyznačí ich podiely. Ak dedičskou postupnosťou pripadlo dedičovi knihovné právo, nech sa v listine presne uvedie. Pri nástupníctve a nariadeniach jemu na roveň postavených (§§ 524 až 528) treba tento právny pomer v listine vyznačiť a najmä uviesť aj nástupníka, ak je už známy.

§ 648.

Nástupníctvo v knihovné práva a iné nariadenia jemu na roveň postavené (§§ 524 až 528) treba zapísať do verejných kníh. Ak sa ony nariadenia týkajú nehnuteľnosti, ktoré dedič má dostať, obťažaná osoba musí pred vydaním listiny o prikázání dať zábezpeku predpísanú pre pohľadávky súdnych chránencov, ak len poručiteľ zábezpeku neodpustil vo forme posledného poriadku alebo ak sa jej účastníci nezrieknu. Súd môže zábezpeku odpustiť, ak je zrejme zbytočná.

Přechod pozůstalosti na dědice.

§ 649.

Přechod pozůstalosti na pravého dědice se dovrší příkázáním pozůstalosti (§ 628). Je-li dědiců několik, nastane mezi nimi společenství. Z dělitelných pohledávek připadá na každého díl odpovídající jeho dědickému podílu.

§ 650.

Byla-li pozůstalost přikázána dědici nepravému (§ 636) a došlo-li na spor o vydání pozůstalosti, dovrší se přechod pozůstalosti na dědice pravého rozsudkem; jinak prohlášením nepravého dědice, kterým se vyhovuje nároku dědice pravého. [121]

Rozdělení pozůstalosti.

§ 651.

Je vůbec věcí dědiců, jak se rozdělí o pozůstalost. Rozdělením takovým se však nezkrátí práva jiných osob.

§ 652.

Pozůstalost rozdělí soud, je-li mezi dědici osoba, která je pod zvláštní ochranou, nebo žádají-li za to všichni dědicové.

§ 649.

Ak byly nariadené odkazy, súd prikáže pozostalost', len keď sa podá výkaz, že odkazy súdnych chránencov byly splnené alebo zaistené (§ 648), a že každý iný odkazovník dostal zpravu o odkaze.

§ 650.

Ak vznikne pochybnosť, či neopomenuteľný dedič, ktorý je súdnym chránencom, nebol ukrátený vo svojom práve na povinný diel, musí sa podať výkaz, že ukrátený nebol.

§ 651.

Predpísané výkazy má predložiť ten, kto nalieha na vydanie listiny o prikázaní pozostalosti.

§ 652.

Pokiaľ niet iného ustanovenia súd nevydá listinu o prikázaní pozostalosti, kým je obava, že poručiteľova vôľa nebude náležite splnená.

Prikázanie pozostalosti nepravému dedičovi.

§ 653.

Dělí-li pozůstalost soud, rozhodují, pokud zůstavitel nenařídil jinak nebo dědicové jinak se nedohodli, tato ustanovení: Soud zřídí výkaz, jehož základem je soupis pozůstalosti (§§ 625 a násl.) nebo soupis všemi dědici podepsaný. Přihlíží se ke změnám jmění nastalým po soupisu až do doby, kdy se počet skončí. Byly-li kusy pozůstalostní prodány se schválením soudním (§ 641), je do podstaty na jejich místo vložiti dosaženou cenu trhovou. Ostatní kusy pozůstalostní, jejichž cena není zřejmá, se odhadnou, ačli je soud nepřidělí všem dědicům podle jejich dědických podílů. Na podíl dědicův vyjádřený v penězích se přidělí jednotlivé předměty cenou uvedenou ve výkaze.

§ 654.

Podle okolností mohou také pohledávky nebo dluhy býti pojaty do podstaty, která se dělí, a mohou býti přiděleny jednotlivým účastníkům. Přidělí-li se dluhy některému účastníku, nedotýká se to práva věřitelova.

§ 655.

Při rozdělení pozůstalosti je možno vypořádati nároky na náhradu z poměru mezi spoludědici, provéstí započtení na dědické podíly (§§ 602 až 607) a započtení odkazů.

§ 653.

Ak pozostalost bola prikázaná nepravému dedičovi, pravý dedič sa môže domáhať svojich práv na tom, komu pozostalost bola prikázaná. Pozostalost sa znova neprejedná. Obdobné ustanovenie platí aj v slovenskom práve, pravda, pokiaľ tam ide o odovzdanie pozostalosti.

§ 654.

Na pravého dediča prejde pozostalost prejavom, ktorým nepravý dedič vyhovuje jeho nárokom, alebo rozsudkom, ktorý si vydobyje proti nepravému dedičovi.

Rozdelenie pozostalosti.

§ 655.

Je vecou dedičov, ako si rozdelia pozostalost. Takým rozdelením nemôžu sa však ukrátiť práva iných osôb.

§ 656.

Za podmínek, za kterých má místo správa, lze se i po soudním rozdělení domáhati nápravy.

Dědic přední a nástupník.

§ 657.

Dokud nenastane případ svěřenského nástupnictví, je vlastnické právo předního dědice obmezeno jako právo poživatele.
[122]

§ 658.

Jak při svěřenském nástupnictví, tak v případech jemu podle §§ 524 až 528 na roven postavených nepůsobí rozhodnutí výminky nebo příchod času nazpět, není-li zřejmá jinaká vůle zůstavitelova.

§ 656.

Pozostalost rozdelí súd, ak je medzi dedičmi osoba, ktorá je pod osobitnou ochranou zákona, alebo ak to žiadajú všetci dedičia.

§ 657.

Ak pozostalost rozdeľuje súd, a pokiaľ poručiteľ nenariadil inakšie alebo dedičia nedohodli sa inakšie, rozhodujú tieto ustanovenia: súd urobí výkaz, ktorého základom je súpis po-zostalosti (§§ 625 a nasl.) alebo súpis podpísaný všetkými dedičmi. Hľadá sa na zmeny imania, ktoré nastaly po súpise až do času, keď sa výpočet skončí. Ak sa pozostalostné kusy predaly so súdnym schválením (§ 633), do podstaty na ich miesto treba vložiť utrženú cenu. Ostatné pozostalostné kusy, ktorých cena nie je zrejma, sa odhadnú, ak ich súd neprideli všetkým dedičom podľa ich dedičských podielov. Na podiel dedičov vyjadrený v peniazoch jednotlivé predmety sa pridelia cenou uvedenou vo výkaze.

§ 658.

Aj pohľadávky alebo dlhy sa môžu pojať do podstaty, ktorá sa rozdeľuje, a môžu sa prideliť jednotlivým účastníkom. Ak sa dlhy pridelia niektorému účastníkovi, nedotýka sa to veliteľovho práva.

§ 659.

Je-li v listině o přikázání pozůstalosti pojmenován nástupník, který se přihlásil, přejde naň pozůstalost, jakmile nastane případ svěřenského nástupnictví; jinak platí přiměřeně

Závazky postihující dědice.

§ 660.

Závazky zůstavitelovy přecházejí na dědice, pokud zákon neustanovuje jinak.

§ 661.

Na vrub pozůstalosti jdou útraty spojené s opatřením přiměřeného pohřbu a pohřebiště.

Co je rozuměti přiměřeným pohřbem a pohřebištěm, o tom rozhodují poměry zemřelého a místní zvyklostí.

§ 662.

Závazků založených pořízením pro případ smrti nemůže se dědic zhostiti tím, že odmítá dědictví z pořízení přihlásit se ze zákona. Může se jen přihlásiti z pořízení nebo vůbec dědictví odmítnouti. Dědic nepominutelný však může dědictví odmítnouti s výhradou dílu povinného.

§ 659.

Pri rozdelení pozostalosti možno usporiadať nároky na náhradu z pomeru medzi spoludedičmi, vykonať započítanie na dedičské podiely (§§ 602 až 607) a započítanie odkazov.

§ 660.

Pri podmienkach, pri ktorých je prípustná správa, možno sa domáhať nápravy aj po súdnom rozdelení.

Predný dedič a nástupník.

§ 661.

Dokiaľ nenastane prípad nástupníctva, patrí prednému dedičovi vlastníctvo s právami a záväzkami požívateľa.

§ 662.

I pri nástupníctve a v prípadoch jemu na roveň postavených (§§ 524 až 528) pôsobí rozhodnutie podmienky alebo príchod času nazpät, ak z okolností neplynie niečo iné.

§ 663.

Práva věřitelů před příkázáním. Pokud nebyla pozůstalost přikázána, mohou věřitelé pozůstalostní, zejména věřitelé podle §§ 593, 660 a 661, vymáhati uspokojení jen z pozůstalosti.

Právní následky přihlášky bezvýhradné.

§ 664.

Dědic, který se přihlásil bez výhrady, je zavázán ode dne, kdy mu byla pozůstalost přikázána, věřitelům pozůstalostním za jejich pohledávky veškerým svým jměním. [123]

§ 665.

Přihlásilo-li se několik dědiců bez výhrady, jsou zavázáni věřitelům pozůstalostním za veškeré dluhy rukou společnou a nerozdílnou.

Právní následky přihlášky učiněné s výhradou.

§ 666.

Dědic, který se přihlásil s výhradou soupisu, je zavázán ode dne, kdy mu pozůstalost byla přikázána, pozůstalostním věřitelům, jen pokud stačí pozůstalost podle hodnoty, jakou měla v době přikázání. Soupis se pokládá za

§ 663.

Ak je v listine o prikázani pozostalosti pomenovaný nástupník (§ 647), ktorý sa prihlásil, prejde naň pozostalosť, len čo nastane prípad nástupníctva; ináč platia primerane ustanovenia o prechode pozostalosti z nepravého dediča na pravého dediča (§ 654).

Dediča postihujúce záväzky.

§ 664.

Poručiťelove záväzky prechádzajú na dediča, pokiaľ zákon neustanovuje inakšie.

§ 665.

Na vrub pozostalosti idú trovy spojené s opatrením primeraného pohrebu a pohrebiska. Co treba rozumieť primeraným pohrebom a pohrebiskom, o tom rozhodujú pomery zomrelého a miestne zvyklosti so slušným zreteľom na prejavenú poručiťelovu vôľu.

§ 666.

Záväzkov založených poriadkom pre prípad smrti nemôže sa dedič zbaviť tým, že odmietnúc dedičstvo podľa posledného poriadku prihlási sa k dedeniu podľa zákona. Môže sa len prihlásiť podľa posledného poriadku alebo vôbec dedičstvo

správný a ceny v soupise uvedené za správné i pro dobu příkázání pozůstalosti, pokud nebude proveden důkaz o nesprávnosti.

§ 667.

Je-li přihlášeno a výhradou soupisu několik dědiců, jsou zavázáni způsobem uvedeným v paragrafu předcházejícím, věřitel pozůstalostní však může vymáhati na každém z dědiců jen část dělitelné pohledávky odpovídající jeho podílu.

§ 668.

Byl-li na žádost některého dědice proveden soupis pozůstalosti, nemá to právních následků pro dědice, kteří se přihlásili bez výhrady.

§ 669.

Postih.
Postih mezi spoludědici se řídí obecnými předpisy.

Odloučení pozůstalosti.

odmítnout. Neopomenutelný dědič může však dědičstvo odmítnout s výhradou povinného dílu.

Právne následky přihlášky s výhradou.

§ 667.

Dědič, ktorý sa prihlási s výhradou súpisu, je zaviazaný odo dňa, keď mu pozostalosť bola prikázaná, voči pozostalostným veriteľom, len pokiaľ postačuje pozostalosť podľa hodnoty, akú mala v čase prikázania. Súpis sa pokladá za správny a ceny v súpise uvedené za správne i pre čas prikázania pozostalosti, pokiaľ sa nevykoná dôkaz o nesprávnosti.

§ 668.

Rovnako podľa hodnoty, akú mala pozostalosť v čase prikázania, sú zaviazaní niekoľkí dedičia, ktorí sú prihlásení s výhradou súpisu. Veriteľ však môže vymáhať na každom z takých dedičov len časť deliteľnej pohľadávky, zodpovedajúcu jeho dedičskému podielu.

§ 669.

Ak sa súpis urobil vzhľadom na přihlášku niektorého z de dičov, nemá to právne následky pre dedičov, ktorí sú přihlá sení bez výhrady súpisu.

Právne následky bezvýhradnej přihlášky.

§ 670.

Má-li věřitel pozůstalostní obavu z předlužení dědice, může žádati na soudě, aby pozůstalost zůstala odloučena od jmění dědicova, žádosti se nevyhoví, je-li zřejmé, že k obavě není důvodní. Byla-li pozůstalost přikázána, nelze žádati za odloučení. Žádost za odloučení pozůstalosti však nebrání jejímu přikázání.

§ 671.

Z odloučené pozůstalosti se uspokojí věřitel, jenž si odloučení vyžádal. Věřitel ten však pozbuje možnosti hledati uspokojení ze jmění dědicova, byť se i byl dědic přihlásil bez výhrady soupisu. [124]

Vyhledání pozůstalostních dluhů.

§ 672.

Dědic, který se přihlásil s výhradou soupisu, nebo opatrovník pozůstalosti mohou před přikázáním pozůstalosti žádati, aby pro vyhledání dluhů pozůstalostních. soud vyzval věřitele, aby v době, kterou soud ustanoví hledě k okolnostem, ohlásili a prokázali své pohledávky. Dokud nebude skončeno řízení, jež se takto zavede, nemá dědic povinnosti uspokojovati věřitele.

§ 673.

Následek výzvy jest, že, je-li pozůstalost vyčerpána zaplacením ohlášených pohledávek, nemají

§ 670.

Dedič, ktorý sa prihlásil bez výhrady súpisu, je zaviazaný odo dňa, keď mu pozostalosť bola prikázaná, voči pozostalostným veriteľom za ich pohľadávky celým svojim imaním.

§ 671.

Ak sa niekoľkí dedičia prihlásili bez výhrady súpisu, sú zviazaní voči pozostalostným veriteľom za všetky dlhy spoločnou a nerozdielnou rukou.

§ 672.

Postih.
Postih medzi spoludedičmi sa spravuje všeobecnými predpismi.

Vypátranie pozostalostných dlhov.

§ 673.

Dedič alebo opatrovník pozostalosti môžu pred prikázaním pozostalosti žiadať, aby pre vypátranie

věřitelé, kteří se v ustanovené době nepřihlásili, nároku vůči dědici, pokud nemají práva zástavního nebo zadržovacího na věcech pozůstalostních. Ohlášce se rovná prokázaná vědomost dědicova o pohledávce.

§ 674.

Nebylo-li žádáno za výzvu věřitelů nebo uspokojí-li dědic ihned některé z hlásících se věřitelů nemaje zřetel na práva ostatních, a nedosáhnou-li proto někteří věřitelé úplného zaplacení z pozůstalosti, je dědic zavázán věřitelům přes meze § 666, a to tou měrou, pokud by byli dosáhli zaplacení v konkursu pozůstalostí.

§ 675.

Zajišťovací prostředky věřitelů dědicových. Před příkázáním pozůstalosti mohou dědicovi věřitelé prováděti exekuci jen má ty kusy pozůstalosti, které byly dědici propuštěny k volnému nakládání (§ 643).

Žaloby dědické.

§ 676.

Na tom, kdo něco z pozůstalosti zadržuje, osobuje si právo dědické,

pozostalostných dlhov súd vyzval veriteľov, aby v lehote, ktorú súd ustanoví hľadiac na okolnosti, ohlásili a preukázali svoje pohľadávky. Dokiaľ sa neskončí konanie, ktoré sa takto zavedie, dedič nemá povinnosť uspokojovať veriteľov.

§ 674.

Keď je pozostalosť vyčerpaná zaplatením ohlásených pohľadávok alebo na ich uspokojenie ani nepostačuje, veritelia, ktorí sa v ustanovenej lehote neprihlásia, nemajú nárok voči dedičovi, i keď je prihlásený bez výhrady súpisu, pokiaľ nemajú záložné alebo zadržné právo na pozostalostných veciach. Dedičova vedomosť o pohľadávke sa rovná ohláske.

§ 675.

Ak dedič, ktorý je prihlásený s výhradou súpisu, nežiada o výzvu veriteľov alebo ak uspokojí hneď niektorých z veriteľov na výzvu sa prihlásivších, nemajúc zreteľ na práva ostatných, je zaviazaný voči veriteľom v tej miere, v akej by boli dosiahli zaplatenie v konkurze pozostalosti, a to i nad hodnotu pozostalosti v čase príkázania (§ 667).

Dedičské žaloby.

§ 676.

Na tom, kto niečo z pozostalosti zadržuje, osobuje si dedičské právo,

může se ten, kdo má lepší nebo stejné právo dědické, domáhati vydání pozůstalosti nebo jejího podílu. Vymáhá-li se věc, kterou někdo zadržuje z jiného důvodu než z důvodní práva dědického, nemá dědická žaloba místo.

§ 677.

Bude-li žalovaný odsouzen vydati pozůstalost nebo její podíl, bude (posuzován podle [125] ustanovení o poctivém nebo nepoctivém držiteli. Kdo něčeho z pozůstalosti poctivě nabyt od nepravého dědice, jemuž pozůstalost byla přikázána, nikomu z toho neodpovídá.

Zcizení dědictví.

§ 678.

Po smrti zůstavitele lze dědictví (podíl) zciziti. Nabyvatel vstupuje do práv a závazků, které náležejí k pozůstalosti. Nebyl-li při zcizení vzat za základ seznam práv a závazků, je zcizení dědictví odvážná smlouva.

§ 679.

K platnosti smlouvy o zcizení dědictví je potřebí formy notářského spisu nebo soudního protokolu.

§ 680.

Nabyvatel nemá práva na věci, které náležejí zciziteli nikoli jakožto

může sa ten, kto má lepšie alebo rovnaké dedičské právo, domáhať vydania pozostalosti alebo jej podielu. Ak sa vymáha vec, ktorú niekto zadržuje z iného dôvodu než z dôvodu dedičského práva, dedičská žaloba nemá miesto.

§ 677.

Závazok toho, kto je odsúdený vydat' pozostalosť alebo jej podiel, posúdi sa so zreteľom na jeho statočnosť alebo nestatočnosť podľa ustanovení o statočnom alebo nestatočnom držiteľovi. Kto niečo z pozostalosti statočne nadobudol od nepravého dediča, ktorému pozostalosť bola prikázaná, nikomu nie je za to zodpovedný.

Scudzenie dedičstva.

§ 678.

Po poručiteľovej smrti dedičstvo (podiel) možno scudziť. Nadobúdateľ vstupuje do práv a záväzkov, ktoré patria k pozostalosti. Ak sa pri scudzení nevzal za základ soznam práv a záväzkov, je scudzenie dedičstva odvážnou smlouvou.

§ 679.

Na platnosť smlouvy o scudzení dedičstva je potrebný notársky spis alebo súdna zápisnica.

§ 680.

Nadobúdateľ nemá práva na veci, ktoré patria scudziteľovi nie ako

dědici, nýbrž z jiného právního důvodu, jako z přednostního odkazu, ze svěřenského nástupnictví nebo jako pohledávka za pozůstalostí. To platí také o listinách a obrazech rodinných.

§ 681.

Naproti tomu obdrží nabyvatel vše, co přibude k dědictví tím, že ubude odkazovník nebo spoludědic, nebo jakýmkoliv jiným způsobem, jestliže by měl na to zcizitel právo.

§ 682.

Vše, co obdrží dědic dědickým právem, jako plody a pohledávky, třebas je vybral, náleží k podstatě. Naproti tomu se od ní odpočte vše, co vynaložil ze svého k nastoupení dědictví nebo na pozůstalost. K tomu náležejí zaplacené dluhy, již vyřízené odkazy a zapravené veřejné dávky i náklady na pohřeb a pohřebiště.

§ 683.

Spravoval-li zcizitel pozůstalost dříve, než byla nabyvateli vydána, odpovídá nabyvateli jako jednatel.

§ 684.

Obě strany mají povinnost oznámit zcizení dědictví bez zbytečného odkladu soudu pozůstalostnímu.
[126]

dedičovi, ale z iného právního titulu, ako z odkazu, z nástupníctva alebo ako pohľadávka proti pozostalosti. To platí aj o rodinných listinách a obrazoch.

§ 681.

Naproti tomu nadobúdateľ dostane všetko, čo pribudne k dedičstvu tým, že odpadne odkazovník alebo spoludedič, alebo hocijakým iným spôsobom, pokiaľ by scudziteľ mal na to právo.

§ 682.

Všetko, čo dedič dostane dedičským právom, ako plody a pohľadávky, hoci ich vybral, patrí k podstate. Naproti tomu sa od nej odpočíta všetko, čo vynaložil zo svojho na nastúpenie dedičstva alebo na pozostalost'. K tomu patria zaplatené dlhy, uspokojené odkazy a zaplatené verejné dávky i trovy na pohreb a pohrebište.

§ 683.

Ak scudziteľ spravoval pozostalost' skôr, než sa vydala nadobúdateľovi, zodpovedá nadobúdateľovi ako zmocnený zástupca.

§ 684.

Obe strany majú povinnost oznámiť scudzenie dedičstva bez zbytočného odkladu pozostalostnému súdu.

§ 685.

Přihláška k pozůstalosti, učiněná dědicem nebo nabyvatelem dědictví, platí pro oba dva.

§ 686.

Nabyvatel i dědic odpovídají věřitelům pozůstalostním rukou společnou a nerozdílnou.

§ 687.

Zcizitel dědictví odpovídá za pravost svého dědického práva, jak je byl udal. Za škodu odpovídá podle ustanovení obecných.

§ 688.

Byl-li vzat za základ zcizení seznam, odpovídá zcizitel i za obsah seznamu. V tomto případě je po prozkoumání smlouvy uvážiti, zdali platí §§ 680 až 683 a jakou měrou.

§ 689.

Odúmrť.

Připadla-li pozůstalost státu jako odúmrť, má stát vůči věřitelům stejné postavení jako dědic, který se přihlásil s výhradou soupisu. Státu přísluší žaloba o vydání pozůstalosti a může bráti v odpor dědické právo přiváděné k platnosti jinými osobami. Naproti žalobě o vydání pozůstalosti má stát postavení poctivého držitele.

§ 685.

Prihláška k pozostalosti, urobená dedičom alebo nadobúdateľom dedičstva, platí pre obidvoch.

§ 686.

Nadobúdateľ i dedič sú zodpovední pozostalostným veriteľom spoločnou a nerozdielnou rukou.

§ 687.

Scudziteľ je zodpovedný za pravosť svojho dedičského práva, ako ho bol udal.

§ 688.

Ak sa za základ scudzenia vzal soznam, scudziteľ je zodpovedný i za obsah soznamu. V tomto prípade treba po preskúmaní smluvy uvážiť, či treba použiť ustanovenia o rozsahu scudzeného dedičstva a o správe pozostalosti (§§ 680 až 683) a v akej miere.

§ 689.

Odúmrť.

Ak pozostalosť pripadla štátu ako odúmrť, štát má voči veriteľom rovnaké postavenie ako dedič, ktorý sa prihlásil s výhradou súpisu. Štátu patrí žaloba o vydanie pozostalosti a môže odporovať dedičskému právu iných osôb. Voči žalobe o vydanie pozostalosti má štát postavenie statočného držiteľa.

DRUHÉ ODDĚLENÍ. POHLEDÁVKY.

Hlava 25.

Smlouvy a právní jednání vůbec.

Uzavírání smluv.

§ 690.

Smlouva vznikne, přijme-li se nabídka včas.

§ 691.

Nabídku je přijmouti ve lhůtě určené nabízečem. Není-li lhůta určena, je nabídku učiněnou mezi přítomnými nebo telefonem mezi smluvci přijmouti bez zbytečného odkladu; jinou nabídku mezi nepřítomnými je přijmouti [127] nejdéle do doby, do které nabízeč, počítaje s tím, že jeho nabídka došla včas, může očekávat odpověď vypravenou včas a řádně; jinak nabídka uhasne. Dříve než projde přijímací lhůta, nelze došlou nabídku odvolati. Jestliže z okolností nevychází jinaká vůle nabízečova, neuhasne nabídka, když některá ze stran v přijímací lhůtě zemře nebo pozbude způsobilosti k právním činům.

§ 692.

Nabídka je přijata včas, jestliže odpověď dojde nabízeče ve lhůtě přijímací. Dojde-li odpověď později, vznikne smlouva, jestliže nabízeč musil poznati, že přijetí nabídky bylo vypraveno včas, a druhé straně

ŠTVRTÝ DIEĽ. ZÁVÄZKOVÉ PRÁVO.

Hlava 26.

Smlouvy.

Uzavíeranie smlúv.

§ 690.

Smluva vznikne, ak sa ponuka včas prijme.

§ 691.

Ponuku treba prijať v lehote určenej ponúkatelom. Ak je nie určená lehota, ponuku urobenú medzi prítomnými alebo teleíonom treba hneď prijať bez zbytočného odkladu; inú ponuku medzi neprítomnými treba prijať najneskoršie do času, do ktorého ponúkatel počítajúc s tým, že jeho ponuka došla včas, môže očakávať odpoveď vypravenú včas a riadne; inak ponuka zanikne. Skôr než prejde prijímacia lehota, došlú ponuku nemožno odvolať. Ak z okolností nevyplýva inakšia ponúkatelova vôľa, ponuka nezanikne, keď niektorá zo strán v prijímacej lehote zomrie alebo stratí spôsobilosť k právnym činom.

§ 692.

Ponuka je prijatá včas, ak odpoveď dôjde ponúkatelovi v prijímacej lehote. Ak odpoveď dôjde neskoršie, vznikne smluva, ak ponúkatel musel poznať, že prijatie ponuky bolo vypravené včas, a druhej

neohlásil bez zbytečného odkladu, že odpověď došla pozdě.

§ 693.

Vůli lze projevit nejen výslovně, nýbrž i takovými úkony, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedopouštějí rozumného důvodu pochybovati, že vůle jest.

§ 694.

Strany významu a následků činů a opominutí je hleděti ke zvyklostem poctivého styku.

§ 695.

Jestliže podle povahy jednání nebo zvyklostí poctivého styku nelze očekávati výslovného přijetí nabídky, je smlouva skutkem, když se ten, komu nabídka svědčí, podle ní zachová ve lhůtě k tomu určené nebo okolnostem přiměřené.

Podmínky platnosti smlouvy:

1. Způsobilost smluvců.

§ 696.

Deti a jiné osoby, které nejsou způsobilé spravovati své věci, nemohou nabídku ani učiniti, ani přijmouti. Osoby pak, které závisí na otci, poručníku nebo na podpůrci, mohou sice přijmouti nabídku učiněnou jen k jejich prospěchu; jestliže se však zároveň zavazují nebo se svým majetkem jakkoliv nakládají, závisí platnost

strane neohlási hned bez zbytečného odkladu, že odpověď došla neskoro.

§ 693.

Vôľu možno prejaviti nielen výslovnne, ale i inakšie, keď so zreteľom na všetky okolnosti niet rozumného dôvodu o nej pochybovať.

§ 694.

Význam a následky činov a opomenutí treba posudzovať podľa zvyklostí statočného styku.

§ 695.

Ak podľa povahy úkonu alebo zvyklostí statočného styku nemožno očakávať výslovné prijatie ponuky, smluva je skutkom, keď sa-ten, komu ponuka znie, podľa nej zachová v lehote na to určenej alebo okolnostiam primeranej.

Podmienky platnosti smlouvy.

1. Spůsobilost smluvníkův.

§ 696.

Deti (§ 66) a iné osoby, ktoré nie sú spôsobilé spravovať svoje veci, nemôžu ponuku ani urobiť, ani prijať. Osoby, ktoré závisia od otca, poručníka alebo podporcu, môžu prijať ponuka urobenú len na ich prospech; ale ak sa zároveň zavazujú alebo so svojím majetkom akokoľvek nakladajú, platnosť smlouvy závisí od privolenia

smlouvy zpravidla na přivolení řádného zástupce nebo i na schválení soudu.

Nežli se tak stane, nemůže druhá strana odstoupiti, může však žádati na soudu, aby byla určena přiměřená doba čekací. [128]

§ 697.

Dospělý nezletilec může se samostatně zavazovati k službám a jen z důvodů závažných může řádný zástupce takovou smlouvu před časem zrušiti.

§ 698.

Stran toho, čeho dospělý nezletilec takto nebo jinak svou pílí nabude, právě tak jako stran toho, co mu bylo odevzdáno k vlastní potřebě, může se zavazovati a s tím též volně nakládati.

§ 699.

Jestliže nezletilci, který dokonal osmnáctý rok věku, soud ponechal čistý přebytek příjmů do jeho vlastní volné správy, je takový nezletilec oprávněn sám se zavazovati stran peněz jemu do správy svěřených,

§ 700.

Kdo předstírá, že je způsobilý uzavírat smlouvy, a oklame tím druhého, který se o tom nemohl snadno přesvědčiti, dříve než věc byla dojednána, je povinen nahraditi škodu.

riadneho zástupcu alebo i odl schválenia súdu. Dokiaľ sa takéto privolenie alebo schválenie nestane, druhá strana nemôže odstúpiť, môže však žiadať na súde, aby sa určila primeraná čakacia lehota.

§ 697.

Dospělý maloletý môže sa samostatne zaväzovať na služby a len zo závažných príčin môže riadny zástupca takú smluvu pred časom zrušiť.

§ 698.

Co dospělý maloletý takto alebo inakšie svojou usilovnosťou nadobudne, alebo čo mu bolo odovzdané na vlastnú potrebu, o tom sa môže zaväzovať a s tým tiež volne nakladať.

§ 699.

Maloletý, ktorý dovŕšil osemnásť rok vekú a ktorému súd prepustil čistý prebytok príjmov do jeho vlastnej voľnej správy, oprávnený je sám sa zaväzovať o peniazoch jemu do správy sverených.

§ 700.

Kto predstiera, že je spôsobilý uzavierať smluvy, a oklame tým druhého, ktorý sa o tom nemohol ľahko presvedčiť, skôr než vec bola dojednaná, povinný je nahradiť škodu.

2. Pravé svolení.

§ 701.

Svolení ke smlouvě musí být projevono svobodně, vážně, určité a srozumitelně. Je-li projev nesrozumitelný, zcela neurčitý nebo stane-li se přijetí za jiných podmínek než nabídka, nevznikne smlouva. Kdo ke škodě druhého užije nejasných výrazů nebo učiní jednání na oko, je povinen škodu nahraditi.

§ 702.

Kdo byl druhou stranou přiveden ke smlouvě lstí nebo nespravedlivou a důvodnou bázni, není smlouvou vázán. Zda bázeň byla důvodná, posoudí se podle toho, jak veliké a pravděpodobné bylo nebezpečí a jaké tělesné a duševní povahy je ten, komu bylo vyhrožováno.

§ 703.

Jestliže jedna strana byla přivedena stranou druhou k omylu a omyl se týká hlavní věci nebo podstatných vlastností, k nimž se úmysl zjevně nesl, není první strana smlouvou vázána. Totéž platí, když druhá strana o takovém omylu věděla nebo když musila [129] omyl zřejmě poznati z okolností nebo vysvětlil-li se omyl ještě včas. Projevu, při kterém se stal omyl, rovná se projev nesprávně vyřízený.

2. Pravé svolenie.

§ 701.

Svolenie k smluve musí byť prejavene slobodne, vážne, určite a srozumitelne. Ak je prejav nesrozumitelný, celkom neurčitý alebo ak sa prijatie stane pod inými podmienkami než ponuka, smluva nevznikne.

§ 702.

Kto druhou stranou bol pohnutý k smluve lesťou alebo kto bol druhou stranou nespravodlivo pohnutý k smluve dôvodnou bázňou, nie je viazaný smlouvou. či bázeň bola dôvodná, posúdi sa podľa toho, aké veľké a pravdepodobné bolo nebezpečenstvo a akej telesnej a duševnej povahy je ten, komu sa vyhrážalo.

§ 703.

Kto druhou stranou bol pohnutý k omylu, nie je smlouvou viazaný, ak sa omyl týka hlavnej veci alebo podstatných vlastností, ku ktorým úmysel zjavne smeroval. Rovnako nie je viazaný, keď druhá strana o takom omyle vedela alebo keď musela omyl zrejme poznať z okolností alebo ak sa omyl ešte včas vysvetlil. Rovnako ako prejav, pri ktorom sa stal omyl, posudzuje sa nesprávnne oznámený prejav.

§ 704.

Netýká-li se omyl ani věci hlavní ani její podstatné vlastnosti, nýbrž jen okolnosti vedlejší, je smlouva platná, jestliže se obě strany dohodly o věci hlavní a neprohlásily onu vedlejší okolnost za rozhodnou. Osoba uvedená v omyl se však může na původci omylu domáhati přiměřené náhrady.

§ 705.

Stejně zásady platí o omylu v osobě, s kterou byla smlouva uzavřena, jestliže by se bez takového omylu smlouva nebyla stala skutkem vůbec nebo tak, jak se stala.

§ 706.

Jestliže některého ze smluvců přivedla ke smlouvě lstí nebo hrozbou (§ 702) nebo jej přiměla k omylnému projevu osoba třetí, je smlouva platná. Jen tenkrát, když druhý smluvce v jednání třetí osoby měl podíl, o něm věděl nebo patrně vědět musil, platí §§ 702 až 705.

§ 707.

Vždycky musí ten, kdo jiného přiměl ke smlouvě lstí nebo hrozbou (§ 702), nahraditi škodu.

§ 708.

Kdo se domáhá zrušení smlouvy pro nedostatek svolení, je povinen vrátiti všechno, co z takové smlouvy obdržel.

§ 704.

Ak sa omyl netýka ani hlavnej veci ani jej podstatnej vlastnosti, ale len vedľajšej okolnosti, smluva je platná, ak sa obe strany dohodly o hlavnej veci a neprejavily, že ona vedľajšia okolnosť je rozhodná. Osoba uvedená do omylu sa však môže na pôvodcovi omylu domáhať primeranej náhrady.

§ 705.

Rovnaké zásady platia o omyle v osobe, s ktorou sa smluva uzavrela, ak by sa bez takého omylu smluva nebola stala skutkom vôbec alebo tak, ako sa stala.

§ 706.

Ak tretia osoba niektorého zo smluvníkov pohla k smluve lestou alebo hrozbou (§ 702) alebo ho pohla k omylnému prejavu, smluva je platná. Len vtedy, keď druhý smluvník v konaní tretej osoby mal podiel, o ňom vedel alebo zjavne vedieť musel, platí to isté, ako keby takým spôsobom sám bol konal (§§ 702 až 705).

§ 707.

Ten, kto iného pohol k smluve lestou alebo hrozbou (§ 702), musí vždy nahradit škodu.

§ 708.

Kto sa domáha zrušenia smlouvy pre nedostatok svolenia, povinný je vrátiť všetko, čo z nej dostal.

3. Možnost a dovolenost plnění.

§ 709.

Co je vůbec nemožné, nemůže být předmětem platné smlouvy. Je-li vyjednáno zároveň něco možného a něco nemožného, je smlouva, pokud se týká prvního, platná, jestliže nevychází z okolností, že jeden kus nemá být oddělován od druhého. Kdo při uzavření smlouvy o nemožnosti věděl nebo o ní vědět musel, je povinen druhé straně, ačli o ní neplatí totéž, nahradit škodu, kterou utrpěla důvěřujíc v platnost smlouvy. [130]

§ 710.

Smlouva, která se přiči zákonnému zákazu nebo dobrým mravům, je neplatná.

§ 711.

Jestliže předmět, o kterém byla učiněna smlouva, byl vzat z oběhu před odevzdáním, je k tomu hledět tak, jako by smlouva nebyla učiněna.

§ 712.

Smlouvy abstraktní. Neustanovují-li zákonné předpisy jinak, nemění se postavení stran tím, že dohodu oddělí od ostatního smluvního obsahu (právního důvodu).

Možnosť a dovolenost plnenia.

§ 709.

Čo je vonkoncom nemožné, nemôže byť predmetom platnej smluvy. Ak je dojednané zároveň niečo, čo je možné a niečo, čo je nemožné, smluva je platná, pokiaľ sa týka toho, čo je možné, ak nevyplýva z okolností, že jeden kus sa nemá oddeľovať od druhého. Kto pri uzavretí smluvy o nemožnosti vedel alebo o nej vedieť musel, povinný je druhej strane, ak len tomu tak nebolo aj u nej, nahraďiť škodu, ktorú utrpela dôverujúc v platnosť smluvy.

§ 710.

Smluva, ktorá sa prieči zákonnému zákazu, je neplatná, keď ju zákon za neplatnú vyhlasuje alebo keď sa jej neplatnosť podáva z účelu a smyslu zákonného zákazu. Neplatná je aj smluva, ktorá sa prieči dobrým mravom.

§ 711.

Na smluvu o predmete, ktorý pred odovzdaním bol vzatý z právneho obchodu, treba hľadiť tak, ako by sa nebola stala.

§ 712.

Abstraktné smluvy. Ak zákonné predpisy neustanovujú inakšie, postavenie strán sa nemení tým, že sa záväzok vyjadří bez zreteľa na ostatný smluvný obsah (právny titul).

§ 713.

Smlouvy o plnění třetích osob. Jestliže někdo druhému slíbí plnění osoby třetí, znamená to přípověď přímluvy u oné osoby; prohlásí-li však, že stojí za výsledek, je povinen nahradit veškerou ztrátu, kterou utrpí příjemce přípovědi, jestliže na plnění nedojde.

Smlouvy ve prospěch třetích osob.

§ 714.

Dá-li si někdo slíbiti, že bude plněno osobě třetí, může pohledávat, aby jí bylo plněno.

§ 715.

Zdali také třetí osoba nabývá přímého práva pohledávat plnění od slibujícího a kdy ho nabývá, posoudí se podle úmluvy a podle povahy a účelu smlouvy. V pochybnostech nabude třetí osoba tohoto práva, když plnění má býti ku prospěchu hlavně jí.

§ 716.

Práva na plnění, která slíbil příjematel ve prospěch osoby třetí při postoupení usedlosti, nabývá třetí osoba, není-li umluveno jinak, odevzdáním usedlosti.

§ 717.

Odmítne-li třetí osoba právo nabyté ze smlouvy, hledí se k tomu tak, jako by nebyla toho práva nabyta. [131]

§ 713.

Smlouvy o plnění třetích osob. Ak niekto druhému slúbi plnenie tretej osoby, znamená to len prisľúbenie, že sa prihovori u onej osoby; ale ak prejaví, že zodpovedá za výsledok, je povinný nahradit prijímateľovi prisľúbenia, ak k plneniu nedôjde, všetko, čo tým stratí.

Smlouvy v prospech třetích osob.

§ 714.

Ak si niekto dá slúbiť, že sa bude plniť tretej osobe, môže požadovať, aby sa jej plnilo.

§ 715.

Či aj tretia osoba nadobúda právo požadovať plnenie priamo odstupujúceho a kedy ho nadobúda, posúdi sa podľa dohovoru a podľa povahy a účelu smlouvy. V pochybnostiach tretia osoba nadobudne toto právo, keď plnenie má byť hlavne na jej prospech.

§ 716.

Právo na plnenie, ktoré prejímateľ slúbil na prospech tretej osoby pri postúpení nehnuteľností, nadobúda tretia osoba odovzdaním nehnuteľností, ak nie je dohovorené inakšie.

§ 717.

Ak tretia osoba odmietne právo nadobudnuté zo smlouvy, hľadí sa na to tak, ako by toto právo nebola nadobudla.

§ 718.

Námítky ze smlouvy má slibující také proti třetí osobě.

Forma smluv.

§ 719.

Neustanovuje-li zákon nic jiného, není k platnosti smlouvy potřeba, aby byla zachována zvláštní forma.

§ 720.

Usnesou-li se strany, že užijí určité formy, má se za to, že před dovršením té formy nechtějí být vázány.

§ 721.

Smlouva, pro niž zákon nebo vůle stran nařizují písemnou formu, bude platná, když strany listinu podpíší. Kdo neumí nebo pro nějakou vadu nemůže psát, připojí znamení ruky ověřené soudně nebo notářsky nebo znamení ruky přede dvěma svědky, z nichž jeden přepíše jeho jméno. Napodobení vlastnoručního podpisu mechanickými prostředky stačí jen tam, kde jest obvyklé. Písemné uzavření smlouvy může být nahrazeno zřízením listiny soudní nebo notářské.

§ 722.

Zřizuje-li se listina o smlouvě, kterou osobně uzavírají stepí, pak

§ 718.

Námietky zo smluvy má sľubujúci aj proti tretej osobe.

Forma smlöv.

§ 719.

Ak zákon neustanovuje inakšie, na platnosť smluvy nie je potrebné, aby sa zachovala osobitná forma.

§ 720.

Ak sa strany dohodnú, že použijú určitú formu, predpokladá sa, že pred dovŕšením tej formy nechcú byť viazané.

§ 721.

Smluva, pre ktorú zákon alebo vôľa strán nariaďuje písomnú formu, stane sa platnou podpisom strán, i keď nie sú podpisy oboch strán na tejže listine. Kto nevie alebo pre nejakú závalu nemôže písať, pripojí znamenie ruky overené súdne alebo notársky alebo znamenie ruky pred dvoma svedkami, z ktorých jeden pripíše jeho meno. Napodobenie vlastnoručného podpisu mechanickými prostriedkami postačí len tam, kde zodpovedá zvyklostiam statočného styku. Písemné uzavretie smluvy môže sa nahradiť zriadením súdnej alebo notárskej listiny.

§ 722.

Ak sa zriaďuje listina o smluve, ktorú osobne uzavierajú slepí, ďalej

němí, kteří nemohou psát, a hluchí, kteří nemohou číst, je potřebí formy notářského spisu; jinak by listina neměla právního významu.

Společné dluhy a pohledávky.

§ 723.

Jestliže se několik osob někomu nebo někdo několika osobám zaváže k témuž plnění, jsou jak pohledávka, tak dluh rozděleny podle zásad o spoluvlastnictví.

§ 724.

Mimo případy ustanovené v zákoně je tedy každý z několika spoludlužníků dělitelného plnění dlužen jen svůj díl a podobně je každý z několika, spoluvěřitelů dělitelného plnění věřitelem jen svého dílu. [132]

§ 725.

Jde-li o nedělitelné plnění, může je věřitel pohledávati na kterémkoli spoludlužníku, jestliže z povahy věci nevychází, že dluh může býti splněn jen společnou činností všech. Je-li však několik věřitelů a jediný dlužník, není dlužník povinen plniti některému z nich, pokud se mu nedostane jistoty; mimoto, nedohodnou-li se všichni věřitelé, může to, co je dlužen, uložiti u soudu.

Pohledávky a dluhy k ruce společné a nerozdílné.

nemí, ktorí nemôžu písať, a hluchí, ktorí nemôžu čítať, potrebný je notársky spis; inak listina nemá právneho významu.

Spoločné dlhy a pohľadávky.

§ 723.

Ak sa niekoľko osôb niekomu alebo niekto niekoľkým osobám zaviaže na to isté plnenie, tak sa pohľadávka ako i dlh rozdelia podľa zásad o spoluvlastníctve.

§ 724.

Okrem prípadov ustanovených v zákone je teda každý z niekoľkých spoludlužníkov deliteľného plnenia dlžen len svoj diel a každý z niekoľkých spoluvěřitelov deliteľného plnenia je veriteľom len svojho dielu.

§ 725.

Ak ide o nedeliteľné plnenie, môže ho veriteľ požadovať od ktoréhokoľvek spoludlužníka, ak z povahy veci nevyplýva, že sa dlh môže splniť len spoločnou činnosťou všetkých. Ak je však niekoľko veriteľov a jediný dlžník, dlžník nie je povinný plniť niektorému z nich, pokiaľ nedostane zábezpeku; okrem toho, ak sa všetci veritelia nedohodnú, môže to, čo je dlžen, uložiť na súde.

Pohľadávky a dlhy do spoločnej a nerozdielnej ruky.

§ 726.

Slíbí-li několik osob totéž plnění rukou společnou a nerozdílnou tak, že se zavazují jeden za všechny a všichni za jednoho, je každá z nich dlužná celé plnění. Slib takový však, mimo zvláštní úmluvu, nezakládá vzájemného zaručení. Věřitel má na vůli pohledávati celé plnění nebo díly, které si zvolí, buď na všech spoludlužnících nebo na některých anebo pohledávati celé plnění na spoludlužníku jediném. Vymáhal-li plnění od jednoho, nepozbývá práva proti ostatním, a když jej ten neb onen ze spoludlužníků uspokojil jen zčásti, může pohledávati zbytek také na ostatních.

§ 727.

Slíbil-li však někdo totéž plnění několika osobám a bylo-li ujednáno, že je mohou pohledávati rukou společnou a nerozdílnou, je dlužník povinen plniti tomu z věřitelů, který na něm plnění nejdříve vymáhá nebo ho o ně požádá.

§ 728.

Jakmile jeden ze spoludlužníků uspokojil věřitele zcela, nemůže již věřitel nic pohledávati na ostatních; a jakmile dlužník uspokojil zcela jednoho ze spoluvěřitelů, nemohou ostatní pohledávati nic.

§ 726.

Ak niekoľko osôb slúbi to isté plnenie rukou spoločnou a nerozdielnou tak, že sa zavazujú jeden za všetkých a všetci za jedného, je každá z nich dlžná celé plnenie. Taký sľub však, okrem osobitného dohovoru, nezakladá vzájomné zaručenie. Veriteľ môže požadovať celé plnenie alebo diely, ktoré si zvolí, alebo od všetkých spoludlužníkov alebo od niektorých alebo požadovať celé plnenie od jediného spoludlužníka. Ak vymáhal plnenie od jedného, ne stráca právo proti ostatným, a keď ho ten alebo onen zo spoludlužníkov uspokojil len zčásti, môže požadovať ostatok aj od ostatných.

§ 727.

Ale ak niekto slúbil to isté plnenie niekoľkým osobám, a ak sa dojednalo, že ho môžu požadovať spoločnou a nerozdielnou rukou, dlžník je povinný plniť tomu z veriteľov, ktorý na ňom plnenie najskôr vymáha alebo ho oň požiada.

§ 728.

Len čo jeden zo spoludlužníkov uspokojil veriteľa celkom, veriteľ už nemôže nič požadovať od ostatných; a len čo dlžník celkom uspokojil jedného zo spoluveriteľov, ostatní nemôžu požadovať nič.

§ 729.

Smluví-li spoludlužník, s věřitelem obtížnější podmínky, nezpůsobí tím újmy ostatním, a úlevy a osvobození, které svědčí jednomu ze spoludlužníků pro osobu jeho, neprospívají ostatním.

§ 730.

Spoludlužník rukou společnou a nerozdílnou, který zaplatil celý dluh ze svého, jest oprávněn [133] pohledávati na ostatních náhradu, a to rovným dílem, ačli není mezi nimi jiného právního poměru. Byl-li některý z nich nezpůsobilý se zavázati nebo není-li s to, aby závazku svému dosti učinil, rozdělí se i jeho díl stejným způsobem. Byli některý ze spoludlužníků zproštěn dluhu, nemůže to při pohledávání náhrady bytí na újmu ostatním (§ 729).

§ 731.

Náhradu může pohledávati také ten, kdo zaplatil více, než naň podle předcházejícího paragrafu připadá.

§ 732.

Zdali z několika spoluvěřitelů, kterým bylo slíbeno plnění k ruce společné a nerozdílné, ten, který obdržel celou pohledávku, jest ostatním spoluvěřitelům něčím povinen a čím je povinen, je rozhodnouti podle zvláštních právních poměrů mezi spoluvěřiteli. Není-li takového

§ 729.

Ak spoludlužník dohovori s veriteľom obťažnejšie podmienky, neprivedí tým ujmu ostatným, a úľavy a oslobodenia, ktoré znejú jednému zo spoludlužníkov pre jeho osobu, nie sú na prospech ostatným.

§ 730.

Spoludlužník rukou spoločnou a nerozdielnou, ktorý zaplatil celý dlh zo svojho, oprávnený je požadovať od ostatných náhradu, a to rovným dielom, ak niet medzi nimi iného právneho pomeru. Ak niektorý z nich bol nespôsobilý zaviazat sa alebo ak nie je schopný svojmu záväzku zadosť urobiť, i jeho diel sa rozdelí rovnakým spôsobom medzi ostatných. Ak niektorý zo spoludlužníkov bol zbavený dlhu, pri požadovaní náhrady nemôže to byť na ujmu ostatným (§ 729).

§ 731.

Náhradu môže požadovať aj ten, kto zaplatil viac, než naň pripadá.

§ 732.

Či z niekoľkých spoluveriteľov, ktorým sa slúbilo plnenie do spoločnej a nerozdielnej ruky, ten, ktorý dostal celú pohľadávku, je ostatným spoluveriteľom niečím povinný a čím je povinný, treba rozhodnúť podľa osobitných právných pomerov medzi spoluveriteľmi. Ak niet takého

poměru, jeden druhému nebude povinen ničím.

Vedlejší ustanovení při smlouvách:

1. Výminky.

§ 733.

O výminkách při smlouvách platí stejná ustanovení jako o výminkách při posledních pořízeních.

§ 734.

Výminka však, k jaké se při posledním pořízení hledí, jako kdyby nebyla připojena, činí ujednání neplatným, ale na nemožnou výminku rozvazovací se hledí, jako kdyby nebyla připojena.

§ 735.

Splnila-li se výminka již před smlouvou, jest ji po smlouvě splniti znovu jen tehdy, když záleží v jednání toho, kdo má nabýti práva, a když toto jednání jím může býti opakováno.

§ 736.

Právo připověděné pod výminkou odkládací přechází na dědice.

§ 737.

2. Pohnutka.

Položí-li strany pohnutku nebo účel svého svolení zřejmě za výminku, posuzují se pohnutka [134] a účel jako každá jiná výminka. Jinak

pomeru, jeden druhému nebude povinný ničím.

Vedľajšie ustanovenia pri smluvach.

1. Podmienky.

§ 733.

O podmienkach pri smluvách platia rovnaké ustanovenia ako o podmienkach pri posledných poriadkoch.

§ 734.

Avšak podmienka, na akú sa pri poslednom poriadku hľadí tak, ako keby nebola pripojená, robí dojednanie neplatným. Len na nemožnú rozvazovaciu podmienku sa i pri smluvách hľadí tak, ako keby nebola pripojená.

§ 735.

Ak sa podmienka splní už pred smlouvou, treba ju po smluve znova splniť len vtedy, keď väzí v konaní toho, kto má nadobudnúť právo, a keď sa toto konanie môže ním opakovať.

§ 736.

Právo prislúbené pod odkladacou podmienkou prechádza na dediča.

§ 737.

2. Pohnútka alebo účel.

Ak strany označia pohnútku alebo účel svojho svolenia výslovne za podmienku, posudzujú sa pohnútka a účel ako každá iná podmienka.

takové projevy na platnost záplatných smluv nepůsobí. Při smlouvách bezplatných platí ustanovení o posledních pořizích.

3. Počítání lhůt

§ 738.

Lhůta určená zákonem nebo smlouvou se počítá, není-li ustanoveno jinak, tak, že při lhůtě určené podle dní se nepočítá den, na který připadá událost, od níž lhůta počíná běžeti.

§ 739.

Konec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na onen den posledního týdne nebo posledního měsíce, který se jménem nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná běžeti; není-li takového dne v posledním měsíci, dobíhá lhůta posledním dnem tohoto měsíce.

§ 740.

Polovinou měsíce je rozuměti patnáct dní, středem měsíce patnáctý jeho den. Je-li lhůta určena na jeden nebo několik měsíců a půl měsíce, počítá se půl měsíce naposled.

4. čas plnění.

Inak také prejavy na platnosť odplatných smlúv neúčinkujú. Pri bezodplatných smlúvach platia ustanovenia o posledných poriadkoch.

3. Lehoty.

§ 738.

Lehota určená zákonom alebo smlouvou sa počíta, ak niet iného ustanovenia, tak, že pri lehote určenej podľa dní sa nepočíta deň, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej lehota počína bežať.

§ 739.

Koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov, alebo rokov pripadá na onen deň posledného týždňa alebo posledného mesiaca, ktorý sa menom alebo číslom shoduje so dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej lehota počína bežať; ak niet takého dňa v poslednom mesiaci koniec lehoty pripadá na posledný deň tohoto mesiaca.

§ 740.

Polovicou mesiaca treba rozumieť pätnásť dní, stredom mesiaca pätnásty jeho deň. Ak je lehota určená na jeden alebo niekoľko mesiacov a pol mesiaca, pol mesiaca sa počíta naposledok.

4. Čas plnenia.

§ 741.

Práva, jehož nabytí je vázáno na určitý den, nabývá se počátkem tohoto dne. Právní následky nesplnění závazku nebo zmeškání nastanou, teprve když projde poslední den lhůty. Případně-li poslední den určený k projevu nebo k plnění na neděli nebo na zákonný den sváteční nebo památný, je posledním dnem lhůty, není-li ustanoveno jinak, nejbližší příští den všední.

§ 742.

Není-li určen čas, kdy se má smlouva splnit, lze pohledávat její splnění bez zbytečného odkladu. Je-li zůstaveno dlužníkově libovůli, kdy chce smlouvu splnit, je buď vyčkati, až zemře, a držeti se pak dědiců; nebo, jde-li o povinnost osobní, která nepřechází na dědice, je požádati soudce, aby podle zásad slušnosti ustanovil dobu splatnosti. Soudce rozhodne na žádost také tehdy, když dlužník slíbil splnit podle možnosti. Jinak jest i tu šetřiti ustanovení o lhůtách při posledních pořízeních (§§ 521 až 523). [135]

5. Místo plnění.

§ 743.

Nelze-li místo, kde se má plnit, zjistiti ani z úmluvy ani z povahy jednání ani z účelu plnění, je plniti

§ 741.

Právo, ktorého nadobudnutie sa viaže na určitý deň, nadobúda sa počiatkom tohto dňa. Právne následky nesplnenia záväzku alebo zmeškania nastanú, až keď vyprší posledný deň lehoty. Ak posledný deň, určený na prejav alebo na plnenie, prípadne na nedeľu alebo na zákonný sviatočný alebo pamätný deň, posledným dňom lehoty je najbližšie nasledujúci robotný deň, ak niet iného ustanovenia.

§ 742.

Ak nie je určený čas, kedy sa má smluva splniť, jej splnenie možno požadovať bez zbytočného odkladu. Ak sa dlžníkovi ponechalo na vôľu, kedy chce smluvu splniť, treba alebo vyčkať, kým nezomrie, a potom vystúpiť proti dedičom; alebo, ak ide o osobnú povinnosť, ktorá neprechádza na dediča, treba požiadať sudcu, aby podľa zásad slušnosti ustanovil čas sročnosti. Sudca rozhodne na žiadosť aj vtedy, keď dlžník slúbil splniť podľa možnosti. Inak i tu treba zachovávať ustanovenia o lehotách pri posledných poriadkoch (§§ 521 až 523).

5. Miesto plnenia.

§ 743.

Ak miesto, kde sa má plniť, nemožno zistiť ani z dohovoru, ani z povahy úkonu, ani z účelu

v místě, kde dlužník měl v době uzavření smlouvy bydliště, nebo, jestliže závazek vznikl při jeho provozování výrobním nebo obchodním, v místě závodu. Co se týká míry, váhy a peněz, je hleděti k místu, kde se má plnit.

§ 744.

Jde-li o platy peněžité, je dlužník v pochybnostech povinen dodat peníze na své nebezpečství a útraty věřiteli do jeho bydliště (závodu). Jestliže po vzniku pohledávky se toto místo změnilo, nese věřitel to, oč nebezpečství a útraty vzrostly. I v těchto případech zůstává místem, kde se má plnit, místo uvedené v předcházejícím paragrafu.

6. Způsob plnění.

§ 745.

Lze-li slib splniti několikerým způsobem, přísluší v pochybnostech volba mezi těmito způsoby dlužníku; avšak od volby již vykonané nemůže o své újmě odstoupiti.

§ 746.

Byla-li smlouva učiněna s výhradou, že si může ta neb ona strana z několika věcí zvoliti, a byla-li pak volba zmařena nahodilou zkázou některé věci nebo několika věcí, záleží na straně, které přísluřela volba, zda smlouva platí. Strana

plnemiai, treba plniť v mieste, kde dlžník mal bydlisko v čase uzavretia smluvy, alebo ak záväzok vznikol pri prevádzke dlžníkovho závodu, v mieste závodu. Čo sa týka miery, váhy a peňazí, v pochybnostiach treba hľadieť na miesto, kde sa má plniť.

§ 744.

Ak ide o peňažné plnenia, dlžník je v pochybnostiach povinný na svoje nebezpečenstvo a trovy dodať peniaze veriteľovi do jeho bydliska (závodu). Ak sa toto miesto po vzniku pohľadávky zmenilo, veriteľ znáša to, o čo vzrástlo nebezpečenstvo a trovy. Ani v týchto prípadoch sa nemení miesto, kde sa má plniť (§ 743).

6. Spôsob plnenia

§ 745.

Ak slub možno splniť niekoľkorakým spôsobom, v pochybnostiach voľba patrí dlžníkovi; avšak od voľby už prejavenej voči veriteľovi nemôže jednostranne odstúpiť.

§ 746.

Ak smlouva bola urobená s výhradou, že si tá alebo ona strana môže zvoliť z niekoľkých vecí (plnení), a ak sa potom voľba zmarila náhodilou skazou niektorej veci alebo niekoľkých vecí, závisí od strany, ktorej patrila voľba, či smlouva platí.

k volbě oprávněná však může pohledávati náhradu škody, která jí vznikla tím, že volba byla zmařena vinou druhé strany.

7. Závdavek.

§ 747.

Není-li smluveno nic jiného, je na to, co se dává při uzavření smlouvy napřed (závdavek), hleděti jen jako na znamení, že smlouva je skutkem, nebo jako na jistotu, že smlouva bude splněna.

§ 748.

Nesplní-li se smlouva vinou jedné strany, může si strana nevinná podržeti závdavek, [136] který obdržela, a dala-li závdavek sama, může pohledávati, aby se jí vrátilo dvojnásobně tolik. Nechce-li však na tom přestat, může místo toho pohledávati splnění smlouvy, a není-li to již možno, náhradu škody.

8. Odstupné.

§ 749.

Bylo-li vyjednáno, co ta neb ona strana bude povinna zapraviti, jestliže by od smlouvy odstoupila dříve, než by ji splnila (úmluva o odstupném), je buď splniti smlouvu nebo zaplatiti odstupné. Kdo smlouvu splní aspoň zčásti nebo přijme třebas jen částečné splnění od strany druhé, nemůže již od smlouvy odstoupiti, ani kdyby zaplatil odstupné.

Ale ak sa voľba zmarila vinou druhej strany, strana na voľbu oprávněná môže požadovať náhradu škody, ktorá jej tým vznikla.

7. Závdavok.

§ 747.

Na to, čo sa dáva pri uzavretí smluvy napred (závdavok), v pochybnostiach treba hľadiť ako na znamenie, že smluva je skutkom, a ako na zábezpeku, že sa splní.

§ 748.

Ak sa smluva nesplní vinou jednej strany, nevinná strana si môže podržať závdavok, ktorý dostala, a ak sama dala závdavok, môže požadovať, aby sa jej vrátilo dvojnásobne toľko. Ale ak sa nechce tým uspokojiť, miesto toho môže požadovať splnenie smluvy, a ak je to nemožné, náhradu škody.

8. Odstupné.

§ 749.

Ak sa dojednálo, čo tá alebo oná strana bude povinná zaplatiť, ak by od smluvy odstúpila skôr, než by ju splnila (odstupné), treba alebo splniť smluvu alebo zaplatiť odstupné. Kto smluvu splní hoci len čiastočne alebo prijme hoci len čiastočné splnenie od druhej strany, nemôže už od smluvy odstúpiť ani keby zaplatil odstupné.

§ 750.

Odstupné je povinen zaplatiti také ten, komu zabrání splnění smlouvu jeho vlastní vina.

§ 751.

Byl-li dán závdavek a bylo-li spolu vymíněno odstoupení, ale tak, že nebylo vyměřeno odstupné, je pokládati závdavek za odstupné. Odstoupí-li se od smlouvy, pozbuďte ten, kdo závdavek dal, závdavku, anebo ten, kdo závdavek obdržel, vrátí dvojnásobně tolik.

9. Vedlejší příslušnosti.

§ 752.

Věřitel může na dlužníkovi pohledávati kromě hlavního dluhu někdy také příslušnosti vedlejší. Takové příslušnosti jsou zejména: to, co k hlavní věci přibude, a její plody; úroky za úvěr a jako náhrada; náhrada způsobené škody; konečně to, co si strana vymínila, kdyby dluh nebyl náležitě splněn (§§ 1179 až 1184).

§ 753.

Pohledávka sama o sobě nedává práva na vedlejší příslušnosti. Pokud na ně věřitel právo má, lze vysouditi zejména jednak ze zvláštních způsobů smluv a z toho, co o nich jest ustanoveno, jednak z hlavy o náhradě škody.

10. úroky zvláště.

§ 750.

Odstupné je povinný zaplatit aj ten, komu jeho vlastní vina zabrání splnit smluvu.

§ 751.

Ak sa dal závdavok a ak sa zároveň vymienilo odstúpenie, ale tak, že sa odstupné neurčilo, treba závdavok pokladať za odstupné. Ak sa odstúpi od smluvy, stratí ten, kto závdavok dal, závdavok alebo ten, kto závdavok dostal, vráti dvojnásobne toľko.

9. Vedľajšie príslušenstvo.

§ 752.

Pohľadávka sama o sebe nedáva právo na vedľajšie príslušenstvo, ako sú najmä: to, čo pribudne k hlavnej veci, a jej plody; úroky za úver a ako náhrada; náhrada zapríčinenej škody; konečne to, čo si strana vymienila, keby dlh nebol náležite splnený (§§ 1179 až 1184).

§ 753.

Či veriteľ má právo na také vedľajšie príslušenstvo a v akom rozsahu, vyplýva najmä jednak z osobitných spôsobov smlúv a z toho, čo je o nich ustanovené, jednak z ustanovení o náhrade škody.

10. Úroky osobitne.

§ 754.

Náleží-li někomu úroky, ale není-li určena jejich míra, platí se pět ze sta. [137]

§ 755.

O tom, kdy mají být úroky placeny, rozhoduje úmluva. Není-li takové úmluvy, jest úroky splatit s hlavním dluhem, a je-li hlavní dluh splatný později než za rok, ročně pozadu.

§ 756.

Úroky z úroků lze pohledávati, byly-li vymíněny; mimoto lze pohledávati úroky z dospělých úroků zažalovaných, a to ode dne, kdy byla podána žaloba. Není-li o výši těchto úroků ujednáno nic jiného, platí se rovněž pět ze sta.

Výklad smluv.

§ 757.

Při výkladu smluv je vyšetřiti úmysl stran a nikoli lpěti na slovech. V pochybnostech je rozuměti smlouvě tak, jak toho žádají zvyklosti poctivého styku.

§ 758.

Jde-li o smlouvu bezplatnou, má se v pochybnostech za to, že dlužník chtěl na sebe vložiti břímě spíše menší než větší; jde-li o smlouvu záplatnou, je nejasný výraz vyložiti na újmu toho, kdo ho užil (§ 701).

§ 754.

Ak niekomu patria úroky, ale ich miera nie je určená, piati sa päť od sta.

§ 755.

O tom, kedy sa úroky majú platiť, rozhoduje dohovor, a ak niet takého dohovoru, úroky treba splatiť s hlavným dlhom, a ak je hlavný dlh sročný neskoršie než za rok, ročne pozadu.

§ 756.

Úroky od úrokov možno požadovať, ak sa vymienili; okrem toho úroky možno požadovať od zažalovaných sročných úrokov, a to odo dňa, keď bola podaná žaloba. Ak sa o výške týchto úrokov nič iné nedojednalo, platí sa tiež päť od sta.

Výklad smlúv.

§ 757.

Pri výklade smlúv treba vyšetriť úmysel strán a nelipnúť len na slovách. V pochybnostiach smluve treba rozumieť tak, ako to zodpovedá zvyklostiam statočného styku.

§ 758.

Ak ide o bezodplatnú smluvu, v pochybnostiach sa predpokladá, že dlžník chcel na seba vziať bremeno skôr menšie než väčšie; ak ide o odplatnú smluvu, nejasný výraz treba vyložiť na ujmu toho, kto ho použil. Kto na škodu druhého

§ 759.

Projev vůle, na oko učiněný ve srozumění s osobou, jíž svědčí, je neplatný. Má-li jím býti zakryto jednání jiné, jest jej posuzovati podle pravé podstaty zakrytého jednání. Nabyla-li osoba třetí práv, důvěřujíc v projev, nelze jí namítati, že se jednání stalo na oko.

Všeobecná ustanovení o záplatných smlouvách.

§ 760.

Nesplní-li jedna strana buď vůbec nebo v náležitě době, na náležitém místě nebo tak, jak bylo ujednáno, může druhá strana buď pohledávati splnění a náhradu škody vzniklé tím, že dlužník nejednal podle přijaté povinnosti, nebo ustanovíc přiměřenou lhůtu ke splnění, prohlásiti, že jinak od smlouvy odstupuje. Určiti dodatečnou lhůtu není třeba, když dlužník učinil již dříve projev, z kterého je patrné, že se splniti zdráhá.

[138]

§ 761.

Jde-li o plnění pro obě strany dělitelné, může, když jedna strana s částečným plněním prodlévá, druhá strana odstoupiti buď co do tohoto jednotlivého nebo co do

použije nejasné výrazy, je vždy povinný nahradit škodu.

§ 759.

Prejav vôle urobený naoko zaväzuje na náhradu škody. Ale ak sa urobil v usrozmnení s osobou, ktorej je určený, je neplatný. Ak sa nim má zakryť iný úkon, treba ho posudzovať podľa pravej podstaty zakrytého úkonu. Ak tretia osoba nadobudla práva, dôverujúc v prejav, nemožno proti nej namietat, že sa úkon stal naoko.

Všeobecné ustanovenia o oplatných smluvách.

§ 760.

Ak jedna strana nesplní alebo vôbec alebo v náležitom čase, na náležitom mieste alebo tak, ako sa dojednalo, druhá strana môže alebo požadovať splnenie a náhradu škody vzniklej tým, že dlžník nekonal podľa prijatej povinností, alebo ustanoviac primeranú lehotu na splnenie, prejaviť, že inak od smluvy odstupuje. Dodatočnú lehotu netreba určiť, keď z dlžníkovho správania sa je zjavné, že sa zdráha splniť.

§ 761.

Ak ide o plnenie deliteľné pre obe strany a jedna strana mešká s čiastočným plnením, druhá strana môže odstúpiť od smluvy alebo čo do tohoto jednotlivého plnenia alebo

všech částečných plnění ještě dlužných.

§ 762.

Jsou-li přesně ustanoveny čas, kdy je splniti, nebo doba, do které je splniti, a to tak, že by jinak jedna strana měla právo odstoupiti, je na ní, aby, chce-li trvati na splnění, ohlásila to bez zbytečného odkladu straně druhé, jakmile ona lhůta mine; jestliže tak neučiní, nemůže již trvati na splnění. Totéž platí, lze-li z povahy jednání nebo z účelu plnění, který dlužníku je znám, usouditi, že na plnění opožděném nebo, opozdí-li se dlužník s plněním částečným, na plněních ještě zbývajících příjemce nemá zájmu.

§ 763.

Bude-li splnění zmařeno skutečností, za kterou dlužník odpovídá, může druhá strana pohledávati náhradu škody pro nesplnění nebo odstoupiti od smlouvy. Bude-li splnění zmařeno zčásti, může druhá strana odstoupiti, když lze usouditi z povahy jednání nebo z účelu plnění, který je dlužníku znám, že na plnění částečném nemá zájmu.

§ 764.

O povinnosti nahraditi škodu, uložené v těchto ustanoveních, platí předpisy obecné. Odstoupení od smlouvy se nároku na náhradu škody nedotýká. Plat již

čo do všetkých čiastočných plnení ešte dlžných.

§ 762.

Ak je presne ustanovené, kedy alebo dokedy treba splniť, a to tak, že inak jedna strana má právo odstúpiť, závisí od nej, aby, ak chce trvať na splnení, ohlásila to bez zbytočného odkladu druhej strane, len čo oná lehota prejde; ak tak neurobí, nemôže už trvať na splnení. To isté platí, ak z povahy úkonu alebo z účelu plnenia, ktorý je dlžníkovi známy, možno usúdiť, že prijímateľ nemá záujem na oneskorenom plnení alebo – ak sa dlžník oneskorí s čiastočným plnením – na plneniach ešte ostávajúcích.

§ 763.

Ak sa splnenie zmaří skutočnosťou, za ktorú je dlžník zodpovedný, druhá strana môže požadovať náhradu škody pre nesplnenie alebo odstúpiť od smlouvy. Ak sa splnenie zmaří čiastočne, druhá strana môže odstúpiť, keď z povahy úkonu alebo z účelu plnenia, ktorý je dlžníkovi známy, možno usúdiť, že na čiastočnom plnení nemá záujem.

§ 764.

Odstúpenie od smlouvy nedotýka sa nároku na náhradu škody. Platenie už prijaté sa vráti alebo nahradí tak, aby žiadna strana nemala zisk zo škody druhej strany.

přijatý bude vrácen nebo nahrazen tak, aby žádná strana neměla zisku ze škody strany druhé.

Správa.

§ 765.

Jestliže někdo jinému přenechá věc za plat, odpovídá za to, že věc má vlastnosti vymíněné a takové, jaké při ní obvykle bývají, a že jí lze užívat podle povahy jednání nebo podle učiněné úmluvy.

Případnouti správy.

§ 766.

Je tedy správou povinen zejména ten, kdo věci přikládá vlastnosti, kterých nemá a které [139] byly vymíněny výslovně nebo podle povahy jednání mlčky, kdo neupozorní na vady nebo závady, jaké při takové věci obvykle nebývají, kdo cizí věc cizí jako svoji, kdo v odporu se skutečností ujistí, že se věc hodí k určitému užívání nebo že je prostá i obvyklých vad nebo závad.

§ 767.

Vládním nařízením bude ustanoveno, kdy se má za to, že zvíře bylo vadné (nemocné) již v čas odevzdání, když se některé vady objeví do určité doby.

§ 768.

že zvíře mělo vadu již v čas odevzdání, má

Správa.

§ 765.

A k niekto inému prenechá vec za odplatu, zodpovedný je za to, že vec má vymienené vlastnosti a vlastnosti, aké taká vec máva, a že ju možno užívať podľa povahy úkonu alebo podľa dohovoru.

§ 766.

Správou je teda povinný najmä ten, kto veci pririeka také vlastnosti, ktoré nemá a ktoré boli vymienené výslovne alebo podľa povahy úkonu mlčky, kto neupozorní na chyby alebo závady, aké taká vec nemá, kto cudzí cudziu vec ako svoju, kto v rozpore so skutočnosťou uistí, že vec je súca na určité používanie, alebo že nemá ani obyčajné chyby alebo závady.

§ 767.

O niektorých chybách (chorobách) zvierat sa predpokladá, že boli už v čase odovzdania, ak sa taká chyba objaví do chvíle určenej osobitnými predpismi.

§ 768.

Nadobúdateľ môže sa odvolávať na osobitné predpisy o chybách zvierat,

se za to jen tehdy, když nabyvatel bez zbytečného odkladu zciziteli nebo, není-li zcizitel přítomen, obecnímu úřadu oznámí shledanou vadu nebo dá zvíře prohlédnouti znalcem nebo požádá soud o zajištění důkazu. Zanedbá-li nabyvatel této opatrnosti, má se za to, že zvíře v čas odevzdání vadné nebylo.

§ 769.

Jsou-li vady nápadné nebo lze-li závady na věci váznoucí seznati z knih veřejných, nemá správa místa, leč by byly lstivě zamlčeny nebo bylo výslovně připověděno, že věc je všelikých vad nebo závad prostá. Dluhy a nedoplatky na věci váznoucí hradí vždy zcizitel.

§ 770.

Kdo převede na sebe věc, věda, že je cizí, nemůže se domáhati správy, právě jako ten, kdo se správy vzdal.

§ 771.

Odevzdají-li se věci úhrnkem, totiž tak, jak stojí a leží, jako celek a nikoli se zřetelem k počtu, míře a váze, neodpovídá zcizitel za vady, které se na nich shledají, leč by věci neměly některé vlastnosti, o které zcizitel v odporu se skutečností ujistil, že ji mají, nebo kterou si nabyvatel vymínil.

§ 772.

Lze umluviti, že zcizitel odpovídá za vady, které se vyskytnou do určené

len keď bez zbytočného odkladu scudziteľovi, alebo ak je scudziteľ neprítomný obecnému úradu oznámi spoznanú chybu alebo dá zviera preskúmať znalcom alebo požiada súd o zaistenie dôkazu. Ak nadobúdateľ zanedbá túto opatrosť, predpokladá sa, že zviera v čase odovzdania nebolo chybné.

§ 769.

Ak sú chyby očividné alebo ak závady na veci viaznúce možno spoznať z verejných kníh, scudziteľ nie je povinný správou, okrem že by chyby boli lstivo zamlčané alebo bolo výslovné prejavené, že vec nemá žiadne chyby alebo závady. Za dlhy a nedoplatky viaznúce na veci ostáva zaviazaný scudziteľ.

§ 770.

Správy sa nemôže domáhať, kto dá na seba previesť vec, vediac, že je cudzia, alebo kto sa správy vzdá.

§ 771.

Ak sa veci odovzdajú úhrnom, to jest tak, ako stoja a ležia, ako celok a nie so zreteľom na počet, mieru a váhu, scudziteľ nie je zodpovedný za chyby, ktoré sa na nich spoznajú, okrem že by veci nemalý niektorú vlastnosť, o ktorej scudziteľ uistil, že ju majú, alebo ktorú si nadobúdateľ vymienil.

§ 772.

Možno sa dohovoriť, že scudziteľ je zodpovedný za chyby, ktoré sa

doby. K platnosti úmluvy se vyhledává, aby záruční prohlášení zcizitelovo bylo dáno písemně. [140]

§ 773.

Opovědění sporu.

Chce-li se nabyvatel domáhati správy, protože třetí osoba činí nárok na věc, je na něm, aby svému předchůdci opověděl spor. Neučiní-li to, nepozbude tím sice nároku ze správy, ale jeho předchůdce může proti němu užití všech obranných prostředků, kterých nebylo užito proti osobě třetí, a může se tím povinnosti ke správě zprostiti potud, pokud se nalezne, že by proti třetí osobě byl vynesena jiný rozsudek, kdyby se oněch obranných prostředků bylo náležitě užilo.

Následky správy.

§ 774.

Je-li vada, která zakládá povinnost ke správě, taková, že ji nelze napravit a že pro ni věci nelze užívati způsobem smluveným nebo, nebyl-li způsob užívání smluven, řádně, může se nabyvatel domáhati zrušení smlouvy; nepřekáží-li však vada takovému užívání věci nebo lze-li ji napravit, může se domáhati buď přiměřeného snížení platu nebo opravy nebo doplnění toho, co schází. Za vzešlou škodu odpovídá zcizitel podle ustanovení obecných.

vyskytnú do určitého času. Na platnosť dohovoru sa vyžaduje, aby scudziteľov zodpovednostný prejav bol daný písomne.

§ 773.

Opovedanie sporu.

Ak sa nadobúdateľ chce domáhať správy, pretože si tretia osoba robí nárok na vec, má svojmu predchodcovi opovedať spor. Ak to neurobí, nestratí tým sice nárok zo správy, ale jeho predchodca môže proti nemu použiť všetky obranné prostriedky, ktoré sa nepoužili proti tretej osobe, a môže sa tým zbaviť povinnosti ku správě potiaľ, pokiaľ sa uzná, že by proti tretej osobe bol býval vynesena iný rozsudok, keby sa ony obranné prostriedky boli bývaly náležite použili.

Následky správy.

§ 774.

Ak je chyba, ktorá zakladá povinnosť ku správě, taká, že ju nemožno napraviť a že pre ňu nemožnit vec používať dohovoreným spôsobom, alebo ak spôsob používania nebol dohovorený, riadne, nadobúdateľ sa môže domáhať zrušenia smlouvy; ale ak chyba neprekáža takému používaniu veci alebo ak ju možno napraviť, môže sa domáhať alebo primeraného sníženía vzájomného plnenia alebo opravy, alebo doplnenia toho, čo chýba. Okrem

§ 775.

K nepatrnému snížení hodnoty se nepřihlíží.

Doba pro žalobu ze správy.

§ 776.

Kdo se chce domáhati správy, musí přivést věc na soud, jde-li o věci nemovitě, do tří let, jde-li o věci movitě, do šesti měsíců, jde-li o vady zvířat, do šesti neděl. Lhůta se počíná dnem po odevzdání věci; jde-li o správu pro nárok vznesený na věc třetí osobou, dnem potom, kdy nabyvatel zvěděl o nároku. Bylo-li umluveno, že zcizitel odpovídá za vady, které se vyskytnou do určené doby (§ 772), počíná se lhůta žalobní, jakmile uplyne ona určená doba.

§ 777.

Námítkou může nabyvatel zjednatí nároku ze správy průchod, když ve lhůtách uvede-
ných v předcházejícím paragrafu oznámí vadu zciziteli. [141]

§ 778.

Jestliže ten, kdo byl žalován nebo komu hrozí žaloba ze správy, opoví spor svým předchůdcům předtím, než mu uběhnou lhůty uvedené v §

toho scudzitel je zodpovedný za škodu, ktorá vznikla.

§ 775.

Na nepatrné sníženie hodnoty sa nehládí.

Lehota pre žalobu zo správy.

§ 776.

Kto sa chce domáhať správy, musí vzniesť žalobu na súde, ak ide o nehnuteľné veci, do troch rokov, ak ide o hnutelné veci, do šiestich mesiacov a ak ide o chyby zvierat, do šiestich týždňov; inak žaloba nemá miesta. Lehota sa počína dňom po odovzdaní veci; ak ide o správu pre nárok vznesený na vec tretou osobou, dňom potom, keď nadobúdateľ zvedel o nároku. Ak sa dohodovorilo, že scudzitel je zodpovedný za chyby, ktoré sa vyskytnú do určeného času (§ 772), lehota sa počína až vypršaním onoho určeného času.

§ 777.

Námietkou nadobúdateľ môže uplatňovať nárok zo správy aj neskoršie, keď v lehote určenej pre žalobu oznámi chybu scudzitelovi.

§ 778.

Ak ten, kto bol zažalovaný alebo komu hrozí žaloba zo správy, opovie spor svojim predchodcom skôr, než mu vyprší lehota pre

776, nebo, nebyla-li žaloba ještě podána, ohlásí jim doporučeným dopisem svůj postihový nárok, zachová si proti nim žalobu měsíc od té doby, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, že je sám správou povinen.

Zkrácení přes polovici hodnoty.

§ 779.

Byla-li učiněna smlouva záplatná a neobdržela-li jedna strana na obecné hodnotě ani polovici toho, co druhé straně dala, může se zkrácená strana domáhati, aby se smlouva zrušila a aby se vše uvedlo v předešlý stav. Avšak druhá strana může smlouvu zachovati v platnosti tím, že nahradí, čeho se do obecné hodnoty nedostává. Nepoměr mezi hodnotami se vyměří podle času, kdy se smlouva stala.

§ 780.

Tohoto právního prostředku nelze užití při hře a sázce a vůbec při smlouvách odvážných, dále když se ho někdo vzdá nebo když se takové vzdání podává z povahy věci; nebo když věc byla prodána ve veřejné dražbě nebo způsobem, který je právními předpisy postaven veřejné dražbě na roven.

§ 781.

Lichva.

Neplatná je smlouva, když někdo,

žalobu, alebo ak nebola ešte žaloba podaná, ohlásí im doporučeným listom svoj postihový nárok, zachová si proti nim žalobu do mesiaca od toho času, keď nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie, že je sám správou povinný.

Ukrátenie nad polovicu hodnoty.

§ 779.

Ak bola dojednaná odplatná smlouva a ak jedna strana nedostala na všeobecnej hodnote ani polovicu toho, čo druhej strane dala, ukrátená strana sa môže domáhať, aby sa smlouva zrušila a aby sa všetko uviedlo do predošlého stavu. Avšak druhá strana môže smlouvu zachovať v platnosti tým, že nahradí, čoho sa do všeobecnej hodnoty nedostáva. Nepomer medzi hodnotami sa určí podľa času, keď sa smlouva stala.

§ 780.

Tento právny prostriedok nemožno použiť pri hre a stávke a vôbec pri odvážných smluvách, ďalej keď sa ho niekto vzdá alebo keď také vzdanie vyplýva z povahy veci; napokon keď vec bola predaná na verejnej dražbe alebo spôsobom, ktorý je právnymi predpismi postavený na roveň verejnej dražbe.

§ 781.

Úžera.

Vôbec je smlouva neplatná, keď

kořistě z lehkomyšlnosti, tísně, slabého rozumu, nezkušenosti nebo ze vzrušení myslí někoho jiného, dá sobě nebo osobě třetí za plnění slíbiti nebo poskytnouti plnění vzájemné, jehož majetková hodnota je v zřejmém nepoměru k plnění.

Dohoda o budoucí smlouvě.

§ 782.

Dohodou, že v budoucnosti učiní smlouvu zakládající závazek, jsou strany vázány jen tehdy, když byl určen čas, kdy se má smlouva učiniti, i podstatné kusy smlouvy. [142]

§ 783.

Závazek učiniti smlouvu zanikne, když jedna strana důvodně ztratí důvěru v stranu druhou nebo když se nepředvídaným způsobem poměry změní tak, že by se strany, kdyby změnu byly měly na mysli, nebyly dohodly. Vůbec je pak nejdéle do roka potom, kdy uplyne smluvený čas, naléhati na to, aby dohody o budoucí smlouvě byly provedeny, neboť by se právo jinak promlčelo.

§ 784.

Lze-li se vzdáti námitek. Vzdá-li se někdo všeobecně námitek proti platnosti smlouvy, nemá to právních následků.

niekto, koristiac z ľahkomyselnosti, tiesne, slabého rozumu, neskúsenosti alebo zo vzrušenia mysle niekoho iného, dá sebe alebo tretej osobe za plnenie slúbiť alebo poskytnúť vzájomné plnenie, ktorého majetkova hodnota je v zrejmom nepomere k plneniu.

Dohoda o budúcej smluve.

§ 782.

Dohodou, že v budúcnosti dojednávajú smluvu zakladajúcu záväzok, strany sú viazané len vtedy, keď sa určil čas, kedy sa má smluva dojednať, i jej podstatné ustanovenia.

§ 783.

Záväzok uzavrieť smluvu zanikne, keď jedna strana odôvodnene stratí dôveru v druhú stranu alebo, keď sa nepredvídaným spôsobom pomery zmenia tak, že by sa strany neboly dohodly, keby zmenu boly maly na mysli. A vôbec treba sa najneskoršie do roka po tom, keď uplynie dohovorený čas, domáhať, aby dohody o budúcej smluve boly vykonané, inak sa právo premlčí.

§ 784.

Vzdanie sa námietok. Ak sa niekto všeobecne vzdá námietok proti platnosti smlouvy, nemá to právne následky.

§ 785.

Jednostranné projevy vôle. Předcházejících ustanovení jest užítí přiměřeně na jednostranné projevy vôle určené třetím osobám, nepodává-li se z povahy těchto předpisů nic jiného.

Hlava 26. Darování.

§ 786.

Pojem.

Jestliže někdo přenechá nebo slíbí věc bezplatně jiné osobě a ona to přijme, vznikne darování.

§ 787.

Pokud je zřeknutí práva, darováním.

Kdo se zřekne práva očekávaného nebo mu napadlého nebo pochybného, avšak jinému ho nepostoupí nebo se ho se svolením zavázaného nevzdá, není dárce. Dárce není ani ten, kdo se svolením zavázaného promine pohledávku nedobytnou.

Darování na odměnu.

§ 788.

Bylo-li někomu něco darováno z uznalosti nebo vzhledem k jeho

Hlava 27.

Jednostranné právní úkony.

§ 785.

Ustanovenia o smluvách treba primerane použiť na jedno-stranné prejavy vôle určené iným osobám, ak z povahy týchto predpisov nevyplýva nič iné.

Hlava 28. Darovanie.

Pojem.

§ 786.

Ak niekto bezodplatne niečo prenechá alebo slúbi inej osobe a ona to prijme, vznikne darovanie.

§ 787.

Také prenechanie alebo sľub sú darovaním i vtedy, keď boly urobené z uznalosti k tomu, komu sa niečo prenechalo alebo sľúbilo, alebo vzhľadom na jeho zásluhy.

§ 788.

Ale ak ten, komu sa niečo prenechalo alebo sľúbilo, podľa

zásluhám nebo na [143] zvláštní odměnu, je to darování, ač neměl-li obdarovaný již dříve na to práva.

§ 789.

Měl-li obdarovaný právo na odměnu buď proto, že se o ni strany již dohodly, nebo že byla nařízena zákonem, není to darování.

§ 790.

Darování vzájemné.
Bylo-li darování umluveno tak, aby darující byl navzájem obdarován, není to darování vzhledem k všemu, nýbrž jen vzhledem k tomu, oč plnění strany jedné je hodnotou vyšší než plnění strany druhé.

§ 791.

Forma darovací smlouvy.
Nepřeveďte-li se vlastnictví k daru v době, kdy se činí darovací smlouva, je k její platnosti potřebí notářského spisu. Při darech učiněných státní může notářský spis nahradit listina zřízená, finanční prokuraturou nebo soudní protokol.

dohody strán alebo podľa právneho predpisu mal na to právo, alebo ak také venovanie svojou povahou a hodnotou zodpovedá zvyklostiam statočného styku, nejde o darovanie.

§ 789.

Ani ten nie je darovateľom, kto sa zriekne práva očakávaného alebo mu napadlého alebo pochybného, avšak inému ho nepostúpi alebo sa ho so svolením zaviazaného nevzdá, ani ten, kto so svolením zaviazaného odpustí nevyhnutnú pohľadávku alebo poskytne slavu primeranú zvyklostiam statočného styku.

§ 790.

Vzájomné darovanie.
Ak sa darovanie dohodlo tak, aby darovateľ bol navzájom obdarovaný, nie je to darovanie vzhľadom na všetko, ale len vzhľadom na to, o čo je plnenie jednej strany hodnotou vyššie než plnenie druhej strany.

§ 791.

Forma darovacej smlouvy.
Ak sa vlastníctvo neprevedie na dar v čase, keď sa robí darovacia smlouva, na jej platnosť je potrebný notársky spis. Pri daroch urobených štátu alebo sväzkom územnej samosprávy notársky spis môže nahradit listina zriadená Finančnou prokuratúrou alebo súdna zápisnica.

§ 792.

Rozsah darování.

Smlouva, kterou by někdo daroval jmění budoucí, platí jen potud, pokud nepřesahuje poloviny tohoto jmění.

§ 793.

Odpovědnost dárce.

Kdo vědomě daruje věc cizí a obdarovanému to zatají, odpovídá za škodu, která z toho vzejde. Mimoto odpovídá dárce za škodu, která vznikne obdarovanému vadnou povahou věci darované, ale jen když vadnou povahu věci znal a když mu lze přičísti k vině, že ji obdarovanému neohlásil.

Odvolání daru:

1. pro nouzi;

§ 794.

Upadne-li dárce po darování v takovou nouzi, že se mu nedostává prostředků k nutné [144] výživě vlastní a těch, o jichž výživu je po zákonu povinen pečovat, může se domáhati na obdarovaném nebo na jeho dědicích, nejsou-li sami v stejné nouzi, aby mu vydali dar nebo jeho hodnotu, ale jen pokud jsou ještě obohaceni a pokud se dárce nedostává prostředků k výživě výše uvedené. Vrácení lze odvrátiti tím, že se dárce poskytuje, čeho je potřebí k oné výživě.

§ 792.

Rozsah darovania.

Smluva, ktorou by niekto daroval budúce imanie, platí len potiaľ, pokiaľ nepresahuje polovicu tohto imania.

§ 793.

Zodpovednosť darovateľa.

Kto vedome daruje cudziu vec a obdarovanému to zatají, zodpovedný je za škodu, ktorá z toho vznikne. Okrem toho darovateľ je zodpovedný za škodu, ktorá vznikne obdarovanému chybnou povahou darovanej veci, ale len keď chybnú povahu veci poznal a keď mu možno pričítať k vine, že ju obdarovanému neohlásil.

Odvolanie daru.

1. Pre núdzu.

§ 794.

Ak darovateľ po darovaní upadne do takej núdze, že sa mu nedostávajú prostriedky na nevyhnutnú výživu vlastnú a tých, o výživu ktorých je podľa zákona povinný sa starať, môže sa domáhať na obdarovanom alebo na jeho dedičoch, ak nie sú sami v rovnakej núdzi, aby mu vydali dar alebo jeho hodnotu, ale len pokiaľ sú ešte obohatení a pokiaľ sa darovateľovi nedostávajú prostriedky na uvedenú výživu. Vrátienia možno sa zbaviť tým, že sa darovateľovi poskytuje, čo je potrebné na onú výživu.

§ 795.

Nevymohl-li dárce vrácení daru, mají osoby, o jichž výživu dárce je po zákonu povinen pečovat, právo domáhati se za podmínek § 794, aby jim obdarovaný doplnil, čeho jim dárce již poskytnouti nemůže.

2. pro zkrácení dílu povinného;

§ 796.

Jestliže se při vyměření dílu povinného připočtou dary (§ 597), avšak pozůstalost k jeho úhradě nestačí, může se zkrácený nepominutelný dědic domáhati na obdarovaném vydání daru ke krytí schodku. Obdarovaný může vydání odvrátiti tím, že zaplatí schodek.

§ 797.

Má-li obdarovaný sám právo na díl povinný, odpovídá jen tehdy, když by darováním obdržel více, než činí díl povinný, připadající naň z pozůstalosti o dary zvětšené; nemůže však na něm býti vymáháno doplnění nebo výplata povinného dílu z daru, který se stal dříve než tři léta před smrtí zůstavitele.

3. pro nevďek;

§ 798.

Dopustí-li se obdarovaný na dárce hrubého nevďeku, lze darování

§ 795.

Ak si darovateľ ne vymohol vrátenie daru, osoby, o výživu ktorých darovateľ je podľa zákona povinný starať sa, majú právo domáhať sa pri rovnakých podmienkach (§ 794), aby im obdarovaný doplnil, čo im darovateľ už nemôže poskytnúť.

2. Pre ukrátenie povinného dielu.

§ 796.

Ak sa pri vymeraní povinného dielu pripočítajú dary (§ 597), avšak pozostalosť na jeho úhradu nepostačuje, ukrátený neopomenutelný dedič môže sa domáhať na obdarovanom vydania daru na krytie schodku. Obdarovaný sa tejto povinnosti môže zbaviť tým, že zaplatí schodok.

§ 797.

Ak obdarovaný sám má právo na povinný diel, zodpovedný je len vtedy, keby darovaním dostal viac, než robí povinný diel, pripadajúci naň z pozostalosti zväčšenej o dary. Nemožno však cd neho vymáhať doplnenie alebo výplatu povinného dielu z daru, ktorý sa stal skôr než tri roky pred poručiteľovou smrťou.

3. Pre nevďak.

§ 798.

Ak sa obdarovaný dopustí na darovateľovi hrubého nevďaku,

odvolati. Hrubý nevděk je, když se dárci ze zlého úmyslu ublíží na těle, cti, svobodě nebo na jmění. Za hrubý nevděk proti dárci se může podle okolností pokládati též takové ublížení jeho dětem, rodičům nebo manželu. Hrubý nevděk pomine prominutím dárcovým.

§ 799.

Nevděk činí nevděčného co do jeho osoby nepoctivým držitelem a dává i dědicům dárcovým právo dar odvolati, pokud z věci darované nebo z její hodnoty něco zbývá.
[145]

4. pro zrušení zasnoubení.

§ 800.

Vrácení darů, které vzhledem k budoucímu manželství dal snoubenci snoubenec nebo někdo jiný, může se dárce, bylo-li zasnoubení zrušeno bez jeho viny, domáhati podle ustanovení o plnění bez právního důvodu.

§ 801.

Neplyne-li z účelu daru něco jiného, je nárok na vrácení vyloučen, bylo-li zasnoubení zrušeno smrtí jednoho ze snoubenců.

§ 802.

Splnění darovacích slibů nelze se po zrušení zasnoubení domáhati.

možno darovanie odvolať. Hrubý nevdak je, keď sa darovateľovi zo zlého úmyslu ublíži na tele, cti, slobode alebo na majetku. Za hrubý nevdak proti darovateľovi sa môže podľa okolností pokladať aj také ublíženie jeho deťom, rodičom alebo manželovi. Právne následky hrubého nevdaku zaniknú darovateľovým odpustením.

§ 799.

Nevdak robí nevdáčného čo do jeho osoby nestatočným držiteľom a dáva i darovateľovým dedičom právo dar odvolať.

4. Pre zrušenie zasnúbenia.

§ 800.

Vrátenia darov, ktoré vzhľadom na budúce manželstvo dal snúbencovi snúbenec alebo niekto iný, darovateľ sa môže domáhať podľa predpisov o plnení bez právneho titulu, ak zasnúbenie bolo zrušené bez jeho viny.

§ 801.

Ak z účelu daru nevyplýva niečo iné, nárok na vrátenie je vylúčený, ak zasnúbenie bolo zrušené smrťou jedného zo snúbencov.

§ 802.

Splnenia darovacích sľubov nemožno sa domáhať, ak bolo zasnúbenie zrušené.

§ 803.

Nároky uvedené v §§ 800 a 801 se promlčují za rok po zrušení zasnoubení.

5. Všeobecná ustanovení.

§ 804.

Je-li obdarováno několik osob, odpovídá ten, kdo byl obdarován dříve, jen potud, pokud ten, kdo byl obdarován později, není povinen nebo není s to plnit. Osoby obdarované současně odpovídají poměrně.

§ 805.

Nemá-li obdarovaný darované věci nebo její hodnoty, odpovídá jen potud, pokud se jí zbavil, aby zmařil vrácení.

§ 806.

Darování podpory.
Slíbí-li dárce obdarovanému, že mu bude dávat podporu ve lhůtách, nevzejde z toho dědicům obou ani právo ani povinnost, leč by darovací smlouva ustanovovala něco jiného.

§ 807.

Darování pro případ smrti.
Darování závislé na výmince, že obdarovaný dárce přežije, spravuje se ustanoveními této hlavy jen

§ 803.

Nároky na vrátenie darov sa promlčujú do roka po zrušení zasnúbenia.

5. Všeobecné ustanovenia.

§ 804.

Ak obdarovaných osôb je niekoľko, zodpovedný je ten, kto bol obdarovaný skôr, len pokiaľ, pokiaľ ten, kto bol obdarovaný neskoršie, nie je povinný alebo nie je schopný plniť. Súčasne obdarované osoby zodpovedné sú pomerne. Ak obdarovaný nemá darovanú vec alebo jej hodnotu, zodpovedný je len pokiaľ, pokiaľ sa jej zbavil, aby zmařil vrátenie.

§ 805.

Na dary, ktorými sa vyhovelo mravnej povinnosti alebo zreteľom slušnosti, sa ustanovenia o odvolaní daru nevzťahujú.

§ 806.

Darovanie podpory.
Ak darovateľ slúbi obdarovanému, že mu bude dávať podporu v lehotách, nevznikne z toho dedičom oboch ani právo ani povinnosť, okrem že by darovacia smluva ustanovovala niečo iné.

§ 807.

Darovanie na prípad smrti.
Darovanie závislé od podmienky, že obdarovaný darovateľa prežije, spravuje sa ustanoveniami

tehdy, když obdarovaný dar přijme [146] a když se dárce výslovně zřekne práva dar odvolati a o tomto zřeknutí vydá obdarovanému listinu. Jde-li o darování uvedené v § 791, musí býti zřeknutí práva odvolacího obsaženo v notářském spisu.

Hlava 27. Smlouva schovací

§ 808.

Pojem.

Přijme-li někdo věc, aby ji opatroval, vznikne smlouva o schování.

Povinnosti:

1. schovatele;

§ 809.

Schovatel je povinen, aby věc jemu svěřenou po ustanovený čas bedlivě opatroval a ji, když čas projde, v tom stavu, v jakém ji převzal, a se vším, co k ní přibylo, ukладateli vrátil. Schovatel je oprávněn za ukладatele užítí žalob, které se přiznávají držitelu (§§ 123, 129).

§ 810.

Zdali i mimo případy zvláštních ustanovení a dohody mezi stranami

o darování len vtedy, keď obdarovaný dar prijme a keď sa daravater výslovné zriekne práva dar odvolať a o tomto zrieknutí obdarovanému vydá listinu; ak ide o darovanie, na platnosť ktorého je potrebná zvláštna forma (§ 791), musí sa aj zrieknutie odvolacieho práva stať v rovnakej forme. Inak je to odkaz (§ 467).

Hlava 29. Úschova.

§ 808.

Pojem.

Ak niekto prijme vec, aby ju opatroval, vznikne smluva o úschove.

Povinnosti:

1. Uschovávateľove povinnosti.

§ 809.

Uschovávateľ je povinný, aby jemu sverenú vec cez ustanovený čas opatroval ako riadny hospodár a keď čas vyprší, vrátil ju ukладateľovi v tom stave, v akom ju prevzal, a so všetkým, čo k nej pribudlo. Na ten účel je uschovávateľ oprávnený proti tretím osobám použiť žaloby, ktoré sa priznávajú držiteľovi (§§ 123, 129).

§ 810.

Či je uschovávateľ aj okrem osobitných ustanovení a dohody

je schovatel povinen věc pojistiti, je rozhodnouti podle pravidel poctivého styku.

§ 811.

Schovatel je povinen věc i dříve, než čas projde, na požádání ukladatelé vrátiti, může se však domáhati náhrady škody, která mu tím vznikne. Ale nemůže věc mu svěřenou vrátiti dříve, leč by ji pro nenadálou příhodu nemohl bezpečně nebo bez vlastní škody míti v úschově.

§ 812.

Není-li ani umluveno ani nelze z okolností vysouditi, jak dlouho má věc býti v úschově, může se výpověď ze schování dáti podle libosti.

§ 813.

Schovatel neodpovídá za náhodu. Jestliže však užije věci jemu svěřené; dá-li ji bez nutné potřeby nebo bez dovolení ukladatelova [147] někomu jinému do úschovy nebo do užívání; nebo omešká-li se s navrácením, odpovídá za veškerou i nahodilou škodu, ačli by tato škoda nebyla věc postihla i jinak.

§ 814.

2. ukladatele.

Ukladatel je povinen schovatelé nahraditi podle ustanovení obecných škodu, která mu vzešla, jakož i náklad, který na věc učinil,

medzi stranami povinný věc poistiť, treba rozhodnúť podľa pravidiel statočného styku.

§ 811.

Uschovávateľ je povinný na požiadanie ukladateľovi vrátiť veci skôr, než čas vyprší, môže sa však domáhať náhrady škody, ktorá mu tým vznikne. Ale nemôže sverenú mu vec vrátiť skôr, okrem že by ju pre neočakávanú príhodu nemohol bezpečne alebo bez vlastnej škody mať v úschove.

§ 812.

Ak nie je ani dohovorené ani z okolností zjavné, ako dlho má vec byť v úschove, môže sa výpoveď z úschovy dať hocikedy.

§ 813.

Uschovávateľ nie je zodpovedný za náhodu. Ale ak jemu sverenú vec použije, dá ju bez nevyhnutnej potreby alebo bez ukladateľovho dovolenia niekomu inému do úschovy alebo na používanie, alebo ak sa omešká s navrácením, zodpovedný je za všetku aj náhodilú škodu, okrem že by táto škoda nebola vec postihla aj inak.

§ 814.

2. Ukladateľove povinnosti.

Ukladateľ je povinný nahradíť uschovávateľovi podľa všeobecných ustanovení škodu, ktorá mu vznikla, ako i náklad, ktorý na vec urobil,

aby vyhověl přijaté povinnosti. Náhradu ji- ného nákladu může schovatel pohledávati jen podle ustanovení o nepřikázaném jednatelství. Obětoval-li schovatel v nouzi svou věc vlastní, aby věc. jemu do úschovy danou zachránil, může se domáhati přiměřené náhrady.

§ 815.

Časové omezení nároků. Nároky schovatele a ukladatele musí býti navzájem ohlášeny do tří měsíců počítajíc odvrácení věci, jinak by zanikly.

§ 816.

Odměna za schování. Odměna za schování přísluší schovateli jen tehdy, když byla smluvena nebo když to odpovídá zvyklostem nebo jeho povolání.

Přijetí hosta.

§ 817.

Hostinští, kteří poskytují hostům byt, odpovídají za věci, které byly vneseny od přijatých hostů nebo pro ně, jako schovatele. Neodpovídají však, když škoda není ani zaviněna jimi nebo jejich lidmi, ani způsobena jinými osobami, které do domu vešly vzhledem k jeho obecné přístupnosti. Působilo-li na vznik škody spolu zavinění osoby poškozené, rozhodne soudce podle okolností, zdali přísluší náhrada a jakou výší.

aby vyhovel prijatej povinnosti. Náhradu iného nákladu uschovávateľ môže požadovať len ako obstarávateľ bez príkazu. Ak uschovávateľ v núdzi obetoval svoju vlastnú vec, aby zachránil vec danú mu do úschovy, môže sa domáhať primeranej náhrady.

§ 815.

Časové obmedzenie nárokov. Uschovávateľove a ukladateľove nároky musia byť navzájom ohlásené do troch mesiacov po vrátení veci, inak zaniknú.

§ 816.

Odměna za uschovanie. Odměna za uschovanie patří uschovávateľovi len vtedy, keď bola dohovorená alebo keď to zodpovedá jeho povolania alebo zvyklostiam.

Prijatie hosťa.

§ 817.

Hostinskí, ktorí poskytujú hostom byt, zodpovední sú ako uschovávateľia za veci, ktoré boly vnesené prijatými hosťami alebo pre nich. Nie sú však zodpovední, keď škoda ani nie je zaviněná nimi alebo ich ľuďmi, ani zapríčinená inými osobami, ktoré do domu vošly vzhľadom na jeho všeobecnú prístupnosť. Ak na vznik škody pôsobilo spoluzaviněne poškodeney osoby, sudca rozhodne podľa okolností, či paitrí náhrada a v akej výške.

§ 818.

Vnesené jsou věci, které byly hostinskému nebo některému z jeho lidí odevzdány nebo přineseny na místo jimi vykázané nebo k uložení věci určené. [148]

§ 819.

Odmítne-li se odpovědnost vyhláškou, nemá to právních následků. Za věci drahocenné, peníze a cenné papíry odpovídá hostinský jen do pěti tisíc československých korun; nad to odpovídá jen tehdy, jestliže tyto věci převzal v úschovu, znaje jejich povahu, nebo jestliže škodu zavinil sám nebo jeho lidé.

§ 820.

Nárok na náhradu zanikne, jestliže poškozená osoba, zvědouc o škodě, neohlásí ji hostinskému bez zbytečného odkladu. Ustanovení to však neplatí, když hostinský věci přijme v úschovu.

§ 821.

Hostinští mají právo, vnesené věci zadržeti k zajištění svých pohledávek, které jim vznikly ubytováním a stravováním hosta, hotovými výdaji a úschovou věci.

§ 822.

Předcházející ustanovení platí obdobně o podnikatelích, kteří mají stáje a skladní místnosti, co do postavených u nich zvířat a vozidel

§ 818.

Vnesenými sú veci, ktoré sa hostinskému alebo niektorému z jeho ľudí odovzdaly alebo priniesly na miesto nimi vykázané alebo na uloženie vecí určené.

§ 819.

Ak sa odmietne zodpovednosť vyhláškou, nemá to právne následky. Za drahocenné veci, peniaze a cenné papiere zodpovedný je hostinský len do päťtisíc československých korun; nadto zodpovedný je len vtedy, keď tieto veci prevzal do úschovy, poznajúc ich povahu, alebo ak škodu zavinil sám alebo jeho ľudia.

§ 820.

Nárok na náhradu zanikne, ak poškozená osoba, zvediac o škode, neohlási ju hostinskému hneď bez zbytočného odkladu. Toto ustanovenie však neplatí, keď hostinský prijme veci do úschovy.

§ 821.

Hostinskí majú právo vnesené veci zadržat na zaistenie svojich pohľadávok, ktoré im vznikly ubytovaním a stravovaním hosťa, hotovými výdavkami a úschovou vecí.

§ 822.

Ustanovenia o zodpovednosti hostinských platia obdobne o podnikateľoch, ktorí majú stajne a skladné miestnosti, čo do zvierat

a věcí na nich; pak o podnikatelích lázní co do věcí lázeňských hostů, které se podle zvyku vnášejí.

Hlava 28. Půjčka.

§ 823.

Pojem.

Přenechá-li se někomu bezplatně věc k užívání tak, aby ji po čase vrátil, vznikne smlouva o půjčku.

Práva a povinnosti vypůjčitele:

§ 824.

1. co do užívání;

Vypůjčitel nabývá práva věci užívati smluveným způsobem nebo, nebyli způsob užívání smluven, řádně. [149]

2 co do vrácení,

§ 825.

Projde-li smluvená doba, je vypůjčitel povinen věc navrátiti. Nebyla-li doba smluvena, bylo-li však ujednáno, k jakému účelu se má věci užívati, je vypůjčitel povinen s užíváním neprodlévat a věc co možná nejdříve vrátiti.

a vozidiel u nich postavených a čo do věcí na nich alebo s nimi vnesených, ďalej o kúpeľných podnikateľoch čo do věcí kúpeľných hostí, ktoré sa podľa zvyku vnášajú.

Hlava 30. Vypožičanie.

§ 823.

Pojem.

Ak sa niekomu bezodplatne prenechá vec na používanie tak, aby ju po čase vrátil, vznikne smlouva o vypožičaní.

Vypožičiavateľove práva a povinnosti.

§ 824.

1. Čo do používania.

Vypožičiavateľ nadobúda právo používať vec dohovoreným spôsobom alebo, ak sa spôsob používania nedohovoril, riadne.

2. Co do vrátenia.

§ 825.

Vypožičiavateľ je povinný vec vrátiť, len čo vyprší dohovorená doba. Ak doba nebola dohovorená, ale ak bolo dojednané, na aký účel sa má vec používať, vypožičiavateľ je povinný s používaním nemeškať a vec vrátiť čo možno najskôr.

§ 826.

Nebyly-li smluveny ani doba, po kterou se má věci užívat, ani účel, ke kterému se jí má užívat, může se půjčitel domáhati vrácení věci, kdy je mu libo.

§ 827.

Měl-li by půjčitel sám věci nevyhnutelně zapotřebí dříve, než projde čas nebo než se skončí užívání, ke kterému byla věc přenechána, nemá nicméně práva, nebylo-li to vymíněno, domáhati se, aby věc byla vrácena dříve.

§ 828.

Vypůjčitel má vůbec právo věc vrátiti i dříve, než projde smluvená doba; bylo-li by však půjčiteli obtížno, jestliže by se věc vrátila předčasně, nemůže se to státi proti jeho vůli.

3. co do poškození;

§ 829.

Užíval-li vypůjčitel věci jinak, než bylo umluveno, nebo, nebylo-li nic umluveno, jinak, než odpovídá pravidlům poctivého styku, nebo dovolil-li o své újmě jinému jí užívat, odpovídá z toho půjčiteli a půjčitel jest oprávněn domáhati se, aby mu věc ihned byla vrácena.

§ 830.

Byla-li věc poškozena nebo zmařena, je vypůjčitel povinen

§ 826.

Ak sa nedohovorila ani doba, za ktorú sa vec má používať, ani účel, na ktorý sa ona má používať, môže sa požičiavateľ domáhať vrátenia hocikedy.

§ 827.

I keď požičiavateľ sám vec nevyhnutne potrebuje skôr, než vyprší čas alebo než sa skončí používanie, nemôže sa domáhať, aby bola vrátená skôr, ak sa to nevymienilo.

§ 828.

Vypožičiavateľ má právo vec vrátiť i skôr, než vyprší dohovorená doba; ale ak by požičiavateľovi z predčasného vrátenia vznikly ťažkosti, nemôže sa stať proti jeho vôli.

3. Čo do poškodenia.

§ 829.

Ak vypožičiavateľ používal vec inak, než bolo dohovorené, alebo ak nebolo nič dohovorené, inak, než zodpovedá pravidlám statočného styku, alebo ak na svoju zodpovednosť dovolil inému ju používať, zodpovedný je za to požičiavateľovi a tento je oprávnený domáhať sa, aby mu vec hneď bola vrátená.

§ 830.

Ak sa vec poškodila alebo zmarila, vypožičiavateľ je povinný nahradiť

nahraditi tak jako schovatel také nahodilou škodu, ke které dal podnět protiprávním jednáním (§ 813).

§ 831.

Dá-li vypůjčitel náhradu za věc ztracenou a věc se zase najde, nenabude práva podržeti ji proti vůli půjčitelově, je-li půjčitel hotov vrátiti náhradu, kterou za ni dostal. [150]

§ 832

4. co do nákladu na zachování věci. Náklad, který s sebou obyčejně přináší užívání věci, nese vypůjčitel ze svého. Mimořádný náklad na zachování věci zapraví vypůjčitel, nemůže-li nebo nechce-li věc postoupiti půjčiteli, aby si ji ošetřil sám. Náhrady mimořádného nákladu se může vypůjčitel domáhati podle ustanovení o nepřikázaném jednatelství.

§ 833.

Časové omezení nároků. Nároky půjčitele a vypůjčitele musí býti navzájem ohlášeny do tří měsíců počítajíc od vrácení věci, jinak by zanikly.

tak ako uschovávateľ aj náhodilú škodu, ku ktorej dal podnet protiprávnym konaním (§ 813).

§ 831.

Ak vypožičiavateľ dá náhradu za stratenú vec a vec sa zase najde, nemá právo podržať ju proti požičiavateľovej vôli, ak požičiavateľ je hotový vrátiť náhradu, ktorú za ňu dostal.

§ 832.

4. Čo do nákladu na zachovanie veci. Náklad, ktorý obyčajne prináša so sebou používanie veci, znáša vypožičiavateľ zo svojho. Mimoriadny náklad na zachovanie veci zaplatí vypožičiavateľ, ak nemôže alebo ak nechce vec prenechať požičiavateľovi, aby si ju opatril sám. Náhrady takého nákladu sa môže vypožičiavateľ domáhať na požičiavateľovi ako obstarávateľ (§ 856).

§ 833.

Časové obmedzenie nárokov. Požičiavateľove a vypožičiavateľove nároky musia byť navzájom ohlásené do troch mesiacov po vrátení veci, inak zaniknú.

Hlava 29. Zápůjčka.

Pojem.

§ 834.

Přenechají-li se někomu věci zastupitelné tak, aby jich užil podle libosti, avšak po čase aby vrátil věci stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčku.

§ 835.

K platnosti smlouvy o zápůjčku mezi manžely je potřebí formy notářského spisu.

Zápůjčka peněžítá.

§ 836.

Zápůjčka, při které jsou dluhem peníze (zápůjčka peněžítá), se může dáti buď v penězích kovových nebo papírových nebo v cenných papírech.

§ 837.

Splacení zápůjčky lze vyjednat v určitých penězích, a to bez rozdílu, zdali byla zápůjčka dána v týchž penězích čili nic.

§ 838.

Není-li nic jiného umluveno, je zápůjčku splatiti penězi, které jsou měnou v místě, kde se má plniti. [151]

§ 839.

Nebylo-li vyjednáno kolik dlužných peněz se má zaplatiti, je dlužník,

Hlava 31. Půjčka.

Pojem.

§ 834.

Ak sa niekomu prenechajú zastupiteľné veci tak, aby ich použil podľa vôle, avšak aby po čase vrátil veci rovnakého druhu, vznikne smlouva o pôžičke.

§ 835.

Na platnosť smlouvy o pôžičke medzi manželmi je potrebný notársky spis.

Peňažná pôžička.

§ 836.

Pôžička, pri ktorej sa majú vrátiť peniaze (peňažná pôžička), môže sa dáť v kovových alebo papierových peniazoch alebo v cenných papieroch (§ 842).

§ 837.

Splatenie pôžičky možno vyjednať v určitých peniazoch a to bez rozdielu, v akých bola daná.

§ 838.

Ak sa nič iné nedohovorilo, pôžičku treba splatiť peniazmi, ktoré sú menou v mieste, kde sa má plniť.

§ 839.

Ak sa nevyjednalo, koľko dlžných peňazí sa má zaplatiť, dlžník je,

nehledíc k úrokům (§ 848), povinen: mají - li se vrátiti stejné peníze, jaké byly dány, stejnou sumou, jakou obdržel; mají - li se vrátiti jiné peníze, než jaké byly dány, sumou, která vyjde, když se peníze zápůjčkou dané přepočtou na peníze dlužné ke dni, kdy zápůjčka byla dána, a se zřetelem k místu, kde se tak stalo.

§ 840.

Dojde-li na změnu měnových zákonů, je zápůjčku, pokud nejsou ustanoveny přepočítací sazby, splatiti tak, aby to, co se vrací, se rovnalo hodnotou tomu, co bylo dáno.

§ 841.

Jestliže mimo případ uvedený v paragrafu předcházejícím nejsou v době splacení zápůjčky v oběhu takové peníze, jaké jsou dluhem, je dlužník povinen uspokojiti věřitele penězi, které jsou měnou v místě, kde se má plniti, a to tak, aby věřitel obdržel hodnotu toho, co dal, se zřetelem k době, kdy zápůjčka byla dána.

§ 842.

V cenných papírech mohou býti peněžité zápůjčky sjednány jen tak, že se dají zápůjčkou papíry majiteli svědčící, které mají cenu tržní nebo bursovní, a že dlužník je povinen peněžitou sumou, rovnající se tržní

nehľadiac na úroky (§ 844), povinný: ak sa majú vrátiť rovnaké peniaze, aké boli dané, rovnakou sumou, akú dostal; ak sa majú vrátiť iné peniaze, než aké boli dané, sumou, ktorá vyjde, keď sa peniaze dané ako pôžička prepočítajú na peniaze dlhované ku dňu, keď pôžička bola daná, a so zreteľom na miesto, kde sa tak stalo.

§ 840.

Ak sa menové zákony zmenia, pôžičku treba, pokiaľ nie sú ustanovené prepočítacie sadzby, splatiť tak, aby sa to, čo sa vracia, rovnalo so zreteľom na deň, keď pôžička bola daná, a na miesto, kde sa tak stalo, hodnotou tomu, čo bolo dané.

§ 841.

Ak vynímajúc tento prípad nie sú v čase splatenia pôžičky v oběhu také peniaze, aké sú dlhom, dlžník je povinný uspokojiť veriteľa peniazmi, ktoré sú menou v mieste, kde sa má plniť, a to tak, aby veriteľ dostal hodnotu toho, čo dal, so zreteľom na čas, keď pôžička bola daná.

§ 842.

V cenných papieroch sa peňažné pôžičky môžu dojednať len tak, že sa ako pôžička dajú papiere znejúce na podateľa, ktoré majú trhovú alebo burzovníu cenu, a že dlžník je povinný peňažnou sumou,

nebo bursovní ceně, jakou měly ony papíry v době, kdy byla zápůjčka dána. Smlouvy, podle kterých je dlužník povinen jinou sumou peněžitou, jsou neplatné.

§ 843.

Neplatná je také smlouva, kterou byly zapůjčeny jiné cenné papíry, zboží nebo jiné věci tak, že se má vrátiti suma peněžitá.

§ 844.

Není-li smluvena doba, kdy se má zápůjčka peněžitá splatiti, je splatnost závislá na výpovědi věřitelově nebo dlužníkově.

§ 845.

Není-li o výpovědi smluveno nic jiného, jest výpovědní doba šestinedělní. [152]

§ 846.

Nejsou-li vymíněny úroky, může dlužník zápůjčku splatiti i bez výpovědi.

§ 847.

Zápůjčky nepeněžitě.
Při zápůjčkách nepeněžitých jsou dluhem věci stejného druhu, jaké byly zápůjčkou dány, a nezáleží na tom, zdali zatím v ceně stouply nebo klesly.

Úroky.

rovnajúcou sa trhovej alebo burzovnej cene, akú mali ony papiere v čase, keď bola pôžička daná. Smluvy, podľa ktorých je dlžník povinný inou peňažnou sumou, sú neplatné.

§ 843.

Neplatná je aj smluva, ktorou boli požičané iné cenné pa-piere, tovar alebo Iné veci tak, že sa má vrátiť určitá peňažná suma.

§ 844.

Ak nie je dohovorený čas, kedy sa má peňažná pôžička splatiť, sročnosť je závislá od veriteľovej alebo dlžníkovej výpovede.

§ 845.

Ak sa o výpovedi nič iné nedohovorilo, výpovedná doba je šesťtyždňová.

§ 846.

Ak nie sú vymienené úroky, dlžník môže pôžičku splatiť

§ 847.

Nepenažné pôžičky.
Pri nepenažných pôžičkách dlhom sú veci rovnakého druhu, aké boli požičané, a nezáleží na tom, či medzičasom v cene stúply alebo klesly.

Úroky.

§ 848.

Úroky ze zápůjček peněžitých se platí stejnými penězi jako jistina.

§ 849.

Neplatná je úmluva, kterou si věřitel jako plat za poskytnutou zápůjčku vymínil požívání nemovitostí, dodávku naturalií nebo služby a práce.

Hlava 30.**Obstarání cizích záležitostí.**

Smlouva příkazní.

§ 850.

Zaváže-li se někdo, že pro jiného obstará záležitost nebo provede jinou činnost, vznikne smlouva příkazní, pokud nejde o smlouvu, která se spravuje jinými ustanoveními.

§ 851.

Za obstarání cizí záležitosti lze smluviti odměnu. Odměna přísluší také tehdy, když to odpovídá zvyklostem nebo povolání příkazníka.

§ 852.

Osoby, které určité záležitosti obstarávají z povolání, jsou povinny, když je někdo takovou záležitostí pověřil, prohlásiti mu bez zbytečného odkladu výslovně, zdali

§ 848.

Úroky od peňažných pôžičiek sa platia rovnakými peniazmi ako istina.

§ 849.

Neplatný je dohovor, ktorým si veriteľ ako odplatu za poskytnutú pôžičku vymienil požívanie nehnuteľností, dodávku hnutelnosti alebo služby a práce.

Hlava 32.**Obstaranie cudzích vecí.**

Príkazná smluva.

§ 850.

Ak sa niekto zaviazne, že pre iného obstará vec alebo vykoná inú činnosť, a ak neskrse tým smlouva podrobená iným ustanoveniam, vznikne príkazná smluva.

§ 851.

Možno sa dohovoriť, že za obstaranie cudzej veci sa dá odmena. Odměna prísluša aj vtedy, keď to zodpovedá príkazníkovmu povolaniu alebo zvyklostiam.

§ 852.

Osoby, ktoré určité veci obstarávajú z povolania, sú povinné, keď ich niekto takou vecou poveril, prejaviti mu bez zbytočného odkladu výslovně, či berú vec na seba alebo

záležitost na sebe berou čili nic; jinak odpovídají příkazci za škodu, kterou způsobí. [153]

Povinnosti:

a) příkazníka;

§ 853.

Příkazník je povinen, provést příkaz bedlivě a poctivě a všechen užitek vydati příkazci. Je povinen užití veškerých prostředků, kterých si nutně žádá povaha věci, i těch, které se srovnávají s úmyslem příkazce. Vykročí-li z mezí příkazu, odpovídá za škodu, která z toho vzejde.

§ 854.

Vznese-li příkazník bez nutné potřeby provedení příkazu na někoho jiného, odpovídá sám jediný za výsledek. Bylo-li mu však dovoleno, aby si zřídil náměstka, nebo bylo-li náměstka nevyhnutelně zapotřebí, odpovídá jen potud, pokud mu lze přičísti zavinění při volbě náměstka.

§ 855.

Příkazník je povinen k vyzvání příkazce kdykoli vydati počet ze své činnosti.

nie; inak sú zodpovedné príkazcovi za škodu, ktorú zapríčinia.

Povinnosti.

a) Príkazníkově povinnosti.

§ 853.

Príkazník je povinný vykonať príkaz starostlivé a statočne a všetok úžitok vydať príkazcovi. Povinný je použiť všetky prostriedky, ktoré si nevyhnutne vyžaduje povaha veci, i tie, ktoré sa shodujú s príkazcovým úmyslom. Ak prekročí medze príkazu, zodpovedný je za škodu, ktorá z toho skrsne.

§ 854.

Ak príkazník prevedie bez nevyhnutnej potreby vykonanie príkazu na niekoho iného, sám je zodpovedný za výsledok. Ale ak sa mu dovolilo, aby si ustanovil námestníka, alebo ak námestník bol nevyhnutne potrebný, zodpovedný je len potiaľ, pokiaľ mu možno pričítať zavinenie pri voľbe námestníka.

§ 855.

Príkazník je povinný na príkazcovo vyzvanie kedykoľvek vydať počet zo svojej činnosti.

b) příkazce.

§ 856.

Příkazce je povinen nahraditi příkazníku veškerý náklad, jež učinil nutně nebo užitečně k provedení příkazu, a to i když se výsledek nedostavil, a založiti jej k jeho žádosti přiměřenými prostředky k zapravení hotových nákladů; mimoto je povinen nahraditi mu vedle zaviněné škody i tu škodu, kterou s sebou přineslo provedení příkazu.

§ 857.

Vezme-li příkazník při provádění příkazu škodu jen náhodou, může náhradu pohledávati, jen když vzal na sebe příkaz bezplatně, a jen tolik, kolik by mu bylo náleželo se slušným zřetelem k jeho ochotě, kdyby se byl zavázal za plat.

§ 858.

Vykročí-li příkazník z mezí příkazu, vzejdou příkazci povinnosti podle §§ 856 a 857, jen pokud takové vykročení schválil.

Rozvázání smlouvy:

§ 859.

odvoláním;
Příkazce může příkaz odvolati podle libosti; je však povinen příkazníku nahraditi náklady, [154] které do té doby měl, a škodu,

b) Príkazcove povinnosti.

§ 856.

Príkazca je povinný nahradit príkazníkovi všetok náklad, ktorý urobil potrebné alebo užitočne na vykonanie príkazu, a to i keď k výsledku nedošlo, a dať mu na jeho žiadosť primerané prostriedky ako preddavok na uhradenie hotových nákladov; okrem toho je povinný nahradit mu popri zavinenej škode i tú škodu, ktorú vykonanie príkazu prinieslo so sebou.

§ 857.

Ak príkazníkovi pri vykonávaní príkazu skrsne škoda len náhodou, môže požadovať náhradu, len keď vzal na seba príkaz bezodplatne, a len toľko, koľko by mu patrilo so slušným zreteľom na jeho ochotu, keby sa bol zaviazal za odplatu.

§ 858.

Ak príkazník prekročí medze príkazu, príkazcovi vzniknú záväzky, ktoré inak z príkazu má (§§ 856, 857), len pokiaľ také prekročenie schválil.

Rozviazanie smlouvy.

§ 859.

Odvolaním.
Príkazca môže príkaz odvolať podľa vôle; je však povinný príkazníkovi nahradit náklady, ktoré do toho času mal, a škodu, ktorá mu vznikla,

kteřou utřpěl, a přísluší-li příkazníkovi odměna, zapřaviti z odměny to, co je přiměřeno námaze. To vše platí i tehdy, když provedení příkazu bylo překaženo náhodou.

§ 860.

výpovědi;

I příkazník může přijatý příkaz vypověděti. Jestliže však dá výpověď dříve, než provede zvláštní příkaz nebo než 'dokončí to, co začal podle všeobecného příkazu, je povinen nahraditi škodu z toho vzešlou, jestliže nenastala nepředvídaná a neodvratná překážka smrti a zánikem právnické osoby.

§ 861.

Příkaz se ruší jak smrti příkazce, tak smrti příkazníka. Nedá-li se však provádění příkazu přerušiti bez zřejmé újmy dědiců nebo vztahuje-li se příkaz i na ten případ, že by příkazce zemřel, má příkazník právo i povinnost provésti příkaz do konce.

§ 862.

Příkaz daný nebo přijatý osobou právnickou ruší se jejím zánikem.

§ 863.

Pokud závazky z příkazu trvají dále. Jestliže příkaz zanikl odvoláním,

a ak příkazníkovi patri odmena, zaplatiť z odmeny to, čo je primerané námaha. To všetko platí i vtedy, keď vykonanie príkazu bolo prekazené náhodou.

§ 860.

Výpovedou.

Aj príkazník môže prijatý príkaz vypovedať. Ale ak dá výpoveď skôr, než vykoná osobitný príkaz alebo než dokončí to, čo začal podľa všeobecného príkazu, povinný je nahradit škodu, ktorá z toho vznikla, ak len nenastala nepredvídaná a neodvratná prekážka.

Smluvníkovou smrťou a zánikom právnickej osoby.

§ 861.

Příkaz sa ruší tak príkazcovou smrťou, ako príkazníkovou smrťou. Ale ak sa vykonávanie príkazu nedá prerušiť bez zrejmej újmy dedičov alebo ak sa príkaz vztahuje i na ten prípad, že by príkazca zomrel, príkazník má právo i povinnosť vykonať príkaz do konca.

§ 862.

Příkaz daný alebo prijatý právnickou osobou ruší sa jej zánikom.

§ 863.

Pokiaľ závazky z príkazu trvajú ďalej.

výpovědi, smrtí nebo zánikem právnické osoby, jest činnosti, které nesnášejí odkladu, prováděti dále až do doby, kdy příkazce nebo jeho dědicové něco jiného zařídí nebo mohli zaříditi.

Zmocnění.

§ 864.

Zmocnění může se státi tak, že bude udělena plná moc buď písemně (vydáním mocného listu) nebo jiným způsobem, kterým lze činiti projevy. Přijme-li zmocněnec zmocnění, vznikne smlouva zmocňovací. Zaváže-li se zmocněnec provésti jednání, ke kterému byl zmocněn, je k provedení povinen zpravidla podle ustanovení o smlouvě příkazní (§ 850). [155]

Druhy.

§ 865.

Zmocnění je buď všeobecné nebo zvláštní podle toho, zakládá-li něčí moc, aby obstaral všechny záležitosti, nebo jen některé.

§ 866.

Zmocněním se dává buď neobmezená nebo obmezená volnost jednati. V oné případnosti je zmocněnec oprávněn záležitost provésti podle svého nejlepšího vědomí a svědomí; v této se mu

Ak príkaz zanikol odvolaním, výpoveďou, smluvníkovou smrťou alebo zánikom právnickej osoby, činnosť, ktorá neznáša odklad, treba vykonávať ďalej až do času, keď príkazca alebo jeho dedičia niečo iného zariadia, alebo to opomenú zariadiť.

Zmocnenie.

§ 864.

Zmocnenie sa môže stať tak, že sa udelí plnomocenstvo alebo písomne (vydaním zmocňovacieho listu) alebo iným spôsobom, ktorým možno robiť prejavy. Ak zmocnenec prijme zmocnenie, vznikne zmocňovacia smluva, a ak sa zaviazne vykonať úkon, na ktorý bol zmocnený a taký záväzok nepatrí pod iné ustanovenia zákona, vykonaním je povinný podľa ustanovení o príkaznej smluve.

Druhy.

§ 865.

Zmocnenie je alebo všeobecné alebo osobitné podľa toho, či zakladá niečíu moc, aby obstaral všetky veci alebo len niektoré.

§ 866.

Zmocnením sa dáva alebo neobmedzená alebo obmedzená volnosť konať. V prvom prípade má zmocnenec moc vec vykonať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, v druhom prípade sa

však vyměřují meze, v kterých má jednati, nebo způsob, jak si má počínati.

§ 867.

Jdeli o to, aby zmocněnec jménem jiného zcizoval nebo zavazoval věci nebo je za plat přejímal; zápůjčky dával nebo bral; peníze nebo věci mající peněžitou hodnotu vybíral; rozepře na soud vznášel; narovnání činil, potřebuje zmocnění zvláštního, vytýkajícího druh jednání právě jmenovaných. Jde-li však o to, aby si vyžádal vrácení posledního pořízení veřejného; aby se k pozůstalosti přihlásil bez výhrady nebo ji odmítl; aby uzavřel smlouvu společenskou; něco daroval; ujednal smlouvu rozhodčí a zvolil rozhodčího; nebo aby se bezplatně zřekl práv, je potřebí zmocnění zvláštního, vytýkajícího každé takové jednání zvláště.

Právní následky plné moci.

§ 868.

Zmocněnec může pro zmocnitelē nabývati práv a vkládati naň závazky podle obsahu plné moci. Vejde-li tedy v mezích své plné moci s třetí osobou v nějakou smlouvu, vzniknou práva a povinnosti zmocniteli a osobě třetí, nikoli však zmocněnci. Pokyny dané zmocněnci, které nejsou z plné moci zřejmé, nepůsobí na práva a povinnosti třetí osoby.

však jeho moci vymeriavajú medze, v kterých má konať, alebo spôsob, ako si má počínať.

§ 867.

Ak ide o to, aby zmocnenec v mene iného scudzoval alebo zafažoval veci alebo ich za odplatu prejímal; pôžičky dával alebo bral; peniaze alebo veci majúce peňažnú hodnotu vyberal; rozopre na súde vznášal; pokonávky robil, potrebuje osobitné zmocnenie, označujúce druh práve vypočítaných úkonov. Ale ak ide o to, aby si vyžiadal vrátenie verejného posledného poriadku; aby sa prihlásil k pozostalosti bez výhrady alebo ju odmietol; aby uzavrel spoločenskú smluvu; niečo daroval; uzavrel smluvu o rozhodčom súde a pomenoval rozhodcu; alebo aby sa bezodplatne zriekol práv, potrebné je osobitné zmocnenie, označujúce každý taký úkon osobitne.

Právne následky plnomocenstva.

§ 868.

Zmocnenec môže pre zmocnitelē nadobúdať práva a zaväzovať ho podľa obsahu plnomocenstva. Ak uzavrie v medziach svojho plnomocenstva s treťou osobou nejakú smluvu, skrsnú práva a povinnosti zmocnitelovi a tretej osobe, nie však zmocnencovi. Pokyny dané zmocnencovi, ktoré nie sú zřejmé z plnomocenstva, nemajú následky pre práva a povinnosti tretej osoby.

§ 869.

Byla-li udělena plná moc společně několika zmocněncům, je potřebí, má-li jednání vázati zmocnitele, aby všichni jednali společně, ač nebylo-li jednomu nebo několika z nich propůjčeno právo jednati samostatně.

§ 870.

Vykročí-li zmocněnec z mezí plné moci, je [156] zmocnitel vázán, jen pokud takové vykročení schválil.

§ 871.

Jestliže zmocnitel ustanovil zmocněncem někoho, kdo je nezpůsobilý sám se zavázati, zavazuje jednání v mezích plné moci vykonané jak zmocnitele, tak osobu třetí.

Zánik plné moci.

§ 872.

Zruší-li se odvoláním, výpovědí, smrtí nebo zánikem právnické osoby smlouva příkazní zakládající plnou moc, plná moc zaniká, vyjímajíc případy § 863. Ustanovení toto platí přiměřeně, zakládá-li se plná moc na jiném právním jednání.

§ 873.

Právní jednání svědčící třetím osobám, které nevěděly a nemusily

§ 869.

Ak sa plnomocenstvo udelilo spoločne niekoľkým zmocnencom, potrebné je, ak má úkon zaväzovať zmocniteľa, aby všetci konali spoločne, ak len jednému alebo niekoľkým z nich nebolo udelené právo konať samostatne.

§ 870.

Ak zmocnenec prekročí medze plnomocenstva, zmocnitel je viazaný, len pokiaľ schváli také prekročenie.

§ 871.

I keď zmocnitel ustanovil za zmocnenca niekoho, kto je neschopný sám sa zaväzovať, úkon zaväzuje v medziach plnomocenstva tak zmocniteľa ako aj tretiu osobu.

Zánik plnomocenstva.

§ 872.

Ak sa príkazná smluva, zakladajúca plnomocenstvo, zruší odvolaním, výpoveďou, smluvníkovou smrťou alebo zánikom právnickej osoby, plnomocenstvo zaniká, vynímajúc prípady, keď záväzky z príkazu, hoci tento zanikol, ďalej trvajú (§ 863). Toto ustanovenie platí primerane, ak sa plnomocenstvo zakladá na inom právnom úkone.

§ 873.

Právne úkony znejúce tretím osobám, ktoré nevedeli a nemusely

vědět o zániku plné moci, jsou však platná: zmocnitel nebo jeho dědicové se mohou hojití jen na zmocněnci, který zánik plné moci zamlčel.

§ 874.

Zástupci moc orgánů právnických osob.

Učinil-li právní jednání svědčící jiné osobě orgán právnické osoby platně povolany činiti taková právní jednání, nelze oné osobě namítati, že potřebná usnesení byla postižena vadami, když o těchto nedostatcích ani nevěděla ani vědětí nemusila.

Zvláštní případy zmocnění.

§ 875.

Svěří-li někdo jiné osobě správu jmění nebo podniku (závodu), má se za to, že jí dal moc činiti vše, čeho si žádá správa nebo řádné provozování, a vše co s nimi je zpravidla spojeno.

§ 876.

Zmocní-li podnikatel zaměstnance, aby prodával zboží v závodě nebo mimo něj, má se za to, že je zaměstnanec zmocněn přijmouti zaplacení a vydati o tom potvrzení. Doručitelé zboží nejsou zmocněni přijmouti za ně cenu, ledaže se jim k tomu dostalo povolení nebo že [157] předloží stvrzenku podnikatelovu. Stejně platí o těch, kdo předloží podnikatelovu

vedieť o zániku plnomocenstva, sú však platné; zmocnitel alebo jeho dedičia môžu požadovať odškodné len od zmocnenca, ktorý zamlčal zánik plnomocenstva.

§ 874.

Zastupovacia moc orgánov právnických osôb.

Ak právny úkon, znejúci inej osobe, urobil orgán právnickej osoby povolany platne robiť také právne úkony, nemožno namietat voči onej osobe, že potrebné usnesenia boli postihnuté chybami, keď o týchto nedostatkoch ani nevedela, ani vedieť nemusela.

Osobitné prípady zmocnenia.

§ 875.

Ak niekto sverí inej osobe správu imania alebo podniku (závodu), predpokladá sa, že jej dal moc robiť všetko, čo si vyžaduje správa alebo riadna prevádzka, a všetko, čo je s nimi zpravidla spojené.

§ 876.

Ak podnikateľ zmocni niekoho, aby predával tovar v závodě alebo mimo neho, predpokladá sa, že taká osoba je zmocnená prijať zaplatenie a vydať o tom potvrdenie. Prijat' cenu za doručený tovar alebo odplatu za vykonaný výkon môže len ten, kto má na to povolenie alebo kto predloží podnikateľovu potvrdenku.

stvrzenku o vyrovnání účtu za provedené výkony.

§ 877.

Naproti bezelstným osobám třetím nelze namítati, že rozsah moci byl jiný, než jak ustanovují §§ 875 a 876.

§ 878.

Je-li mezi podnikatelem a odběratelem zavedena zápisní knížka, do které se zapisují věci vzaté na dluh, nelze bezelstnému podnikateli namítati, že ten, kdo knížku přinese, není zmocněn vzíti zboží na dluh.

Jednatelství bez příkazu:

§ 879.

v nouzi;

Zařídí-li někdo, ač k tomu neobdržel práva, věc jiné osoby, aby odvrátil hrozící škodu, je tato osoba povinna nahraditi mu náklad nutný a užitečný, a to i tehdy, když činnost jednatelova bez jeho viny neměla výsledku.

k užitku druhé osoby.

§ 880.

Jestliže někdo chce zařídit věc jiné osoby, aby rozmnožil její prospěch, je na něm, aby se dožádal jejího svolení. Jestliže však jednatel nešetře této opatrnosti zařídí věc na svůj náklad k převážnému prospěchu oné osoby, je tato osoba

§ 877.

Voči dobromyseľným tretím osobám nemožno tu namietat, že rozsah moci bol iný.

§ 878.

Ak je medzi podnikateľom a odberateľom zavedená odberná knižka, do ktorej sa zapisujú veci vzaté na úver, voči dobromyseľnému podnikateľovi nemožno namietat, že ten, kto knižku prinesie, nie je zmocnený vziať tovar na úver.

Konanie bez príkazu.

§ 879.

V núdzi.

Ak niekto, hoci nedostal na to právo, vybaví vec inej osoby, aby odvrátil hroziacu škodu, táto osoba je povinná nahradiť mu potrebný a užitočný náklad, a to i vtedy, keď činnosť konajúceho bez jeho viny nemala výsledok.

Na prospech druhej osoby.

§ 880.

Ak niekto chce vybaviť vec inej osoby, aby rozmnožil jej prospech, má si vyžiadať jej svolenie. Ale ak konajúci nezachováva túto opatrnosť vybaví vec svojím nákladom na prevažný prospech onej osoby, táto je povinná nahradiť

povinná nahraditi mu učiněný náklad. Zdali je tu převážný prospěch, není rozhodnouti se všeobecného hlediska dobrého hospodáře, nýbrž podle vůbec pochopitelných zájmů a záměrů oné osoby.

§ 881.

Není-li však jasno, že prospěch je převážný, nemá ten, jehož věc byla zařízena, povinnosti náhradní, nýbrž může se domáhati, aby jednatel uvedl vše do předešlého stavu nebo, není-li to dobře možno, aby inu dal náhradu peněžitou.

Všeobecná ustanovení.

§ 882.

Zařídí-li někdo věc proti platně projevené vůli toho, čí věc jest, nebo zabráni-li svým [158] počínáním povolánému jednateli, aby věc nezařídil, odpovídá za škodu, která by jinak nebyla vznikla.

§ 883.

Kdo dovoleným způsobem vzal na sebe cizí věc bez příkazu, je povinen ji dovésti až ke konci, ačli ten, čí věc se zařizuje, nezařídí něco jiného sám nebo opomine to zaříditi; je také povinen vydati počet jako příkazník.

mu urobený náklad. Podľa vôbec pochopiteľných záujmov a zámerov onej osoby, a nie so všeobecného hľadiska dobrého hospodára treba rozhodnúť, či je tu prevažný prospech.

§ 881.

Ale ak nie je jasné, že prospěch je prevažný, nemá ten, čia vec sa vybavila, náhradnú povinnosť, lež môže sa domáhať, aby konajúci uviedol všetko do predošlého stavu, alebo ak to dobre nie je možné, aby mu dal peňažnú náhradu.

Všeobecné ustanovenia.

§ 882.

Zpravidla sa nikto nesmie miešať do vecí inej osoby, ak na to nedostal právo ani od tejto osoby, ani od súdu alebo úradu, ani zákonom. Ak predsa tak urobil, zodpovedný je za zapríčinenú škodu, a ak vec vybaví proti platne prejavenej vôli toho, čia ona je, alebo ak svojím počínaním zabráni povolánému konajúcemu, aby ju vybavil, zodpovedný je za škodu, ktorá by inak nebola vznikla.

§ 883.

Kto na seba vzal cudziu vec bez príkazu, povinný je v nej pokračovať až do dovriešenia, ak len ten, čia vec sa vybavuje, niečo iné nezariadi alebo opomenie to zariadiť; povinný je aj vyúčtovať ako príkazník.

§ 884.

Jednateli, který nemá práva na náhradu nákladu, je volno, aby učiněný náklad k svému prospěchu odstranil, pokud je to možno bez zhoršení podstaty.

§ 885.

Schválí-li ten, jehož věc byla zařízena, počínání jednatelevo, vzniknou stejné nároky jako ze smlouvy příkazní.

Upotřebení věci k prospěchu druhé osoby.

§ 886.

Upotřebí-li se bez úmyslu obstarati cizí záležitost věci k prospěchu druhého, může vlastník pohledávati tuto věc nebo, není-li to dobře možno, hodnotu, kterou měla v době, kdy se jí upotřebilo, a to i tehdy, když prospěch potom byl zmařen.

§ 887.

Kdo učiní za druhou osobu náklad, který tato osoba byla povinna učiniti sama, má právo domáhati se náhrady.

§ 888.

Obětuje-li se něčí majetek ve společné nouzi, aby se odvrátila větší škoda, je každý, komu z toho vzešel prospěch, povinen dáti poškozenému poměrnou náhradu.

§ 884.

Konajúci, ktorý nemá právo na náhradu nákladu, môže urobený náklad na svoj prospech odstrániť, pokiaľ je to možné bez zhoršenia podstaty.

§ 885.

Ak ten, čia vec sa vybavila, schváli počínanie konajúceho, vzniknú rovnaké nároky ako z príkaznej smlouvy.

Upotrebenie veci na prospech druhej osoby.

§ 886.

Ak sa vec upotrebí na prospech druhého bez úmyslu obstarat cudziu vec, vlastník môže požadovať túto vec alebo, ak to dobre nie je možné, hodnotu, ktorú mala v čase, keď sa upotrebila, a to i vtedy, keď sa prospech potom zmaril.

§ 887.

Kto urobí za druhú osobu náklad, ktorý táto osoba bola povinná urobiť sama, má právo domáhať sa náhrady.

§ 888.

Ak sa obetuje niečí majetok vo spoločnej núdzi, aby sa odvrátila väčšia škoda, každý, komu z toho skrsol prospech, povinný je dať poškodenému pomernú náhradu.

Hlava 31. Směnná smlouva.

Pojem.

§ 889.

Dává-li se věc za věc nebo přijme-li se slib takové výměny, vznikne smlouva směnná. [159]

§ 890.

K platnosti směnné smlouvy mezi manžely je potřebí formy notářského spisu.

Práva a povinnosti stran:

§ 891.

Ze smlouvy o směnu vzniká stranám povinnost, aby věci, jichž výměnu slíbily, se vším příslušenstvím vzájemně převedly tak, jak to odpovídá smlouvě, zejména co do nebezpečství.

§ 892.

Byla-li určitá věc před dobou, kdy má být odevzdána, buď zákazem odňata obchodu, anebo náhodou buď zničena nebo zhoršena tak, že hodnota její klesla pod polovici, je na smlouvu hleděti tak, jako by se nebyla stala.

§ 893.

Jestliže se věc mezitím náhodou zhoršila jinak nebo byla stížena břemeny, jde to také na vrub

Hlava 33. Zámenna smluva.

Pojem.

§ 889.

Ak sa prenechá vec za vec alebo ak sa prijme slub takej výmeny, vznikne zámenná smluva (§ 901).

§ 890.

Na platnosť zámennej smluvy medzi manželmi je potrebný notársky spis.

Práva a povinnosti strán.

§ 891.

Zo zámennej smluvy stranám vzniká povinnosť, aby veci, ktorých výmenu dojednaly, vzájomne previedly so všetkým príslušenstvom tak, ako to zodpovedá smluve.

Najmä co do nebezpečstva.

§ 892.

Ak bola určitá vec pred časom, keď má byť odovzdaná, alebo zákazom odňatá obchodu, alebo náhodou buďto zničená buďto zhoršená tak, že jej hodnota klesla pod polovicu, treba na smluvu hľadieť tak, ako by sa nebola stala.

§ 893.

Ak sa vec medzitým náhodou zhoršila inakšie alebo bola stihnutá bremenami, ide to na scudziteľov

zcizitele; k nepatrnému snížení hodnoty se nepřihlíží. Byly-li však věci směněny úhrnkem, postihuje nahodilá zkáza jednotlivých kusů přejimatele, nebyl-li tím jinak celek znehodnocen pod polovicí ceny.

§ 894.

Nebezpečí věcí odeslaných přechází na příjemce teprve tehdy, až je obdrží. Jestliže však určí nebo schválí, jak se mu mají odeslati, přechází na něj nebezpečí, jakmile jsou odevzdány k této dopravě.

§ 895.

Co do užitků před odevzdáním. Úžitky ze směněné věci náležejí až do doby, kdy se má věc podle dohody odevzdati, zciziteli; od té doby přejimateli, byť i nebyla věc ještě odevzdána.

§ 896.

Není-li smluveno, kdy věc má být odevzdána, a nepostihuje-li žádnou stranu nějaké nedopatření, vztahují se hořejší předpisy o nebezpečí a o užitcích na dobu odevzdání. [160]

§ 897.

Odevzdání věci se může domáhati jen ten, kdo sám splnil dříve svůj závazek nebo je hotov jej splnit. I ten, kdo je povinen plnit napřed, může, když plnění druhé strany je ohroženo jejími špatnými

vrub, ale smluva ostáva v platnosti. Na nepatrné snížení hodnoty sa nehľadí. Ak veci boli zamenené úhrnom, náhodilá skaza jednotlivých kusov postihuje prejímateľa, ak tým inak nebol celok znehodnotený pod polovicu ceny.

§ 894.

Nebezpečenstvo odoslaných vecí prechádza na prijímateľa až vtedy, keď ich dostane. Ale ak určí alebo schválí, ako sa mu majú odoslať, nebezpečenstvo prechádza naň, len čo sú odovzdané na túto dopravu.

§ 895.

Čo do úžitkov pred odovzdaním. Úžitky zo zamenenej veci patria až do času, keď sa má vec podľa dohody odovzdať, scudziteľovi; od toho času prejímateľovi, hoci by vec ešte nebola odovzdaná.

§ 896.

Ak nie je dohovorené, kedy má vec byť odovzdaná, a ak sa žiadna zo strán nedopustila prehliadnutia, predpisy o nebezpečenstve a o užitkoch sa vzťahujú na čas odovzdania.

§ 897.

Odevzdania ved sa môže domáhať len ten, kto sám splnil skôr svoj záväzok alebo je hotový splniť ho. I ten, kto je povinný plniť napred, môže svoje plnenie odoprieť až do času, keď vzájomné plnenie bude

majetkovými poměry, jež mu nemusily být známy v době, kdy smlouvu ujednával, své plnění odepřít až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zajištěno plnění vzájemné.

§ 898.

Jiné smlouvy o výměnu plnění. Jiné smlouvy o výměnu plnění, pokud o nich nejsou zvláštní předpisy, spravují se přiměřeně ustanoveními této hlavy, anebo ustanoveními o oněch smlouvách, které jim jsou svou povahou nejbližší.

Hlava 32.

Trhová smlouva.

Pojem.

§ 899.

Dává-li se věc za peníze nebo přijme-li se slib takové výměny, vznikne smlouva trhová.

§ 900.

K platnosti trhové smlouvy mezi manžely je potřebí formy notářského spisu.

Trhová cena:

§ 901.

a) musí záležeti v hotových penězích, Zcizí-li se věc dílem za peníze, dílem za jinou věc, je smlouva trhem, činí-

poskytnuté alebo zaistené, ak je toto ohrozené zlými majetkovými pomerami druhej strany, ktoré mu nemusely byť známe v čase, keď smlouvu dojednával.

§ 898.

Iné smlouvy o výmene plnení. Iné smlouvy o výmene plnení, pokiaľ o nich niet osobitných predpisov, spravujú sa primerane ustanoveniami o zámene, alebo ustanoveniami o tých smluvách, ktoré sú im svojou povahou najbližšie.

Hlava 34.

Kupná smlouva.

Pojem.

§ 899.

Ak sa vec prenechá za peniaze alebo ak sa prijme slub takej výmeny, vznikne kúpna smlouva.

§ 900.

Na platnosť kúpnej smluvy medzi manželmi je potrebný notársky spis.

Kúpna cena.

§ 901.

a) Musí byť v hotových peniazoch. Ak sa vec scudzí zčasti za peniaze, zčasti za inú vec, je to kúpna smlouva, ak cena v peniazoch robí

li cena v penězích více než obecná cena věci, nebo jsou-li si rovný; jinak je směnou.

b) musí být určitá,

§ 902.

Trhová cena musí být určitá. Určitá je i tehdy, když byla určena tak, že podle toho může být vypočtena. [161]

§ 903.

Trhová cena může být určena podle ceny, která byla sjednána při dřívější tržní smlouvě. Byla-li smlouvena cena tržní nebo bursovní, určí se trhová cena podle ustanovení práva obchodního o ceně tržní a bursovní.

§ 904.

Strany mohou svěřiti jiné osobě, aby určila cenu. Neučiní-li tak ve smluveném čase nebo chce-li některá strana, když nebyl čas smluven, odstoupiti dříve, než byla cena určena, je na smlouvu hleděti tak, jako by se nebyla stala.

§ 905.

Bylo-li několika osobám svěřeno určití cenu, je potřebí, aby se pro některou cenu vyslovila většina hlasů. Nedosáhne-li se takové většiny, je na smlouvu hleděti tak, jako by se nebyla stala.

viac než všeobecná cena veci, alebo ak sú si rovné; inak je to zámenná smluva.

b) Musí byť určitá.

§ 902.

Kúpna cena musí byť určitá. Určitá je i vtedy, keď sa určila takým spôsobom, že sa môže vypočítať.

§ 903.

Kúpna cena sa môže určiť podľa ceny, ktorá sa dojednala pri skoršej kúpnej smluve. Ak sa dohovorila tržná alebo burzovní cena, kúpna cena sa určí podľa ustanovení obchodného práva o tržnej a burzovnej cene.

§ 904.

Strany môžu sveriť inej osobe, aby určila cenu. Ak ju neurčí v dohovorenom čase alebo ak niektorá strana odstúpi, keď sa čas nedohovoril, skôr než sa cena určila, treba na smluvu hľadieť tak, ako by sa nebola stala.

§ 905.

Ak sa niekoľkým osobám sverilo určiť cenu, je potrebné, aby sa pre niektorú cenu vyslovila väčšina hlasov. Ak sa nedosiahne takej väčšiny, treba na smluvu hľadieť tak, ako by sa nebola stala.

§ 906.

c) nesmí býti proti zákonu. Je-li ustanovena pro věc úřední sazba, je cena, pokud tuto sazbu převyšuje, umluvena neplatně.

Práva a povinnosti stran.

§ 907.

Prodávající je povinen převést na kupujícího věc se vším příslušenstvím tak, jak to odpovídá smlouvě. Kupující je povinen zaplatit tržovou cenu.

§ 908.

Náklady spojené s odevzdáním prodané věci, zejména náklady na měření a vážení, jdou na vrub prodávajícího, náklady spojené s odebráním a zasláním věci na jiné místo, než je místo, kde se má plnit, na vrub kupujícího.

§ 909.

Kdo koupí nemovitost nebo právo na nemovitosti, nese náklady spojené s převodem nebo se zřízením práva, jakož i náklady spojené s knihovním zápisem. Byla-li prodána jiná věc nebo jiné právo, jdou náklady spojené s převodem nebo se zřízením práva na vrub prodávajícího. [162]

§ 910.

Na tom, kdo koupí věc movitou, jest, aby v náležitě době a náležitým způsobem, jak jest v souhlase

§ 906.

c) Nesmie prevyšovať úradnú sadzbu. Ak je pre vec ustanovená úradná sadzba, je cena, pokiaľ túto sadzbu prevyšuje, dohovorená neplatne.

Práva a povinnosti strán.

§ 907.

Predávajúci je povinný previesť na kupujúceho vec so všetkým príslušenstvom tak, ako to zodpovedá smluve. Kupujúci je povinný zaplatiť kúpnu cenu.

§ 908.

Trovy spojené s odovzdaním predanej veci, najmä trovy na meranie a váženie, idú na vrub predávajúceho, trovy spojené s odohraním a zasláním veci na iné miesto, než kde sa má plniť, na vrub kupujúceho.

§ 909.

Kto kúpi nehnuteľnosť alebo právo na nehnuteľnosti, znáša trovy spojené s prevodom alebo so zriadením práva, ako i trovy spojené s knihovným zápisom. Ak sa predala iná vec alebo iné právo, trovy spojené s prevodom alebo so zriadením práva idú na vrub predávajúceho.

§ 910.

Ten, kto kúpi hnutelnú vec, má preskúmať odoslanú mu vec v náležitom čase a náležitým

s řádným hospodařením, prohlédl věc odevzdanou mu prodávajícím, a objeví-li nějakou vadu, aby ji oznámil prodávajícímu bez zbytečného odkladu. Opomine-li to, ztratí nárok ze správy pro vady, které takto seznal nebo seznaní mohl.

§ 911.

Objeví-li se nějaká vada později, jest ji oznámiti prodávajícímu bez zbytečného odkladu, jakmile je seznána; jinak nárok ze správy zanikne.

§ 912.

K tomu, aby byly zachovány nároky kupujícího, stačí, vypraví-li včas potřebnou zprávu.

§ 913.

Zatají-li prodávající vadu listivě nebo připoví-li kupujícímu výslovně, že věc je bez vad, nemůže se dovolávat toho, že se kupující nezachoval podle těchto ustanovení.

§ 914.

Kupující je povinen prozatímně se postarati o věc tak, jak toho žádá poctivý styk.

Výhrada vlastnictví.

§ 915.

Vyhradí-li si prodávající vlastnictví k prodané movité věci až do

spůsobom, ako je to vzhľadom na jeho pomery v súhlase s riadnym hospodařením, a ak objaví nejakú chybu, má ju predávajúcemu oznámiť čo najskôr, ako to možno od neho rozumne požadovať.

§ 911.

Ak sa nejaká chyba objaví neskoršie, treba ju oznámiť predávajúcemu hneď bez zbytočného odkladu, len čo bola spoznaná; inak nárok zo správy zanikne.

§ 912.

Na to, aby sa nároky kupujúceho zachovaly, postačuje, ak včas vypraví potrebnú zprávu.

§ 913.

Ak predávajúci chybu zatají alebo kupujúceho výslovně uistí, že vec je bez chýb, alebo ak na také jeho uistenie možno usúdiť z jeho správania, nemôže sa dovolávať toho, že sa kupujúci nesprával podľa týchto ustanovení.

§ 914.

Kupujúci je povinný predbežne postarať sa o vec tak, ako to žiada statočný styk.

Výhrada vlastnictva.

§ 915.

Kúpna smluva o očakávaných úžitkoch veci.

zaplacení tržové ceny, nabývá kupující vlastnictví k odevzdané věci teprve úplným zaplacením tržové ceny. Neplyne-li ze smlouvy něco jiného, přechází nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení odevzdáním věci (§ 894).

§ 916.

Výhrada vlastnictví podle předcházejícího paragrafu platí jen tehdy, byla-li dohoda o ní učiněna písemně a bylo-li v listině určeno podle kalendáře, kdy tržová cena má být zaplacená.

§ 917.

Tržová smlouva o očekávaných užitečných věci.
Koupí-li někdo úhrnkem očekávané užitky nějaké věci nebo nadějí na ně, postihuje ho [163] nebezpečství, že bude očekávání úplně zmařeno, ale náležejí mu naopak všechny dosažené řádné užitky.

§ 918.

Užití předpisů o smlouvě směnné.
Není-li v této hlavě ustanoveno nic jiného, jest užití §§ 892 až 897.

Vedlejší úmluvy při tržové smlouvě a zvláštní její druhy.

Ak niekto kúpi úhrnom očakávané užitky nejakej veci alebo nádej na ne, postihuje ho nebezpečenstvo, že očakávanie bude úplne zmařené, avšak patria mu naopak všetky dosiahnuté riadne užitky.

§ 916.

Použitie predpisov o zámennej smluve.

Ak sa v tejto hlave neustanovuje nič iné, treba použiť predpisy o zámennej smluve (§§ 892 až 897).

Vedľajšie dohovory pri kúpnej smluve a jej osobitné druhy.

§ 917.

Vedľajšie dohovory pri kúpnej smluve a osobitné druhy kúpnej smluvy sú: výhrada vlastníctva, výhrada spätnej kúpy, spätného predaja, predkupného práva, kúpa na skúšku, predaj s výhradou lepšieho kupca a prevzatie do predaja.

§ 918.

Ak si predávajúci vyhradí vlastníctvo na predané hnutelné veci až do zaplatenia kúpnej ceny, kupujúci nadobúda vlastníctvo na odovzdanú vec až úplným zaplacením kúpnej ceny. Ak zo smluvy neplynie nič iného, nebezpečenstvo náhodilej skazy a náhodilého zhoršenia prechádza odovzdaním veci (§ 894).

§ 919.

Vedlejší úmluvy při tržové smlouvě a zvláštní druhy tržové smlouvy jsou: výhrada zpětné koupě, zpětného prodeje, předkupního práva, koupě na zkoušku, prodej s výhradou lepšího kupce a převzetí do prodeje.

Prodej s výhradou zpětné koupě.

§ 920.

Právo zpětné koupě je právo prodávajícího, aby mu kupující na požádání věc za plat vrátil. Bylo-li poskytnuto prodávajícímu vůbec bez podrobnějšího ujednání, vrátí kupující prodanou věc v nezhoršeném stavu, prodávající pak tržovou cenu; tím jsou vyrovnány také užítky z peněz a z věci snad vytěžené.

§ 921.

Zlepšil-li kupující koupenou věc svým nákladem nebo učinil-li mimořádný náklad, aby ji zachoval, přísluší mu náhrada jako poctivému držiteli; je však povinen náhradou škody, jestliže jeho vinou nebo náhodou, za kterou odpovídá, se zhorší hodnota věci nebo zmaří její vrácení.

Predávajúci sa môže domáhať vrátenia veci, len keď zároveň odstúpi od smluvy.

§ 919.

Výhrada vlastníctva platí len vtedy, keď sa dohoda o nej urobila písomne a v listine je určené označením dňa, kedy sa má kúpna cena zaplatiť, a keď o tom predávajúci vydá kupujúcemu písomné potvrdenie bez zbytočného odkladu.

Výhrada spätnej kúpy.

§ 920.

Právo spätnej kúpy je právo predávajúceho, aby mu kupujúci na požiadanie vrátil vec za odplatu. Ak sa toto právo poskytlo predávajúcemu bez podrobnejšieho dojednania, kupujúci vráti predanú vec a predávajúci kúpnu cenu; tým sú vyrovnané aj užitky, ktoré predávajúci azda vyťažil z peňazí a kupujúci z veci.

§ 921.

Ak kupujúci zlepšil kúpenú vec svojím nákladom alebo ak urobil mimoriadny náklad, aby ju zachoval, príslúcha mu náhrada ako statočnému držiteľovi; je však povinný nahradiť škodu, ak sa jeho vinou alebo náhodou, za ktorú je zodpovedný, zhorší hodnota veci alebo zmaří jej vrátenie.

§ 922.

Zpětnou koupi může si vyhradit prodávající jen při věcech nemovitých. Jeho právo nepřechází na dědice a je nezczizitelné. Zaniká nejpozději, když uplyne deset let ode dne, kdy smlouva trhová byla uzavřena.

§ 923.

Je-li právo zpětné koupě vloženo do veřejných knih, může být věc vymáhána i na pozdějším vlastníkovi. [164]

§ 924.

Po zápisu práva zpětné koupě lze zřídit knihovní závady jen se souhlasem toho, pro koho je vloženo.

§ 925.

Koupě s výhradou zpětného prodeje. Stejně jest omezeno právo vymíněné kupujícím, že prodá věc zpět prodávajícímu; na toto právo jest užití předpisů o zpětné koupě.

Výhrada předkupního práva.

§ 926.

Kdo prodá věc s výhradou, že mu ji kupující nabídne k výkupu, kdyby ji chtěl prodati, má předkupní právo. Takové právo lze zřídit i mimo souvislost se smlouvou trhovou.

§ 922.

Predávajúci si môže vyhradiť spätnú kúpu len pri nehnuteľných veciach. Jeho právo neprechádza na dedičov a nemožno ho previesť na inú osobu. Zaniká najneskoršie, keď uplynie desať rokov odo dňa, keď smlouva vznikla.

§ 923.

Ak je právo spätnej kúpy vložené do verejných kníh, vec možno vymáhať i od neskoršieho vlastníka.

§ 924.

Po zápise práva spätnej kúpy knihovné bremená možno zriadiť len so súhlasom toho, pre koho je vložené.

§ 925.

Výhrada spätného predaja. Právo spätného predaja je právo kupujúceho, že vec predá nazpät predávajúcemu. Platia o ňom primerane predpisy o spätnej kúpe.

Výhrada predkupného práva.

§ 926.

Kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na výkup, keby ju chcel predať, má predkupné právo. Také právo možno zriadiť i bez súvislosti s kúpnu smlouvou.

§ 927.

Bez zvláštní úmluvy nelze předkupní právo vykonati při jiných způsobech zcizení.

§ 928.

Předkupní právo zakládá jen povinnost toho, kdo slíbil věc nabídnouti k výkupu. Je-li zapsáno do veřejných knih, působí také proti jeho nástupcům, a to tak, že, nabude-li nástupce věci trhem nebo způsobem, který podle úmluvy je trhu postaven na roven, může se osoba oprávněná domáhati, aby jí věc za příslušnou výplatu pustil; nabude-li nástupce věci způsobem jiným, přejde naň povinnost, aby věc nabídl osobě oprávněné k výkupu, když by ji potom chtěl zciziti trhem nebo způsobem, který podle úmluvy je trhu postaven na roveň.

§ 929.

Předkupní právo nepřechází na dědice a nelze je zciziti.

§ 930.

Není-li ujednána doba, do kdy je provésti výkup, musí osoba oprávněná movitostí vyplatiti do osmi dnů, nemovitosti do tří měsíců po nabídce. Uplyne-li tato doba marně, právo předkupní zaniká. Nabídka se děje ohlášením veškerých podmínek, při nemovitostech v písemné formě. [165]

§ 927.

Bez osobitného dohovoru predkupné právo nemožno vykonať pri iných spôsoboch scudzenia.

§ 928.

Predkupné právo zakladá len povinnosť toho, kto slúbil vec ponúknuť na výkup. Ak je zapísané do verejných kníh, účinné je aj proti jeho nástupcom: ak nástupca nadobudne vec kúpnu smluvou alebo spôsobom, ktorý podľa dohovoru je jej postavený na roveň, oprávnená osoba sa môže domáhať, aby jej vec za príslušný výplatok (§ 931) pustil; ak nástupca nadobudne vec iným spôsobom, prejde naň povinnosť, aby vec ponúkol oprávnenej osobe na výkup, keby ju potom chcel scudziti kúpnu smluvou alebo spôsobom, ktorý je podľa dohovoru postavený na roveň kúpnej smluve.

§ 929.

Predkupné právo nepřechádza na dedičov a nemožno ho previesť na inú osobu.

§ 930.

Ak nie je dohovorený čas, dokedy treba vykonať výkup, oprávnená osoba musí hnutelnosti vyplatiti do ôsmich dní, ne-hnutelnosti do troch mesiacov po ponuke. Ak tento čas uplynie márne, predkupné právo zaniká. Ponuka sa deje ohlášením všetkých podmienok, pil nehnuteľnostiach písomne.

§ 931.

Kdo je oprávněn vykoupiti věc, musí zapraviti plnou cenu nabídnutou někým jiným, není-li jinak umluveno. Nemůže-li splniti podmínky, nabídnuté vedle ceny, a nelze-li je vyrovnati ani odhadní cenou, nemůže věc vykoupiti.

Koupě na zkoušku.

§ 932.

Koupě na zkoušku jest učiněna pod výminkou, závislou na libovůli kupujícího, že věc jím bude schválena. V pochybnosti je výminka odkládací; kupující před schválením není koupí vázán, prodávající přestává býti vázán, když kupující neschválí věci do konce zkušební doby.

§ 933.

Byla-li věc již odevzdána ku prohlídce nebo ke zkoušení, je v mlčení kupujícího trvajícím po dobu zkušební spatřovati schválení.

§ 934.

Nebyla-li smluvena zkušební doba, činí při movitostech tři dny, při nemovitostech jeden rok, počítajíc ode dne smlouvy. Jestliže však vychází ze smlouvy, že věc má býti zkoušena nebo prohlédnuta po odevzdání, počíná se lhůta ode dne odevzdání.

§ 931.

Kto je oprávněný vykúpiť vec, musí zaplatiť úplnú cenu ponúknutú niekým iným, ak nie je inak dohovorené. Ak nemôže splniť podmienky ponúknuté okrem ceny, a ak ich nemožno vyrovnáť ani odhadnou cenou, nemôže vec vykúpiť.

Kúpa na skúšku.

§ 932.

Kúpa na skúšku deje sa pod podmienkou, závislou od vôle kupujúceho, že vec schváli. V pochybnosti je podmienka odkladacou podmienkou; kupujúci pred schválením nie je kúpou viazaný, predávajúci prestáva byť viazaný, keď kupujúci neschválí vec do konca skúšobnej doby.

§ 933.

Ak vec už bola odovzdaná na preskúmanie alebo na skúšanie, v mlčaní kupujúceho trvajúcim počas skúšobnej doby treba vidieť schválenie.

§ 934.

Ak skúšobná doba nebola dohovorená, robí pri hnutelnostiach tri dni, pri nehnuteľnostiach jeden rok, odo dňa smlouvy. Ale ak vyplýva zo smlouvy, že sa vec má skúmať alebo preskúmať po odovzdaní, lehota sa počína odo dňa odovzdania.

Prodej s výhradou lepšího kupce.

§ 935.

Sjedná-li se tržová smlouva s výhradou, že je prodávající oprávněn dáti přednost lepšímu kupci, přihlásí-li se v určené době, je smlouva závazná teprve nesplněním této podmínky, nebyla-li prodaná věc odevzdána. Byla-li však věc odevzdána, je tržová smlouva závazná; splněním podmínky se opět rozváže.

§ 936.

Není-li doba smluvna, platí doba ustanovená při koupi na zkoušku.

§ 937.

Zda je nový kupec lepší, rozhodne prodávající. Může zejména dáti přednost druhému, třebaž chtěl první i více zaplatiti. Rozváže-li se smlouva, jsou tím vyrovnány také užítky [166] z peněz a z věci snad vytěžené. Co do zlepšení nebo zhoršení věci má kupující postavení poctivého držitele (§ 921).

Převzetí do prodeje.

§ 938.

Odevzdá-li někdo svou movitou věc někomu jinému, aby ji prodal, s podmínkou, že mu příjemce v ustanovené době buď zapraví určenou tržovou cenu nebo vrátí věc, není odevzdatel oprávněn domáhati se věci zpět před

Predaj s výhradou lepšieho kupca.

§ 935.

Ak sa kúpna smluva uzavrie s výhradou, že predávajúci je oprávnený dať prednosť lepšímu kupcovi, ak sa prihlási v určenom čase, smluva je záväzná až nesplnením tejto podmienky, ak predaná vec nebola odovzdaná. Ale ak vec bola odovzdaná, kúpna smluva je záväzná, avšak splnením podmienky sa rozviaže.

§ 936.

Ak doba nie je dohovorovaná, platí doba ustanovená pre kúpu na skúšku.

§ 937.

Či nový kupec je lepší, rozhodne predávajúci. Môže najmä dať prednosť druhému, hoci by prvý chcel aj viac zaplatiť. Ak sa smluva rozviaže, sú tým vyrovnané aj užítky, ktoré predávajúci azda vyťažil z peňazí a kupujúci z vecí. Čo do zlepšenia alebo zhoršenia veci kupujúci má postavenie statočného držiteľa (§ 921).

Prevzatie do predaja.

§ 938.

Ak niekto odovzdá svoju hnutelnú vec niekomu inému, aby ju predal, s výhradou, že mu prijímateľ v ustanovenom čase alebo zaplatí určenú kúpnu cenu alebo vráti vec, ostáva vlastníkom, ale nie je oprávnený domáhať sa vrátenia

uplynutím oné doby; jakmile uplyne ustanovená doba, zhostí se příjemce své povinnosti vrátiti věc, zaplatí-li tržovou cenu.

§ 939.

Příjemce odpovídá odevzdateli za škodu, kterou mu způsobil, podle obecných ustanovení; vrátí-li příjemce věc, nahradí se mu náklady, které jsou ku prospěchu odevzdatele.

§ 940.

Strany třetích osob, které nabyly věci od příjemce, platí ustanovení o poctivém nabytí.

§ 941.

Podle těchto ustanovení je přiměřeně posuzovati smlouvu o převzetí do prodeje věci movité, jež nebyla odevzdána.

§ 942.

Není-li určena cena nebo lhůta, nespravuje se smlouva těmito ustanoveními.

Hlava 33. Nájem a pacht.

Pojem.

§ 943.

Smlouva, podle které někdo obdrží jen užívání věci za plat na čas, je smlouva nájemní; obdrží-li takto

veci pred uplynutím onoho času; len čo uplynie ustanovený čas, prijímateľ je povinný zaplatiť kúpnu cenu.

§ 939.

Prijímateľ je zodpovedný odovzdávateľovi podľa všeobecných ustanovení za škodu, ktorú mu zapríčinil; ak prijímateľ vráti vec, nahradia sa mu náklady, ktoré sú na prospech odovzdávateľa.

§ 940.

Pre tretie osoby, ktoré nadobudly vec od prijímateľa, platia ustanovenia o statočnom nadobudnutí.

§ 941.

Tieto ustanovenia treba primerane použiť, ak ide o prevzatie do predaja hnutelnej veci, ktorá nebola odovzdaná.

§ 942.

Tieto ustanovenia neplatia, ak nie je určená cena alebo lehota,

Hlava 35. Nájom a árenda.

Pojem.

§ 943.

Smluva, podľa ktorej niekto dostane len užívanie veci za odplatu na čas, je smluva nájomná; ak takto

právo brání požitky z věci, je to smlouva pachtovní. Sjedná-li se jednou smlouvou užívání některých věcí a brání požitků z věcí jiných, posuzuje se smlouva podle věci hlavní.

§ 944.

Smlouva je skutkem, jakmile se strany dohodnou o věci a o nájemném (pachtovním). [167]

§ 945.

Co jest ustanoveno o smlouvě nájemní a o užívání věci, platí také o smlouvě pachtovní a o braní požitků, není-li o tom předpisů zvláštních.

Obapolná práva:

1. Odevzdání, udržování a užívání věci.

§ 946.

Pronájemce je povinen věc vlastním nákladem v upotřebitelném stavu odevzdati a udržovati a nesmí rušiti nájemce v užívání smluveném nebo, nebyl-li způsob užívání smluven, v užívání řádném. Je-li věc již při odevzdání tak vadná, že se nehodí k takovému užívání, nebo stane-li se bez viny nájemcovy tak vadnou v době nájmu, není nájemce povinen po dobu neupotřebitelnosti a podle jejího rozsahu platiti nájemné. Tohoto zproštění nelze se předem zříci při nájmu věcí nemovitých.

dostane právo brať požitky z vecí, je to smluva árendálna. Ak sa jednou smlouvou dojedná užívanie niektorých vecí a branie požitkov z iných vecí, smluva sa posudzuje podľa hlavnej veci.

§ 944.

Smluva vznikne, len čo sa strany dohodnú o veci a o nájomnotn (árendovnom).

§ 945.

Čo sa ustanovuje o nájomnej smluve a o užívání veci, platí aj o árendálnej smluve a o braní požitkov, ak o tom niet osobitných predpisov.

Obapolné práva.

1. Odovzdanie, udržovanie a používanie veci.

§ 946.

Prenajímateľ je povinný vec na vlastné trovy v upotřebiteľnom stave odovzdať a udržovať a nesmie rušiť nájomníka v dohovorenóm používaní alebo, ak spôsob používania nebol dohovorený, v riadnom používaní.

§ 947.

Pachtýř hradí ze svého opravy, které mu ukládají hraditi zvyklosti při takových smlouvách pachtovních.

§ 948.

Objeví-li se potřeba oprav, které náležejí podle § 946 pronájemci, je nájemce povinen ohlásiti to bez zbytečného odkladu pronájemci, jinak odpovídá za škodu.

§ 949.

Učiní-li nájemce na věc náklad náležející pronájemci, přísluší mu náhrada podle § 879; co do jinakého nákladu učiněného na věc může se domáhati náhrady podle ustanovení o nepřikázaném jednatelství. Náhrady se musí domáhati do roka po provedení opravy, nejpozději však do šesti měsíců po vrácení věci.

§ 950.

Nájemce jest oprávněn užívatí najaté věci podle smlouvy, a nemá-li smlouva o tom ustanovení, podle pravidel pospolitého života a řádného hospodaření. Stejnými ustanoveními se řídí, zdali má nájemce povinnost věci užívatí a jakou měrou. [168]

§ 947.

Árendátor uhradzuje zo svojho opravy, ktoré uhradzuovať je jeho povinnosťou podľa zvyklostí pri takých árendách.

§ 948.

Ak sa objaví potreba opráv, ktoré konať je prenajímateľovou povinnosťou (§ 946), nájomník je povinný ohlásiť to bez zbytočného odkladu prenajímateľovi, inak je zodpovedný za škodu.

§ 949.

Ak nájomník urobí na vec náklad, ktorý má vykonať prenajímateľ, patrí mu náhrada podľa ustanovení o obstarávaní veci bez príkazu v núdzi (§ 879); čo do inakšieho nákladu urobeného na vec môže sa domáhať náhrady podľa ostatných ustanovení o obstarávaní vecí bez príkazu. Nárok na náhradu musí ohlásiť prenajímateľovi do šiestich mesiacov po vykonaní prác a domáhať sa ho najneskoršie do šiestich mesiacov po vrátení vecí; inak nárok zanikne.

§ 950.

Nájomník je oprávnený používať najaté ved podľa smluvy a ak smluva nemá o tom ustanovenia, podľa pravidiel pospolitého života a riadneho hospodárenia. Rovnakými ustanoveniami sa spravuje aj to, či nájomník má povinnosť veci používať a akou mierou.

§ 951.

Nájemce nesmí věc dát do podnájmu, je-li to na újmu pronájemce nebo je-li to smlouvou zapovědění, pachtýř nesmí věc dát do podpachtu, není-li to smlouvou dovoleno. Stejně platí o přenechání užívání.

2. Nájemné.

§ 952.

Není-li vyjednáno nic jiného a není-li ani zvláštních předpisů ani jiné místní zvyklosti, platí se nájemné z nemovitých věcí a pachtovné napřed, a to nájemné čtvrtletně, pachtovné pololetně, nájemné z movitých věcí čtvrtletně pozadu.

§ 953.

K zajištění nájemného má pronájemce nemovité věci zástavní právo k movitostem, které jsou na pronajaté věci a náležejí nájemci nebo členům jeho rodiny žijícím s ním ve společné domácnosti, pokud nejsou vyloučeny ze zabavení. Zástavní právo zaniká, odstraní-li se věci dříve, než budou zájemně popsány, ačli se tak nestalo ze soudního nařízení a neohlásí-li pronájemce svá práva u soudu do tří dnů po výkonu. Stěhuje-li se nájemce nebo zavlékají-li se věci, ač nájemné není zapraveno nebo zajištěno, může pronájemce zadržeti věci na vlastní nebezpečení, musí však do tří

§ 951.

Nájomník nesmie dať vec do podnájmu, ak je to na ujmu prenajímateľovi alebo ak je to smlouvou zakázané, árendátor nesmie dať vec do podárendy, ak to smluva nedovoľuje. Toto rovnako platí o prenechaní používania.

2. Nájomné.

§ 952.

Ak niet iného dojednania a ak niet ani osobitných predpisov ani iných miestnych zvyklostí, nájomné od nehnuteľných vecí a árendovné sa platí napred, a to nájomné štvrtročne, árendované polročne, nájomné od hnutelných vecí štvrtročne pozadu.

§ 953.

Na zaistenie nájomného prenajímateľ nehnuteľnej veci má záložné právo na hnutelnosti, ktoré sú na prenajatej veci a patria nájomníkovi alebo členom jeho rodiny žijúcim s ním v spoločnej domácnosti, pokiaľ nie sú vylúčené zo zexekvovania. Záložné právo zaniká, ak sa veci odstránia skôr, než budú exekučne opísané, ak len sa tak nestalo na súdne nariadenie a ak prenajímateľ neohlási svoje právo na súde do troch dní po výkone. Ak sa nájomník sťahuje alebo ak sa veci zavliekajú, hoci nájomné nie je zaplatené alebo zaistené, prenajímateľ môže zadržat veci na vlastné nebezpečenie,

dnů zažádati za zájemné popsání nebo vydati věci.

§ 954.

Zaplatí-li zapsaný nájemce napřed více než jednu lhůtu (§ 952), může to namítati věřiteli později zapsanému nebo pozdějšímu vlastníku jen tehdy, když v době zápisu jejich práv bylo to již poznamenané ve veřejných knihách.

§ 955.

Bylo-li ve smlouvě o hospodaření s cizími věcmi vyjednáno, že vlastníku bude poskytovan podíl výtěžku, není to smlouva pachtovní, nýbrž společenská, když je v dohodě spatřovati sdružení za společným účelem.

Kdy se promíjí nájemné a za jakých podmínek.

§ 956.

Když najaté věci nelze vůbec užívati pro mimořádné události, není pronájemce povinen [169] ji znovu zříditi, nemůže však požadovati nájemné, dokud trvá nemožnost užívání. To platí stejně, když pro mimořádné události pachtýř ze zpachtované věci nic nevytěžil.

musí však do troch dní zažiadať o exekučné opisanie, inak je povinný veci vydať. Nájomník môže exekučné opisanie odvrátiť, ak složí na súde zábezpeku vo výške požadovaného nájomného.

§ 954.

Ak nájomné právo je zapísané vo verejných knihách a ak nájomník zaplatí napred viac než na jedno obdobie (§ 952), môže to namietat veriteľovi neskoršie zapísanému alebo neskoršiemu vlastníkovi len vtedy, keď v čase zápisu ich práv bolo to už vo verejných knihách poznamenané.

§ 955.

Smluva o hospodárení s cudzími vecmi, ktorou bolo dojednané, že sa vlastníkovi bude poskytovať podiel výtážku, nie je árendálna, ale spoločenská smluva, ak v dohode treba vidieť sdruženie na spoločný účel.

Kedy sa odpúšťa nájomné a pri akých podmienkach.

§ 956.

Ak je najatá vec už pri odovzdaní taká chybná, že nie je súca na smluvné používanie, alebo ak spôsob používania nebol dohovorený, na riadne používanie, alebo ak sa bez nájomníkovej viny stane takou chybnou v čase nájmu, nájomník nie je povinný počas neupotrebitelnosti a podľa jej

§ 957.

Může-li nájemce přes takovou mimořádnou událost najaté věci užívati omezeně, sleví se mu poměrná část nájemného. Při zemědělském pachtu náleží poměrná sleva z pachtovného, když požitky z věci, pachtované jen na rok, klesly mimořádnou událostí pod polovici obyčejného výnosu; poklesnou-li takto v hospodářském roce požitky z věci pachtované na dobu ne delší než šest let, náleží pachtýři sleva jedné čtvrtiny pachtovného za tento hospodářský rok.

§ 958.

Nemůže-li nájemce užívati věci jen pro překážku, která se vyskytla v jeho osobě, postihne nepříznivá událost jen nájemce a musí zaplatiti

rozsahu platí nájomné. Tohto zbavenia nemožno sa vopred zriecť pri nájme nehnuteľných vecí.

§ 957.

Ak najaté veci vôbec nemožno používať pre mimoriadne udalosti, ktoré ich postihly, ako najmä pre živelné pohromy, vojnu alebo požiar, prenajímateľ nie je povinný vec znova zriadiť, nemôže však požadovať nájomné, dokiaľ trvá nemožnosť používania; to platí rovnako, keď pre mimoriadne udalosti árendátor z árendovanej veci nič nevyfažil.

Ak nájomník i pri takej mimoriadnej udalosti môže najatú vec používať obmedzene, sľaví sa mu pomerná časť nájomného. Pri pôdohospodárskej árende patrí pomerná sľava z árendovného, keď požitky z veci, árendovanej len na rok, klesly mimoriadnou udalostou pod polovicu obyčajného výnosu; ak poklesnú takto v hospodárskom roku požitky z árendovanej veci na dobu nie dlhšiu než šesť rokov, árendátorovi patrí sľava jednej štvrtiny árendovného za tento hospodársky rok. Príspevky z verejných prostriedkov sa pritom počítajú k požitkom z árendovanej veci.

§ 958.

Ak nájomník nemôže vec používať len pre prekážku, ktorá sa vyskytla na jeho strane, nepriaznivá udalosť postihne len nájomníka a tento

nájemné. Pronájemci se však započtou uspořený náklad a výhody, jichž dosáhne jinakým užíváním věci.

§ 959.

Zamýšlí-li nájemce domáhati se osvobození nebo slevy nájemného, je na něm, aby udalost, která zakládá jeho nárok, ohlásil bez zbytečného odkladu pronájemci, jestliže není tomuto známa, jinak by jeho nárok zanikl.

3. Vrácení najaté věci.

§ 960.

Když se nájemní smlouva skončí, je nájemce povinen vrátiti věc podle soupisu. Nebyl-li soupis zřízen, je vrátiti najatou věc v tom stavu, jaký odpovídá právu a povinnosti věci užívati; při zemědělském pachtu je tedy zpravidla vrátiti nemovitost tak opatřenou, jak to odpovídá roční době, kdy se pacht skončí.

§ 961.

Nájemce nemá práva zadržovacího.

§ 962.

Nebyl-li při uzavření nájemní smlouvy zřízen soupis, platí přiměřeně § 309.

musí zaplatit nájemné.

Prenajímatelovi sa však započítajú uspořený náklad a výhody, ktoré dosiahne inakším používaním veci.

§ 959.

Ak nájomník zamýšľa domáhať sa oslobodenia platiť nájomné alebo sľavy nájomného, on má ohlásiť bez zbytočného odkladu prenajímatelovi udalost, ktorá zakladá jeho nárok, inak jeho nárok zanikne.

3. Vrátenie najatej veci.

§ 960.

Keď sa nájomná smlouva skončí, nájomník je povinný vrátiť najatú vec v tom stave, aký zodpovedá právu a povinnosti vec používať; pri pôdohospodárskej árende treba teda zpravidla vrátiť nehnuteľnosť v takom stave, ako to zodpovedá ročnej dobe, keď sa árenda skončí.

§ 961.

Ak sa pri uzavretí nájomnej smluvy neurobil súpis, platia primerane ustanovenia o požívacom práve (§ 309).

§ 962.

Nájomník nemá zádržné právo.

§ 963.

Byla-li najatá věc poškozena nebo zneužíváním opotřebena, odpovídá nájemce i za vinu [170] osob, které, protože náležejí k jeho domácnosti nebo podnikání, měly příležitost věc poškodit, nikoli však za náhodu. Náhrady jest se domáhati nejpozději do roka po vrácení pronajaté věci, jinak nárok zanikne.

Nájem zaniká:

a) uplynutím času;

§ 964.

Nájem sjednaný na určitou dobu zaniká uplynutím této doby.

§ 965.

Nájem sjednaný na určitou dobu se obnovuje tím, že nájemce po smluvené době užívá věci dále a pronájemce se tím spokojí.

§ 966.

Nájem se obnovuje za týchž podmínek, za jakých byl původně sjednán. Nájem uzavřený na dobu delší než půl roku se obnovuje na půl roku; jinak na dobu původní. Pacht se obnovuje na dobu původní, nikoli však na dobu delší než rok; mohou-li řádné požitky býti brány teprve později, obnovuje se na takovou dobu, která stačí, aby tyto požitky byly vybrány.

§ 963.

Ak sa najatá vec poškodila alebo zneužíváním opotrebila, nájomník zodpovedá i za vinu podnájomníkov a osôb, ktoré, pretože patria k jeho domácnosti alebo podnikaniu, mali príležitosť vec poškodiť, avšak nie za náhodu. Náhrady sa treba domáhať najneskoršie do šiestich mesiacov po vrátení prenajatej veci, inak nárok zanikne.

Zánik nájmu.

a) Uplynutím času.

§ 964.

Nájom dojednaný na určitú dobu zaniká uplynutím tejto doby.

§ 965.

Nájom dojednaný na určitú dobu sa obnovuje tým, že nájomník po dohovorenej dobe používa vec ďalej a prenajímateľ sa tým uspokojí.

§ 966.

Nájom sa obnovuje pri tých istých podmienkach, pri ktorých bol pôvodne dojednaný. Nájom uzavretý na dlhšiu dobu než polročnú sa obnovuje na pol roka; inak na pôvodnú dobu. Árenda sa obnovuje na pôvodnú dobu, nie však na dlhšiu dobu než na rok; ak riadne požitky môžu byť brané až neskoršie, obnovuje sa na takú dobu, ktorá postačuje, aby sa tieto požitky vybraly.

§ 967.

Obnoví-li se nájem opětně, platí totéž, co při prvním obnovení.

b) výpovědi;

§ 968.

Je-li smlouva nájemní uzavřena na dobu neurčitou, je k jejímu zrušení potřebí výpovědi.

§ 969.

Kdy lze výpověď dáti a na jakou dobu, o tom rozhodují: úmluva stran, zvláštní o tom vydané předpisy nebo místní zvyklost. Není-li jich, může býti dána výpověď kdykoliv, a to při pachtech a podpachtech na šest měsíců, při nájmech věcí nemovitých na tři měsíce, při podnájmech věcí nemovitých na čtrnáct dnů, při nájmech věcí movitých na tři dny.

§ 970.

Výpověď nemá právních následků, když najatá věc nebyla včas vyklizena a převzata a pronájemce se tím spokojí. [171]

c) odstupem;

§ 971.

Nájemce jest oprávněn odstoupiti od smlouvy kdykoli, když byla věc odevzdána ve stavu nezpůsobilém k užívání smluvenému nebo, není-li způsob užívání smluven, k užívání řádnému, nebo když později bez

§ 967.

Ak sa nájom obnoví opätovne, platí to isté, čo pri prvom obnovení.

b) Výpoveďou.

§ 968.

Ak je nájomná smluva uzavretá na neurčitú dobu, na jej zrušenie je potrebná výpoveď.

§ 969.

Kedy možno výpoveď dať a na akú dobu, o tom rozhodujú: dohoda strán, osobitné predpisy o tom vydané alebo miestna zvyklosť. Ak ich niet, výpoveď možno dať hocikedy, a to pri árendách a podárendách na šesť mesiacov, pri nájmoch nehnuteľných vecí na tri mesiace, pri podnájmoch nehnuteľných vecí na štrnásť dní, pri nájmoch hnutelných vecí na tri dni.

§ 970.

Výpoveď nemá právných následkov, keď najatá vec nebola včas vyprataná a prevzatá a prenajímateľ sa s tým uspokojí.

c) Odstupom.

§ 971.

Nájomník je oprávnený odstúpiť od smlouvy hocikedy bez výpovede, keď vec bola odovzdaná v stave nesúcom na dohovorené používanie, alebo, ak spôsob používania nie je dohovorený, na

jeho viny se octne v takovém stavu, nebo když značná část bez jeho viny se stane neupotřebitelnou na delší dobu nebo bude odňata. Jsou-li místnosti najaté k obývání nebo k tomu, aby se v nich lidé zdržovali, zdraví škodlivé, má nájemce toto právo i tehdy, když se ho zřekl nebo když znal povahu místností při uzavření smlouvy.

§ 972.

Pronájemce má právo domáhati se, aby smlouva byla před časem zrušena, jestliže nájemce přes výstrahu najaté věci užívá tak, že tím pronájemci vzchází značná škoda, nebo jestliže trpí, aby se jí tak užívalo, nebo jestliže nájemce přes to, že o zaplacení nájemného byl upomenut, celé nájemné, které mělo býti zaplaceno určitého dne, nezaplatil i s novou lhůtou, když prošel den, kdy měla býti zaplacená lhůta nová, nebo jestliže musí býti z nařízení úřadu místnost vyklizena.

riadne používanie, alebo keď neskoršie bez jeho viny sa ocitne v takom stave, alebo keď sa bez jeho viny stane neupotrebiteľnou alebo bude odňatá taká časť, že by sa tým zmaril účel smluvy. Ak sú miestnosti najaté na obývanie alebo na to, aby v nich ľudia pobývali, zdraviu škodlivé, nájomník má toto právo i vtedy, keď sa ho zriekol alebo keď o tom vedel pri uzavretí smluvy; ak prenajímateľ vedel, že najaté miestnosti sú zdraviu škodlivé, vždy je povinný nájomníkovi, ktorému to nebolo známe, nahradiť škodu.

§ 972.

Prenajímateľ má právo domáhať sa, aby smluva bola pred časom zrušená, ak nájomník proti výstrahe najatú vec používa tak, že tým prenajímateľovi vzniká alebo hrozí značná škoda, alebo ak trpí, aby sa tak používala; pri nájme nehnuteľných vecí treba výstrahu dať písomne, ďalej sa prenajímateľ môže domáhať predčasného zrušenia smluvy, ak nájomník proti tomu, že o zaplatení nájemného bol upomenutý, celé nájomné, ktoré malo byť zaplatené určitého dna, nezaplatil i s nájomným za nasledujúce obdobie, keď vypršal deň, ktorého malo byť zaplatené nájomné za nové obdobie, alebo ak sa miestnosť musí na nariadenie úradu vypratať.

§ 973.

Nájemce není povinen dopustiti, aby pronájemce na jeho újmu prováděl stavbu užitečnější, je však povinen připustiti nutné opravy.

§ 974.

Musil-li pronájemce sjednáváje smlouvu vědět, že bude nutno stavěti, nebo vzejde-li potřeba oprav déle trvajících tím, že pronájemce zanedbal menší opravy, náleží nájemci přiměřená náhrada za to, že nemohl věci užívati vůbec nebo náležitě.

d) zcizením věci.

§ 975.

Nebylo-li nájemní právo zapsáno do veřejných knih, je nájemce povinen, neskončí-li se nájem již dříve, po výpovědi dané ve lhůtách ustanovených v § 969 ustoupiti novému vlastníku, když pronajatá věc byla zcizena a přechod vlastnictví je dovršen; tuto výpověď lze však dáti nejpozději v prvním výpovědním období, následujícím po přechodu vlastnictví. [172] Nájemce se může domáhati náhrady škody na pronájemci.

§ 976.

Pří nucené dražbě je nakládati s nájemním právem, je-li zapsáno ve veřejných knihách, jako se služebností. Není-li vydražitel povinen nájemní právo převzít,

§ 973.

Nájomník nie je povinný dopustiť, aby prenajíateľ na jeho ujmu prevádzal užitočnejšiu stavbu, je však povinný pripustiť nevyhnutné opravy.

§ 974.

Ak prenajíateľ pri dojednávaní smluvy musel vedieť, že bude treba stavať, alebo ak vznikne potreba dlhšie trvajúcich opráv tým, že prenajíateľ zanedbal menšie opravy, nájomníkovi patrí primeraná náhrada za to, že nemohol vec náležite používať.

d) Scudzením věci.

§ 975.

Ak nájomné právo nebolo zapísané do verejných kníh, nájomník je povinný, ak sa nájom neskončí už skôr, po výpovedi (§ 969) ustúpiť novému vlastníkovi, keď prenajatá vec bola scudzená a prechod vlastnictva je dovršený; túto výpoveď možno však dať najneskoršie v prvom výpovednom období nasledujúcom po prechode vlastnictva. Nájomník sa môže domáhať náhrady škody na prenajíateľovi.

§ 976.

Pri nútenej dražbe treba nakladať s nájomným právom, ak je zapísané vo verejných knihách, ako so služobnosťou. Ak vydražiteľ nie je povinný nájomné právo prevziať,

musí mu nájemce po řádné výpovědi (§ 975) ustoupiti.

§ 977.

Právo rozvázati smlouvu řádnou výpovědí (§ 975) přísluší při zcizení také nájemci, a to bez rozdílu, zdali právo nájemní ve veřejných knihách je zapsáno čili nic.

Smrt nájemce.

§ 978.

Smrtí nájemní smlouva nezaniká a vstupují do ní dědicové. Sdílejí-li někteří z nich se zůstavitelem domácnost, vstupují do nájmu bytu jen oni; v tomto případě se právo nájemní nepokládá za část pozůstalosti.

§ 979.

Z nájmu bytu sjednaného na určitou dobu mohou dědicové zemřelého nájemce, kteří vstoupili do smlouvy, dáti výpověď ve lhůtách ustanovených v § 969, neskončí-li se nájem již dříve. Stejně může dáti pronájemce bytu výpověď těmto dědicům, ale jen když se trváním smlouvy postavení pronájemcovo zhorší.

Tyto výpovědi lze však dáti nejpozději v prvním výpovědním období, následujícím po přikázání pozůstalosti.

nájomník mu po riadnej výpovedi (§ 975) musí ustúpiť.

§ 977.

Právo rozvázat smlouvu riadnou výpoveďou (§ 975) patrí pri scudzení aj nájomníkovi, a to bez rozdielu, či je nájomné právo vo verejných knihách zapísané alebo nie.

Smrť smluvníkov.

§ 978.

Smrťou nájomná smluva nezaniká. Ak niektorí z dedičov majú s poručiteľom spoločnú domácnosť, do nájmu bytu vstupujú len oni; v tomto prípade sa nájomné právo nepokladá za časť pozostalosti.

§ 979.

Z nájmu bytu dojednaného na určitú dobu dedičia zomre-tého nájomníka, ktorí vstúpili do smlouvy, môžu dať výpoveď (§ 969), ak sa nájom neskončí už skôr. Rovnako prenajímateľ bytu môže dať výpoveď týmto dedičom, ale len keď sa trvaním smlouvy prenajímateľovo postavenie zhorší. Tieto výpovede možno však dať najneskoršie v prvom výpovednom období, nasledujúcom po prikázaní pozostalosti.

Hlava 34. Smlouva o práci.

Pojem.

§ 980.

Zaváže-li se někdo konati za plat práci po nějaký čas, vznikne smlouva o práci.

§ 981.

Uzavře-li se smlouva tak, že se jí ustanoví podmínky jednotlivých smluv o práci pro určitý podnik (závod) nebo pro několik podniků (závodů) určitého oboru nebo obvodu, vznikne smlouva hromadná. [173]

§ 982.

K platnosti hromadné smlouvy je potřeba formy písemné.

Práva a povinnosti ze smlouvy o práci.

Povinnost konati práci.

§ 983.

Nevyplývá-li ze smlouvy o práci nebo z okolností nic jiného, je zaměstnanec povinen konati práci osobně. Právo na práci nelze na jiného převést.

§ 984.

Není-li nic umluveno o způsobu, rozsahu a rozvrhu prací, je konati

Hlava 36. Smluva o práci.

Pojem.

§ 980.

Ak sa niekto zaviazne konat prácu za odplatu nejaký čas, vznikne smluva o práci.

§ 981.

Ak sa smluva uzavrie tak, že sa ňou ustanovia podmienky jednotlivých smlúv o práci pre určitý podnik (závod) alebo pre niekoľko podnikov (závodov) určitého odboru alebo obvodu, vznikne hromadná smluva.

§ 982.

Na platnosť hromadnej smluvy je potrebné, aby bola uzatvorená písomne.

Práva a povinnosti zo smluvy o práci.

Povinnosť konat prácu.

§ 983.

Ak zo smluvy o práci alebo z okolností nič iné nevyplýva, zamestnanec je povinný konat prácu osobne a zamestnávateľ nemôže právo na prácu previesť na iného.

§ 984.

Ak sa nič nedohovorilo o spôsobe, rozsahu a rozvrhu prác, treba konat

v mezích zákona práce přiměřené okolnostem.

Plat.

§ 985.

Není-li plat vyměřen smlouvou, zvláštními předpisy nebo místní zvyklostí, je poskytnouti plat přiměřený.

§ 986.

Není-li nic jiného umluveno nebo není-li při pracích takového druhu jiné zvyklosti, je plat zapraviti po výkonu práce.

§ 987.

Je-li plat vyměřen podle měsíců nebo kratších období, jest jej zapraviti koncem každého tohoto období; je-li vyměřen podle delších období, jest jej zapraviti koncem každého kalendářního měsíce. Plat, vyměřený podle hodin, od kusu nebo za jednotlivé výkony, je za provedené výkony zapraviti koncem každého kalendářního týdne; jde-li však o práce vyššího druhu, koncem každého kalendářního měsíce. Zaměstnanec, jenž jest odměňován od kusu nebo za jednotlivé výkony, může se domáhati před dospělostí platu zálohy přiměřené vykonaným pracím a učiněným nákladům.

v medziach právneho poriadku práce primerane okolnostiam-

Plat.

§ 985.

Ak plat nie je určený smlouvou, osobitnými predpismi alebo miestnou zvyklosťou, treba poskytnúť primeraný plat.

§ 986.

Ak sa nič iné nedohovorilo alebo ak pri prácach takého druhu niet inej zvyklosti, plat treba zaplatiť po výkone práce.

§ 987.

Ak je plat vymeraný podľa mesiacov alebo kratších období, treba ho zaplatiť koncom každého tohto obdobia; ak je vymeraný podľa dlhších období, treba ho zaplatiť koncom každého kalendárneho mesiaca. Plat, vymeraný podľa hodín, od kusa alebo za jednotlivé výkony, treba zaplatiť koncom každého kalendárneho týždňa; ale ak ide o práce vyššieho druhu, koncom každého kalendárneho mesiaca. Zamestnanec, ktorý je odmeňovaný od kusa alebo za jednotlivé výkony, môže sa domáhať pred sročnosťou platu preddavku primeraného vykonaným prácam a urobeným nákladom.

§ 988.

Vším způsobem dospívá plat již vydělaný skončením pracovního poměru,

§ 989.

Také za práce, které nebyly vykonány, náleží zaměstnanci plat, byl-li ochoten je konati [174] a bylo-li mu v tom zabráněno okolnostmi, které jsou na straně zaměstnavatele; musí si však dáti započísti, co ušetřil tím, že práce nebyla vykonána, jakož i co vydělal jiným zaměstnáním nebo co vydělali úmyslně zameškal. Byl-li, konaje práce, pro tyto okolnosti zkrácen ztrátou času, náleží mu přiměřená náhrada.

§ 990.

Zaměstnanci přísluší po čtrnáctidenním zaměstnání právo na mzdu nejvýše týdenní i tenkrát, když nemohl vykonávati práci z důležitého důvodu týkajícího se jeho osoby; záleží-li onen důležitý důvod v onemocnění nebo v úrazu, přísluší mu místo týdenní mzdy právě uvedené až v třetím a čtvrtém týdnu nemoci po deseti ze sta jeho mzdy, v pátém a šestém týdnu nemoci po dvaceti ze sta mzdy, v sedmém a osmém týdnu nemoci po třiceti ze sta mzdy. Práv těchto zaměstnanec nemá, pokud nemožnost vykonávati práci způsobil úmyslně nebo hrubou nedbalostí.

§ 988.

Bez zreteľa na to, ako je plat vymeraný, plat už zarobený sa stáva srovným skončením pracovného pomeru.

§ 989.

Aj za práce, ktoré neboly vykonané, zamestnancovi patrí plat, ak ich bol ochotný vykonať a ak mu v tom zabránily okolnosti, ktoré sú na zamestnávateľovej strane, musí si však dať započítať, čo usporil tým, že sa práca nevykonala, ako i čo zarobil iným zamestnaním alebo čo zarobiť úmyselne zameškal. Ak bol, konajúc práce, pre tieto okolnosti ukrátený stratou času, patrí mu primeraná náhrada.

§ 990.

Zamestnancovi po štrnásťdňovom zamestnaní patrí právo na mzdu najviac týždennú i vtedy, keď nemohol vykonávať prácu pre chorobu, úraz, pôrod alebo pre inú dôležitú príčinu týkajúcu sa jeho osoby, okrem že nemožnosť vykonávať prácu zapríčinil úmyselne alebo hrubou nedbalosťou. Ak onou dôležitou príčinou je ochorenie alebo úraz, patrí mu miesto týždennej mzdy práve uvedenej až v treťom a štvrtom týždni choroby po desiatich od sta jeho mzdy, v piatom a šiestom týždni choroby po dvadsiatich od sta mzdy, v siedmom a ôsmom týždni choroby po tridsiatich od sta mzdy.

§ 991.

Přísluší-li zaměstnanci z jiného důvodu za dobu, po kterou nepracoval, náhrada, započte se mu na plat.

§ 992.

Platy, které dostává zaměstnanec po dobu nemoci z veřejného pojištění, lze započísti do peněžitých platů zaměstnanci příslušejících podle § 990 jen takovou částí, která odpovídá poměru skutečného příspěvku zaměstnavatele k celému pojistnému.

§ 993.

Povinnosti, které zaměstnavatel má podle § 990, zaniknou, skončí-li se pracovní poměr uplynutím doby, na kterou byl ujednáán, nebo výpovědí nebo předčasným propuštěním, jestliže se propuštění nestalo pro nemoc nebo pro jiný důležitý důvod, který se týká osoby zaměstnance podle § 990.

Jmenované povinnosti nezanikají, skončí-li se pracovní poměr výpovědí danou zaměstnavatelem v době, v které zaměstnanec pro nemoc nebo pro jiný důležitý důvod, který se týká jeho osoby podle § 990, nemohl konati práce.

Péče.

§ 991.

Ak zamestnancovi prislúcha náhrada na inom základe za čas, ktorý nepracoval, započíta sa mu na plat.

§ 992.

Platy, ktoré dostáva zamestnanec počas choroby z verejného poistenia, možno započítať do peňažných platov prislúchajúcich zamestnancovi (§ 990) len takou časťou, ktorá zodpovedá pomeru príspevku, ktorý zamestnávateľ podľa zákona platí, k celému poistnému.

§ 993.

Zamestnávateľova povinnosť dávať plat zamestnancovi, ktorý nekoná prácu, zanikne, ak sa pracovný pomer skončí uplynutím času, na ktorý bol dojednaný, alebo výpoveďou alebo predčasným prepustením, okrem ak sa prepustenie stalo pre chorobu alebo pre inú dôležitú príčinu, ktorá privodila nemožnosť vykonávať prácu (§ 990). Označená povinnosť nezaniká, ak sa pracovný pomer skončí výpoveďou danou zamestnávateľom v čase, v ktorom zamestnanec pre chorobu alebo pre inú dôležitú príčinu, ktorá privodila nemožnosť vykonávať prácu, nemohol konať prácu; takú výpoveď možno dať, len ak prekážka v práci trvá aspoň štrnásť dní.

Starostlivosť.

§ 994.

Zaměstnavatel je povinen upravit pracovní úkony a pečovat na svůj náklad o místnosti [175] a nářadí, jež opatřil nebo má opatřit, tak, aby byly chráněny život i zdraví zaměstnance, pokud to podle povahy práce je možné.

§ 995.

Je-li zaměstnanec přijat do domácnosti zaměstnavatele, je zaměstnavatel povinen zařídit místnosti k obývání a spaní, stravu, jakož i dobu práce a odpočinku tak, aby to nebylo na újmu zdraví, mravnosti a náboženskému vyznání zaměstnance.

Skončení pracovního poměru:

§ 996.

a) uplynutím doby;
Pracovní poměr sjednaný na určitou dobu zaniká uplynutím této doby.

b) výpovědí;

§ 997.

Sjedná-li se pracovní poměr anebo pokračuje-li se v něm tak, že není jeho trvání určeno, lze jej skončit výpovědí.

§ 998.

Vypovědět lze pracovní poměr kdykoliv pro nejbližší den, když při pracovním poměru, jehož předmětem nejsou vyšší práce, je

§ 994.

Zamestnávateľ je povinný upraviť pracovné úkony a starať sa na svoj náklad o miestnosti a náradie, ktoré zadovážil alebo má zadovážiť, tak, aby sa chránil život i zdravie zamestnanca, pokiaľ je to podľa povahy práce možné.

§ 995.

Ak je zamestnanec prijatý do zamestnávateľovej domácnosti, zamestnávateľ je povinný zariadiť miestnosti na obývanie a spanie, stravu, ako i čas práce a odpočinku tak, aby to nebolo na ujmu zdraviu, mravnosti a náboženskému vyznaniu zamestnanca.

Skončenie pracovného pomeru.

§ 996.

a) Vypršaním času.
Pracovný pomer dojednaný na určitý čas zaniká uplynutím tohto času.

b) Výpoveďou.

§ 997.

Ak sa pracovný pomer dojedná alebo ak sa v ňom pokračuje tak, že jeho trvanie nie je určené, možno ho skončiť výpoveďou.

§ 998.

Pracovný pomer možno vypovedať hocikedy pre najbližší deň, keď pri pracovnom pomere, ktorého predmetom nie sú vyššie práce, plat

plat vyměřen podle hodin nebo dnů, podle kusů nebo jednotlivých výkonů; nejpozději prvního všedního dne týdenního pro konec kalendářního týdne, když pracovní poměr jest hlavním zdrojem zaměstnancova výdělku a trval již tři měsíce, nebo když plat je vyměřen podle týdnů. Je-li umluvena mzda podle kusů nebo podle jednotlivých výkonů, neskončí se pracovní poměr před skončením výkonů započatých v době výpovědi.

§ 999.

Je-li pracovní poměr, jehož předmětem jsou vyšší práce, hlavním zdrojem zaměstnancova výdělku a trval-li již tři měsíce, je dáti výpověď aspoň čtyřnedělní, nechť byl plat vyměřen jakýmkoliv způsobem. To platí vůbec, je-li plat vyměřen podle let.

§ 1000.

Ve všech ostatních případech lze rozvázati pracovní poměr výpovědí aspoň čtrnáctidenní. [176]

§ 1001.

Výpovědní lhůta musí býti pro obě strany stejná. Byly-li ujednaný nestejně lhůty, platí pro obě strany lhůta delší.

c) předčasným zrušením.

je vymeraný podľa hodín alebo dní, podľa kusov alebo jednotlivých výkonov; najneskoršie prvého robotného dňa v týždni pre koniec kalendárneho týždňa, keď pracovný pomer je hlavným zdrojom zamestnancovho zárobku a trval už tri mesiace, alebo keď je plat vymeraný podľa týždňov. Ak je plat dohovorený podľa kusov alebo podľa jednotlivých výkonov, pracovný pomer sa neskončí pred skončením výkonov začatých v dobe výpovede.

§ 999.

Ak je pracovný pomer, ktorého predmetom sú vyššie práce, hlavným zdrojom zamestnancovho zárobku a ak už trval tri mesiace, treba dať aspoň štvortýždňovú výpoveď, bez zreteľa na to, akým spôsobom bol plat vymeraný. To platí vôbec, ak je plat vymeraný podľa rokov.

§ 1000.

Vo všetkých ostatných prípadoch pracovný pomer možno rozviazať výpoveďou aspoň štmásťdňovou.

§ 1001.

Výpovedná lehota musí byť pre obe strany rovnaká. Ak boli dojednané lehoty nie rovnaké, pre obe strany platí dlhšia lehota.

c) Predčasným zrušením.

§ 1002.

Kterýkoli smluvce může z důležitého důvodu kdykoli zrušiti pracovní poměr, a to bez rozdílu, zdali byl sjednán na určitou dobu čili nic. Za důležitý důvod je pokládati každou skutečnost, pro kterou nelze spravedlivě žádati od strany smlouvu zrušující, aby v pracovním poměru dále setrvala.

§ 1003.

Vystoupí-li zaměstnanec předčasně bez důležitého důvodu nebo je-li předčasně propuštěn pro nějaké zavinění, může se zaměstnavatel domáhati náhrady škody pro nesplnění smlouvy. Když některé výkony byly již provedeny, ale nedospěl ještě plat zaměstnanci za ně náležející, má zaměstnanec právo na přiměřenou část platu, jem pokud ony výkony předčasným zrušením pracovního poměru nepozbyly pro zaměstnavatele hodnoty zcela nebo z největší části.

§ 1004.

Propustí-li zaměstnavatel zaměstnance předčasně bez důležitého důvodu nebo zaviní-li, že zaměstnanec předčasně vystoupí,

§ 1002.

Hociktorý smluvník môže pre dôležitú príčinu hocikedy bez výpovede zrušiť pracovný pomer, a to bez rozdielu, či bol dojednaný na určitý čas alebo nie. Za dôležitú príčinu treba pokladať každú skutočnosť, pre ktorú nemožno spravodlivo žiadať od strany zrušujúcej smluvu, aby v pracovnom pomere ďalej ostala. Predčasné zrušenie pracovného pomeru je však možné len v primerane krátkom čase po tom, keď sa strana oprávnená na zrušenie dozvedela o dôležitej príčine.

§ 1003.

Ak zamestnanec vystúpi predčasne bez dôležitej príčiny alebo ak je predčasne prepustený pre nejaké svoje zavinenie, zamestnávateľ sa môže domáhať náhrady škody pre nesplnenie smlouvy. Keď niektoré výkony boli už splnené, ale plat patriaci za ne zamestnancovi ešte sa nestal sročným, zamestnanec má právo na primeranú časť platu, len pokiaľ ony výkony predčasným zrušením pracovného pomeru nestratili pre zamestnávateľa hodnotu celkom alebo z najväčšej časti.

§ 1004.

Ak zamestnávateľ prepustí zamestnanca predčasne bez dôležitej príčiny alebo ak zaviní, že zamestnanec predčasne vystúpi,

má zamestnanec vedľa práva na náhradu inej škody právo na smluvný plat za dobu, po ktorou by bol pracovný pomer trval, kedyby bol skončil uplynutím smluvnej doby alebo rádnou výpoveďou. Musí si však dať započítať vše, čo ušetril tým, že prací nekonal, akož i čo vydělal jiným zamestnaním alebo čo vydělati úmyslně zameškal. Není-li doba shora uvedená delší než tři měsíce, může se zamestnanec domáhati ihned a beze srážky celého platu za tuto dobu.

§ 1005.

Jsou-li obě strany vinny předčasným zrušením pracovního poměru, rozhodne soudce, přihlížející k míře zavinění stran, podle volného uvážení, zda přísluší náhrada a v jaké výši.

§ 1006.

Nároků pro předčasné zrušení pracovního poměru podle §§ 1003 až 1005 jest se domáhati [177] do šesti měsíců ode dne, kdy mohly být vzneseny.

Zvláštní případy.

§ 1007.

Pracovní pomer sjednaný na zkoušku nebo na dobu přechodné potřeby může být rozvázan v prvním měsíci oběma stranami kdykoliv. Pokračuje-li se v pracovním poměru po uplynutí zkušební doby, zakládá se

zamestnanec popri práve na náhradu inej škody má právo na dohovorený plat za čas, cez ktorý by bol pracovný pomer trval, keby sa bol skončil uplynutím smluvného času alebo riadnej výpovede. Musí si však dať započítať všetko, čo usporil tým, že prácu nekonal, ako i čo zarobil iným zamestnaním alebo čo zarobiť úmyselne zameškal. Ak uvedený čas nie je dlhší než šesťmesačný, zamestnanec sa môže domáhať hneď a bez srážky celého platu za tento čas.

§ 1005.

Ak sú obe strany vinné predčasným zrušením pracovného pomeru, rozhodne sudca, všímajúc si mieru zavinenia strán, či patrí náhrada a v akej výške.

§ 1006.

Nárokov pre predčasné zrušenie pracovného pomeru (§§ 1003 a 1005) treba sa domáhať do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa mohly vzniesť, inak nárok zanikne.

Osobitné prípady.

§ 1007.

Pracovní pomer dojednaný na skúšku alebo na čas pre-chodnej potreby môžu rozviazať v prvom mesiaci obe strany hocikedy bez výpovede. Ak sa už raz skúšobný čas dojednal, nesmie sa predĺžiť. Ak sa pokračuje v pracovnom pomere

tím pracovní poměr na dobu neurčitou.

§ 1008.

Pracovní poměr sjednaný na dobu života nějaké osoby nebo na dobu delší než pět let může být rozvázán zaměstnancem, když uplyne pět let, výpovědí šestiměsíční.

Smrt smluvců.

§ 1009.

Smrtí zaměstnance se pracovní poměr skončí.

§ 1010.

Podle povahy a účelu pracovního poměru je posoudit, jak působí smrt zaměstnavatele na pracovní poměr, zejména zdali je překážkou prací podle § 989, nebo zdali práva a povinnosti ze smlouvy přecházejí na dědice, nebo zdali se pracovní poměr skončí.

§ 1011.

Služební byt.

Skončením pracovního poměru vzniká povinnost bez zbytečného odkladu vyklidit služební byt. Skončí-li se však pracovní poměr smrtí zaměstnance nebo předčasným zrušením, je vyklidit služební byt do jednoho měsíce, měl-li zaměstnanec vlastní domácnost, jinak do čtrnácti dní. K ubytování zaměstnancova nástupce však musí být na výzvu

po uplynutíkušobného času, zakládá sa tým pracovní poměr na neurčitý čas.

§ 1008.

Pracovní poměr dojednaný na dobu života nejakej osoby alebo na dobu dlhšiu než päťročnú, zamestnanec môže rozviazať, keď uplynie päť rokov, šesťmesačnou výpoveďou.

Smrt smluvníkov.

§ 1009.

Smrťou zamestnanca sa pracovní poměr skončí.

§ 1010.

Podľa povahy a účelu pracovné poměru treba posúdiť, aký účinok má zamestnávateľova smrť na pracovní poměr, najmä či je překážkou pracam (§ 989), alebo či práva a povinnosti zo smlouvy prechádzajú na dediča, alebo či sa pracovní poměr skončí.

§ 1011.

Služobný byt.

Skončením pracovného poměru vzniká povinnost bez zbytočného odkladu vypratať služobný byt. Ale ak sa pracovní poměr skončí zamestnancovou smrťou alebo předčasným zrušením, služobný byt treba vypratať do jedného mesiaca, ak zamestnanec mal vlastnú domácnost, jinak do štrnástich dní. Avšak aby sa zamestnancov nástupca mohol ubytovať, musí sa

zaměstnavatele ihned vyklizena přiměřená část bytu skládajícího se z několika obytných místností a za náhradu vzniklé škody i celý byt.

§ 1012.

Vyhledání nové práce.
Byl-li zaměstnanec přijat do domácnosti zaměstnavatele nebo brání-li mu pracovní poměr [178] ve vyhledání nové práce, je mu k tomu konci, přeje-li si toho, dáti po výpovědi nebo na sklonku pracovního poměru přiměřený volný čas, při čemž je přihlížeti k místním zvyklostem. Plat proto zmenšovati nelze.

Potvrzení.

§ 1013.

Při skončení pracovního poměru vydá zaměstnavatel zaměstnanci na jeho přání písemné potvrzení o době a druhu jeho práce, a to na své útraty. V potvrzení mohou být jiné zápisy a poznámky jen s výslovným souhlasem zaměstnance.

§ 1014.

Přeje-li si zaměstnanec potvrzení za pracovního poměru, vydá se mu na jeho útraty.

§ 1016.

Zaměstnancova potvrzení a jiné doklady, které jsou

na zaměstnavatelovu výzvu hned vypratať primeraná časť bytu skladajúceho sa z niekoľkých obytných miestností a za náhradu vzniklej škody i celý byt.

§ 1012.

Vyhľadanie novej práce.
Ak zamestnanec bol prijatý do zamestnávateľovej domácnosti alebo ak mu pracovní pomer bráni vo vyhľadani novej práce, treba mu na ten účel, ak si to želá, dať po výpovedi alebo ku koncu pracovného pomeru primeraný voľný čas, pričom si treba všímať miestne zvyklosti. Plat preto zmenšovať nemožno.

Potvrdenie.

§ 1013.

Pri skončení pracovného pomeru zamestnávateľ vydá zamestnancovi na jeho želanie písomné potvrdenie o čase a druhu jeho práce, a to na svoje trovy. V potvrdení môžu byť iné zápisy a poznámky len s výslovným súhlasom zamestnanca.

§ 1014.

Ak si zamestnanec želá potvrdenie za pracovného pomeru, vydá sa mu na jeho trovy.

§ 1015.

Zamestnancove potvrdenia a iné doklady, ktoré sú u zamestnávateľa,

u zaměstnavatele, je vrátiti zaměstnanci, kdykoliv si toho přeje.

§ 1016.

Hranice smluvní volnosti při smlouvách o práci.

Práva zaměstnance podle §§ 988 až 1000, §§ 1002 až 1015 nemohou být smlouvou zkrácena ani zrušena.

Hlava 35. Smlouva o dílo.

§ 1017.

Pojem.

Zaváže-li se někdo za plat provést dílo, vznikne smlouva o dílo.

Práva a povinnosti ze smlouvy o dílo.

treba vrátiť zamestnancovi, kedykoľvek si to želá.

Hranice smluvnej voľnosti pri smluvách o práci.

§ 1015a.

Pre osoby, na ktoré sa vzťahuje hromadná smluva, podmienky určené hromadnou smlouvou sú obsahom jednotlivkej smlouvy a jednotlivá smluva sa nemôže odchyliť od hromadnej smlouvy.

§ 1016.

Zamestnancove práva podľa §§ 988 až 1000, §§ 1002 až 1015 sa nemôžu smlouvou ukrátiť ani zrušiť.

§ 1016a.

Bezodplatné pracovné pomery. Ustanovenia o smluve o práci platia, ak niet osobitných predpisov, primerane aj pre pracovné pomery, pri ktorých pracovník nemá voči zamestnávateľovi právo na plat.

Hlava 37. Smluva o diele.

§ 1017.

Pojem.

Ak sa niekto zaviazze zhotoviť diele za odplatu, vznikne smluva o diele.

Práva a povinnosti zo smlouvy o diele.

§ 1018.

Povinnost dílo provéstí.

Na obsahu smlouvy a na povaze díla záleží, zdali je ten, komu bylo dílo zadáno, povinen [179] provéstí dílo osobně, či jest oprávněn dáti je provéstí za osobní odpovědnosti.

§ 1019.

Správa.

Má-li dílo vady, jež je činí neupotřebitelným nebo jež odporují úmluvě, může žadatel ustoupiti od smlouvy. Nechce-li tak učiniti nebo nejde-li o takové vady, může se domáhati opravy, nevyžaduje-li přílišného nákladu, nebo přiměřené slevy platu. K opravě musí ustanoviti přiměřenou lhůtu příčině prohlášení, že po jejím uplynutí opravy nepřijme. Ostatně platí obecná ustanovení o správě.

Zmar provedení nebo díla.

§ 1020.

Přes to, že dílo nebylo provedeno, náleží tomu, komu dílo bylo zadáno, smluvený plat, když byl ochoten plniti a zabránily mu v tom okolnosti, které jsou na straně žadatele; započte se mu však, co ušetřil tím, že práce nebyla provedena, jakož i co vydělal jinakým zaměstnáním nebo co vydělali úmyslně zameškal. Byl-li, prováděje dílo, pro tyto okolnosti zkrácen ztrátou

§ 1018.

Povinnosť dielo zhotoviť.

Od obsahu smlouvy a od povahy diela závisí, či je ten, komu sa dielo zadalo (zhotoviteľ), povinný zhotoviť dielo osobne, alebo či je oprávnený dať ho zhotoviť pri svojej osobnej zodpovednosti.

§ 1019.

Správa.

Ak dielo má chyby, ktoré ho robia Neupotrebitelným alebo ktoré sú v rozpore s dohovorom, žadateľ môže odstúpiť od smlouvy. Ak nechce tak urobiť alebo ak nejde o také chyby, môže sa domáhať opravy, ak táto nevyžaduje prílišný náklad, alebo primeranej slávy odplaty. Na opravu musí ustanoviť pri-meranú lehotu s prejavom, že po jej vypršaní opravu nepřijme. Inak platia všeobecné ustanovenia o správě.

Zmar zhotovenia alebo diela.

§ 1020.

Hoci sa dielo nezhotovilo, zhotoviteľovi predsa patrí dohovorená odplata, keď bol ochotný plniť a zabránily mu v tom okolnosti, ktoré sú na zadateľovej strane; započíta sa mu však, čo usporil tým, že práca nebola vykonaná, ako i čo zarobil inakším zamestnaním alebo čo zarobiť úmyselne zameškal. Ak bol, zhotovujúc dielo, pre tieto okolnosti ukrátený

času, náleží mu přiměřená náhrada.

§ 1021.

Neposkytl-li žadatel součinnosti potřebné k provedení díla, je ten, komu dílo bylo zadáno, také oprávněn ustanoviti mu k tomu přiměřenou lhůtu příčině prohlášení, že od smlouvy odstupuje, uplyne-li lhůta marně.

§ 1022.

Bylo-li dílo zničeno náhodou dříve, než bylo převzato, nemůže se prováděč domáhati platu; ztráta hmoty stihá stranu, jež ji dodala. Nezdaří-li se však dílo proto, že hmota žadatelem dodaná je zřejmě nepotřebná nebo že žadatel dal příkazy zřejmě nesprávné, odpovídá prováděč za škodu, když žadatele na to neupozornil.

Plat.

§ 1023.

Není-li plat vyměřen smlouvou, zvláštními předpisy nebo místní zvyklostí, je poskytnouti plat přiměřený. [180]

§ 1024.

Zpravidla je plat zapraviti po skončení díla. Koná-li ise však dílo po částech nebo vyžaduje-li nákladů, kterých prováděč na se nevzal, je prováděč oprávněn domáhati se již před skončením díla

stratou času, patří mu primeraná náhrada.

§ 1021.

Ak zadateľ neposkytol na zhotovenie diela potrebnú súčinnosť, zhotoviteľ je tiež oprávnený ustanoviť mu na to primeranú lehotu s prejavom, že od smluvy odstupuje, ak lehota márne uplynie.

§ 1022.

Ak sa dielo zničilo náhodou skôr, než bolo prevzaté, zhotoviteľ sa nemôže domáhať odplaty; strata hmoty postihuje stranu, ktorá ju dodala. Ale ak sa dielo nepodarí preto, že hmota dodaná zadateľom je zrejme nesúca alebo že zadateľ dal zrejme nesprávne príkazy, zhotoviteľ je zodpovedný za škodu, keď zadateľa na to neupozornil.

Odplata.

§ 1023.

Ak odplata nie je určená smlouvou, osobitnými predpismi alebo miestnou zvyklosťou, treba poskytnúť primeranú odplatu.

§ 1024.

Odplatu treba zpravidla dať po skončení diela. Ale ak sa dielo koná po častiach alebo ak vyžaduje náklady, ktoré zhotoviteľ nevzal na seba, zhotoviteľ je oprávnený domáhať sa už pred skončením

přiměřeného dílu platu a náhrady nákladů.

§ 1025.

Bylo-li dílo zadáno podle rozpočtu a byla-li dána výslovná záruka za jeho závaznost, nemůže se prováděč domáhati zvýšení platu, ani když se objeví rozpočtené práce nepředvídaně velkými nebo nákladnými. Byla-li pak dána výslovná záruka za úplnost rozpočtu, nemůže se prováděč domáhati zvýšení platu, když se objeví potřeba dalších prací k dokončení díla.

§ 1026.

Bylo-li dílo zadáno podle rozpočtu, ale jeho závaznost nebyla zaručena, a je-li nevyhnutelno jej značně překročiti, může žadatel ustoupiti od smlouvy, poskytne-li přiměřenou náhradu za vykonanou práci a vzniklé výdaje. Prováděč to však musí bez zbytečného odkladu oznámiti žadateli, jakmile se ukáže, že je nevyhnutelné takto rozpočet překročiti, jinak pozbývá všeho práva na náhradu za větší práci.

§ 1027.

Nehlásí-li se neznámý nebo nesusnadno dosažitelný žadatel o vydání movitého díla po dobu šesti měsíců a je-li hodnota díla nižší než pět set korun československých, může prováděč žádati, aby věc byla prodána

diela primeranej časti odplaty a náhrady nákladov.

§ 1025.

Ak sa dielo zadalo podľa rozpočtu a ak sa dala výslovná záruka za jeho závaznosť, zhotoviteľ sa nemôže domáhať zvýšenia odplaty, ami keď sa rozpočítané práce ukážu nepredvídane veľkými alebo nákladnými. Ak sa dala výslovná záruka za úplnosť rozpočtu, zhotoviteľ sa nemôže domáhať zvýšenia odplaty, keď sa ukáže potreba ďalších prác na dokončenie diela.

§ 1026.

Ak sa dielo zadalo podľa rozpočtu, ale jeho závaznosť nebola zaručená, a ak je nevyhnutelné značne ho prekročiť, žadateľ môže odstúpiť od smlouvy, ak poskytne primeranú náhradu za vykonanú prácu a výdavky, ktoré vznikly. Zhotoviteľ to však musí hneď bez zbytočného odkladu oznámiť žadateľovi, len čo sa ukáže, že je nevyhnutelné rozpočet takto prekročiť, inak stráca všetko právo na náhradu za väčšiu prácu.

§ 1027.

Ak sa neznámý alebo ľahko nedosiahnuteľný žadateľ nehlási o vydanie hnutelného diela do šiestich mesiacov a ak je hodnota veci nižšia než päťsto korún československých, zhotoviteľ môže žiadať, aby sa vec predala na

veřejnou dražbou; šest měsíců se počítá od doby, kdy dílo mělo být odebráno nebo, nebylo-li nic ujednáno nebo dílo nebylo hotovo včas, od provedení díla. Z výměřku náležejí prováděcí plat a náklady.

§ 1028.

Péče.

Ustanovení §§ 994 a 995, vyjmouc ustanovení o úpravě prací a o době práce i odpočinku, platí přiměřeně i při smlouvě o dílo.

§ 1029.

Smrt smluvců.

Smlouva o dílo vyžadující prací, při kterých záleží na zvláštních osobních vlastnostech převaděče, ruší se jeho smrtí a jeho dědicové [181] se mohou domáhati jen ceny upotřebitelné hmoty připravené k dílu a části platu přiměřené hodnotě vykonané práce. Zemřelí žadatel, jsou jeho dědicové smlouvou vázáni.

verejnej dražbe; šesť mesiacov sa počíta od času, keď sa dielo malo odobrať, alebo od zhotovenia diela, ak sa nič nedojednalo alebo dielo nebolo včas hotové. Z výťažku patria zhotoviteľovi odplata a náklady.

§ 1028.

Starostlivosť.

Ustanovenie o starostlivosti pri smluve o práci (§§ 994, 995), vyjmúc ustanovenia o úprave prác a o čase práce i odpočinku, platia primerane i pri smluve o dielo.

§ 1029.

Smrť smluvníkov.

Smluva o diele vyžadujúcom práce, pri ktorých záleží na zvláštnych osobných zhotoviteľových vlastnostiach, ruší sa jeho smrťou. Jeho dedičia sa môžu domáhať len ceny upotrebiteľnej hmoty pripravenej na dielo a časti odplaty primeranej hodnote vykonanej práce. Ak zadateľ zomrie, sú jeho dedičia smlouvou viazaní.

§ 1029 a.

Hranice smluvnej voľnosti pri smluvách o diele. Ak sa hromadná smluva uzavrela so zreteľom na smluvy o diele, o ich vzájomnom pomere platí to isté, čo platí o pomere hromadnej smluvy k jednotlivým smluvám o práci (§ 1015 a).

Hlava 36.**Smlouva zprostředkovatelská.****§ 1030.**

Pojem.

Zaváže-li se někdo za odměnu výslovně smluvenou, že druhému opatří příležitost uzavřít smlouvu nebo že smlouvu zprostředkuje, vznikne smlouva zprostředkovatelská. Výslovného smluvení odměny není potřeba, jestliže zprostředkovatel je oprávněn smlouvu, o jakou jde, zprostředkovat po živnostensku.

Právní následky.

§ 1031.

Povinnost zaplatit zprostředkovatelskou odměnu vznikne jen tehdy, když uzavřená smlouva je výsledkem zprostředkování nebo zprávy. Byla-li tato smlouva učiněna pod odkladací výminkou, je zapraviti odměnu jen tehdy, když se výminka splní.

§ 1032.

Právo na zprostředkovatelskou odměnu a na náhradu výdajů nepřísluší, když zprostředkovatel proti smlouvě byl činný také pro druhou smluvní stranu.

Hlava 38.**Sprostředkovatelská smlouva.****§ 1030.**

Pojem.

Ak sa niekto zaviaže za odmenu, že druhému zadováži príležitosť uzavrieť smluvu alebo že smluvu sprostredkuje, vznikne sprostredkovatelská smluva. Na platnosť dohovoru o odmene je potrebné, aby bol urobený písomne alebo ak ide o sprostredkovateľskú smluvu s osobou, ktorá je oprávnená smluvu, o akú ide, sprostredkovať po živnostensky, aby aspoň prejav, ktorým sa druhý smluvník zaväzuje zaplatiť odmenu, bola daný písomne.

Právne následky.

§ 1031.

Povinnosť zaplatiť sprostredkovateľskú odmenu vznikne len vtedy, keď uzavretá smluva je výsledkom sprostredkovania alebo zprávy. Ak sa táto smluva uzavrela pod odkladacou podmienkou, odmenu treba zaplatiť len vtedy, keď sa podmienka splní.

§ 1032.

Sprostredkovateľ má právo na odmenu a na náhradu výdavkov len proti jednej zo strán, ktorým zadovážil príležitosť uzavrieť smluvu alebo medzi ktorými smluvu sprostredkoval, a to proti tej

§ 1033.

Není-li výše odměny smluvena, platí úřední sazba, je-li pro taková jednání ustanovena, jinak náleží odměna obvyklá v místě za zprostředkování toho druhu.

§ 1034.

Výdaje je zprostředkovateli zvláště nahraditi jen tehdy, bylo-li to smluveno. Smluvené výdaje je nahraditi, i když smlouva, o jejíž zprostředkování šlo, nebyla sjednána.

§ 1035.

Je-li při smlouvách o zprostředkování prací vymíněna odměna příliš vysoká, může se dlužník domáhati, aby byla snížena na přiměřenou [182] výši. Byla-li odměna zaplácena, nelze se domáhati jejího snížení.

z nich, s ktorou smluvu o odmene a náhrade dojednal skôr. Ak sprostredkovateľ bol proti smluve činný aj pre druhú smluvnú stranu, stráca právo na odmenu i na náhradu.

§ 1033.

Ak výška odmeny nie je dohovorená, platí úradná sadzba, ak je pre také úkony ustanovená, inak patrí odmena obvyklá v mieste za sprostredkovanie toho druhu, a ak ju ani takto nemožno určiť, primeraná odmena.

§ 1034.

Výdavky treba sprostredkovateľovi osobitne nahradiť, len pokiaľ to bolo dohovorené. Dohovorené výdavky treba nahradiť, i keď smluva, o sprostredkovanie ktorej išlo, nebola uzavretá, okrem že sa tak stalo pre okolnosti, ktoré sú na sprostredkovateľovej strane.

§ 1035.

Ak sa pri smlouvách o sprostredkovaní prác vymienila príliš vysoká odmena, dlžník sa môže domáhať, aby sa snížila na primeranú výšku. Ak odmena bola zaplácená, nemožno sa domáhať jej sníženia.

Hlava 37.**Smlouva společenská.**

Pojem.

§ 1036.

Jestliže několik osob smlouvou sdruží činnost nebo věci nebo obojí za společným účelem, vznikne společnost.

§ 1037.

K platnosti společenské smlouvy, která byla sjednána jen o přítomném nebo jen o budoucím jmění, je potřebí, aby přítomné jmění společníků bylo sepsáno a soupis od nich podepsán, Byl-li soupis takto zřízen, je po zákonu jměním přítomným jen jmění sepsané.

Právní následky společenské smlouvy:

1. co do základního jmění;

§ 1038.

Jmění, které bylo určeno k společnému účelu, je jměním základním.

§ 1039.

Vloží-li se do společenství peníze, jiné věci zastupitelné, věci zužitelné nebo sice nezužitelné, ale v penězích oceněné, nebo práva, pokládá se základní jmění za společné jmění všech společníků, kteří k němu

Hlava 39.**Spoločenská smluva.**

Pojem.

§ 1036.

Ak niekoľko osôb sdruží smlouvou činnosť alebo veci alebo oboje na spoločný cieľ, vznikne spoločnosť.

§ 1037.

Na platnosť spoločenskej smlouvy, ktorá sa uzavrela len o prítomnom alebo len o budúcom imaní, je potrebné, aby sa prítomné imanie společníkov spísalo a aby oni súpis podpísali. Ak sa súpis takto urobil, podľa zákona prítomným imaním je len spísané imanie.

Právne následky spoločenskej smlouvy.

1. Čo do základného imania.

§ 1038.

Imanie, ktoré bolo určené na spoločný cieľ, je základným imaním.

§ 1039.

Ak sa do spoločenstva vložia peniaze. Iné zastupitelné veci, spotrebitelné alebo síce nespotrebitelné, ale v peniazoch oceněné veci, alebo práva, za základné imanie sa pokládá spoločné imanie všetkých

takto přispěli. Jestliže se ve společenské smlouvě odhadne v penězích jinaký příspěvek, pokládá se i ten, kdo takto přispěl, za podílníka na základním jmění.

§ 1040.

I když byla společenská smlouva sjednána o celém jmění, míní se jím přece toliko jmění přítomné. Zahrnuje-li se však do ní také jmění budoucí, rozumí se jím jen jmění získané výdělečnou činností, nebylo-li smluveno nic jiného.

§ 1041.

Jměním základním se jmění společníky do společnosti vnesené stane způsoby, jakými se vůbec nabývá jednotlivých práv majetkových. [183]

2. co do ostatních práv a povinností společníků navzájem;

§ 1042.

Nejsou-li dále zvláštní ustanovení, platí §§ 211 až 221.

§ 1043.

Nebylo-li jinak umluveno, je každý společník povinen přispěti k základnímu jmění rovným dílem.

spoločníkov, ktorí k nemu takto prispeli. Ak sa v spoločenskej smluve odhadne v peniazoch inakší príspevok, pokladá sa i ten, kto takto prispel, za podielníka na základnom imaní.

§ 1040.

I keď sa spoločenská smluva uzavrela o celom imaní, predsa sa tým rozumie len prítomné imanie. Ale ak sa do nej zahrnuje aj budúce imanie, rozumie sa ním len imanie získané zárobkovou činnosťou, ak sa nič iné nedohovorilo.

§ 1041.

Imanie vnesené do spoločnosti spoločníkmi sa stane základným imaním spôsobmi, akými sa vôbec nadobúdajú jednotlivé majetkové práva.

2. Čo do ostatných práv a povinností spoločníkov navzájom.

§ 1042.

Ak sa inakšie nedohovorilo, každý spoločník je povinný prispieť k základnému imaniu rovným dielom.

§ 1043.

Zpravidla sú všetci spoločníci povinní pričiňovať sa o dosiahnutie spoločného cieľa rovnou mierou. Spoločník nesmie bez svolenia ostatných ustanoviť za seba náместníka ani prijať niekoho do spoločnosti, ani vykonávať činnosť škodlivú pre spoločnosť.

§ 1044.

Zpravidla jsou všichni společníci povinni přičiňovati se o dosažení společného účelu rovnou měrou. Společník nesmí ustanoviti za sebe náměstka ani přijmouti někoho do společnosti.

§ 1045.

Společníci nejsou povinni, aby přispívali něčím nad to, k čemu se zavázali; změní-li se však poměry tak, že účelu společnosti nelze jinak dojíti, může společník, který není k dalšímu příspěvku ochoten, vystoupiti nebo býti vyloučen.

§ 1046.

Škodu, za kterou společník ostatním společníkům odpovídá, nelze vyrovnati prospěchem, který společnosti zjedná jiným úkonem. Způsobí-li však společník tímž jednáním o své újmě vykonaným společnosti jednak škodu, jednak prospěch, jsou navzájem vyrovnány, pokud se kryjí.

§ 1044.

Spoločníci nie sú povinní prispievať niečím nad to, n s čo sa zaviazali; ale ak sa pomery zmenia, tak, že cieľ spoločnosti nemožno inakšie dosiahnuť, spoločník, ktorý nie je ochotný ďalší príspevok plniť, môže vystúpiť alebo byť vylúčený.

§ 1045.

Škodu, za ktorú je spoločník ostatným spoločníkom zodpovedný, nemožno vyrovnat' prospěchom, ktorý spoločnosti zadováži iným úkonom. Ale ak spoločník tým istým úkonom vykonaným na svoju zodpovednosť jednak zapríčiní spoločnosti škodu, jednak zadováži jej prospěch, tieto sa navzájom vyrovnávajú, pokiaľ sa kryjú.

§ 1046.

To, čo zvýši po srážke strát, trov a iných platov, ktoré vyžaduje riadne hospodárenie, rozdelí sa ako zisk podľa toho, ako kto prispel k základnému imaniu. Práce vykonané všetkými spoločníkmi sa nepočítajú. Ale ak niektorí spoločníci prispievajú len prácou alebo ak prispievajú prácou len niektorí, patrí im za vykonané práce, ak sa inakšie nedohovorilo, primeraný podiel zo zisku so zreteľom najmä na dôležitosť úkonu, na dosiahnutý prospěch a na venovanú námahu.

§ 1047.

Zisk se rozdělí podle toho, jak kdo přispěl k základnímu jmění. Práce vykonané všemi společníky se nečítají. Jestliže však někteří společníci přispívají jen prací nebo jestliže přispívají prací jen někteří, přísluší jim za vykonané práce, nebyto-li jinak umluveno, přiměřený podíl ze zisku, se zřetelem zejména k důležitosti úkonu, k dosaženému prospěchu a k věnované námaze.

§ 1048.

Ztráta, kterou bylo postiženo základní jmění, rozvrhne se tak, jak se rozděluje zisk. Kdo nedal vkladu, škoduje pouze svou prací.

3. co do poměru k osobám třetím.

§ 1049.

Z jednání, která pro společnost provede ten, kdo je povolán za ni jednat, vznikají práva a [184] povinnosti společníkům podle poměru jejich podílů v základním jmění. Nezná-li věřitel tento poměr ani jej znáti nemusí, jsou proň podíly po zákonu stejné. Společník, který plní více, než naň připadá podle jeho podílu, má právo postihu proti oněm, které osvobodí.

§ 1047.

Strata, ktorá postihla základné imanie, rozvrhne sa tak, ako sa rozdeľuje zisk. Kto nedal vklad, škoduje len svoju prácu.

§ 1048.

Ak nie je vyššie inakšie ustanovené, platia predpisy o právach a povinnostiach spoluvlastníkov (§§ 211 až 221). Spoločník však nesmie za trvania spoločnosti nakladať so svojím podielom na spoločnom imaní alebo na jednotlivých kusoch tohto imania a nie je oprávnený domáhať sa ich rozdelenia.

3. Čo do pomeru k tretím osobám.

§ 1049.

Z úkonov, ktoré pre spoločnosť urobí ten, kto je povolaný za ňu konať, vznikajú práva a povinnosti společníkom podľa pomeru ich podielov v základnom imaní. Ak veriteľ tento pomer ani nepozná ani poznať nemusí, podiely sú pre neho podľa zákona rovnaké. Spoločník, ktorý plní viac, než na neho pripadá podľa jeho podielu, má právo postihu proti tým, ktorých oslobodí.

§ 1050.

Společné jmění slouží především k uspokojení věřitelů společnosti.

§ 1051.

Jiní věřitelé společníkovi mohou ze společného jmění požadovati jen to, co společníku samému přísluší na úrocích a na zisku a čeho se mu dostane tím, když se společnost zruší nebo když z ní vystoupí nebo z ní bude vyloučen. Jestliže takový společníkovi věřitelé po neúspěšné exekuci na ostatní jmění společníkovo vydobyli exekuci na to, co případně společníku po zrušení společnosti, mohou k svému uspokojení způsobiti zrušení společnosti výpovědí, ať již společnost byla ujednána na dobu určitou či neurčitou. Výpověď lze však dáti jen pro konec provozovacího období, a to nejméně na dobu jednoho měsíce.

Zánik společnosti nebo členství.

§ 1052.

Společnost zaniká uplynutím času, na který byla zřízena, zkárou základního jmění, splněním jejího účelu nebo nemožností jeho splnění.

§ 1053.

Práva a povinnosti ze společenské smlouvy nepřecházejí na dědice společníkovy, ledaže se dohodli

§ 1050.

Spoločné imanie slúži predovšetkým na uspokojenie veriteľov spoločnosti.

§ 1051.

Iní spoločníkovi veritelia môžu zo spoločného imania požadovať len to, čo samému spoločníkovi príslúcha na úrokoch a na zisku a čo sa mu dostane tým, keď sa spoločnosť zruší alebo keď z nej vystúpi alebo ho z nej vylúčia. Ak si takí spoločníkovi veritelia po neúspešnej exekúcii na ostatné spoločníkovo imanie vymohli exekúciu na to, čo prípadne spoločníkovi po zrušení spoločnosti, môžu, aby dosiahli uspokojenie, vyvolať zrušenie spoločnosti výpoveďou, či už spoločnosť bola dojednaná na určitú či na neurčitú dobu. Výpoveď možno však dať len na koniec prevádzkového obdobia, a to najmenej na dobu jedného mesiaca.

Zánik spoločnosti alebo členstvo.

§ 1052.

Spoločnosť zaniká uplynutím času, na ktorý bola zriadená, úplnou stratou základného imania, splnením cieľa alebo nemožnosťou jeho splnenia.

§ 1053.

Práva a povinnosti zo spoločenskej smlouvy neprechádzajú na spoločníkových dedičov, okrem že

s ostatními společníky, že budou ve společnosti pokračovati. Nevstoupili dědicové takto do společnosti, mohou se domáhati, aby jim byl vydán počet až do smrti zůstavitele a aby jim bylo vyplaceno vše, co zůstaviteli náleží. Ale naopak jsou také oni povinni, aby vydali počet a zapravili vše, co zůstavitel má společnosti vyplatiti.

§ 1054.

Skládá-li se společnost jen ze dvou osob, zaniká úmrtím jedné z nich. Skládá-li se z několika osob, má se za to, že ostatní společníci chtějí zůstatí nadále ve společnosti.

§ 1055.

Bylo-li vyjednáno, že společenská smlouva platí i pro dědice, vstupují dědicové do společnosti [185] na místo zůstavitelovo. Takovým vyjednáváním nelze vázati dědice dědiců.

§ 1056.

Není-li společníkův dědic nastupující do společnosti s to, aby konal práce, jež převzal zůstavitel pro společnost, smí se mu sraziti přiměřená část podílu.

§ 1057.

Neplní-li společník podstatných smluvních povinností nebo pozbude-li důvodně důvěry, může býti vyloučen ze společnosti i před uplynutím smluvní doby. O vyloučení rozhoduje většina;

sa dohodli s ostatnými společníkmi, že budú v spoločnosti pokračovať. Ak dedičia nevstúpia takto do spoločnosti, môžu sa domáhať, aby sa im vyúčtovalo až do poručiteľovej smrti a aby sa im vyplatilo všetko, čo patrí poručiteľovi. Ale aj oni sú povinní vyúčtovať a zaplatiť všetko, čo má poručiteľ vyplatíť spoločnosti.

§ 1054.

Ak sú len dvaja společníci, spoločnosť zaniká smrťou jedného. Ak je společníkov viac, predpokladá sa, že ostatní společníci chcú ostať naďalej v spoločnosti.

§ 1055.

Ak sa dojednálo, že spoločenská smluva platí i pre dedičov, títo vstupujú do spoločnosti na poručiteľovo miesto. Takým dojednaním nemožno viazať osoby povolané dediť po dedičoch.

§ 1056.

Ak společníkov dedič nastupujúci do spoločnosti nie je schopný konať práce, ktoré poručiteľ prevzal pre spoločnosť, smie sa mu sraziti primeraná časť podielu.

§ 1057.

Ak společník neplní podstatné smluvné povinnosti, ak odôvodnene stratí dôveru, alebo ak je na jeho imanie vyhlásený konkurz, môže byť vylúčený zo spoločnosti i pred uplynutím smluvnej doby.

společník, který nepronikl s návrhem na vyloučení, může ze společnosti vystoupiti.

§ 1058.

Ustanovení předcházejícího paragrafu platí, byl-li společník zbaven svéprávnosti, avšak jen tehdy, jestliže tento jeho stav je na újmu společnosti.

§ 1059.

Zemřel-li nebo vystoupil-li nebo byli vyloučeni společníci, na němž hlavně spočívala starost o společný účel, smí každý společník vypovědět smlouvu před uplynutím smluvní doby, nikoli však nečas nebo na újmu druhých.

§ 1060.

Jestliže trvání společnosti nebylo ani ujednáno ani je nelze ustanoviti z její povahy, smí každý společník smlouvu libovolně vypovědět, nikoli však nečas nebo na újmu druhých.

§ 1061.

Rozdělení společného jmění. Má-li se po zániku společnosti rozdělití společné jmění, stane se to podle předpisů o rozdělení společné věci.

O vyloučení rozhoduje většina; společník, ktorý nezvítazil s návrhom na vylúčenie, môže do mesiaca vystúpiť zo spoločnosti.

§ 1058.

To isté platí, ak spoločník bol pozbavený svojprávnosti, a tento jeho stav je na ujmu spoločnosti.

§ 1059.

Ak zomrel alebo ak vystúpil alebo ak bol vylúčený spoločník, ktorý sa hlavne mal starať o spoločný cieľ, smie každý spoločník vypovedať smluvu pred uplynutím smluvnej doby, nie však nečas alebo na ujmu druhých.

§ 1060.

Ak trvanie spoločnosti nebolo ani dojednané ani ho ne-možno určiť z jej povahy, smie každý spoločník smluvu ľubovoľne vypovedať, ale nie nečas alebo na ujmu druhých.

§ 1061.

Rozdelenie spoločného imania. Ak sa spoločné imanie má po zániku spoločnosti rozdeliť, stane sa to podľa predpisov o rozdelení spoločnej veci.

Hlava 38.**Jmění manželů a smlouvy
svatební**

Jmění manželů a jeho správa.

§ 1062.

Sňatkem nenastává společenství jmění mezi manžely. Jestliže manželé neučinili o jmění [186] zvláštní úmluvy, podrží každý své dosavadní jmění.

§ 1063.

Stran toho, čeho za trvání manželského společenství bylo dobyto, má se za to, že toho nabyli oba manželé společně stejným dílem. Bude-li tvrzeno, že ono jmění náleží manželům poměrem jiným, posoudí soudce míru tohoto poměru podle volného uvážení, hledě k předneseným okolnostem a k zájmům manželů a dětí.

§ 1064.

Pokud jde o jinaké nabytí, nemá manžel práva na to, čeho druhý za manželství nabude.

Hlava 40.**Imanie manželov a manželské
smlouvy.**

Imanie manželov a jeho správa.

§ 1062.

Manželstvom nenastáva spoločnosť imania medzi manželmi. Ak manželia neurobili o imaní osobitnú smluvu, podrží každý svoje doterajšie imanie.

§ 1063.

Každý manžel, ak niet osobitnej smhivy, má správu imania, ktoré mal pred uzavretím manželstva alebo ktoré nadobudol po jeho uzavretí. Ale ak jeden manžel spravuje za trvania manželského spoluzitia bez osobitného dohovoru imanie druhého manžela, má pritom postavenie ako zmocnený zástupca, lenže zodpovedný je len za kmeňové imanie a nie je povinný zúčtovať úžitky. Táto zastupovacia moc zaniká odporom druhého manžela, ale nie proti osobám, ktoré odôvodnene predpokládaly, že zastupovacia moc je, a o odpore ani nevedely, ani vedieť nemusely.

§ 1064.

Po zrušení manželstva alebo manželského spoločnosti každý manžel má právo na polovicu toho, o čo imanie druhého manžela prevyšuje jeho osobné imanie (podiel na spolunadobudnutom imaní). Toto právo nemožno pred

§ 1065.

Dokud manželka neodporovala, platí, že svěřila správu svého jmění manželovi jako zástupci.

§ 1066.

Na manžela, spravujícího takto jmění manželčino, je hleděti sice všeobecně jako na zmocněného zástupce, odpovídá však pouze za kmenové jmění. Není povinen zúčtovat užítky, ledaže by to bylo výslovně ustanoveno, a účty budtež považovány za vyrovnané až do toho dne, kdy zanikne moc spravovati jmění manželčino.

zrušením manželstva alebo manželského spoločenstva ani scudziť, ani zafažiť.

§ 1065.

Manželovým osobným imaním je popri imaní, ktoré mal pred uzavretím manželstva, imanie, ktoré nadobudol za trvania manželského spolužitia ako dedič, odkazovník, neopomenuteľný dedič alebo inak bezodplatne, ako i imanie, ktoré nadobudol mimo doby trvania manželského spolužitia, a veci, ktoré sú určené na jeho osobnú potrebu. V pochybnostiach sa predpokladá, že manželovo imanie nie je jeho osobným imaním.

§ 1066.

Pre usporiadanie práva na polovicu spolunadobudnutého majetku platia primerane zásady o rozdelení pozostalosti, s tým rozdielom, že súd vykoná rozdelenie, i keď o to žiada len jeden z účastníkov. Pokiaľ je to potrebné na výpočet spolunadobudnutého imania, súd odhadne majetok, ktorý je tu v čase zrušenia manželstva alebo manželského spoločenstva, podľa hodnoty v tomto čase. Od toho sa odpočíta osobný majetok manželov. Pokiaľ ide o kusy osobného majetku, ktorých už niet, rozhoduje, ak si dôvodv hodné zvláštneho zreteľa ne-žiadajú iné hodnotenie, hodnota v čase uzavretia manželstva alebo v čase neskoršieho nadobudnutia,

Pojem smluv svatebních.

§ 1067.

Smlouvami svatebními se jmenují všechny smlouvy o majetkových právech a povinnostech, ujednané se zřetelem k manželství, a jejich obsahem je především věno, obvěnění, společenství statků, správa jmění a výživa.

§ 1068.

K platnosti smluv svatebních je potřebí formy notářského spisu.

Věno.

§ 1069.

Věnem se rozumí jmění, jež manželka nebo nevěsta nebo

a ak jednotlivé kusy byly scudzené, hodnota, ktorá sa za ne dosiahla. Od hodnoty osobného majetku každého manžela sa odpočítajú dlhy, ktoré mal manžel v čase uzavretia manželstva, jeho záväzky z bezodplatných právnych úkonov, ktoré vznikly v dobe manželského spolužitia, s výnimkou prínosu a výbavy pre spoločných potomkov a obvyklých príležitostných darov, jeho záväzky z nedovolených činov a vôbec dlhy, ktoré patria k jeho osobnému imaniu, ako i to, čo vynaložil na úhradu všetkých týchto dlhov. Neodpočítavajú sa dlhy, ktoré sa urobily na úžitok druhého manžela alebo manželského spoločenstva.

Pojem manželských smlúv.

§ 1067.

Manželskými smluvami sú všetky smlouvy o majetkových právach a povinnostiach, uzavreté so zreteľom na manželstvo. Ich obsahom je predovšetkým věno, obvenenie, majetkové spoločenstvo, správa imania a výživa.

§ 1068.

Na platnosť manželských smluv je potrebný notársky spis.

Věno.

§ 1069.

Věnom sa rozumie imanie, ktoré manželka alebo nevesta alebo v jej

v jejím zájmu jiná osoba dává nebo slibuje manželu nebo ženichovi, aby mu tím ulehčila náklad na manželské společenství. [187]

Zřízení věna.

§ 1070.

Má-li manželka nebo nevěsta vlastní jmění, záleží na ní a na jejím manželu nebo ženichovi, jak se dohodnou spolu o věnu a ostatních otázkách majetkových.

§ 1071.

Nemá-li manželka nebo nevěsta vlastního jmění, jež by stačilo na přiměřené věno, to jest věno odpovídající poměrům jejího manželství, a neposkytl-li věno někdo jiný, jsou rodiče nebo staří rodiče povinni dáti dceři nebo vnučce se zřetelem k manželství prostředky postačující ke zřízení takového věna nebo k věnu poměrně přispěti (přínos), pokud jejich poměry to dovolují, a to v tom pořadí, v němž jsou povinni děti živiti a zaopatřiti.

Nemanželská dcera nebo vnučka má právo na přínos v témž rozsahu od své matky a matčiných rodičů.

§ 1072.

Tvrdí-li rodiče (staří rodiče), že nejsou s to, aby dali dceři (vnučce) přiměřený přínos, vyšetří soud, nepátraje přísně po stavu majetku, na její žádost poměry a určí podle toho přiměřený přínos.

záujme iná osoba dáva alebo sľubuje manželovi alebo ženichovi, aby mu tým uľahčila náklad na manželské spoločenstvo.

Zriadenie vena.

§ 1070.

Ak manželka alebo nevesta má vlastné imanie, závisí od nej a od jej manžela alebo ženicha, ako sa dohodnú o vene a ostatných majetkových otázkach.

§ 1071.

Nemajú-li manželé (snoubenci) vlastního jmění, které by stačilo na výbavu přiměřenou poměrům jejich manželství, jsou rodiče nebo staří rodiče povinni dáti dceři (vnučce) a synovi (vnukovi) se zřetelem k manželství prostředky postačující k lakové výbavě anebo k lomu poměrně přispěti, pokud jejich poměry to dovolují a sice v tom pořadí, v jakém jsou povinni děti živiti a zaopatřiti. Nemanželská dcera (vnučka) a nemanželský syn (vnuk) má právo na požadování těchto prostředků v témž rozsahu od své matky a matčiných rodičů.

§ 1072.

Ak rodičia (starí rodičia) tvrdia, že nie sú schopní dať dcére (vnučke) primeraný prínos, súd na jej žiadosť vyšetrí, nepátrajúc prísně po stave majetku, pomery, a určí podľa toho primeraný prínos.

§ 1073.

Provdá-li se dcera bez vědomí rodičů nebo proti jejich vůli a uzná-li soud důvod nesouhlasu za podstatný, nejsou rodiče (starí rodiče) povinni, aby přínos dávali, třebas později sňatek schválí.

§ 1074.

Obdržela-li dcera (vnučka) svůj přínos a přišla-li třebas beze své viny o něj, nemá práva na nový, i když se vdává po druhé.

§ 1075.

Je-li pochybno, zda věno je ze jmění rodičů nebo nevěsty, má se za to, že je ze jmění nevěstina. Jde-li o nezletilou dceru (vnučku) a byl-li majetek poskytnut bez schválení soudu, má se za to, že jej rodiče dali ze svého jmění.

§ 1076.

Nevymínil-li si manžel věna, nemá na ně práva. Ujednané věno, nebyla-li ustanovena lhůta jiná, může vymáhati hned po uzavření manželství. [188]

Předmět věna a práva manželova a manželčina k němu.

§ 1077.

Vše, čeho lze užívatí nebo co lze zciziti, hodí se za věno. Dokud trvá manželské společenství, náleží manželovi požívání věna a jeho přírůstek. Jsou-li věnem hotovosti nebo jiné věci zužitelné, nabývá

§ 1073.

Ak sa dcéra vydá bez vedomia rodičov alebo proti ich vôli a ak súd uzná dôvod nesúhlasu za podstatný, rodičia (starí rodičia) nie sú povinní dávať prínos, hoci neskoršie sobáš schvália.

§ 1074.

Ak dcéra (vnučka) dostala svoj prínos a ak prišla oň hoci bez svojej viny, nemá právo na nový, i keď sa po druhý raz vydáva.

§ 1075.

Ak je pochybné, či veno je z imania rodičov alebo nevesty, predpokladá sa, že je z imania nevesty. Ak ide o maloletú dceru (vnučku) a ak majetok bol poskytnutý bez schválenia súdu, predpokladá sa, že ho rodičia dali zo svojho imania.

§ 1076.

Ak si manžel nevymienil veno, nemá naň právo. Dohovorené veno, ak sa neustanovila iná lehota, môže vymáhať hned po uzavretí manželstva.

Předmět vena a manželove a manželkyne práva naň.

§ 1077.

Všetko, čo možno používať alebo čo možno scudziti, je súce na veno. Dokiaľ manželské spoločenstvo trvá, manželovi patri požívanie vena a jeho prírastku. Ak sú venom hotové peniaze alebo spotrebitelné

manžel vlastnického práva; jsou-li věnem pohledávky, stává se manžel věřitelem.

§ 1078.

Byly-li věnem dány nemovitosti nebo jiné věci nezužitelné, náležejí manželce a manžel je poživatelem, ačli, přejav věno za určitou cenu, se nezavázal, že vrátí pouze tuto peněžitou částku.

§ 1079.

Smrtí manžela dostane se věna manželce; zemře-li manželka dříve, přísluší právo na vydání věna jejím dědicům. Nemá-li se věna dostat manželce nebo jejím dědicům, třeba to výslovně ustanoviti. Dá-li někdo věno, nejsa k tomu povinen, může si vymíniti, aby mu bylo po smrti manžela vráceno.

Obvňení.

§ 1080.

Obvňení je to, čím manžel (ženich) nebo někdo jiný rozmnožuje manželčino věno. Dokud trvá manželství, nepožívá manželka tohoto majetku, ale, přečká-li manžela, stane se obvňení jejím majetkem.

§ 1081.

Ani manžel (ženich) ani jeho rodiče nejsou povinni poskytnouti obvňení. Avšak obdobně jako jsou rodiče (staří rodiče) zavázáni dáti

veci, manžel nadobúda vlastnícke právo; ak sú venom pohľadávky, manžel sa stáva veriteľom.

§ 1078.

Ak sa daly ako veno nehnuteľnosti alebo nespotrebitelne veci patria manželke a manžel je poživateľom. Ale ak prevezme veno za určitú cenu a zaviazhe sa, že vráti len túto peňažnú sumu, nadobúda vlastnícke právo.

§ 1079.

Smrťou manžela veno sa dostane manželke; ak manželka zomrie skôr, právo na vydanie vena patrí jej dedičom. Ak veno nemá dostať manželka aiebo jej dedičia, treba to výslovne ustanoviť. Ak niekto dá veno, hoci nie je povinný, môže si vyhradiť, aby mu ho vrátili.

Obvnenie.

§ 1080.

Obvnenie je to, čím manžel (ženich) alebo niekto iný rozmnožuje manželkino veno. Dokiaľ manželstvo trvá, manželka nepožíva tento majetok, ale ak prežije manžela, obvnenie sa stane jej majetkom.

§ 1081.

Ani manžel (ženich) ani jeho rodičia nie sú povinní poskytnúť obvnenie. Ale podľa obdoby predpisov o primeranom prínose

dceři (vnučce) přínos, jsou povinni rodiče (staří rodiče) dáti synovi (vnukovi), který vstupuje do manželství, přiměřenou výpravu.

§ 1082.

Kterak je zajistiti věno a obvěnění. Kdo věno zřizuje, může se domáhati na příjemci, aby je přiměřeně zajistil, a to při odevzdání věna nebo nastává-li nebezpečství. Manželka se může domáhati, aby věno nebo obvěnění bylo zajištěno, i když není nebezpečství, [189] a to bez rozdílu, zdali věno bylo zřízeno z jejích prostředků a zdali se jí má věna dostat. Řádný zástupce manželky (nevěsty) nemůže bez schválení soudu prominouti zajištění věna a smluveného obvěnění.

§ 1083.

Společenství statků. Manželům (snoubencům) je zůstaveno, aby se mezi sebou dohodli o společenství jakéhokoliv druhu, na př. o všeobecném společenství statků, společenství jmění movitého, společenství jmění nabytého nebo o společenství nemovitosti smlouvou odstupní, t. j. smlouvou, podle které jeden z manželů (snoubenců) za majetek, který byl poskytnut s jeho strany, dostane podíl v nemovitosti, zejména v rolnické usedlosti.

§ 1084.

Správa jmění. Zvláštní smlouvou může manželka svěřiti manželu také správu svého

(§§ 1071 (až 1074) rodičia (stari rodičia) majú povinnosť poskytnúť synovi (vnukovi) primeranú výpravu.

§ 1082.

Zaistenie vena a obvenenia. Kto zriaďuje vena, môže sa domáhať na prijímateľovi, aby ho primerane zaistil, a to pri odovzdaní vena alebo ak nastáva nebezpečenstvo. Manželka sa môže domáhať, aby vena alebo obvenenie bolo zaistené, i keď niet nebezpečenstva, a to bez rozdielu, či vena bolo zriadené z jej prostriedkov a či sa jej má dostať vena. Riadny zástupca manželky (nevesty) nemôže bez schválenia súdu odpustiť zaistenie vena a dohovoreného obvenenia.

§ 1083.

Správa imania. Ak sa manželovi osobitnou smlouvou sverí správa imania druhého manžela, má rovnaké práva, ako pri nedohovorenej správe (§ 1063), ak nie je stanovené inak. Taká správa sa mu však môže odúať len podľa obsahu smluvy alebo súdom na žiadosť druhého manžela, ak sú na to dôležité dôvody.

§ 1084.

Majetkové spoločenstvo. Je vecou manželov (snúbencov), aby sa medzi sebou dohodli

jmění, a není-li jinak ustanoveno, má manžel tatáž práva, jaká mu přísluší podle §§ 1065 a 1066. Avšak v případech naléhavých nebo hrozí-li škoda, může mu tato správa býti soudem na žádost manželčinu odňata.

Jaký vliv má na majetkové poměry manželů:

§ 1085.

a) prohlášení manželství za neplatné;

Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, nejsou svatební smlouvy od počátku skutkem a jmění, pokud tu jest, vrací se ve stav původní.

§ 1086.

b) dobrovolný rozvod;

Při dobrovolném rozvodu záleží na dohodě manželů, mají-li býti smlouvy svatební zrušeny nebo jak se mají změnit.

§ 1087.

c) nedobrovolný rozvod;

Není-li ve smlouvách svatebních ustanoveno o vypořádání majetkových poměrů právních [190] jimi založených jinak, může,

o spoločenstve akéhokoľvek druhu, napríklad o všeobecnom majetkovom spoločenstve, o spoločenstve hnutelného majetku alebo o spoločenstve nehnuteľnosti odstúpnou smluvou, t. j. smluvou, podľa ktorej jeden z manželov (snúbencov) za majetok, ktorý bol poskytnutý s jeho strany, dostane podiel v nehnuteľnosti, najmä v roľníckej usadlosti. Spoločenstvo nadobudnutého imania môžu smluvou aj vylúčiť alebo inakšie upraviť.

Zmena majetkových pomerov manželov.

§ 1085.

a) Vyhlásením manželstva za neplatné.

Ak manželstvo bolo vyhlásené za neplatné, manželské smlouvy od počiatku nie sú platné a imanie, pokiaľ je tu, vracia sa do pôvodného stavu.

§ 1086.

b) Dobrovolným rozvodom.

Pri dobrovolnom rozvode závisí od dohody manželov, či sa majú manželské smlouvy zrušiť alebo ako sa majú zmeniť.

§ 1087.

c) Nedobrovolným rozvodom.

Ak v manželských smluvách niet inakšieho ustanovenia o usporiadaní majetkových právnych pomerov nimi založených,

byl-li rozvod vysloven rozsudkem a není-li rozvodem vinna žádná strana nebo jsou-li jím vinny strany obě, každý z manželů žalovati, aby ony majetkové poměry byly prohlášeny za skončené. Je-li jen jedna strana bez viny, může pouze ona takto žalovati. Skončením nároky na vrácení ihned dospívají, nároky na plnění a plné moci zanikají, společenství je vypořádati podle obecných pravidel.

§ 1088.

d) rozluka manželství.

Není-li ve smlouvách svatebních ustanoveno o vypořádání majetkových poměrů právních jimi založených jinak, skončí se ony poměry (§ 1087), vysloví-li soud rozluku; je-li jen jeden z manželů bez viny, má ode dne, kdy rozluka byla povolena, právo na vše to, co by mu náleželo podle svatebních smluv, kdyby přežil druhého manžela.

Hlava 39.

Smlouvy o důchod a výměnek.

1. Důchod.

§ 1089.

K platnosti smlouvy o důchod na doživotí nějaké osoby, na jinou dobu neurčitou nebo na dobu delší než pět let je potřebí formy písemné.

každý z manželov môže žalovať, aby ony majetkové pomery boli vyhlásené za skončené, ak rozvod bol vyslovený rozsudkom a ak ani jedna strana nie je vinná rozvodom alebo ak sú ním vinné obe strany. Ak je len jedna strana bez viny, len ona môže takto žalovať. Skončením sa nároky na vrátenie hneď stávajú sročními, nároky na plnenie a plnomocenstvá zanikajú, spoločenstvo treba usporiadať podľa všeobecných pravidiel.

§ 1088.

d) Rozlukou.

Ak v manželských smluvách niet inakšieho ustanovenia o usporiadaní majetkových právnych pomerov nimi založených, ony pomery sa skončia (§ 1087), ak súd vysloví rozluku; ak je len jeden z manželov bez vlny, odo dňa, keď rozluka bola povolená, má právo na všetko, čo by mu patrilo podľa manželských smlúv, keby přežil druhého manžela.

Hlava 41.

Smlouvy o rente a výměnku.

1. Renta.

§ 1089.

Na platnosť smlouvy o rente do smrti nejakej osoby, na inú neurčitú dobu alebo na dobu dlhšiu než päťročnú je potrebné, aby sa uzavrela písomne.

§ 1090.

K platnosti smlouvy o důchod uzavřené mezi manžely a smlouvy o darování důchodu je potřebí formy notářského spisu.

§ 1091.

Důchod může být slíben na doživotí věřitele nebo dlužníka důchodu nebo osoby třetí. V pochybnostech se má za to, že důchod byl slíben na doživotí věřitele důchodu.

§ 1092.

Je-li důchod slíben na doživotí dlužníka důchodu nebo osoby třetí, má se za to, že přechází na dědice věřitele důchodu.

§ 1093.

Důchod je splatný, není-li nic jiného ujednáno, čtvrtletně napřed. Zemřeli osoba, do [191] jejíhož doživotí byl důchod sjednán, je dlužník důchodu, je-li důchod splatný napřed, povinen zaplatiti všechny platy za života oné osoby již dospělé, a je-li důchod splatný pozadu, platy připadající na dobu, po kterou ona osoba byla na živu.

§ 1094.

Věřitel důchodu, není-li nic jiného ujednáno, může pohledávku na jednotlivé dávky postoupiti.

§ 1095.

Pro neplnění povinností ze záplatné smlouvy o důchod nelze odstoupiti

§ 1090.

Na platnosť smluvy o rente uzavretej medzi manželmi a smluvy o darovaní renty potrebný je notársky spis.

§ 1091.

Rentu možno sľúbiť do smrti veriteľa alebo dlžníka renty alebo tretej osoby. V pochybnostiach sa predpokladá, že renta bola sľúbená do smrti veriteľa renty.

§ 1092.

Ak je renta sľúbená do smrti dlžníka renty alebo tretej osoby, predpokladá sa, že prechádza na dedičov veriteľa renty.

§ 1093.

Renta je sročná, ak nie je nič inšie dohovorené, štvrtročne napred. Ak zomrie osoba, do smrti ktorej bola renta dohovorená, pri rente napred sročnej treba zaplatiť všetky sumy, ktoré sa za jej života staly sročnými; z renty pozadu sročnej treba zaplatiť sumy pripadajúce na dobu, keď ešte žila.

§ 1094.

Veriteľ renty, ak nie je nič iné dohovorené, môže pohľadávku na jednotlivé dávky postúpiť.

§ 1095.

Pre neplnenie povinností z odplatnej smluvy o rente

od smlouvy podle §§ 760 až 764 a domáhati se pak vrácení poskytnutého platu.

2. Výměnek.

§ 1096.

Vymění-li vlastník nemovitosti, odstupuje ji někomu, pro sebe nebo pro třetí osobu požitky, úkony nebo práva, sloužící k zaopatření, na doživotí nebo na jinou dobu neurčitou (výměnek), platí o tomto výměnku podle obsahu právního jednání, kterým byl zřízen, ustanovení o právech, z kterých se výměnek skládá, zejména ustanovení o důchodu a o služebnosti bytu. Vlastník může si také zřídit budoucí výměnek zápisem takových práv do veřejných knih již před odstoupením nemovitosti.

§ 1097.

Není-li nic jiného vyjednáno, má osoba, které se nemovitost odstupuje, povinnost učiniti vše, čeho je s její strany potřebí, aby výměnek mohl býti zapsán do veřejných knih zároveň se zápisem práva vlastnického.

§ 1098.

Výměnek nelze na jiného převést a nepřechází na dědice výměnkářovy; převést lze jen právo na dávky dospělé, nikoli však tehdy, když se jich míra určuje osobními potřebami výměnkářovými.

nemožno odstúpiť od smluvy (§§ 760 až 764) a domáhať sa potom vrátenia poskytnutej sumy.

2. Výmenok.

§ 1096.

Ak si vlastník nehnuteľnosti, odstupujúc ju niekomu, vymieni pre seba alebo pre tretiu osobu požitky, úkony alebo práva, slúžiace na zaopatrenie, do smrti alébo na inú neurčitú dobu (výmenok), o tomto výmenku podľa obsahu právneho úkonu, ktorým bol zriadený, platia ustanovenia o právoch, z ktorých sa výmenok skladá, najmä ustanovenia o rente a o služobnosti bytu. Vlastník si môže zriadiť aj budúci výmenok zápisom takých práv do verejných kníh už pred odstúpením nehnuteľnosti.

§ 1097.

Ak nie je nič iné dohovorené, osoba, ktorej sa nehnuteľnosť odstupuje, má povinnosť urobiť všetko, čo je s jej strany potrebné, aby sa výmenok mohol zapísať do verejných kníh zároveň so zápisom vlastnickeho práva.

§ 1098.

Výmenok nemožno na iného previesť a neprechádza na výmenkárových dedičov. Previesť možno len právo na sročné dávky, ak sa ich miera neurčuje osobnými výmenkárovými potrebami.

§ 1099.

Není-li jinak ustanovené nebo vyjednáno, platí pro obsah práv výměnkářových místní zvyklost.

§ 1100.

I když při zřízení výměnku to nebylo vyjednáno, je dlužník povinen přispěti výměnkáři [192] pomocnými úkony, kterých nezbytně potřebuje zejména v nemoci nebo při úrazu. Povinnosti této se dlužník zhostí, dosáhne-li umístění výměnkáře v léčebném nebo v ošetrovacím ústavě. Náklady na pobyt v ústavě nenese dlužník ze svého, nestíhá-li ho povinnost z jiného právního důvodu.

§ 1101.

Je-li výměnkový důchod zapsán ve veřejných knihách, platí § 375.

§ 1102.

Není-li nic jiného vyjednáno, je dluh z výměnku dluhem výběrným.

§ 1103.

Byla-li zničena budova, v které byl výměnkáři vyhrazen byt, je dlužník povinen opatřiti mu vlastním nákladem vhodný byt prozatímní.

§ 1099.

Ak nie je inakšie ustanovené alebo dohovorené, pre obsah výmenkárových práv platí miestna zvyklosť.

§ 1100.

I keď sa to pri zriadení výmenku nedohovorilo, je dlžník povinný prispieť výmenkárovi pomocnými úkonmi, ktoré ne-vyhnutne potrebuje najmä v chorobe alebo pri úraze. Tejto povinnosti sa dlžník zbaví, ak dosiahne umiestenie výmenkára v liečebnom alebo v ošetrovacom ústave. Trovy na pobyt v ústave neznaša dlžník zo svojho, ak ho nepostihuje povinnosť z iného právneho titulu.

§ 1101.

Ak je výmenková renta zapísaná vo verejných knihách, o vymáhaní dávok, keď sa zmení vlastníctvo zataženej nehnuteľnosti, platí to isté, čo o dávkach z reálneho bremena (§ 375).

§ 1102.

Ak nie je nič iné dohovorené, dlh z výmenku je výherným dlhom.

§ 1103.

Ak bola zničená budova, v ktorej bol výmenkárovi vyhradený byt, dlžník je povinný poskytnúť výmenkárovi nový byt, a dokiaľ sa tak nestane, zadovážiť mu na vlastné trovy príhodný dočasný byt.

§ 1104.

Není-li nic jiného vyjednáno, výměnek manželům vyhrazený se smrtí jednoho z nich nezkracuje.

§ 1105.

Je-li výměnkáři vyhrazeno právo na dávky buď naturální nebo peněžité, může, rozhodl-li se pro jednu, rozhodnouti se později pro druhé, a není ani závady, aby své rozhodnutí změnil několikrát (§ 1124). Rozhodnutí to jest oznámiti dlužníku aspoň týden před dospělostí dávky.

§ 1106.

Změní-li se poměry tak, že nelze spravedlivě žádati, aby se setrvalo při naturálním plnění, může soud pořadem práva nahraditi naturální výměnek zcela nebo zčásti peněžitým důchodem nebo, vyšetře uhrazovací jistinu, uložit dlužníku, aby ji splatil do příslušné starobní pokladny nebo do ústavu pro zaopatření. Soud nemůže učiniti takové rozhodnutí, kterým by dosavadní zaopatření výměnkářovo bylo zhoršeno.

§ 1104.

Ak nie je nič iné dohovorené, výmenok vyhrazený pre manželov neskracuje sa smrťou jedného z nich.

§ 1105.

Ak je výměnkářovi vyhrazené právo na dávky alebo na-turálne alebo peňažné, môže, ak sa rozhodol pre jednu, rozhodnúť sa v budúcnosti pre druhé, a niet ani prekážky, aby svoje rozhodnutie pre ďalšie dávky zase menil. Toto rozhodnutie treba oznámiť dlžníkovi vždy v primeranom čase pred srocnosťou dávky.

§ 1106.

Ak sa pomery zmenia tak, že nemožno spravodlivo žiadať, aby sa zotrvalo pri naturálnom plnení, súd môže v sporovom konaní nahradit' naturálny výmenok celkom alebo zčásti peňažnou rentou alebo po vyšetrení uhradzovacej istiny zaviazat' dlžníka, aby ju splatil do príslušnej starobnej pokladnice alebo do ústavu pre zaopatrenie; podobne súd môže vzhľadom na zmenené pomery nahradit' peňažný výmenok celkom alebo zčásti naturálnym výmenkom, všímajúc si cenv naturálií z času, keď sa výmenok zriadil. Súd nemôže urobiť také rozhodnutie, ktorým by sa doterajšie výměnkářovo zaopatrenie zhoršilo.

§ 1107.

Dohody o přeměně výměnku na důchod peněžitý a rozhodnutí soudní o přeměně může soud k návrhu kterékoliv strany, změní-li se podstatně poměry, pořadem práva nově upravit, přihlížeje k veškerým okolnostem zasluhujícím povšimnutí. [193]

§ 1108.

Odstoupení nemovitosti (§ 1096) nelze odvolati ani v případech, kdy zákon odvolání nebo odstoupení od smlouvy dopouští.

Hlava 40.**Sázka, hra a smlouvy podobné.**

Sázka a hra.

§ 1109.

Sázky poctivě učiněné a jinak dovolené zavazují potud, pokud smluvená cena byla nejen slíbena, nýbrž i skutečně zapravena nebo složena; nestalo-li se tak, nelze ji vymáhati. Znal-li ten, čí tvrzení se osvědčí pravdivým, výsledek a zatajil-li to druhé straně, je sázka neplatná.

§ 1110.

Pohledávky ze zápůjček poskytnutých vědomě k sázkám nelze vymáhati.

§ 1107.

Dohody a súdne rozhodnutia o premene naturálneho výměnku na peňažný alebo peňažného na naturálny súd môže na návrh ktorejkoľvek strany, ak sa podstatne zmenia pomery, v sporovom konaní novo upraviť, hľadiac na všetky okolnosti zasluhujúce povšimnutia a zachovávajúc zásadu, že sa doterajšie výmennkárovo zaopatrenie nemá zhoršovať (§ 1106).

§ 1108.

Odstúpenie nehnuteľností (§ 1096) nemožno odvolať ani v prípadoch, keď zákon odvolanie alebo odstúpenie od smlouvy dopúšťa.

Hlava 42.**Stávka, hra a podobné smlouvy.**

Stávka a hra.

§ 1109.

Statočne urobené a inak dovolené stávky zavazujú potiaľ, pokiaľ dohovorená cena bola nielen slúbená, ale i skutočne zaplatená alebo složená; ak sa tak nestalo, nemožno ju vymáhať. Ak ten, čie tvrdenie sa ukáže pravdivým, poznal výsledek a ak to zatajil druhej strane, stávka je neplatná.

§ 1110.

Pohľadávky z pôžičiek poskytnutých vedome na stávky nemožno vymáhať.

§ 1111.

Pohledávky ze sázek a ze zápůjček uvedených v předcházejícím paragrafu nemohou být zajištěny a nehodí se ke kompenzaci s pohledávkami dlužníkovými.

§ 1112.

Ustanovení hledící k sázce platí též o hře.

§ 1113.

Z výherních podniků vzniká žalovatelná pohledávka, jsou-li provozovány státem nebo byly-li řádně povoleny. Výherní podniky však, ke kterým není potřeba povolení, spravují se vůbec ustanoveními o sázce a hře.

Diferenční hra.

§ 1114.

Diferenční hrou jsou smlouvy o cenných papírech nebo o zboží, při kterých z poměrů, jež oběma stranám při uzavření smlouvy byly nebo musily být známy, je zřejmé, že k dodání a převzetí těchto věcí dojíti nemá, nýbrž že jde jediné o získání rozdílu mezi jejich cenou smlouvenou a jinou jejich cenou budoucí. Je míti za to, že nejde o diferenční hru, když komisionář provedl řádně příkaz. [194]

§ 1115.

Pohledávky z diferenční hry, jejíž riziko je v zřejmém nepoměru

§ 1111.

Pohľadávky zo stávkov a z pôžičiek poskytnutých vedome na stávky nemôžu byť zaistené a nie sú súčasne na kompenzáciu s dlžníkovými pohľadávkami.

§ 1112.

Tieto ustanovenia platia aj o hre.

§ 1113.

Z výherných podnikov vzniká žalovatelná pohľadávka, ak sú prevádzované štátom alebo ak boli riadne povolené. Výherné podniky však, ktoré nepotrebujú povolenie, spravujú sa ustanoveniami o stávke a hre.

Diferenčná hra.

§ 1114.

Diferenčnou hrou sú smlouvy o cenných papieroch alebo tovare, pri ktorých z pomerov, ktoré obom stranám pri uzavretí smlouvy boli alebo musely byť známe, je zřejmé, že dodanie a prevzatie týchto vecí nemá nastať, ale že ide jedine o získanie rozdielu medzi ich dohovorenou cenou a ich inou budúcou cenou. Treba predpokladať, že nejde o diferenčnú hru, keď komisionár riadne vykonal príkaz.

§ 1115.

Pohľadávky z diferenčnej hry, ktorej riziko je v zřejmom nepomere

s majetkovými poměry některého smluvce při uzavření smlouvy, nelze na takovém smluvci vymáhati. Námitka nežalovatelnosti nepřísluší vůbec kupci plného práva; při diferenční hře s cennými papíry nepřísluší tomu, kdo po živnostensku obchoduje s cennými papíry; při diferenční hře se zbožím nepřísluší tomu, s jehož činností po živnostensku provozovanou obchod s takovým zbožím hospodářsky souvisí jak po stránce předmětu, tak po stránce rozsahu.

§ 1116.

I nežalovatelné pohledávky z diferenční hry mohou být zajištěny zástavním právem a hodí se ke kompensaci nebo k jinému zúčtování s pohledávkami dlužníkovými a k obnově; také zadržovací právo může být provedeno a pohledávku ze zápůjčky dané do diferenční hry lze vymáhati.

Hlava 41.

Veřejné příslibení.

§ 1117.

Přípověď odměny za nějaký výkon, která nesvědčí určitým osobám (veřejné příslibení), se stává závaznou, když se veřejně vyhlásí. Veřejné příslibení, kterým se rozepisuje cena, je platné jen tehdy,

s majetkovými poměry některého smluvníka při uzavření smlouvy, nemožno na takom smluvníkovi vymáhať. Námitka nežalovatelnosti vôbec neprislúcha kupcovi plného práva; pri diferenčnej hre s cennými papiermi neprislúcha tomu, kto po živnostensky obchoduje s cennými papiermi; pri diferenčnej hre s tovarom neprislúcha tomu, s činnosťou toho, prevádzovanou po živnostenský, obchod s takým tovarom hospodársky súvisí tak so stránky predmetu ako i so stránky rozsahu.

§ 1116.

I nežalovatelné pohľadávky z diferenčnej hry sa môžu zaistiť záložným právom a sú súčasne na kompenzáciu alebo na iné zúčtovanie s dlžníkovými pohľadávkami a na obnovu; aj zádržné právo sa môže vykonať a pohľadávku z pôžičky danej do diferenčnej hry možno vymáhať.

Hlava 43.

Verejné prisľúbenie.

§ 1117.

Prisľúbenie odmeny za nejaký výkon, ktoré neznie určitým osobám (verejné prisľúbenie), sa stáva záväzným, keď sa verejne vyhlási. Verejné prisľúbenie, ktorým sa vypisuje cena, je platné len vtedy,

je-li ve vyhlášce určena doba, do které se lze o cenu ucházeti.

§ 1118.

Dokud výkon není proveden, lze veřejné příslibení odvolati formou, jakou bylo vyhlášeno, nebo formou stejně působivou nebo zvláštním oznámením, ačli se příslibitel odvolacího práva nezřekl ve vyhlášce výslovně nebo doložením lhůty. Odvolání však nepůsobí proti tomu, kdo výkon provedl se zřetelem k veřejnému příslibení, jestliže v době provedení o odvolání ani nevěděl ani vědět nemusil.

§ 1119.

Byl-li výkon proveden několika osobami, přísluší, nevychází-li z veřejného příslibení jinaká vůle, odměna tomu, kdo výkon provedl nejdříve, a byl-li výkon proveden několika současně, všem rovným dílem. [195]

Hlava 42. Náhrada škody.

§ 1120.

Pojem škody.

Škodou jest jednak všeliká újma, která někomu vznikne na osobě, na majetku nebo vůbec na právech (skutečná škoda), jednak to, co někdo ztratí na zisku, kterého by se mu dostalo podle pravidelného běhu věcí (ušlý zisk).

ak sa vo vyhláške určuje čas, do ktorého sa možno o cenu uchádzať.

§ 1118.

Dokiaľ sa výkon nestal, verejné prisľubenie možno odvolať formou, akou sa vyhlásilo, alebo formou rovnako účinnou alebo osobitným oznámením, ak sa prisľubovateľ nezriekol odvolacieho práva vo vyhláške výslovné alebo doložením lehoty, Odvolanie nie je účinné proti tomu, kto výkon splnil so zreteľom na verejné prisľubenie, ak v čase splnenia o odvolaní ani nevedel ani vedieť nemusel.

§ 1119.

Ak výkon splnilo niekoľko osôb, ak z verejného prisľubenia nie je zjavná inakšia vôľa, odmena patrí tomu, kto výkon najskôr splnil, a ak výkon splnili niekoľkí súčasne, všetkým rovným dielom.

Hlava 44. Náhrada škody.

§ 1120.

Pojem škody.

Škodou je jednak každá ujma, ktorá niekomu skrsne na osobe, na majetku alebo na iných právach (skutočná škoda), jednak to, čo niekto stratí na zisku, ktorý by dosiahol podľa pravidelného behu vecí (ušlý zisk).

I. Přičítání škody.

§ 1121.

Škoda, za kterou někdo odpovídá, vzniká buď z jeho jednání, které mu lze přičísti k vině (činu nebo opominutí), nebo bez jeho viny. Poškození zaviněné se může státi buď úmyslně, totiž vědomě a s vůlí, nebo z nedbalosti, totiž z nedostatku náležité pozornosti nebo péče, anebo z nedostatku potřebných vědomostí nebo zkušeností.

§ 1122.

Takový nedostatek jest, když někdo nejedná tak pozorně, pečlivě a s takovými vědomostmi nebo zkušenostmi, jako obyčejně jednají v pospolitém životě lidé průměrných vlastností. U toho však, kdo výkonem povolání nebo jinak si přiznává znalosti v nějakém oboru vědění nebo dovednosti, nebo kdo, nejsa k tomu nucen, se zaváže vykonati něco, k čemu se žádají zvláštní znalosti, dovednosti nebo mimořádná péče, je takový nedostatek, nemá-li potřebných znalostí a dovedností nebo neužije-li náležitě péče.

I. Pričítanie škody.

§ 1121.

Škoda, za ktorú je niekto zodpovedný, vzniká alebo z jeho konania, ktoré mu možno pričítať k vine (z činu alebo z opomenutia), alebo bez jeho viny. Zavinené poškodenie sa môže stať alebo úmyselne, to jest vedome a s vôľou, alebo z nedbalosti, to jest z nedostatku náležitej pozornosti alebo starostlivosti alebo z nedostatku potrebných vedomostí alebo skúseností.

§ 1122.

Takým nedostatkom je, keď niekto nekoná tak pozorne, starostlivo a s takými vedomosťami alebo skúsenosťami, ako obyčajne v pospolitom živote konajú ľudia priemerných vlastností. U toho však, kto výkonom povolania alebo inak si priznáva znalosti v nejakom odbore vedenia alebo obratnosti, alebo kto, hoci na to nebol nútený, zaviazhe sa vykonať niečo, na čo sa vyžadujú zvláštne znalosti, obratnosti alebo mimoriadna starostlivosť, je takým nedostatkom, ak nemá potrebných znalostí a obratností alebo ak nepoužije náležitú starostlivosť.

Odpovědnost:

1. za poškození zaviněné;

§ 1123.

Každý má právo domáhati se náhrady škody na tom, kdo mu ji protiprávně způsobí svou vinou, ať škoda vznikne porušením povinnosti vyplývající z právního jednání, ať mimo takovou povinnost.

§ 1124.

Také ten, kdo způsobí úmyslně škodu způsobem přičícím se dobrým mravům, odpovídá [196] za ni; stane-li se však poškození při výkonu práva, odpovídá jen tehdy, když poškození bylo patrně účelem výkonu práva.

§ 1125.

Mimo tento případ neodpovídá za vzniklou škodu ten, kdo nepřekročí hranice určené právním řádem (§ 1124).

§ 1126.

V pochybnostech se má za to, že škoda nevznikla něčí vinou. Jestliže však někdo nesplnil svoji povinnost z právního jednání nebo povinnost zákonnou, má se za to, že škoda vznikla jeho vinou.

Zvláštní ustanovení o škodě způsobené:

Zodpovednosť.

1. Za zaviněné poškodenie.

§ 1123.

Každý má právo domáhať sa náhrady škody na tom, kto mu ju protiprávne zapríčiní svojou vinou, či už škoda skrsne porušením povinnosti vyplývajúcej z právneho úkonu, či mimo takej povinnosti.

§ 1124.

Aj ten, kto úmyselne zapríčiní škodu spôsobom priečiacim sa dobrým mravom, zodpovedný je za ňu; ale ak sa poškodenie stane pri výkone práva, zodpovedný je len vtedy, keď poškodenie bolo zjavne účelom výkonu práva.

§ 1125.

Mimo tohto prípadu nie je zodpovedný za skrsnú škodu ten, kto neprekročí hranice určené právnym poriadkom (§ 1124).

§ 1126.

V pochybnostiach sa predpokladá, že škoda neskrsla ničो u vinou. Ale ak niekto nesplnil svoju povinnosť z právneho úkonu alebo zákonnú povinnosť, predpokladá sa, že škoda vznikla jeho vinou.

Osobitné ustanovenie o zapríčinenej škode.

a) udělenou informací nebo radou;

§ 1127.

Za škodu způsobenou nesprávnou informací nebo radou, které byly uděleny bezplatně, odpovídá se jen tehdy, když škoda byla způsobena vědomě. Byla-li nesprávná informace nebo rada udělena za plat nebo udělila-li je osoba jmenovaná v § 1122, větě 2, odpovídá se také za nedbalost.

b) několika osobám i.

§ 1128.

Jak odpovídá několik spoludlužníků za to, že jen opominuli splnit závazek, rozhodnouti je podle povahy závazku. Jestliže zmařili splnění závazku, platí §§ 1129 a 1130.

§ 1129.

Byla-li škoda způsobena několika osobami a jde-li o spolupachatelství, návod nebo o účastenství, odpovídají za způsobenou škodu rukou společnou a nerozdílnou. Ten, kdo nahradí škodu, má právo postihu proti ostatním.

§ 1130.

Jestliže mimo tento případ byla způsobena škoda několika osobami

a) Udelenou informáciou alebo radou.

§ 1127.

Za škodu zapríčinenú nesprávnou informáciou alebo radou, ktoré boli udelené bezodplatne, zodpovednosť trvá len vtedy, keď škoda bola zapríčinená vedome. Ak nesprávna informácia alebo rada bola udelená za plat, zodpovednosť trvá aj za nedbalosť.

b) Niekoľkými osobami.

§ 1128.

Ak škoda bola zapríčinená niekoľkými osobami a ak ide o spolupáchateľstvo, návod alebo o účastenstvo, zodpovedné sú za zapríčinenú škodu spoločnou a nerozdielnou rukou. Ten, kto nahradí škodu, má proti ostatným právo postihu.

§ 1129.

Ak mimo tohto prípadu škoda bola zapríčinená niekoľkými osobami a podiely sa dajú určiť, každý je zodpovedný za škodu, ktorú zapríčinil. Ak sa podiely nedajú určiť, zodpovedné sú spoločnou a nerozdielnou rukou; ten, kto nahradí škodu, má proti ostatným právo postihu.

§ 1130.

Podľa povahy závazku treba rozhodnúť, ako sú niekoľkí

a podíly se dají určití, odpovídá každý za škodu, kterou způsobil. Nedají-li se podíly určití, odpovídají rukou společnou a nerozdílnou; ten, kdo nahradí škodu, má právo postihu proti ostatním. [197]

§ 1131.

Zaviní-li škodu také poškozený, škoda se přiměřeně rozdělí, ale se zřetelem k míře zavinění lze také zprostiti škůdce povinnosti k náhradě nebo mu uložit náhradu celou.

§ 1132.

2. za škodu způsobenou náhodou; Byla-li škoda způsobena náhodou, je povinen ji nahradit, kdo porušil předpis nebo zařízení, které mají zabránit nahodilým škodám, nebo kdo k náhodě ze své viny dal podnět.

3. za škodu způsobenou v obraně;

§ 1133.

Kdo provede beztrestný úkon obrany, neodpovídá za škodu způsobenou útočníku.

§ 1134.

Je-li úkon obrany trestný, protože byly překročeny její meze, může soudce škodu přiměřeně rozdělit, přihlížející k povaze obrany a k poměrům, za kterých se stala. Ze závažných důvodů může soudce uložit přiměřenou náhradu

spoludlžníci zodpovědní za to, že iba opomenuli splnit závazok. Ak zmarili splnenie závazku, platia predchádzajúce ustanovenia (§§ 1128, 1129).

§ 1131.

Ak aj poškozený zaviní škodu, škoda sa primerane rozdelí, ale so zreteľom na povahu a mieru zavinenia možno škodcu aj zbaviť povinnosti nahradit škodu alebo zaviazat ho nahradit celú škodu.

§ 1132.

2. Za škodu zapríčinenú náhodou. Ak škoda bola zapríčinená náhodou, možno sa domáhať jej náhrady jedine na tom, kto porušil predpis alebo zariadenie, ktoré majú zabrániť náhodilým škodám, alebo kto k náhode zo svojej viny dal podnet.

3. Za škodu zapríčinenú v obrane.

§ 1133.

Kto vykoná beztrestný úkon obrany, nie je zodpovedný za škodu zapríčinenú útočníkovi.

§ 1134.

Ak je úkon obrany trestný, pretože sa prekročily jej hranice, sudca môže škodu primerane rozdeliť so zreteľom na povahu obrany a na pomery, v ktorých sa stala. Zo závažných dôvodov, najmä so zreteľom na povahu obrany, na

i obránci, který překročil meze obrany beztestně.

4. za škodu způsobenou v nouzi;

§ 1135.

Byla-li škoda způsobena beztestným úkonem v nouzi, může soudce od uložení povinnosti k náhradě škody vůbec upustiti nebo škodu přiměřeně rozdělit, přihlížeje zejména k tomu, zdali poškozený upustil od obrany vzhledem k nebezpečství hrozícímu škůdci, pak k tomu, v jakém poměru je škoda k tomuto nebezpečství, a konečně k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.

§ 1136.

Přihlížeje k týmž skutečnostem, může soudce škodu přiměřeně rozdělit, když byla způsobena trestným úkonem v nouzi.

§ 1137.

Povinnost k náhradě škody nevznikne, jestliže by cizí statek i bez jednání v nouzi byl vzal zkázu. [198]

§ 1138.

Třetí osoba, která svou vinou uvedla škůdce do nouze, odpovídá za škodu jím v nouzi způsobenou.

pomery, v ktorých sa stala, a na majetkové pomery škodcu a poškodeného, sudca môže aj obrancu, ktorý beztestne prekročil hranice obrany, zaviazat, aby dal primeranú náhradu.

4. Za škodu zapríčinenú v núdzi.

§ 1135.

Ak škoda bola zapríčinená beztestným úkonom v núdzi, sudca vôbec môže upustiť od vyrieknutia povinnosti nahradit škodu alebo môže škodu primerane rozdeliť, všímajúc si najmä to, či poškodený upustil od obrany vzhľadom na nebezpečstvo hroziace škodcovi, ďalej to, v akom pomere je škoda k tomuto nebezpečstvu a konečne majetkové pomery škodcu a poškodeného.

§ 1136.

Všímajúc si tie isté okolnosti, sudca môže škodu primerane rozdeliť, i keď bola zapríčinená trestným úkonom v núdzi.

§ 1137.

Povinnosť nahradit škodu neskrсне, ak by cudzí majetok i bez konania v núdzi bol vyšiel na skazu.

§ 1138.

Ak sa niekto z vlastnej viny uvedie do stavu núdze, zodpovedný je za škodu, ktorú v núdzi zapríčinil. To

5. za škodu způsobenou jednáním mimovolným;

§ 1139.

Způsobí-li škodu nedospělci, osoby choromyslné nebo slabomyslné, pak osoby dočasně nepřičetné, nahradí ji osoby, které zanedbaly náležitý dohled.

§ 1140.

I na samých nedospělých, osobách choromyslných nebo slabomyslných, pak na osobách dočasně nepřičetných lze se domáhati náhrady škody jimi způsobené, a to zcela nebo přiměřenou částí, zejména tehdy, když škůdce přece jen předvídal následky svého jednání, když poškozený se nebránil ze šetrnosti ke škůdci nebo když je to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.

§ 1141.

Jestliže se někdo z vlastní viny uvede do přechodné nepřičetnosti, odpovídá za škodu v ní způsobenou. To platí stejně o třetí osobě, která svou vinou uvedla škůdce do tohoto stavu.

6. za škodu způsobenou jinými osobami;

piati rovnako o tretej osobe, ktorá svojou vinou uviedla škodcu do tohto stavu.

5. Za škodu zapříčinenú mimovolným konaním.

§ 1139.

Ak škodu zapríčinia nedospelci, osoby duševne choré alebo slabomyseľné, alebo osoby dočasne nepřičetné, nahradia ju tí, ktorí zanedbali nad nimi náležitý dozor.

§ 1140.

I na samých nedospelcoch, duševne chorých alebo slabomyseľných osobách, alebo na osobách dočasne nepřičetných možno sa domáhať náhrady škody, ktorú zapríčinili, a to celkom alebo primeranou časťou, najmä vtedy, keď škodca predsa len mohol predvídať následky svojho konania, keď sa poškodený nebránil zo šetrnosti ku škodcovi, alebo keď je to spravodlivé so zreteľom na majetkové pomery škodcu a poškodeného.

§ 1141.

Ak sa niekto z vlastnej viny uvedie do prechodnej nepřičetnosti, zodpovedný je za škodu, ktorú v nej zapríčinil. To platí rovnako o tretej osobe, ktorá svojou vinou uviedla škodcu do tohto stavu.

6. Za škodu zapříčinenú inými osobami.

§ 1142.

Kdo přijme vědomě osobu nebezpečnou vlastnostmi tělesnými, duševními nebo mravními do práce nebo ji podrží nebo jí poskytne bez nutné její potřeby přístřeší, odpovídá za škodu, která byla způsobena touto nebezpečnou povahou oné osoby spolupracovníkům nebo domácím lidem.

§ 1143.

Odpovídá i ten, kdo vědomě užije nebezpečné (§ 1142) osoby k obstarání svých záležitostí, za škodu, kterou tato osoba nebezpečnou svou povahou způsobí v tomto svém poslání.

§ 1144.

Kdo vědomě užije nezdatné osoby k obstarání svých záležitostí, odpovídá za škodu, kterou tato osoba svou nezdatností způsobí v tomto svém poslání. [199]

§ 1145.

Kdo je povinen někomu něco vykonati, odpovídá za zavinění plnicích pomocníků jako za své vlastní.

§ 1146.

Podnikatel odpovídá za škodu způsobenou jeho podnikovými zaměstnanci v poslání jim svěřeném.

§ 1142.

Kto vedome přijme osobu nebezpečnú telesnými, duševnými alebo mravnými vlastnosťami do práce alebo ju podrží, alebo jej bez nevyhnutnej potreby poskytne prístrešie, zodpovedný je za škodu, ktorú zapríčinila táto nebezpečná povaha onej osoby spolupracovníkom alebo domácim ľuďom.

§ 1143.

I ten, kto vedome použije nebezpečnú (§ 1142) osobu na obstaranie svojich vecí, zodpovedný je za škodu, ktorú táto osoba svojou nebezpečnou povahou zapríčiní v tomto svojom poslání.

§ 1144.

Kto použije na obstaranie svojich vecí osobu nesúcu, o nesúcosti ktorej vedel alebo vedieť musel, zodpovedný je za škodu, ktorú táto osoba svojou nesúcouťou zapríčinila v tomto poslání.

§ 1145.

Kto je povinný niekomu niečo vykonať, zodpovedný je za zavinenie plniacich pomocníkov ako za svoje vlastné.

§ 1146.

Podnikateľ je zodpovedný za škodu zavinenu jeho podnikovými zamestnancami v poslání im sverenom. Sudca však môže primerane snížiť povinnosť

§ 1147.

Je-li někdo poškozen tím, že bylo z místnosti něco vyhozeno nebo vylito, nebo že spadla věc nebezpečně zavěšená nebo postavená, je povinen nahradit škodu ten, z jehož místnosti bylo něco vyhozeno nebo vylito osobou, která tam nevníkla svémocně, nebo ten, kdo vládne místem, kde věc byla zavěšena nebo postavena.

7. za škodu způsobenou stavbou;

§ 1148.

Způsobí-li se škoda zříčením budovy nebo jiného díla na pozemku zříčeného (lešení a pod.) nebo odloučením části budovy nebo díla, je povinen škodu nahradit ten, kdo vládne budovou nebo dílem, když zříčení nebo oddělení bylo následek toho, že byly stavby nebo díla vadně zřízeny nebo nedostatečně udržovány. Zproštuje se však, když zříčení nebo oddělení nastalo přes to, že dbal veškeré pečlivosti podle poměrů potřebné (§ 1122).

nahradit škodu, najmä ak nemožno podnikateľovi pričítať nejaké zavinenie pri výbere zamestnancov a pri dozore nad nimi.

§ 1147.

Ak je niekto poškodený tým, že sa z miestnosti niečo vyhodilo alebo vylialo, alebo že spadla vec nebezpečne zavesená alebo postavená, je povinný nahradit škodu ten, z čej miestnosti sa niečo vyhodilo alebo vylialo, alebo ten, kto vládne miestom, kde vec bola zavesená alebo postavená, alebo touto vecou. Nie je však zodpovedný za škodu zapríčinenú osobou, ktorá do miestnosti, z ktorej sa niečo vyhodilo alebo vylialo, vnikla svojmocne.

7. Za škodu zapríčinenú stavbou.

§ 1148.

Ak sa škoda zapríčiní buďto tým, že sa zrúti budova alebo iné dielo zriadené na pozemku (lešenie a podobne) buďto odlúčením časti budovy alebo diela, škodu je povinný nahradit ten, kto vládne budovou alebo dielom, keď sa zrútenie alebo oddelenie stalo ako následek toho, že stavby alebo diela boli chybné zriadené alebo nedostatočne udržované. Tejto povinnosti sa však zbavuje, keď zrútenie alebo oddelenie jednako nastalo, hoci podľa pomerov zachoval potrebnú starostlivosť (§ 1122).

§ 1149.

I předchůdce odpovídá za škodu, když zřízení nebo oddělení nastalo do roka po přechodu vlády, jestliže vadné zřízení nebo nedostatečné udržování jsou z doby vlády předchůdcovy a předchůdce neupozornil nástupce na špatný stav stavby nebo díla.

8. za škodu způsobenou zvířetem;

§ 1150.

Způsobí-li škodu zvíře, odpovídá za ni ten, kdo je poštvál, podráždil nebo opominul je opatrovatí. Mimoto odpovídá za škodu ten, kdo zvíře chová, ačli škoda nenastala přes to, že dbal při opatrování a dohledu veškeré pečlivosti podle poměrů potřebné (§ 1122). [200]

§ 1151.

Kdo zastihne na pozemku cizí zvířata, smí, utrpí-li škodu, zabavit tolik kusů, kolik stačí ke krytí vzniklé škody. Nepodá-li žaloby do osmi dnů od té doby, kdy zvěděl, kdo je vlastníkem, je povinen zvířata vrátiti. Zabavená zvířata je přiměřeně živiti (§ 339) a jest je vydati, dá-li vlastník přiměřenou jistotu.

§ 1149.

Mimo toho zodpovedný za škodu je predchodca, keď zrušenie alebo oddelenie nastalo do roka po prechode vlády, vynímajúc prípady, keď chybné zriadenie alebo nedostatočné udržovanie nie sú z doby predchodcovej vlády, alebo keď predchodca upozornil nástupcu na zlý stav stavby alebo diela.

8. Za škodu zapríčinenú zvierateľom.

§ 1150.

Ak škodu zapríčiní zviera, zodpovedný je za ňu ten, kto zviera poštvál, podráždil alebo ho opomenul opatrovať. Mimo toho za škodu je zodpovedný ten, kto zviera drží, vynímajúc prípad, že škoda jednako nastala, hoci pri opatrovaní a dozore zachoval starostlivosť potrebnú podľa pomerov (§ 1122).

§ 1151.

Kto na pozemku zastihne cudzie zvieratá, smie, ak utrpí škodu, zajať toľko kusov, koľko postačí na krytie škody. Ak nepodá žalobu do ôsmich dní od chvíle, keď zvedel, kto je vlastníkom, alebo ak nezakročí v uvedenej lehote proti vlastníkovi zvierat iným príslušným konaním, povinný je zvieratá vrátiť. So zajatými zvieratmi treba nakladať podľa zásad riadneho hospodárenia a treba ich vydať, ak vlastník dá primeranú zábezpeku.

9. za škodu vzniklou z nebezpečného podnikání.

§ 1152.

Kdo provozuje podnik kromobyčejně nebezpečný, odpovídá za škodu, ke které podnikání dalo příležitost. Odpovědnosti není, když škoda byla způsobena vyšší mocí, vlastním jednáním poškozeného nebo jednáním osoby jiné, za kterou podnikatel neodpovídá. Vyšší mocí je rozumět neobyčejnou příhodu, která nemajíc původ v podnikání způsobem i silou přesahuje události, které lze očekávat podle pravidelného běhu.

§ 1153.

Jde-li o provozování jiného podniku nebezpečného, odpovídá podnikatel rovněž za škodu, ke které podnikání dalo příležitost. Zprošťuje se však odpovědnosti také tehdy, když poškození nastalo přes to, že se dbalo veškeré pečlivosti podle poměrů potřebné (§ 1122).

§ 1154.

Dohody o vyloučení odpovědnosti. Neplatné jsou úmluvy, kterými si někdo vymíní, že neodpovídá za škodu způsobenou úmyslně.

9. Za škodu skrslú z nebezpečného podnikania.

§ 1152.

Kto prevodzuje podnik neobyčajne nebezpečný, zodpovedný je za škodu, ku ktorej podnikanie dalo príležitosť. Zodpovedností niet, keď škoda bola zapríčinená vyššou mocou, vlastným konaním poškodeného alebo konaním inej osoby, za ktorú podnikateľ nie je zodpovedný. Vyššou mocou treba rozumieť neobyčajnú príhodu, ktorá – nemajúc pôvod v podnikaní – spôsobom i silou presahuje udalosti, ktoré možno očakávať podľa pravidelného behu.

§ 1153.

Ak ide o prevádzku iného nebezpečného podniku, podnikateľ je zodpovedný rovnako za škodu, ku ktorej podnikanie dalo príležitosť. Zbavuje sa však zodpovednosti aj vtedy, keď poškodenie jednako nastalo, hoci sa zachovala všetka starostlivosť potrebná podľa pomerov (§ 1122).

§ 1154.

Dohody o vylúčení zodpovednosti. Neplatné sú dohovory, ktorými sa niekto všeobecne zaviaže nedomáhať sa náhrady škody, a všetky dohovory, ktorými sa niekto zaviaže nedomáhať sa náhrady škody, zapríčineney mu úmyselne.

II. Způsob a rozsah náhrady škody.

1. Všeobecná ustanovení.

§ 1155.

Škoda se nahrazuje tím, že se vše uvede do předešlého stavu nebo, není-li to dobře možno, že se dá náhrada peněžitá.

§ 1156.

Způsobí-li někdo škodu úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, je povinen nahraditi skutečnou [201] škodu a ušlý zisk, jinak jen skutečnou škodu.

Soudce může, přihlížeje k poměrům toho, kdo za škodu odpovídá, a poškozeného, povinnost k náhradě škody, nejde-li o škodu způsobenou úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, přiměřeně snížit, nebo může, třeba nejde o škodu způsobenou úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, povinnost tu rozšířiti o náhradu i celého ušlého zisku.

2. Ustanovení zvláštní:

a) při poškození na těle, zdraví a životě;

§ 1157.

Ublíží-li se jinému na těle nebo na zdraví, uhradí se náklady na léčení poškozeného, nahradí se mu ušlý nebo v budoucnosti ucházející výdělek a zaplatí se bolestné, které je přiměřené vytrpěným bolestem.

II. Spôsob a rozsah náhrady škody.

1. Všeobecné ustanovenia.

§ 1155.

Škoda sa nahradzuje tým, že sa všetko uvedie do predošlého stavu, alebo ak to dobre nie je možné, že sa dá peňažná náhrada.

§ 1156.

Ak niekto zapríčiní škodu úmyselne alebo z hrubej nedbalosti, povinný je nahradiť skutočnú škodu a ušlý zisk, inak len skutočnú škodu.

Z dôvodov hodných celkom zvláštneho zreteľa sudca môže, všímajúc si pomery toho, kto je za škodu zodpovedný, a poškozeného, povinnosť nahradiť škodu, ak nejde o škodu zapríčinenú úmyselne alebo z hrubej nedbalosti, primerane znížiť, alebo môže, hoci nejde o škodu zapríčinenú úmyselne alebo z hrubej nedbalosti, túto povinnosť rozšíriť o náhradu aj celého ušlého zisku.

2. Osobitné ustanovenia.

a) Pri poškodení na tele, zdraví a živote.

§ 1157.

Ak sa ublíži inému na tele alebo na zdraví, uhradia sa trovy na liečenie poškozeného, nahradí sa mu ušlý a v budúcnosti uchádzajúci zárobok a zaplatí sa bolestné, ktoré je primerané vytrpeným bolestiam.

Bolestem poškozeného se rovnají jeho duševní útrapy. Bolestné nepřisluší, jde-li o případy §§ 1152 a 1153.

§ 1158.

Jako náhrada výdělků v budoucnosti ucházejícího se vyměří peněžitý důchod. Z důležitých důvodů může soudce na návrh poškozeného přiznatí přiměřené odbytné.

§ 1159.

Když poškozený je podle zákona povinen jinému konati práce v jeho domácnosti neb v podniku, je této jiné osobě platiti peněžitý důchod za ucházející práce.

§ 1160.

Byl-li poškozený zohyžděn a lze-li tomu, kdo za škodu odpovídá, přičítati alespoň hrubou nedbalost, je k tomu při výměře povinnosti k náhradě škody hleděti, pokud zohyždění může býti na překážku jeho lepší budoucnosti.

§ 1161.

Byl-li někdo usmrčen, je nahraditi náklady na pohřeb (§ 661).

Bolestiam poškozeného sa rovnajú jeho duševné útrapy. Bolestné neprislúcha, ak ide o škodu skrslú z nebezpečného podnikania (§§ 1152, 1153).

§ 1158.

Ako náhrada zárobku uchádzajúceho v budúcnosti sa vymeria peňažná renta. Miesto toho sudca môže priznať primeraný odbavok ak súhlasia obe strany alebo ak to navrhuje poškodený, ale tu len keď sú na to dôvody hodné celkom zvláštneho zretela a keď zaplatenie odbavku nemôže uviesť do tiesne osobu povinnú náhradou škody.

§ 1159.

Keď poškodený je podľa zákona povinný inému konať práce v jeho domácnosti alebo v podniku, sudca môže z dôvodov hodných zvláštneho zretela priznať tejto osobe primeranú peňažnú rentu za uchádzajúce práce.

§ 1160.

Ak poškozený bol zohyzený, treba si to všímať pri výmere povinnosti nahradit škodu, pokiaľ zohyzenie môže byť na prekážku jeho lepšej budúcnosti. Toto ustanovenie neplatí, ak ide o škodu skrslú z nebezpečného podnikania (§§ 1152, 1153).

§ 1161.

Ak niekto bol usmrtený, treba nahradit i trovy na pohreb (§ 661).

§ 1162.

Jestliže usmrčená osoba byla v době zranění podle zákona povinna vyživovati osobu jinou nebo mohli jí v budoucnosti taková povinnost vzniknouti, je oné třetí osobě poskytnouti náhradu toho, co jí uchází, a to placením peněžitého [202] důchodu, pokud by byla usmrčená osoba, se zřetelem k pravděpodobné době jejího života, bývala povinna vyživovati onu třetí osobu.

§ 1163.

Z důvodů zvláštního zřetele hodných lze přiznati příspěvek na výživné jiným blízkým osobám příbuzným usmrčené osoby, kterým tato osoba poskytovala takový plat, nejsou k tomu podle zákona povinna, když by o jich nutnou výživu bez takového příspěvku nebylo postaráno; při tom je hleděti k tomu, jak dlouho by se pravděpodobně byl onen plat poskytoval. Ustanovení to neplatí, jde-li o případy §§ 1152 a 1153.

§ 1164.

Ustanovení § 1159 platí také tehdy, byl-li někdo usmrčen.

§ 1162.

Ak usmrtená osoba v rase zranenia bola podľa zákona povinná vyživovať inú osobu alebo ak bola k inej osobe v takom (pomere, že jej v budúcnosti mohla skrsnúť taká povinnosť, treba onej tretej osobe poskytnúť náhradu za to, čo jej uchádza, a to platením peňažnej renty, pokiaľ by usmrtená osoba, so zreteľom na pravdepodobnú dobu jej života, bola bývala povinná vyživovať onu tretiu osobu.

§ 1163.

Z dôvodov hodných zvláštného zreteľa príspevok na výživné možno priznať súrodencom usmrtenej osoby a ich deťom, ktorým táto osoba poskytovala taký plat, nie sú tým podľa zákona povinná, keby o ich nevyhnutnú výživu bez takého príspevku nebolo postarané, a ak smrť bola zapríčinená úmyselne alebo hrubou nedbalosťou, pri rovnakých podmienkach i ďalším blízkym osobám príbuzným usmrtenej osoby. Pritom treba hľadiť na to, ako dlho by sa pravdepodobne bol onen plat poskytoval. Toto ustanovenie neplatí, ak ide o škodu skrsľú z nebezpečného podnikania (§§ 1152, 1153).

§ 1164.

Ak usmrtená osoba bola podľa zákona povinná inému konať práce v jeho domácnosti alebo v podniku, sudca môže z dôvodov hodných

§ 1165.

b) při zneužití ženy;
Jestliže někdo přiměje ženu k mimomanželské souloži trestným činem, je při vyměření náhrady škody máti zřetel i k tomu, zdali soulož může býti na překážku lepší budoucnosti ženy a v jaké míře.

§ 1166.

c) při omezení osobní svobody;
Jestliže někdo omezí svobodu druhého nebo způsobí, že někdo byl vazbou zbaven svobody, je povinen k náhradě určené podle §§ 1157 a 1158. Co do třetích osob platí §§ 1162 až 1164.

d) při ublížení na cti;

§ 1167.

Bylo-li někomu ublíženo na cti, může se domáhati odvolání nebo podle okolností odprošení, jakož i aby odvolání nebo odprošení bylo uveřejněno vhodným způsobem na útraty toho, kdo mu na cti ublížil.

§ 1168.

To platí také, když někdo tvrdí skutečnosti, které ohrožují úvěr,

zvláštneho zreteľa priznať tejto inej osobe primeranú peňažnú rentu za uchádzajúce práce.

§ 1165.

b) Pri zneužití ženy.
Ak niekto pohne ženu k mimomanželskej súloži trestným činom alebo leťou, vyhrážkou alebo zneužitím pomeru závislosti, pri vymeraní náhrady škody treba mať zreteľ aj na to, či súlož môže byť na prekážku lepšej budúcnosti ženy a v akej miere.

§ 1166.

c) Pri obmedzení osobnej slobody.
Ak niekto obmedzí slobodu druhého alebo zapríčiní, že niekto bol väzbou pozbavený slobody, je povinný náhradou určenou podľa rovnakých zásad ako pri poškodení na tele alebo na zdraví (§§ 1157, 1158). Co do tretích osôb platia zásady pre náhradu škody pri usmrtení (§ 1162 až 1164).

d) Při ublížení na cti.

§ 1167.

Ak sa niekomu ublížilo na cti, popri náhrade škody (§§ 1155, 1156) môže sa domáhať odvolania alebo podľa okolnosti odprosenia, tiež toho, aby sa odvolanie alebo odprosenie uverejnilo prihodným spôsobom na trovy toho, kto mu na cti ublížil.

§ 1168.

To platí i vtedy, keď niekto tvrdí skutočnosti, ktoré ohrožujú úver,

výdělek nebo budoucnost někoho jiného, a věděl-li nebo musil-li vědět, že jsou nepravdivé. Za tvrzení pronesené neveřejně, jehož nepravdivost sdělující neznal, [203] na něm oprávněný zájem, neodpovídá, měl-li on nebo příjemce tvrzení

§ 1169.

Při vyměření náhrady škody je hleděti k § 1157.

§ 1170.

I tehdy, když nejsou dány podmínky §§ 1120 a násl., lze se domáhati, aby bylo zanecháno jednání uvedených v § 1167 a 1168.

§ 1171.

e) při porušení práva na jméno; Ustanovení §§ 1167 až 1170 platí obdobně, popírá-li se někomu právo užívatí jeho jména nebo ubližuje-li se mu neoprávněným užíváním jeho jména (krycího jména, značky nebo zkratky).

f) při poškození hmotných věcí.

§ 1172.

Je-li poškozena nebo zničena věc hmotná, ustanoví se náhrada podle obecné ceny; poškodí-li však nebo

zárobok alebo budúcnosť niekoho iného, a ak vedel alebo musel vedieť, že sú nepravdivé. Za tvrdenie prejavené verejne, ktorého nepravdivosť oznamujúci nepoznal, nie je zodpovedný, ak on alebo prijímateľ tvrdenia mal na ňom oprávnený záujem.

§ 1169.

Pri vymeraní náhrady škody treba hľadiť i na duševné útrapy toho, komu sa ublížilo na cti (§ 1157).

§ 1170.

I vtedy, keď nie sú dané podmienky pre domáhanie sa náhrady škody (§§ 1120 a násl.), zapríčinenej ublížením na cti alebo tvrdením okolností ohrožujúcich úver, zárobok alebo budúcnosť (§§ 1167, 1168), možno sa domáhať, aby sa takéto konanie zanechalo.

§ 1171.

e) Pri porušení práva na meno. Ustanovenia o ochrane pri ublížení na cti (§§ 1167 až 1170) platia obdobne; ak sa niekomu upiera právo používať jeho meno alebo ak sa mu ubližuje neoprávněným používaním jeho mena (krycieho mena, značky alebo skratky).

f) Při poškození věcí.

§ 1172.

Ak sa vec poškodí alebo zničí, ustanoví sa náhrada podľa všeobecnej ceny; ale ak niekto

zničí-li někdo takovou věc úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, uloží se mu náhrada se zřetelem k zvláštním poměrům poškozeného; jedná-li ze svévole nebo ze škodolibosti, nahradí cenu zvláštní obliby.

§ 1173.

I tehdy, když nejsou dány podmínky §§ 1120 a násl., lze se domáhati, aby bylo zanecháno jednání, která by mohla vésti k poškození nebo k zničení věci.

§ 1174.

Plní-li ten, kdo je povinen nahraditi škodu za odnětí, poškození nebo za zničení věci, náhradu tomu, v čích rukou byla věc v době, kdy byla odňata, poškozena nebo zničena, bude osvobozen i tehdy, když vlastně škodu utrpěla osoba třetí, ačli to plniteli známo nebylo ani známo býti nemusilo.

3. Společná ustanovení.

§ 1175.

Nejen nárok na náhradu škody, nýbrž i závazek nahraditi ji přechází na dědice. [204]

poškodí alebo zničí takú vec úmyselne alebo z hrubej nedbalosti, uloží sa mu náhrada so zreteľom na zvláštne pomery poškodeného; ak koná svojvoľne alebo zo škodoradosti, nahradí cenu zvláštnej obľuby.

§ 1173.

I vtedy, keď nie sú dané podmienky pre domáhanie sa náhrady škody (§§ 1120 a násl.), zapríčinenéj poškodením veci, možno sa domáhať, aby sa zanechalo konanie, ktorým sa vec ohrožuje. Žalovaná strana môže žalobu odvrátiť, ak dá primeranú zábezpeku, že vec uvedie do predošlého stavu a nahradí škodu.

§ 1174.

Ak ten, kto je povinný nahraditi škodu za odňatie, poškodenie alebo za zničenie veci, plní náhradu tomu, v čích rukách bola vec v čase, keď bola odňatá, poškodená alebo zničená, oslobodí sa i vtedy, keď škodu utrpela vlastne tretia osoba, ak to len pliteľovi nebolo známe ani nemuselo byť známe.

3. Spoločné ustanovenia.

§ 1175.

Nárok na náhradu škody ako i záväzok nahraditi ju prechádza na dedičov.

§ 1176.

Nárok na bolestné a na cenu zvláštní obliby však na dědice nepřechází, když lze mítí za to, že v jich výplatě dědicům nebylo by možno spatřovati zadostučinění poškozenému, ledaže poškozený dal najevo úmysl nárok ten vymáhati; nepřechází ani tehdy, když jde z povahy věci, že poškozený takový nárok vymáhati nechtěl.

III. Prodlení dlužníka, smluvená náhrada a propadné doložky.

1. Prodlení dlužníka.

§ 1177.

Je-li dlužník v prodlení s placením sumy peněžité, je povinen zaplatiti úroky zákonem ustanovené, jestliže strany o úrocích z prodlení nesmluvily nic jiného anebo nejde-li o dluh výše zúročitelný.

§ 1178.

Jsou-li dány podmínky §§ 1120 a násl., je dlužník, který se ocitl v prodlení, povinen nahraditi věřiteli vzniklou škodu, jestliže není kryta úroky z prodlení, podle obecných ustanovení.

2. Smluvená náhrada (konvenční pokuta) a propadné doložky.

§ 1179.

Smluvci mohou učiniti zvláštní úmluvu, že ten, kdo poruší smluvní

§ 1176.

Nárok na bolestné a na cenu zvláštnej obruby prechádza však na dedičov jedine vtedy, keď sa ho poškodený domáhal alebo keď z povahy veci možno predpokladať, že sa ho domáhať chcel.

III. Omeškanie dlžníka, dohovorená náhrada a prepadné doložky.

1. Omeškanie dlžníka.

§ 1177.

Ak je dlžník v omeškaní s platením peňažnej sumy, povinný je zaplatiť úroky ustanovené zákonom, ak strany o úrokoch z omeškania nedojednaly nič iné alebo ak nejde o dlh vyššie zúročiteľný.

§ 1178.

Ak sú dané podmienky pre domáhanie sa náhrady škody (§§ 1120 a násl.), dlžník, ktorý sa ocitol v omeškaní, povinný je nahradiť veriteľovi vzniklú škodu, ak nie je krytá úrokmi z omeškania, podľa všeobecných ustanovení.

2. Dohovorená náhrada (Konvenčná pokuta) a prepadné doložky.

§ 1179.

Smluvníci môžu urobiť osobitný dohovor, že ten, kto poruší smluvnú

povinnost, bude povinen zapraviti místo škody, kterou by měl nahraditi, částku peněz nebo něco jiného.

§ 1180.

Smluvená náhrada propadá, když se porušení smluvní povinnosti stane vinou dlužníkovou nebo náhodou, za kterou dlužník odpovídá, ačli nebylo ujednáno nic jiného.

§ 1181.

Nebylo-li ujednáno nic jiného, nenabývá dlužník práva osvoboditi se od splnění zaplacením smluvené náhrady. Byla-li smluvená náhrada slíbena pro ten případ, že nebudou dodrženy čas nebo místo splnění, může býti vymáhána i vedle splnění. [205]

§ 1182.

Byla-li smluvena náhrada přílišná, může ji soud na návrh dlužníkův přiměřeně snížit, přihlížeje k významu řádného splnění smlouvy. Práva domáhati se, aby se náhrada snížila, nelze se napřed zříci.

§ 1183.

Předcházejícími ustanoveními spravuje se také úmluva, že ten, kdo poruší smluvní povinnost, bude povinen zapraviti pokutu beze zřetele ke vzniklé škodě.

povinnosť, bude povinný namiesto škody, ktorú by mal nahradit', zaplatiť sumu peňazí, alebo plniť niečo iné.

§ 1180.

Ak sa nič iné nedohovorilo, dohovorená náhrada prepadá, len keď sa porušenie smluvnej povinnosti stane dlžníkovou vlnou alebo náhodou, za ktorú je dlžník zodpovedný.

§ 1181.

Ak sa nič iné nedohovorilo, dlžník nenadobúda právo oslobodiť sa od splnenia zaplacením dohovorenej náhrady. Ak dohovorená náhrada bola slúbená pre ten prípad, že sa nedodrží čas alebo miesto splnenia, môže sa vymáhať i popri splnení.

§ 1182.

Ak sa dohovorila prílišná náhrada, súd ju môže na dlžníkov návrh primerane snížiť, všímajúc si veriteľove záujmy na riadnom splnení smlouvy. Práva domáhať sa, aby sa náhrada snížila, nemožno sa napred zriecť.

§ 1183.

Predchádzajúcimi ustanoveniami spravuje sa aj dohovor, že ten, kto poruší smluvnú povinnosť, bude povinný zaplatiť pokutu bez zreteľa na vzniklú škodu.

§ 1184.

Předpisy o smluvené náhradě platí, neustanovuje-li zákon nic jiného, obdobně o propadných doložkách, ale zmírňovací právo soudu nepřisluší, ledaže by v úmluvě o propadnou doložku bylo spatřovati úmluvu o smluvené náhradě.

**DÍL TŘETÍ.
SPOLEČNÁ USTANOVENÍ
O PRÁVECH MAJETKOVÝCH.**

Hlava 43.

Zajištění práv a závazků.

I. Tím, že se někdo jiný zaváže za dlužníka:

a) jako rukojmí;

§ 1185.

Jestliže se někdo věřiteli zaváže, že mu zaplatí, když by dlužník své povinnosti nesplnil, vznikne smlouva rukojemská. Původní dlužník zůstává dlužníkem hlavním, rukojmí je dlužníkem podpůrným.

§ 1186.

K platnosti smlouvy rukojemské je potřeba, aby prohlášení, kterým se rukojmí zavazuje, bylo učiněno písemně.

§ 1184.

Predpisy o dohovorenej náhrade platia, ak zákon neustanovuje nič iné, obdobne o prepadných doložkách. Zmierňovacie právo prislúcha však súdu jedine vtedy, ak v prepadnej doložke možno vidieť dohovorenú náhradu.

**PIATY DIEL.
SPOLOČNÉ USTANOVENIA.**

Hlava 45.

Zaistenie práv a záväzkov.

I. Tým, že sa niekto iný zaviaže za dlžníka.

a) Ako rukojemník.

§ 1185.

Ak sa niekto veriteľovi zaviaže, že za dlžníka splní záväzok, keby dlžník svoju povinnosť nesplnil, vznikne rukojemská smluva. Pôvodný dlžník ostáva hlavným dlžníkom, rukojemník je podpurným dlžníkom.

§ 1186.

Na platnosť rukojemskej smluvy je potrebné, aby prejav, ktorým sa rukojemník zaväzuje, bol daný písomne.

§ 1187.

b) jako spoludlužník.

Přistoupí-li někdo k závazku jako spoludlužník, nenolože ai výnimky pod kterou se zavazuje [206] rukojmí, vzejde tím spoludlužnictví, jehož právní následky se posuzují podle §§ 723 až 731.

Za jaké závazky se lze zaručiti.

§ 1188.

Závazky, kterých podle práva nikdy nebylo nebo které jsou již zrušeny, nelze zajistiti podle §§ 1185 a 1187. Zajistiti lze však takto dluh promlčený, ale jen tehdy, když zajistitel o promlčení věděl.

§ 1189.

Kdo se zaručí za osobu, která se zřetelem k jejím osobním vlastnostem se nemůže zavázati, je zavázán, byť i o této nezpůsobilosti nevěděl, stejně jako spoludlužník rukou společnou a nerozdílnou (§ 730).

§ 1190.

Dosah rukojemství.
Rukojemství nesahá dále, než jak se rukojmí zaručil. Kdo se zaručil za dluh úročný, ručí v pochybnostech jen za ony nezapravené úroky, které věřitel v době, kdy se stala smlouva rukojemská, ještě nemohl vymáhati.

Právní následky.

§ 1187.

b) Ako spoludlužník.

Ak niekto pristúpi na záväzok ako spoludlužník, neurobiac si výhradu ako rukojemník, vzniká tým spoludlužníctvo (§§ 723 až 731).

Za aké záväzky sa možno zaručiť.

§ 1188.

Závazky, ktorých podľa práva nikdy nebolo, alebo ktoré sú už zrušené, nemožno zaistiť rukojemstvom ani spoludlužníctvom (§§ 1185, 1187). Možno však premlčaný dlh zaistiť, keď zaistiteľ o premlčaní vedel.

§ 1189.

Kto sa zaručí za osobu, ktorá sa so zreteľom na svoje osobné vlastnosti nemôže zaviazať, je zviazaný, hoci aj nevedel o tejto nespôsobilosti, rovnako ako spoludlužník spoločnou a nerozdielnou rukou (§ 730).

§ 1190.

Rozsah rukojemstva.
Rukojemstvo nesiahá ďalej, než ako sa rukojemník zaručil. Kto sa zaručil za úročný dlh, v pochybnostiach ručí len za tie nezaplatené úroky, ktoré veriteľ v čase, keď sa rukojemská smlouva stala, ešte nemal vymáhať.

Právne následky.

§ 1191.

Na rukojmího lze nastupovati zpravidla teprve tehdy, když hlavní dlužník své povinnosti nesplnil, ač byl věřitelem upomenut.

§ 1192.

Na rukojmího lze nastupovati hned napřed, když se v době splatnosti neví, kde se hlavní dlužník zdržuje; když na jmění hlavního dlužníka byl prohlášen konkurs; když na jeho návrh bylo zahájeno řízení vyrovnací; když věřitel exekucí na jmění hlavního dlužníka nebyl úplně uspokojen, nebo když lze mítí za to, že by úplného uspokojení nedošel. To platí i tehdy, když se rukojmí zřejmě zaručil jen tak, že lze na něm vymáhati dluh, pokud by hlavní dlužník plniti nemohl (rukojmí za schodek).

§ 1193.

Jestliže se někdo zaručil, aby zajistil postihové právo rukojmího (rukojmí návratný), [207] jest, není-li zjevná jiná vůle stran, toto rukojemství vykládati jako rukojemství za schodek.

§ 1194.

Kdo se zavázal jako rukojmí a plátce, odpovídá jako spoludlužník rukou společnou a nerozdílnou za celý dluh; na vůli věřitele závisí, zdali chce nastupovati napřed na hlavního či

§ 1191.

Proti rukojemníkovi možno zpravidla vystúpiť iba vtedy, keď hlavný dlžník svoju povinnosť nesplnil, hoci ho veriteľ upomenul.

§ 1192.

Proti rukojemníkovi možno vystúpiť hned napred, keď sa v čase sročnosti nevie, kde hlavný dlžník pobýva; keď na imanie hlavného dlžníka bol vyhlásený konkurz, keď sa na jeho návrh začalo vyrovnacie konanie; keď veriteľ exekúciou na majetok hlavného dlžníka nebol úplne uspokojený, alebo keď odôvodnene možno predpokladať, že by úplné uspokojenie nedosiahol. To platí i vtedy, keď sa rukojemník zrejme len tak zaručil, že na ňom možno vymáhať dlh, pokiaľ by hlavný dlžník nemohol plniť (rukojmí za schodok).

§ 1193.

Ak sa niekto zaručil, aby zaistil postihové právo rukojemníka (návratný rukojemník), toto rukojemstvo, ak nie je zjavná iná vôľa strán, treba vykladať ako rukojemstvo za schodok.

§ 1194.

Kto sa zaviazal ako rukojemník a platiteľ, zodpovedný je ako spoludlžník spoločnou a nerozdielnou rukou za celý dlh; od veriteľovej vôle závisí, či chce vystupovať napred proti hlavnému,

na vedlejšího dlužníka či na oba zároveň (§ 726).

§ 1195.

Kdo shladí cizí dluh, za který ručí osobně nebo určitými kusy majetku, vstupuje do práv věřitele a jest oprávněn domáhati se na dlužníkovi náhrady shlazeného dluhu. K tomu konci jest uspokojený věřitel povinen vydati mu a naň převést všechny právní pomůcky a zajišťovací prostředky, které má.

§ 1196.

Jestliže se několik osob zaručí za týž celý dluh, ručí každá z nich za celý dluh, ať již se zaručily společně či každá zvláště, o ostatních třebaš nevědouc. Jestliže jedna z nich shladí celý dluh, náleží jí právě tak jako spoludlužníkovi (§§ 730, 731) postihové právo proti ostatním. Propustí-li věřitel některého z rukojmích, působí to jen proti těm rukojmím, kteří se zavázali dříve než propuštěný.

§ 1197.

Jestliže hlavní dlužník nebo někdo jiný dá věřiteli zástavu dříve, než se někdo zaručil, nebo aspoň současně, je sice věřitel oprávněn nastupovati na rukojmího, je však odpověden rukojmímu, jestliže se na jeho újmu vzdá práva zástavního.

či proti vedlejším dlužníkovi, či proti obom zároveň (§ 726).

§ 1195.

Kto vyrovná cudzí dlh, za ktorý ručí osobne alebo určitými kusmi majetku, vstupuje do veriteľových práv a je oprávnený domáhať sa na dlžníkovi náhrady vyrovnaného dlhu. Uspokojený veriteľ je povinný vydať mu na ten cieľ a previesť naň všetky právne pomôcky a zaisťovacie prostriedky, ktoré má.

§ 1196.

Ak sa niekoľko osôb zaručí za ten istý celý dlh, každá z nich ručí za celý dlh, či sa už zaručily spoločne, či každá osobitne, hoci nevediac o ostatných. Ak jedna z nich vyrovná celý dlh, patrí jej práve tak ako spoludlužníkovi (§§ 730, 731) postihové právo proti ostatným. Ak veriteľ prepustí niektorého z rukojemníkov, je to účinné len proti tým, rukojemníkom, ktorí sa skôr zaviazali než prepustený.

§ 1197.

Ak je v čase vzniku rukojemského záväzku hlavný dlh zaistený záložným právom, veriteľ je oprávnený vystúpiť proti rukojemníkovi, ale mu je zodpovedný, ak sa vzdá záložného práva na jeho újmu.

§ 1198.

Jestliže rukojmí nebo plátce věřitele uspokojil nedorozuměv se s hlavním dlužníkem, může mu hlavní dlužník namítati vše, co by byl mohl namítati věřiteli.

§ 1199.

Rukojmí smí odepřítí placení, jestliže věřitel zavinil, že nelze dojíti uspokojení od hlavního dlužníka.

Zvláštní způsoby zániku rukojemského závazku.

§ 1200.

Závazek rukojmího pomíjí v tom poměru jako závazek hlavního dlužníka; avšak rukojmí [208] se nemůže dovolávati toho, že dědic zemřelého hlavního dlužníka ručí jenom obmezeně.

§ 1201.

Zaváže-li se rukojmí jen na čas, ručí jen za tento čas.

§ 1202.

Když projde čas, v kterém dlužník měl za- platiti, nezproštuje se rukojmí svého závazku, byť i věřitel se nebyl domáhal uspokojení; je však oprávněn domáhati se, aby dlužník, s jehož přivolením se zaručil, mu dal jistotu. I věřitel odpovídá rukojmímu potud, pokud rukojmí z jeho váhavosti při

§ 1198.

Ak rukojemník alebo platiteľ uspokojil veriteľa bez toho, že by sa bol dorozumel s hlavným dlžníkom, hlavný dlžník mu môže namietat všetko, čo by bol mohol namietat veriteľovi.

§ 1199.

Rukojemník smie odprieť platenie, ak nemožno dosiahnuť uspokojenie od hlavného dlžníka veriteľovou vinou.

Osobitné spôsoby zániku rukojemského závazku.

§ 1200.

Závazok rukojemníka zaniká v tom pomere, ako závazok hlavního dlžníka; avšak rukojemník sa nemôže odvolávať na to, že dedič zomrelého hlavního dlžníka ručí len obmedzenie.

§ 1201.

Ak sa rukojemník zaviazhe len na čas, ručí len za tento čas.

§ 1202.

Keď vyprší čas, v ktorom dlžník mal zaplatiť, rukojemník sa nezbavuje svojho závazku, i keby sa veriteľ nebol domáhal uspokojenia; je však oprávnený domáhať sa, aby mu dlžník, s privolením ktorého sa zaručil, dal zábezpeku. I veriteľ je zodpovedný rukojemníkovi potiaľ, pokiaľ rukojemníka z jeho

vymáhání dluhu vezme škodu při postihu.

§ 1203.

Vznikne-li důvodná obava, že se dlužník stane nezpůsobilým platiti nebo že se vzdálí za hranice tohoto státu za takových poměrů, že by vymáhání dluhu na něm bylo podstatně ztíženo, je rukojmí oprávněn domáhati se, aby mu dlužník dal jistotu.

§ 1204.

Když se někdo zaručí za pohledávky, které mohou vzniknouti z nějakého právního poměru, jako z poskytnutí úvěru, z přijetí jednatelství, z náhrady škody, ze správy pro vady, může se rukojmí, když projde čas, za který se zaručil, na věřiteli domáhati, aby vydal počet.

§ 1205.

Není-li rukojemský závazek zajištěn zástavním právem, zaniká, když uplynou tři léta od smrti rukojmího, jestliže hlavní dluh byl v době smrti rukojmího již dospělý a věřitel v oněch třech letech jeho dědiců neupomenul. Dospěje-li hlavní dluh až po smrti rukojmího, počítají se ona tři léta ode dne dospělosti. Ustanovení tato neplatí o závazku rukojmího a plátce.

váhavosti pri vymáhaní dlhu stihne škoda pri postihu.

§ 1203.

Ak vznikne odôvodnená obava, že sa dlžník stane neschopným platiť, alebo že sa vzdiali za hranice tohto štátu za takých pomerov, že by sa vymáhanie na ňom stalo podstatne ťažším, rukojemník je oprávnený domáhať sa, aby mu dlžník dal zábezpeku.

§ 1204.

Keď sa niekto zaručí za pohľadávky, ktoré môžu vzniknúť z nejakého právneho pomeru, ako z poskytnutia úveru, z prijatia obstarávateľstva, z náhrady škody, zo správy pre chyby, rukojemník, keď vyprší čas, za ktorý sa zaručil, môže sa domáhať na veriteľovi, aby vyúčtoval.

§ 1205.

Ak rukojemský záväzok nie je zaistený záložným právom, zaniká, keď vypršia tri roky od rukojemníkovej smrti, ak hlavný dlh bol v čase rukojemníkovej smrti už sročný a veriteľ v oných troch rokoch jeho dedičov neupomenul. Ak sa hlavný dlh stane sročným až po rukojemníkovej smrti, počítajú sa ony tri roky odo dňa sročnosti. Tieto ustanovenia neplatia o rukojemníkovom a platiteľovom záväzku.

II. Slibem platebním.

§ 1206.

Slibí-li někdo výslovně, že zaplatí svůj dluh přesně určený co do obsahu a důvodu, má se za to, že dluh onen v době slibu trval. Druhá věta § 1188 platí i zde. [209]

§ 1207.

Platební slib mezi manžely má následek uvedený v předcházejícím paragrafu, jen když prohlášení slibujícího bylo dáno ve formě notářského spisu.

§ 1208.

Ustanovení tato se vztahují zejména na smlouvy uznávací a odúčtovací.

§ 1209.

III. Smlouvou zástavní.

Jak se zajišťují pohledávky zástavní smlouvou, jest ustanoveno v hlavě třinácté.

IV. Zajišťovacím převodem pohledávek.

§ 1210.

Pohledávky lze zajistiti také tím, že dlužník převede na svého věřitele své postupitelné pohledávky. Jde-li o pohledávky z cenných papírů, nemá zajišťovací převod místa.

II. Platobným sľubom.

§ 1206.

Ak niekto výslovne sľúbil, že zaplatí svoj dlh presne určený čo do obsahu a titulu, predpokladá sa, že onen dlh v čase sľubu trval. Pri premlčanom dlhu platobný sľub má tento právny následok len vtedy, keď sľubujúci o premlčaní vedel.

§ 1207.

Platobný sľub medzi manželmi má tento následok len vtedy, keď prejav sľubujúceho bol daný v notárskom spise.

§ 1208.

Tieto ustanovenia sa vzťahujú najmä na uznávacie a odúčtovacie smluvy.

§ 1209.

III. Záložná smluva.

Pohľadávky sa zaisťujú aj záložnou smlouvou (hlava 14).

IV. Zaisťovacím prevodom pohľadávek.

§ 1210.

Pohľadávky možno zaistiť aj tým, že dlžník prevedie na svojho veriteľa svoje postupitelné pohľadávky. Ak ide o pohľadávky z cenných papierov, zaisťovací prevod je neprípustný.

§ 1211.

Ustanovení o nedovolených úmluvách při smlouvě zástavní platí obdobně i zde.

Jistota.

§ 1212.

Kdo je povinen podle tohoto zákona dáti jistotu, učiní své povinnosti dosti tím, že zřídí právo zástavní.

§ 1213.

Nikdo není povinen věc, která má býti jistotou, přijmouti jako zástavu v ceně vyšší než v ceně, která při domech, stavebních pozemcích a při nemovitostech sloužících účelům průmyslovým nebo obchodním činí jednu polovinu, při pozemcích ostatních a venkovských statcích, jakož i při věcech movitých dvě třetiny odhadní ceny.

§ 1214.

Právo stavby je dostatečnou jistotou, když zatížení nepřevyšuje jednu polovinu jeho ceny a když dluh smluvenými splátkami úmorovými nebo stejnoměrnými splátkami nejvýše ročními bude splacen nejpozději v pátém roce před zánikem práva stavby. [210]

§ 1215.

Papíry majiteli svědčící, mají-li plnou obeživost a náležejí-li mezi papíry, v kterých lze uložit peníze

§ 1211.

Ustanovenia o neplatných dohovoroach pri záložnej smluve (§§ 349, 350) platia obdobne aj tu.

Zábezpeka.

§ 1212.

Kto je povinný podľa tohto zákona dať zábezpeku, urobí zadosť svojej povinnosti tým, že zriadi záložné právo.

§ 1213.

Nikto nie je povinný prijať vec ako záloh v cene prevyšujúcej dve tretiny odhadnej ceny.

§ 1214.

Právo stavby je dostatočnou zábezpekou, keď zafaženie neprevyšuje jednu polovicu jeho ceny a keď sa dlh dohoverenými úmorovými splátkami alebo rovnomernými splátkami najvyššie ročnými splatí najneskoršie v piatom roku pred zánikom práva stavby.

§ 1215.

Papiere znejúce na podateľa, ak majú úplnú obeživosť a ak patria medzi papiere, v ktorých možno

sirotčí, hodí se za jistotu do tří čtvrtin kursovní ceny.

§ 1216.

Vklady u ústavů, u kterých lze ukládat peníze sirotčí, hodí se za jistotu až do výše vkladu.

§ 1217.

Není-li někdo s to, aby dal jistotu zřízením práva zástavního, může dáti jistotu způsobilými rukojmími. Kdo má v tuzemsku vhodný majetek, je způsobilý rukojmí.

§ 1218.

Stane-li se jistota nedostatečnou, platí §§ 336 až 338.

Hlava 44.

Obnova a narovnání

1. Obnova (novace).

§ 1219.

Změní-li se dohodou právní důvod nebo hlavní předmět pohledávky, vznikne obnova (novace) a ruší se zřízením nového závazku závazek dosavadní. Závazky promlčené se k obnově hodí (§ 1188).

uložit sirotské peniaze, súce sú na zábezpeku do troch štvrtín kurzovej ceny.

§ 1216.

Vklady ústavov, v ktorých možno ukladať sirotské peniaze, súce sú na zábezpeku až do výšky vkladu.

§ 1217.

Ak niekto nemôže poskytnúť zábezpeku zriadením záložného práva, môže dať zábezpeku súcimi rukojemníkmi. Súcim rukojemníkom je, kto má v tuzemsku príhodný majetok.

§ 1218.

Ak sa zábezpeka stane nedostatočnou, platia ustanovenia o nedostatočnom zálohu (§§ 336 až 338).

Hlava 46.

Obnova a pokonávka

1. Obnova (novácia)

§ 1219.

Ak sa dohodou zmení právny titul alebo hlavný predmet pohľadávky, vznikne obnova (novácia). Zriadením nového závazku ruší sa doterajší záväzok. Premlčané záväzky sú súce na obnovu (§ 1188).

§ 1220.

Práva rukojemská, zástavní i jinaká, spojená se zrušenou pohledávkou, obnovou pomíjejí, jestliže se účastníci neustanoví na něčem jiném.

§ 1221.

Zevrubnější dohody o tom, kde, kdy a jak se má závazek splnit, a jinaké dohody, které nemění závazku co do právního důvodu nebo co do věci hlavní, nepokládají se za obnovu, stejně jako vydá-li se nový dlužní úpis nebo jiná podobná listina. Změnou ve vedlejších ustanoveních nelze vložiti nové břímě na někoho, kdo k ní nepřistoupí.

§ 1222.

V pochybnostech se starý závazek nepokládá za zrušený, pokud s novým může obstát. [211]

2. Narovnání.**§ 1223.**

Dohoda, kterou se práva sporná nebo pochybná určují tak, že se každá strana straně druhé v něčem podvolí, je narovnáním.

§ 1224.

Kdo dlužníku s jeho přivolením promine nesporné nebo pochybné právo bezplatně, daruje (§ 787).

§ 1220.

Rukojemské, záložné a inakšie práva, spojené so zrušenou pohľadávkou, zanikajú obnovou, ak sa účastníci nedohodnú na niečom inom.

§ 1221.

Podrobnejšie dohody o tom, kde, kedy a ako sa má záväzok splniť, a inakšie dohody, ktoré nemenia záväzok čo do jeho právneho titulu alebo čo do hlavného predmetu, nepokladajú sa za obnovu, rovnako ako to, keď sa vydá nový dlžný úpis alebo iná podobná listina. Zmenou vo vedľajších ustanoveniach nemožno vložiť nové bremeno na niekoho, kto nepristúpi k dohode o nej.

§ 1222.

V pochybnostiach sa starý záväzok nepokladá za zrušený, pokiaľ s novým môže obstáť.

2. Pokonávka.**§ 1223.**

Dohoda, ktorou sa sporné alebo pochybné práva tak určujú, že sa každá strana podvolí v niečom druhej strane, je pokonávkou.

§ 1224.

Na platnosť pokonávky medzi manželmi je potrebný notársky spis.

Neplatnost narovnáni se zřetelem k předmětu;

§ 1225.

Kdo nesmí s právem volně nakládati, nemůže o něm učiniti narovnáni.

§ 1226.

Narovnáni o právech z porížem pro případ smrti je neplatné, po smrti zůstavitele však jen tehdy, když strany neznaly jeho obsahu.

se zřetelem k omylu a některým jiným vadám;

§1227.

Omyl v tom, co mezi stranami bylo nesporné nebo nepochybné, je posuzovati podle obecných ustanovení (§§ 702 až 708). Omyl v tom, co mezi stranami bylo sporné nebo pochybné, platnosti narovnáni nevadí, ledaže by se druhá strana dopustila lsti. Ani nově nalezenými průvody, byť i z nich šlo najevo, že ta neb ona strana žádného práva neměla, nelze vzíti v odpor narovnáni učiněné poctivě.

§ 1225.

Ten, kto so svolením zaviazaného odpustí nesporné alebo pochybné právo bezodplatne, daruje toto právo, ak len nejde iba o poskytnutie slavy, primeranej zvyklostiam statočného styku (§ 789).

Neplatnosť pokonávky so zreteľom na predmet.

§ 1226.

Kto nesmie voľne nakladať s právom, nemôže urobiť o ňom pokonávku.

§ 1227.

Pokonávka o právach z poriadku pre prípad smrti je platná, len keď sa uzavrela po poručiteľovej smrti a strany poznaly obsah poriadku.

Neplatnosť pokonávky so zreteľom na omyl a niektoré iné chyby.

§ 1228.

Proto, že byl někdo zkrácen přes polovici hodnoty, nelze narovnání poctivě učiněné vzít v odpor.

§ 1229.

Patrné početní chyby, sběhlé při narovnání, nejsou žádné straně na škodu.

§ 1230.

se zřetelem k formě.
K platnosti narovnání mezi manžely je potřebí formy notářského spisu.
[212]

§ 1231.

Rozsah narovnání.
Bylo-li učiněno narovnání obecně o sporných věcech vůbec, nelze je vztahovati k takovým právům, která smluvci vyloučili, nebo k právům, na která nemohli mítí zřízení.

§ 1232.

Následky narovnání co do vedlejších závazků.
Rukojmí, kteří byli zřízeni

§ 1228.

Omyl v tom, čo medzi stranami bolo nesporné alebo nepochybné, treba posudzovať podľa všeobecných ustanovení (§§ 702 až 708). Omyl v tom, čo medzi stranami bolo sporné alebo pochybné, neprekáža platnosti pokonávky, okrem že by sa druhá strana dopustila lesti. Ani novomajdenými dôkazmi, hoci by z nich išlo najavo, že tá alebo ona strana nemala žiadne právo, nemožno napadnúť pokonávku, urobenú statočne.

§ 1229.

Statočne urobenú pokonávku nemožno napadnúť preto, že niekto bol ukrátený viac než o polovicu hodnoty.

§ 1230.

Chyby zrejme len početné, ktoré skrsnú pri pokonávke, ani jednej strane nie sú na škodu.

§ 1231.

Rozsah pokonávky.
Ak sa pokonávka urobila všeobecne o sporných veciach vôbec, nemožno ju vzťahovať na také práva, ktoré smluvníci vylúčili, alebo na práva, ktoré nemohli mať na mysli.

§ 1232.

Následky pokonávky čo do vedľajších záväzkov.
Rukojemníci, ktorí boli daní na

k pojištění celého práva, ručí i za tu část, která byla ustanovena narovnáním. Týmž způsobem je zavazeno to, co bylo dáno do zástavy za celé právo.

Avšak rukojmí a zástavní dlužník, kteří nepřistoupili k narovnání, mohou věřiteli namítati vše, co mohli namítati proti jeho pohledávce, kdyby se narovnání nebylo stalo.

Hlava 45.

Změna v osobě věřitele nebo dlužníka.

1. Postup (cesse).

§ 1233.

Věřitel může smlouvou postoupiti pohledávku jiné osobě. Je-li věřitelství pohledávky spjato s vlastnictvím cenného papíru, spravuje se postup pohledávky předpisy o převodu vlastnického práva k věcem movitým.

§ 1234.

Předmět postupu.

Postoupiti lze všechny pohledávky, které lze zciziti. Nelze zciziti pohledávky, jejichž obsah by se změnil změnou věřitele; pohledávky, které nemohou býti zabaveny; pohledávky, jichž postup byl dohodou s dlužníkem zakázán, a vůbec pohledávky, které jsou nerozlučně spjaty s osobou

poistenie celého sporného alebo pochybného práva, ručia i za tú časť, ktorá bola ustanovená pokonávkou. Tým istý spôsobom je zaťažené to, čo bolo dané do zálohu za celé právo. Avšak rukojemník a záložný dlžník, ktorí nepristúpili na pokonávkou, môžu veriteľovi namietat všetko, čo by boli mohli namietat proti jeho pohľadávke, keby sa pokonávka nebola stala.

Hlava 47.

Změna v osobě veritele alebo dlžníka.

1. Postup (cesia).

§ 1233.

Veriteľ môže postúpiť pohľadávku smlouvou inej osobe. Ak je veriteľstvo pohľadávky späté s vlastníctvom cenného papiera, postup pohľadávky sa spravuje predpismi o prevode vlastnickeho práva na hnutelné veci.

§ 1234.

Predmet postupu.

Postúpiť možno všetky pohľadávky, ktoré možno scudziti. Vzhľadom na to nemožno postúpiť pohľadávky, ktoré sú nerozlučne späté s veriteľovou osobou a teda zanikajú jeho smrťou, alebo ktorých obsah bý sa zmenil zmenou veriteľa, ďalej nezexekvovateľné pohľadávky a pohľadávky, ktorých

věřitelovou a jeho smrtí tedy zanikají.

Právní následky postupu.

§ 1235.

Práva toho, kdo pohledávku převzal (postupníka), se rovnají vzhledem k postoupené pohledávce právům postupcovým. Postupce je [218] povinen vydati postupníkovi a převést naň všechny právní pomůcky a zajišťovací prostředky, které má. Přednostní právo, jakož i jiné výhody spojené s pohledávkou může vykonati i postupník.

§ 1236.

Dokud dlužník nenabude beze své viny vědomosti o postupu, shladí pohledávku tím, že plní postupci nebo se s ním jinak vyrovná.

§ 1237.

Dlužníku zůstávají všechny námitky proti pohledávce. Jestliže však proti poctivému nabyvateli uznal pohledávku za pravou, je povinen jej uspokojiti jako svého věřitele.

Správa při postupu.

§ 1238.

Kdo postoupí pohledávku za plat, odpovídá postupníku jak za to, že je pravá, tak za to, že je dobytá; neodpovídá však za vyšší sumu, než jakou od postupníka obdržel.

postup bol dohodou s dlžníkom zakázaný.

Právne následky postupu.

§ 1235.

Práva toho, kto pohľadávku prevzal (postupník), rovnajú sa vzhľadom na postúpenú pohľadávku postupcovým právam. Postupca je povinný vydať postupníkovi a previesť naň všetky právne pomôcky a zaisťovacie prostriedky, ktoré má. Prednostné právo, ako i iné výhody spojené s pohľadávkou môže vykonať i postupník.

§ 1236.

Kým dlžník o postupe ani nevie ani vedieť nemusí, pohľadávku vyrovná tým, že plní postupcovi alebo že sa s ním inak vyrovná.

§ 1237.

Dlžníkovi ostávajú všetky námietky proti pohľadávke. Ale ak voči statočnému nadobúdateľovi uznal pohľadávku za pravú, povinný je uspokojiť ho ako svojho veriteľa.

Správa při postupe.

§ 1238.

Kto postúpi pohľadávku za odplatu, zodpovedný je postupníkovi tak za to, že je pravá, ako i za to, že je vymožitelná; nie je však zodpovedný za vyššiu sumu, než kolkú dostal od postupníka.

§ 1239.

Postupce neodpovídá za pohledávku v době postupu dobytou, která se náhodou nebo nedopatřením postupníka stala nedobytnou. Nedopatření tohoto způsobu lze postupníku přičísti zejména, když nevypoví pohledávky v době, kdy bylo možno ji vypovědět; když jí nevymáhá, jakmile dospěje; když dlužníku poshová; když opomine opatřit si jistotu v době, kdy to bylo možné.

§ 1240.

Jinak platí o poměru postupce k postupníkovi obdobně ustanovení o správě (§§ 765 a násl.), vyjma ustanovení o délce a počátku lhůt uvedených v § 776.

§ 1241.

Obnova vstupem nového věřitele. Umluví-li se vstup nového věřitele na místo dosavadního tím způsobem, že se na místo zrušené pohledávky postaví závazek dlužníkův k novému věřiteli ze samostatného důvodu právního nebo závazek k plnění jiného hlavního předmětu, nenastanou následky spojené s postupem pohledávek, nýbrž následky spojené s obnovou (§§ 1219, 1220). [214]

2. Poukázka (asignace).

§ 1239.

Postupca nie je zodpovedný za pohľadávku vymožiteľnú v čase postupu, ktorá sa náhodou alebo prehliadnutím postupníka stala nevymožiteľnou. Prehliadnutie tohto druhu možno postupníkovi pričítať najmä, keď nevypovie pohľadávku v čase, keď ju bolo možno vypovedať; keď ju nevymáha, len čo sa stane sročnou; keď dlžníkovi poshovie; keď opomenie zadovážiť si zábezpeku v čase, keď to bolo možné.

§ 1240.

Inak o pomere postupcu k postupníkovi platia obdobne ustanovenia o správě (§§ 765 a násl.), vyjmúc ustanovenia o dlžke a počiatku lehôt (§ 776).

§ 1241.

Obnova vstupom nového veriteľa. Ak sa vstup nového veriteľa na miesto doterajšieho dohovori tým spôsobom, že sa namiesto zrušenej pohľadávky postaví záväzok dlžníkov k novému veriteľovi zo samostatného právneho titulu alebo záväzok na plnenie iného hlavného predmetu, nenastanú následky spojené s postupom pohľadávok, ale nastanú následky spojené s obnovou (§§ 1219, 1220).

2. Poukázka (asignácia).

§ 1242.

Poukázkou se zmocňuje poukazník (asignatář) vybrati plnění u poukázance (asignáta) a poukázanec se zmocňuje plniti poukazníku na účet poukazatelův (asignantův). Prímého práva nabude poukazník proti poukázanci teprve tehdy, až ho dojde projev poukázance, že poukázku přijímá.

§ 1243.

Pokud je poukázanec to, co má plniti, již poukazateli dlužen, je vzhledem k němu povinen poukázce vyhověti. Má-li poukázkou býti splacen dluh poukazatelův u poukazníka a ten poukázku přijme, je poukazník povinen poukázance vybídnouti, aby plnil.

§ 1244.

Nechce-li poukazník užití poukázky nebo odpírá-li poukázanec poukázku přijmouti nebo podle ní plniti, je na poukazníku, aby to oznámil bez zbytečného odkladu poukazateli.

§ 1245.

Není-li smluveno jinak, zanikne dluh teprve plněním.

§ 1246.

Přijme-li poukázanec poukázku vůči poukazníku, může mu činiti jen takové námitky, které se týkají platnosti přijetí nebo které vyplývají z obsahu poukázky nebo

§ 1242.

Poukázkou sa zmocňuje poukazník (asignatár) vybrať plnenie u poukázanca (asignáta) a poukázanec sa zmocňuje plniť poukazníkovi na účet poukazateľov (asignantov). Poukazník nadobudne priame právo proti poukázancovi len vtedy, keď dostane poukázancov prejav, že poukážku prijíma.

§ 1243.

Pokiaľ je poukázanec už dlžen poukazateľovi to, čo má plniť, je vzhľadom naň povinný poukážke vyhovieť. Ak sa má poukážkou splatiť poukazateľov dlhu poukazníka a ten poukážku prijme, poukazník je povinný poukázanca vyzvať, aby plnil.

§ 1244.

Ak poukazník nechce použiť poukážku alebo ak poukázanec odiera prijať poukážku alebo plniť podľa nej, poukazník má to hneď bez zbytočného odkladu oznámiť poukazateľovi.

§ 1245.

Ak nie je iné dohovorené, dlh zanikne až plnením.

§ 1246.

Ak poukázanec prijme poukážku voči poukazníkovi, môže mu robiť len také námietky, ktoré sa týkajú platnosti prijatia alebo ktoré vyplývajú z obsahu poukázky alebo

z jeho osobních vztahů
k poukazníkovi.

§ 1247.

Dokud poukázanec nepřijme poukázku vůči poukazníku, může ji poukazatel odvolati. Není-li mezi poukazatelem a poukázacem jiného právního důvodu, platí o poměru mezi oběma ustanovení o smlouvě příkazní; avšak poukázka nezanikne smrtí poukazatele nebo poukázance. Pokud zrušení poukázky působí také proti poukazníku, řídí se právním poměrem mezi ním a poukazatelem.

§ 1248.

Nárok poukazníka proti poukázanci se promlčuje ve třech letech, počítajíc od .té doby, kdy poukazníka došlo přijetí poukázky. [215]

§ 1249.

3. Převzetí splnění.

Kdo se dohodne s dlužníkem, že opatří plnění jeho věřiteli (převzetí splnění), má proti dlužníku povinnost zařídit, aby věřitel neměl práva naň dokročiti. Věřiteli z toho přímé právo nevznikne.

4. Převzetí dluhu.

z jeho osobných vzťahov
k poukazníkovi.

§ 1247.

Kým poukázanec nepřijme poukážku voči poukazníkovi, roukázateľ ju môže odvolať. Ak medzi poukázateľom a poukázancom niet iného právneho titulu, o pomere medzi obidvoma platia ustanovenia o príkaznej smluve; avšak poukážka nezanikne smrťou poukázateľa alebo poukázanca. To, pokiaľ je zrušenie poukázky účinné aj proti poukazníkovi, spravuje sa právnym pomerom medzi ním a poukázateľom.

§ 1248.

Poukazníkov nárok proti poukázancovi sa promlčuje v troch rokoch, počítajúc od toho času, keď poukazníkovi došlo prijatie poukázky.

§ 1249.

3. Prevzatie splnenia.

Kto sa dohodne s dlžníkom, že zaobstará plnenie jeho veriteľovi (prevzatie splnenia), proti dlžníkovi má povinnosť zariadiť, aby veriteľ nemal právo proti nemu vystúpiť. Veriteľovi z toho nevznikne priame právo.

4. Prevzatie dlhu.

§ 1250.

Kdo se dohodne s dlužníkem, že přejímá jeho dluh (převzetí dluhu), nastoupí jako dlužník na jeho místo, přivolí-li k tomu věřitel. Než přivolení bude dáno nebo když bude odepřeno, má tato dohoda stejné následky jako převzetí splnění (§ 1249), neplyne-li z ní nic jiného. Své přivolení může věřitel prohlásiti buď dlužníku nebo příjemateli a musí tak učiniti bez zbytečného odkladu.

§ 1251.

Těž bez úmluvy s dlužníkem může třetí osoba smlouvou s věřitelem dluh převzítí.

§ 1252.

Dohodne-li se však někdo jen s věřitelem, že přejímá dluh, má se za to, že je dlužníkem vedle původního dlužníka a nikoli na jeho místě.

§ 1253.

Povinnosti toho, kdo dluh převzal, se rovnají stran převzatého dluhu povinnostem původního dlužníka. Kdo dluh převzal, může věřiteli činiti námitky vznikající z právního poměru mezi věřitelem a dosavadním dlužníkem.

§ 1254.

Výměna dlužníka se nedotýká vedlejších práv s pohledávkou spojených. Zástavní dlužník rozdílný od osob, které se zúčastnily

§ 1250.

Kto sa dohodne s dlžníkom, že prejíma jeho dlh (prevzatie dlhu), nastúpi ako dlžník na jeho miesto, ak veriteľ na to privolí. Dokiaľ sa toto privolenie neudelí alebo keď sa odoprie, táto dohoda má rovnaké následky ako prevzatie splnenia (§ 1249), ak z nej nič iné nevyplýva. Svoje privolenie veriteľ môže prejavíť alebo dlžníkovi alebo príjemateľovi a musí tak urobiť hneď bez zbytočného odkladu.

§ 1251.

Tretia osoba smlouvou s veliteľom môže dlh prevziať aj bez dohovoru s dlžníkom.

§ 1252.

Ale ak sa niekto dohodne s veriteľom, že prejíma dlh, predpokladá sa, že je dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a nie na jeho mieste.

§ 1253.

Povinnosti toho, kto dlh prevzal, rovnajú sa čo do prevzatého dlhu povinnostiam pôvodného dlžníka. Kto dlh prevzal, môže veriteľovi robiť námietky vznikajúce z právneho pomeru medzi veriteľom a doterajším dlžníkom.

§ 1254.

Výmena dlžníka sa nedotýka vedľajších práv spojených s pohľadávkou. Avšak záložný dlžník, ktorý sa nezúčastnil pri

při převzetí dluhu, jakož i rukojmí však ručí nadále jen tehdy, když onen zástavní dlužník nebo rukojmí přistoupí k výměně dlužníka.

§ 1255.

Převzetí dluhu při zcizení nemovitosti.

Převezme-li při zcizení nemovitosti nabyvatel zástavní právo na ní váznoucí, je tím [216] v pochybnostech rozuměti převzetí dluhu. Zcizitel může, když je dovršen převod vlastnictví, vyzvati věřitele písemně, aby zaň přijal nového dlužníka. Není-li přivolení odepřeno do šesti měsíců, je po zákonu dáno. Na tento následek je ve výzvě výslovně upozorniti.

Převzetí jmění, podniku nebo závodu.

§ 1256.

Převezme-li někdo jmění nebo podnik (závod), stává se vedle zcizitele dlužníkem z dluhů, které náleží ke jmění nebo k podniku (závodu) a o kterých při odevzdání věděl nebo musil věděti. Odpovědnost nabyvatele však pomine, jakmile zaplatí na takových dlužích tolik, kolik činí hodnota převzatého jmění nebo podniku (závodu).

§ 1257.

Úmluvy mezi zcizitelem a nabyvatelem, které se přičí

prevzatí dluhu, ako i rukojemník ručia naďalej len vtedy, keď onen záložný dlžník alebo rukojemník súhlasí s výmenou dlžníka.

§ 1255.

Prevzatie dlhu pri scudzení nehnuteľnosti.

Ak pri scudzení nehnuteľnosti nadobúdateľ prevezme záložné právo na nej viaznúce, v pochybnostiach treba tým rozumieť prevzatie dlhu. Scudziteľ môže, keď je prevod vlastníctva dovršený, vyzvať veriteľa písomne, aby zaň prijal nového dlžníka. Ak sa privolenie neodoprie do šiestich mesiacov, udelené je podľa zákona. Na tento následok treba vo výzve výslovne upozorniť.

Prevzatie imania, podniku alebo závodu.

§ 1256.

Ak niekto prevezme imanie alebo podnik (závod), stáva sa popri scudziteľovi dlžníkom za dlhy, ktoré patria k imaniu alebo k podniku (závodu) a o ktorých pri odovzdaní vedel alebo musel vedieť. Nadobúdateľova zodpovednosť však zanikne, len čo zaplatí na také dlhy toľko, koľko robí hodnota prevzatého imania alebo podniku (závodu).

§ 1257.

Dohovory medzi scudziteľcm a nadobúdateľom, ktoré sa pričia

ustanovení předcházejícího paragrafu a které by byly na újmu věřitelů, nemají proti věřitelům právních následků.

§ 1258.

Převzme-li jmění nebo podnik (závod) blízký příslušník zcizitele, stává se vedle zcizitele dlužníkem z dluhů náležejících ke jmění nebo k podniku (závodu), bez obmezení na hodnotu převzatého jmění nebo podniku (závodu), nejde-li o dluhy, o kterých při převzetí ani nevěděl ani vědět nemusel.

§ 1259.

Blízkými příslušníky zcizitele podle § 1258 jsou: jeho manžel, osoby s ním v poměru příbuzenském nebo švagrovském v řadě přímé vůbec nebo v řadě pobočné až do čtvrtého stupně, nebo v poměru osvojení nebo schovanství, jakož i osoby, které se zcizitelem žijí v mimomanželském společenství. Nemanželské příbuzenství je klásti na roven příbuzenství manželskému.

§ 1260.

Ustanovení předcházejících paragrafů neplatí, převzme-li se jmění nebo podnik (závod) v konkursu nebo v exekuční dražbě.

§ 1261.

Obnova vstupem nového dlužníka. Umluví-li se vstup dlužníka nového

tomuto ustanoveniu a ktoré by boli na ujmu veriteľov, nemajú právne následky proti veriteľom.

§ 1258.

Ak imanie alebo podnik (závod) prevezme scudziteľov blízky príslušník, stáva sa popri scudziteľovi dlžníkom za dlhy patriace k imaniu alebo k podniku (závodu), bez obmedzenia na hodnotu prevzatého imania alebo podniku (závodu), ak nejde o dlhy, o ktorých pri prevzatí ani nevedel ani vedieť nemusel.

§ 1259.

Scudziteľovými blízkymi príslušníkmi sa tu rozumejú: jeho manžel, osoby, ktoré sú s ním v príbuzenskom alebo švagrovskom pomere v priamom rade alebo v pobočnom rade až do štvrtého stupňa, alebo v pomere osvojenia alebo chovanstva, ako i jeho domáci ľudia. Nemanželské príbuzenstvo treba klásti na roveň manželskému príbuzenstvu.

§ 1260.

Tieto ustanovenia neplatia, ak sa imanie alebo podnik (závod) prevezme v konkurze alebo v exekučnej dražbe.

§ 1261.

Obnova vstupom nového dlžníka. Ak sa vstup nového dlžníka na

na místo dosavadního tím způsobem, že se na [217] místo zrušeného dlužního poměru postaví závazek nového dlužníka ze samostatného důvodu právního nebo závazek k plnění jiného hlavního předmětu, nenastanou následky spojené s převzetím dluhu, nýbrž následky spojené s obnovou (§§ 1219, 1220).

Hlava 46.

Zánik práv a závazků.

1. Splněním.

§ 1262.

Závazek zaniká splněním.

Jak je splniti.

§ 1263.

Proti své vůli nemůže být nucen ani věřitel, aby něco jiného přijal, než co má pohledávati, ani dlužník, aby něco jiného poskytl, než co je dlužen. Totéž platí o místě, čase a způsobu splnění.

§ 1264.

Musí-li, se zřetelem k obsahu smlouvy, přijmouti věřitel zapravení nezúročitelného peněžitého dluhu ještě nedospělého, nebo dospívá-li takový dluh podle ustanovení zákonných před časem, může si dlužník, zapravuje dluh předčasně, sraziti náhradu úroků. Srážka se vypočítá tak, aby peníz,

místo doterajšieho dohovori tým spôsobom, že sa namiesto zrušeného dlžného pomeru ustanovi záväzok nového dlžníka zo samostatného právneho titulu alebo záväzok plniť iný hlavný predmet, nenastanú následky spojené s prevzatím dlhu, ale následky spojené s obnovou (§§ 1219, 1220).

Hlava 48.

Zánik práv a záväzkov.

1. Splněním.

§ 1262.

Záväzok zaniká splněním.

Jako třeba splniť.

§ 1263.

Proti svojej vôli nemôže byť nútený ani veriteľ, aby niečo iné prijal, než čo má požadovať, ani dlžník, aby niečo iné poskytol, než čo je dlžen. To isté platí o mieste, čase a spôsobe splnenia.

§ 1264.

Ak veriteľ so zreteľom na obsah smlouvy musí prijať zaplatenie nezúročitelného peňažného dlhu ešte nesročného, alebo ak sa taký dlh stáva sročným podľa zákonných ustanovení pred časom, dlžník, vyrovnávajúci dlh predčasne, môže si sraziť náhradu úrokov. Srážka sa vypočíta tak, aby sa suma, ktorú

který věřiteli zapraví, s připočtením zákonných úroků za dobu od zapravení dluhu až do doby jeho původní dospělosti, rovnal se celému dluhu.

§ 1265.

Věřitel není povinen svoliti, aby dlužník plnil po částkách. Splátku nabídnutou na dluh peněžitý nesmí však odmítnouti, činí-li aspoň pětinu původní jistiny; věřiteli tím nevzejde žádné břímě.

§ 1266.

Je-li dlužník dlužen jistinu, úroky a náklady, nebo má-li věřitel rozličné pohledávky jistinné, má se za to, že je shlazen onen dluh, o němž dlužník projevil, že jej chce se svolením věřitele shladiti.

§ 1267.

Nesvolí-li věřitel nebo je-li pochybno, jaký úmysl dlužník měl, započte se plnění nejprve [218] na náklady již určené, pak na úroky a konečně na jistiny. Co do jistin má se za to, že je shlazená ta jistina, z které dlužník byl již upomenut nebo která již aspoň dospěla, po ní ona, která by dlužníka nejvíce tížila, kdyby ji zůstal dlužen; z několika stejně obtížných bude shlazená jistina nezajištěná nebo méně zajištěná.

čas splnění.

veriteľovi zaplatí, rovnala celému dlhu s pripočítaním zákonných úrokov na čas od zaplattenia dlhu až do dňa jeho pôvodnej sročnosti.

§ 1265.

Veriteľ nie je povinný prijať plnenie v čiastkach. Nesmie však odmietnuť splátku ponúknutú na peňažný dlh, ak robí aspoň pätinu pôvodnej istiny; veriteľovi nevznikne tým žiadne bremeno.

§ 1266.

Ak je dlžník dlžen istinu, úroky a trovy, alebo ak veriteľ má rozličné istinné pohľadávky, predpokladá sa, že je vyrovnaný onen dlh, o ktorom dlžník prejavil, že ho chce s veriteľovým svolením vyrovnať.

§ 1267.

Ak veriteľ nesvolí alebo ak je pochybné, aký úmysel mal dlžník, plnenie sa započíta najprv na trovy už určené, potom na úroky a konečne na istinu. Čo do istín sa predpokladá, že vyrovnaná je tá istina, o ktorú dlžník už bol upomenutý alebo ktorá sa už stala aspoň sročnou, po nej ona, ktorá by dlžníka najviac zaťažovala, keby ju ostal dlžen; z niekoľkých rovnako ťažkých vyrovnanou sa stáva nezaistená alebo menej zaistená istina.

Čas splnenia.

§ 1268.

Není-li čas splnění nijak určen (§§ 738 až 742), nastane povinnost splniti dne následujícího potom, co došla dlužníka upomínka,

§ 1269.

Výživné se zapravuje aspoň na měsíc napřed. Zemře-li ten, komu se výživné dává, nejsou jeho dědicové povinni vrateti nic z toho, co bylo plněno.

§ 1270.

Jestliže věřitel, jehož spolupůsobení při splnění je nutné, neposkytne tohoto svého spolupůsobení dlužníkovi, který se své strany učiní vše, čeho na něm vyžaduje splnění, stihnou nepříznivé toho následky věřitele.

§ 1271.

Na věřitele přechází zejména nebezpečení nahodilé zkázy, které do té doby postihovalo dlužníka. Počínajíc prodlením věřitele odpovídá dlužník jen za škodu, kterou způsobí úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; a dlužník může pohledávati na věřiteli náhradu nákladů, které na dlužnou věc učinil, podle zásad obsažených v ustanoveních o nepřikázaném jednatelství, jakož i náhradu škody, kterou mu způsobí dlužná věc.

Splnitel.

§ 1268.

Ak čas splnenia nie je nijako určený (§§ 738 až 742), povinnosť splniť nastane v deň nasledujúci po tom, keď dlžník dostal upomienku.

§ 1269.

Zaopatrovacie sumy sa platia aspoň na mesiac napred. Ak zomrie ten, komu taká suma patrí, jeho dedičia nie sú povinní nič vracať z toho, čo bolo plnené.

§ 1270.

Ak veriteľ, ktorého spoluúčinkovanie pri splnení je potrebné, neposkytne toto svoje spoluúčinkovanie dlžníkovi, ktorý so svojej strany urobí všetko, čo od neho vyžaduje splnenie, nepriaznivé následky toho stihnú veriteľa.

§ 1271.

Na veriteľa prechádza najmä nebezpečenie náhodilej skazy, ktoré do toho času postihovalo dlžníka. Počínajúc veriteľovým omeškaním dlžník je zodpovedný len za škodu, ktorú zapríčiní úmyselne alebo z hrubej nedbalosti. Dlžník môže požadovať od veriteľa náhradu nákladov, ktoré urobil na dlhovanú vec, ako obstarávateľ bez príkazu, taktiež náhradu škody, ktorú mu zapríčiní dlhovaná vec.

Splniteľ.

§ 1272.

Také osoba, která není způsobilá, aby spravovala své věci, může vlastním jednáním shladiti pravý a dospělý dluh. Splní-li však dluh do té doby nejistý nebo nedospělý, může se její řádný zástupce domáhati, aby bylo vráceno, co bylo plněno. Dospěl-li však zatím dluh, může se zástupce domáhati jen úroků z mezidobí. [219]

§ 1273.

Kdo plní dluh jiné osoby, za který neručí (§ 1195), může se před plněním nebo při něm domáhati na věřiteli, aby mu postoupil svá práva; učiní-li tak, je v plnění spatřovati výkup pohledávky.

§ 1274.

Nabízí-li se výkup pohledávky v dohodě s dlužníkem, musí věřitel přijmouti splnění; neodpovídá však za pravost a dobytost pohledávky, nejde-li o podvod. Není-li dohody s dlužníkem, nemusí věřitel od třetí osoby zpravidla (§ 1195) přijmouti splnění.

Příjemce.

§ 1275.

Dluh se shladí tím, že se splní věřiteli nebo jeho zástupci k přijetí způsobilému nebo tomu, koho soud uznal za věřitele pohledávky.

§ 1272.

Aj osoba, ktorá nie je spôsobilá spravovať svoje veci, vlastným konaním môže vyrovnáť pravý a sročný dlh. Ale ak splní dlh do toho času neistý alebo nesročný, jej riadny zástupca sa môže domáhať, aby sa vrátilo, čo sa plnilo. Ale ak sa dlh medzičasom stal sročným, zástupca sa môže domáhať len úrokov z mezidobia.

§ 1273.

Kto plní dlh inej osoby, za ktorý neručí (§ 1195), môže sa pred splnením alebo pri ňom domáhať na veriteľovi, aby mu postúpil svoje práva; ak tak urobí, v plnení treba vidieť výkup pohľadávky.

§ 1274.

Ak sa výkup pohľadávky ponúka v dohode s dlžníkom, veriteľ musí prijať splnenie; nie je však zodpovedný za pravosť a vymožitelnosť pohľadávky, ak nejde o podvod. Ak niet dohody s dlžníkom, veriteľ zpravidla (§ 1195) nemusí prijať splnenie od tretej osoby.

Prijímateľ.

§ 1275.

Dlh sa vyrovná tým, že sa splní veriteľovi alebo jeho zástupcovi súcemu na prijatie alebo tomu, koho súd uznal za veriteľa pohľadávky.

§ 1276.

Dlužník, který plní osobě, jež předloží kvitanci věřitele, shladí dluh, ačli nevěděl ani nemusil vědět, že ona osoba není oprávněna splnění přijmouti.

§ 1277.

Kdy se shladí dluh tím, že se splní osobě určené výrokem soudu nebo úřadu, podává se z ustanovení o těchto výrocích.

§ 1278.

Kdo něco splní věřiteli, kterému nepřísluší správa jeho jmění, je povinen splnit dluh znovu, jestliže to, co bylo poskytnuto, již není, ani to nebylo obráceno ku prospěchu příjemce.

Kvittance.

§ 1279.

Kdo splnil nebo plní dluh, jest oprávněn domáhati se na příjemci kvittance, t. j. písemného potvrzení, že dluh byl splněn, ve všech případech, v kterých je to v souhlase s pravidly poctivého styku. V kvitanci je vyznačiti jméno dlužníka i věřitele, předmět dluhu a místo a čas, kde a kdy byl splněn. Kvittance musí býti podepsána věřitelem nebo jeho oprávněným zástupcem. Náklady kvittance nese, není-li vyjednáno nic jiného, věřitel. [220]

§ 1276.

Dlžník, ktorý plní osobe, ktorá predloží veriteľovu potvrdenku, vyrovná dlh, ak len nevedel ani nemusel vedieť, že ona osoba nie je oprávnená splnenie prijať.

§ 1277.

Kedy sa dlh vyrovná tým, že sa splní osobe určenej výrokom súdu alebo úradu, vyplýva z ustanovení o týchto výrokoch.

§ 1278.

Kto niečo splní veriteľovi, ktorému nepatrí správa jeho imania, povinný je splniť znova dlh, ak toho, čo sa poskytlo, už niet, ani sa nepoužilo na prospech prijímateľa.

Potvrdenka (kvitancia).

§ 1279.

Kto splnil alebo plní dlh, je oprávnený domáhať sa na prijímateľovi potvrdenky, t. j. písomného potvrdenia, že dlh bol splnený, vo všetkých prípadoch, v ktorých to zodpovedá zvyklostiam statočného styku. V potvrdenke treba vyznačiť dlžníkovu a veriteľovo meno, predmet dluhu a miesto a čas, kde a kedy bol splnený. Potvrdenku musí podpísať veriteľ alebo jeho oprávnený zástupca. Trovy potvrdenky znáša veriteľ, ak nie je nič iné dojednané.

§ 1280.

Je-li vydána kvitance na jistinu, má se za to, že byly zapraveny také úroky.

§ 1281.

Má-li věřitel od dlužníka dlužní úpis, je povinen, kromě toho, že mu vydá kvitanci, vrátiti dlužní úpis nebo odepsati splátku na dlužním úpise. Tvrdí-li, že nemůže dlužní úpis vrátiti, je dlužník oprávněn domáhati se na něm prohlášení ověřeného soudem nebo notářem, že dlužní úpis pozbyl platnosti. Obdrží-li dlužník od věřitele dlužní úpis bez kvitance, má se za to, že dluh byl splněn.

§ 1282.

Jde-li o opakované dávky z téhož právního důvodu, má se za to, že ten, kdo předloží kvitanci na dávku později splatnou, splnil také dávky dříve splatné.

§ 1283.

Trvá-li zvyklost nebo je-li mezi stranami obvyklé, že se čas od času účtuje, má se za to, že ten, kdo vykáže zaplacení dluhu z doby pozdější, má vyrovnány i účty starší.

Splnění dluhu z papírů majiteli svědčících.

§ 1284.

Zavázal-li se kdo v listině, že bude plniti jejímu přínosci (papír majiteli

§ 1280.

Ak je potvrdenka vydaná na istinu, predpokladá sa, že bol zaplatené aj úroky.

§ 1281.

Ak veriteľ má od dlžníka dlžný úpis, povinný je, okrem toho, že mu vydá potvrdenku, vrátiť dlžný úpis alebo odpísať splátku na dlžnom úpise. Ak dlžný úpis nemôže vrátiť, dlžník je oprávnený domáhať sa na ňom prejavu overeného súdom alebo verejným notárom, že dlžný úpis stratil platnosť. Ak dlžník dostane od veriteľa dlžný úpis bez potvrdenky, predpokladá sa, že dlh bol splnený.

§ 1282.

Ak ide o opakované dávky z toho istého právneho titulu, predpokladá sa, že ten, kto predloží potvrdenku na dávku neskoršie sročnú, splnil aj dávky skôr sročné.

§ 1283.

Ak jestvuje zvyklosť alebo ak je medzi stranami obvyklé, že sa z času na čas účtuje, predpokladá sa, že ten, kto vykáže zaplatenie dlhu z neskoršieho času, má vyrovnané aj staršie účty.

Splnenie dlhu z papierov znejúcich na majiteľa.

§ 1284.

Ak sa niekto zaviazal v listine, že bude plniť jej prínoscovi (papier

svědčící), je povinen plnit podle obsahu listiny, jen předloží-li se mu papír k výplatě a vrátí-li se za výplatu.

§ 1285.

Dlužník je povinen plnit přínosci papíru, ačli nevěděl nebo nemusil vědět, že přínosce není vlastníkem ani není oprávněn vybrati plnění.

§ 1286.

Vedle námítky podávající se z § 1285 může dlužník činiti přínosci jen takové námítky, které se týkají platnosti papíru nebo které plynou z jeho obsahu nebo které mu přísluší přímo proti tomu, kdo se domáhá plnění.

§ 1287.

Je-li v papíru se svolením dlužníkovým označena jen určitá osoba jako oprávněná [221] z papíru, je dlužník povinen plnit jen této osobě, předloží-li mu papír k výplatě a vrátí-li jej za výplatu.

§ 1288.

Vychází-li z obsahu papíru najevo, že se výplata provede, splní-li se určité podmínky, je dlužník povinen plnit, jen když tyto podmínky jsou splněny.

Složení dluhu k soudu.

znející na majitele), povinný je plnit podľa obsahu listiny, len ak sa mu papier predloží na výplatu a ak sa mu vráti za výplatu.

§ 1285.

Dlžník je povinný plniť prínoscovi papiera, ak len nevedel alebo nemusel vedieť, že prínosca nie je vlastníkom ani nie je oprávnený vybrať plnenie.

§ 1286.

Okrem tejto námietky dlžník môže robiť prínoscovi len také námietky, ktoré sa týkajú platnosti papiera alebo ktoré vyplývajú z jeho obsahu alebo ktoré mu patria priamo proti tomu, kto sa domáha plnenia.

§ 1287.

Ak je v papieri s dlžníkovým svolením označená len určitá osoba ako oprávnená na základe papiera, dlžník je povinný plniť len tejto osobe, ak mu predloží papier na výplatu a vráti ho za výplatu.

§ 1288.

Ak z obsahu papiera vychádza najavo, že sa výplata vykoná len pri určitých podmienkach, dlžník je povinný plniť. Jen keď sa splnia tieto podmienky.

Složenie dlhu na súde.

§ 1289.

Nelze-li dluh splniti proto, že věřitel je neznám nebo nepřítomen nebo že to, co se mu nabízí, bez důvodu odmítne; že dlužník bez vlastní viny je v nejistotě, kdo je věřitelem; nebo že se vyskytly jinaké důležité důvody na straně věřitele, je dlužník, nebo kdo jiný je povolán splniti, oprávněn dlužnou věc složit k soudu nebo, nehodí-li se k tomu, žádati, aby soud učinil opatření, aby byla vzata v úschovu.

§ 1290.

O složení zpraví soud toho, pro koho se složení stalo, a podle potřeby zařídí jeho zastoupení.

§ 1291.

Stalo-li se složení řádně, je dlužník osvobozen.

§ 1292.

Jakmile věřitele dojde zpráva o složení, jest ukladateli na žádost vrátiti věc jen tehdy, když si takové vrácení vymínil a soud ještě nerozhodl, zda se složení stalo řádně čili nic; když soud rozhodl, že se složení nestalo řádně; nebo když

§ 1289.

Ak dlh nemožno splniť preto, že veriteľ je neznámy alebo nie je prítomný alebo že to, čo sa mu ponúka, bez dôvodu odmietne; že dlžník bez vlastnej viny je v neistote, kto je veriteľom; alebo že sa vyskytly inakšie dôležité dôvody na veriteľovej strane, dlžník alebo každý, kto je povolaný splniť, je oprávnený vec, ktorú dlhuje, složiť na súde alebo ak na to nie je súca, žiadať, eby súd urobil opatrenie o jej úschove.

§ 1290.

O složení súd upovedomí toho, pre koho sa slozenie stalor a podľa potreby zariadi jeho zastúpenie.

§ 1291.

Len čo veriteľovi dôjde zpráva o složení, treba ukladateľovi na žiadosť vrátiť vec len vtedy, keď si také vrátenie vymienil a súd ešte nerozhodol, či sa slozenie stalo riadne alebo nie; keď súd rozhodol, že sa slozenie nestalo riadne; alebo keď s ukladaateľovou žiadosťou vyslovil súhlas ten, pre koho sa vec složila.

§ 1292.

Ak sa slozenie stalo riadne, dlžník je oslobodený.

s žádostí ukladatele vyslovil souhlas ten, pro koho věc byla slovena.

Splnění nedluhu.

§ 1293.

Jestliže někdo jinému omylem, byť i to byl omyl právní, splní, co mu není dlužen, může se domáhati vrácení toho, co bylo plněno.

§ 1294.

Stran toho, co nemůže býti vráceno, stran plodů těžených i zanedbaných a přírůstku, jakož i stran nákladu, platí o nepoctivém příjemci [222] ustanovení §§ 119 a 120. Byla-li takto plněna práce, může pracovník pohledávati plat, přiměřený způsobenému užítku.

§ 1295.

Na příjemci poctivém se může plnitel domáhati toho, čím je příjemce na újmu plnitel obohacen. Po doručení žaloby se závazek poctivého příjemce přituzuje podle § 121.

§ 1296.

Kdo přijme nedluh, je příjemcem nepoctivým nebo poctivým podle toho, zda věděl nebo musil věděti, že plnitel je na omylu, čili nic.

§ 1297.

Je-li někdo povinen dáti ze dvou věcí jen jednu podle své volby a dá-

Splnenie nedlhu.

§ 1293.

Ak niekto inému omylom, hoci by to bol i právny omyl, splní, čo mu nie je dlžen, môže sa domáhať vrátenia toho, čo sa plnilo.

§ 1294.

Čo sa týka toho, čo nemožno vrátiť, ďalej plodov poberaných aj zanedbaných a prírastku, ako i nákladu, nestatočný prijímateľ posudzuje sa ako nestatočný držiteľ (§§ 119, 120). Ak sa takto plnila práca, pracovník môže požadovať odplatu primeranú privedenému užítku.

§ 1295.

Plnitel sa môže domáhať na statočnom prijímateľovi toho, čím sa prijímateľ obohatil na plnitelovu ujmu. Po doručení žaloby záväzok statočného prijímateľa zostruje sa rovnako ako záväzok statočného držiteľa (§ 121).

§ 1296.

Kto prijme nedlh, je statočným alebo nestatočným prijímateľom podľa toho, či vedel alebo musel vedieť, že plnitel je v omyle, alebo nie.

§ 1297.

Ak je niekto povinný dať zo dvoch vecí len jednu podľa svojej voľby

li omylem obě, záleží na něm, chce - li se domáhati vrácení té či oné.

§ 1298.

Vrácení splněného dluhu lze se domáhati také tehdy, když dluh je dosud jakýmkoliv způsobem nejistý nebo závislý na výmince. Splní-li však někdo předčasně dluh pravý a bezvýminečný, nemůže se domáhati vrácení toho, co bylo plněno, a nemůže se ani domáhati úroků z mezidobí.

§ 1299.

Splní-li někdo dluh promlčený, nežalovatelný nebo takový, který je neplatný z nedostatku formy, nemůže vymáhati, co bylo plněno, právě jako ten, kdo plní věda, že tím není povinen.

§ 1300.

Toto ustanovení však neplatí tehdy, když splní dluh osoba, které nepřisluší správa jejího jmění.

Jiná plnění bez právního důvodu.

§ 1301.

Je-li plněno k účelu možnému a dovolenému a nebylo-li ho dosaženo náhodou nebo vůlí strany jedné nebo druhé, platí přiměřeně ustanovení §§ 1293 až 1300, není-li ustanovení odchylných.

a ak dá omylom obe, závisí od neho, či sa chce domáhať vrátenia tej alebo onej.

§ 1298.

Vrátenia splneného dlhu možno sa domáhať aj vtedy, keď dlh je doteraz hocijakým spôsobom neistý alebo závislý od podmienky. Ale ak niekto splní predčasne pravý a bezpodmienečný dlh, nemôže sa domáhať vrátenia toho, čo sa plnilo, a nemôže sa domáhať ani úrokov z mezidobia.

§ 1299.

Ak niekto splní dlh promlčaný, nežalovatelný alebo taký, ktorý je neplatný pre nedostatok formy, nemôže vymáhať to, čo sa plnilo, práve tak ako ten, kto plní vediac, že tým nie je povinný.

§ 1300.

Toto ustanovenie však neplatí vtedy, keď dlh splní osoba, ktorej neprislúcha správa jej imania.

Iné plnenia bez právneho titulu.

§ 1301.

Ak sa plní na možný a dovolený účel a ak sa ho nedosiahlo náhodou alebo vôľou jednej alebo druhej strany, platia primerane ustanovenia o splnení nedlhú, ak niet odchylných ustanovení.

§ 1302.

Komu bylo takto plněno, má postavení poctivého příjemce nedluhu po doručení žaloby [228] (§ 121); avšak snoubenec, který je podle §§ 800 a 801 povinen vrátití dar, je takovým příjemcem teprve od doby, kdy zvěděl o zrušení zasnoubení.

§ 1303.

Dá-li někdo vědomě něco k účelu nemožnému nebo nedovolenému, nemůže se domáhati, aby mu to bylo vráceno.

§ 1304.

Dá-li však někdo, aby zabránil nedovolenému činu, něco tomu, kdo se chtěl činu dopustiti, může se domáhati vrácení.

§ 1305.

Předpisů §§ 1293 až 1300 jest přiměřeně užiti také tehdy, když právní důvod věc podržeti pominul.

2. Kompensací.**§ 1306.**

Vyskytnou-li se vzájemně pohledávky, které jsou pravé a jdou na plnění stejného druhu, zrušují se kompensací, pokud se navzájem kryjí, když některá z obou stran učiní projev nesoucí se ke konapensaci. Kompensace působí ode dne, kdy se pohledávky setkají.

§ 1302.

Komu sa takto plnilo, má postavenie statočného prijímateľa nedlhú po doručení žaloby (§ 121); avšak snúbenec, ktorý je povinný vrátiť dar pre zrušenie zasnúbenia (§§ 800, 801), je takým prijímateľom len od času, keď zvedel o zrušení zasnúbenia.

§ 1303.

Ak niekto vedome dá niečo na nemožný alebo nedovolený účel, nemôže sa domáhať, aby sa mu to vrátilo.

§ 1304.

Ale ak niekto dá niečo tomu, kto sa chcel dopustiť zakázaného činu, aby zabránil tomuto činu, môže sa domáhať vrátenia.

§ 1305.

Predpisy o splnení nedlhú treba primerane použiť aj vtedy, keď zanikol právny titul vec podržať.

2. Kompenzáciou.**§ 1306.**

Vzájomné pohľadávky, ktoré sú pravé a ktorých predmetom je plnenie rovnakého druhu, zrušujú sa kompenzáciou, pokiaľ sa navzájom kryjú, keď niektorá z oboch strán urobí druhej strane prejav smerujúci ku kompenzácii. Kompenzácia je účinná odo dňa, keď sa pohľadávky stretnú.

§ 1307.

Ke kompenzaci se nehodí pohledávky uvedené v § 1299, není-li ustanoveno nic jiného.

§ 1308.

Proti pohledávce dospělé nelze kompenzovati pohledávku nedospělou a ke kompenzaci se nehodí pohledávky neurčité.

§ 1309.

Proti pohledávkám na vrácení věcí svémocně odňatých, půjčených nebo do uschování vzatých, najatých nebo pachtovaných nelze vykonati právo zadržovací ani kompenzaci. Proti pohledávkám z nepravidelné smlouvy schovací je kompenzace možná.

§ 1310.

Nelze vykonati kompenzaci proti pohledávkám na nutnou výživu a vůbec proti pohledávkám nezabavitelným. [224]

§ 1311.

Dlužník nemůže naproti svému věřiteli zpravidla (§§ 1198, 1237) kompenzovati, co věřitel má plniti jinému nebo jiný dlužníkovi.

§ 1307.

Premľčané, nežalovateľné alebo také pohľadávky, ktoré sú neplatné pre nedostatok formy, nie sú súčasne na kompenzáciu, ak niet iného ustanovenia.

§ 1308.

Proti sročnej pohľadávke nemožno kompenzovať nesročnú pohľadávku a na kompenzáciu nie sú súčasne pohľadávky, ktorých predmetom je neurčité plnenie alebo plnenie závislé od podmienky.

§ 1309.

Proti pohľadávkám na vrátenie vecí svojmocne odňatých, vypožičaných alebo vzatých do uschovania, najatých alebo árendovaných nemožno vykonať zádržné právo ani kompenzáciu. Proti pohľadávkám z nepravidelnéj smlouvy o úschove je kompenzácia možná.

§ 1310.

Kompenzáciu nemožno vykonať proti pohľadávkám na nevyhnutnú výživu a vôbec proti nezexekvovateľným pohľadávkám.

§ 1311.

Dlžník nemôže kompenzovať proti svojmu veriteľovi to, čo veriteľ má plniť inému alebo iný dlžníkovi, ak nie je inak ustanovené (§§ 1198, 1237).

§ 1312.

Byla-li pohľadávka prevedena postupne na niekoľko osob, môže dlžník sice kompenzovať svoju pohľadávku, ktorou mal v dobe, kedy dlh bol po prvý postoupen, za veriteľom prvým, akož i svoju pohľadávku za veriteľom posledným, ale nemôže kompenzovať svoju pohľadávku, ktorou má za niektorým z veriteľů prostredných.

§ 1313.

Jiných vlastností pohľadávok, než ktoré jsou uvedeny v predchádzajících predpisoch, potrebi není.

3. Vzdáním.

§ 1314. .

Je-li veritel oprávněn nakládati se svým právem, může se ho také k dobru dlžníka vzdati a tím závazek zrušiti.

§ 1315.

Vzdá-li se někdo práva domáhati se náhrady škody vzniklé na pozemku a zapíše-li se takové vzdání do veřejných knih, působí i proti pozdějším vlastníkům.

4. Sjednocením práva se závazkem.

§ 1316.

Sjednotí-li se kterékoliv právo se závazkem v jedné osobě, pomine závazek a právo, neplyne-li ze zákona nic jiného.

§ 1312.

Ak sa pohľadávka previedla postupne na niekoľko osoby, dlžník môže sice kompenzovať svoju pohľadávku, ktorú mal v čase, keď sa dlh prvý raz postúpil proti prvému veriteľovi, ako i svoju pohľadávku proti poslednému veriteľovi, ale nemôže kompenzovať svoju pohľadávku, ktorú má proti niektorému z prostredných veriteľov.

§ 1313.

Kompenzácii nie je na prekážku, že jedna z pohľadávok, ktoré sa majú kompenzovať, nie je ešte v príslušnom konaní ustálená.

3. Vzdáním sa.

§ 1314.

Ak je veritel oprávněný nakládat so svojím právom, môže sa ho aj vzdať k dobru dlžníka a tým závazok zrušiť.

§ 1315.

Ak sa niekto vzdá práva domáhať sa náhrady škody, ktorá vznikla na pozemku, a ak sa také vzdanie zapíše do verejných kníh, účinné je i proti neskorším vlastníkom.

4. Sjednotením.

§ 1316.

Ak sa hociktoré právo sjednotí so závazkom v jednej osobe, závazok a právo zaniknú, ak nič iné nevyplýva zo zákona.

§ 1317.

Sjednotí-li se v jedné osobě práva a závazky zapsané do knih veřejných, trvají, dokud se nevymažou z knih. Až do té doby může zapsané zástavní právo být s jinou pohledávkou spojeno vlastníkem nebo exekucí.

5. Nemožností.**§ 1318.**

Podlehne-li určitá věc zkáze skutečností, za kterou dlužník neodpovídá, ruší se tím všechny [225] závazek, i závazek nahradit její hodnotu. To platí i tehdy, nelze-li splnit závazek pro jinou skutečnost, za kterou dlužník neodpovídá. Jde-li o částečnou nemožnost, je hleděti stran trvání nebo zániku závazku k § 709.

§ 1319.

Vždy však má dlužník povinnost to, co obdržel pro splnění závazku, vrátit nebo nahradit jako poctivý držitel, ale tak, aby ze škody jiného neměl užitek.

§ 1320.**6. Projitím času.**

Práva a závazky pomíjejí také, když projde čas, na který jsou obmezeny poslední vůlí, smlouvou, výrokem soudu nebo úřadu nebo zákonem.

§ 1317.

Ak sa práva a záväzky zapísané do verejných kníh sjednotia v jednej osobe, trvajú, dokiaľ sa nevymažú z kníh. Zapísané záložné právo až do tohto času môže byť s inou pohľadávkou spojené vlastníkom alebo exekúciou.

5. Nemožnosťou.**§ 1318.**

Ak určitá vec podľahne skaze pre skutočnosť, za ktorú dlžník nie je zodpovedný, ruší sa tým všetok záväzok. To platí i vtedy, ak záväzok nemožno splniť pre inú skutočnosť, za ktorú dlžník nie je zodpovedný. Ak ide o čiastočnú nemožnosť, závisí od toho, či z okolností nevyplýva, že sa jeden kus nemá oddeľovať od druhého (§ 709).

§ 1319.

Avšak dlžník vždy má povinnosť vrátiť alebo nahradiť ako statočný držiteľ to, čo dostal na splnenie záväzku, ale tak, aby zo škody iného nemal úžitok.

§ 1320.**6. Vypršaním času.**

Práva a záväzky zanikajú tiež, keď vyprší čas, na ktorý sú odmedzené poslednou vôľou, smlouvou, výrokom súdu alebo úradu alebo zákonom.

Hlava 47.**Vydržení a promlčení.****§ 1321.**

Ustanovení všeobecné.

Vydržením práva vznikají a promlčením zanikají.

Vydržení řádné.

Jeho náležitosti: 1. Držba:

§ 1322.

K vydržení práva je kromě způsobilé osoby a způsobilé věci nutná její držba, jež musí být řádná, poctivá a pravá a jež musí trvati po všechen čas zákonem vyměřený.

a) řádná;

§ 1323.

Držba je řádná s hlediska vydržení, když se zakládá na důvodu, který by postačil ke vzniku práva, kdyby náleželo převodci nebo kdyby bylo zřízeno osobou oprávněnou.

§ 1324.

Práva vlastnického k věcem zastaveným, zadržovaným, pronajatým, propachtovaným, půjčeným, do schování nebo do požívání daným [226] nemohou věřitelé, nájemci, pachtýři, vypůjčitelé, schovatelé nebo

Hlava 49.**Vydržanie a premlčanie.****§ 1321.**

Všeobecné ustanovenie.

Vydržaním práva vznikajú, premlčaním zanikajú.

Vydržanie.

§ 1322.

Na vydržanie práva ckrem spôsobilej osoby a spôsobilej veci potrebná je držba, ktorá musí trvať cez celý čas vymieraný zákonom.

§ 1323.

Držba musí byť statočná (§§ 109 až 112). Predchodcova nestatočnosť nevadí statočnému dedičovi alebo inému statočnému nástupcovi, aby začal vydržanie odo dňa, keď nadobudol držbu (§ 1357).

Vydržacia doba.

§ 1324

Vydržacia doba trvá 30 rokov.

poživatelé nabýti vydržením pro nedostatek řádnosti držby. Dědicové jejich nemají více důvodu než oni sami.

§ 1325.

b) poctivá;

Držba musí být poctivá (§§ 109 až 112). Nepoctivost předchůdce nevedí poctivému nástupci nebo dědici, aby počal vydržení ode dne, kdy nabyl držby (§ 1357).

§ 1326.

c) pravá.

Držba musí být pravá (§ 113). Nepravost držby překáží i vydržení dědicovu.

2. Doba vydržecí.

§ 1327.

Právo vlastnické k věci nemovité a vůbec právo, které má povahu věci nemovité, vydrží, kdo je drží způsobem zákonným po třicet let. Jde-li o jinou věc nebo právo, je vydržecí doba tříletá.

§ 1328.

Jak někdo nabývá uplynutím času práva, které je pro něho zapsáno ve veřejných knihách, ustanovuje právo knihovně.

§ 1325.

Ak ide o právo, ktoré sa zriedka vykonáva, popri vypršaní tridsiatich rokov je potrebné, aby sa právo zakaždým, keď sa naskytne príležitosť, vykonalo a aby sa tak stalo aspoň tri razy. Ak sa takto právo nevykonalo po tri razy, vydržacia doba sa predlžuje, dokiaľ sa právo nevykoná po tretí raz.

§ 1326.

Proti štátu a proti iným právnickým osobám verejného práva vydržacia doba trvá štyridsať rokov.

§ 1327.

Ak nejde o vlastnícke právo na nehnuteľnú vec alebo o právo, ktoré má povahu nehnuteľnej veci, pri riadnej a pravej držbe na vydržanie postačuje trojročná doba, a ak ide o vydržanie proti štátu alebo proti iným právnickým osobám verejného práva, šesťročná doba.

§ 1328.

Držba je riadna s hľadiska vydržania, keď sa zakladá na titule, ktorý by postačil na vznik práva, keby patrilo prevodcovi alebo keby ho zriadila oprávnená osoba.

§ 1329.

Jde-li o právo, které se zřídkka vykonává, je potřebí vedle průběhu třiceti let, aby právo po každé, když se naskytne příležitost, bylo vykonáno a aby se tak stalo aspoň třikrát. Nedošlo-li takto na trojí výkon, prodlužuje se vydržecí doba, až právo bude vykonáno potřebí.

§ 1330.

Proti státu a proti jiným právníckým osobám veřejného práva vydrží se právo vlastnické k věci nemovité a vůbec právo, které má povahu věci nemovité, ve čtyřiceti letech. Jde-li o jinou věc nebo právo, je vydržecí doba šestiletá.

§ 1331.

Následuje-li po osobě nepožívající výhody osoba výhody požívající, počítá se doba držby [227] proti předchůdci do vydržecí doby šestileté dvojnásob, do doby čtyřicetileté čtyřmi třetinami. Následuje-li po osobě požívající výhody osoba výhody nepožívající, počítá se doba držby proti předchůdci do vydržecí doby tříleté jednou polovinou, do doby třicetileté třemi čtvrtinami.

§ 1332.

Kdo je ve společenství s osobou, která podle zákona při vydržení požívá zvláštní výhody, tomu se

§ 1329.

Veritelia, nájomníci, árendátori, vypožičiavatelja, uschovávatelia alebo požívateľja vydržaním nemôžu nadobudnúť vlastnícke právo na založené, zadlžované, najaté, vyárendované, vypožičané, do úschovy alebo do požívania vzaté veci, pretože tu niet riadnej držby. Ich dedičia nemajú viac titulu, než oni sami.

§ 1330.

Ak držba nie je pravá (§ 113), prekáža to i dedičovmu vydržaniu.

§ 1331.

Kto nadobudol hnutelnú vec priamo od nepravého alebo nestatočného držiteľa alebo nemôže pomenovať svojho predchodcu, pred vypršaním tridsiatich alebo štyridsiatich rokov môže vydržať vlastnícke právo, len ak vyprší dvojnásobne dlhá doba, než aká by bola inak potrebná.

§ 1332.

Kto je v spoločensťve s osobou, ktorá podľa zákona pri vydržaní požívava zvlášťnu výhodu, dostane

dostane stejné výhody, zakládá-li ono společenství takovou jednotu zájmů, že by následek způsobený dokonaným vydržením nutně postihl oba společníky.

§ 1333.

Také ten, kdo nabyt věci movité přímo od nepravého nebo nepoctivého držitele nebo není s to, aby jmenoval svého předchůdce, může právo vlastnické vydržeti, jen uplyne-li doba dvojnásob dlouhá, než jaké by bylo potřebí jinak.

§ 1334.

Vydržení mimořádné.

Kdo opírá svoje vydržení o dobu třicetiletou nebo čtyřicetiletou, nepotřebuje k vydržení, aby jeho držba byla řádná a pravá. Drží-li však nepoctivě, nenabývá ani tenkrát, když uplyne třicet nebo čtyřicet let.

Promlčení.

§ 1335.

Právo vlastnické zanikne, když v době promlčecí nebude proveden nárok na vydání věci (§ 146).

§ 1336.

Právo zatěžující jiného, ať je do veřejných knih zapsáno čili nic,

rovnakú výhodu, ak ono spoločenstvo zakladá takú jednotu záujmov, že by následok privedený dokonaným vydržaním nevyhnutne postihol oboch spoločníkov.

§ 1333.

Ak po osobe nepoživajúcej výhodu nasleduje osoba poživajúca výhodu, doba držby sa počíta proti predchodcovi do štyridsaťročnej vydržacej doby štyrmi tretinami, do šesťročnej doby dvojnásobne. Ak po osobe poživajúcej výhodu nasleduje osoba nepoživajúca výhodu, doba držby sa počíta proti predchodcovi do vydržania tridsaťročnej doby tromi štvrtinami, do trojročnej doby jednou polovicou.

§ 1334.

Ako niekto vypršaním času nadobúda právo, ktoré je pre neho zapísané vo verejných knihách, ustanovuje knihovné právo.

Premĺčanie.

§ 1335.

Vlastnícke právo zaniká, keď sa v promlčacej dobe nevykoná nárok na vydanie veci (§ 147).

§ 1336.

Právo zatažujúce iného, či je do verejných knih zapísané a či nie,

zaniká, když podle toho, o jaké právo jde, buď oprávněná osoba právo v promlčecí době nevykoná, ač mohlo být vykonáno, nebo do téže doby neprovede nároku na odklizení stavu, který se právu přičí, ač nárok mohl být proveden.

§ 1337.

Je-li pohledávka splatná na výpověď, počíná se promlčení dnem, kdy věřitel nejprve mohl způsobiti svou výpovědí splatnost pohledávky. [228]

§ 1338.

Trvá-li zvyklost, nebo je-li mezi stranami obvyklé, že se účet o pohledávce předkládá za určitá období, počíná se promlčení koncem takového období.

Výjimky.

§ 1339.

Promlčením nezanikají pohledávky na výživu zakládající se na poměrech rodinných.

§ 1340.

Nepromlčuje se také právo na rozdělení společné věci, na obnovu a úpravu hranic, na zřízení cesty nezbytné a na výkup reálného břemena.

§ 1341.

Kdo směl vykonati nějaké právo na celém pozemku nebo rozličným způsobem podle libosti,

zaniká, keď alebo oprávnená osoba právo v premlčacej dobe nevykoná, hoci sa mohlo vykonať, alebo v tej istej dobe nevykoná nárok na odstránenie stavu, ktorý sa prieči právu, hoci sa nárok mohol vykonať.

§ 1337.

Ak je pohľadávka sročná na výpoveď, premlčanie sa počína dňom, keď veriteľ najskôr mohol privodiť svojou výpoveďou sročnosť pohľadávky.

§ 1338.

Ak jestvuje zvyklosť, alebo ak je medzi stranami obvyklé, že sa účet o pohľadávke predkladá za určité obdobia, premlčanie sa počína koncom takého obdobia.

§ 1339.

Premlčaním nezanikajú pohľadávky na zaopatrovacie platy zakladajúce sa na rodinných pomeroch.

§ 1340.

Nepremlčuje sa právo na rozdelenie spoločnej veci, na obnovu a úpravu hraníc, na zriadenie nevyhnutnej cesty a na výkup reálneho bremena.

§ 1341.

Kto smel vykonať nejaké právo na celom pozemku alebo rozličným spôsobom podľa svojej vôle, nie je

neobmezuje se v svém právu tím, že je vykonával po sebe delší čas toliko na některé části pozemku nebo toliko některým způsobem; měl-li by v svém právu býti obmezen, musil by dříve někdo proti němu nabýti práva zapovídacího vydržením nebo jiným způsobem.

§ 1342.

Promlčením nezanikne právo zástavní, dokud věřitel má movitou zástavu v rukou, a zajištěná pohledávka, pokud je kryta zástavou, dojde uspokojení ze zástavy. Když promlčením zamkne pohledávka, lze, dokud takto trvá zástavní právo, vyplatiti zástavu splněním pohledávky nebo cenou zástavy, je-li nižší než pohledávka.

§ 1343.

Ustanovení předcházejícího paragrafu platí obdobně, má-li věřitel právo zadržovací.

Doba promlčecí.

§ 1344.

Doba promlčecí trvá třicet let.

§ 1345.

Jde-li o právo, které se zřídka vykonává, je vedle uplynutí třiceti let potřebí, aby ten, komu právo přísluší, ve třiceti letech, ač se příležitost k tomu vyskytla aspoň třikrát, [229] nikdy ho nevykonal.

obmedzený vo svojom práve tým, že ho vykonával cez čas čo ako dlhý len na niektorej časti pozemku alebo len niektorým spôsobom. Ak by mal byť vo svojom práve obmedzený, musel by skôr niekto proti nemu nadobudnúť zakazujúce právo vydržením alebo iným spôsobom.

§ 1342.

Premľčaním nezanikne záložné právo, dokiaľ veriteľ má hnutelný záloh v rukách, a zaistená pohľadávka, pokiaľ je krytá zálohom, dôjde uspokojenia zo zálohu. Keď premľčaním zanikne pohľadávka, dokiaľ takto trvá záložné právo, záloh možno vymeniť splnením pohľadávky alebo vyplatením ceny zálohu, ak je nižšia než pohľadávka.

§ 1343.

Toto ustanovenie platí obdobne, ak veriteľ má zádržné právo.

Premľčacia doba.

§ 1344.

Premľčacia doba trvá tridsať rokov.

§ 1345.

Ak ide o právo, ktoré sa zriedka vykonáva, okrem vypršania tridsiatich rokov je potrebné, aby ten, komu právo prislúcha, v tridsiatich rokoch, hoci sa na to vyskytla príležitosť aspoň trikrát,

Nevyskytne-li se ve třiceti letech příležitost právo vykonati po třikrát, prodlužuje se doba promlčecí, až z trojí příležitosti žádná nebude užito.

§ 1346.

Jde-li o osoby požívající podle § 1330 zvláštních výhod, platí místo promlčecí doby třicetiletá doba čtyřicetiletá. Následují-li po sobě osoby požívající výhody s osobami výhody nepožívajícími, je hleděti k § 1331. Jde-li o zájmové společenství osoby požívající výhody s osobou výhody nepožívající, platí § 1332.

§ 1347.

Pohledávky zadržaných občasných plnění splatných ve lhůtách nejvýše jednoletých, jako úroků, rent, příspěvků vyživovacích a dávek výměnkových, zanikají ve třech letech. Právo samo se promlčí, když se nevykoná po třicet let.

§ 1348.

Ve třech letech se promlčují pohledávky:

1. za dodání věcí, za provedení prací nebo za obstarání záležitostí v živnostenském, obchodním, zemědělském nebo jinakém provozování;

nikdy ho nevykonal. Ak sa v tridsiatich rokoch nevyskytne príležitosť vykonať právo po tri razy, premlčacia doba sa predlžuje, kým sa z troch príležitostí ani jedna nepoužije.

§ 1346.

Ak ide o osoby požívajúce zvláštne výhody (§ 1326), namiesto tridsaťročnej premlčacej doby platí štyridsaťročná doba. Ak ide o zájmové spoločenstvo osoby požívajúcej výhodu s osobou nepožívajúcou výhodu alebo ak nasledujú jedny za druhými osoby požívajúce výhodu s osobami nepožívajúcimi výhodu, platí to isté, čo pri vydržaní (§§ 1332, 1333).

§ 1347.

Pohľadávky, ktorých predmetom sú občasná plnenia sročné v lehotách nanajvýš jednoročných, ako pohľadávky z úrokov a úrokových splátok v anuitách, z rent, vyživovacích príspevkov a výměnkových dávok, zanikajú v troch rokoch. Samo právo sa promlčí, keď sa nevykoná cez tridsať rokov.

§ 1348.

V troch rokoch sa promlčujú pohľadávky:

1. za dodanie vecí, za vykonanie práv alebo za obstaranie vecí v prevádzovaní hocijakého podniku;
2. za stravovanie, ošetrovanie,

2. za stravování, ošetřování, léčení, výchovu nebo vyučování;
 3. nájemného a pachtovného;
 4. osob konajících práce co do platů a náhrady výdajů ze smluv o práci, pak pohledávky zaměstnavatelů co do záloh daných na takové pohledávky;
 5. lékařů, zvěrolékařů, zubních techniků, porodních asistentek, soukromých učitelů, advokátů, pak notářů, patentových zástupců a všech jiných osob veřejně ustanovených k obstarávání záležitostí co do odměny za jejich výkony a náhrady jejich výdajů, pak pohledávky stran co do záloh daných oněm osobám.

§ 1349.

Ve třech letech se promlčují práva nebo nároky:

1. odvolati dar pro nevděk obdarovaného;
2. odporovati provedenému rozdělení společné věci;
3. domáhati se jiného určení hranic, než jak je soud určil podle § 239;
4. domáhati se, aby byla zrušena smlouva [280] pro zkrácení přes polovinu hodnoty nebo pro donucení nebo pro omyl, pokud druhé straně nelze vytknouti lstivé jednání;
5. dokročiti na obdarovaného pro zkrácení dílu povinného;
6. domáhati se, aby pořízení pro případ smrti bylo prohlášeno

liečenie, výchovu alebo vyučovanie;
 3. nájomného a árendovného;
 4. osôb konajúcich práce čo do platov a náhrady výdavkov zo smlúv o práci, ďalej pohľadávky zamestnávateľov čo do preddavkov daných na také pohľadávky;
 5. lekárov, zverolekárov, zubných technikov, pôrodných asistentiek, súkromných učiteľov, advokátov, ďalej verejných notárov, civilných technikov, patentových zástupcov, a všetkých iných osôb verejne ustanovených na obstarávanie vetí čo do odmeny za ich výkony a náhrady ich výdavkov, ďalej pohľadávky strán čo do preddavkov daných oným osobám;
 6. zo sprostredkovateľských smlúv.

§ 1349.

V troch rokoch sa premlčujú práva alebo nároky:

1. odvolať dar pre nevdak obdarovaného;
2. odporovať vykonanému rozdeleniu spoločnej veci;
3. domáhať sa iného určenia hraníc, než ako ich určil súd (§ 239);
4. domáhať sa, aby bola zrušená smluva pre ukrátenie viac ako o polovicu hodnoty alebo pre donútenie alebo pre omyl, pokiaľ druhej strane nemožno vytkáť lstivé konanie;
5. domáhať sa, aby poriadok pre prípad smrti bol vyhlásený za neplatný, alebo aby povinný diel bol vyplatený alebo dc plnený;

neplatným nebo aby byl vyplacen nebo doplněn povinný díl.

§ 1350.

V případech uvedených v § 1349, č. 5 a 6 se neskončí doba promlčecí dříve, než uplynou tři léta od přikázání pozůstalosti.

§ 1351.

Služebnost se promlčí, když se obtížená osoba výkonu služebnosti zprotiví a osoba oprávněná se do tří let nedomáhá svého práva.

§ 1352.

Nárok na náhradu škody se promlčuje ve třech letech od té doby, kdy poškozený zví, jaká škoda jest a kdo za ni odpovídá, ať škoda vznikne porušením povinnosti vyplývající z právního jednání, ať mimo takovou povinnost. Když poškozený nezví o škodě nebo o osobě náhradou povinné, zanikne nárok, když uplyne třicet let.

§ 1353.

Nároky ohlášené podle §§ 815 a 833 promlčují se ve třech letech od konce ohlašovací doby.

6. vystúpíť proti obdarovanému pre ukrátenie povinného dielu.

§ 1350.

Trojročná premlčacia doba na odvolanie daru pre nevďak (§ 1349 č. 1) platí len od toho času, keď darca zvie o nevďaku. Ak ide o neplatnosť poriadku pre prípad smrti alebo o nárok na povinný diel (§ 1349 č. 5, 6), premlčacia doba sa neskončí skôr, než vypršia tri roky od prikázania pozostalosti.

§ 1351.

Služobnosť sa premlčí, keď sa obťažaná osoba výkonu služebnosti sprotiví a oprávnená osoba sa nedomáha vojho práva do troch rokov.

§ 1352.

Nárok na náhradu škody sa premlčuje v troch rokoch od toho času, keď poškozený zvie, aká je škoda a kto je za ňu zodpovedný, či už škoda vznikne porušením povinnosti vyplývajúcej z právneho úkonu, či mimo takej povinnosti. Keď poškozený nevie o škode alebo o osobe povinnej náhradou, alebo ak škoda vznikla zločinom, zanikne nárok, keď vyprší tridsať rokov.

§ 1353.

Ohlásené nároky z úschovy (§ 815) a vypožičania (§ 833) a nájomníkově nároky na náhradu nákladu urobeného na vec (§ 949) sa premlčujú v troch rokoch od konca ohlasovacej doby.

§ 1354.

Promlčení pohledávek
vykonatelných.

Pohledávky přisouzené rozsudkem nebo jiným výrokem, který nabyl moci práva, pohledávky přiznané vykonatelným smírem nebo jinou vykonatelnou listinou a pohledávky zjištěné v řízení konkursním nebo vyrovnacím promlčují se ve třiceti (§ 1344) nebo ve čtyřiceti letech (§ 1346). Jestliže výrok nebo právní jednání tu uvedené uloží povinnost k. opakujícímu se plnění (§ 1347), které dospěje v budoucnosti, promlčuje se nárok na jednotlivé takové plnění podle § 1347. [231]

Jiné doby promlčecí a doby
k provedení nároků.

§ 1355.

Ustanovení této hlavy o době
promlčecí platí, nejsou-li pro
promlčení jednotlivých nároků
zákonem vyměřeny doby jiné.

§ 1356.

Některé nároky zaniknou, když
nebudou provedeny do ustanovené
doby. O tom jsou dána ustanovení
na místech, kde je o těchto nárocích
řeč.

§ 1357.

Vpočtení doby předchůdcovy.
Kdo nabude poctivě držby od

§ 1354.

Premľčanie vykonateľných
pohľadávok.

Pohľadávky prisúdené rozsudkom alebo iným výrokom, ktorý nadobudol právoplatnosť, pohľadávky priznané vykonateľnou pokonávkou alebo inou vykonateľnou listinou a pohľadávky zistené v konkurznom alebo vyrovnacom konaní sa premlčujú v tridsiatich (§ 1344) alebo v štyridsiatich rokoch (§ 1346). Ak výrok alebo právny úkon, tu uvedený vyrieka povinnosť poskytovať opakujúce sa plnenie (§ 1347), ktoré sa stane sročným v budúcnosti, nárok na jednotlivé také plnenie sa premlčuje v troch rokoch (§ 1347).

Iné premlčacie doby a doby na
uplatnenie nárokov

§ 1355.

Ustanovenia o premlčacej dobe
(§§ 1344 až 1354) platia, ak zákon
nevymeriava iné doby na
premlčanie jednotlivých nárokov.

§ 1356.

Niektoré nároky zaniknú, keď sa
neuplatnia do času, určeného
príslušnými predpismi.

§ 1357.

Vpočítanie predchodcovej doby.
Kto statočne nadobudne držbu od

držitele řádného a poctivého, má jako nástupce právo započísti si vydržecí dobu předchůdcovu (§ 1325); jde-li o nabytí práva vydržením třicetiletým nebo čtyřicetiletým, lze vpočísti dobu předchůdcovy držby, i když nebyla řádná nebo pravá. Na průběh promlčení nepůsobí změna v osobách, kterých se týká.

Jak se vydržení a promlčení staví.

§ 1358.

Proti nezletilým, choromyslným a slabomyslným nepočíná se vydržení ani promlčení, dokud se těmto osobám nezřídí řádný zástupce. Vydržení nebo promlčení již započaté probíhá dále, nemůže však skončiti, dokud překážka nepomine. Překážka pomine také tím, že se zřídí řádný zástupce nebo že na místo osoby požívající této výhody vstoupí osoba této výhody nepožívající. Vydržení a promlčení se však neskončí dříve, než uplynou dvě léta potom, kdy pomine překážka. Je-li promlčecí doba kratší než dvě léta, platí tato kratší doba místo doby dvouleté.

§ 1359.

Promlčení práva, které náleží k pozůstalosti, pak vydržení a promlčení práva proti pozůstalosti se neskončí dříve než šest měsíců potom, kdy lze právo

řádného a statočného držitele, ako nástupca má právo započítat si predchodcovu vydržaciú dobu (§ 1325); ak ide o nadobudnutie práva tridsaťročným alebo štyridsaťročným vydržaním, možno vpočítat dobu predchodcovej držby, i keď nebola riadna alebo pravá. Na priebeh premlčania nemá účinnosť zmena v osobách, ktorých sa týka.

Jako spočíva vydržanie a premlčanie.

§ 1358.

Proti maloletým, choromyselným a slabomyselným sa vydržanie ani premlčanie nepočína, dokiaľ sa týmto osobám neustanoví riadny zástupca. Už začaté vydržanie alebo premlčaná beží ďalej, nemôže sa však skončiť, dokiaľ prekážka neprestane. Prekážka prestane aj tým, že sa ustanoví riadny zástupca alebo že na miesto osoby, ktorá požíva túto výhodu, vstúpi osoba, ktorá nepožíva túto výhodu. Vydržanie a premlčanie sa však neskončí skôr, než vypršia dva roky po tom, keď prekážka prestane. Ak je premlčacia doba kratšia než dvojročná, platí táto kratšia doba namiesto dvojročnej doby.

§ 1359.

Premlčanie práva, ktoré patrí do pozostalosti, ďalej vydržanie a premlčanie práva proti pozostalosti sa neskončí skôr než šesť mesiacov po tom, keď právo

provésti se strany zástupce pozůstalosti nebo proti němu, nebo potom, kdy byl prohlášen konkurs na pozůstalost, které se podle ustanovení práva dědického nedostalo zastoupení. Je-li promlčecí doba kratší než šest měsíců, platí tato kratší doba místo doby šestiměsíční. [282]

§ 1360.

Mezi nerozvedenými manžely, pak mezi dětmi v moci rodičské a chráněnci na straně jedné a jejich rodiči vykonávajícími moc rodičskou, poručníky, opatrovníky, podpůrci na straně druhé vydržení nebo promlčení ani se nepočíná ani dále neprobíhá.

§ 1361.

Zdržuje-li se někdo mimo hranice tohoto státu za příčinou služby veřejné nebo nejdou-li práva, jako v čas války nebo jiných pohrom, vydržení nebo promlčení ani se nepočíná ani, dokud překážka trvá, neprobíhá.

Jak se vydržení a promlčení přerušují.

§ 1362.

Jak vydržení tak i promlčení se přerušují, když ten, kdo se toho neb onoho chce dovolávat, dříve než čas projde, buď“ výslovně nebo mlčky právo druhého uzná, nebo když jej oprávněná osoba žaluje

možno uplatniť zástupcom pozostalosti alebo proti nemu, alebo po tom, keď bol vyhlásený konkurz na pozostalosť, ktorej sa podľa ustanovení dedičského práva nedostalo zastúpenia. Ak je premlčacia doba kratšia než šesťmesačná, platí táto kratšia doba namiesto šesťmesačnej doby.

§ 1360.

Medzi nerozvedenými manželmi, ďalej medzi deťmi v rodičovskej moci a chránencami na jednej strane a ich rodičmi vykonávajúcimi rodičovskú moc, poručníkmi, opatrovníkmi, podporcami na druhej strane vydržanie alebo premlčanie sa oni nezačína ani ďalej nebeží.

§ 1361.

Ak niekto pobýva vo verejnej službe mimo hraníc tohto štátu alebo ak je vykonávanie súdnictva zastavené, ako v čase vojny alebo iných pohrôm, vydržanie alebo premlčanie sa ani nezačína ani nebeží, dokiaľ prekážka trvá.

Jako sa vydržanie a premlčanie prerušuje.

§ 1362.

Tak vydržanie ako i premlčanie sa prerušuje, keď ten, kto sa toho alebo onoho chce skôr dovolávať, než vyprší čas, alebo výslovně alebo mlčky uzná právo druhého, alebo keď oprávněná osoba vystúpi proti

a ve sporu náležitě postupuje. Nalezne-li se však výrokem v moc práva vešlým, že zažalovaný nárok netrvá, je po zákonu vydržení i promlčení nepřerušeno, žalobě jsou postaveny na roven takové úkony, které podobně jako žaloba vedou k uspokojení nebo k určení nároku mocí úřední.

§ 1363.

Avšak vydržení nebo promlčení některého práva, dovršené za rozepře nebo za řízení jí na roven postaveného nebo teprve po jich skončení, nebude na újmu tomu, komu dodatečně byla povolena obnova rozepře nebo řízení provedených o tomto nároku.

§ 1364.

Vydržení i promlčení směřující proti stavu knihovnickému přerušuje se knihovnickým zápisem práva, které by vydržením nebo promlčením bylo zkráceno, bylo-li zápisu dobyt o nezaviněné nevědomosti o probíhajícím vydržení nebo promlčení.

Právní následky vydržení nebo promlčení.

nemu žalobou alebo iným podobným procesným úkonom a v konaní náležite pokračuje. Ale ak sa výrokom, ktorý nadobudol právoplatnosť, uzná právom, že zažalovaný nárok netrvá, vydržanie i premlčanie sa podľa zákona neprerušuje. Na pretrhnutie premlčania pri vykonateľných pohľadávkach, ktorých predmetom je opakujúce sa plnenie (§§ 1347, 1354), postačuje začatie exekučného konania na vymôženie takej pohľadávky.

§ 1363.

Vydržanie alebo premlčanie niektorého práva, dovršené za sporu alebo za konania postaveného mu na roveň alebo len po ich skončení, nebude na ujmu tomu, komu dodatočne bola povolená obnova sporu alebo konania, ktoré sa stali o tomto nároku.

§ 1364.

Vydržanie i premlčanie smerujúce proti knihovnickému stavu sa prerušuje knihovnickým zápisom práva, ktoré by bolo ukrátené vydržaním alebo premlčaním, ak sa zápis vymohol v nezavinenej nevedomosti o bežiacom vydržaní alebo premlčaní.

Právne následky vydržania alebo premlčania.

§ 1365.

Nabyl-li někdo vydržením nebo promlčením knihovního práva nebo byl-li promlčením zbaven [283] knihovní závady, může se domáhati, aby byl knihovní stav uveden v soulad se skutečným stavem právním.

§ 1366.

Vydržení nebo promlčení není na újmu tomu, kdo dobyl zápisu práva, které vydržením nebo promlčením bylo zkráceno, důvěřuje (§§ 109 až 112) v knihy veřejné.

§ 1367.

K vydržení a promlčení je přihlížeti, jen když se ho strana dovolává.

§ 1368.

Promlčení nelze se vzdáti ani je prodloužiti.

Promlčení se nelze ani napřed vzdáti, aniž lze ujednati delší čas promlčecí, než jaký je vyměřen zákonem.

§ 1369.

Promlčení námitky.

Uplyne-li doba promlčecí, platí o promlčení námitky totéž, co platí o promlčení práva, není-li zákonem ustanoveno nic jiného. [234]

§ 1365.

Ak niekto nadobudol knihovné právo vydržaním alebo premlčaním alebo ak bol zbavený knihovného bremena premlčaním, môže sa domáhať, aby sa knižničný stav uviedol do súladu so skutočným právnym stavom.

§ 1366.

Vydržanie alebo premlčanie nie je na ujmu tomu, kto si vymohol zápis práva, ktoré vydržaním alebo premlčaním bolo ukrátené, dôverujúc (§§ 109 až 112) vo verejné knihy.

§ 1367.

Na vydržanie a premlčanie treba hľadieť, len keď sa ho strana dovoláva.

§ 1368.

Premlčania sa nemožno vzdáť ani ho nemožno predĺžiť.

Premlčania ani sa nemožno vopred vzdáť, ani nemožno dojednať dlhší premlčací čas, než aký je vymieraný zákonom.

§ 1369.

Premlčanie námietky.

Ak vyprší premlčacia doba, o premlčaní námietky platí to isté, čo platí o premlčaní práva, ak nie je nič iné ustanovené zákonom.

4.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Publikace přináší paralelně vydané vlastní texty osnovy občanského zákoníku. Podrobnosti o vzniku textů uvádím v doprovodné studii, a proto je v ediční poznámce neopakují. Prvním textem je osnova zákoníku ve znění vládního návrhu předaného Národnímu shromáždění, tedy v podobě, jak byla osnova schválena vládou Československé republiky. Tento text je otištěn v levém sloupci našeho vydání a vychází z vydání v rámci tisků Poslanecké sněmovny Národního shromáždění, který vyšel roku 1937 nákladem Národního shromáždění a tiskem Státní tiskárny (Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky československé, 1937, IV. volební období. 4. zasedání, tisk č. 844. Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Praha: [Národní shromáždění republiky československé], 1937). Přítomná edice se soustřeďuje na samotný text osnovy, nepřináší proto důvodovou zprávu.

Druhý, v pravém sloupci otištěný text je úředním překladem textu osnovy do slovenského jazyka tak, jak byl publikován po druhé světové válce. Jedná se o slovenský úřední překlad zahrnující již změny osnovy uskutečněné v roce 1938 při jednání v subkomitétu sněmoven. Část textu byla nedlouho po svém vzniku otištěna v řadě pokračování v dnes již hůře dostupných dvou ročnících (1947, 1948) odborného časopisu Právní obzor. Tento přetisk přinesl většinu textu osnovy, nebyl však úplný, neboť byl na podzim roku 1948 redakcí ukončen, aniž by byla otištěna celá osnova, a nadto obsahoval i určitý počet chyb. V úplnosti vyšel text slovenského překladu doplněné osnovy pouze ve zcela nepatrném nákladu, když byla sazba z Právneho obzoru druhotně využita k vydání otisku původně v časopise vydaného textu, doplněného i o nevydanou část textu a o dodatečné opravy vydané části. Vydavatel úředního slovenského překladu osnovy, Štefan Luby, v časopise doplnil text osnovy různými svými stručnými poznámkami, vesměs srovnávacími osnovu s platným slovenským právem a věnujícími se také slovenskému pojmosloví. Tyto drobné autorské poznámky přítomná edice samozřejmě nepřináší, omezuje se na úřední text překladu osnovy. Zmíněný samostatný otisk (LUBY, Štefan (ed.). *Československý občiansky zákonník a slovenské súkromné právo*. Bratislava: Právnická jednota, 1947 [1948], 343 s.), vyšel v Bratislavě roku 1948, patrně na podzim nebo na konci roku, avšak s antedatací do roku 1947, což jasně ukazuje jeho závěrečné

slovo zmiňující zastavení vydání osnovy v časopise (poslední vydaná část vyšla v č. 8); přesto byl dosud všude nekriticky přejímán nesprávný údaj o vydání v roce 1947. Tento otisk je dnes mimořádně vzácný a špatně dostupný – v České republice se jeho výtisky, pokud je mi známo, vůbec nedochovaly, alespoň žádná ze zdejších knihoven je nevlastní, přičemž jsem hledal i v některých knihovnách majících své sbírky zpracovány pouze lístkovými katalogy, včetně některých knihoven neveřejných. V sesterské Slovenské republice, kde otisk v Bratislavě vyšel, jsou mi známy pouhé čtyři výtisky, přičemž je zajímavé, že žádná z knihoven právnických fakult tento otisk nevlastní. Při přípravě edice jsem vycházel jednak z textu vydaného na pokračování ve třicátém a jedenatřicátém ročníku časopisu Právní obzor. V něm vycházel úřední text slovenského překladu osnovy péčí Štefana Lubyho (který byl zároveň redaktorem časopisu) na pokračování pod názvem „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. Dodejme na vysvětlenou, že pojmem „súkromé právo“ mínil Luby označovat občanské právo a že tato dvojdomá podoba názvu měla čtenářům naznačovat, že vedle samotného úředního textu slovenského překladu osnovy bude obsahovat i Lubyho poznámky, vztahující se k občanskému právu platnému na Slovensku. Text osnovy vyšel v následujících celkem čtrnácti částech (tvořených prvou nečíslovanou částí a třinácti číslovanými pokračováními), přičemž pro přehled podávám v hranatých závorkách doplněný i rozsah ustanovení osnovy: [nečíslovaná I. část], [§ 1–36], Právní obzor, 30 (1947), č. 1, s. 5–16; dále pak: I. pokračovanie, [§ 37–161], Právní obzor, 30 (1947), č. 2–3, s. 33–72; II. pokračovanie, [§ 161–268], Právní obzor, 30 (1947), č. 4–5, s. 97–120; III. pokračovanie, [§ 269–308], Právní obzor, 30 (1947), č. 6, s. 161–168; IV. pokračovanie [§ 309–343], Právní obzor, 30 (1947), č. 7, s. 193–200; V. pokračovanie, [§ 343–411], Právní obzor, 30 (1947), č. 8, s. 225–240; VI. pokračovanie, [§ 412–439], Právní obzor, 30 (1947), s. 257–264; VII. pokračovanie, [§ 439–512], Právní obzor, 30 (1947), č. 10, s. 289–304. V následujícím roce 1948 pokračovalo vydávání textu osnovy takto: VIII. pokračovanie, [§ 512–621], Právní obzor, 31 (1948), č. 1, s. 1–30; IX. pokračovanie, [§ 622–714], Právní obzor, 31 (1948), č. 2, s. 41–60; X. pokračovanie, [§ 715–957], Právní obzor, 31 (1948), č. 3–4, s. 81–134; XI. pokračovanie, [§ 957–1063], Právní obzor, 31 (1948), č. 5–6, s. 161–186; XII. pokračovanie, [§ 1063–1116], Právní obzor, 31 (1948), č. 7, s. 232–251; XIII. pokračovanie, [§ 1117–1245], Právní obzor, 31 (1948), č. 8, s. 261–288, jímž bylo vydávání skončeno. Zmíněný text byl dále opraven podle dodatečně vydaných oprav v samostatném otisku, zahrnujících vedle drobných změn pojmů i jeden ze sazby vypadlý a tedy neotištěný paragraf (§ 1016a). Ve zbytku textu vychází přítomná edice z časopisecky nevydané části slovenského překladu osnovy – § 1246 až 1369 ze samostatného otisku textu z roku 1948 (nesprávně datovaného 1947), ze stran 314–341.

V textech byly provedeny drobné opravy písařských chyb a v hlavě o spoluvlastnictví byl do textu slovenského překladu doplněn při sazbě nedopatřením vypadlý nadpis Hlava 11. Text byl vydán v původní pravopisné podobě, neboť pro úzce odborný účel tohoto vydání a s ohledem na charakter textu (návrh právního předpisu) nebylo dobré příčiny pravopisu, ostatně až na nepatrné odchylky blízký současnému, přizpůsobovat dnešnímu pravopisu (což by mělo naopak smysl v textech beletristických a rozpravných). Ve vydání českého textu osnovy byla nadto umístěna v hranatých závorkách čísla stran původní předlohy – oficiálního vydání v podobě sněmovního tisku –, což umožňuje snazší dohledání určitého místa tam, kde bylo v jiném textu – například v odborném článku ze sklonku 30. let – odkazováno nikoli na paragrafy osnovy, nýbrž na stránky sněmovního tisku. Současným čtenářům, kteří by s takovými zmínkami pracovali, tak bude podstatně snazší dohledat místo, na které historický pisatel odkazuje, odkazuje. Kde hranice stránek rozdělovala slova, byl údaj o stránce umístěn až za rozdělené slovo, které bylo v tomto vydání opět spojeno. Naopak u slovenského textu obdobná paginace vzhledem k dvojímu různě paginovanému vydání doplňována nebyla. Paginaci jsem nedoplňoval i vzhledem ke skutečnosti, že se nejednalo o publikaci oficiální; proti takovému doplňku hovořila i skutečnost, že vzhledem k vydání v letech 1947–48 a následnému vývoji v oblasti občanského práva již nebylo v literatuře na tyto otisky osnovy podstatnější měrou odkazováno.

5.

STRUČNÝ PRŮVODCE LITERATUROU

Zkoumání meziválečných snah o revizi občanského zákoníku a sjednocení občanského práva na území mladé republiky bylo vlivem svého značného společenského významu postupně předmětem zkoumání dosti rozsáhlé literatury. V tomto krátkém výběru se soustřeďuji pouze na novodobé práce, a z nich na práce podstatnějšího a všeobecnějšího rázu, nikoli na práce, zabývající se dílčími otázkami. První vlnu novodobých prací představují snahy o právněhistorické zkoumání a hodnocení meziválečného období. Vedle různých dílčích zmínek ve spisech, učebnicích a časopisech jsou podstatné stati, vzniklé v souvislosti s prací na příslušné kapitole významného kolektivního spisu *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945*.²⁵¹ Samotná kolektivní práce pak vyšla s několikaletým opožděním, ovlivněným dobovou situací, postupně v první polovině 70. let, a autory příslušných dvou oddílů byli Jaroslav Houser a Štefan Luby.²⁵² Tento autor, publikačně vždy hbitý, text na toto téma ještě před vydáním rozsáhlého díla uveřejnil již roku 1967 i jako časopisecký článek.²⁵³ Tématu se však posléze věnovala spíše mladší generace výzkumníků, počínaje Miloslavem Doležalem v samostatné studii a kapitole.²⁵⁴ Z hlediska obecnějšího byla přínosem mezinárodní konfe-

²⁵¹ Kolektiv autorů: *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945*. Sv. I. 1848–1918. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1971; Kolektiv autorů: *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945*. Sv. II. 1918–1945. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973.

²⁵² HOUSER, Jaroslav. Ztroskotání kodifikačních pokusů a dílčí úpravy majetkového a rodinného práva. In: BIANCHI, Leonard (ed.). *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu*. Sv. II. 1918–1945. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 264–275; LUBY, Štefan. Odras krízy v právnej úprave judičiálnych oborov a zmarenie snáh buržoázie o vybudovanie nového právneho poriadku. In: BIANCHI, Leonard (ed.). *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu*. Sv. II. 1918–1945. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 353, 366–372.

²⁵³ LUBY, Štefan. Unifikačné snahy v oblasti československého súkromného práva v rokoch 1918–1948. *Právny obzor*. 1967, roč. 50, s. 571–586.

²⁵⁴ DOLEŽAL, Miloslav. K unifikačním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938. *Právnik*. 1988, roč. 127, s. 877–883; DOLEŽAL, Miloslav. Kodifikační práce v Československé republice po roce 1918. In: *Kolektiv Katedry právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy: Kodifikace – mezníky právních dějin*. Praha: Ediční středisko Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 1994, s. 86–94.

rence o problematice právní kodifikace konaná roku 1988, ze které vznikl dvousvazkový sborník, uspořádaný Miloslavem Doležalem (1926–2018) a Valentinem Urfusem (1928–2014),²⁵⁵ přinášející však i příspěvky k československým přípravným pracem, zvláště příspěvek od Renáty Veselé²⁵⁶ a k následnému vývoji Karla Schelleho.²⁵⁷ Když roku 1988 vyšel zajímavý první svazek česko-slovenské učebnice právních dějin v redakci Karla Malého a Floriána Siváka,²⁵⁸ bylo možné očekávat, že následující druhý svazek přinese důkladný obraz meziválečných prací na poli občanského práva. Zajímavý projekt však zůstal bohužel nedokončen. Namísto toho později, již po rozpadu společného federálního státu, byla vydána samostatná pojednání patrně vycházející z připravovaného materiálu, zvláště pak rozsáhlejší příručka autorů okolo Floriána Siváka Slovenské a české dějiny státu a práva v letech 1918–1945, vydaná roku 1996,²⁵⁹ a dále učebnice Karla Malého a kolektivu, vlivem svého zacílení na potřeby výuky (celé právní dějiny do roku 1945 v jediném svazku) však poměrně stručná.²⁶⁰ Mezitím již roku 1992 vyšla v Brně zdařilá příručka kolektivu autorů Dějiny československého státu a práva 1918–1945.²⁶¹ Přínosně, avšak pouze kratšími statěmi o tématu psal Vladimír Kindl.²⁶² Nový a zásadní obrat do výzkumu tématu vnesla mladší slovenská právní historiografie, vli-

²⁵⁵ DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. I–II. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

²⁵⁶ Veselá, Renata: K přípravě kodifikace rodinného práva za předmnichovské republiky. In: DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989, sv. I, s. 131–138.

²⁵⁷ SCHELLE, Karel. Příprava právnícké dvouletky. In: DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989, sv. II., s. 265–272.

²⁵⁸ MALÝ, Karel – SIVÁK, Florian. *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1918*. Praha: Panorama, 1988.

²⁵⁹ SIVÁK, Florián a kol. *Slovenské a české dějiny státu a práva v letech 1918–1945*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, 1996.

²⁶⁰ SKŘEJPKOVÁ, Petra. In: MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997; MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. vydání. Praha: Leges, 2010.

²⁶¹ Kolektiv autorů. *Dějiny československého státu a práva 1918–1945*. Brno: Masarykova univerzita v Brně; Doplněk, 1992.

²⁶² Za tuto větu prosím vložit poznámku pod čarou ve znění: KINDL, Vladimír. Slovenské unifikační iniciativy z let 1935–1937 a jejich legislativní vyústění. In: ŠOŠKOVÁ, Ivana (ed.). *K 75. narozeninám prof. Hubenáka. Zborník z medzinárodnej právno-historickej konferencie konanej pri tejto príležitosti*. Banská Bystrica: Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2004, s. 22–32.

vem silné generace svých učitelů (Jozef Beňa, Peter Mosný, Ladislav Hubenák a další) výborně vyškolená i motivovaná k výzkumné práci, a mající i dobré zázemí v podobě řady fakultních pracovišť. Práce Miriam Laclavíkové,²⁶³ Tomáše Gábríše²⁶⁴ a Roberta Šorla²⁶⁵ a z mladších pak Ivany Šoškové²⁶⁶ a dalších – znamenaly podstatný přínos poznání tohoto období, zatímco v české části Československa a v České republice zůstávala podrobnější pozornost právní i obecné historiografie jak k revizi a sjednocování občanského práva, tak i k zalitavskému právu a ke slovenskému prostředí až na výjimky (Miloslav Doležal, Vladimír Kindl, Renata Veselá, Ladislav Vojáček) po delší čas menší a výzkum tématu dlouhodobě spíše stagnoval. Teprve během prvního desetiletí XXI. století teprve poněkud ožil tento zájem jednak v rozsáhlých dvou-svazkových pracích Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve střední Evropě (2010), připraveném péčí Karla Malého a Ladislava Soukupa,²⁶⁷ a později v práci Vývoj soukromého

²⁶³ FERANCOVÁ [LACLAVÍKOVÁ], Miriam. Unifikačné a kodifikačné snahy v oblasti súkromného (občianskeho) práva v ČSR. *Acta Universitatis Tyrnaviensis, Iuridica*. 2002/2003, roč. 1, s. 162–181; LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Riešenie problému unifikácie a kodifikácie súkromnoprávných noriem v medzivojnovom Československu a Polsku. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 187–219; LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Zákon a práva obyčej ako prameň práva na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi v rokoch 1918–1938. *Acta universitatis Tyrnaviensis – Iuridica*. 2009, roč. 6, s. 43–57; LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Právna obyčej – prameň práva na území Slovenska v období medzivojnovej ČSR. *Historia et theoria iuris*. 2010, roč. 2, č. 4, s. 22–35.

²⁶⁴ GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938). In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646–718; GÁBRIŠ, Tomáš. Snahy o revíziu ABGB v procese unifikácie československého práva v rokoch 1918–1938. *Acta historico-iuridica Pilsnensia*. 2011, s. 84–98; GÁBRIŠ, Tomáš. Revízia vecného a záväzkového práva v procese unifikácie československého občianskeho práva v rokoch 1918–1938. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 105–129.

²⁶⁵ ŠORL, Robert. Manželské majetkové právo na Slovensku a ABGB v rokoch 1848–1949. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 165–186; ŠORL, Robert. Vetvový majetok a unifikácia súkromného práva v prvej ČSR. *Právněhistorické studie*. 2007, roč. 39, zvláštní číslo (Současnost a perspektivy právní historie. Materiály z právněhistorického kolokvia ze dne 26. října 2005), s. 221–236.

²⁶⁶ ŠOŠKOVÁ, Ivana. Cirkevný sobáš a jeho osudy v československom právnom poriadku. In: ŠIDLOVSKÝ, Evermod Gejza – VALEŠ, Václav – POLESNÝ, Jan (eds). *Melior est aquisitio scientiae negotiatione arhenti: pocta prof. Ignácovi Antonínovi Hrdinovi, O. Praem. k šedesátým narodeninám*. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2013, s. 291–304.

práva na území českých zemí, připraveném péčí Ladislava Vojáčka, Karla Schelleho a Jaromíra Tauchena (2012).²⁶⁸ Problematice se věnovaly především práce Jana Kuklíka²⁶⁹ a Petry Skřejpkové,²⁷⁰ Davida Falady s Janem Dvořákem²⁷¹ a posléze Ladislava Vojáčka,²⁷² Ondřeje Horáka²⁷³ a Pavla Saláka.²⁷⁴ Užitečnost mají životopisné příspěvky, z nichž lze zmínit především Kuklíkova Krčmáře,²⁷⁵ a náročnou edici jeho vzpomínek, pořízenou společně s Janou Čechurovou,²⁷⁶ práce

- ²⁶⁷ MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010.
- ²⁶⁸ VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel – TAUCHEN, Jaromír. *Vývoj soukromého práva na území českých zemí. I.–II. díl*. Brno: Masarykova univerzita, 2012.
- ²⁶⁹ KUKLÍK, Jan. Všeobecný zákoník občanský (ABGB) v československém právu 1918–1950. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana (ed.). *200 let ABGB. Od kodifikace k rekodifikaci českého občanského práva. Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Praha: Leges, 2011, s. 98–112; KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93–104; KUKLÍK, Jan – SKŘEJPKOVÁ, Petra. *Kořeny a inspirace velkých kodifikací*. Příspěvek k aplikaci „Principů“ E. F. Smidaka. Praha: Havlíček B. T., 2008.
- ²⁷⁰ SKŘEJPKOVÁ, Petra. *Unifikační pokusy v oblasti soukromého práva v letech 1918–1938*. Acta historico-iuridica Pilsnensia, 2011, s. 213–223 a kniha v předešlé poznámce.
- ²⁷¹ DVOŘÁK, Jan – FALLADA, David. Snahy o unifikaci soukromého práva a právní civilistika v meziválečném období. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 719–739.
- ²⁷² Nověji například in VOJÁČEK, Ladislav. Část 5 – Vývoj práva v letech 1620–1948. In: VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel – KNOLL, Vilém (eds). *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 409, 422–424.
- ²⁷³ HORÁK, Ondřej. Rekodifikační pokus v první Československé republice. In: FRÝDEK, Miroslav – TAUCHEN, Jaromír (eds). *Soukromé právo v proměnách věků. Sborník příspěvků z letní školy*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 159–174; stručně též HORÁK, Ondřej. Dějiny kodifikace soukromého práva v českých zemích. In: MELZER, Filip – TĚGL, Petr (eds). *Občanský zákoník. Velký komentář. Sv. I. § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. xxvii–lvii.
- ²⁷⁴ SALÁK, Pavel a kol. *Historie osnova Občanského zákoníku z roku 1937. Inspirace, problémy a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.
- ²⁷⁵ KUKLÍK, Jan. Profesor Jan Krčmář. *Pozapomenutá osobnost pražské civilistiky*. Praha: Univerzita Karlova – Právnická fakulta; Pražské sdružení Jednoty českých právníků, 2008; předtím pak spoluautorskou stať ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan. Prof. JUDr. Jan Krčmář (1877–1950). Příspěvek k životopisu II. In: KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. a III.* (ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan, eds). Praha; Pelhřimov: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; Nová tiskárna, 2007, s. 5–20.
- ²⁷⁶ KRČMÁŘ, Jan. Paměti. *Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan). Praha; Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007.

Vozárový,²⁷⁷ stať Slapnickova,²⁷⁸ dvě slovníkové příručky,²⁷⁹ některé zahraniční texty,²⁸⁰ a důkladný domácí životopisný slovník,²⁸¹ vedle mnoha jiných životopisných a bibliografických příruček. Dodejme ještě, že náhledy na práce na osnově se v písemnictví postupem doby dosti výrazně měnily. Pomineme-li různá shrnutí současníků a mnohdy i samotných aktérů z meziválečného období, jejich účel bych zpravidla spojen s propagací prací či obhajobou určitých stanovisek v nich, nebo s jejichž kritikou, teprve časový odstup umožnil pohled bez zaujetí, anebo alespoň se zaujetím menším a vášněmi již zchladými. Zatímco práce z období let 1948–1989 jsou různou měrou a z různých příčin vůči zkoumané meziválečné práci kritické nebo kritičtější, někdy užitečně, často však také ve spojení s dobově politicky podmíněným zadáním určitého způsobu podání meziválečného období. Dvojnásob to platilo v případě, kdy psal částečný dobový pamětník (srov. Lubyho místy ostrou kritiku), naopak za jistý protipól lze pokládat některé práce či zmínky z doby oslav výročí v. z. o., v nichž se místy může zdát být problematika poněkud vytržena z dobových politických a společenských souvislostí a interpretována, někdy i vlivem egodokumentů, coby akademický podnik profesorů, jejichž cílem jako by bylo pomyslné hledání zlatého grálu v podobě ideální revidované podoby zákoníku. Právní historiografii však nelze dobře pěstovat odtrženě od historiografie politických, kulturních, hospodářských a sociálních dějin. Navzdory této drobné skepsi lze právem tvrdit, že posun v poznání o meziválečné revizi a unifikaci v oblasti občanského práva byl v posledních zhruba dvaceti letech oproti předchozím desetiletím zcela zásadní. Na druhou stranu nadále zůstává řada otázek hodna dalšího zkoumání.

²⁷⁷ VOZÁR, Jozef. *Augustín Ráth. Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*. Bratislava: Veda, 2018; VOZÁR, Jozef. Augustín Ráth. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 51–88; VOZÁR, Jozef. Adolf Vladimír Záturecký. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 89–126; VOZÁR, Jozef. Štefan Luby. In: *Významní slovenskí právníci z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 127–178; VOZÁR, Jozef. Vladimír Fajnor. Bratislava: Veda, 2017.

²⁷⁸ SLAPNICKA, Helmut. Die Beteiligung deutscher Professoren an den tschechoslowakischen Kodifikationsplänen (1919–1938). In: *Magister noster. Sborník statí věnovaných in memoriam Janu Havránkovi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 253–259.

²⁷⁹ SKŘEJPKOVÁ, Petra – SOUKUP, Ladislav (eds). *Antologie české právní vědy (2. polovina 19. století až 30. léta století 20.)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1993; SKŘEJPKOVÁ, Petra (ed.). *Antologie československé právní vědy v meziválečném období v letech 1918–1939*. Praha: Karolinum, 2009.

²⁸⁰ WESENER, Gunther. Swoboda, Ernst. In: *Österreichisches Biographisches Lexikon. Sv. 14*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2012, s. 84.

²⁸¹ Biografický slovník českých zemí. Praha: Historický ústav AV ČR, vychází od roku 2004 po sešitech; a dále pak vynikající slovenské životopisné slovníky, příslušné rakouské příručky atd.

6.

LITERATURA

BALÍK, Stanislav. Česká advokacie v letech 1920–1943. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 6, s. 13–14.

BALLING, Mads Ole. *Von Reval bis Bukarest. Statistisch-biographisches Handbuch der Parlamentarier der deutschen Minderheiten in Ostmittel- und Südosteuropa 1919–1945*. Bd. 1. Kopenhagen: Dokumentation-Verlag, 1991.

BEŇA, Jozef. K právnickému posobeniu Ivana Déreera. In: PEKNÍK, Miroslav a kol. *Dr. Ivan Dérer. Politik, právnik a publicista*. Bratislava: Ústav politických vied SAV; Veda, 2010, s. 222–266.

BEŇA, Jozef – GÁBRIŠ, Tomáš. *Dejiny práva na Slovensku I (do roku 1918)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2015.

BAXA, Bohumil. K dějinám kodifikace práva soukromého v zemích českých. In: ROUČEK, František – SEDLÁČEK, Jaromír (eds). *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl první (§ 1 až 284)*. Praha: Nákladem Právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935, s. 44–59.

BROKLOVÁ, Eva. Agrární strana a demokracie. In: BROKLOVÁ, Eva – TOMEŠ, Josef – PEHR, Michal (eds). *Agrárníci, národní demokraté a lidovci ve druhém poločase první Československé republiky*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2008, s. 16 an.

BUREŠOVÁ, Jana. Jan Šrámek a katolické ženské spolky. In: MAREK, Pavel (ed.). *Jan Šrámek – kněz, státník, politik*. Sborník konference, Olomouc 10.–11. 9. 2003. Olomouc: Moneta-FM, 2004, s. 269–283.

BUREŠOVÁ, Jana. Dolanská Zdenka. In: PEHR, Michal a kol. *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007, s. 62.

ČELKO, Vojtech. Markovič, Ivan. In: TOMEŠ, Josef a kol (ed.). *Tváře našich parlamentů. 150 let parlamentarismu v českých zemích 1861–2011*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s. 313–317.

Das bürgerliches Gesetzbuch für die Czechoslovakische Republik: Übersetzung des Entwurfes der Kommission für die Revision des ABGB. Herausgegeben vom

Justizministerium der Czechoslovakischen Republik. Reichenberg: Verlag von Gebrüder Stiepel, 1924.

DOLEŽAL, Miloslav. K unifikacním snahám v oblasti občanského práva 1918–1938. *Právník*. 1988, roč. 127, s. 877–883.

DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. I–II. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

DOLEŽAL, Miloslav. Kodifikační práce v Československé republice po roce 1918. In: Kolektiv Katedry právních dějin PF UK Praha. *Kodifikace – mezníky právních dějin*. Praha: Ediční středisko Právnícké fakulty Univerzity Karlovy, 1994, s. 86, 88–89.

DVOŘÁK, Jan – FALADA, David. Snahy o unifikaci soukromého práva a právní civilistika v meziválečném období. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 719–739.

ELEY, Geoff. *Forging Democracy. The History of the Left in Europe, 1850–2000*. Oxford: Oxford University Press, 2002.

FAJNOR, Vladimír – ZÁTURECKÝ, Adolf. *Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. (So zreteľom aj na banské-, konkursné, obchodné, a zmenkové právo a na právne predpisy o pozemkovej reforme)*. Bratislava: Právnická jednota, 1924.

FEINBERG, Melissa. *Elusive Equality. Gender, Citizenship and the Limits of Democracy in Czechoslovakia, 1918–1950*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2006.

FERANCOVÁ [Laclavíková], Miriam. Unifikačné a kodifikačné snahy v oblasti súkromného (občianskeho) práva v ČSR. *Acta Universitatis Tyrnaviensis, Iuridica*. 2002/2003, roč. 1, s. 162–181.

GÁBRIŠ, Tomáš – ŠORL, Róbert. Občianske právo na Slovensku a unifikácia právneho poriadku v období prvej Československej republiky (1918–1938). In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (eds.). *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve Střední Evropě*, sv. 2. Praha: Karolinum, 2010, s. 646–718.

GÁBRIŠ, Tomáš. *Snahy o revíziu ABGB v procese unifikácie československého práva v rokoch 1918–1938*. *Acta historico-iuridica Pilsnensia*, 2011, s. 84–98.

GÁBRIŠ, Tomáš. Revízia vecného a záväzkového práva v procese unifikácie československého občianskeho práva v rokoch 1918–1938. In: DVOŘÁK, Jan –

MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 105–129.

HERBEN, Jan. *Kniha vzpomínek*. Praha: Družstevní práce, 1935.

HORÁK, Ondřej. Rekodifikační pokus v první Československé republice. In: FRÝDEK, Miroslav – TAUCHEN, Jaromír (eds). *Soukromé právo v proměnách věků. Sborník příspěvků z letní školy*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 159–174.

HORÁK, Ondřej. Dějiny kodifikace soukromého práva v českých zemích. In: FRÝDEK, Miroslav – TAUCHEN, Jaromír (eds). *Občanský zákoník. Velký komentář*. Sv. I. § 1–117. Praha: Leges, 2013, s. xxvii–lviii.

HOUSER, Jaroslav. Ztroskotání kodifikačních pokusů a dílčí úpravy majetkového a rodinného práva. In: BIANCHI, Leonard (ed.). *Dějiny státu a práva na území Československa v období kapitalismu. Sv. II. 1918–1945*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 264–275.

KAFKA, Bruno. *Právo rodinné. Návrh subkomitétu pro revizi občanského zákoníka pro Československou republiku*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

KINDL, Vladimír. Slovenské unifikační iniciativy z let 1935–1937 a jejich legislativní vyústění. In: ŠOŠKOVÁ, Ivana (ed.). *K 75. narozeninám prof. Hubenáka. Zborník z medzinárodnej právno-historickej konferencie konanej pri tejto príležitosti*. Banská Bystrica: Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2004, s. 22–32.

KOBER, Jan. Recenze Stupková – Klečacký, Slovník představitelů soudní správy. *Právník*. 2017, roč. 156, č. 1, s. 75–80.

KOBER, Jan. Emil Svoboda mezi Bratislavou a Prahou – bludní Holanďané a útrapy pražského domácíčka? In: *Metamorfózy práva ve střední Evropě VI. Hledá se Prométheus?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2018, s. 45–62.

Kolektiv autorů. *Dějiny československého státu a práva 1918–1945*. Brno: Masarykova univerzita v Brně; Doplněk, 1992.

Kolektiv autorů. *Dějiny státu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945. Sv. I. 1848–1918*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1971.

Kolektiv autorů. *Dějiny státu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945. Sv. II. 1918–1945*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973.

KRČMÁŘ, Jan. *Všeobecná část občanského zákoníka a právo obligační. (Všeobecná část, darování, smlouva schovací, půjčka, zápůjčka a zmocnění). Návrh*

subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. 2. vydání. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

KRČMÁŘ, Jan. Unifikační práce v prvním desetiletí republiky. I. Občanské právo. *Právník*. 1928, roč. 67, s. 564–567.

KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl I. (do roku 1918)*. Praha; Pelhřimov: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2017.

KRČMÁŘ, Jan. *Paměti. Díl II. Skoro státníkem. Díl III.* (ed. ČECHUROVÁ, Jana – KUKLÍK, Jan). Praha; Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007.

KUKLÍK, Jan. Všeobecný zákoník občanský (ABGB) v československém právu 1918–1950. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana (ed.). *200 let ABGB. Od kodifikace k rekodifikaci českého občanského práva. Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Praha: Leges, 2011, s. 98–112.

KUKLÍK, Jan. Pokus o přijetí československého občanského zákoníku 1918–1948. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 93–104.

KUKLÍK, Jan – SKŘEJPKOVÁ, Petra. *Kořeny a inspirace velkých kodifikací. Příspěvek k aplikaci „Principů“ E. F. Smidaka*. Praha: Havlíček B. T., 2008.

LACINA, Vlastislav. Otakar Bas. In: *Biografický slovník českých zemí, sv. 3*. Praha: Historický ústav AV ČR, 2005, s. 264.

LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Riešenie problému unifikácie a kodifikácie súkromnoprávných noriem v medzivojnovom Československu a Polsku. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 187–219.

LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Zákon a práva obyčej ako pramene práva na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi v rokoch 1918–1938. *Acta universitatis Týmavensis – Iuridica*. 2009, roč. 6, s. 43–57.

LACLAVÍKOVÁ, Miriam. Práva obyčej – prameň práva na území Slovenska v období medzivojnovnej ČSR. *Historia et theoria iuris*. 2010, roč. 2, č. 4, s. 22–35.

LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. [nečíslovaná I. časť], [§ 1–36]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 1, s. 5–16.

LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. I. pokračovanie, [§ 37–161]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 2–3, s. 33–72.

LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. II. pokračovanie, [§ 161–268]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 4–5, s. 97–120.

- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. III. pokračovanie, [§ 269–308]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 6, s. 161–168.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. IV. pokračovanie [§ 309–343]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 7, s. 193–200.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. V. pokračovanie, [§ 343–411]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 8, s. 225–240.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. VI. pokračovanie, [§ 412–439]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, s. 257–264.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. VII. pokračovanie, [§ 439–512]. *Právny obzor*. 1947, roč. 30, č. 10, s. 289–304.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. VIII. pokračovanie, [§ 512–621]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 1, s. 1–30.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. IX. pokračovanie, [§ 622–714]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 2, s. 41–60.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. X. pokračovanie, [§ 715–957]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 3–4, s. 81–134.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. XI. pokračovanie, [§ 957–1063]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 5–6, s. 161–186.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. XII. pokračovanie, [§ 1063–1116]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 7, s. 232–251.
- LUBY, Štefan. „Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo“. XIII. pokračovanie, [§ 1117–1245]. *Právny obzor*. 1948, roč. 31, č. 8, s. 261–288.
- LUBY, Štefan (ed.). *Československý občiansky zákonník a slovenské súkromé právo*. Bratislava: Právnická jednota, 1947 [1948].
- LUBY, Štefan. Unifikačné snahy v oblasti československého súkromného práva v rokoch 1918–1948. *Právny obzor*. 1967, roč. 50, s. 571–586.
- LUBY, Štefan. Odras krízy v právnej úprave judičiálnych oborov a zmarenie snáh buržoázie o vybudovanie nového právneho poriadku. In: BIANCHI, Leonard (ed.). *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalizmu. Sv. II. 1918–1945*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 353, 366–372.
- MALÝ, Karel – SIVÁK, Florian. *Dejiny štátu a práva v Československu do roku 1918*. Praha: Panorama, 1988.
- MALÝ, Karel. *Dejiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Linde, 1997.

MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. vydání. Praha: Leges, 2010.

MENŠ, Rudolf Dominik. Encyklopedie města Brna.

<https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=5153>

OVEČKOVÁ, Oľga – VOZÁR, Jozef (eds). *100 rokov časopisu Právny obzor, 1917–2017. A centenary of Právny obzor, 1917–2017*. Bratislava: Veda, 2017.

RADVANOVÁ, Senta. Demokratický průlom do manželského práva – novela č. 320/1919 Sb. z. a nař. In: DVOŘÁK, Jan – MALÝ, Karel (eds). *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 423–427.

red., Revize občanského zákoníka. *Právník*. 1920, roč. 59, s. 462.

red., Reforma občanského práva. *České právo*. 1920, roč. 2, s. 82.

red., JUDr. Gustav Kreiml. *Právník*. 1923, roč. 62, s. 116–118.

ROUČEK, František. *Revize občanského zákona. Záznamy z porad Slovenské komise pro obor občanského práva v Bratislavě. Sv. I*. Praha: Ministerstvo pro sjednocení zákonův a organisace správy, 1923.

ROUČEK, František. *Revize občanského zákona. Záznamy z porad Slovenské komise pro obor občanského práva v Bratislavě. Sv. II*. Praha: Ministerstvo pro sjednocení zákonův a organisace správy, 1924.

RÖDER, Werner – STRAUSS, Herbert A. *Biographisches Handbuch der deutschsprachigen Emigration nach 1933. Band I. Politik, Wirtschaft, Öffentliches Leben*. München; New York; London; Paris: K. G. Saur, 1980.

RŮŽIČKA, Vladimír. Personálne a politické zloženie štátnych orgánov a niektoré štatistické údaje dôležité pro dejiny štátu a práva. In: Kolektiv autorů. *Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalismu 1848–1945. Sv. II. 1918–1945*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1973, s. 641–780.

SALÁK, Pavel a kol. *Historie osnovy Občanského zákoníku z roku 1937. Inspirace, problémy a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

SCHELLE, Karel. Příprava právnícké dvouletky. In: DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989, sv. II., s. 265–272.

SIVÁK, Florián a kol. *Slovenské a české dejiny štátu a práva v rokoch 1918–1945*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, 1998.

SOVINSKÝ, Jaroslav. *Státní hranice Československa a České republiky*. Praha: Vše-
hrad, 2005.

SKŘEJPKOVÁ, Petra – SOUKUP, Ladislav (eds). *Antologie české právní vědy (2. polovina 19. století až 30. léta století 20.)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1993.

SKŘEJPKOVÁ, Petra (ed.). *Antologie československé právní vědy v meziválečném období v letech 1918–1939*. Praha: Karolinum, 2009.

SKŘEJPKOVÁ, Petra. *Unifikační pokusy v oblasti soukromého práva v letech 1918–1938*. Acta historico-iuridica Pilsnensia, 2011, s. 213–223.

SLAPNICKA, Helmut. Die Beteiligung deutscher Professoren an den tschechoslowakischen Kodifikationsplänen (1919–1938). In: *Magister noster. Sborník statí věnovaných in memoriam Janu Havránkovi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 253 an.

STIEBER, Miloslav. *Věcné právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákona pro Československou republiku*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1923.

SVOBODA, Emil. *Dědické právo. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákona pro Československou republiku*. 2. vydání Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

ŠEBEK, Jaroslav. Carl (Karl) Heller. In: TOMEŠ, Josef a kol. (ed.). *Tváře našich parlamentů. 150 let parlamentarismu v českých zemích 1861–2011*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s. 185–186.

ŠEBEK, Jaroslav. Mayr-Harting, Robert. In: PEHR, Michal a kol. *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007, s. 165–166.

ŠORL, Robert. Manželské majetkové právo na Slovensku a ABGB v letech 1848–1949. In: SCHELLE, Karel (ed.). *Vývoj právních kodifikací*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 165–186.

ŠORL, Robert. Vetvový majetok a unifikácia súkromného práva v prevej ČSR. *Právněhistorické studie*. 2007, roč. 39, zvláštní číslo (Současnost a perspektivy právní historie. Materiály z právněhistorického kolokvia ze dne 26. října 2005), s. 221–236.

ŠOŠKOVÁ, Ivana. Cirkevný sobáš a jeho osudy v československom právnom poriadku. In: ŠIDLOVSKÝ, Evermond Gejza – VALEŠ, Václav – POLESNÝ, Jan (eds). *Melior est aquisitio scientiae negotiatione arhenti: pocta prof. Ignácovi Antonínovi Hrdinovi, O. Praem. k šedesátým narozeninám*. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2013, s. 291–304.

TOMEŠ, Josef. Karl Kreibich. In: *Průkopníci a pokračovatelé. Osobnosti v dějinách České sociální demokracie 1878–2013*. Biografický slovník. 3. vydání. Praha: Cíl, 2013, s. 112.

TRAPL, Miloš. Dolanský Josef. In: PEHR, Michal a kol., *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha: Akropolis, 2007, s. 62–63.

UHLÍŘ, Jan B. Národní demokrat Ladislav Rašín. *Historický obzor*. 1998, roč. 9, č. 9–10, s. 219–222, č. 11–12, s. 258–265.

VANĚČEK, Václav. *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*. 3. vydání Praha: Orbis, 1975.

VESELÁ, Renata. K přípravě kodifikace rodinného práva za předmnichovské republiky. In: DOLEŽAL, Miloslav – URFUS, Valentin (ed.). *Velké kodifikace. Sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané v Praze ve dnech 5. až 8. září 1988*. Praha: Univerzita Karlova, 1989, sv. I, s. 131–138.

VIETOR, Martin. Košická právnická akademie do roku 1848 (310 rokov od založenia vysokej školy). *Právny obzor*. 1967, roč. 50, s. 641–652.

Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Poslanecká sněmovna Národního shromáždění, 1935–1938, tisk č. 844.

Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Senát Národního shromáždění, 1935–1938, tisk č. 425.

VOJÁČEK, Ladislav. Část 5 – Vývoj práva v letech 1620–1948. In: VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel – KNOLL, Vilém (eds). *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 409 an.

VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel – TAUCHEN, Jaromír. *Vývoj soukromého práva na území českých zemí*. I.–II. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2012.

VOZÁR, Jozef, *Augustín Ráth. Prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*. Bratislava: Veda, 2018.

VOZÁR, Jozef. Augustín Ráth. In: *Významní slovenskí právnici z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 51–88.

VOZÁR, Jozef. Adolf Vladimír Záturecký. In: *Významní slovenskí právnici z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 89–126.

VOZÁR, Jozef. Štefan Luby. In: *Významní slovenskí právnici z Liptova*. Bratislava: Veda, 2016, s. 127–178.

VOZÁR, Jozef. *Vladimír Fajnor*. Bratislava: Veda, 2017.

WEISS, Egon. *Obligační právo (Smlouva směnná, smlouva kupní, nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství statků, smlouvy odvázné) a náhrada škody. Návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. Část první: Návrh subkomitétu*. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1924.

WESENER, Gunther. Swoboda, Ernst. In: *Österreichisches Biographisches Lexikon. Sv. 14.* Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2012, s. 84.

WINTER, Lev. Sociální péče dělnická v našem životě. Přednáška proslovená 21. listopadu 1929 v Ústřední knihovně hl. města Prahy v cyklu „Cesty k socialismu“. In: *Sociální ústav ČSR památce svého zakladatele a předsedy Dr. Lva Wintra 1876–1935.* Praha: Sociální ústav ČSR, 1935, s. 53–63.

Zákon, kterým se vydává Všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl I. Text zákona. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1931.

Zákon, kterým se vydává Všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl II. Důvodová zpráva. Praha: Nákladem Ministerstva spravedlnosti, 1931.

ABSTRACT

The book provides the edition of sources related to the historical development of Civil law in the interwar and postwar Czechoslovakia – the Governmental draft of the Civil Code of 1937 as well as its text in consolidated form, amending the changes of the Joint subcommittee of the both chambers of National Assembly from 1937 and 1938, in the official translation into Slovak language from 1946. The edition thus forms a complement to the other published older Civil Code drafts. The edition is supplemented by a detailed study, setting both Civil Code drafts into the historical context of its time and summarising briefly the information about the revision and unification development between 1920 and 1937, leading to the creation of a new governmental draft of the Civil Code in 1937. The study also provides information about the selected issues of revision and unification work, about the positions of political parties regarding unification and revision in 1937 and about the structure of contemporary actors participating in the work on the draft of the Civil Code. An overview of selected literature on the topic of unification of law and revision of the Civil Code in Czechoslovakia is also added.

SHRNUTÍ

Knihy přináší edici pramenů k historickému vývoji československého civilního práva – vládní návrh občanského zákoníku z roku 1937 a dále tento text v konsolidované podobě se zapracováním změn po projednání ve společném podvýboru Národního shromáždění v letech 1937 a 1938, ve znění úředního překladu do slovenštiny, vzniklého roku 1946. Kniha tak tvoří komplement k dříve již publikovaným starším osnovám. Edici doplňuje podrobná studie, zasazující oba návrhy do historického kontextu své doby a stručně přibližující revizní a unifikační proceduru let 1920 až 1937, vedoucí k vytvoření nového návrhu občanského zákoníku. Studie zároveň přibližuje nejdůležitější vybrané problémy revizních a unifikačních prací, stanoviska politických stran ohledně revize a unifikace roku 1937 a přibližuje i strukturu dobových aktérů, účastníků se prací na návrhu. Doplněn je rovněž přehled vybrané literatury o tématu sjednocování práva a revize občanského zákoníku v Československu.

OSNOVA
ČESKOSLOVENSKÉHO
OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

JAN KOBER (ED.)

Redakce Lucie Kuželová a Jan Kober,
grafická úprava a sazba Ivana Heranová,
AGAMA® poly-grafický ateliér.

Na obálce je užit obrázek bez názvu od neznámého autora
(pseudonym A. Pinkava), vyšlý 16. května 1937
ve Slovenském denníku.

Vyobrazení jsou Ivan Dérer, ministr spravedlnosti (vpravo)
a Jan Šrámek, ministr pro sjednocení zákonů (vlevo).

Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.
Praha 2021

ISBN 978-80-87439-48-7

